Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

C 375

Izdevums latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

59. sējums

2016. gada 13. oktobris

Saturs

IV *Paziņojumi*

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Revīzijas palāta

2016/C 375/01 Revīzijas palātas pārskats par budžeta izpildi 2015. finanšu gadā un iestāžu atbildes 1

2016/C 375/02 Gada pārskats par darbībām, ko finansē no 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) 287

LV

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

REVĪZIJAS PALĀTA

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. panta 1. un 4. punktu, saskaņā ar 148. panta 1. punktu un 162. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulā (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu un saskaņā ar 43., 48. un 60. pantu Padomes 2008. gada 18. februāra Regulā (EK) Nr. 215/2008 par Finanšu regulu, ko piemēro 10. Eiropas Attīstības fondam, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (ES) Nr. 567/2014,

Eiropas Savienības Revīzijas palāta 2016. gada 14. jūlija sēdē pieņēma

PĀRSKATUS

par 2015. finanšu gadu.

Šie pārskati kopā ar iestāžu atbildēm uz Palātas apsvērumiem ir nosūtīti iestādēm, kuras apstiprina budžeta izpildi, kā arī pārējām iestādēm.

Eiropas Revīzijas palātas locekļi:

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA (priekšsēdētājs), Kersti KALJULAID, Karel PINXTEN, Henri GRETHEN, Szabolcs FAZAKAS, Louis GALEA, Ladislav BALKO, Lazaros S. LAZAROU, Hans Gustaf WESSBERG, Pietro RUSSO, Ville ITÄLÄ, Kevin CARDIFF, Baudilio TOMÉ MUGURUZA, Iliana IVANOVA, George PUFAN, Neven MATES, Alex BRENNINKMEIJER, Danièle LAMARQUE, Nikolaos MILIONIS, Phil WYNN OWEN, Klaus-Heiner LEHNE, Oskar HERICS, Bettina JAKOBSEN, Janusz WOJCIECHOWSKI, Samo JEREB, Jan GREGOR, Mihails KOZLOVS, Rimantas ŠADŽIUS.

GADA PĀRSKATS PAR BUDŽETA IZPILDI

(2016/C 375/01)

SATURS

Lpp.

Vispārējs ievads 7

1. nodaļa – Ticamības deklarācija un to pamatojošā informācija 9

2. nodaļa – Budžeta un finanšu pārvaldība 49

3. nodaļa – Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu 77

4. nodaļa – Ieņēmumi 125

5. nodaļa – Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai 143

6. nodaļa – Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija 161

7. nodaļa – Dabas resursi 207

8. nodaļa – "Globālā Eiropa" un "Drošība un pilsonība" 253

9. nodaļa – Administrācija 275

VISPĀRĒJS IEVADS

0.1. Eiropas Revīzijas palāta ir iestāde, kura ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ([1]) ir izveidota Eiropas Savienības (ES) finanšu revidēšanai. Būdama ES ārējās revīzijas iestāde, Palāta darbojas kā neatkarīga Savienības iedzīvotāju finansiālo interešu aizstāve un sekmē ES finanšu labāku pārvaldību. Plašāku informāciju par Palātas darbu var atrast tās gada darbības pārskatā, Palātas īpašajos ziņojumos par ES izdevumu programmām un ieņēmumiem, vispārējā stāvokļa apskatos un atzinumos par jauniem vai grozītiem ES tiesību aktiem vai citiem lēmumiem, kuri ietekmē finanšu pārvaldību ([2]).

0.2. Šis ir Palātas 39. gada pārskats par ES budžeta izpildi. Tas attiecas uz 2015. finanšu gadu. Par Eiropas attīstības fondiem ir sagatavots atsevišķs gada pārskats.

0.3. ES vispārējo budžetu katru gadu apstiprina Padome un Eiropas Parlaments. Palātas sagatavotais gada pārskats kopā ar tās īpašajiem ziņojumiem sniedz pamatu budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrai, kurā Eiropas Parlaments atbilstoši Padomes ieteikumam lemj par to, vai Komisija ir apmierinoši īstenojusi savus pienākumus budžeta izpildes jomā. Publicēto gada pārskatu Palāta nosūta valstu parlamentiem un Eiropas Parlamentam un Padomei.

0.4. Palātas gada pārskata galvenā daļa ir deklarācija par ES konsolidēto pārskatu ticamību un darījumu likumību un pareizību (pārskatā lietots termins "darījumu pareizība"). Palāta papildina šo deklarāciju ar īpašiem izvērtējumiem par visām galvenajām ES darbības jomām.

0.5. Pārskata struktūra atbilst daudzgadu finanšu shēmas (DFS) kategorijām. Pašreizējā DFS stājās spēkā 2014. gadā, un tā nosaka ES izdevumu apjomu un sadalījumu līdz 2020. gadam.

0.6. Par katru DFS kategoriju nesagatavo atsevišķu finanšu pārskatu, tāpēc īpašajos izvērtējumos dotie secinājumi nav revīzijas atzinumi. Taču konkrētajās gada pārskata nodaļās aprakstīti katrai DFS kategorijai svarīgi jautājumi.

0.7. Šogad pārskata struktūra ir šāda:

— 1. nodaļā ir sniegta ticamības deklarācija un kopsavilkums par rezultātiem, ko Palāta ieguvusi pārskatu ticamības un darījumu pareizības revīzijā,

— 2. nodaļā izklāstīti Palātas konstatējumi par budžeta un finanšu pārvaldību,

— 3. nodaļa kalpo Palātas stratēģiskajam mērķim attiecībā uz ES publiskās pārskatatbildības uzlabošanu, un šajā nodaļā galvenā uzmanība pievērsta tam, kādā mērā pētniecības un inovāciju programmas "Apvārsnis 2020" darbības rezultātu satvars ļauj Komisijai virzīties uz šīs programmas mērķu sasniegšanu un šo virzību uzraudzīt,

— 4. nodaļā sniegti Palātas konstatējumi par ieņēmumiem,

— 5.–9. nodaļā attiecībā uz galvenajām DFS kategorijām ([3]) aprakstīti rezultāti, kurus Palāta ieguvusi, pārbaudot darījumu pareizību, gada darbības pārskatus un citus iekšējo kontroles sistēmu elementus, kā arī citus pārvaldības pasākumus.

0.8. Pārskatā ir iekļautas Komisijas (vai attiecīgos gadījumos arī citu ES iestāžu un struktūru) atbildes uz Palātas apsvērumiem. Palātas konstatējumos un secinājumos šīs atbildes ir ņemtas vērā. Tomēr Palātas kā ārējā revidenta pienākums ir paziņot savus revīzijas konstatējumus, uz to pamata izdarīt secinājumus un tādējādi sniegt neatkarīgu un objektīvu novērtējumu par pārskatu ticamību un darījumu pareizību.

([1]) 285.–287. pants.

([2]) Pieejami Palātas tīmekļa vietnē http://eca.europa.eu.

([3]) 8. nodaļai – "Globālā Eiropa" un "Drošība un pilsonība" – ir divas daļas. Pirmā daļa attiecas uz DFS 4. kategoriju ("Globālā Eiropa"), bet otrajā daļā Palāta analizē DFS 3. kategoriju ("Drošība un pilsonība"). DFS 3. kategorijas analīze neietver aplēsto kļūdu līmeni. Palāta nesniedz īpašu izvērtējumu par izdevumiem DFS 6. kategorijā ("Kompensācijas") un dažās citās izdevumu jomās.

1. NODAĻA

Ticamības deklarācija un to pamatojošā informācija

SATURS

	Punkts
Ticamības deklarācija, ko Palāta sagatavojusi Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums	I.–XII.
Ievads	1.1.–1.3.
ES izdevumi ir nozīmīgs līdzeklis politikas mērķu sasniegšanai	1.1.–1.3.
Pārskatos nebija sniegtas būtiski nepareizas ziņas	1.4.–1.7.
Galvenie revīzijas jautājumi	1.8.–1.18.
Palāta lūdza Komisijai papildu informāciju, lai pamatotu finanšu instrumentu vērtējumu dalītajā pārvaldībā	1.9.–1.11.
Palāta novērtēja Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) garantiju darbībām piemēroto uzskaites procedūru	1.12.–1.16.
Palāta novērtēja pārskatos izklāstīto uzkrāto izmaksu palielinājumu	1.17.–1.18.
Darījumu pareizība: kaut arī Palātas aplēstais kļūdu līmenis joprojām ir būtisks, dažās jomās bija vērojami uzlabojumi	1.19.–1.43.
Palātas 2015. gada revīziju rezultāti rāda, ka situācija kopumā ir līdzīgai tai, kāda tā ir bijusi pēdējos gados	1.20.–1.33.
Komisija ievērojami palielināja kļūdu līmeņa aplēses secīgos dokumentos…	1.34.–1.36.
…un koriģētspējas aprēķins Komisijai joprojām ir problemātisks	1.37.–1.41.
Savlaicīgi koriģējoši pasākumi samazināja Palātas aplēsto kļūdu līmeni	1.42.–1.43.
Palāta pārsūta *OLAF* gadījumus, kad ir aizdomas par krāpšanu	1.44.
Secinājumi	1.45.–1.48.
Revīzijas rezultāti	1.46.–1.48.

1.1. pielikums. Revīzijas pieeja un metodoloģija

1.2. pielikums. ASV un ES pieeja nepareizu un nelikumīgu maksājumu pārbaudei un ziņošanai par tiem

1.3. pielikums. Atklāto kļūdu biežums revīzijas izlasē attiecībā uz 2015. gadu

TICAMĪBAS DEKLARĀCIJA, KO PALĀTA SAGATAVOJUSI EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI – NEATKARĪGA REVIDENTA ZIŅOJUMS

I. Palāta revidēja:

a) Eiropas Savienības konsolidētos pārskatus, ko veido konsolidētie finanšu pārskati ([1]) un kopsavilkuma pārskati par budžeta izpildi ([2]) par 2015. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, kurus Komisija apstiprinājusi 2016. gada 11. jūlijā;

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību,

kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

Vadības atbildība

II. Saskaņā ar LESD 317. un 318. pantu un Finanšu regulu Komisija ir atbildīga par Eiropas Savienības konsolidēto pārskatu sagatavošanu un patiesu izklāstu, pamatojoties uz starptautiski atzītiem grāmatvedības standartiem publiskajam sektoram, un par šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai krāpšanas vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Komisija uzņemas galīgo atbildību par Eiropas Savienības pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību (LESD 317. pants).

Revidenta atbildība

III. Palātas pienākums ir, pamatojoties uz savu revīzijas darbu, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei ticamības deklarāciju par pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Palāta veica revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) starptautiskajiem revīzijas standartiem un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem. Atbilstoši šiem standartiem Palātai jāievēro ētikas prasības un jāplāno un jāveic revīzija tā, lai gūtu pamatotu pārliecību par to, ka Eiropas Savienības konsolidētajos pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka šiem pārskatiem pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi.

IV. Revīzijā piemēro procedūras, lai iegūtu revīzijas pierādījumus par konsolidētajos pārskatos minētajām summām un sniegto informāciju, kā arī par pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Procedūru izvēle ir atkarīga no revidenta novērtējuma arī par risku, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ konsolidētajos pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts Eiropas Savienības juridiskais regulējums. Veicot šos riska novērtējumus, lai izstrādātu konkrētajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, bet ne lai sniegtu atzinumu par iekšējās kontroles efektivitāti, ņem vērā iekšējās kontroles mehānismus, kuri attiecas uz konsolidēto pārskatu sagatavošanu un patiesu izklāstu un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Revīzijā novērtē arī izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un aplēšu pamatotību, kā arī konsolidēto pārskatu vispārējo izklāstu.

V. Ieņēmumu jomā Palātas veiktās pievienotās vērtības nodokļa un nacionālā kopienākuma pašu resursu pārbaudes sākumpunkts ir attiecīgo makroekonomikas rādītāju kopums, uz kā pamata šie resursi ir aprēķināti, un tad Palāta novērtē Komisijas datu apstrādes sistēmas, kuras piemēro līdz brīdim, kad ir saņemtas dalībvalstu iemaksas un kad tās ir iegrāmatotas konsolidētajos pārskatos. Tradicionālo pašu resursu revīzijā Palāta pārbauda muitas iestāžu pārskatus un analizē muitas nodokļu plūsmu līdz brīdim, kad Komisija šīs summas ir saņēmusi un tās ir atspoguļotas pārskatos.

([1]) Konsolidētie finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus (tostarp informāciju pa segmentiem).

([2]) Kopsavilkuma pārskati par budžeta izpildi ietver kopsavilkuma pārskatus par budžeta izpildi un paskaidrojumus.

VI. Saistībā ar izdevumiem Palāta pārbauda maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies, tie ir iegrāmatoti un pieņemti. Šī pārbaude aptver visas maksājumu kategorijas (tostarp aktīvu iegādei veiktos maksājumus), izņemot avansa maksājumus to veikšanas stadijā. Avansa maksājumus pārbauda tad, kad līdzekļu saņēmējam ir prasīts sniegt vai kad tas sniedz attaisnojumu par to atbilstīgu izmantošanu un avansa maksājums tiek dzēsts vai kļūst par atgūstamu.

VII. Palāta uzskata, ka iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši, lai pamatotu tās atzinumus.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

VIII. Palāta uzskata, ka Eiropas Savienības konsolidētie pārskati par 2015. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Savienības finanšu stāvokli 2015. gada 31. decembrī, tās darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā noslēgtajā gadā, kā to nosaka Finanšu regula un grāmatvedības noteikumi, kas pamatojas uz starptautiski atzītiem grāmatvedības standartiem publiskajam sektoram.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

IX. Palāta uzskata, ka pārskatiem pakārtotie ieņēmumi par 2015. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Pamatojums negatīvam atzinumam par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

X. Izdevumos, kuri 2015. gadā iegrāmatoti daudzgadu finanšu shēmas kategorijās kā pamatdarbības izdevumi ([3]), ir būtisks kļūdu līmenis. Palātas aplēstais kļūdu līmenis pārskatiem pakārtotajos maksājumos ir 3,8 %. Palātas kopējā secinājuma pamatā ir augstāks aplēstais kļūdu līmenis izdevumos, kuru pamatā ir atlīdzināšana ([4]), un to apstiprina Komisijas analīze par riskam pakļautajām summām ES budžeta pārvaldības un izpildes gada ziņojumā.

Negatīvs atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

XI. Ņemot vērā to jautājumu nopietnību, kas aprakstīti punktā, kurā pamato negatīvu atzinumu par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību, Palāta uzskata, ka maksājumos, kuri ir pakārtoti pārskatiem par 2015. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtisks kļūdu līmenis.

([3]) Šīs kategorijas (1.–4.) ir aptvertas Palātas 2015. gada pārskata 5.–8. nodaļā.
([4]) 82,7 miljardi EUR. Plašāka informācija ir sniegta Palātas 2015. gada pārskata 1.21.–1.24. punktā.

Cita informācija

XII. Dokuments "Finanšu pārskatu diskusija un analīze" nav finanšu pārskatu daļa. Finanšu pārskatu diskusijā un analīzē sniegtā informācija saskan ar finanšu pārskatiem.

2016. gada 14. jūlijā

priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Eiropas Revīzijas palāta

12, rue Alcide De Gasperi, 1615 Luxembourg, LUXEMBOURG

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

ES izdevumi ir nozīmīgs līdzeklis politikas mērķu sasniegšanai

1.1. ES izdevumi 2015. gadā bija 145,2 miljardi EUR. Tas ir nozīmīgs līdzeklis politikas mērķu sasniegšanai. Citi nozīmīgi līdzekļi ir likumdošana un preču, pakalpojumu, kapitāla un iedzīvotāju pārvietošanās brīvība visā Savienībā. ES izdevumi veido 2,1 % no ES dalībvalstu (sk. ***1.1. attēlu***) vispārējās valdības kopējiem izdevumiem un 1,0 % no ES nacionālā kopienākuma.

1.2. Kā noteikts Līgumā, Palāta

— pārbauda, vai ES budžetu izmanto saskaņā ar piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem,

— sniedz atzinumu par ES pārskatiem,

— ziņo, vai ES līdzekļi ir izlietoti saimnieciski, lietderīgi un efektīvi ([5]),

— sniedz atzinumus par to tiesību aktu priekšlikumiem, kuriem būs finansiāla ietekme.

Veicot darbu, kas vajadzīgs ticamības deklarācijas izstrādei, Palāta izpilda pirmos divus no minētajiem uzdevumiem. Tas palīdz Palātai apzināt riskus, kas apdraud izdevumu saimnieciskumu, lietderību un efektivitāti. Tas sniedz lielu ieguldījumu Palātas atzinumos par ierosinātajiem tiesību aktiem.

([5]) Definīcijas ir dotas 30. panta 2. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulā (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.):
"Saimnieciskuma princips prasa, lai resursi, ko iestādes lieto savas darbības veikšanai, būtu pieejami noliktajā laikā, pienācīgā apjomā un kvalitātē un par labāko cenu.
Lietderības princips saistīts ar labāko attiecību starp izmantotajiem resursiem un sasniegto rezultātu.
Efektivitātes princips attiecas uz konkrētu izvirzīto mērķu un vēlamo rezultātu sasniegšanu."

1.1. attēls. 2015. gada ES izdevumi katrā dalībvalstī kā daļa no nacionālā kopienākuma (NKI) un vispārējās valdības izdevumiem

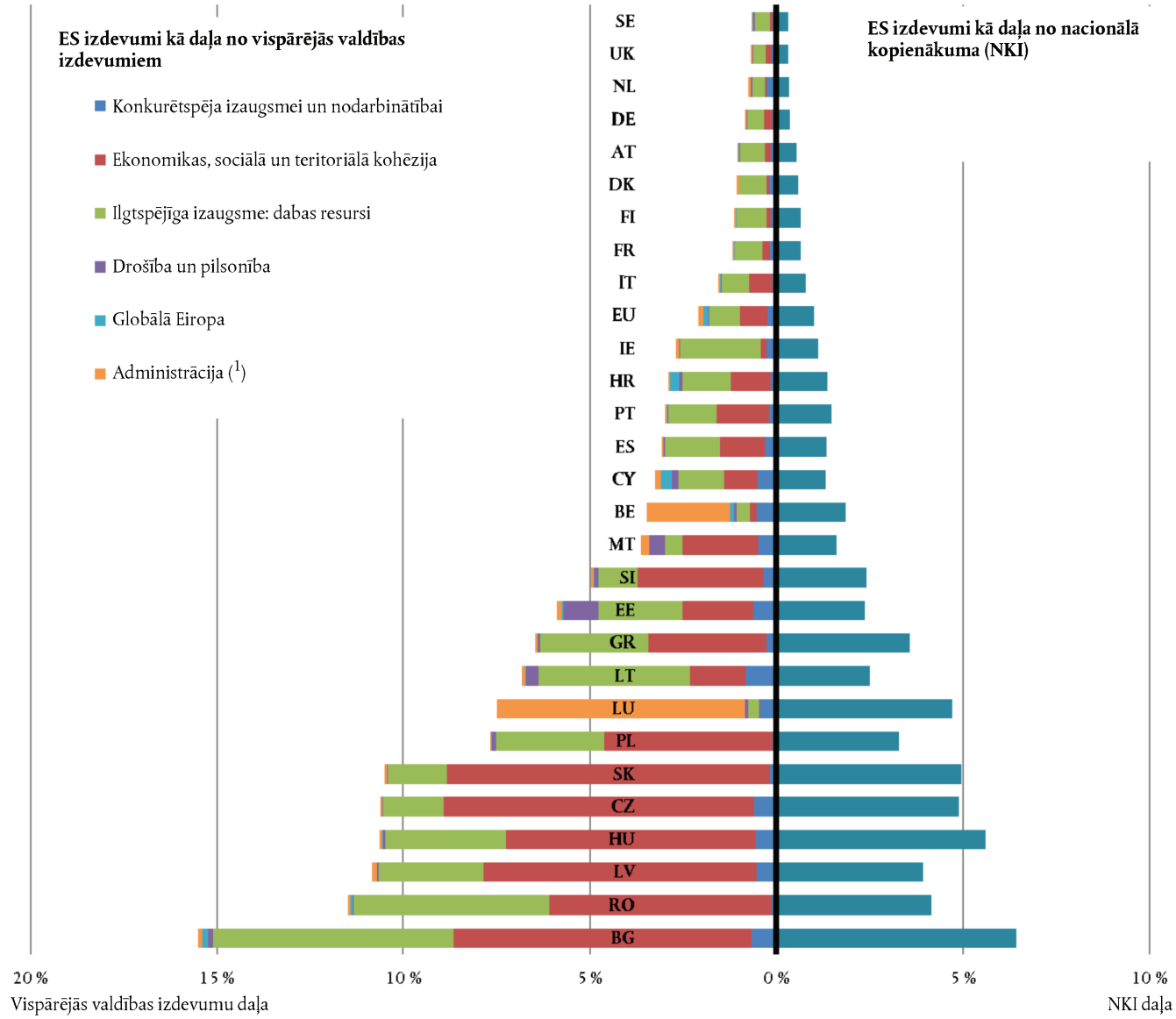

Dalībvalstu NKI: saskaņots prognožu kopums par tradicionālajiem pašu resursiem un PVN/NKI bāzēm. 19.5.2016. Eiropas Komisija.

Dalībvalstis – vispārējās valdības izdevumi – *Eurostat* – ikgadējie nacionālie konti. Valstu kodu atšifrējumus sk. ***1.3. pielikumā***.

(1) Ietver dalībvalstīs izvietoto ES iestāžu un struktūru izdevumus, algas un citas izmaksas.

Avots: Eiropas Savienības izdevumi (Eiropas Komisijas grāmatvedības dati, kurus apkopojusi ERP).

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.3. Šajā gada pārskata nodaļā

— izklāstīts Palātas sagatavotās ticamības deklarācijas konteksts un sniegts revīzijas pieejas (sk. ***1.1. pielikumu***), konstatējumu un secinājumu apkopojums,

— iztirzāti galvenie revīzijas jautājumi, kas izriet no Savienības finanšu pārskatu revīzijas,

— salīdzināti rezultāti, kurus Palāta ieguva par izdevumu pareizību 2015. gadā, ar pēdējo gadu konstatējumiem un ar Eiropas Komisijas aplēsēm,

— ASV un ES pieejas nepareizu un nelikumīgu maksājumu pārbaudei un ziņošanai par tiem aplūkotas ***1.2. pielikumā***.

PĀRSKATOS NEBIJA SNIEGTAS BŪTISKI NEPAREIZAS ZIŅAS

1.4. Palātas apsvērumi attiecas uz Eiropas Savienības konsolidētajiem pārskatiem ([6]) ("pārskati") par 2015. finanšu gadu. Kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli Palāta tos saņēma 2016. gada 12. jūlijā ([7]) ([8]). Pārskatiem ir pievienota "Finanšu pārskatu diskusija un analīze" ([9]). Palātas revīzijas atzinums uz šo analīzi neattiecas. Tomēr saskaņā ar revīzijas standartiem Palāta ir novērtējusi, vai šis dokuments saskan ar pārskatos sniegto informāciju.

1.5. Komisijas publicētie pārskati liecina, ka 2015. gada 31. decembrī kopējās saistības bija 226,1 miljards EUR salīdzinājumā ar 153,7 miljardus EUR vērtajiem kopējiem aktīviem. Deficīts 2015. gadam ir 13,0 miljardi EUR.

1.6. Palātas veiktajā revīzijā konstatēts, ka pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Palātas apsvērumi par ES līdzekļu finansiālo un budžeta pārvaldību ir sniegti 2. nodaļā.

([6]) Konsolidētajos pārskatos ietilpst
   a) konsolidētie finanšu pārskati, kuros iekļauta bilance (tajā ir norādīti aktīvi un saistības gada beigās), finanšu darbības rezultātu pārskats (tajā norādīti gada ieņēmumi un izdevumi), naudas plūsmas pārskats (tajā atspoguļots, kā izmaiņas kontos ietekmē naudu un tās ekvivalentus) un pārskats par neto aktīvu pārmaiņām, kā arī attiecīgie paskaidrojumi;
   b) kopsavilkuma pārskati par budžeta izpildi, kuros atspoguļoti gada ieņēmumi un izdevumi, kā arī attiecīgie paskaidrojumi.

([7]) Provizoriskie pārskati kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli tika saņemti 2016. gada 31. martā, t. i., Finanšu regulā tam paredzētā termiņa pēdējā dienā (sk. Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 147. pantu). Galīgie apstiprinātie pārskati tika saņemti 12. jūlijā – pirms to 148. pantā noteiktā iesniegšanas termiņa, proti, 31. jūlija.

([8]) Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012.

([9]) Sk. 2. ieteicamo praktisko vadlīniju (*RPG 2*) "Finanšu pārskatu diskusija un analīze", ko sagatavojusi Starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu padome (*IPSASB*).

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.7. Komisija 2015. gadā turpināja darbu, lai nostiprinātu sasaisti ar starptautiskajiem standartiem ([10]) un ar ieteicamo praktisko vadlīniju nolūkā sagatavot finanšu pārskatu diskusiju un analīzi ([11]).

GALVENIE REVĪZIJAS JAUTĀJUMI

1.8. Galvenie revīzijas jautājumi saskaņā ar Palātas profesionālo spriedumu ir tie, kuri mūsu veiktajā kārtējā perioda finanšu pārskatu revīzijā bija vissvarīgākie. Šos jautājumus Palāta skatīja finanšu pārskatu revīzijas kopējā kontekstā un formulējot savu atzinumu par pārskatiem, bet par šiem jautājumiem mēs nesniedzam atsevišķu atzinumu ([12]).

Palāta lūdza Komisijai papildu informāciju, lai pamatotu finanšu instrumentu vērtējumu dalītajā pārvaldībā

1.9. Dalībvalstu iestādes daļu no Komisijas avansā izmaksātā finansējuma iemaksāja finanšu instrumentos ([13]) aizdevumu, kapitāla instrumentu vai garantiju veidā. Attiecībā uz 2007.–2013. gada daudzgadu finanšu shēmu (DFS) ES tiesību akti neprasa, lai šīs iestādes sagatavotu periodiskus ziņojumus par summām, kas pārskatu gatavošanas laikā glabājas šajos instrumentos. Tādējādi Komisija aplēsa šo avansu izlietojumu, pieņemot, ka līdzekļi tiek izlietoti pilnībā un vienmērīgi visā darbības periodā (sākumā līdz 2015. gada 31. decembrim, bet vēlāk bez tiesiska pamatojuma ([14]) termiņu pagarināja līdz 2017. gada 31. martam). Līdz 2014. gada beigām ([15]) no 16 miljardiem EUR (ieskaitot valstu iemaksas), kas bija ieskaitīti kohēzijas finanšu instrumentos, ko pārvalda dalīti, tikai 9,2 miljardi EUR (57 %) bija izmaksāti projektos.

KOMISIJAS ATBILDES

1.9. *Komisija atkārtoti norāda, ka nepiekrita Palātas paziņojumam par darbības perioda pagarināšanu finanšu instrumentiem dalītajā pārvaldībā (skatiet arī Komisijas atbildes uz 6.41. un 6.45. punktu).*

([10]) Piemēram, par izklāstu attiecībā uz pensijām un citiem darbinieku pabalstiem.

([11]) Piemēram, paplašinot iedaļu par risku un nenoteiktību pārvaldību.

([12]) Pēc 701. starptautiskā revīzijas standarta ieviešanas 2015. gadā revidentiem ir jāziņo par galvenajiem revīzijas jautājumiem.

([13]) Finanšu instrumenti ir pasākumi, kas "var būt aizdevumi, garantijas, kapitālieguldījumi vai kvazikapitāla ieguldījumi vai citi riska dalīšanas instrumenti". Definīcija Finanšu regulas 2. panta p) apakšpunktā (Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012).

([14]) Sk. 2014. gada pārskata 6.52. punktu.

([15]) Tie ir jaunākie dati, ko Komisijai sniedza vadošās iestādes.

1.10. Palāta lūdza, lai Komisija apstiprina tās bilancē izklāstītās summas (3,3 miljardi EUR – 2015. gada 31. decembrī) aprēķināšanai izmantotās metodoloģijas derīgumu. Tādējādi Komisija sāka datu vākšanu dalībvalstīs, kuras bija norādījušas vislielākos atlikumus ([16]).

1.11. ERP pārbaudīja procedūru, kas bija ieviesta, lai ievāktu datus no attiecīgajām dalībvalstīm, un, ņemot vērā iegūtos rezultātus, Palāta secina, ka bilancē ir pareizi atspoguļota priekšfinansējuma kopsumma, kas saistīta ar finanšu instrumentiem.

Palāta novērtēja Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) garantiju darbībām piemēroto uzskaites procedūru

1.12. Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF) izveidoja 2015. gadā ([17]). ESIF ir kopīga ES un EIB iniciatīva, ar ko tiek palielināta EIB grupas spēja uzņemties risku, lai veicinātu ieguldījumus visā Eiropas Savienībā. Saskaņā ar šo iniciatīvu ES budžets sniedz 16 miljardu EUR garantiju, lai segtu ESIF darbību potenciālos zaudējumus ([18]) (12,3 miljardi EUR parāda portfelim un 3,7 miljardi EUR kapitāla portfelim), kā paskaidrots 2.32.–2.38. punktā. Palātas uzmanības centrā šī joma bija tāpēc, ka līdz ar ESIF izveidi radās virkne sarežģītu uzskaites problēmu, kuru pamatā ir ES un EIB sadarbības kārtība.

([16]) 45 % no 2014. gada 31. decembrī neizlietotajām summām attiecās uz vienu dalībvalsti (sk. 2.31. punktu).

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 25. jūnija Regula (ES) 2015/1017 par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, Eiropas Investīciju konsultāciju centru un Eiropas Investīciju projektu portālu, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1291/2013 un (ES) Nr. 1316/2013 – Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (OV L 169, 1.7.2015., 1. lpp.) ("ESIF regula").

([18]) Parāda portfeļa darbības ietver standarta aizdevumus, garantijas un šķērsgarantijas. Kapitāla portfeļa darbības ietver tiešas un netiešas dalības kapitālā un kvazikapitālā un subordinētos aizdevumus.

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.13. Saskaņā ar ESIF parāda portfeli ES budžeta garantija sedz portfeļa pirmo zaudējumu no finansēšanas darbībām, kurās iesaistās EIB. Tādējādi Komisija to uzskaita kā finanšu garantijas saistības ([19]). Saskaņā ar ESIF kapitāla portfeli EIB veic vienādus, paralēlus ieguldījumus, par kuriem tā uzņemas risku, un risku uzņemas ES. Attiecībā uz kapitāla ieguldījumiem, kurus EIB veic un par kuriem risku uzņemas ES, ES budžets uzņemas visu risku un katra gada beigās Komisija EIB pārskaita summu, ko veido negatīvās vērtības korekcijas (nerealizētie zaudējumi), realizētie zaudējumi, ko rada neizdevīgi ieguldījumi un EIB finansēšanas izmaksas, neto ieņēmumi no procentiem, dividendēm un realizētās peļņas. EIB neveic pārskaitījumus ES par nerealizēto peļņu, kas pārsniedz ieguldījuma sākotnējo vērtību. Kapitāla portfeļa ieguldījumi (attiecas tikai uz infrastruktūras un inovācijas ieguldījumu platformu), kurus sedza ES budžeta garantija, gada beigās bija 7,6 miljoni EUR ([20]).

1.14. Grāmatvedis pieņēma nozīmīgu profesionālu spriedumu, kad novērtēja un secināja, ka ESIF neatbilst kopīgas darbības klasifikācijas kritērijiem ([21]). Citi sarežģīti uzskaites jautājumi attiecas uz to, kā atzīt un izmērīt finanšu garantiju saistības parāda portfelim, kā arī uz ES garantiju kapitāla ieguldījumiem un uz to, kā atzīt kapitāla portfeļa potenciālo peļņu.

1.15. Palātas revīzijas darbs koncentrējās uz kontroles rādītāju analīzi. Ja Komisija būtu uzskatījusi ESIF par kopīgu darbību, tad būtu nepieciešams sniegt papildu izklāstu par īpašumtiesību interesēm un balsstiesībām, iekļaut finanšu pārskatu 9. paskaidrojumā (konsolidācijas tvērums) un atzīt ES daļu aktīvos, saistībās, izmaksās un ieņēmumos no kapitāla portfeļa. Tomēr 2015. gada beigās tas nebūtu varējis ietekmēt ES neto pozīciju.

KOMISIJAS ATBILDES

1.14. *Pieņemot lēmumu par Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) uzskaites procedūru, Komisijas grāmatvedis paļāvās uz savu profesionālo viedokli, kā viņam bieži nākas darīt saistībā ar daudziem citiem grāmatvedības jautājumiem. Šā viedokļa pamatā bija Komisijas grāmatvedības dienestu veikta padziļināta faktu analīze un ES grāmatvedības standartu padomdevējas grupas vienprātīgs atbalsts.*

1.15. *Komisija 2015. gada pārskatu piezīmēs ir ietvērusi visus obligātos izklāstus, ko paredz spēkā esošie ES grāmatvedības noteikumi attiecībā uz šiem pārskatiem. Turklāt gan piezīmes, gan dokuments "Finanšu pārskatu diskusija un analīze" sniedz plašu papildinformāciju par ESIF būtību, apmēru un finansiālo ietekmi uz ES.*

([19]) Finanšu garantijas saistības mēra kā paredzamos zaudējumus vai sākotnēji atzīto summu, ja tā ir lielāka, no kā vajadzības gadījumā atņem ieņēmumu uzkrāto amortizāciju.

([20]) 2015. gadā bija parakstīti līgumi par 125 miljoniem EUR. ES garantija sedz pusi no šīs summas. Saskaņā ar šiem līgumiem tika izmaksāti 7,6 miljoni EUR.

([21]) Saskaņā ar *IPSAS 35* (Konsolidētie finanšu pārskati) un *IPSAS 37* (Kopīgas struktūras).

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.16. Attiecībā uz parāda portfeli Palāta arī pārbaudīja uzskaites metožu piemērotību un secināja, ka uzskaitei piemērotā procedūra ir konsekventa un atbilst starptautiskajiem standartiem ([22]). Attiecībā uz kapitāla portfeli Palāta uzskata, ka gadījumā, ja turpmāko gadu laikā kapitāla ieguldījumu vērtība palielināsies virs to sākotnējā novērtējuma, tas ir jāatzīst ES pārskatos. 2015. gada beigās iesaistītajām summām (sk. 1.13. punktu) nebija būtiskas ietekmes uz ES konsolidētajiem pārskatiem. Nākotnē jebkādas peļņas ietekme uz ES neto pozīciju varētu būt tāda pati, neatkarīgi no tā, vai Komisija šīs darbības uzskaitītu kā kopīgu darbību vai atvasinātu instrumentu ([23]). Lai gan Palāta atstāj šo jautājumu turpmākai izskatīšanai, tā ir secinājusi, ka tas neietekmē Palātas revīzijas atzinumu par 2015. gadu.

KOMISIJAS ATBILDES

1.16. *Komisija ir gandarīta, ka Palāta uzskata, ka parāda portfeļa uzskaites procedūra ir konsekventa un atbilst starptautiskajiem standartiem.*

Starp Komisiju un Eiropas Investīciju bankas grupu joprojām notiek diskusijas par kapitāla portfeli, kas netika īstenots 2015. gadā. Kapitāla darbību uzskaites procedūru noteiks grāmatvedis pēc apspriešanās ar ES grāmatvedības standartu ekspertu padomdevēju grupu, tiklīdz būs pabeigta grozītā juridiskā pamata izstrāde.

Palāta novērtēja pārskatos izklāstīto uzkrāto izmaksu palielinājumu

1.17. Galīgajos 2015. gada pārskatos Komisija aplēsa, ka saņēmējiem jau pienākošies attiecināmie izdevumi, par kuriem vēl nav sniegts pārskats, ir 106 miljardi EUR. Komisija tos reģistrēja kā uzkrātos izdevumus ([24]). Tas ir 18 miljardu EUR palielinājums salīdzinājumā ar 2014. gadu.

1.17. *Komisija izmantos pieredzi saistībā ar pienākošos attiecināmo izdevumu aplēsēm, lai nākotnē turpinātu uzlabot periodizāciju.*

1.18. Palāta pārbaudīja metodoloģiju un kontroles sistēmas, ko svarīgākie ģenerāldirektorāti piemēroja gada beigu aplēsēm un izmaksu deklarācijām, kuras dalībvalstis iesniedza 2016. gada pirmajā ceturksnī. Palāta izveidoja rēķinu un priekšfinansējumu izlasi un strādāja ar šiem elementiem, lai novērstu risku, ka uzkrājumi ir nepareizi uzskaitīti. Palāta lūdza, lai grāmatvedis sniedz papildu paskaidrojumu par pārskatos atspoguļoto uzkrāto izmaksu palielinājumu. Palātas darbs pie provizoriskajiem pārskatiem un neto korekcijas 3,3 miljardu EUR apmērā ([25]), kas tika izdarītas galīgajos pārskatos, ļāva Palātai secināt, ka uzkrāto izmaksu kopsumma galīgajā konsolidētajā bilancē ir norādīta pareizi.

([22]) Starptautiskie publiskā sektora grāmatvedības standarti (*IPSAS*) ir standartu kopums, ko izdevusi *IPSAS* padome, lai valsts sektora iestādes visā pasaulē tos izmantotu finanšu pārskatu gatavošanai.

([23]) Saskaņā ar *IPSAS 29* 10. punktu atvasinājums ir finanšu instruments, kam piemīt visas trīs no turpmāk uzskaitītajām iezīmēm: a) tā vērtība mainās atkarībā no konkrētas procentu likmes, finanšu instrumenta cenas, preces cenas vai cita mainīga faktora izmaiņām; b) tā noslēgšanai nav nepieciešami ne sākotnējie ieguldījumi, ne sākotnējais neto ieguldījums, kas ir mazāks nekā būtu nepieciešams cita veida līgumu noslēgšanai, kuros būtu paredzēts iestrādāt līdzvērtīgus tirgus faktoru izmaiņu pretpasākumus; c) tā izpilde ir noteikta zināmā datumā nākotnē.

([24]) Tie ietver uzkrātās izmaksas bilances saistību pusē 67 miljardu EUR apmērā un 39 miljardus EUR, kas samazina priekšfinansējuma vērtību bilances aktīvu pusē.

([25]) Uzkrāto izmaksu samazinājums ĢD *REGIO* 4,1 miljarda EUR apmērā un palielinājums ĢD *EMPL* 0,8 miljardu EUR apmērā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

DARĪJUMU PAREIZĪBA: KAUT ARĪ PALĀTAS APLĒSTAIS KĻŪDU LĪMENIS JOPROJĀM IR BŪTISKS, DAŽĀS JOMĀS BIJA VĒROJAMI UZLABOJUMI

1.19. Palāta pārbauda ES ieņēmumus un izdevumus, lai novērtētu, vai tie atbilst piemērojamajiem tiesību aktiem un noteikumiem. Revīzijas rezultāti par ieņēmumiem ir aprakstīti 4. nodaļā un par izdevumiem – 5.–9. nodaļā (sk. ***1.2. attēlu***).

a) Kļūdu līmenis ieņēmumos nebija būtisks (sk. 4.22. punktu).

b) Izdevumos Palāta joprojām konstatē būtisku kļūdu līmeni. Aplēstais kļūdu līmenis izdevumos bija 3,8 %, kas ir zemāks par 2014. gada līmeni (4,4 %) (sk. ***1.2. attēlu***).

   i) Izdevumos DFS 5. kategorijā "Administrācija" kļūdu līmenis nebija būtisks (sk. 9.16. punktu).

   ii) Pamatdarbības izdevumos kļūdu līmenis bija būtisks (sk. 5.35. un 5.36., 6.76. un 6.77., 7.64. un 7.65. un 8.33. un 8.34. punktu), un tas bija augstāks izdevumos saistībā ar izmaksu atlīdzināšanu (sk. 1.22. punktu).

1.2. attēls. Kopsavilkums par 2015. gada revīzijas rezultātiem attiecībā uz darījumu pareizību

Gada pārskata nodaļa	DFS kategorija	Revidētie darījumi (*miljardi EUR*)	Aplēstais kļūdu līmenis 2015. gadā (%)	Ticamības intervāls (%)		Aplēstais kļūdu līmenis 2014. gadā (%)
				Zemākā kļūdu robeža	Augstākā kļūdu robeža	
5. Konkurētspēja	1.a apakškategorija	14,5	4,4	2,0	6,7	5,6
6. Kohēzija	1.b apakškategorija	53,9	5,2	2,8	7,6	5,7
7. Dabas resursi	2. kategorija	58,6	2,9	1,7	4,2	3,6 ([2])
8. Globāla Eiropa	4. kategorija	6,9	2,8	1,0	4,6	2,7
9. Administrācija	5. kategorija	9,0	0,6	0,0	1,2	0,5
Cits ([1])	3. un 6. kategorija u. c.	3,0	—	—	—	—
Kopā		**145,9**	**3,8**	**2,7**	**4,8**	**4,4** ([2])
Ieņēmumi		**153,8**	**0**	**0**	**0**	**0**

([1]) Palāta nav sagatavojusi īpašu izvērtējumu par izdevumiem DFS 3. kategorijā "Drošība un pilsonība", 6. kategorijā "Kompensācijas" un dažās citās izdevumu jomās (tie ir īpašie instrumenti, kuri neietilpst 2014.–2020. gada DFS, tostarp Rezerve palīdzībai ārkārtas gadījumos, Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds, Eiropas Savienības Solidaritātes fonds un Elastības instruments). Tomēr šajās jomās padarītais ir ņemts vērā Palātas vispārējā secinājumā par 2015. gada izdevumiem.

([2]) Kopējās lauksaimniecības politikas tiesiskais regulējums 2015. gadā mainījās, un Palāta savās darījumu pārbaudēs vairs neiekļauj savstarpējo atbilstību. Šīs kļūdas 2014. gadā veidoja 0,6 procentpunktus no DFS 2. kategorijai aplēstā kļūdu līmeņa. 2011.–2014. gadā to ikgadējā daļa no kopējā aplēstā kļūdu līmeņa bija 0,1–0,2 procentpunkti.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Palātas 2015. gada revīziju rezultāti rāda, ka situācija kopumā ir līdzīgai tai, kāda tā ir bijusi pēdējos gados

1.20. Kaut arī Palātas kopējais aplēstais kļūdu līmenis pēdējos gados ir uzlabojies, tas joprojām ievērojami pārsniedz Palātas noteikto būtiskuma robežu (sk. ***1.3. attēlu***).

1.3. attēls. Aplēstais kļūdu līmenis (2013.–2015. gadā)

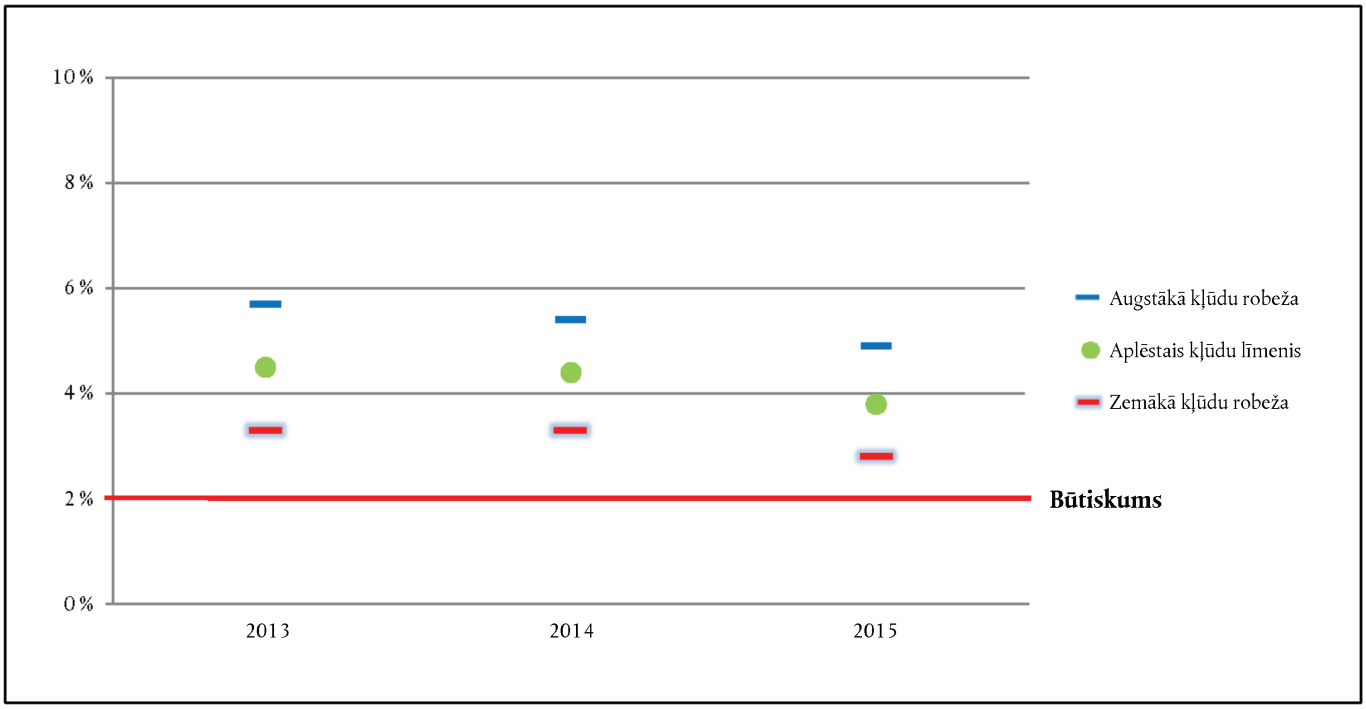

Avots: Eiropas Revīzijas palāta (sk. ***1.2. attēlu***).

PALĀTAS APSVĒRUMI

Izmaksu atlīdzināšana ir saistīta ar augstākiem kļūdu līmeņiem

1.21. ES izdevumus var iedalīt divos galvenajos izdevumu programmu veidos. Ar atšķirībām starp diviem maksājuma pamatiem (izmaksu atlīdzināšana un maksājumtiesības) skaidrojama liela daļa variāciju aplēstajā kļūdu līmenī.

— Izmaksu atlīdzināšana – ES atlīdzina attiecināmu darbību attiecināmas izmaksas. Tās ietver pētniecības projektus (5. nodaļa), mācību shēmas (6. nodaļa), kā arī projektus reģionālajai un lauku attīstībai (6. un 7. nodaļa) un attīstības projektus (8. nodaļa). Šajās shēmās saņēmējiem ir jāsniedz informācija savas izmaksu deklarācijas pamatojumam, kas apliecina, ka viņu darbība var pretendēt uz atbalstu un ka viņiem ir radušās attiecināmas izmaksas, kuras var atlīdzināt. Prasība sniegt precīzu informāciju rada sarežģītus attiecināmības noteikumus (ko var deklarēt) un oficiālas prasības (kā rodas izmaksas, piemēram, publiskais iepirkums vai valsts atbalsta noteikumi).

— Maksājumtiesības – maksājumus veic, ja ir ievēroti konkrēti nosacījumi. Šādas programmas ietver studentu un pētniecības stipendijas (5. nodaļa), budžeta atbalstu ([26]) (8. nodaļa), algas un pensijas (9. nodaļa). Tiešais atbalsts lauksaimniekiem (7. nodaļa) balstās uz maksājumtiesībām, un to aprēķina, pamatojoties uz informāciju, kuru apstiprina jeb deklarē lauksaimnieki; risku, kas saistīts ar potenciāli nepareizām deklarācijām lielā mērā mazina tas, ka informācija, kuru sagaida no saņēmējiem, ir vienkārša, un to lielākoties pirms maksājuma veikšanas var pārbaudīt, piemēram, salīdzinot ar datubāzēm un ortofotogrāfijām.

KOMISIJAS ATBILDES

1.21.

Komisija uzskata, ka Palātas minēto sarežģīto attiecināmības noteikumu ietekmi ievērojami mazina vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošana.

([26]) Budžeta atbalstu iemaksā valsts vispārējā budžetā vai tās konkrētas politikas vai mērķa budžetā (sk. arī 8.7. punktu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.22. Attiecināmības kļūdas izmaksu atlīdzināšanas shēmās bija dominējošās 2015. gadam atklātās kļūdas.

a) Izdevumos, kurus izlieto izmaksu atlīdzināšanai, aplēstais kļūdu līmenis ir 5,2 % (2014. gadā – 5,5 %). Šai jomai tipiskas kļūdas ir

   — izmaksu deklarācijās iekļautas neattiecināmas izmaksas,

   — neattiecināmi projekti, darbības un saņēmēji,

   — nopietni publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi ([27]) (***1.4. attēls***).

b) Izdevumos, kas saistīti ar maksājumtiesībām, aplēstais kļūdu līmenis ir 1,9 % (2014. gadā – 2,7 %). Tipiskas kļūdas šajā jomā veido tas, ka lauksaimnieki deklarē nedaudz lielākas lauku saimniecību un lauku platības (7.16. punkts).

1.4. attēls. Kopējā aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums pēc kļūdu veida

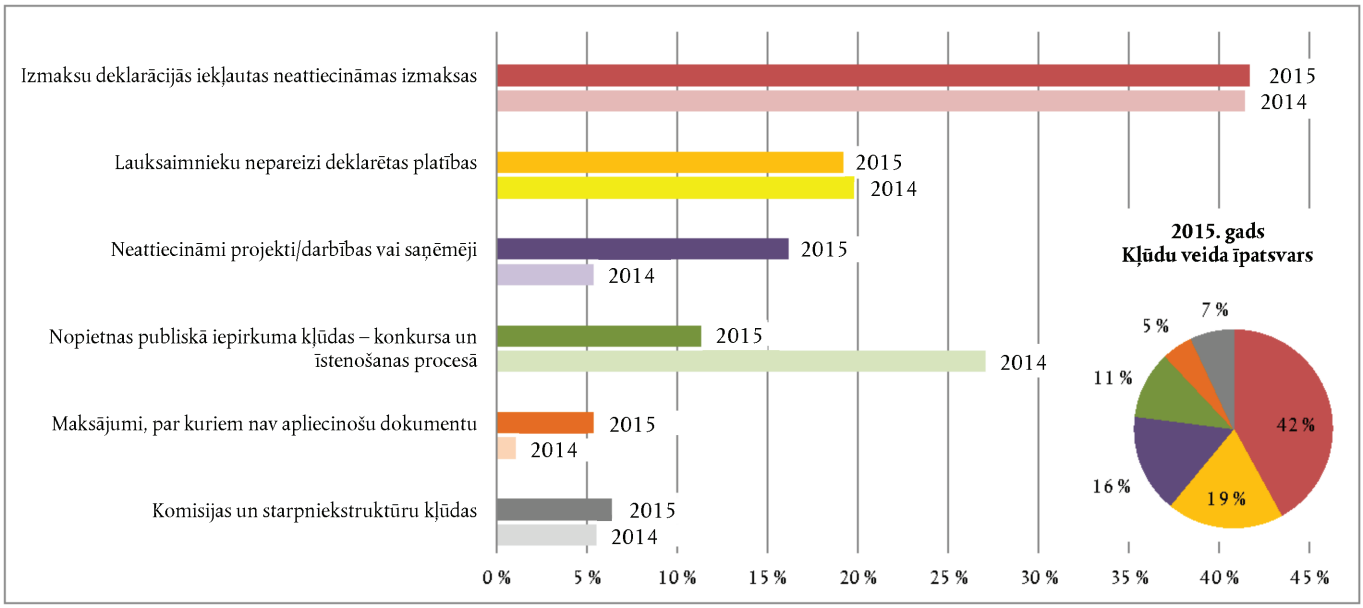

2014. gada salīdzinošais skaitlis "Komisijas un starpniekstruktūru kļūdām" ir kopsumma, ko veido "Administratīvās kļūdas dabas resursu jomā" un "Citi kļūdu veidi".

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

([27]) http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/Guideline_procurement/Quantification_of_public_procurement_errors.pdf.

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.23. ***1.5. attēlā*** sniegtā informācija ir balstīta uz Palātas veiktajām ES izdevumu darījumu pārbaudēm pēdējos divos gados saistībā ar gada pārskatiem gan par vispārējo budžetu, gan par Eiropas attīstības fondiem. Kopumā – jo sarežģītāka informācija tiek prasīta no saņēmējiem, jo lielāks ir kļūdu risks.

1.5. attēls. Sakarība starp maksājuma pamatu un aplēsto kļūdu līmeni ES darījumos (2014.–2015. gadā)

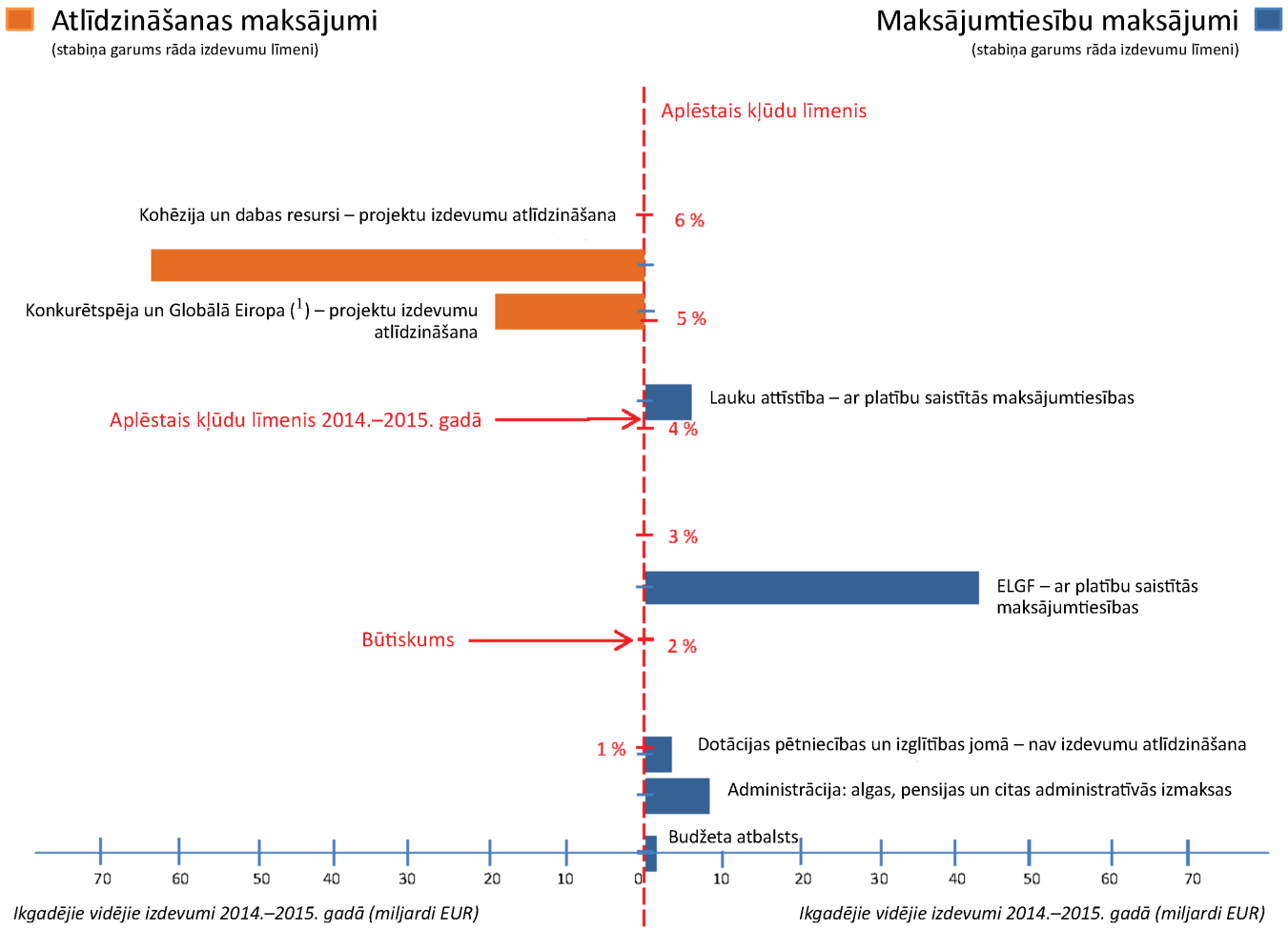

([1]) Atlīdzinātajos līdzekļos kategorijā "Globālā Eiropa" ir ieskaitīti arī vairāku līdzekļu devēju projekti, kuriem praktiski piemīt vairākas no maksājumtiesību izdevumu raksturiezīmēm un kuros ir zemāki kļūdu līmeņi.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

1.24. Palāta analizēja citus riska faktorus un to saistību ar aplēsto kļūdu līmeni. Revidenti secināja, ka tieši pārvaldītajos izdevumos kļūdu līmeni būtiski ietekmēja divi riska faktori.

— Palāta konstatēja, ka tajās jomās, kur pirms maksājuma veikšanas noteikumi paredz veikt revīziju vai inspekciju, kopumā kļūdu līmenis ir zemāks.

— Atlīdzināšanas maksājumos projektiem, kuros iesaistīti vairāki partneri (piemēram, konsorciji), ir augstāks kļūdu līmenis nekā atlīdzināšanas maksājumos vienam saņēmējam.

Pārvaldības veidam ir neliela ietekme uz kļūdu līmeni

1.25. Kļūdu līmeni dažādās izdevumu jomās vairāk nekā pārvaldības veidi ietekmē atšķirīgie atlīdzināšanas un maksājumtiesību shēmu riska modeļi ([28]). Aplēstais kļūdu līmenis liecina, ka saikne ar maksājuma pamatu ir daudz spēcīgāka nekā ar pārvaldības veidu. Augstākos kļūdu līmeņus pēdējos divos gados Palāta konstatēja konkurētspējas (tieši pārvalda Komisija un netieši – pilnvarotās struktūras) un kohēzijas (dalītā pārvaldība) jomās. Atlīdzināšanas shēmu izdevumi dominē abās šajās jomās (sk. ***1.6. attēlu***).

([28]) Tiešā pārvaldība (Eiropas Komisija budžetu izpilda tieši), netiešā pārvaldība (budžeta izpilde uzticēta partnervalstīm, kuras nav ES dalībvalstis, starptautiskajām organizācijām u. c.) un dalītā pārvaldība (budžetu kopīgi izpilda Komisija un dalībvalstis).

1.6. attēls. Vidējais aplēstais kļūdu līmenis atkarībā no pārvaldības veida un maksājuma pamata (2014.–2015. gads) ([1])

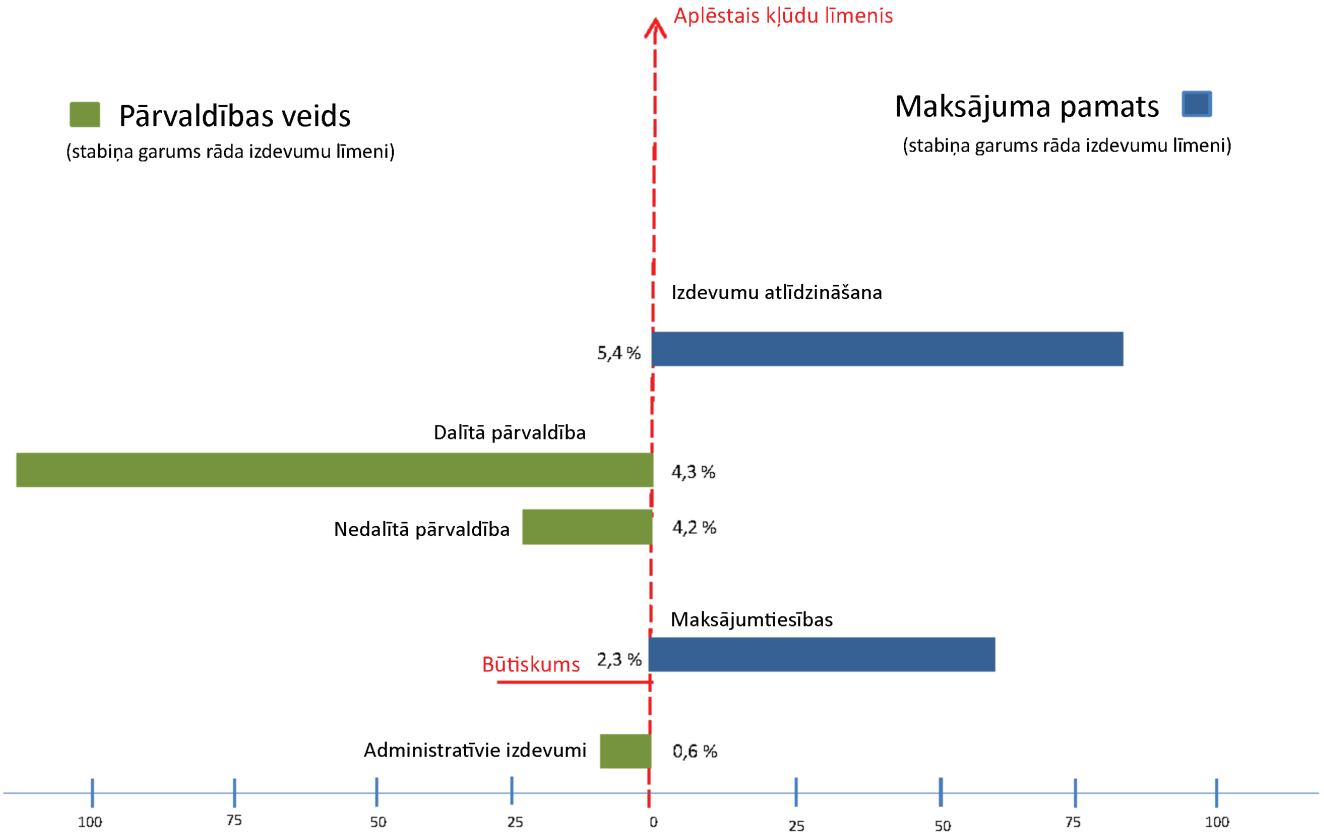

Ikgadējie vidējie izdevumi 2014.–2015. gadā: 145,9 miljardi EUR, sadalīti pēc pārvaldības veida

Ikgadējie vidējie izdevumi 2014.–2015. gadā: 145,9 miljardi EUR, sadalīti pēc maksājuma pamata

([1]) Abās grafika pusēs ir attēlota vienāda izdevumu summa. Kreisajā pusē izdevumi ir sadalīti atkarībā no pārvaldības veida, un tas rāda, ka lielāko daļu pamatdarbības izdevumu pārvalda dalīti. Labajā pusē parādīts izdevumu sadalījums atkarībā no maksājumu pamata, un tas rāda, ka atlīdzināšanas izdevumu ir daudz vairāk nekā izdevumu par maksājumtiesībām. Ar vertikālēm ir apzīmēts aplēstais kļūdu līmenis katrai grupai. Tas liecina, ka pārvaldības veidam ir neliela ietekme, bet nozīmīga ietekme ir maksājuma pamatam.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Rezultāti dažādās izdevumu jomās liecina par konsekventiem kļūdu modeļiem

1.26. Kā redzams ***1.7. attēlā***, kohēzijas izdevumu īpatsvars 2015. gadam aplēstajā kļūdu līmenī ir vislielākais, kam seko dabas resursi, konkurētspēja un Globālā Eiropa. Šis sadalījums saskan ar konstatējumiem attiecībā uz 2014. gadu.

KOMISIJAS ATBILDES

1.26. *Komisija piekrīt Palātas novērtējumam par kļūdām un pienācīgi tās pārbaudīs, lai aizsargātu ES budžetu.*

1.7. attēls. Dažādo DFS kategoriju ietekme uz kopējo aplēsto kļūdu līmeni (2015. gads)

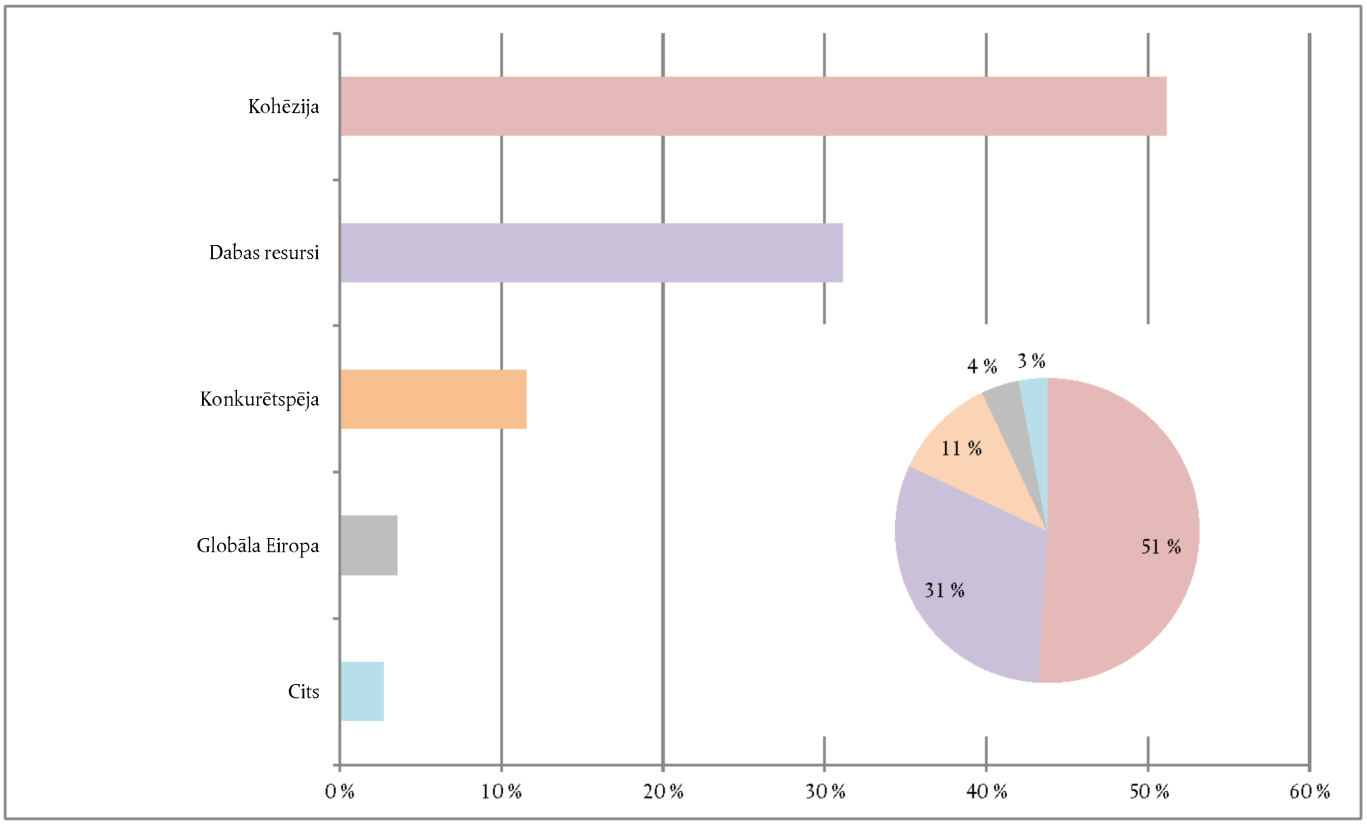

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.27. Konkurētspēja (5. nodaļa): aplēstais kļūdu līmenis ir 4,4 %, kas ir samazinājums salīdzinājumā ar 2014. gada rezultātiem (5,6 %). Lielu daļu izdevumu izpilda uz izmaksu atlīdzināšanas pamata, un kļūdas šajā jomā ir dažādu veidu neattiecināmas izmaksas (īpaši personāla izmaksas, citas tiešās izmaksas un netiešās izmaksas).

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.28. Kohēzija (6. nodaļa): aplēstais kļūdu līmenis ir 5,2 %, kas ir zemāks salīdzinājumā ar 2014. gada rezultātiem (5,7 %). Gandrīz visi izdevumi šajā jomā notiek izmaksu atlīdzināšanas veidā. Neattiecināmas izmaksas izdevumu deklarācijās un neattiecināmi projekti veido trīs ceturtdaļas no kļūdu līmeņa. Nopietni publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi atbilst septītajai daļai no kopskaitļa (2014. gadā – puse).

1.29. Dabas resursu jomā (7. nodaļa): aplēstais kļūdu līmenis ir 2,9 %, kas ir līdzīgs 2014. gada rezultātiem (3,6 %) ([29]). Vairāk nekā trīs ceturtdaļas šīs jomas izdevumu ir Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) izdevumi, kuros ir mazāk kļūdu (2,2 %) nekā lauku attīstībā (5,3 %), kur Palāta jau ilgus gadus konstatē augstāku kļūdu līmeni ieguldījumu izdevumos (kad uzņēmējdarbību lauksaimniecībā subsidē, pamatojoties uz attiecināmu izdevumu atlīdzināšanu). Gandrīz divas trešdaļas no DFS 2. kategorijas izdevumiem ir ar platību saistītais tiešais atbalsts lauksaimniekiem. Attiecīgi pārāk lielu lauksaimniecības platību deklarācijas veidoja vislielāko daļu aplēstajā kļūdu līmenī (vairāk nekā pusi). Kļūdas, kas saistītas ar neattiecināmiem saņēmējiem, darbībām vai izdevumiem, veido vienu piektdaļu. Publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumu bija vairāk nekā konstatēts 2014. gadā.

1.30. Globālā Eiropa (8. nodaļa): aplēstais kļūdu līmenis ir 2,8 %, kas ir līdzīgs 2014. gada rezultātiem (2,7 %). Komisijas veiktā noskaidrošana par nenotikušiem būvdarbiem, pakalpojumiem vai piegādēm kopā ar neattiecināmajām izmaksām, ko Komisija atlīdzinājusi, veido divas trešdaļas no kopskaitļa.

1.31. Administrācija (9. nodaļa): aplēstais kļūdu līmenis ir 0,6 %, kas ir līdzīgs 2014. gada rezultātiem (0,5 %). Lielākā daļa maksājumu šajā joma ir ES iestāžu un aģentūru maksātās algas, pensijas un pabalsti. Lielāko daļu šajā jomā veido nedaudzas kļūdas saistībā ar pabalstiem, bet kopumā šīs jomas kļūdu līmenis nav būtisks.

([29]) Rezultāti 2014. gadam ietver skaitļos izteiktas savstarpējās atbilstības kļūdas. Šīs kļūdas 2014. gadā veidoja 0,6 procentpunktus no DFS 2. kategorijai aplēstā kļūdu līmeņa (sk. ***1.2. attēlu***). Kad Palāta par 2011.–2014. gada periodu šīs kļūdas izteica skaitļos, vidējā ietekme bija 0,4 procentpunkti tirgus un tiešā atbalsta jomā un 0,3 procentpunkti lauku attīstības jomā.

KOMISIJAS ATBILDES

1.28. *Komisija atsaucas uz savu atbildi uz 6.11. un 6.76. punktu.*

1.29. *Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) zemāks kļūdu īpatsvars atspoguļo integrētās administrācijas un kontroles sistēmas (IAKS), jo sevišķi zemes gabalu identifikācijas sistēmas (ZGIS), efektivitāti, novēršot kļūdas jau pašā procesa sākumā. Komisija uzskata, ka IAKS kopumā ir stabila sistēma kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) izdevumu pārvaldībai (skatiet 7.16.–7.18. punktu).*

Lauku attīstības augstāko kļūdu īpatsvaru daļēji nosaka dažu pasākumu reglamentējošo noteikumu sarežģītība. Tomēr lauku attīstības augstākais kļūdu īpatsvars pēdējos gados ir samazinājies, lai gan joprojām ir virs būtiskuma sliekšņa.

1.32. Palāta neaplēš kļūdu līmeni citām izdevumu jomām, tostarp DFS 3. kategorijai (sk. 8. nodaļu). Kopumā ticamības deklarācija šajās jomās aptvēra izdevumus 3 miljardu EUR apmērā (Palātas veiktā revīzija aptvēra 2,1 % no šiem izdevumiem). Šajās jomās padarītais tiek ņemts vērā Palātas vispārējos secinājumos par 2015. gadu.

1.33. Attiecībā uz 2015. gadu aplēstais kļūdu līmenis dalītas pārvaldības izdevumiem kopā ir 4,0 % (2014. gadā – 4,6 %) un visu citu veidu pamatdarbības izdevumiem ([30]) – 3,9 % (2014. gadā – 4,6 %). Administratīvajiem izdevumiem aplēstais kļūdu līmenis ir 0,6 % (2014. gadā – 0,5 %).

Komisija ievērojami palielināja kļūdu līmeņa aplēses secīgos dokumentos…

1.34. Katrs Komisijas ģenerāldirektorāts sagatavo gada darbības pārskatu, kam pievienota deklarācija, kurā ģenerāldirektors sniedz pārliecību, ka pārskatā patiesi atspoguļota finanšu informācija un ka viņa/viņas atbildībā esošie darījumi ir likumīgi un pareizi. Viņi arī sniedz pārskatu par galveno politikas mērķu sasniegšanu (tas aplūkots 3. nodaļā) un ģenerāldirektora vadības ziņojumu komisāriem. 2015. gadā Komisija vienkāršoja gada darbības pārskatu struktūru un atļāva ģenerāldirektorātiem lielāku elastību attiecībā uz to izklāstu.

([30]) Galvenokārt 5. un 8. nodaļas aptvertie izdevumi, kā arī daļa no 6. un 7. nodaļas aptvertajiem izdevumiem. Ekstrapolētais kļūdu līmenis dalītas pārvaldības izdevumiem ir balstīts uz 580 darījumu pārbaudi (kas ņemti no 113 miljardu EUR kopas), citu veidu pamatdarbības izdevumu ekstrapolācija ir balstīta uz 318 darījumu pārbaudi (ņemti no 24 miljardu EUR kopas).

1.8. attēls. ERP 2015. gada revīzijas rezultāti salīdzinājumā ar aplēsēm par riskam pakļautajām summām maksājumu laikā un koriģētspēju 2015. gada ES budžeta pārvaldības un izpildes ziņojumā un gada darbību pārskatos

Gada pārskata nodaļa ([1])	Aplēstais kļūdu līmenis (%)	Ticamības intervāls (%)		Komisijas gada darbības pārskati Ģenerāldirektorāts ([3]) ([4])	Bruto finanšu risks maksājumiem ([5]), kā paziņojuši ģenerāldirektorāti (%)		Komisijas koriģētais finanšu risks ([5]) (%) (sk. 1.35. punktu)		Komisijas koriģētspēja (%)
		Zemākā kļūdu robeža	Augstākā kļūdu robeža		Zemākā vērtība	Augstākā vērtība	Zemākā vērtība	Augstākā vērtība	
5. nodaļa. Konkurētspēja	**4,4**	**2,0**	**6,7**	*CONNECT, EAC, EACEA, EASME, ECFIN, ENER, ERCEA, FISMA, GROW, INEA, MOVE, REA, RTD* un *TAXUD*	**1,2**	**1,4**	**1,9**	**2,2**	**0,9**
6. nodaļa. Kohēzija	**5,2**	**2,8**	**7,6**	*EMPL* un *REGIO*	**2,5**	**4,3**	**2,9**	**5,1**	**1,6–2,7** ([7])
7. nodaļa. Dabas resursi	**2,9**	**1,7**	**4,2**	*AGRI, CLIMA, ENV, MARE* un *SANTE*	**2,0**	**2,0**	**2,0**	**2,0**	**1,9**
Globālā Eiropa un Eiropas attīstības fondi ([2])	**3,1**	**1,7**	**4,5**	*AGRI, DEVCO* ([2]), *EACEA, ECFIN, ECHO, EMPL, FPI, HOME, NEAR, REGIO, TRADE*	**2,2**	**2,3**	**2,6**	**2,7**	**0,6**
9. nodaļa. Administrācija	**0,6**	**0,0**	**1,2**	Administrācija ([6])	**0,3**	**0,4**	**0,3**	**0,4**	**0,0**
Avots: Eiropas Revīzijas palāta.				*Avots:* Komisijas gada darbības pārskati.			*Avots:* Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Budžeta ĢD sniegtajiem datiem.		

([1]) Sk. ***1.2. attēla*** 1. zemsvītras piezīmi.
([2]) Ietverot 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu.
([3]) Daži ģenerāldirektorāti pārvalda izdevumus vairāk nekā vienā DFS kategorijā (*AGRI, EACEA, ECFIN, ECHO, EMPL, HOME, REGIO* un *SANTE*).
([4]) Saīsinājumu sarakstu skatīt ***1.3. pielikumā***.
([5]) Finanšu risku definē kā procentuālo daļu no izdevumiem, kuri var neatbilst līguma vai tiesību aktu noteikumiem, kas ir spēkā, kad tiek veikts maksājums.
([6]) *BUDG, COMP, DGT, DIGIT, EPSC, EPSO/EUSA, ESTAT, HR, IAS, JRC, OIB, OIL, OLAF, OP, PMO, SCIC, SG, SJ.*
([7]) Kohēzijas jomā Komisija attēloja koriģētspēju kā diapazonu, kur augstākās vērtības pamatā ir pagātnē veiktās vidējās finanšu korekcijas un atgūtās summas.

PALĀTAS APSVĒRUMI

1.35. Komisija paziņo trīs aplēsto kļūdu līmeņa grupas:

— sākotnējās aplēses, ko Komisijai paziņojušas struktūras un iestādes, kas izveidotas saskaņā ar nozares regulējumu ([31]), un citas struktūrvienības (Palāta šīs aplēses saņēma aprīlī un maijā),

— aplēses (kuras dažos gadījumos ir ievērojami augstākas ([32])) gada darbības pārskatos, kas koriģētas atbilstoši informācijai, kura ir Komisijas rīcībā, arī tās Palāta saņem aprīlī un maijā,

— koriģēti skaitliskie dati, kurus publicēja 2016. gada jūlijā ES budžeta pārvaldības un izpildes gada ziņojumā (PIGZ), kur ņemtas vērā atšķirības naudas plūsmās un noskaidrošanā.

Palātas aplēstā kļūdu līmeņa pamatā ir starpposma maksājumu, galīgo maksājumu un noskaidrošanas statistiskas izlases pārbaude (sk. ***1.8. attēlu***). Atšķirībā no ASV struktūrām, kas pārvalda federālos fondus (sk. ***1.2. pielikumu***), Eiropas Komisijai nav jāsagatavo pašai sava statistiski derīga kļūdu līmeņa aplēse.

1.36. Finanšu regulā prasīts, lai Palāta nosūtītu sākotnējos apsvērumus Komisijai tajā pašā datumā, kad Komisijai ir jāparaksta kopsavilkuma ziņojums. Šogad Komisija pārsūtīja Palātai savu PIGZ un kopsavilkuma ziņojumu par 2015. gadu 2016. gada 5. jūlijā – dienā, kad notika mūsu sanāksme, kurā uzklausīja abas puses. Tādējādi šajā pārskatā Palāta nesniedz būtiskus komentārus par kopsavilkuma ziņojumu (kas šogad ir daļa no PIGZ). Kopsavilkuma ziņojums un PIGZ nav finanšu pārskatu daļa, un Palāta neapliecina to satura ticamību.

KOMISIJAS ATBILDES

1.35. *Komisija izlēma koriģēt gada pārvaldības un rezultātu ziņojuma aplēses, lai tās varētu labāk salīdzināt ar Palātas aplēsto kļūdu līmeni.*

Komisija uzskata, ka "ASV struktūru, kas pārvalda federālos fondus" izmantotā statistikas metodika nav piemērota līdzekļiem, kurus pārvalda dalīti. Saskaņā ar dalītu pārvaldību Komisija paļaujas nevis uz savu dienestu veiktajām izdevumu revīzijām ES līmenī, bet gan uz suverēnu dalībvalstu revīzijas iestādēm, kas revidē šo dalībvalstu izdevumus, kuri bieži ietver valsts līdzfinansējumu. Tādēļ Komisija uzskata, ka ES mēroga statistiski derīgas kļūdu līmeņa aplēses, ko sagatavotu sevi revidējoši saņēmēji, nenodrošinātu pievienoto vērtību dalītas pārvaldības izdevumiem.

Saskaņā ar tiesiskā regulējuma prasībām Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstu revīzijas iestādēm un kopīgi noteiks statistiski derīgu pieeju kļūdu līmeņa aplēšanai programmas līmenī, kā arī turpinās izmantot šādus kļūdu īpatsvarus pēc validācijas. Tādējādi Komisija īsteno "vienotās revīzijas principu", koncentrējot savu darbību uz dalībvalstu revidentu revidēšanu un to revīzijas darba validēšanu. Tā pamatā ir Palātas Atzinums Nr. 2/2004 par vienotas revīzijas modeli un priekšlikums par Kopienas iekšējās kontroles sistēmu. Šī pieeja pilnībā atbilst mērķim samazināt administratīvo slogu saņēmējiem, kā arī samazina nepieciešamību pēc revīzijas norīkojumiem.

([31]) Izpildes procedūras ir saskaņotas ar Komisiju.

([32]) Piemēram, ĢD *AGRI* koriģēja vidējo kļūdu līmeni, ko attiecībā uz ELGF bija paziņojušas aģentūras, no 0,68 % uz 1,47 %, un attiecībā uz ELFLA – no 1,78 % uz 4,99 % (sk. arī 7.53., 7.55. un 7.56. punktu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

…un koriģētspējas aprēķins Komisijai joprojām ir problemātisks

1.37. Kopš 2014. gada ģenerāldirektorāti iesniedz savu kļūdu līmeņa aplēsi līdz ar aplēsi par nākotnes "koriģētspēju". Komisija to definē kā konservatīvu aplēsi par to izdevumu summu, kas izdota, pārkāpjot piemērojamos tiesību aktu un līgumu noteikumus, un ko ģenerāldirektorāts identificēs un izlabos pārbaudēs, kuras notiks pēc maksājumu atļaušanas ([33]).

1.38. Lai aprēķinātu "koriģētspēju", Budžeta ģenerāldirektorāts ziņo ģenerāldirektoriem par atgūto līdzekļu un finanšu korekciju vidējo summu kopš 2009. gada, kas reģistrēta pārskatos ([34]). No 48 ģenerāldirektorātiem un izpildaģentūrām 29 struktūras bija pienācīgi koriģējušas šo skaitli, lai iegūtu konservatīvāku aplēsi, konkrēti, neiekļaujot *ex ante* un citas nenozīmīgas korekcijas un atgūtās summas, kā arī atsevišķus notikumus ([35]), vai arī izvēloties alternatīvu aprēķina pamatu ([36]). ES budžeta pārvaldības un izpildes gada ziņojumā Komisijas aplēse par nākotnes korekcijām, kas skar 2015. gada izdevumus, uz šā pamata ir 2,1 miljards EUR (2014. gadā – 2,7 miljardi EUR). Komisija arī sniedz lielāku potenciālo nākotnes korekciju aplēsi 2,7 miljardu EUR apmērā.

1.39. 2015. gada Finanšu pārskatu diskusijā un analīzē (FPDA) ziņots par kopējām īstenotajām finanšu korekcijām un atgūtajām summām 3,9 miljardu EUR apmērā. Tāpat kā iepriekšējos gados, pārskatos reģistrētā summa attiecas uz plašu klāstu koriģējošo pasākumu, kurus piemēroja gan pirms Komisija veica (vai apstiprināja) izdevumus, gan pēc tam. Korekciju un atgūto līdzekļu klasifikācija, kā arī to sadalījums izdevumu jomās parādīts ***1.9. attēlā***.

KOMISIJAS ATBILDES

1.38. *Komisija savā gada pārvaldības un rezultātu ziņojumā ir norādījusi diapazonu turpmāku korekciju aplēsēm no 2,1 līdz 2,7 miljardu EUR apmērā. Abas aplēses izriet no konservatīvas pieejas.*

([33]) Komisijas vadlīnijas par galvenajiem jēdzieniem un definīcijām, ko izmanto, lai noteiktu kļūdu īpatsvarus, riskam pakļautās summas un aplēstās nākotnes korekcijas.

([34]) Līdz 2014. gadam Komisija pēc savas ierosmes izklāstīja datus par finanšu korekcijām un atgūtajām summām pārskatu paskaidrojumā. Pašlaik šis brīvprātīgais izklāsts ir iekļauts dokumentā "Finanšu pārskatu diskusija un analīze".

([35]) Piemēram, *EACEA*, *EASME*, *INEA*, ĢD *ENER*, ĢD *MOVE*, ĢD *SANTE*, ĢD *BUDG*, ĢD *COMP* un Ģenerālsekretariāts. Palātas veiktās pārbaudes par 2015. gadā reģistrētajām finanšu korekcijām un atgūtajiem līdzekļiem skaidri parādīja, ka ģenerāldirektorāti iekļāva summas, kas nav saistītas ar kļūdām, pārkāpumiem vai krāpšanu (piemēram, neizlietota priekšfinansējuma atmaksa) un klasificēja dažas "*ex ante*" finanšu korekcijas un līdzekļu atgūšanas kā "*ex post*" (piemēram, priekšfinansējuma atgūšana gadījumos, kas saistīti ar kļūdām, pārkāpumiem un krāpšanu, vai atskaitījumi no izmaksu deklarācijām pirms izdevumu pieņemšanas). Šie jautājumi neietekmē ES pārskatus kopumā, bet tiem var būt nozīmīga ietekme uz daudzu ģenerāldirektorātu koriģētspējas aprēķinu.

([36]) Piemēram, ĢD *REGIO* un ĢD *EMPL*.

1.9. attēls. 2015. gadā īstenoto koriģējošo pasākumu klasifikācija un sadalījums izdevumu jomās

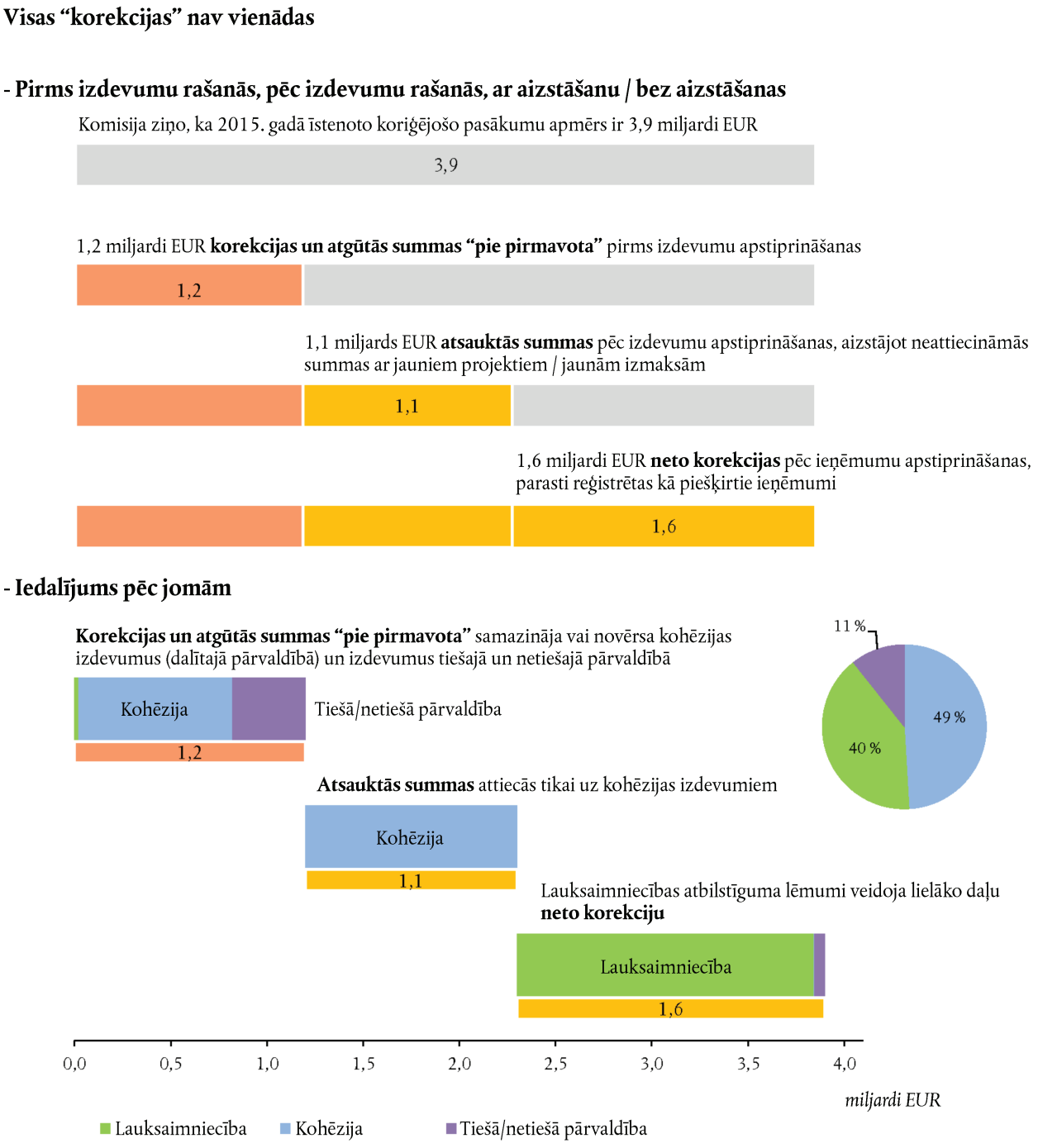

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz dokumentu "Finanšu pārskatu diskusija un analīze", kas pievienots ES 2015. gada konsolidētajiem pārskatiem un pakārtotajiem datiem.

1.40. 2015. gadā aptuveni 1,2 miljardi EUR korekcijās un atgūtajās summās, par ko ziņoja Komisija, bija pie "pirmavota" (piemērotas, pirms Komisija apstiprināja izdevumus). Tas atbilst vairāk nekā ceturtdaļai paziņoto finanšu korekciju un atgūto līdzekļu kopsummas. Tādējādi Komisija šīs summas nereģistrēja kā izdevumus: tās atspoguļo atskaitījumus no pieprasītajām summām pirms apstiprināšanas. Gan tiešajā, gan netiešajā pārvaldībā šie atskaitījumi, kurus parasti reģistrē kā atgūtos līdzekļus, atbilst vairāk nekā divām trešdaļām no kopējiem koriģējošiem pasākumiem, kas paziņoti 2015. gadā.

1.41. Atlikusī summa (2,7 miljardi EUR) attiecas uz pieprasījumiem, kurus Komisija jau bija apstiprinājusi. No šīs summas:

a) aptuveni 1,1 miljards EUR atbilst summām, ko dalībvalstis atsauca no iepriekš apstiprinātiem pieprasījumiem, kuru mērķis bija atlīdzināt kohēzijas projektus vai izdevumus, lai tos aizstātu ar jauniem projektiem vai izdevumiem. Šīs atsauktās summas izklāsta kopā ar jauniem projektiem un izdevumiem, un tās veido daļu no kopas, kuru Palāta izmanto izlases veidošanai. Tas nenozīmē, ka līdzekļi atgriežas ES budžetā: tas ir efektīvs koriģējošs pasākums, ja aizstājošajos projektos un izdevumos nav būtiska kļūdu līmeņa;

b) aptuveni 1,5 miljardi EUR attiecas uz lauksaimniecības atbilstīguma lēmumiem, ko Komisija reģistrēja kā piešķirtos ieņēmumus, kas pieejami lauksaimniecības izdevumu finansēšanai. Šīs korekcijas bieži pieņem pēc vienotas likmes, turklāt tās galvenokārt attiecas uz sistēmu nepilnībām, nevis uz kļūdām, kas pieļautas galīgo saņēmēju līmenī.

Savlaicīgi koriģējoši pasākumi samazināja Palātas aplēsto kļūdu līmeni

1.42. Palāta ņem vērā dalībvalstu un Komisijas piemērotos koriģējošos pasākumus tad, ja tie veikti vai nu pirms maksājuma, vai arī pirms Palātas veiktās revīzijas. Palāta pārbauda korekciju izpildi (tostarp līdzekļu atgūšanu no saņēmējiem un korekcijas projekta līmenī) un, attiecīgos gadījumos, pielāgo kļūdu izteikšanu skaitļos. Tomēr koriģējošo pasākumu ietekme ievērojami atšķiras atkarībā no izdevumu jomas un koriģējošā pasākuma veida.

1.43. 2015. gada revīzijas izlasē iekļautajiem 16 darījumiem Komisija un dalībvalstu iestādes bija piemērojušas koriģējošus pasākumus, kuri tieši ietekmēja attiecīgo darījumu un kuri bija ņemami vērā Palātas aprēķinos. Šie koriģējošie pasākumi samazināja Palātas aplēsto kļūdu līmeni par 0,5 procentpunktiem (2014. gadā par 1,1 procentpunktu). Tas, ka mainās skarto darījumu skaits un ietekme uz Palātas aplēsto kļūdu līmeni, neliecina, ka koriģējošie pasākumi kļuvuši efektīvāki vai mazāk efektīvi, tā kā šie pasākumi attiecas uz samērā mazu revīzijas izlases daļu, svārstības no gada uz gadu ir normāla parādība.

PALĀTA PĀRSŪTA *OLAF* GADĪJUMUS, KAD IR AIZDOMAS PAR KRĀPŠANU

1.44. Palātas veiktās revīzijas gaitā apzinātie gadījumi, kuros bija aizdomas par krāpšanu, tika pārsūtīti Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), lai tas veiktu analīzi un, vajadzības gadījumā, izmeklēšanu. Palāta nevar komentēt atsevišķus gadījumus vai *OLAF* rīcību saistībā ar tiem. Tomēr atzīmē, ka 2015. gada revīzijas laikā:

— Palāta novērtēja apmēram 1 200 darījumu likumību un pareizību,

— Palāta konstatēja 12 gadījumus, kuros bija aizdomas par krāpšanu (2014. gadā – 22) un kurus tā pārsūtīja *OLAF* ([37]),

— visbiežāk aizdomas par krāpšanu bija saistītas ar interešu konfliktiem un mākslīgu apstākļu radīšanu, lai saņemtu subsīdiju, kam sekoja attiecināmības kritērijiem neatbilstošu izmaksu deklarēšana.

([37]) 2015. kalendārajā gadā Palāta iesniedza *OLAF* 27 gadījumus, kuri attiecās gan uz 2014., gan uz 2015. revīzijas gadu (2014. gadā – 16). Starp šiem gadījumiem ir tādi, kuri atklāti darbā, kas nav saistīts ar ticamības deklarāciju.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

SECINĀJUMI

1.45. Šīs nodaļas galvenais uzdevums ir pamatot ticamības deklarācijā sniegto revīzijas atzinumu.

Revīzijas rezultāti

1.46. Kaut arī Palātas iegūtie revīzijas rezultāti liecina par uzlabojumiem dažās jomās, kopumā tie atbilst iepriekšējo gadu rezultātiem.

1.47. Revīzijas rezultāti, kas atspoguļoti ***1.5.*** un ***1.6. attēlā***, liecina par spēcīgu saikni starp pamatu izdevumiem un kļūdu līmeņiem. Palāta joprojām konstatē, ka atlīdzināšanas izdevumos ir daudz augstāks kļūdu līmenis nekā izdevumos uz maksājumtiesību pamata.

1.48. Komisija ir veikusi turpmākus pasākumus, lai uzlabotu veidu, kā tā izsaka skaitļos riskam pakļautās summas un koriģētspēju. Tomēr Komisijas novērtējumu par abiem šiem jautājumiem joprojām varētu uzlabot.

1.48. *Komisija ir uzlabojusi savu metodiku un pēc vajadzības ir ieviesusi korekcijas 2015. gada pārvaldības un rezultātu ziņojuma datos attiecībā uz ES budžetu, lai nodrošinātu, ka paziņotie dati atspoguļo konservatīvu aplēsi par riskam pakļautajām summām un korektīvo spēju. Ņemot vērā jauno tiesisko regulējumu 2014.–2020. gadam, varētu būt piemēroti metodikā ieviest turpmākas korekcijas.*

1.1. PIELIKUMS

REVĪZIJAS PIEEJA UN METODOLOĢIJA

1. Palātas revīzijas pieeja ir izklāstīta Finanšu un atbilstības revīzijas rokasgrāmatā, kas ir pieejama Palātas tīmekļa vietnē. Lai plānotu revīzijas darbu, Palāta izmanto pārliecības iegūšanas modeli. Plānošanas posmā Palāta apsver risku, ka var gadīties kļūdas (objektīvais risks), un risku, ka kļūdas netiek novērstas vai atklātas un labotas (kontroles risks).

1. DAĻA. Revīzijas pieeja un metodoloģija saistībā ar pārskatu ticamību

2. Konsolidētajos pārskatos ietilpst

A. konsolidētie finanšu pārskati un

B. kopsavilkuma pārskati par budžeta izpildi.

Konsolidētajiem pārskatiem visos būtiskajos aspektos pienācīgi jāatspoguļo:

— Eiropas Savienības finanšu stāvoklis gada beigās,

— darbības rezultāti un naudas plūsma un

— noslēgtā gada neto aktīvu pārmaiņas.

Revīzijā tiek veikts šāds darbs:

a) grāmatvedības kontroles vides novērtējums;

b) galveno grāmatvedības procedūru un gada noslēguma procesa pārbaude;

c) galveno grāmatvedības datu analītiskās pārbaudes (konsekvence un pamatotība);

d) kontu un/vai bilanču analīze un salīdzināšana;

e) budžeta saistību, maksājumu un konkrētu bilances posteņu padziļinātas pārbaudes, pamatojoties uz reprezentatīvu izlasi;

f) ja iespējams un saskaņā ar starptautiskajiem revīzijas standartiem, citu revidentu darba izmantošana. Īpaši to izmanto, revidējot aizņēmumu un aizdevumu darbības, kuras pārvalda Komisija, ja ir pieejami ārējās revīzijas apliecinājumi.

2. DAĻA. Revīzijas pieeja un metodoloģija saistībā ar darījumu pareizību

3. Pārskatiem pakārtoto darījumu pareizības revīzijā tiek veiktas darījumu tiešas pārbaudes (sk. ***1.2. attēlu***). Palāta pārliecinās, vai darījumi atbilst attiecīgajiem tiesību aktiem un noteikumiem.

Kā Palāta pārbauda darījumus

4. Katrā īpašajā izvērtējumā (5.–9. nodaļa) Palāta veic darījumu tiešas pārbaudes, pamatojoties uz darījumu reprezentatīvu izlasi. Šī pārbaude sniedz aplēsi par to, cik liela attiecīgās datu kopas darījumu daļa ir nepareiza.

5. Darījumu pārbaudēs tiek pārbaudīts katrs atlasītais darījums. Palāta nosaka, vai izmaksu deklarācija vai maksājums ir veikts budžetā un attiecīgajos tiesību aktos paredzētajā nolūkā. Revidenti pārbauda, kā tikusi aprēķināta izmaksu deklarācijā norādītā summa vai maksājuma summa (attiecībā uz deklarācijām, kurās norādītas lielākas summas, to dara, pamatojoties uz subsīdijas pamatā esošo posteņu reprezentatīvu izlasi). Šajā nolūkā pārbauda budžeta pārskatos iekļautos darījumus, izsekojot darījumam līdz pat galīgajiem saņēmējam (tas var būt lauksaimnieks, mācību kursu organizators vai attīstības palīdzības projekta iniciators). Atbilstību pārbauda katrā līmenī. Par kļūdu uzskata to, ja darījums (jebkurā līmenī)

— nav pareizi aprēķināts, vai

— neatbilst kādai likumiskajai vai līgumiskajai prasībai.

6. Ieņēmumu jomā Palātas veiktās pievienotās vērtības nodokļa un nacionālā kopienākuma pašu resursu pārbaudes sākumpunkts ir attiecīgo makroekonomikas rādītāju kopums, uz kuru pamata šie resursi ir aprēķināti. Palāta pārbauda Komisijas datu apstrādes kontroles sistēmas un gūst pārliecību no tām, līdz dalībvalstu iemaksas ir saņemtas un iegrāmatotas konsolidētajos pārskatos. Tradicionālo pašu resursu revīzijā Palāta pārbauda muitas iestāžu pārskatus un muitas nodokļu plūsmu līdz brīdim, kad Komisija šīs summas ir saņēmusi un tās ir atspoguļotas pārskatos.

7. Saistībā ar izdevumiem Palāta pārbauda maksājumus, kad izdevumi ir radušies, tie ir iegrāmatoti un pieņemti. Šī pārbaude aptver visas maksājumu kategorijas (tostarp aktīvu iegādei veiktos maksājumus). Palāta nepārbauda avansa maksājumus to veikšanas stadijā. Avansa maksājumus Palāta pārbauda tad, kad:

— ES līdzekļu galīgais saņēmējs (piemēram, lauksaimnieks, pētniecības institūts, uzņēmums, kurš veic publiski iepirktus būvdarbus vai pakalpojumus) sniedz pierādījumus par avansu pienācīgu izlietojumu, un

— Komisija (vai cita ES līdzekļus pārvaldoša iestāde vai struktūra) apstiprina, ka līdzekļu galīgais izlietojums ir pamatots, un avansa maksājumu dzēš.

8. Palātas revīzijas izlase ir veidota tā, lai sniegtu aplēsi par kļūdu līmeni visā revidētajā datu kopā. Revidenti pārbauda lielākas summas aptverošas deklarācijas vai maksājumus, atlasot posteņus (piemēram, projekta rēķini, lauksaimnieka deklarācijā norādītie zemes gabali, sk. 5. punktu), kurus revidēt atsevišķos darījumos, veidojot izlasi pēc naudas vienības principa. Tādējādi gadījumos, kad pārbaudītais postenis ir daļa no projekta vai lauksaimnieka deklarācijas, saistībā ar šiem posteņiem ziņotais kļūdu īpatsvars nenozīmē revidētā projekta vai lauksaimnieka deklarācijas kļūdu īpatsvaru, bet tiek ņemts vērā ES izdevumu vispārējā novērtējumā.

9. Palāta katru gadu nepārbauda darījumus katrā dalībvalstī, saņēmējvalstī un/vai reģionā. Piemēri gada pārskatā ir sniegti ilustrācijai, un tie uzskatāmi parāda atrastās raksturīgākās kļūdas. Atsevišķu dalībvalstu, saņēmējvalstu un/vai reģionu nosaukšana nenozīmē, ka sniegtie piemēri nav sastopami arī citās vietās. Šajā ziņojumā iekļautie ilustratīvie piemēri neveido pamatu secinājumiem par attiecīgajām dalībvalstīm, saņēmējvalstīm un/vai reģioniem.

10. Palātas pieeja nav paredzēta tam, lai ievāktu datus par kļūdu biežumu datu kopā. Tāpēc skaitļi, kas norādīti saistībā ar kļūdu biežumu, neliecina par kļūdu biežumu ES finansētos darījumos vai kāda konkrētā dalībvalstī. Saskaņā ar Palātas pieeju izlases veidošanai, dažādiem darījumiem tiek piemēroti dažādi svērumi. Izlases veidošanā atspoguļojas attiecīgo izdevumu apjoms un revīzijas darba intensitāte. Šis svērums nav ņemts vērā biežuma tabulā, tāpēc tas ir vienāds kā lauku attīstībai, tā tiešajam atbalstam dabas resursu jomā un kā Sociālā fonda izdevumiem, tā reģionālajiem un kohēzijas maksājumiem kohēzijas nodaļā. Dažādām dalībvalstīm veidotajās izlasēs konstatētais relatīvais kļūdu biežums neliecina par dažādu dalībvalstu relatīvo kļūdu līmeni.

Kā Palāta novērtē un izklāsta darījumu pārbaudes rezultātus

11. Kļūdas darījumos rodas dažādu iemeslu dēļ. Tās grupē atkarībā no konkrētā pārkāpuma veida un atkarībā no neievērotā noteikuma vai līgumiskās prasības. Individuālus darījumus kļūdas var skart pilnībā vai daļēji. Kļūdas, kas atklātas un izlabotas pirms un neatkarīgi no Palātas veiktajām pārbaudēm, tiek izslēgtas no kļūdu aprēķina un biežuma. Tās demonstrē kontroles sistēmu efektīvu darbību. Palāta nosaka, vai individuālas kļūdas ir skaitļos izsakāmas vai skaitļos neizsakāmas un ņem vēra apmēru, kādā ir iespējams aprēķināt, cik liela daļa revidētās summas bijusi kļūdaina.

12. Daudz kļūdu pieļauj saistībā ar publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu. Lai ievērotu ES tiesību aktos paredzētos konkurences pamatprincipus, svarīgākās procedūras ir pienācīgi jāizsludina. Piedāvājumi jānovērtē atbilstīgi norādītajiem kritērijiem. Līgumus nedrīkst mākslīgi sadalīt, lai to summa nepārsniegtu maksimālos apjomus ([1]).

([1]) Sk. arī 6.30.–6.35. punktu un īpašo ziņojumu Nr. 10/2015 "Jāpastiprina centieni risināt publiskā iepirkuma problēmas saistībā ar ES kohēzijas politikas izdevumiem".

13. Palātas kritēriji, pēc kuriem izsaka skaitļos publiskā iepirkuma kļūdas, ir aprakstīti dokumentā "Publiskā iepirkuma noteikumu neievērošana – pārkāpumu veidi un pamats izteikšanai skaitļos" ([2]).

14. Lemjot par pasākumiem, kas jāveic, ja publiskā iepirkuma noteikumi ir piemēroti nepareizi, kvantitatīvās ietekmes izteikšanu Palāta var veikt citādi, nekā to dara Komisija vai dalībvalstis.

Aplēstais kļūdu līmenis

15. Palāta aplēš kļūdu līmeni, izmantojot iespējamāko kļūdu īpatsvaru. Mēs to darām attiecībā uz katru DFS kategoriju un izdevumiem no budžeta kopumā. Aprēķinā izmanto tikai skaitļos izsakāmās kļūdas. Iespējamākā kļūdu īpatsvara procentuālā daļa ir iespējamā kļūdu procenta statistiska aplēse datu kopā. Kļūdas, piemēram, ir skaitļos izsakāma piemērojamo regulu, noteikumu, līgumu un dotāciju nosacījumu pārkāpšana. Palāta aplēš arī zemāko kļūdu robežu un augstāko kļūdu robežu (sk. pievienoto attēlu).

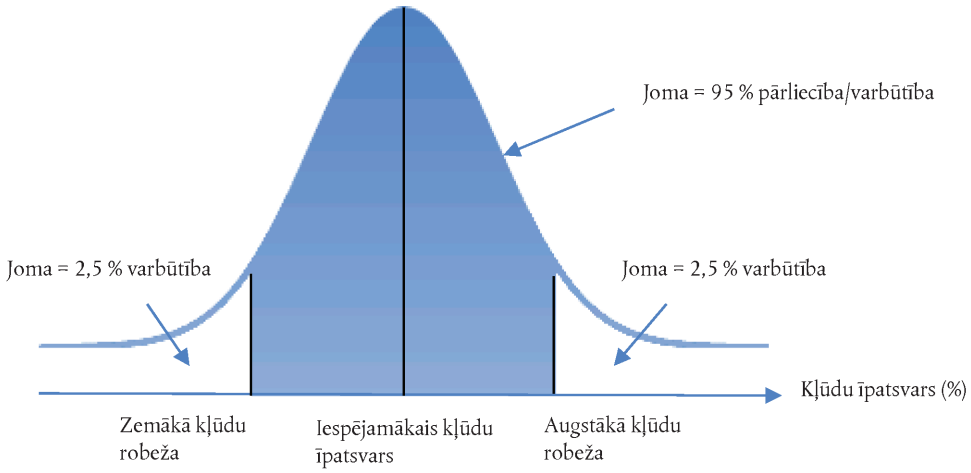

16. Iekrāsotās daļas procentuālā attiecība norāda uz varbūtību, ka kļūdu līmeņa diapazons datu kopā ir starp zemāko un augstāko kļūdu robežu.

17. Palāta plāno savu darbu, par pamatu ņemot 2 % būtiskuma slieksni. Mēs izmantojam būtiskuma līmeni kā orientējošu atsauci sava atzinuma sagatavošanā. Sniedzot atzinumu, tiek ņemts vērā arī kļūdu veids, skartās summas un konteksts.

Kā Palāta pārbauda sistēmas un ziņo par rezultātiem

18. Komisija, citas ES iestādes un struktūras, dalībvalstu iestādes, saņēmējvalstis un/vai reģioni ievieš sistēmas. Šīs sistēmas izmanto, lai pārvaldītu budžeta riskus, tostarp saistībā ar darījumu pareizību. Sistēmu pārbaude īpaši noder, lai sagatavotu ieteikumus par veicamajiem uzlabojumiem.

19. Katrai DFS kategorijai, arī ieņēmumu jomai, ir ieviestas daudzas atsevišķas sistēmas. Katru gadu Palāta veido sistēmu izlasi. Rezultāti tiek izklāstīti kā ieteikumi veicamajiem uzlabojumiem.

Kā Palāta formulē atzinumus ticamības deklarācijā

20. Šā pārskata 4.–9. nodaļā aprakstītais darbs veido pamatu Palātas atzinumam par Eiropas Savienības konsolidētajiem pārskatiem pakārtoto darījumu pareizību. Palātas atzinums ir iekļauts ticamības deklarācijā. Atzinuma veidošanā Palāta apsver, vai kļūda ir plaši izplatīta. Veiktais darbs ļauj Palātai sniegt informācijā balstītu atzinumu par to, vai kļūdas datu kopā pārsniedz būtiskuma slieksni vai atrodas zem tā. Palātas labākā aplēse par kļūdu līmeni attiecībā uz kopējiem izdevumiem 2015. gadā ir 3,8 %. Palātai ir vairāk nekā 95 % pārliecība, ka kļūdu līmenis revidētajā datu kopā ir būtisks. Dažādās DFS kategorijās aplēstais kļūdu līmenis ir atšķirīgs, kā izklāstīts 5.–9. nodaļā. Palāta novērtēja, ka kļūdas ir izplatītas – tās sastopamas lielākajā daļā izdevumu jomu.

([2]) http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/Guideline_procurement/Quantification_of_public_procurement_errors.pdf.

Aizdomas par krāpšanu

21. Ja Palātai ir pamats aizdomām, ka notikusi krāpšana, tā par to ziņo Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*). *OLAF* ir atbildīgs par turpmākas izmeklēšanas veikšanu. Palāta katru gadu ziņo *OLAF* par vairākiem gadījumiem.

3. DAĻA. Saikne starp revīzijas atzinumiem par pārskatu ticamību un darījumu pareizību

22. Palāta sniedz

a) revīzijas atzinumu par Eiropas Savienības konsolidētajiem pārskatiem par slēgto finanšu gadu; un

b) revīzijas atzinumus par šiem pārskatiem pakārtoto ieņēmumu un maksājumu pareizību.

23. Palāta veic revīzijas darbu un sniedz atzinumus saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) starptautiskajiem revīzijas standartiem un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem.

Šajos standartos paredzēta arī situācija, kad revidenti sniedz revīzijas atzinumus par pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu pareizību, un tajos teikts, ka modificēts atzinums par darījumu pareizību pats par sevi nenoved pie modificēta atzinuma par pārskatu ticamību. Finanšu pārskatos, par kuriem Palāta sniedz atzinumu, ir atzīts, ka ir būtisks jautājums saistībā ar to noteikumu pārkāpumiem, kas regulē izdevumus, kuri finansējami no ES budžeta. Palāta attiecīgi ir nolēmusi, ka būtisks kļūdu līmenis, kas ietekmē pareizību, pats par sevi nav iemesls modificēt tās atsevišķi sniegto atzinumu par pārskatu ticamību.

1.2. PIELIKUMS

ASV UN ES PIEEJA NEPAREIZU UN NELIKUMĪGU MAKSĀJUMU PĀRBAUDEI UN ZIŅOŠANAI PAR TIEM

1. ASV ar Kongresa aktu visām valsts aģentūrām ir prasīts veikt pietiekamas pašu aģentūru veikto maksājumu pārbaudes, lai iegūtu statistiski derīgu aplēsi par nepareizo maksājumu ikgadējo summu tajās programmās, attiecībā uz kurām riska analīze liecina, ka šādi maksājumi varētu pārsniegt 1,5 % no izmaksātās kopsummas ([3]). Aģentūrām šis rezultāts ir jāpublicē gan kā ekstrapolēta kopsumma, gan kā veikto maksājumu procentuālā daļa. Valsts aģentūru revidentiem ([4]) ir jāziņo par to, vai šo skaitlisko datu sagatavošanas un publicēšanas process ir saskaņā ar attiecīgo Kongresa aktu ([5]).

2. ASV (tāpat kā ES attiecībā uz nepareiziem maksājumiem) definīcija par to, kas ir nepareizs, ir atkarīga no nolikuma, kas ir maksājuma veikšanas pamatā. Vispārējā nepareizo maksājumu definīcija, ko izmanto ASV sistēmā ([6]), ir līdzīga tai, kas attiecībā uz nepareiziem maksājumiem ir izklāstīta šā gada pārskata 1. nodaļā. Turpmāk dotajā tabulā ir parādītas līdzības un atšķirības starp ASV un ES pieeju izdevumu pārbaudei un ziņošanai.

3. ASV nepareizo maksājumu kopā ietilpst plašs un atšķirīgs publiskā sektora izdevumu spektrs, sākot no sociālās labklājības līdz aizsardzībai. ES budžetā dominējošās izdevumu jomas (lauksaimniecība, infrastruktūra) veido relatīvi nelielu daļu ASV federālajā budžetā. Kļūdu veidu sadalījums rāda, ka pastāv dažas skaidras atšķirības starp kļūdu modeļiem. Papildnosacījumu pārkāpumiem (piemēram, pareizs iepirkums un ar valsts atbalstu saistītie jautājumi, kas izriet no ES politikas prioritātes nodrošināt vienotu tirgu) ir lielāka ietekme uz Palātas aplēsto kļūdu līmeni nekā uz ASV nepareizajiem maksājumiem kopā. Pārāk mazi maksājumi veido būtisku daļu ASV kļūdaino maksājumu kopainā, bet tā tas nav attiecībā uz ES budžeta maksājumiem. Dokumentēšanas kļūdām arī ir lielāka ietekme uz ASV skaitliskajiem datiem nekā uz Palātas aplēsto kļūdu līmeni.

4. Kad ASV aģentūras gatavo aplēses par nepareizajiem maksājumiem, tām nav atļauts paļauties ne uz "aģentūras maksājumu saņēmēju ziņojumiem kā vienīgo avotu nepareizu maksājumu aplēsēm" ([7]), ne arī uz nepareizo maksājumu kopsummas kompensāciju, aprēķinot atgūšanas pasākumu ietekmi. Kā aprakstīts 1.42. un 1.43. punktā, koriģējoši pasākumi, kas veikti pirms revīzijas, samazina Palātas aplēsto kļūdu līmeni.

5. Attiecīgās aģentūras atvēl ievērojamus resursus atlasīto maksājumu pārbaudēm. Piemēram, ASV Sociālā nodrošinājuma pārvaldē katru gadu pārbauda gandrīz 6 000 maksājumu, lai aprēķinātu nepareizo maksājumu īpatsvaru, un šim uzdevumam atvēlēti gandrīz 90 darba gadi. Amatpersonas, ar kurām apspriedām šo jautājumu, uzskata, ka šāda prakse ļauj attiecīgajām aģentūrām iegūt augstas kvalitātes informāciju par nepareizo maksājumu modeļiem, un šīs aģentūras bieži vien spēj izstrādāt un īstenot piemērotus pasākumus kļūdu riska novēršanai.

6. 2015. gadā paziņotie nepareizie maksājumi bija 136,7 miljardi ASV dolāru (123,2 miljardi EUR) ([8]), kas atbilst 4,4 % federālās valdības izdevumu ([9]). Aptverto maksājumu raksturam ir daudz atšķirību, tāpat atšķiras kļūdu specifiskās definīcijas. Galvenā atšķirība ir tā, ka ASV struktūrām, kuras pārvalda līdzekļus, ir prasīts sagatavot pašām savu, statistiski derīgu kļūdu līmeņa aplēsi.

([3]) Aģentūras veic pašas savu riska analīzi. Nepareizu maksājumu līmeņa aplēsi automātiski iegūst attiecībā uz konkrētām izdevumu programmām, un 1,5 % robežvērtība var tikt samazināta.

([4]) Lielākajai daļai aģentūru – galvenie inspektori, citādi – Valdības pārskatatbildības birojs.

([5]) Pašlaik ir spēkā 2012. gada Akts par nepareizu maksājumu izskaušanu un labāku atguvi [*Improper Payments Elimination and Recovery Improvement Act of 2012*] (*IPERIA*). Atsevišķas aģentūras vispirms (2003. gadā) sāka ziņot par nepareiziem maksājumiem, kā prasīts ar 2002. gada Aktu par nepareizu maksājumu paziņošanu [*Improper Payments Information Act of 2002*] (*IPIA*). Sk. arī paymentaccuracy.gov.

([6]) C pielikums Apkārtrakstam Nr. A-123 *Requirements for Effective Estimation and Remediation of Improper Payments* [Prasības attiecībā uz nepareizu maksājumu efektīvu aprēķināšanu un koriģēšanu].

([7]) Eiropas Komisija plaši izmanto datus, ko Komisijai paziņojušas struktūras un iestādes, kas izveidotas saskaņā ar nozares regulējumu, un citas struktūrvienības (1.35. punkts).

([8]) Vidējais maiņas kurss 2015. gadā: 1 EUR = 1,1095 ASV dolāri.

([9]) ASV federālās valdības 2015. gada finanšu pārskats.

Atšķirības un līdzības starp ASV un ERP modeļiem kļūdu līmeņa aprēķināšanai budžeta izdevumos

		ASV federālā valdība	**Eiropas Revīzijas palāta**
Atbildība par aplēstā kļūdu līmeņa aprēķināšanu	Līdzekļu pārvaldītājiem ir jāiesniedz kļūdu līmeņa statistiska aplēse	✓	×
	Kļūdu līmeņa statistisko aplēsi aprēķina ārēji revidenti	×	✓
Tvērums	Atlasi veic no visiem budžeta maksājumiem	×	✓
	Atlasi veic tikai no tiem programmu izdevumiem, kurus līdzekļu pārvaldītāji uzskata par riskantiem	✓	×
Galvenās kļūdas	Attiecināmajiem saņēmējiem izmaksātas nepareizas summas	✓	✓
	Maksājumi veikti neattiecināmiem saņēmējiem	✓	✓
	Maksājumi veikti par neattiecināmām precēm vai pakalpojumiem	✓	✓
	Maksājumi veikti par precēm vai pakalpojumiem, kas nav saņemti	✓	✓
	Dubulti maksājumi	✓	✓
	Maksājumi, kuriem konstatē nepietiekamu dokumentāciju vai dokumentu nav vispār	✓	✓
Kļūdu aprēķina pamats	Atlasīto darījumu izlases pārbaude, izmantojot statistikas metodes	✓	✓
	Ex post koriģējoši pasākumi (ko veic līdzekļu pārvaldītāji) var samazināt aplēsto kļūdu līmeni	×	✓
Aplēstā kļūdu līmeņa izklāsts	Ekstrapolētā kļūda naudas izteiksmē	✓	×
	Ekstrapolētā kļūda procentos	✓	✓
Rezultāti	Vidējais līmenis 2012.–2015. gadā	4,1 %	4,3 %
	Līmenis 2015. gadā	4,4 %	3,8 %

1.3. PIELIKUMS

ATKLĀTO KĻŪDU BIEŽUMS REVĪZIJAS IZLASĒ 2015. GADAM

Dalībvalsts (dalītā pārvaldība)		DFS 1.b apakškategorija "Kohēzija"							DFS 2. kategorija "Dabas resursi"														Dalītā pārvaldība. DFS 1.b apakškategorija un 2. kategorija (kopā)						
		Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds (KF) un Eiropas Sociālais fonds (ESF).							Tirgus un tiešais atbalsts							Lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība													
		Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	To darījumu skaits, kuros ir					Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	To darījumu skaits, kuros ir					Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	To darījumu skaits, kuros ir					Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	To darījumu skaits, kuros ir				
				tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %			tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %			tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %			tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %
BE	Beļģija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	0	2	1	1	0	5	2	0	2	1	1	0
BG	Bulgārija	9	0	0	0	0	0	0	4	2	0	2	2	0	0	5	0	0	0	0	0	0	18	2	0	2	2	0	0
CZ	Čehijas Republika	28	6	2	4	2	0	2	4	0	0	0	0	0	0	5	4	0	4	4	0	0	37	10	2	8	6	0	2
DK	Dānija	0	0	0	0	0	0	0	8	5	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	5	0	5	5	0	0
DE	Vācija	16	6	3	3	2	1	0	24	5	2	3	3	0	0	14	3	0	3	2	1	0	54	14	5	9	7	2	0
IE	Īrija	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0
EL	Grieķija	17	2	2	0	0	0	0	8	1	0	1	1	0	0	5	2	0	2	1	0	1	30	5	2	3	2	0	1
ES	Spānija	17	7	5	2	0	2	0	20	5	0	5	4	0	1	21	8	3	5	3	2	0	58	20	8	12	7	4	1
FR	Francija	8	3	0	3	2	0	1	32	10	1	9	7	2	0	14	11	8	3	2	1	0	54	24	9	15	11	3	1
IT	Itālija	25	9	5	4	1	2	1	20	8	1	7	5	2	0	22	13	7	6	4	1	1	67	30	13	17	10	5	2
CY	Kipra	0	0	0	0	0	0	0	4	3	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	3	0	3	3	0	0
LV	Latvija	4	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	1	1	0	0
LT	Lietuva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	3	3	0	0	0	0	5	3	3	0	0	0	0
HU	Ungārija	17	6	2	4	1	3	0	8	3	0	3	3	0	0	5	1	0	1	1	0	0	30	10	2	8	5	3	0

Dalībvalsts (dalītā pārvaldība)		DFS 1.b apakškategorija "Kohēzija"							DFS 2. kategorija "Dabas resursi"														Dalītā pārvaldība. DFS 1.b apakškategorija un 2. kategorija (kopā)						
		Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds (KF) un Eiropas Sociālais fonds (ESF).							Tirgus un tiešais atbalsts							Lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība												
				To darījumu skaits, kuros ir							To darījumu skaits, kuros ir							To darījumu skaits, kuros ir							To darījumu skaits, kuros ir				
		Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %	Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %	Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %	Darījumu skaits	Kļūdaino darījumu skaits	tikai citas neatbilstības kļūdas un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	20 %	20 %–80 %	80 %–100 %
NL	Nīderlande	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0
AT	Austrija	8	2	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	18	2	1	1	0	1	0
PL	Polija	41	16	11	5	1	2	2	8	0	0	0	0	0	0	22	4	3	1	1	0	0	71	20	14	6	2	2	2
PT	Portugāle	12	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	2	0	0	0	0	20	7	7	0	0	0	0
RO	Rumānija	4	2	0	2	1	1	0	8	2	1	1	1	0	0	11	3	0	3	0	2	1	23	7	1	6	2	3	1
SI	Slovēnija	8	1	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	1	1	0	0	0	0
SK	Slovākija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	1	0	0	1	5	1	0	1	0	0	1
SF	Somija	0	0	0	0	0	0	0	4	1	0	1	1	0	0	5	4	0	4	4	0	0	9	5	0	5	5	0	0
SE	Zviedrija	0	0	0	0	0	0	0	4	2	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2	0	2	2	0	0
UK	Apvienotā Karaliste	9	6	2	4	3	1	0	8	5	0	5	5	0	0	10	6	3	3	3	0	0	27	17	5	12	11	1	0
	Kopā	**223**	**72**	**39**	**33**	**14**	**13**	**6**	**180**	**52**	**5**	**47**	**42**	**4**	**1**	**172**	**67**	**29**	**38**	**26**	**8**	**4**	**575**	**191**	**73**	**118**	**82**	**25**	**11**

Palāta ņem vērā koriģējošos pasākumus, un tas ietekmē šajā tabulā norādītos atsevišķos konstatējumus (sk. arī 1.42. un 1.43. punktu). Palāta katru gadu nepārbauda darījumus katrā dalībvalstī, saņēmējvalstī un/vai reģionā. Attiecībā uz 2015. gadu Palāta nepārbaudīja darījumus Luksemburgā, Maltā, Horvātijā un Igaunijā. Palātas pieeja nav paredzēta tam, lai ievāktu datus par kļūdu biežumu datu kopā. Tāpēc skaitliskie dati, kas norādīti saistībā ar kļūdu biežumu, neliecina par kļūdu biežumu ES finansētos darījumos vai kāda konkrētā dalībvalstī. Dažādām dalībvalstīm veidotajās izlasēs konstatētais relatīvais kļūdu biežums neliecina par dažādu dalībvalstu relatīvo kļūdu līmeni.

Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāts (ĢD), citas iestādes un struktūras (visi pārvaldības veidi)		Pārbaudīto darījumu kopskaits	Darījumu skaits, kuros ir viena vai vairākas kļūdas	To darījumu skaits, kuros ir				
				tikai citas neatbilstības un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas < 20 %	skaitļos izsakāmas kļūdas 20 %–80 %	skaitļos izsakāmas kļūdas 80 %–100 %
Eiropas Komisija								
AGRI	Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD	344	116	31	85	68	12	5
DEVCO	Starptautiskās sadarbības un attīstības ĢD	49	14	5	9	7	2	0
HOME	Migrācijas un iekšlietu ĢD	8	4	2	2	2	0	0
JUST	Tiesiskuma un patērētāju ĢD	1	0	0	0	0	0	0
SANTE	Veselības un pārtikas nekaitīguma ĢD	2	1	0	1	0	1	0
EACEA	Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra	7	5	1	4	3	0	1
EMPL	Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD	82	30	16	14	8	5	1
JRC	Kopīgais pētniecības centrs	3	2	2	0	0	0	0
NEAR	Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ĢD	46	13	2	11	8	3	0
PMO	Atalgojuma un individuālo tiesību birojs	71	7	3	4	1	1	2
REGIO	Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD	150	43	23	20	7	8	5
ESTAT	Eurostat	1	0	0	0	0	0	0
CONNECT	Komunikācijas tīklu, satura un tehnoloģiju ĢD	20	9	2	7	4	2	1
MOVE	Mobilitātes un transporta ĢD	7	1	1	0	0	0	0
RTD	Pētniecības un inovācijas ĢD	55	35	15	20	14	5	1
ENER	Enerģētikas ĢD	11	7	5	2	2	0	0
GROW	Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD	7	1	1	0	0	0	0

Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāts (ĢD), citas iestādes un struktūras (visi pārvaldības veidi)		Pārbaudīto darījumu kopskaits	Darījumu skaits, kuros ir viena vai vairākas kļūdas	To darījumu skaits, kuros ir				
				tikai citas neatbilstības un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas < 20 %	skaitļos izsakāmas kļūdas 20 %–80 %	skaitļos izsakāmas kļūdas 80 %–100 %
EAC	Izglītības un kultūras ĢD	32	13	7	6	5	1	0
ECFIN	Ekonomikas un finanšu lietu ĢD	2	1	0	1	1	0	0
TAXUD	Nodokļu politikas un muitas savienības ĢD	1	1	1	0	0	0	0
COMM	Komunikācijas ĢD	1	0	0	0	0	0	0
FISMA	Finanšu stabilitātes, finanšu pakalpojumu un kapitāla tirgu savienības ĢD	1	0	0	0	0	0	0
ENV	Vides ĢD	7	2	0	2	2	0	0
MARE	Jūrlietu un zivsaimniecības ĢD	12	3	3	0	0	0	0
ECHO	Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ĢD	36	7	1	6	6	0	0
OP	Publikāciju birojs	1	1	1	0	0	0	0
DIGIT	Informātikas ĢD	3	1	1	0	0	0	0
HR	Cilvēkresursu un drošības ĢD	5	0	0	0	0	0	0
OIB	Infrastruktūras un loģistikas birojs Briselē	6	1	1	0	0	0	0
OIL	Infrastruktūras un loģistikas birojs Luksemburgā	2	0	0	0	0	0	0
SJ	Juridiskais dienests	1	1	0	1	1	0	0
SCIC	Mutiskā tulkošana	1	0	0	0	0	0	0
Eiropas Komisija, starpsumma		975	319	124	195	139	40	16

Eiropas Komisijas ģenerāldirektorāts (ĢD), citas iestādes un struktūras (visi pārvaldības veidi)	Pārbaudīto darījumu kopskaits	Darījumu skaits, kuros ir viena vai vairākas kļūdas	To darījumu skaits, kuros ir				
			tikai citas neatbilstības un skaitļos neizsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas	skaitļos izsakāmas kļūdas < 20 %	skaitļos izsakāmas kļūdas 20 %–80 %	skaitļos izsakāmas kļūdas 80 %–100 %
Citas iestādes un struktūras							
Eiropas Parlaments	25	2	1	1	*1*	*0*	*0*
Eiropas Ārējās darbības dienests	25	9	*7*	2	*2*	*0*	*0*
Eiropas Savienības Padome	9	0	0	0	*0*	*0*	*0*
Eiropas Savienības Tiesa	6	1	1	0	*0*	*0*	*0*
Eiropas Revīzijas palāta	3	0	0	0	*0*	*0*	*0*
Eiropas Revīzijas palāta	6	0	0	0	*0*	*0*	*0*
Citas iestādes un struktūras, starpsumma	74	12	9	3	3	0	0
Kopā	**1 049**	**331**	**133**	**198**	**142**	**40**	**16**

2. NODAĻA

Budžeta un finanšu pārvaldība

SATURS

	Punkts
Ievads	2.1.–2.4.
Apsvērumi	2.5.–2.38.
Palielinājās nenokārtotās saistības, un turpināja pieaugt nākotnes maksājumu vajadzības	2.5.–2.10.
Sākotnējais maksājumu budžets 2015. gadā bija lielāks nekā iepriekšējos gados …	2.11.
… un maksājumi no piešķirtajiem ieņēmumiem un uz nākamo gadu pārnestās apropriācijas nozīmē, ka galīgie maksājumi bija lielāki nekā DFS maksimālais apjoms	2.12.–2.13.
Mazāk izmaksu deklarāciju kohēzijas jomā	2.14.–2.15.
Joprojām paiet ilgs laiks no sākotnējās saistību uzņemšanās līdz izdevumu pieņemšanai	2.16.–2.18.
Eiropas struktūrfondu un investīciju (ESI) fondu izlietošanas kavējumi ir ievērojami	2.19.–2.21.
Finanšu instrumenti veido aizvien lielāku daļu budžeta …	2.22.–2.26.
… un bilances …	2.27.–2.30.
… un joprojām ir samērā lielas neizlietotas summas finanšu instrumentos, kurus pārvalda dalīti	2.31.
Ir iegrāmatoti pirmie Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) darījumi …	2.32.–2.37.
… bet ir atlikta Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) uzsākšana	2.38.
Secinājumi un ieteikumi	2.39.–2.47.
Secinājumi par 2015. gadu	2.39.–2.46.
Ieteikumi	2.47.

IEVADS

2.1. Šajā nodaļā ir sniegts pārskats par svarīgiem budžeta un finanšu pārvaldības jautājumiem, kuri attiecas uz 2015. gadu un kuri ietekmē ES budžetu un bilanci, tostarp vispārējie tēriņu un uzņemto saistību līmeņi, budžeta un finanšu pārskatu savstarpējā saistība, finanšu instrumenti un budžeta pildīšana attiecībā pret daudzgadu finanšu shēmu (DFS).

2.2. DFS ir septiņu gadu shēma ES ikgadējam budžetam. Šī shēma ir definēta Padomes regulā ([1]), un tajā ir noteikts maksājumu un saistību apropriāciju vispārējais gada maksimālais apjoms. Pašreizējā DFS saistību maksimālā summa ir noteikta 1 083 miljardu EUR apmērā un maksājumu maksimālā summa – 1 024 miljardu EUR apmērā septiņu gadu periodam ([2]) no 2014. līdz 2020. gadam. Šīs DFS jauna iezīme ir tas, ka maksimālā maksājumu apjoma ([3]) un saistību apjoma ([4]) neizmantotās summas automātiski palielina turpmāko gadu maksimālos apjomus.

2.3. 2015. gads bija pašreizējās DFS otrais gads. Vairāk nekā trīs ceturtdaļas darbības izdevumu attiecās uz shēmām, kuras darbojās atbilstoši iepriekšējās DFS noteikumiem (subsīdijas lauksaimniekiem par 2014. gadu, kohēzijas projektu pieprasījumu atlīdzība saistībā ar 2007.–2013. gada darbības programmām, pētniecības projekti 2007. gadā uzsāktās Septītās pamatprogrammas ietvaros). Atbilstoši jaunajai DFS Komisija izmaksāja 9,6 miljardus EUR priekšfinansējuma maksājumos jaunām darbības programmām kohēzijas jomā.

([1]) Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1311/2013 (OV L 347, 20.12.2013., 884. lpp.). Šajā punktā minētie maksimālie apjomi ir norādīti pašreizējās cenās.

([2]) Summas ir norādītas pašreizējās cenās.

([3]) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) Nr. 1311/2013 5. pantu Komisija koriģē (palielina) maksājumu maksimālo apjomu gadam, to palielinot par summu, kas ir līdzvērtīga starpībai starp veiktajiem maksājumiem un DFS maksājumu maksimālo summu iepriekšējam gadam. Šīs ikgadējās korekcijas nedrīkst pārsniegt maksimālās summas 7, 9 un 10 miljardi EUR (2011. gada cenās) attiecīgi 2018., 2019. un 2020. gadā.

([4]) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) Nr. 1311/2013 14. pantu rezerves, kas ir atstātas pieejamas līdz DFS noteiktajam maksimālajam apjomam saistību apropriācijām 2014.–2017. gadam, ir vispārējā DFS rezerve saistībām, kas jādara pieejama, pārsniedzot DFS noteiktos maksimālos apjomus 2016.–2020. gadam politikas mērķiem, kas saistīti ar izaugsmi un nodarbinātību, īpaši jaunatnes nodarbinātību.

2.4. ES vispārējais budžets pats par sevi nesniedz lielāko daļu ieguvumu no dalības Eiropas Savienībā (piemēram, piekļuvi vienotajām tirgum), un tajā arī netiek uzskaitītas visas izmaksas (piemēram, līdzfinansēšana un dalītās pārvaldības izdevumu administrēšana). Kā jau Palāta ir atzīmējusi ([5]), vairāki ES politikas virzienu atbalstam izveidoti finanšu mehānismi netiek tieši finansēti no ES budžeta un netiek uzskaitīti ES bilancē. Tostarp jāmin Eiropas Finanšu stabilitātes instruments, Eiropas Stabilizācijas mehānisms, vienotais noregulējuma mehānisms, kā arī Eiropas Investīciju banka (EIB) ([6]) un ar to saistītais Eiropas Investīciju fonds (EIF). Dažus no šiem mehānismiem Palāta nerevidē, tāpēc šajā nodaļā tie pieminēti ierobežotā apmērā. Daži citi mehānismi ir daļēji uzskaitīti ES bilancē, tostarp finansējuma apvienošanas mehānismi ([7]) un Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF) (sk. 2.32.–2.37. punktu). Palāta atsevišķi revidē Eiropas Attīstības fondu ([8]), par kura budžeta un finanšu pārvaldību sagatavotie apsvērumi ir iekļauti atsevišķā gada pārskatā ([9]).

APSVĒRUMI

Palielinājās nenokārtotās saistības, un turpināja pieaugt nākotnes maksājumu vajadzības

Komisija 2015. gadā uzņēmās vairāk saistību nekā jebkad iepriekšējos gados

2.5. Komisija iegrāmatoja budžeta saistības kopā par 177,2 miljardiem EUR, kas veido 97,7 % no kopējā pieejamā līmeņa. "Saistība" katrā budžeta jomā ir atšķirīgs jēdziens (sk. ***2.1. attēlu***).

([5]) Eiropas Revīzijas palātas priekšsēdētāja runa Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komitejā (*CONT*) 2015. gada 10. novembrī (http://www.eca.europa.eu/en/Pages/AR2014.aspx).

([6]) 2015. gadā EIB Eiropas Savienībā izmaksāja 57,4 miljardus EUR (EIB 2015. gada statistikas ziņojums, 2. lpp.).

([7]) ES finansējuma apvienošanas mehānismi ES ārējā politikā papildina citas atbalsta shēmas. Šā mehānisma princips ir kombinēt ES dotācijas ar publisko un privāto finanšu iestāžu aizdevumiem vai kapitālieguldījumiem.

([8]) 2015. gadā no Eiropas attīstības fondiem izmaksāja 3 088 miljonus EUR.

([9]) Sk. 13.–17. punktu Revīzijas palātas 2015. finanšu gada pārskatā par darbībām, ko finansē no 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda, šajā *Oficiālajā Vēstnesī*.

2.1. attēls. Saistības

Budžeta saistības ir jāuzņemas par dažāda veida (no)līgumiem un lēmumiem, ko savā starpā slēdz ES un fiziskas personas, uzņēmumi, organizācijas, iestādes, aģentūras vai valdības. Piemēri:

DFS kategorija	Tipisks pamats saistību veidošanai	Saistības kopā 2015. gadā (*miljardi EUR*)
1.a apakškategorija. Konkurētspēja	Līgumi ar pētniekiem un pētniecības organizācijām, kosmosa programmu īstenotājorganizācijām, *ERASMUS* programmas administrētājām valsts aģentūrām	18,9
1.b apakškategorija. Kohēzija	Gada maksājumi plānotajiem kohēzijas izdevumiem katrā dalībvalstī DFS laikā	69,5
2. kategorija. Dabas resursi	Nolīgumi ar lauksaimniekiem un agrouzņēmumiem, ar kuriem ilgāk nekā uz gadu tiek piemēroti nosacījumi lauku attīstības jomā. Zivsaimniecības nolīgumi ar trešām valstīm par zvejas tiesībām	67,4
3. kategorija. Drošība un pilsonība	(No)līgumi, kuru mērķis ir veicināt veselību, kultūru, patvērumtiesības, līdztiesību un tiesiskumu	2,8
4. kategorija. Globālā Eiropa	Ar attīstības partneriem uz noteiktu laiku noslēgti finansēšanas nolīgumi	9,4
5. kategorija. Administrācija	Piegādes un pakalpojumu iepirkuma līgumi	9,2

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.6. 2015. gadā pieejamo saistību apropriāciju līmenis bija augstāks nekā jebkad iepriekšējos gados. To veicināja divi lēmumi, kuri ir saskaņā ar ES budžeta noteikumiem un kuri ir saistīti ar pašreizējās DFS programmu apstiprināšanas kavējumiem:

i) Padomes lēmums pārskaitīt 16,5 miljardus EUR neizlietoto saistību no 2014. gada uz 2015. gadu ([10]), līdz ar ko DFS maksimālais apjoms pieauga līdz 163 miljardiem EUR;

ii) Komisijas lēmums pārnest 12,1 miljardu EUR 2014. gada neizlietoto saistību apropriāciju, no kurām 11 miljardi EUR bija "gandrīz pabeigtas" ([11]).

KOMISIJAS ATBILDES

2.6. *Šis saistību apropriāciju palielinājums 2015. gadam bija gaidāms, jo tajā bija iekļautas tās uz kohēzijas politiku attiecinātās papildu saistības, kuras bija paredzēts uzņemties 2014. gadā, bet tika atliktas saskaņā ar piemērojamo tiesisko regulējumu (saistībā ar kohēzijas darbības programmu pieņemšanas kavējumiem).*

([10]) Padomes Regulā (ES, Euratom) 2015/623 (OV L 103, 22.4.2015., 1. lpp.) tika paredzēta kopā 21,1 miljarda EUR pārplānošana no 2014. gada uz turpmākajiem gadiem (16,5 miljardi EUR – uz 2015. gadu, 4,5 miljardi EUR – uz 2016. gadu un 0,1 miljards EUR – uz 2017. gadu). Šim pārskaitījumam bija nepieciešams arī 2015. gada 1. budžeta grozījums.

([11]) Pārnesumi ar atļauti ar Finanšu regulas 13. panta 2. punkta a) apakšpunktu – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.) (http://ec.europa.eu/budget/explained/glossary/glossary_en.cfm).

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.7. Pieejamās apropriācijas pieauga arī piešķirto ieņēmumu rezultātā ([12]) (6,8 miljardi EUR) un atbilstoši citiem budžeta grozījumiem (0,5 miljardi EUR). Tādējādi kopējās pieejamās saistību apropriācijas sasniedza 181,3 miljardus EUR, kas ir 1,3 % no ES NKI. Pārnešanai uz 2015. gadu bija pieejami tikai 2 miljardi EUR maksājumu apropriāciju. Kā redzams, saistību apropriāciju pārnešana palielina spiedienu uz nākotnes maksājumu budžetiem.

2.8. Nenokārtotās saistības ir tās saistības, kuras ir uzņemtas, bet nav nokārtotas, vai nu veicot maksājumu, vai arī tās atceļot. Šīs saistības sasniedza 217,7 miljardus EUR (sk. ***2.2. attēlu***).

2.9. Bilances saistības un uzkrātās izmaksas tiek atspoguļotas bilancē, bet nav obligāti, lai tām atbilstu budžeta saistības (piemēram, ES ierēdņu nopelnītās pensijas vai ES kodoliekārtu ekspluatācijas pārtraukšanas iespējamās izmaksas). Bilances saistības un uzkrātās izmaksas, par kurām nav uzņemtas budžeta saistības, veido vēl 121 miljardus EUR, tātad kopējā summa, kas jāfinansē no nākotnes budžetiem, 2015. gada 31. decembrī sasniedza 339 miljardus EUR (2014. gadā – 305 miljardi EUR) ([13]).

2.10. Kā Palāta norādījusi iepriekšējos gados ([14]), Komisija nesagatavo un nepublicē katru gadu atjauninātu naudas plūsmas prognozi, kura aptveru septiņu līdz desmit gadu posmu un kurā būtu iekļauti budžeta maksimālie apjomi, maksājumu vajadzības, spēju ierobežojumi un budžeta saistību iespējama atcelšana.

KOMISIJAS ATBILDES

2.7. *Tā kā lielākajai daļai no šīm saistībām piemēro noteikumu N +3, ir normāli, ka šīs papildu saistības nerada maksājumu saistītu palielinājumu. Tā vietā tās patiešām paaugstina nenokārtoto maksājumu* RAL *(*Reste à Liquider*) līmeni.*

2.10. *Skatīt Komisijas atbildi uz 2.40. punktu.*

([12]) Piešķirtie ieņēmumi ir īpašam mērķim iezīmēti ieņēmumi. Piešķirto ieņēmumu avots pamatā bija soda naudas lauksaimniecības nozarē un citas atgūtās summas, kā arī trešās personas, tostarp EBTA un kandidātvalstis.

([13]) No šīs summas 19,1 miljards EUR (2014. gadā – 33 miljardi EUR) ir saistības lauksaimniekiem, kuras parasti noskaidro nākamā gada pirmajos divos mēnešos.

([14]) 2014. gada pārskata 2.22. punkts, 2013. gada pārskata 1.50. punkts un 2012. gada pārskata 1.59. punkts.

2.2. attēls. Uzkrāto nenokārtoto saistību dinamika

(miljardi EUR)

Avots: Eiropas Savienības konsolidētie gada pārskati – 2007.–2015. finanšu gads.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Sākotnējais maksājumu budžets 2015. gadā bija lielāks nekā iepriekšējos gados …

2.11. ES plāno un uzskaita maksājumu budžetu pēc naudas plūsmas principa, un ieņēmumiem un maksājumiem ir jābūt līdzsvarā: budžetu nevar finansēt ar aizņēmumiem ([15]). Sākotnējais maksājumu budžets 2015. gadā bija lielāks nekā jebkad iepriekšējos gados.

([15]) Finanšu regula, 17. pants.

PALĀTAS APSVĒRUMI

… un maksājumi no piešķirtajiem ieņēmumiem un uz nākamo gadu pārnestās apropriācijas nozīmē, ka galīgie maksājumi bija lielāki nekā DFS maksimālais apjoms

2.12. 2013. gadā pieņemtajā DFS regulā ([16]) maksimālais līmenis maksājumu apropriācijām 2015. gadam ir noteikts 142 miljardu EUR apmērā ([17]). Sākotnējais budžets bija noteikts 141,2 miljardu EUR apmērā – tikai nedaudz mazāks par šo maksimālo līmeni. Maksājumu faktiskais līmenis pārsniedza sākotnējo budžetu par 4 miljardiem EUR (sk. 2.2. punktu un ***2.4. attēlu***) un iepriekš bijis lielāks tikai 2013. gadā. Jau trešo gadu pēc kārtas maksājumu galīgais līmenis pārsniedz attiecīgajam gadam DFS noteikto maksimālo apjomu. ***2.3. attēlā*** ir parādīta DFS maksimālā apjoma un galīgo maksājumu nesakritība pēdējos septiņos gados.

KOMISIJAS ATBILDES

2.12. *Palāta salīdzina apstiprināto budžetu ar maksājumu līmeni, tostarp:*

— *maksājumus, kas veikti par apropriācijām, ko rada piešķirtie ieņēmumi (tās ir papildus 2015. gada budžetā apstiprinātajām maksājumu apropriācijām un DFS maksimālajam apjomam), un*

— *maksājumus saistībā ar apropriācijām, kas pārnestas no iepriekšējiem gadiem (kas ir jāatskaita no DFS gada maksājumu maksimālā apjoma, ja apropriācijas vispirms ir apstiprinājis Eiropas Parlaments un Padome).*

2.3. attēls. Galīgie maksājumi salīdzinājumā ar DFS maksimālo apjomu

(miljardi EUR)

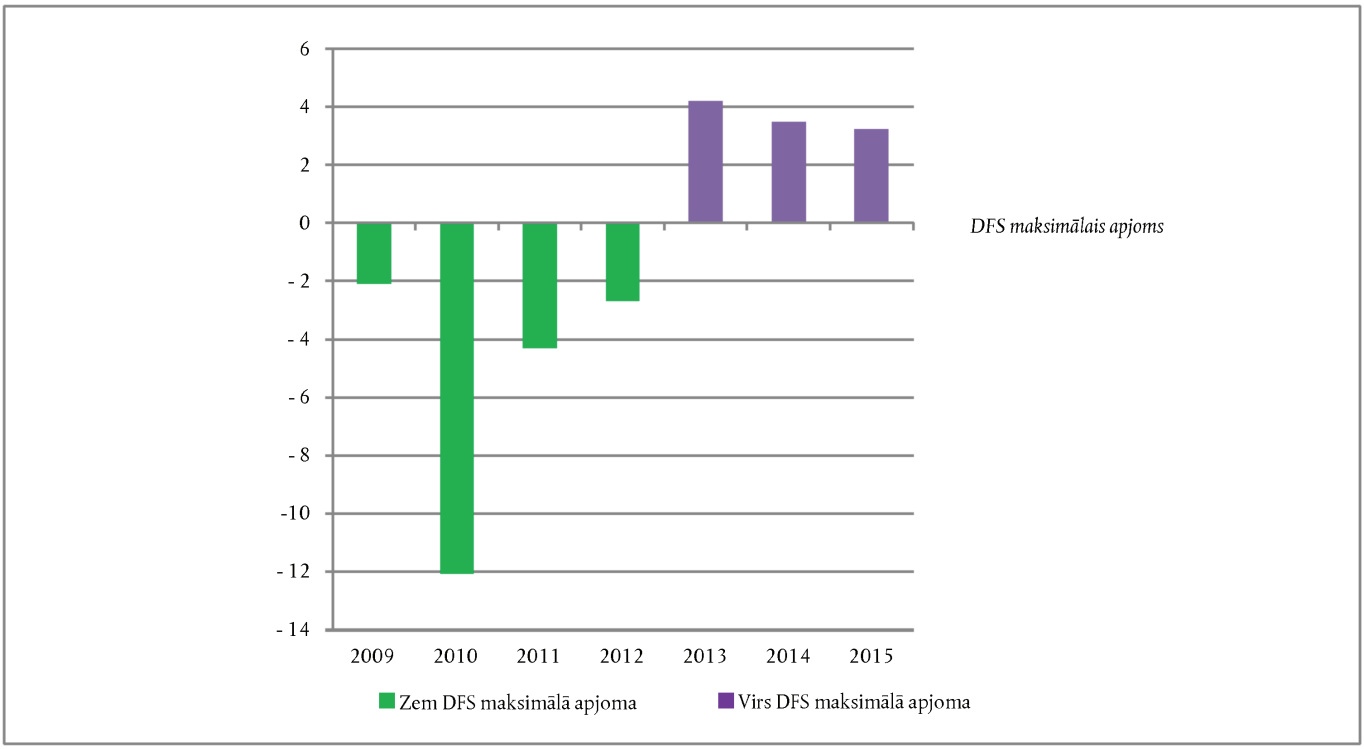

Avots: Eiropas Savienības konsolidētie gada pārskati (2009.–2015. finanšu gads) un DFS regulas.

([16]) Regula (ES, Euratom) Nr. 1311/2013.

([17]) Kā grozīts ar Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam "Tehniskās korekcijas 2016. gada finanšu shēmā atbilstoši NKI izmaiņām" (COM(2015) 320 final).

2.4. attēls. Maksājumu apropriācijas un veiktie maksājumi 2015. gadā

(miljardi EUR)

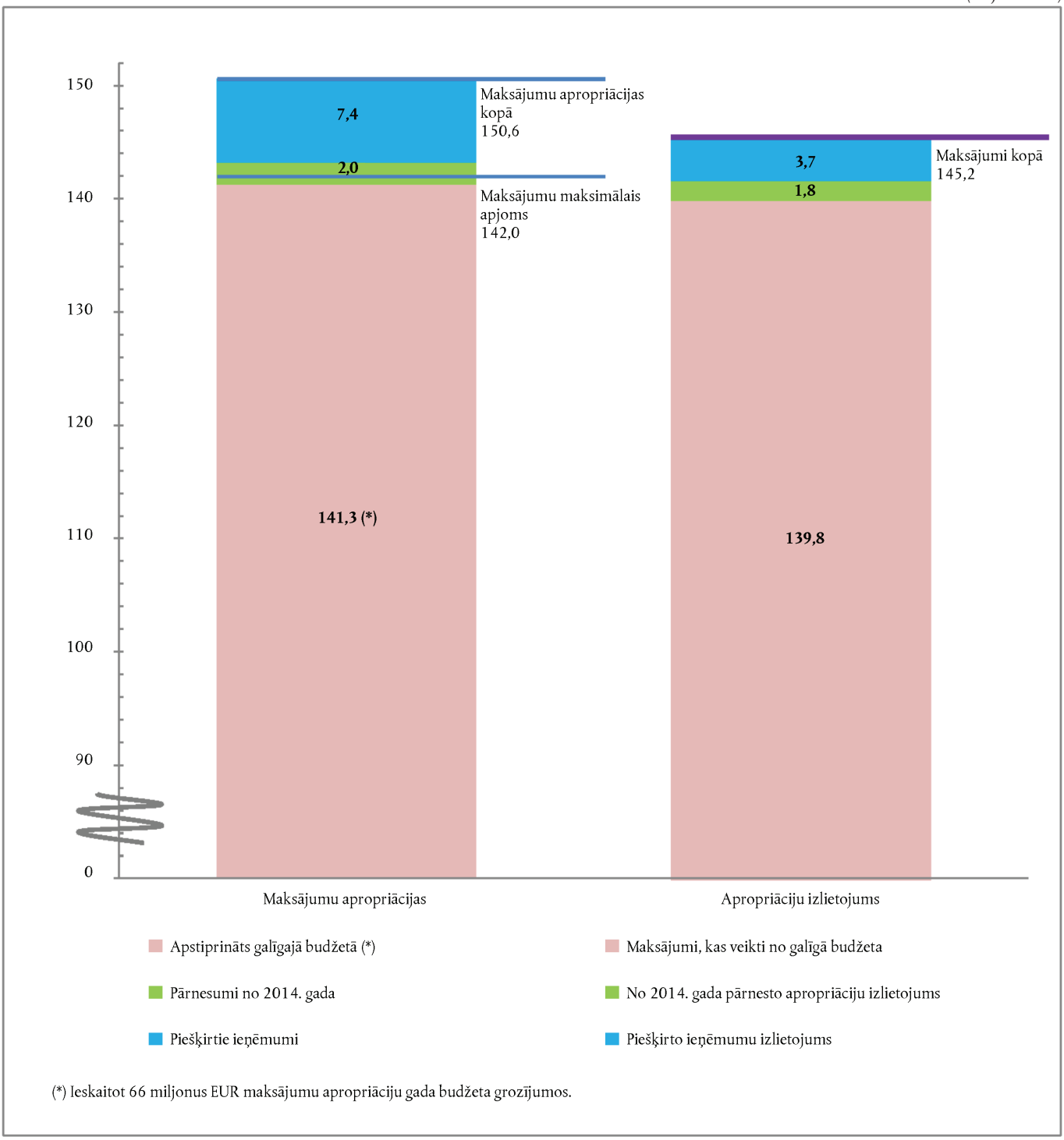

(*) Ieskaitot 66 miljonus EUR maksājumu apropriāciju gada budžeta grozījumos.

Avots: Eiropas Savienības 2015. finanšu gada konsolidētie gada pārskati, "Kopsavilkuma pārskati par budžeta izpildi un paskaidrojumi", 5.1. un 5.3. tabula.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.13. Parlaments un Padome apstiprināja astoņus budžeta grozījumus. Pirmais grozījums bija visapjomīgākais, un ar to pārplānoja 16,5 miljardus EUR (2.6. punkts). Pārējie budžeta grozījumi kopā palielināja pieejamās saistību apropriācijas par 486 miljoniem EUR un pieejamās maksājumu apropriācijas par 85 miljoniem EUR. Konkrēti:

— 1,4 miljardi EUR saistību apropriāciju tika pārvietoti uz Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF) Garantiju fondu, galvenokārt no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (sk. 2.35. punktu),

— 407 miljoni EUR saistību apropriāciju tika pievienoti migrācijas budžetam,

— 127 miljoni EUR maksājumu apropriāciju tika pārvietoti uz migrācijas budžetu no citām pozīcijām.

Mazāk izmaksu deklarāciju kohēzijas jomā

2.14. Dalībvalstu iestādes iesniedza mazāk izmaksu deklarāciju, pieprasot atlīdzināt mazāk izdevumu par kohēzijas darbībām 2015. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu (42,2 miljardi EUR 2015. gadā un 56,6 miljardi EUR 2014. gadā). Tā rezultātā nesamaksāto izmaksu deklarāciju aptvertā summa kritās no 23,2 miljardiem EUR 2014. gada beigās līdz 10,8 miljardiem EUR ([18]) 2015. gada beigās. Gada pēdējā mēnesī saņemto deklarāciju aptvertā summa kritās gandrīz uz pusi līdz 10,5 miljardiem EUR (2014. gadā – 19,4 miljardi EUR), un tas pats sakāms par gada pēdējās četrās dienās saņemtajām deklarācijām (2015. gadā – 5,4 miljardi EUR; 2014. gadā – 10,1 miljards EUR). No kopējās gada beigās nesamaksātās summas (10,8 miljardi EUR) 2,8 miljardi EUR bija palikuši nesamaksāti kopš 2014. gada beigām.

2.15. No ES budžeta izmaksāja priekšfinansējumu visām dalībvalstīm gan atbilstoši 2007.–2013. gada DFS, gan atbilstoši 2014.–2020. gada DFS. Kopējais nenoskaidrotais priekšfinansējums 2015. gada beigās sasniedz 32,7 miljardus EUR ([19]). Tātad kopējā "nesamaksātā summa" nenorāda uz to, ka ES budžets "ir parādā" dalībvalstīm.

KOMISIJAS ATBILDES

2.15. *Kopīgo noteikumu regulā 2014.–2020. gadam ir noteikts, ka plānošanas perioda priekšfinansējums tiek izmantots, lai finansētu darbības, ko veic attiecīgā plānošanas perioda ietvaros.*

([18]) Pārskatu 2.12. paskaidrojums. Nesamaksātās izmaksu deklarācijas, kuras Komisija bija pārbaudījusi un apstiprinājusi kā pareizas un iegrāmatojusi grāmatvedības sistēmā kā gatavas samaksai, aptvēra 3,3 miljardus EUR (2014. gadā – 1,3 miljardi EUR).

([19]) To veido 23,1 miljards EUR no 2007.–2013. gada perioda un 9,6 miljardi EUR no 2014.–2020. gada perioda.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Joprojām paiet ilgs laiks no sākotnējās saistību uzņemšanās līdz izdevumu pieņemšanai

2.16. ***2.5. attēlā*** ir parādīta nenokārtoto saistību un priekšfinansējuma attīstība laikā. Vidējais ilgums no saistības uzņemšanās līdz maksājumam ir 2,4 gadi (2014. gadā – 2,1 gads). Lielākajā daļā gadījumu pirmais maksājums programmai vai projektam, līdz ar ko krītas nenokārtoto saistību summa, ir priekšfinansējums. Priekšfinansējuma summu uzskata par nenokārtotu līdz laikam, kad ES līdzekļu saņēmējs sniedz pakalpojumu vai pamato ES finansējuma izmantojumu.

2.17. Saistību nenokārtotā summa ("uzkrājums") gandrīz divarpus reizes pārsniedz summu, kas iegrāmatota viena gada laikā ("plūsma") ([20]). Bruto nenokārtotais priekšfinansējums ir vienāds ar mazliet vairāk nekā pusgada maksājumiem. Kopējais vidējais ilgums no saistības uzņemšanās līdz izdevumu pieņemšanai ir trīs gadi visa ES budžeta ietvaros. Priekšfinansējumu daudz vairāk izmanto izdevumu netieši un tieši pārvaldītajās jomās (kur priekšfinansējuma uzkrājums ir līdzvērtīgs 1,6 gadu maksājumiem) nekā dalīti pārvaldītajās jomās. 4. kategorijā nenokārtoto saistību un priekšfinansējuma kopējā summa ir līdzvērtīga 4,6 gadu izdevumiem normālā tempā.

2.17. *Komisija uzskata, ka* reste à liquider *(*RAL *jeb nenokārtotās saistības) atbilst attiecīgajiem noteikumiem par saistību automātisku atcelšanu.*

2.18. Ja ieilgst laiks no sākotnējās saistības uzņemšanās līdz izdevumu galīgajai noskaidrošanai, rodas problēmas ar iztrūkstošiem dokumentiem slēgšanas laikā un samazinās elastība. Kā minēts 2.3. punktā, maksājumi 2015. gadā joprojām attiecas uz iepriekšējo periodu programmām.

2.18. *Kohēzijai attiecināmības galīgais termiņš ir 2015. gada 31. decembris. Slēgšanas dokumenti jāiesniedz līdz 2017. gada 31. martam. Regulā (ES) Nr. 1083/2006 paredzēts, ka daļu no 5 % kopējā ES piešķīruma saglabā līdz programmas slēgšanai.*

Likumdevēji nolēma izdarīt grozījumus regulā un pagarināt N+2 automātiskās saistību atcelšanas termiņu divām dalībvalstīm. Tas ir samazinājis spiedienu uz šīm dalībvalstīm iesniegt maksājumu pieprasījumus īsākā pārskata periodā. Turklāt Horvātijas Pievienošanās līgums pieļauj izņēmumu attiecībā uz noteikumu par saistību automātisku atcelšanu. Tajā paredzēts arī N+3.

Visbeidzot, lai palīdzētu dalībvalstīm optimizēt 2007.–2013. gada kohēzijas politikas finansējuma izmantojumu, 2014. gadā tika izveidota Labākas īstenošanas darba grupa. Progresu uzrauga Komisija.

([20]) Saistībā ar kohēzijas izdevumiem par darbības programmām, kuras pieņemtas saskaņā ar 2007.–2013. gada DFS, automātiskā atcelšana jāveic, piemērojot N+2 noteikumu visām dalībvalstīm, izņemot Horvātiju, Rumāniju un Slovākiju, kurām piemēro N +3 noteikumu.

2.5. attēls. Komisijas nenokārtotās budžeta saistības un priekšfinansējums

(miljoni EUR)

Nenokārtotās budžeta saistības ([1])

Kategorija		< 2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kopā	Saistības gadu izteiksmē ([2])
1a	Konkurētspēja	295	672	1 209	1 541	3 885	5 942	7 844	13 066	34 455	2,1
1b	Kohēzija	1 653	38	237	1 455	7 191	29 459	21 324	65 016	126 372	2,6
2	Dabas resursi	223	62	82	127	213	7 231	2 140	18 112	28 191	1,8
3	Drošība un pilsonība	21	39	62	136	277	580	350	1 671	3 137	1,5
4	Globālā Eiropa	938	522	883	1 412	3 364	4 719	5 390	7 446	24 673	3,0
5	Administrācija	0	0	0	0	0	0	0	295	295	0,0
	Kopā	**3 130**	**1 333**	**2 473**	**4 671**	**14 931**	**47 931**	**37 049**	**105 606**	**217 123** ([3])	**2,4**

Priekšfinansējums ([4])

Kategorija		< 2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kopā	Maksājumi gadu izteiksmē ([5])
1a	Konkurētspēja	127	165	422	1 382	3 353	6 117	5 343	8 636		1,5
1b	Kohēzija	12 934	9 347	689	69	33	75	2 042	7 523	32 711	0,6
2	Dabas resursi	3 443	131	60	78	120	172	393	2 397	6 795	0,1
3	Drošība un pilsonība	19	27	58	92	192	675	792	1 430	3 284	1,6
4	Globālā Eiropa	236	461	397	817	947	1 634	2 520	5 446	12 458	1,6
5	Administrācija	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0,0
Kopā (bruto priekšfinansējums)		**16 758**	**10 130**	**1 626**	**2 439**	**4 645**	**8 673**	**11 090**	**25 434**	**80 795** ([6])	**0,6**

([1]) *Avots*: Eiropas Komisijas 2015. finanšu gada pārskati, "Pārskati par budžeta izpildi un paskaidrojumi", 2.5. tabula.
([2]) *Avots:* Pārskats par budžeta un finanšu pārvaldību 2015. finanšu gadā, A.7.2. iedaļa.
([3]) Nenokārtotajās budžeta saistībās nav ieskaitīti 570 miljoni EUR no citām iestādēm.
([4]) *Avots*: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz Komisijas datiem.
([5]) Samaksātais priekšfinansējums 31.12.2015., dalīts ar maksājumiem no gada apropriācijām.
([6]) Sk. Eiropas Komisijas gada pārskatus par 2015. gadu, 2.5.1. paskaidrojums.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Eiropas struktūrfondu un investīciju (ESI) fondu izlietošanas kavējumi ir ievērojami

2.19. Līdz 2015. gada beigām maksājumi dalībvalstīm saistībā ar ESI fondiem atbilstoši 2007.–2013. gada DFS ([21]) bija sasnieguši 400,8 miljardus EUR (90 % no visām apstiprinātajām darbības programmām paredzētās 446,2 miljardu EUR kopsummas ([22])). Palāta ***2.6. attēlā*** sniedz analīzi par to, cik lielā mērā Komisija ir veikusi maksājumus saskaņā ar apropriācijām katrai dalībvalstij. Vairāk nekā puse ESI fondu neizlietoto saistību, kurām nav sekojis maksājums, attiecas uz piecām dalībvalstīm ([23]).

2.20. Dažās dalībvalstīs nepieprasītais ES ieguldījums ([24]) kopā ar prasīto valsts līdzfinansējumu atbilst ievērojamai daļai no kopējiem vispārējās valdības izdevumiem (sk. ***2.7. attēlu***). Septiņās dalībvalstīs kopējā uzkrātā summa, kuru varētu pieprasīt no ES līdzekļiem (gan par 2007.–2013. gada periodu, gan par 2014.–2020. gada periodu), ir vairāk nekā 15 % no ikgadējiem vispārējās valdības izdevumiem.

2.21. Lai izmantotu visus saskaņā ar 2007.–2013. gada DFS pieejamos līdzekļus, dalībvalstu iestādēm būs jāiesniedz pareizi pieprasījumi par visu nenokārtoto saistību summu kopā ar vajadzīgo valsts līdzfinansējumu un no budžeta jau izmaksāto priekšfinansējuma summu. ***2.8. attēlā*** ir parādīti relatīvie īpatsvari neizmantotajām 2007.–2013. gada saistībām katrai dalībvalstij, kā arī 2015. gada beigās samaksātajam priekšfinansējumam, kas paredzēts 2014.–2020. gada DFS.

KOMISIJAS ATBILDES

2.19. *Palātas norādītajām piecām dalībvalstīm ir visnozīmīgākie ESI piešķīrumi.*

Attiecībā uz jautājumu par zemo apgūšanas līmeni Komisijas izveidotā Labākas īstenošanas darba grupa ir aktīvi iesaistīta, lai palīdzētu dalībvalstīm, ko visvairāk skar zems apgūšanas līmenis.

2.20. *Labākas īstenošanas darba grupa dalībvalstīs tika izveidota 2014. gadā, lai uzlabotu īstenošanu un budžeta līdzekļu apguvi dalībvalstīs ar viszemāko apgūšanas un proporcionāli visaugstāko neizmantoto ES iemaksu līmeni ([1]).*

([21]) ESI fondi ir Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds (KF), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF). 2007.–2013. gada DFS ELFLA un EJZF neklasificēja kopā ar kohēzijas fondiem (ESF, ERAF un KF).

([22]) Ieskaitot ELFLA ikgadējos pasākumus, lai būtu iespēja salīdzināt ar pašreizējās DFS ESI fondiem.

([23]) Čehijas Republika, Spānija, Itālija, Polija un Rumānija veido 27,9 miljardus EUR no 45,4 miljarda EUR ESI fondu neizlietoto saistību.

([24]) Ieskaitot gan 2007.–2013. gada DFS nesamaksāto ieguldījumu, gan ikgadējos izmaksājumus no pašreizējās 2014.–2020. gada DFS.

([1]) *http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/task-force-better-implementation*

2.6. attēls. Apguve % un 2007.–2013. gada DFS ESI fondu kopsummas 2015. gada 31. decembrī

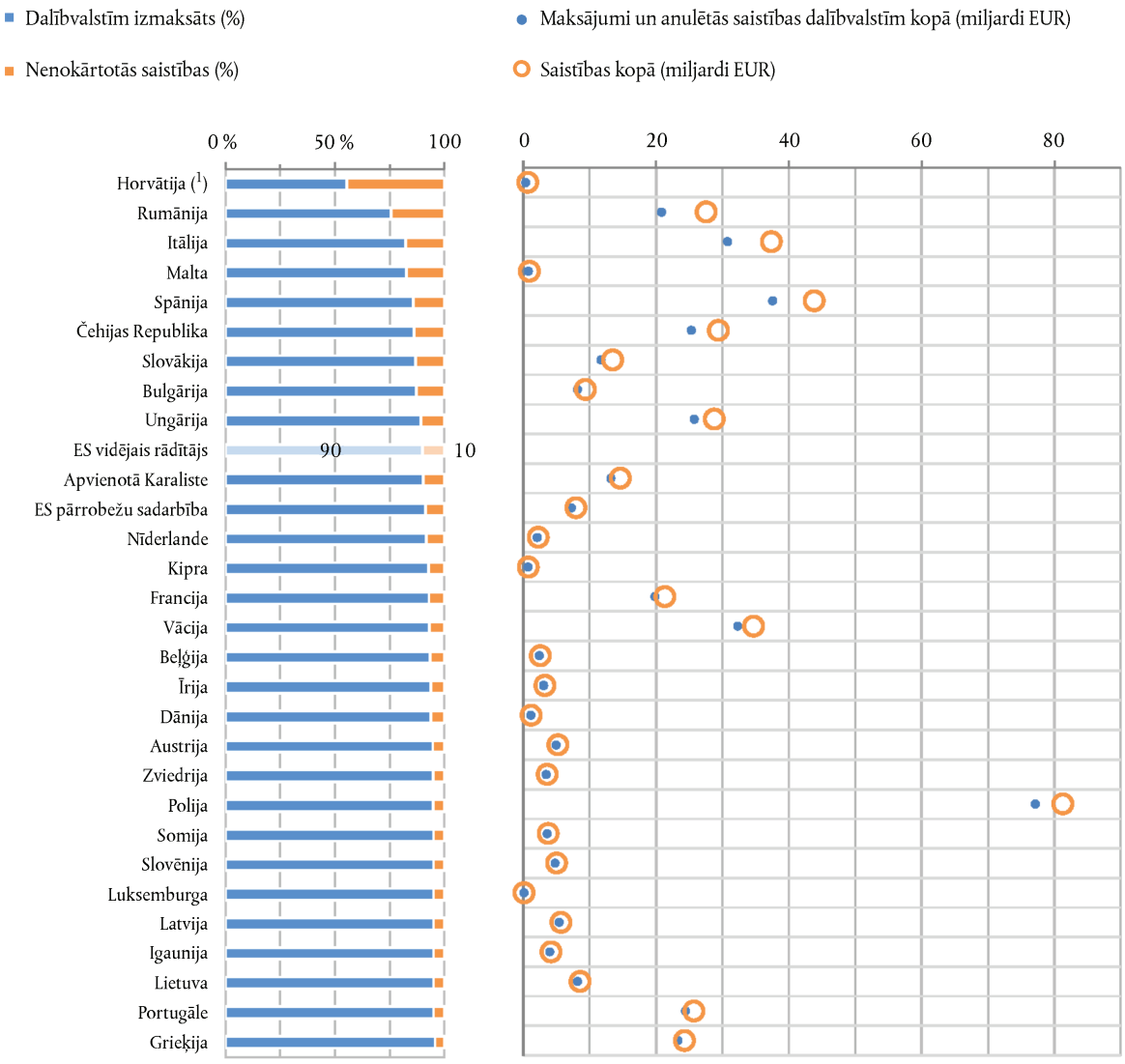

(1) Horvātija pievienojās ES 2013. gada jūlijā, tāpēc dati par apguvi Horvātijai nav salīdzināmi ar citu dalībvalstu datiem.

Avots: Eiropas Revīzijas palātas aprēķins, pamatojoties uz Komisijas grāmatvedības datiem.

2.7. attēls. ESI fondu neizmantotās saistības 2015. gada 31. decembrī, izteiktas procentos no 2015. gada vispārējās valdības izdevumiem

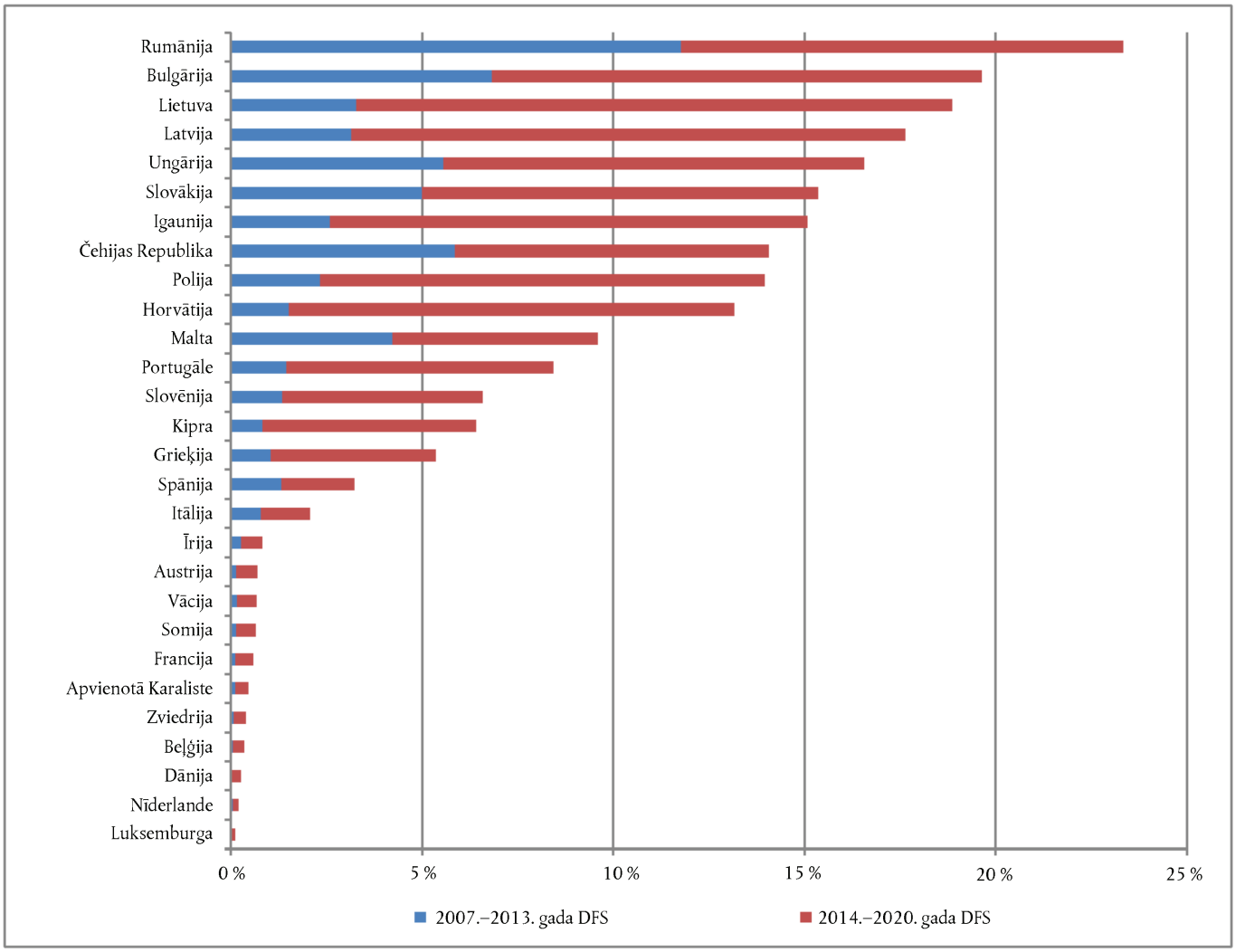

Avots: Eiropas Revīzija palāta, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju. Eiropas Savienības Statistikas biroja dati par vispārējās valdības izdevumiem 2015. gadā (2016. gada aprīlis).

2.8. attēls. 2007.–2013. gada ESI fondu neizmantotās saistības un 2014.–2020. gadam paredzētais priekšfinansējums 2015. gada beigās

(miljoni EUR)

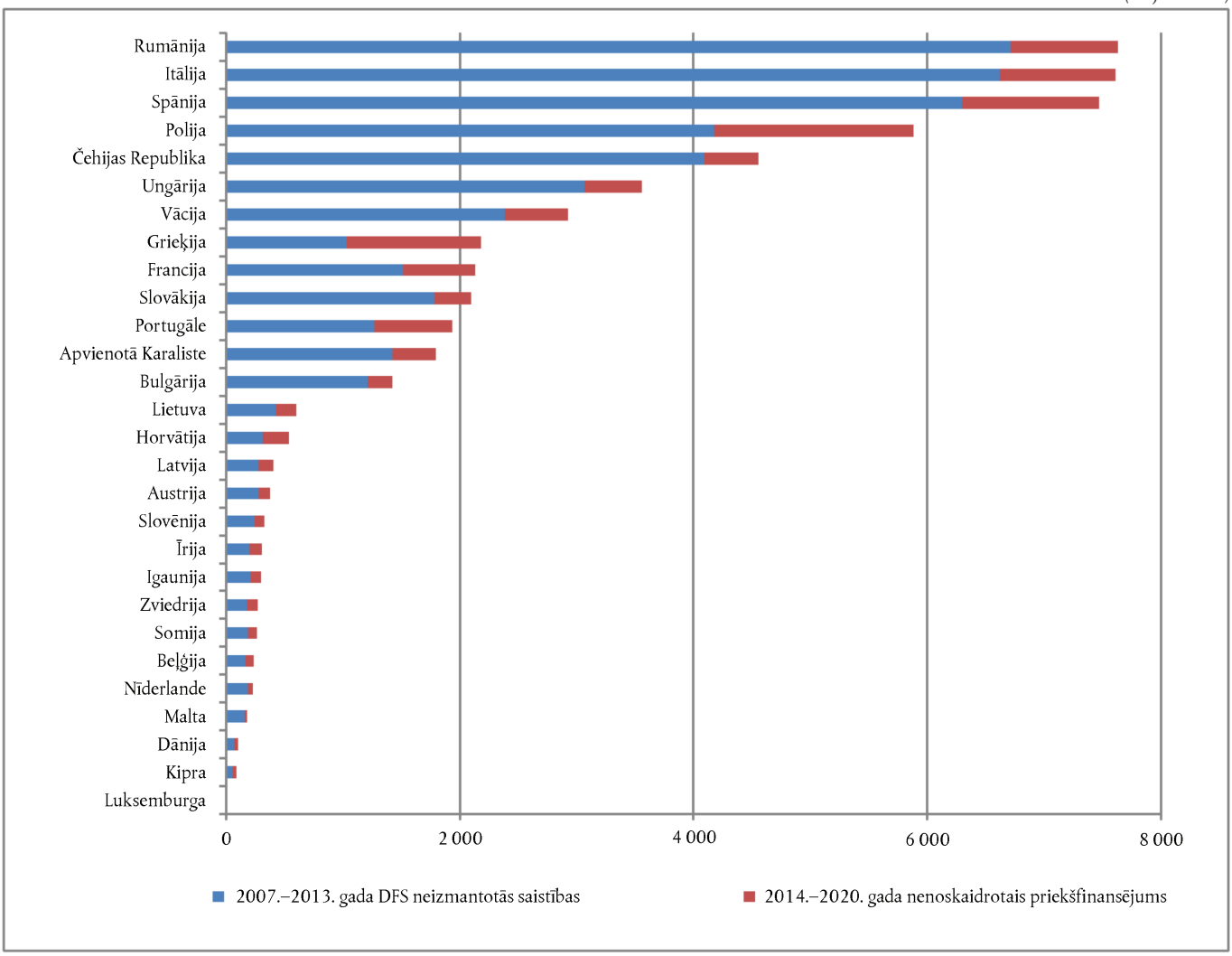

Avots: Eiropas Revīzija palāta, pamatojoties uz Komisijas sniegto informāciju.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Finanšu instrumenti veido aizvien lielāku daļu budžeta …

2.22. Finanšu instrumenti galvenokārt ir aizdevumi, kapitāla instrumenti, garantijas un riska dalīšanas instrumenti ([25]).

Finanšu instrumenti netiešās pārvaldības jomā

2.23. 2014.–2020. gada DFS finanšu instrumenti, kuri izveidoti netiešās pārvaldības jomā, ir kļuvuši nozīmīgāki un veido aizvien pieaugošu daļu izmaksājumu no ES budžeta. EIB grupa pārvalda gandrīz visus netieši pārvaldītos finanšu instrumentus, tostarp Garantiju fondu ārējai darbībai (sk. ***2.9. attēlu***), kurš veido 32 % no visiem finanšu instrumentu aktīviem. Tikai dažus ļoti mazus instrumentus (aktīvi 74 miljonu EUR vērtībā) un dažus tehniskās palīdzības instrumentus, kuri izveidoti pirms 2014. gada, pārvalda citas starptautiskas finanšu iestādes ([26]). Saistībā ar 2014.–2020. gada DFS Komisija ir parakstījusi tikai divus delegācijas nolīgumus ([27]) ar struktūrām ārpus EIB grupas.

KOMISIJAS ATBILDES

2.23. *Garantiju fonds ārējai darbībai nav finanšu instruments Finanšu regulas izpratnē. Tas pastāvēja jau pirms Finanšu regulas, un tā pamatā ir* lex specialis*, Padomes 2009. gada 25. maija Regula (EK, Euratom) Nr. 480/2009, ar ko izveido Garantiju fondu ārējai darbībai.*

([25]) "Finanšu instrumenti" ir pasākumi, kas ir "aizdevumi, garantijas, kapitālieguldījumi vai kvazikapitāla ieguldījumi vai citi riska dalīšanas instrumenti, un attiecīgos gadījumos tos var apvienot ar dotācijām". Finanšu regulas 2. panta p) punkts (definīcijas).

([26]) Šīs iestādes ir Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, *Kreditanstalt für Wiederaufbau* un Eiropas Padomes Attīstības banka.

([27]) Nolīgumi parakstīti 2015. gada 29. decembrī ar ERAF par "Armēnijas MVU finansēšanas mehānisma" (15 miljoni EUR) pārvaldīšanu un par "programmas "Sievietes uzņēmējdarbībā" Austrumu partnerības ietvaros" (5 miljoni EUR) pārvaldīšanu.

2.9. attēls. Kopējie aktīvi 6,5 miljardu EUR vērtībā ([1]) 2015. gada 31. decembrī tieši pārvaldītajos finanšu instrumentos pēc instrumenta veida

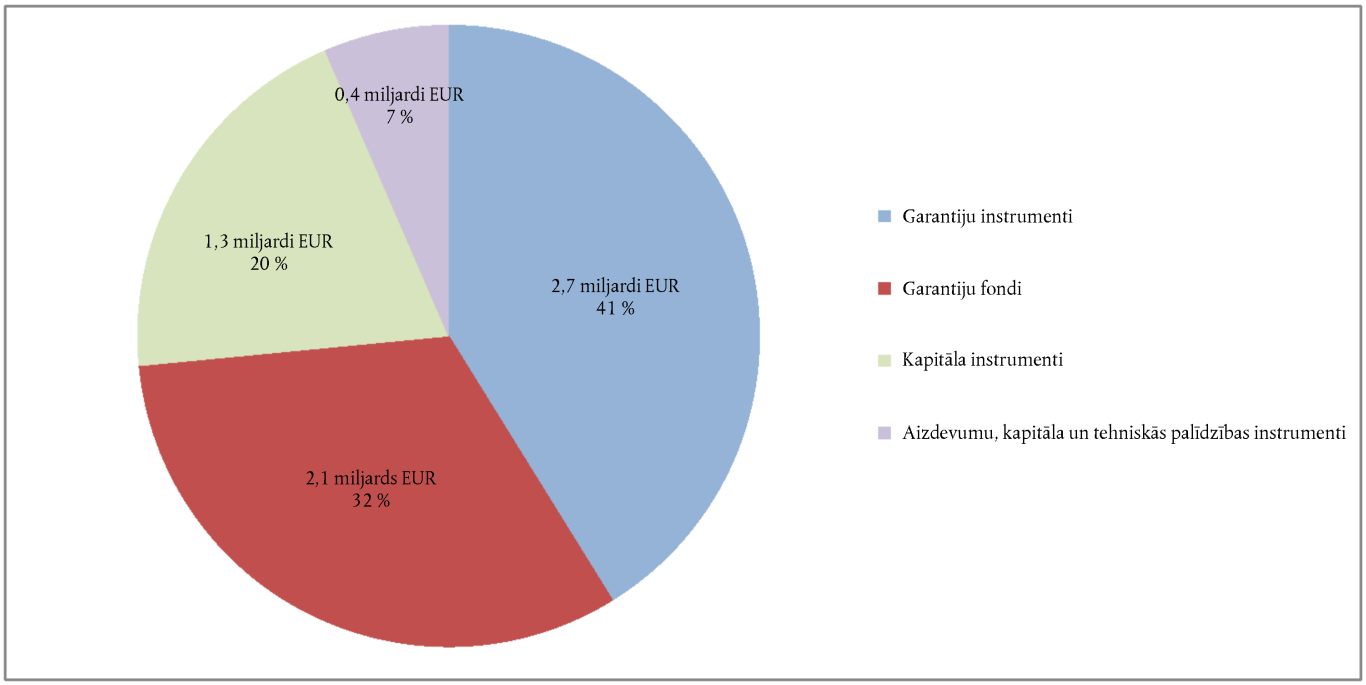

([1]) Sk. tabulu par finanšu instrumentiem, kas dota pārskatos iekļautajā dokumentā "Diskusija un analīze par finanšu pārskatiem".

Avots: Eiropas Savienības konsolidētie gada pārskati – 2015. gads (dokumenta "Diskusija un analīze par finanšu pārskatiem" iedaļa par finanšu instrumentiem) un datu apkopojums no finanšu instrumentu 2015. gada ziņojumu paketēm.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.24. Komisija slēdz iepriekšējo DFS finanšu instrumentus ([28]) vai integrē tos jaunajos instrumentos ([29]).

2.25. 2014.–2020. gada DFS:

— paredzamie maksājumi netieši pārvaldītajos finanšu instrumentos gandrīz divkāršojās līdz 7,4 miljardiem EUR (2007.–2013. gada DFS – 3,8 miljardi EUR),

— ES budžets sniedz papildu garantiju apmērā līdz 16 miljardiem EUR jaunizveidotajam Eiropas Finanšu stabilitātes instrumentam (EFSI) (sk. 2.33. punktu),

([28]) MVU garantiju mehānisms (1998. g.).

([29]) Projektu obligāciju iniciatīva (*PBI*) un aizdevumu garantijas instruments *TEN-T* projektiem (*LGTT*), kurus 2016. gadā integrēs Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) parāda instrumentā.

— ES iniciatīva maziem un vidējiem uzņēmumiem (sākotnēji izveidots kā krīzes pārvarēšanas instruments) apvieno ES budžeta resursus, kas pieejami saskaņā ar *COSME* ([30]) un pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (175 miljoni EUR katram), kā arī saskaņā ar ERAF un ELFLA ([31]) (8,5 miljardi EUR) ar EIB grupas ([32]) resursiem.

2.26. 2015. gada beigās kopējie maksājumi jaunajos finanšu instrumentos bija 1,3 miljardi EUR (2014. gadā – 0,7 miljardi EUR), kā parādīts ***2.10. attēlā***. No šīs summas:

— garantiju instrumenti ir 1,1 miljards EUR (88 %) no kopējiem maksājumiem,

— kapitāla instrumenti ir 0,2 miljardi EUR (12 %) no kopējiem maksājumiem.

([30]) Eiropas Savienības Uzņēmumu konkurētspējas un mazo un vidējo uzņēmumu programma.

([31]) ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds; ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai.

([32]) EIB grupu veido Eiropas Investīciju banka un Eiropas Investīciju fonds.

2.10. attēls. 2014.–2020. gada DFS netieši pārvaldītie finanšu instrumenti

(miljoni EUR)

Instrumenta nosaukums	Instrumenta veids	Orientējošais budžets 2014.–2020. g.	Uzkrātās saistības		Uzkrātie maksājumi	
			2014	2015	2014	2015
Programma "Apvārsnis 2020" – *InnovFin* aizdevumi un garantijas pētniecībai, attīstībai un inovācijai – EIB ([1])	Garantijas	1 060	483	646	483	646
	no kurām iezīmēti ieņēmumi, kas pārvietoti no riska dalīšanas finanšu mehānisma		*375*	*430*	*374*	*395*
"Apvārsnis 2020" – *InnovFin* MVU un mazi vidējas kapitalizācijas uzņēmumi; pētniecības un inovācijas aizdevumi – EIF ([2])	Garantijas	1 060	169	306	169	304
"Apvārsnis 2020" – *InnovFin* kapitāla mehānisms pētniecībai un inovācijai – EIF ([1])	Kapitāls	430	0	125	0	110
EISI parādu instruments – EIB	Garantijas	2 557	128	247	0	0
EISI kapitāla instruments	Kapitāls		0	10	0	0
COSME kapitāla mehānisms izaugsmei – EIF	Kapitāls	633	52	102	33	41
COSME aizdevumu garantiju mehānisms – EIF	Garantijas	686	89	238	42	131
Studentu aizdevumu garantiju mehānisms (*Erasmus+*) – EIF	Garantijas	517	28	61	0	20
Nodarbinātība un sociālā inovācija (*EaSI*) – EIF	Garantijas	193	28	60	0	10
Kultūras un radošās nozares garantiju mehānisms ([3])	Garantijas	123	0	0	0	0
Energoefektivitātes privātā finansējuma instruments (*PF4EE*) – EIB	Garantijas	80	30	50	6	12
Dabas kapitāla finansēšanas mehānisms (*NCFF*) – EIB	Garantijas	60	10	30	3	12
Kopā		**7 399**	**1 017**	**1 875**	**735**	**1 286**

([1]) Papildus pamataktā noteiktajam budžetam iemaksas, kas ir ieņēmumi un atmaksājumi no Konkurētspējas un inovācijas programmas (*CIP*) un 7. pamatprogrammas finanšu instrumentiem, tiks piešķirti *COSME* un programmas "Apvārsnis 2020" finanšu instrumentiem.
([2]) Ieskaitot ES programmas "Apvārsnis 2020" iemaksu MVU iniciatīvā.
([3]) Līdz 2015. gada beigām deleģēšanas nolīgums nebija parakstīts.

Avots: SWD(2015) 206 final, delegācijas nolīgumi un *ABAC* darba plūsma.

… un bilances …

2.27. Kopējie aktīvi netieši pārvaldītos finanšu instrumentos pieauga par 650 miljoniem EUR (11 %) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (sk. ***2.11. attēlu***). Lielu daļu pieauguma veidoja šādi elementi:

— par 251 miljonu EUR pieauga ieguldījumi parāda vērtspapīros un fiksēta ienākuma vērtspapīros, ko izraisīja ES budžeta pārskaitījumi uz fiduciārajiem kontiem,

— par 177 miljoniem EUR pieauga Garantiju fonda ārējai darbībai veiktie ieguldījumi eiro denominētajās obligācijās ([33]) (Garantiju fondam ārējai darbībai no ES budžeta pārskaitīja 144 miljonus EUR).

2.11. attēls. Netieši pārvaldīto finanšu instrumentu kopējie aktīvi pēc to veida

(miljardi EUR)

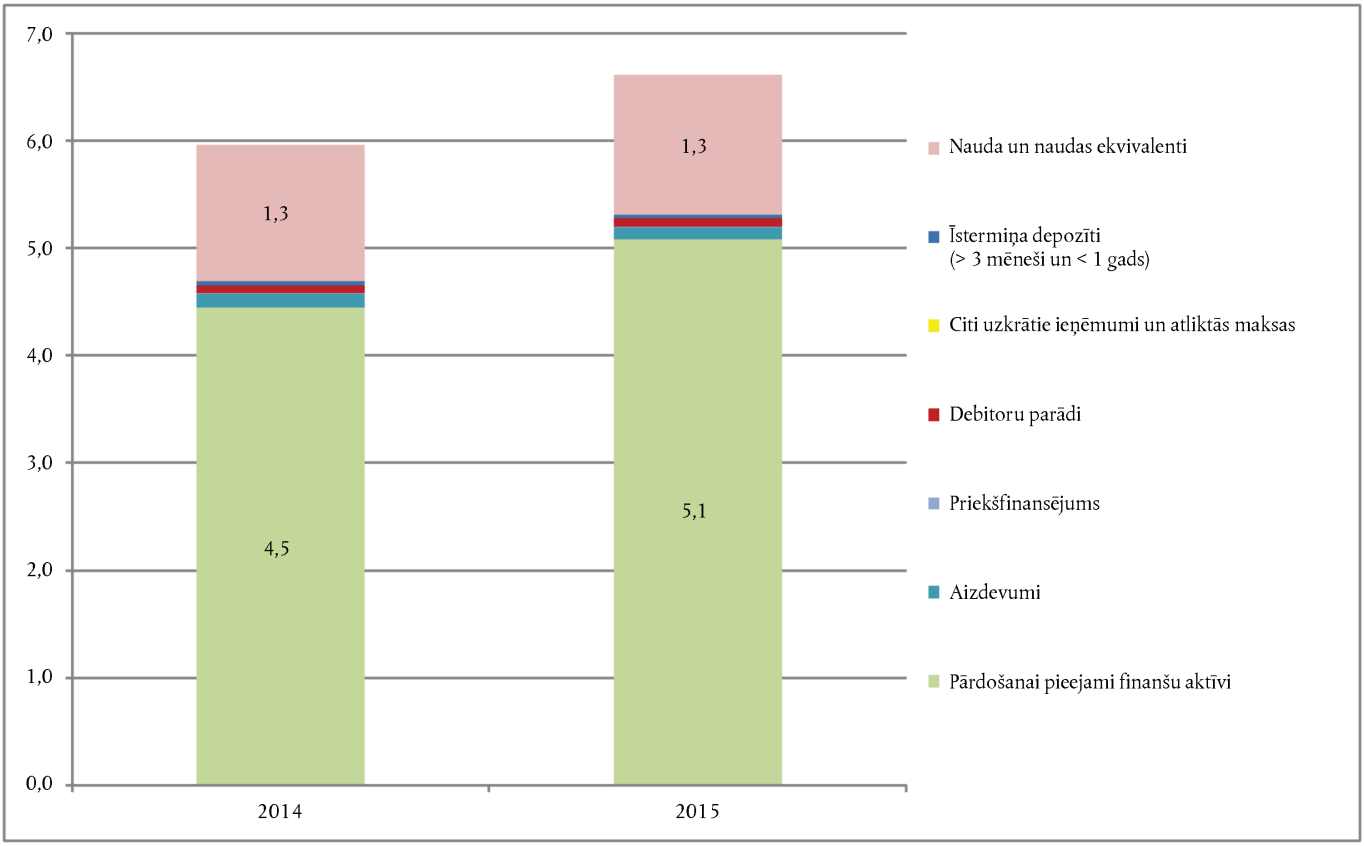

Avots: Eiropas Savienības konsolidētie gada pārskati – 2014.–2015. finanšu gads.

([33]) Iemaksas Garantiju fondā gada beigās sasniedza 1,2 miljardus EUR un 2015. gadā pieauga par 144 miljoniem EUR. Lai sasniegtu mērķapjomu 9 % no kopējām nenokārtotām kapitāla saistībām, 2015. gadā no ES budžeta piešķīra papildu 257 miljonus EUR, kas jāsamaksā 2016. gadā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.28. Skaidra nauda ir 20 % no finanšu instrumentu kopējiem aktīviem, un 2015. gada beigās tā saglabājās stabilā līmenī 1,3 miljardu EUR apmērā (2014. gadā – 1,3 miljardi EUR ([34])) (sk. ***2.12. attēlu***).

2.12. attēls. Skaidra nauda un tās ekvivalenti, kas pieder finanšu instrumentiem ([1])

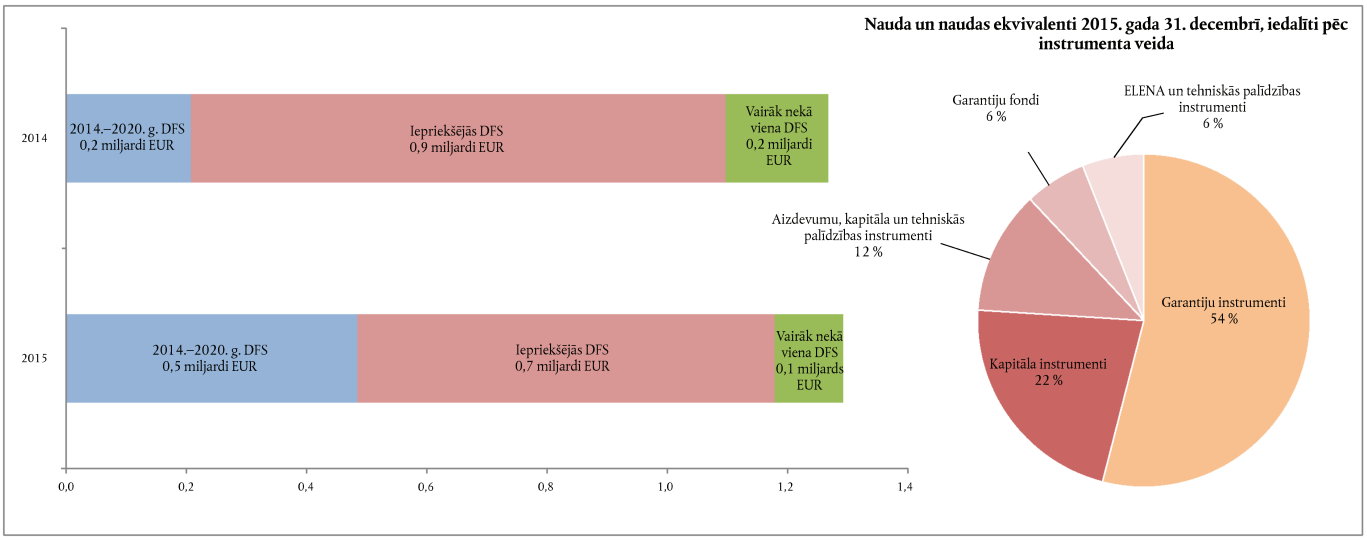

([1]) Sk. 2015. gada pārskatu 2.8. paskaidrojumu.

Avots: datu apkopojums no finanšu instrumentu 2015. gada ziņojumu paketēm.

([34]) Sk. Palātas 2014. gada pārskata 2.24. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.29. 2015. gada laikā 211 miljoni EUR tika atmaksāti no pilnvaroto struktūru pārvaldītajiem finanšu instrumentu trasta kontiem: 126 miljoni EUR vispārējā budžetā ([35]) un 85 miljoni EUR kā iekšējie piešķirtie ieņēmumi. No šīs summas:

— 134 miljoni EUR ir ieņēmumi un atmaksas,

— 59 miljoni EUR ir vispārējā ES budžetā atmaksātie neizlietotie līdzekļi, kuri tiek turēti finanšu instrumentu un tehniskās palīdzības mehānismu trasta kontos slēgšanas brīdī, un 18 miljoni EUR veido atceltas Eiropas Kaimiņattiecību un partnerības instrumenta darbības.

2.30. 2015. finanšu gadā kopējās administratīvās un pārvaldības maksas finanšu instrumentiem bija 63 miljoni EUR (2014. gadā – 50 miljoni EUR). Jauno instrumentu kopējās maksas par 2014. un 2015. gadu ir 72 miljoni EUR (5,77 % no kopējiem aktīviem).

… un joprojām ir samērā lielas neizlietotas summas finanšu instrumentos, kurus pārvalda dalīti

2.31. Saskaņā ar jaunāko pieejamo ziņojumu par dalīti pārvaldītajiem finanšu instrumentiem, kurā aprakstīts stāvoklis 2014. gada beigās ([36]), šajos instrumentos ir 6,8 miljardi EUR neizlietotu summu. No šīs summas 80 % koncentrējas piecās dalībvalstīs ([37]). Itālija (3 miljardi EUR) veidoja 45 % no kopējās summas ([38]). Izskatot bilanci, Palāta lūdza Komisijai sniegt papildu analīzi par šo instrumentu izmantošanas stāvokli Itālijā laikā līdz 2015. gada 31. decembrim. Analīze liecina, ka Itālijā 2015. gada 31. decembrī bija neizmantoti 1,7 miljardi EUR.

KOMISIJAS ATBILDES

2.31. *Komisija pieprasīja papildu informāciju no Itālijas līdz 2015. gada 31. decembrim. Šī informācija liecina, ka 2015. gada 31. decembrī Itālijai palika neizmantoti 45 %. Iegūtie dati, kas tika salīdzināti ar Komisijas 2015. gada uzskaitē veiktajiem grāmatojumiem, ir nosūtīti Palātai. Pēc analīzes izrādījās, ka nav vajadzības mainīt esošo metodiku. Tomēr īstenošana tiks atkārtoti novērtēta attiecībā uz 2016. gadu.*

([35]) Saskaņā ar Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 140. panta 6. punktu.

([36]) Jaunākie pieejamie skaitliskie dati attiecas uz 2014. gada beigām, un tie ir atspoguļoti Komisijas 2015. gada septembra ziņojumā "Kopsavilkums par datiem saistībā ar vadošo iestāžu sniegto informāciju attiecībā uz paveikto, finansējot un īstenojot finanšu instrumentus, saskaņā ar 67. panta 2. punkta j) apakšpunktu Regulā (EK) Nr. 1083/2006".

([37]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 19/2016 "ES budžeta izpilde, izmantojot finanšu instrumentus, – gūtā pieredze 2007.–2013. gada plānošanas periodā", 6.41. un 6.42. punkts un 29.–45. punkts.

([38]) Pārējo daļu veido Spānija – 0,9 miljardi EUR (13 %), Grieķija – 0,9 miljardi EUR (13 %), Apvienotā Karaliste – 0,5 miljardi EUR (7 %), Vācija – 0,3 miljardi EUR (4 %) un citas dalībvalstis – 1,2 miljardi EUR (18 %).

PALĀTAS APSVĒRUMI

Ir iegrāmatoti pirmie Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) darījumi …

2.32. Komisija, pārstāvot ES, un EIB parakstīja ESIF nolīgumu 2015. gada 22. jūlijā. ESIF ir daļa no Investīciju plāna Eiropai, kuru 2014. gadā paziņoja Eiropas Komisijas priekšsēdētājs. Plāna mērķis ir veicināt investīcijas tādās jomās kā infrastruktūra, izglītība, pētniecība un inovācija, kā arī finansēt mazu uzņēmumu risku.

2.33. ES sniedz budžeta garantiju apjomā līdz 16 miljardiem EUR (no šīs summas 8 miljardus EUR pakāpeniski laikā no 2016. līdz 2022. gadam pārskaitīs īpašā fondā), un EIB iemaksā 5 miljardus EUR no pašas resursiem riska rezervē. Komisija un EIB paredz, ka ar to tiks atbalstīts EIB un EIF finansējums apjomā līdz 61 miljardam EUR ar mērķi piesaistīt 315 miljardus EUR investīciju.

2.34. ES garantē infrastruktūras un inovācijas investīciju platformas (*IIW*) darbības, ko īsteno EIB, un mazu un vidēju uzņēmumu investīciju platformas (*SMEW*) darbības, ko īsteno EIF. Katrai no šīm platformām ir parāda portfelis (ES garantija 11 miljardu EUR apmērā *IIW* un 1 250 miljonu EUR apmērā *SMEW*) un kapitāla portfelis (ES garantija 2 500 miljonu EUR apmērā *IIW* un 1 250 miljonu EUR apmērā *SMEW*).

2.35. Komisija pārskaitīs līdzekļus no garantijas uz EIB pēc EIB pieprasījuma saņemšanas. Lai šādus pieprasījumus apmierinātu, Komisija ir izveidojusi garantiju fondu (ESIF garantiju fonds) ([39]). Šis fonds tiks finansēts no ES budžeta līdz 2020. gadam, samazinot plānotos izdevumus par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI) par 2,8 miljardiem EUR un par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" par 2,2, miljardiem EUR ([40]) un izmantojot 3 miljardus EUR no nepiešķirtajām rezervēm, kuras izveidojas, nesasniedzot DFS izdevumu maksimālo apjomu. Komisija 2015. gada decembrī uzņēmās saistības par 1,4 miljardiem EUR ([41]) maksājumiem šajā fondā. 2015. gadā maksājumus neveica.

KOMISIJAS ATBILDES

2.35. *Līdzekļi tiks izmaksāti EIB, ja nepieciešams, lai izpildītu garantijas pieprasījumus saskaņā ar ESIF regulu, atbilstīgi noteikumiem, kas paredzēti ESIF nolīgumā.*

([39]) Regula (ES) 2015/1017, 12. panta 1. punkts.

([40]) Finansējums programmai "Apvārsnis 2020" un EISI ir mainīts ar ESIF regulas I pielikumu.

([41]) Šo summu pārvietoja no EISI (790 miljoni EUR), programmas "Apvārsnis 2020" (70 miljoni EUR) un *ITER* (490 miljoni EUR) budžeta pozīcijām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2.36. EIB parakstīja astoņas *IIW* parāda portfeļa darbības (kopā par 1 092,7 miljoniem EUR), no kurām banka 2015. gadā izmaksāja 193,8 miljonus EUR. EIB parakstīja divas *IIW* kapitāla portfeļa darbības (2015. gadā kopā par 125 miljoniem EUR), no kurām pusi garantē ES. No summām, uz kurām attiecas ES garantija, EIB 2015. gadā izmaksāja tikai 7,6 miljonus EUR. Gada beigās kopējā ES garantija par izmaksātajām summām un par šo portfeli uzkrāktie procenti bija 202 miljoni EUR ([42]).

2.37. Saistībā ar MVU investīciju platformu 2015. gadā EIF izmantoja ES garantiju tikai tam, lai garantētu darbības atbilstoši pašreizējiem MVU finanšu instrumentiem ([43]).

… bet ir atlikta Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) uzsākšana

2.38. Komisija un EIB parakstīja EISI parāda instrumenta nolīgumu 2015. gada 22. jūlijā, proti, tajā pašā dienā, kad šīs puses parakstīja arī ESIF nolīgumu. *LGTT* un *PBI* portfeļu apvienošanu atlika līdz 2016. gadam. Komisija 2015. gadā neveica iemaksas instrumentā, un EIB neparakstīja darbības.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Secinājumi par 2015. gadu

2.39. Plašāk izmantojot finanšu instrumentus, ko tieši nefinansē no ES budžeta un ko nerevidē Palāta, rodas risks gan pārskatatbildībai, gan ES politikas virzienu un darbību koordinācijai (2.4. punkts).

KOMISIJAS ATBILDES

2.36. *Izmaksātās summas pakāpeniski palielinās, veidojot portfeļa darbības. ESIF portfelis pašlaik tiek paplašināts ar ievērojamu apjoma palielinājumu, kas paredzēts līdz 2016. gada beigām.*

([42]) Sk. Pārskatu 5.2.1. paskaidrojumu 75. lpp.

([43]) 55 miljoni EUR *InnovFin* MVU garantiju mehānisma darbībām un 39 miljoni EUR *COSME* Aizdevumu garantiju instrumenta darbībām.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
2.40. 2015. gadā Komisija uzņēmās lielu saistību apjomu, daļēji par apropriācijām, kuras pārnesa no 2014. gada. Nenokārtotās saistības atkal sasniedza agrākos līmeņus (2.5.–2.9. punkts). No nākotnes budžetiem finansējamās summas palielinājās līdz 339 miljardiem EUR. Komisija nav izstrādājusi naudas plūsmas prognozi turpmākajiem septiņiem līdz desmit gadiem (2.10. punkts). Šāda prognoze ļautu ieinteresētajām personām paredzēt nākotnes maksājumu prasības un budžeta prioritātes un konstruktīvi plānot uz priekšu.	**2.40.** *DFS ir instruments, lai nodrošinātu nākotnes maksājumu prasību vidēja termiņa līdz ilgtermiņa stabilitāti un paredzamību un budžeta prioritātes.* *Tāpēc ilgtermiņa prognozes var veidot, tikai ņemot vērā esošās finanšu shēmas. To turpmāko finanšu shēmu ietekmi uz maksājumiem, par kurām vēl nav panākta vienošanās, nevar precīzi prognozēt.* *Prognoze laikposmam pēc 2020. gada tiks iesniegta 2017. gadā (kā paredzēts 9. punktā Iestāžu nolīgumā par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību), un tā būs neatņemama daļa no Komisijas priekšlikumiem par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada (jāiesniedz līdz 2018. gada 1. janvārim, pamatojoties uz DFS regulas 25. pantu).* *Komisija jau ir apņēmusies iesniegt vidēja termiņa maksājumu prognozi (saistībā ar finanšu shēmas viduposma pārskatu), kurā tiks izanalizēta maksājumu maksimālo apjomu ilgtspēja,* RAL *attīstība un saistību atcelšana līdz 2020. gadam.*
2.41. 2015. gadā iesniedza mazāk izmaksu deklarāciju kohēzijas jomā. Līdz ar to samazinājās nesamaksāto izmaksu deklarāciju skaits, bet nesamazinājās veikto maksājumu līmenis (sk. 2.14. un 2.15. punktu).	
2.42. Joprojām paiet ilgs laiks no sākotnējās saistību uzņemšanās līdz galīgajai izdevumu noskaidrošanai, tātad izdevumu modeļi tikai lēnām spēj reaģēt uz budžeta prioritāšu izmaiņām un palielinās risks, ka slēgšanas laikā nav pieejami dokumenti (sk. 2.16. un 2.17. punktu).	**2.42.** *Laika nobīde starp saistībām un maksājumiem atspoguļo notiekošo projektu ilgumu. Daži projekti ir lieli infrastruktūras projekti Savienībā vai projekti diezgan sarežģītās trešās valstīs, un vidējā nobīde par 2,4 gadiem nav jāuzskata par īpaši neparastu. Tiesiskais regulējums uzliek par pienākumu saņēmējiem glabāt attiecīgos dokumentus noteiktu laiku pēc projekta slēgšanas.*
2.43. Nenokārtotās saistības (kopā ar nenokārtotu priekšfinansējumu) 2007.–2013. gada DFS ESI fondos dažām dalībvalstīm joprojām veido lielu apjomu un bieži pārsniedz 15 % vispārējās valdības izdevumu (2.19.–2.21. punkts).	
2.44. Netieši pārvaldītajos finanšu instrumentos tiek turētas aizvien lielākas summas, un EIB grupa joprojām ir finanšu iestāde, kam dota priekšroka to pārvaldībai (2.23. punkts).	
2.45. Dalīti pārvaldīto finanšu instrumentu neizlietotās summas joprojām ir lielas un koncentrējas dažās dalībvalstīs (2.31. punkts).	**2.45.** *Skatīt atbildi uz 2.31. punktu.*

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
2.46. Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) izveide ietekmēja Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) programmas uzsākšanu. Lai gan tas ietekmē pieņēmumus, ko Komisija izteica *ex ante* novērtējumā par finanšu instrumentu izmantošanu EISI ietvaros, šo aspektu nepārvērtēja. ESIF ietekmēs arī dažu citu finanšu instrumentu izmantošanu (sk. 2.32.–2.38. punktu).	**2.46.** *ESIF pieņemšana neietekmēja Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) vispārējos mērķus, bet radīja papildu mehānismu ES finansiālajai palīdzībai citstarp infrastruktūras projektiem, jo īpaši izmantojot aizņēmuma finansējumu. Lai ņemtu vērā ESIF darbības sākšanu, EISI parāda instrumenta koordinācijas komiteja savā pirmajā sanāksmē noteica galvenos principus EISI un ESIF atbalsta sniegšanai, lai uzlabotu to papildināmību. Turklāt tiek gatavots papildinājums EISI* ex ante *novērtējumam, lai atspoguļotu i) jaunāko analīzi par iespēju uzsākt EISI kapitāla instrumentu EISI nozarēs un ii) tirgus attīstību pēc ESIF darbības sākšanas. Šis papildinājums ir jāsaprot kā papildinājums iepriekšējam* ex ante *novērtējumam, nevis tā pārskatīšana. EISI parāda instrumenta saskaņotība ar citām ES iniciatīvām, tostarp ESIF, tiks novērtēta EISI vidusposma pārskatā.*

Ieteikumi

2.47. Palāta formulē turpmāk sniegtos ieteikumus.

— **1. ieteikums.** Komisijai jāsamazina nenokārtotās saistības, piemēram, attiecīgos gadījumos tās ātrāk atceļot, attiecīgos gadījumos ātrāk slēdzot 2007.–2013. gada programmas, plašāk izmantojot neto korekcijas kohēzijas jomā, samazinot fiduciārajos kontos turēto naudu un izstrādājot maksājumu plānus un prognozes tajās jomās, kurās ir ievērojams nenokārtoto saistību un citu pienākumu līmenis (sk. 2.5.–2.9. punktu, 2.19. punktu un 2.28. punktu).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Jebkādiem pasākumiem, ko Komisija veic attiecībā uz dalībvalstīm, tostarp pasākumiem, lai samazinātu neizpildītās saistības un plašāk izmantotu neto korekcijas kohēzijas jomā, ir noteikti jāatbilst tiesiskajam regulējumam.*
— **2. ieteikums.** Komisijai jāsagatavo un jāpublicē katru gadu atjaunināta naudas plūsmas prognoze, kura aptveru septiņu līdz desmit gadu posmu un kurā būtu iekļauti budžeta maksimālie apjomi, maksājumu vajadzības, spēju ierobežojumi un budžeta saistību iespējama atcelšana (2.10. punkts).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Prognoze laikposmam pēc 2020. gada tiks iesniegta 2017. gadā (kā paredzēts 9. punktā Iestāžu nolīgumā par budžeta disciplīnu, sadarbību budžeta jautājumos un pareizu finanšu pārvaldību), un tā būs neatņemama daļa no Komisijas priekšlikumiem par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada (jāiesniedz līdz 2018. gada 1. janvārim, pamatojoties uz DFS regulas 25. pantu).* *Turklāt Komisija iesniegs vidusposma maksājumu prognozi, kurā novērtēta esošo maksājumu maksimālo apjomu ilgtspēja līdz pašreizējās DFS beigām saistībā ar DFS vidusposma pārskatu.*

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
— **3. ieteikums.** Lai nodrošinātu līdzekļu lietderīgu izmantošanu, Komisijai, īstenojot budžeta un finanšu pārvaldību, jāņem vērā spēju ierobežojumi dažās dalībvalstīs (sk. 2.19.–2.21. punktu).	*Komisija pieņem šo ieteikumu, ievērojot DFS regulējumu un attiecīgos tiesību aktus.* *Komisija jau ir izveidojusi Labākas īstenošanas darba grupu, lai atsevišķās dalībvalstīs sekmētu ESI fondu īstenošanu, vienlaikus nodrošinot, ka tiek pilnībā ievērota izdevumu likumība un pareizība (skatīt Komisijas atbildi uz 2.19. un 2.20. apsvērumu). Komisija ir iecerējusi nodrošināt, lai no darba grupas darba tiek gūts maksimāls labums, un koncentrēs uzmanību uz aktīvu un mērķtiecīgu pieeju dalībvalstīm, lai atbalstītu kohēzijas politikas finansējuma īstenošanu 2014.–2020. gadā.*
— **4. ieteikums.** Komisijai jāatgūst neizlietotais naudas pārpalikums no dalīti pārvaldītajiem finanšu instrumentiem (sk. 2.31. punktu) un atlikušie neizlietotie līdzekļi no netieši pārvaldītajiem finanšu instrumentiem, kas saistīti ar iepriekšējām DFS un kam beidzies attiecināmības periods ([44]).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Attiecībā uz netieši pārvaldītiem finanšu instrumentiem procedūru "finanšu līdzekļu nodošana Eiropas Savienībai un saistību atcelšana" attiecībā uz* GIF *ieņēmumiem un atmaksājumiem programmai "Apvārsnis 2020" un* COSME *Komisija ar EIF pabeidza izstrādāt 2015. gada novembrī, un notiek tā izpilde. To papildinās uzraudzības apmeklējumi Eiropas Investīciju fondā.* *Attiecībā uz dalīto pārvaldību visi neizmantotie finanšu instrumentu piešķīrumi tiks atskaitīti slēgšanas laikā saskaņā ar tiesību aktiem par dalītas pārvaldības programmām.*
— **5. ieteikums.** Komisijai jāpārvērtē *ex ante* novērtējums par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) parāda instrumentu, ņemot vērā Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) izveidi, un jāapsver ESIF ietekme uz citām ES programmām un finanšu instrumentiem.	*Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam.* *EISI parāda instrumenta saskaņotība ar citām ES iniciatīvām, tostarp ESIF, tiks novērtēta EISI termiņa vidusposma pārskatīšanā.* *Tiek gatavots papildinājums EISI* ex ante *novērtējumam, lai atspoguļotu i) jaunāko analīzi par iespēju uzsākt EISI kapitāla instrumentu EISI nozarēs un ii) tirgus attīstību pēc ESIF darbības sākšanas. Šis papildinājums ir jāsaprot kā papildinājums iepriekšējam* ex ante *novērtējumam, nevis tā pārskatīšana.* *EISI finanšu instrumentu papildināmība ar ESIF balstās uz principu, ka EISI finansējums ir vērsts uz inovatīviem, demonstrējumu un izmēģinājuma projektiem un iniciatīvām, kas ir attiecināmi saskaņā ar attiecīgajām regulām EISI nozarēs, bet ESIF atbalsta darbības joma un attiecināmības kritēriji ir plašāki.*

([44]) Sk. Palātas 2014. gada pārskata 6.46.–6.52. punktu.

3. NODAĻA

Rezultātu sasniegšana ar ES budžetu

SATURS

	Punkts
Ievads	3.1.–3.5.
1. daļa. Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. g.)	3.6.–3.59.
1. iedaļa. Saiknes starp Komisijas jaunajām prioritātēm, stratēģiju "Eiropa 2020" un pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ne vienmēr atvieglo orientāciju uz darbības rezultātiem, un tās ir jāpaskaidro sīkāk	3.7.–3.21.
2. iedaļa. Sinerģija un papildināmība ar ESI fondiem un valstu programmām	3.22.–3.23.
3. iedaļa. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" mehānismi ne vienmēr ir orientēti uz darbības rezultātiem	3.24.–3.59.
2. daļa. Darbības rezultātu plānošana un ziņošana par tiem ģenerāldirektorāta līmenī: kategorijas "Dabas resursi" aptverto jomu kopums	3.60.–3.65.
3. daļa. Palātas veikto lietderības revīziju rezultāti	3.66.–3.85.
2015. gada īpašie ziņojumi un citi ar darbības rezultātiem saistītie dokumenti	3.66.–3.77.
Īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu izpildes pārbaude	3.78.–3.85.
Secinājumi un ieteikumi	3.86.–3.95.
Secinājumi	3.86.–3.93.
Ieteikumi	3.94.–3.95.

3.1. pielikums.	Eiropas Revīzijas palātas 2015. gadā pieņemtie īpašie ziņojumi
3.2. pielikums.	Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude darbības rezultātu jomā

IEVADS

3.1. Šī nodaļa ir veltīta izpildei jeb darbības rezultātiem (sk. ***3.1. izcēlumu***). Tā turpina tēmu, kas ir figurējusi Palātas gada pārskatos kopš 2010. gada, proti, šajā nodaļā ir sniegts dažādu aspektu novērtējums sistēmām, ko Komisija ir ieviesusi, lai nodrošinātu to, ka ES finanses tiek izlietotas ne tikai saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, bet arī lietderīgi.

3.2. Kopš 2010. gada Palāta ir analizējusi Komisijas pašvērtējumu par darbības rezultātiem, kas izklāstīti atlasītu ģenerāldirektoru gada darbības pārskatos, un izskatījusi arī dažas tēmas, kuras izvērstas attiecīgā gada īpašajos ziņojumos par lietderības revīzijām. Citi darbības rezultātus atspoguļojošie elementi, ko Palāta ir pārbaudījusi, attiecas uz atlasītu ģenerāldirektorātu (ĢD) vadības plāniem un to, kā Komisija ir ziņojusi Eiropas Parlamentam un Padomei, tostarp ar pirmajiem Komisijas sagatavotajiem novērtējuma ziņojumiem ([1]).

3.1. izcēlums. Darbības rezultāti Eiropas Savienībā

Eiropas Savienībā darbības rezultātu novērtēšanai izmanto pareizas finanšu pārvaldības principus (tie ir saimnieciskums, lietderība un efektivitāte) ([2]), un darbības rezultātu jēdziens ietver vairākus aspektus:

a) ieguldījumi – finanses, cilvēkresursi, materiālie, organizatoriskie vai normatīvie līdzekļi, kas nepieciešami programmas īstenošanai;

b) iznākumi – tas, ko var sasniegt ar programmām;

c) rezultāti – programmas tūlītējā iedarbība uz tiešajiem adresātiem vai saņēmējiem;

d) ietekme – ilglaicīgas izmaiņas sabiedrībā, kuras vismaz daļēji ir saistāmas ar ES darbību.

([1]) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 318. pantu.

([2]) Padomes 2002. gada 25. jūnija Regula (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam, 27. pants; tā atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.), 30. pants (regula stājās spēkā 2013. gada 1. janvārī).

3.3. Arī iepriekšējā gada pārskatā viena nodaļa bija veltīta šai tēmai, un tajā Palāta īpaši pievērsa uzmanību ES ilgtermiņa stratēģijai "Eiropa 2020". Palāta pārbaudīja ES īstenoto stratēģijas augsta līmeņa uzraudzību un ziņošanu par to un attiecībā uz Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem ([3]) (ESI fondiem) – to, kā stratēģija ir atspoguļota partnerattiecību nolīgumos un finansēšanas programmās, par kurām Komisija ir panākusi vienošanos ar dalībvalstīm. Šogad Palāta turpina šo tēmu un pievēršas Komisijas darbības rezultātiem Pētniecības un inovācijas pamatprogrammā "Apvārsnis 2020", kura (kā izklāstīts turpmāk tekstā) ir ļoti nozīmīgs ES budžeta postenis.

3.4. Šai nodaļai ir trīs daļas. Pirmajā ir iztirzāti pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbības rezultāti. Abas pārējās daļas pievēršas jautājumiem, ko Palāta ir skatījusi iepriekšējos gados: tam, cik lielā mērā darbības rezultāti ir ietverti galvenajos ikgadējos plānošanas un ziņošanas dokumentos, kurus ir sagatavojuši Komisijas ģenerāldirektori, dažām būtiskām tēmām, kas izriet no 2015. gada īpašajiem ziņojumiem, tostarp tam, kā ir īstenoti izlasē iekļautie ieteikumi no iepriekšējo gadu īpašajiem ziņojumiem, un pirmo reizi ir skatītas dalībvalstu atbildes uz aptaujas jautājumiem, ko Palāta uzdeva saistībā ar sniegto ieteikumu izpildes pārbaudi.

3.5. Gada pārskatā par 2014. gadu Palāta ziņoja, ka, balstoties uz Komisijas sniegto informāciju, stratēģijas "Eiropa 2020" starpposma pārskats, kam bija jābūt Padomes rīcībā 2015. gada martā, ir aizkavējies un būs pieejams 2016. gada sākumā ([4]). 2016. gada jūnijā Komisija informēja Palātu, ka starpposma pārskats ir pabeigts un ka nebūs starpposma pārskatīšanas formāla noslēguma dokumenta. Tāpēc Palāta nevar šajā nodaļā ziņot par to, kā noritēja šī pārskatīšana. Tomēr pie šā jautājuma Palāta, iespējams, atgriezīsies turpmākos ziņojumos un pārskatos.

([3]) Šie ESI fondi ir Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds (ESF), Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds.

([4]) 2014. gada pārskats, 3.29. punkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

1. DAĻA. PAMATPROGRAMMA "APVĀRSNIS 2020" (2014.–2020. G.)

3.6. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" analīze aptver trīs elementus. Pirmkārt, Palāta izklāsta pamatprogrammas galvenās iezīmes un novērtē tās darbībai noteikto stratēģisko satvaru, īpaši tās saikni ar citām ES stratēģijām. Otrs elements attiecas uz to priekšrocību un potenciālo risku izvērtējumu, kas rodas, apvienojot pētniecību un inovācijas darbības. Visbeidzot, Palāta analizē, cik lielā mērā pamatprogramma "Apvārsnis 2020" ir virzīta uz darbības rezultātu sasniegšanu.

1. iedaļa. Saiknes starp Komisijas jaunajām prioritātēm, stratēģiju "Eiropa 2020" un pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ne vienmēr atvieglo orientāciju uz darbības rezultātiem, un tās ir jāpaskaidro sīkāk

"Eiropa 2020" un "Apvārsnis 2020"

3.7. "Eiropa 2020" ir Eiropas Savienības darbavietu radīšanas un izaugsmes stratēģija desmit gadiem. To sāka īstenot 2010. gadā, lai izveidotu nosacījumus gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. Atbildību par šīs stratēģijas īstenošanu dala ES un tās 28 dalībvalstis. Tādējādi katrā dalībvalstī ir izstrādāti stratēģijas pieciem pamatmērķiem ([5]) atbilstoši valsts līmeņa mērķi, un tie atspoguļo katras dalībvalsts īpašos apstākļus.

([5]) Pieci pamatmērķi ir šādi: 1. nodarbinātība (75 % cilvēku vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem jānodrošina ar darbu); 2. pētniecība un attīstība (tajā ir jāiegulda 3 % ES iekšzemes kopprodukta); 3. klimata pārmaiņas un enerģijas ilgtspēja (siltumnīcefekta gāzu emisijas salīdzinājumā ar 1990. gadu jāsamazina par 20 % vai pat 30 %, ja apstākļi to pieļauj, 20 % enerģijas jāiegūst no atjaunīgiem energoresursu avotiem un par 20 % jāpalielina energoefektivitāte); 4. izglītība (jāpanāk, lai priekšlaicīga mācību pārtraukšana skartu mazāk nekā 10 % jauniešu un lai vismaz 40 % no 30–34 gadus veciem cilvēkiem iegūst augstāko izglītību); 5. cīņa pret nabadzību un sociālo atstumtību (vismaz par 20 miljoniem jāsamazina to cilvēku skaits, kuri cieš trūkumu vai ir sociāli atstumti vai kuri ir pakļauti šādam riskam).

3.8. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžets laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam ir aptuveni 75 miljardi EUR. Tā ir ES programma pētniecības un inovāciju atbalstam, un tās vispārīgais mērķis ir "ir veicināt uz zināšanām un inovāciju balstītas sabiedrības un ekonomikas veidošanu Savienībā" ([6]). Tā atbalsta stratēģiju "Eiropa 2020" un ES mērķi izveidot Eiropas pētniecības telpu ([7]). Tā apvieno pētniecībai un inovācijām paredzētas izdevumu programmas, kuras agrāk bija nošķirtas ([8]).

3.9. Finansējumu sniedz galvenokārt dotāciju veidā, lai gan ir pieejami arī citi finansējuma veidi, piemēram, finanšu instrumenti. Komisija pārvalda lielāko daļu "Apvārsnis 2020" izdevumu vai nu pati, vai ar aģentūru un citu struktūru starpniecību. Saskaņā ar šo pamatprogrammu piešķirtā finansējuma labuma guvēji ir privātpersonas, personu grupas, universitātes, pētniecības institūti, MVU un lielāki uzņēmumi gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās. Daudzi finansētie projekti ir sadarbīgi.

([6]) Programmas "Apvārsnis 2020" juridiskais pamats ietver vairākus līmeņus. LESD 182. pantā ir noteikta pētniecības daudzgadu pamatprogrammas pieņemšana un īpašu programmu pieņemšana, ar kuru palīdzību īstenojama ES pētniecības un attīstības politika. Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulā (ES) Nr. 1291/2013, ar ko izveido Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) un atceļ Lēmumu Nr. 1982/2006/EK (OV L 347, 20.12.2013., 104. lpp.), ir izklāstīti šīs pamatprogrammas vispārīgie un konkrētie mērķi, noteiktas prioritātes, pasākumu pamatvirzieni un kopējais finansējums. Padomes 2013. gada 3. decembra Lēmumā 2013/743/ES, ar ko izveido īpašo programmu, ar kuru īsteno pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads), un atceļ Lēmumus 2006/971/EK, 2006/972/EK, 2006/973/EK, 2006/974/EK un 2006/975/EK (OV L 347, 20.12.2013., 965. lpp.), ir formulēti konkrētie mērķi un pasākumu pamatvirzieni. Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulā (ES) Nr. 1290/2013, ar ko nosaka pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulu (EK) Nr. 1906/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 81. lpp.), ir izklāstītas piešķiršanas procedūras, finansēšanas noteikumi un rezultātu izplatīšana.

([7]) LESD 179. pants.

([8]) Papildus bijušajai Septītajai pamatprogrammai (7. PP), Eiropas Atomenerģijas kopienas pētniecības un mācību programmai un dažiem pasākumiem, kurus īstenoja Kopīgais pētniecības centrs – Komisijas iekšējais zinātnes dienests –, kas jau bija apvienoti, tajā ir ietverti arī Konkurētspējas un inovāciju programmas inovāciju aspekti un ES ieguldījums Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtā (EIT).

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.10. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" struktūra ir atspoguļota ***3.2. attēlā***. Vispārīgajam mērķim ir noteiktas trīs prioritātes (1. zinātnes izcilība, 2. vadošā loma rūpniecībā un 3. sabiedrības problēmu risināšana). Šīs prioritātes īsteno ar 14 konkrētiem mērķiem, un šos mērķus savukārt papildina pasākumu pamatvirzieni, kas nosaka to zinātnisko un tehnoloģisko saturu. Vispārīgo mērķi īsteno arī ar diviem konkrētiem mērķiem ("Izcilības izplatīšana un dalības paplašināšana" un "Zinātne sabiedrībai un sadarbībā ar to"), bet vēl divas organizācijas – Kopīgais pētniecības centrs un Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts – arī sniedz ieguldījumu vispārīgā mērķa sasniegšanā un prioritāšu īstenošanā, virzoties paši uz saviem konkrētajiem mērķiem. Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" ietver arī papildu pētniecības pasākumus, tādus kā "Ātrais ceļš uz inovāciju", lai sekmētu tirgum pietuvinātus inovācijas pasākumus.

3.2. attēls. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" struktūra

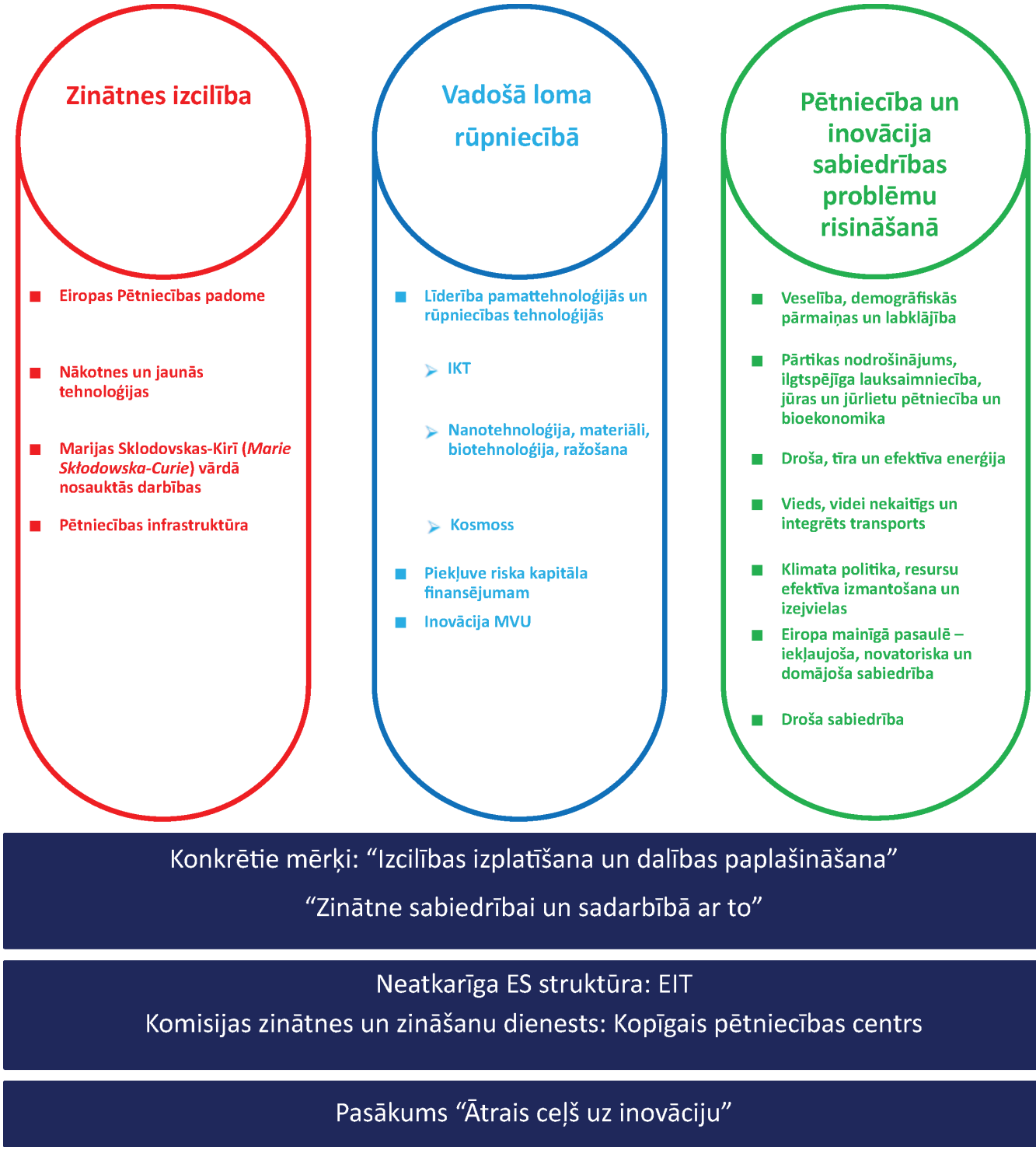

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un stratēģiju "Eiropa 2020" vieno augsta līmeņa saiknes, taču tās jāpastiprina, lai nodrošinātu lielāku orientāciju uz darbības rezultātiem

3.11. Spēkā esošajos tiesību aktos pamatprogrammai "Apvārsnis 2020" ir noteikti trīs rezultātu rādītāji, ar kuru palīdzību var novērtēt virzību uz vispārīgo mērķi:

a) pētniecības un attīstības intensitātes rādītājs, ar kuru saskaņā investīcijām līdz 2020. gadam jāsasniedz vismaz 3 % no IKP; šis rādītājs pārņem vienu no stratēģijas "Eiropa 2020" pieciem pamatmērķiem;

b) inovācijas iznākumu rādītājs;

c) pētnieku īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū ([9]). Šim rādītājam nav tiešas saiknes ar "Eiropa 2020" pamatmērķiem.

3.12. Ar 3 % rādītāju mēra pētniecībā un attīstībā ieguldīto finansējumu. Tas nav paredzēts, lai mērītu iznākumus, rezultātus vai ietekmi. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesību aktos pirmo reizi ir noteikts, ka privātajiem ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā – atšķirībā no publiskajiem – ir jāveido divas trešdaļas no kopējām investīcijām ([10]). Salīdzinājumā ar šo mērķi 2014. gadā šāda veida ieguldījumi visā ES nedaudz pārsniedza 2 % no IKP, un privātā sektora ieguldījumi bija aptuveni 64 % no kopsummas. Salīdzināmi skaitliskie dati attiecībā uz ASV 2012. gadā bija 2,8 %, uz Japānu - 3,5 % un Dienvidkoreju – 4,2 % (abās pēdējās valstīs 2013. gadā).

KOMISIJAS ATBILDES

3.12. *Lai gan ar 3 % pētniecības un attīstības intensitātes rādītāju mēra pētniecībā un attīstībā ieguldīto finansējumu, tas atspoguļo arī to politikas pasākumu efektivitāti, kas veikti ar mērķi stimulēt augstas kvalitātes zinātnisko bāzi dalībvalstīs un izveidot labākus pamatnosacījumus pētniecībai un inovācijai privātajā sektorā.*

([9]) Regula (ES) Nr. 1291/2013, I pielikums.

([10]) Regula (ES) Nr. 1291/2013, 3. apsvērums. 2002. gada martā Eiropadomes Barselonas sanāksmē noteica mērķi palielināt ieguldījumu vidējo līmeni pētniecībā no 1,9 % no IKP līdz 3 % no IKP, un no šīs summas divas trešdaļas ir jāfinansē privātajam sektoram.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.13. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" izdevumi ir salīdzinoši neliels ieguldījums mērķa sasniegšanā. Vienmēr tika gaidīts, ka lielāko daļu finansējuma šajā jomā sniegs dalībvalstis. Pirmajā īstenošanas gadā (2014. g.) ES iestāžu izdevumi "Apvārsnis 2020" ietvaros bija nedaudz zem 10 % no kopējā publiskā finansējuma pētniecībai un attīstībai. Iepriekšējā gada pārskatā Palāta norādīja: ja tiktu sasniegti visi valsts mērķi pētniecības un attīstības jomā, tad līdz 2020. gadam kopējie ieguldījumi būtu 2,6 % no IKP, bet tas ir mazāk par noteikto 3 % pamatmērķi ([11]).

3.14. Otrs pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" rezultātu rādītājs, kas attiecas uz inovāciju, ir salikts iznākuma rādītājs. Sākotnēji to izstrādāja stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīvai "Inovācijas Savienība" ([12]). Tas apvieno informāciju par četriem elementiem: patenti, nodarbinātība zinātnesietilpīgās darbībās, zinātnesietilpīgu preču un pakalpojumu konkurētspēja un nodarbinātība strauji augošos uzņēmumos inovatīvās nozarēs. Salikto rādītāju pētniecības grupa (ko finansē ES) ir norādījusi, ka šādiem rādītājiem, kas balstīti uz apakšrādītājiem, kuriem nav kopējas jēgpilnas mērvienības un kuriem nav acīmredzamas svēršanas metodes, ir savi plusi un mīnusi. Konkrēti, tie gan atspoguļo kopējo ainu, taču pastāv risks, ka, atsevišķi ņemti, tie var novest pie vienkāršotiem secinājumiem attiecībā uz politikas virzienu, tāpēc tie jāpiemēro kopā ar apakšrādītājiem. Par šo rādītāju un apakšrādītājiem Komisija ziņoja 2016. gada martā ([13]).

KOMISIJAS ATBILDES

3.13. *Pētniecības jomā un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros tiek veikts darbs, lai koordinētu un uzlabotu dalībvalstu ieguldījumus pētniecībā un inovācijā, kā arī radītu tādus pamatnosacījumus, kas ļauj stiprināt privātā sektora inovāciju (atvērtā inovācija). Tas ir svarīgi, lai spētu panākt vērā ņemamu progresu inovācijas plaisas novēršanai starp Eiropas Savienību un tās galvenajiem konkurentiem.*

Būtiski pētniecības politikas mērķi ir arī ietekmes un zinātnes izcilības stiprināšana ar atvērtības (atvērtā zinātne) un digitālā vienotā tirgus palīdzību, digitālā aspekta iestrādāšana lielu sabiedrības problēmu risināšanā, Enerģētikas savienības pētniecības, inovācijas un konkurētspējas dimensijas īstenošana kopā ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku, kā arī Eiropas priekšrocību zinātnes un tehnoloģijas jomā izmantošana, lai iegūtu vadošu globālu ietekmi (atvērtība pasaulei).

Arī 2007.–2013. gada kohēzijas politikas programmu ietvaros veiktie ieguldījumi pētniecības un inovācijas jomā veicināja 3 % mērķa sasniegšanu. Pateicoties ERAF tematiskajai koncentrācijai, šis ieguldījums tiek turpināts 2014.–2020. gada plānošanas periodā, un tā ietekme tiks pastiprināta, pateicoties pārdomātas specializācijas ex ante *nosacījumam attiecībā uz pētniecību un inovāciju.*

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā pastiprina mijiedarbība ar citām darbībām ES un valsts līmenī.

([11]) 2014. gada pārskats, 3.17. punkta b) apakšpunkts.

([12]) Komisijas 2013. gada 13. septembra paziņojums COM (2013) 624 final Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Inovācijas rezultātu noteikšana Eiropā – virzībā uz jaunu rādītāju".

([13]) "Zinātnes, pētniecības un inovāciju darbības rezultāti Eiropas Savienībā 2016. gadā. Ieguldījums atvērtā inovācijā, atvērtā zinātnē un atvērtībā pasaulei", 2016. gada ziņojums.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
3.15. Rādītājam, kas attiecas uz iznākumiem inovācijā, ir tā priekšrocība, ka tas ir vērsts uz vajadzīgo nosacījumu radīšanu inovācijai un ar tā palīdzību iespējams novērtēt progresu inovācijās ES tautsaimniecības līmenī. Tomēr, kad jāuzrauga, kāds ir pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījums stratēģijas "Eiropa 2020" stratēģisko mērķu sasniegšanā, tam piemīt arī vairāki trūkumi, kas ierobežo tā noderīgumu:	**3.15.**
— Komisija vēl nav noteikusi skaitļos izteiktu mērķi, kas jāsasniedz konkrētā termiņā ([14]),	— *Lai kvantitatīvs mērķis ietekmētu politikas veidošanas procesu un stimulētu progresu, noteiktajam mērķim ir jābūt saskaņotam, pamatotam ar pierādījumiem un salīdzinošiem kritērijiem, viegli saprotamam un paskaidrojamam.* *Tas ir grūtāk īstenojams tādu salikto rādītāju gadījumā kā, piemēram, inovācijas iznākuma rādītājs, jo to sniegtie kopsavilkuma rezultāti pēc būtības ir abstrakti. Tāpēc attiecībā uz saliktajiem rādītājiem parasti netiek noteikti mērķa līmeņi. Vēl viens šāds piemērs ir Inovācijas savienības rezultātu pārskata kopsavilkuma indekss, kuram arī nav noteikts mērķa līmenis, bet kurš tomēr nepārprotami ietekmē dalībvalstu politikas veidošanu.* *Turklāt dažu komponentu rādītāju gadījumā pieejamās laikrindas joprojām ir pārāk īsas, lai konstatētu tendences un noteiktu izsvērtus ES sasniedzamos līmeņus (straujas izaugsmes uzņēmumu komponenta pamatā bija jauns* Eurostat *datu krājums). Turklāt, lai noteiktu ES mērķa līmeni, būtu jāveic salīdzināšana ar trešo valstu rezultātiem, taču laikā, kad minētais rādītājs tika ieviests, tas nebija iespējams.*
— Komisija to nav pārvērtusi dalībvalstu mērķos, lai atspoguļotu katras dalībvalsts konkrēto situāciju, kā to ieteikuši inovācijas mērīšanas rādītāju eksperti ([15]).	— *Pētniecības intensitātes mērķi nosaka dalībvalsts, un šo mērķi papildina inovācijas rezultātu rādītājs, sniedzot priekšstatu par politiku inovācijas rezultātu jomā. Šie atšķirīgie elementi ir jāaplūko kopā.*
3.16. Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" izvirzītie konkrētie mērķi ir nākamais līmenis to mērķu hierarhijā, kurā pastāv saiknes ar stratēģiju "Eiropa 2020". Lielākā daļa (38 %) no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta ir piešķirta prioritātei "Sabiedrības problēmu risināšana", kas izstrādāta, lai risinātu stratēģijas "Eiropa 2020" politiskās prioritātes.	

([14]) Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta 2015. gada vadības plānā ir paziņots, ka darbības mērķis ir "jānosaka vēlākā posmā, pamatojoties uz progresu, kas panākts katrā valstī attiecībā pret kopējo rādītāju un tā četriem komponentiem" (6. lpp.).

([15]) "Pamatrādītāju izstrādāšanas elementi inovācijas jomā stratēģijas "Eiropa 2020" atbalstam". Ziņojums, ko sagatavojusi Augsta līmeņa ekspertu grupa inovāciju novērtēšanai. Brisele, 2010. gada 30. septembris. "Rādītāju raksturlielumi ir šādi: 7. Sadalāmība. Rādītājus un iespējamos darbības mērķus ir jāspēj pārvērst (bet ne mehāniskā veidā) darbības mērķos, kas piemēroti dažādām dalībvalstīm." (6. lpp.)

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.17. Daudzos gadījumos konkrētu mērķu apraksts attiecas uz pamatiniciatīvām, kuru atbalstam tie ir noteikti. Tomēr, lai gan tie sniedz noderīgas norādes par radniecīgām saiknēm starp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un stratēģiju "Eiropa 2020", tie turpmāk netiek iestrādāti zemāka līmeņa konkrētākās un funkcionālās saiknēs, ko varētu izmantot par pamatu, lai uzraudzītu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu atsevišķās pamatiniciatīvās un līdz ar to arī stratēģijā "Eiropa 2020" un ziņotu par to.

Komisijas 10 politisko prioritāšu saiknes ar stratēģiju "Eiropa 2020" un pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ir jāizklāsta skaidrāk

3.18. Regulā, ar ko 2013. gadā izveidoja pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", noteica prioritātes, kā arī vispārīgos un konkrētos mērķus laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam. Šīs prioritātes un mērķi tika izstrādāti tā, lai tie atbilstu stratēģijai "Eiropa 2020" un to veicinātu ([16]). 2014. gada beigās Komisija tās pašreizējā sastāvā izvirzīja 10 prioritātes Komisijai kopumā laikposmam no 2014. līdz 2019. gadam ([17]). Šīs prioritātes pievēršas dažām jaunām jomām (piemēram, brīvās tirdzniecības nolīgumam ar Savienotajām Valstīm), taču, kā bija sagaidāms, tās arī lielā mērā pārklājas ar stratēģiju "Eiropa 2020", tostarp ar tās pamatmērķiem un pamatiniciatīvām. Piemēram, tādiem jautājumiem kā nodarbinātība un klimata pārmaiņas ir atvēlēta liela vieta gan prioritātēs, gan stratēģijā. Lai gan ir vērojama prioritāšu un stratēģijas pārklāšanās un lai gan tās cita citu papildina, bija grūti noteikt, cik lielā mērā 10 politiskās prioritātes veido atšķirīgu un jaunu Komisijas pieeju vai arī ciktāl tās ir iecerētas kā jauns veids, ko Komisija izmantos savā darbā stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanai.

3.19. Stratēģijas prioritātes mainās līdz ar apstākļu maiņu, un tas ir normāli. Tomēr, kā norādīja Komisijas Iekšējās revīzijas dienests, lai gan abām stratēģijām ir kopējs pamats, Komisija līdz šim nav iezīmējusi to atbilsmes. Tā kā abu stratēģiju savstarpējā saikne vēl nav skaidri noteikta, Palāta uzskata, ka tās pastāv līdztekus un tiek izmantotas dažādiem nolūkiem.

KOMISIJAS ATBILDES

3.17. *Budžeta sagatavošanas nolūkā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījums katrā pamatiniciatīvā ir paredzēts šīs pamatprogrammas ikgadējā programmas pārskatā saskaņā ar metodoloģiju, kas tika izstrādāta, sākot programmas īstenošanu.*

3.18. *Stratēģija "Eiropa 2020" ir ES desmitgades izaugsmes stratēģija, kas ir paredzēta ES līmenī. Saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020" Komisijas desmit politiskās prioritātes nodrošina skaidru un mērķtiecīgu darbību programmu/stratēģiju attiecībā uz Komisijas darbībām, īstenojot stratēģiju "Eiropa 2020", un ir pilnīgi saskanīgas ar stratēģijas "Eiropa 2020" vispārējiem mērķiem. Vienlaikus tās nodrošina Komisijas vispārējās politiskās stratēģijas lielāku skaidrību un mērķtiecību, ņemot vērā nesenās norises. Piemēram, kopš stratēģijas "Eiropa 2020" pieņemšanas ES ir saskārusies ar valsts parādu krīzēm, pieaugošiem valstu budžeta deficītiem, karu Ukrainā un Sīrijā, migrantu masveida pieplūdumu ES,* COP21 *klimata nolīgumu.*

Jaunās Komisijas iecelšanas procesa ietvaros ar minētajām desmit politiskajām prioritātēm ir iepazīstināts arī Eiropas Parlaments, Eiropadome un Padome. Prioritāšu ietvaros kā mērķi un rādītāji tiek pārņemti stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi un rādītāji.

3.19. *Komisija uzskata, ka tās prioritātes tai nodrošina skaidru un mērķtiecīgu politisko programmu, kas ir saskaņā ar Eiropas Savienībai kopumā paredzēto stratēģiju "Eiropa 2020".*

Tādējādi tās, bez šaubām, tiek izmantotas atšķirīgiem mērķiem. Tomēr tas nenozīmē, ka šīs prioritātes ir jebkādā ziņā nesaskanīgas vai nekonsekventas, – tās ir pilnībā papildinošas.

Lūdzu, skatīt arī Komisijas atbildi uz 3.18. punktu.

([16]) Regula (ES) Nr. 1291/2013, 4. un 5. pants.

([17]) Komisijas priekšsēdētāja 2014. gada 12. novembrī uzskaitītās 10 politiskās prioritātes: "Nodarbinātība, izaugsme un ieguldījumi", "Digitālais vienotais tirgus", "Enerģētikas savienība un klimats", "Iekšējais tirgus", "Padziļināta un taisnīgāka Ekonomiskā un monetārā savienība", "Līdzsvarots ES un ASV brīvās tirdzniecības nolīgums", "Tiesiskums un pamattiesības", "Migrācija", "Spēcīgāka pasaules mēroga dalībniece" un "Demokrātiskas pārmaiņas".

PALĀTAS APSVĒRUMI

— Pamats ES budžeta piešķīrumiem izdevumu programmām (tādām kā "Apvārsnis 2020") ir tostarp arī šo programmu ieguldījums stratēģijas "Eiropa 2020" pamatmērķu sasniegšanā un pamatiniciatīvu īstenošanā. Arī izdevumu programmu uzraudzība un novērtēšana balstās uz mērķiem, kas izstrādāti saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020".

— Komisijas gada darba programma tagad ir vērsta uz 10 politiskajām prioritātēm. Sākot ar 2016. gadu, Komisija ir ieviesusi arī jaunu stratēģiskās plānošanas metodi: ģenerāldirektorātiem ir jāsagatavo stratēģiskais plāns pieciem gadiem, kurš balstīts uz šīm prioritātēm. Piecgadu stratēģiskais plāns būs izejas punkts ikgadējo vadības plānu izstrādei, kuros tiks formulēti ģenerāldirektorātu uzdevumi (tostarp tādu izdevumu programmu kā "Apvārsnis 2020" īstenošana). Tā kā ziņošana gada darbības pārskatos ir cieši saistīta ar vadības plāniem, šie darbības pārskati, sākot ar 2016. gadu, visticamāk, atspoguļos galvenokārt 10 politiskās prioritātes.

3.20. Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" šāds stāvoklis nozīmē to, ka tiesiskais regulējums un budžeta piešķīrumi programmai atspoguļo stratēģiju "Eiropa 2020", savukārt daļa Komisijas dienestu, kas īsteno pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", ir pārorientējuši stratēģisko plānošanu un pārvaldības kārtību 10 politisko prioritāšu īstenošanai. Piemēram, galvenās prioritātes, kas jāizstrādā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darba programmā 2016.–2017. gadam, balstās septiņās no desmit politikas jomām, kuras ir Komisijas jaunā sasaukuma darba kārtībā. Šādos apstākļos nav skaidrs, uz kādiem stratēģiskajiem mērķiem jāvirza pamatprogramma "Apvārsnis 2020". Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts ir noteicis četras politiskās prioritātes, kurās tas var sniegt ieguldījumu ([18]). Tomēr, lai īstenotu šīs prioritātes, pūliņi būs jāpārorientē citā virzienā, kas atšķiras no sākotnējiem mērķiem, kuri noteikti ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" saistītajos tiesību aktos.

KOMISIJAS ATBILDES

— *Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" tas tika īstenots pirmajās darba programmās 2014.–2015. gadam. Pamatprogrammas atlikušajā spēkā esamības laikā darba programmas un to konkrētu elementu budžetu arvien vairāk ietekmēs politiskās prioritātes, ko ir noteikusi pašreizējā Komisija, reaģējot uz jauno politisko, ekonomisko un tehnoloģisko kontekstu.*

— *Komisijas gada darba programma ietver darbības, ko Komisija veiks, lai palīdzētu īstenot politiskās prioritātes un sniegtu ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā.*

Katrai Komisijas struktūrvienībai izstrādāto jauno daudzgadu stratēģisko plānu centrā ir desmit politiskās prioritātes, kas formulētas kā vispārēji mērķi. Šā uzdevuma ietvaros ģenerāldirektorātiem (ĢD) tika sniegti norādījumi paskaidrot, kā to darbības veicina stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanu. Lai šo procesu atvieglotu, stratēģijas "Eiropa 2020" pamatmērķi ir norādīti kā ietekmes rādītāji, kas saistīti ar attiecīgajiem vispārējiem mērķiem. Pievienotajos gada vadības plānos ir noteikti plānotie iznākumi attiecībā uz katru struktūrvienību, kā arī tas, kā šie iznākumi veicinās mērķu sasniegšanu.

Komisijas struktūrvienības ziņos par saviem sasniegumiem gada darbības pārskatos, kas atspoguļos stratēģisko un vadības plānu struktūru. Tomēr Komisija Eiropas pusgada procesa ietvaros turpinās ziņot par progresu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanā, kā arī gada vadības un izpildes ziņojumā – par budžeta ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā.

3.20. *Komisija uzskata, ka netrūkst skaidrības par to, uz kādu stratēģisko mērķu īstenošanu būtu jāvērš pamatprogramma "Apvārsnis 2020". Šie mērķi ir stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi, kā noteikts juridiskajā pamatā. Desmit politiskās prioritātes tiek izmantotas, lai izsvērtu to, kā Komisija vislabāk var palīdzēt īstenot stratēģijas "Eiropa 2020" prioritātes.*

Piemēram, no digitālā vienotā tirgus (DVT) stratēģijas īstenošanas izrietēs pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" IKT daļas 2017.–2018. gada darba programmas prioritāšu atjaunināšana saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020" un Komisijas noteikto digitālā vienotā tirgus prioritāti, izmantojot pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" paredzēto elastību. Attiecīgais 2016. gada 18. aprīļa pasākumu un iniciatīvu kopums (DVT pakete) jau atspoguļo šo pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un DVT prioritātes saskaņotību.

([18]) "Nodarbinātība, izaugsme un ieguldījumi", "Digitālais vienotais tirgus", "Enerģētikas savienība un klimats" un "Spēcīgāka pasaules mēroga dalībniece".

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.21. Iepriekšējā gada pārskatā Palāta norādīja uz to, ka stratēģija "Eiropa 2020" ir vāji pieskaņota ES septiņu gadu budžeta ciklam ([19]). Tādi paši sarežģījumi var piemeklēt arī 10 politiskās prioritātes, jo pašreizējā Komisijas sasaukuma pilnvaras beidzas 2019. gadā – gadu pirms stratēģijas "Eiropa 2020" un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" beigām.

KOMISIJAS ATBILDES

3.21. *Daudzgadu finanšu shēmas 2007.–2013. gada periods, iespējams, pilnībā nesakrita ar stratēģijas "Eiropa 2020" aptverto periodu. Tomēr Komisija saglabā savu nostāju, kas pausta atbildēs uz Revīzijas palātas 2014. gada pārskata 3.7.–3.11. un 3.87. punktu, proti, ka tas nenozīmē saskaņotības trūkumu ar vispārējo stratēģiju. Turklāt daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gada periods pilnībā sakrīt ar pašreizējo stratēģijas "Eiropa 2020" periodu un abiem minētajiem periodiem ir vienādi noslēguma termiņi. Daudzgadu finanšu shēma 2014.–2020. gadam ir izstrādāta ar mērķi pastiprināti pievērsties stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanai. Komisija pārrauga ES budžeta ieguldījumu ES vispārējo mērķu un jo īpaši stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā un ziņo par to.*

Spēkā esošā daudzgadu finanšu shēma, pamatprogramma "Apvārsnis 2020" un stratēģija "Eiropa 2020" ir pilnīgi saskaņotas, un tām ir vienāds noslēguma termiņš, proti, 2020. gads. Šos satvarus neietekmē pašreizējās Komisijas pilnvaru beigu termiņš 2019. gadā.

2. iedaļa. Sinerģija un papildināmība ar ESI fondiem un valstu programmām

Ierobežota informācija par sinerģiju ar ESI fondiem

3.22. Viens no galvenajiem stratēģijas "Eiropa 2020" un tās Inovācijas savienības mērķiem ir izveidot Eiropas pētniecības telpu, kurā notiktu brīva pētnieku, zinātniskās informācijas un tehnoloģiju apmaiņa. Šā mērķa sasniegšanai ES budžeta līdzekļus novirza ar pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un ESI fondu starpniecību. Šajā kontekstā un atbilstoši tiesību aktiem Komisija bija paredzējusi sistēmu, ar kuras palīdzību varētu veicināt un izsekot sinerģiju starp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un ESI fondiem. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektu klasificēšana saskaņā ar ESI fondu tematiskajiem mērķiem līdz ar īpašām atsaucēm uz potenciālu sinerģiju plānošanas un ziņošanas posmos veidotu šīs sistēmas pamatu. Tomēr pamatprogrammas pirmajā uzraudzības ziņojumā informācija par minēto sinerģiju izmantošanu un to ietekmi bija ierobežota. Komisija plāno analizēt ietekmi un sinerģiju starp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un ESI fondiem pamatprogrammas starpposma novērtēšanas kontekstā.

3.22. *Komisija ir izveidojusi regulējuma nosacījumus, kas var veicināt sinerģijas starp fondiem, pateicoties uzlabotai attiecīgo tiesisko regulējumu koordinācijai un saskaņotībai. Tomēr sinerģiju īstenošanai ir vajadzīgi gan par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" atbildīgo struktūru, gan dalībvalstu un reģionu iestāžu pastāvīgi centieni. Dalībvalstīs un reģionos tika veikts vērā ņemams darbs, jo īpaši pārdomātas specializācijas stratēģiju izstrādes ietvaros, lai izstrādātu politikas pasākumus, kas sniedz iespēju īstenot Komisijas pamatnostādnēs noteiktos atšķirīgos sinerģijas veidus, kā arī vērst pētniecības un inovācijas centienus uz jomām, kurās dalībvalstij vai reģionam ir vislielākās iespējas gūt izcilus ar zinātni un uzņēmējdarbības konkurētspēju saistītus rezultātus. Šajās jomās arī ir lielākās izredzes gūt panākumus pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros organizētos konkursos.*

Arī pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" vadība veic plašus pasākumus, lai veicinātu un attīstītu sinerģijas, piemēram, pieņemot kopuzņēmumu saprašanās memorandu vai izcilības zīmoga iniciatīvu, kas tika uzsākta 2015. gada oktobrī pēc komisāra Carlos Moedas *un komisāres* Corina Crețu *ierosinājuma. Šajā iniciatīvā jau ir iesaistījušies vairāki reģioni un dalībvalstis. Komisija īsteno arī iniciatīvu "Kāpnes uz izcilību", palīdzot ES-13 dalībvalstīm uzlabot savu piekļuvi pamatprogrammai "Apvārsnis 2020".*

([19]) Sk. 2014. gada pārskata 3.7.–3.11. punktu, 3.87. punktu un 1. ieteikumu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Valsts un ES pētniecības programmu papildināmības piemēri

3.23. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesību aktos ir atzīts, ka "sinerģijas un papildināmība starp valstu un Eiropas pētniecības un inovācijas programmām" ([20]) ir ļoti svarīgas. Galvenās atziņas, ko Palāta guva, sadarbojoties ([21]) ar Bulgārijas un Portugāles augstākajām revīzijas iestādēm, ir apkopotas ***3.3. izcēlumā***: dažās jomās valsts un ES pētniecības programmas ir papildināmas, taču abas revīzijas iestādes minēja arī dažas problēmas valsts līmenī.

3.3. izcēlums. Valsts un ES pētniecības programmu papildināmības piemēri, tostarp daži konstatētie trūkumi dalībvalstu līmenī

Bulgārija (saskaņā ar Bulgārijas Valsts revīzijas iestādes veikto revīziju, kuras rezultāti publicēti 2016. gada jūlijā)

Saikne starp ES prioritātēm un stratēģiju "Eiropa 2020" gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei, tostarp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", un Bulgārijas prioritātēm, ir izteikta astoņās prioritātēs, kas formulētas Bulgārijas Valsts attīstības programmā 2020. gadam. Trīs no šīm prioritātēm ir saistītas ar zinātni un inovāciju:

— uzlabot piekļuvi izglītībai un mācībām un paaugstināt to kvalitāti, kā arī arī darbaspēka kvalitātes raksturlielumus,

— atbalstīt inovāciju un ieguldījumu darbības, lai paaugstinātu tautsaimniecības konkurētspēju,

— energoapgādes drošība un palielināta resursu efektivitāte, jo īpaši MVU.

3.3. izcēlums. Valsts un ES pētniecības programmu papildināmības piemēri, tostarp daži konstatētie trūkumi

Bulgārija (saskaņā ar Bulgārijas Valsts revīzijas iestādes veikto revīziju, kuras rezultāti publicēti 2016. gada jūlijā)

([20]) Regula (ES) Nr. 1291/2013, 13. pants.

([21]) Sadarbība izpaudās kā galveno konstatējumu paziņošana revīzijas jomās, par kurām bija panākta iepriekšēja vienošanās, taču faktisko revīzijas darbu veica un apstiprināja katra iestāde pati saskaņā ar savām procedūrām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Papildus Valsts attīstības programmai, kas ir integrēts dokuments Bulgārijas sociāli ekonomiskajai attīstībai līdz 2020. gadam, saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" noteiktie mērķi arī ir salāgoti un sīkāk iedalīti darbības mērķos un plānos šādos dokumentos:

— Valsts stratēģija zinātniskās pētniecības jomā līdz 2020. gadam, kura ir paredzēta, lai sniegtu atbalstu zinātnes attīstībai Bulgārijā un lai to padarītu par faktoru uz zināšanām un inovāciju darbībām balstītas ekonomikas attīstībā,

— Inovācijas stratēģija pārdomātai specializācijai – tās stratēģiskais mērķis Bulgārijā ir līdz 2020. gadam pārvirzīties no "pieticīgo novatoru" grupas uz "mēreno novatoru" grupu.

Valsts stratēģijas ir izvirzījušas valsts līmeņa mērķi līdz 2020. gadam palielināt izdevumus pētniecības un attīstības darbībām līdz 1,5 % no IKP. Lai sasniegtu šo valsts līmeņa mērķi, darbības plānos, kas izstrādāti valsts stratēģijas dokumentu īstenošanai, ir paredzēti pasākumi un darbības. Tomēr Bulgārijas Valsts revīzijas iestāde konstatēja, ka valsts attīstības programmas darbības plānos nav noteikti ne skaitļos izteikti rezultātu rādītāji, ne mērķvērtības katram darbības gadam saistībā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020". Nebija arī skaitļos izteiktu rādītāju katrai darbībai, kas iekļauta darbības plānā, kurš izriet no valsts stratēģijas zinātniskās pētniecības jomā. Bulgārijas Valsts revīzijas iestāde atklāja arī dažus problēmjautājumus saistībā ar visu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" īstenošanā iesaistīto pušu koordināciju un sadarbību valsts līmenī un norādīja, ka visu dalībnieku sadarbība stimulētu Bulgārijas dalību šajā programmā.

Portugāle (saskaņā ar īpašu revīzijas darbu, ko bija paveikusi Portugāles augstākā revīzijas iestāde (Tribunal de Contas) 2016. gada pirmajā ceturksnī)

Galvenais valsts stratēģiskais dokuments pētniecības un inovācijas jomā ir Pētniecības un inovācijas stratēģija pārdomātai specializācijai 2014.–2020. gadam, un šis laikposms atbilst pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" grafikam un stratēģijas "Eiropa 2020" beigu gadam. Viena no dokumenta nodaļām ietver saikni starp stratēģiju "Eiropa 2020" un Portugāles partnerattiecību nolīgumu, kas noslēgts līdz 2020. gadam starp Portugāli un Komisiju pētniecības un attīstības un inovāciju jomā un kas mobilizē finansējumu no kohēzijas politikas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" līdzekļiem.

KOMISIJAS ATBILDES

Komisija aktīvi atbalsta Bulgāriju gan ar izmēģinājuma iniciatīvas "Kāpnes uz izcilību" (sk. iepriekš), gan jaunās "atpalikušo reģionu" iniciatīvas ([1]) starpniecību, lai uzlabotu valsts inovāciju vidi un dalību pamatprogrammā "Apvārsnis 2020", īstenojot un pilnveidojot Bulgārijas pārdomātas specializācijas stratēģiju.

Eiropas Komisija 2015. gada oktobrī iepazīstināja ar svarīgākajiem politikas ieteikumiem, lai palīdzētu modernizēt pētniecības un inovācijas nozares Bulgārijā. Tā bija pirmā reize, kad ES dalībvalsts brīvprātīgi izmantoja pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" politikas atbalsta instrumentu (PAI). Tas ir jauns instruments, kas sniedz valdībām praktisku atbalstu, lai tās noteiktu, īstenotu un novērtētu reformas, kas vajadzīgas to valsts pētniecības un inovācijas struktūru kvalitātes uzlabošanai.

([1]) *http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/ris3-in-lagging-regions*

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
Portugāles augstākā revīzijas iestāde (*Tribunal de Contas*) norādīja, ka šajā stratēģijā ir paredzēti divi scenāriji saistībā ar pētniecībai un attīstībai atvēlētās IKP daļas dinamiku: konservatīvais paredz sasniegt 2 % rādītāju līdz 2020. gadam, bet "pārmaiņu" scenārijs – 2,7 % tajā pašā laikposmā. Tā konstatēja arī, ka ir ņemti vērā stratēģijas "Eiropa 2020", pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" un Inovācijas savienības rādītāji, tomēr valsts stratēģijas rādītājos nav atsauces uz tādiem parametriem kā pētnieku dzimums, ieguldījums, kas saistīts ar ilgtspējīgu attīstību un klimata pārmaiņām, un MVU iesaiste. Augstākā revīzijas iestāde arī atzīmēja, ka valsts un Eiropas līmenī rādītāji, kas attiecas uz zinātniskām publikācijām vai novatoriskiem produktiem vai procesiem, ir līdzīgi, taču tos nevar salīdzināt tāpēc, ka, piemēram, tiem nav vienota kopsaucēja.	

3. iedaļa. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" mehānismi ne vienmēr ir orientēti uz darbības rezultātiem

3.24. Darbības rezultātu mērīšana pētniecības jomā ir objektīvi grūta. Pētniecības rezultāti un ietekme pēc būtības ir grūti prognozējama, parasti konstatējama pēc ilga laika un bieži vien to dinamika nav lineāra. Tomēr Eiropas Savienībai ir nepieciešama ticama informācija par zinātnes progresu, produktivitāti un kvalitāti attiecībā uz tās finansētajiem pētījumiem, lai varētu izmērīt zinātniskās darbības rezultātus un tādējādi pieņemt pareizus lēmumus. Šī nepieciešamība ir atspoguļota pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pamatregulā: "Efektīvai darbības pārvaldībai, tostarp izvērtēšanai un uzraudzībai, ir nepieciešams izstrādāt īpašus rezultatīvos rādītājus, (..) kuri ir saistīti ar attiecīgo mērķu un pasākumu hierarhiju. ([22])"

3.25. Ņemot vērā šo kontekstu, šajā iedaļā ir aplūkoti turpmāk uzskaitītie jautājumi.

a) Vai pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" piešķirto dotāciju pārvaldības process ir virzīts uz darbības rezultātiem, tostarp, vai ir skaidra un funkcionāla saikne ar stratēģiju "Eiropa 2020"?

([22]) Regula (ES) Nr. 1291/2013, preambulas 46. apsvērums.

PALĀTAS APSVĒRUMI

b) Vai pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības un ziņošanas sistēma ir izveidota tā, lai Komisija varētu uzraudzīt darbības rezultātus un ziņot par tiem?

c) Vai Komisija konsekventi un pareizi lieto darbības rezultātu uzraudzībai un ziņošanai svarīgus pamatjēdzienus?

Dotāciju pārvaldības process nav izveidots tā, lai tas būtu pilnībā virzīts uz darbības rezultātiem

3.26. Lai novērtētu, vai pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotāciju pārvaldības procesi ietver pienācīgu orientāciju uz darbības rezultātiem, īpaši attiecībā uz tās saikni ar stratēģiju "Eiropa 2020", revidenti pārbaudīja pamatprogrammas tiesiskā regulējuma izstrādi, orientāciju uz darbības rezultātiem darba programmas un uzaicinājumu līmenī, kā arī katrā no piecām atlasītajām darba programmām ([23]) vienu sekmīgu saņēmēja priekšlikumu.

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskais regulējums ievieš vairākus svarīgus elementus darbības rezultātu pārvaldībai, tomēr tā izstrādē ir daži trūkumi, īpaši saistībā ar rezultātu rādītāju piemērošanu

3.27. Mērķi un rādītāji, ko likumdevēja iestāde ir apstiprinājusi attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", ir patiess uzlabojums salīdzinājumā ar iepriekšējām pamatprogrammām. Kā norādīts Palātas iepriekšējos pārskatos, tiesību aktos definētie mērķi var būt pārāk vispārīgi un pārāk augsta līmeņa mērķi, lai būtu izmantojami kā vadības instrumenti ([24]). Tas attiecas arī uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" augsta līmeņa mērķiem: pat tie, kuri Regulā dēvēti par konkrētiem, lielākoties formulēti nevis kā mērķi, bet gan kā risināmas problēmas un/vai jomas. Piemēram, prioritātei "Sabiedrības problēmu risināšana" ir divi konkrēti mērķi – "Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība" un "Droša, tīra un efektīva enerģija". Nākamajā iedaļā ir iztirzāts, cik sekmīgi vadībai ir izdevies pārvērst šos augsta līmeņa mērķus zemāka līmeņa mērķos.

KOMISIJAS ATBILDES

3.27-3.28. *Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" kontekstā fakts, ka mērķi pirmo reizi tika iekļauti juridiskā tekstā, bija neapšaubāms solis uz priekšu. No tā izrietēja plašas debates ar likumdevēju iestādi par programmas mērķiem un pārraugāmajiem rādītājiem.*

([23]) Eiropas Pētniecības padomes 2014. gada darba programma, Marijas Sklodovskas-Kirī (*Marie Skłodowska-Curie*) vārdā nosaukto darbību programma 2014.–2015. gadam, IKT darba programma 2014.–2015. gadam, MVU paredzēto instrumentu darba programma 2014.–2015. gadam un darba programma 2014.–2015. gadam mērķa "Veselība, demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība" īstenošanai.

([24]) 2014. gada pārskats, 3.72. punkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.28. Pamatprogrammas tiesību aktos ir ne tikai konkretizēti tās mērķi, bet arī iekļauti trīs rezultātu rādītāji, ar kuru palīdzību novērtēt virzību uz vispārīgo mērķi un kuri uzskaitīti 3.10. punktā. Nākamajā līmenī pēc tiesiskā regulējuma konkrēta programma ([25]) nosaka papildu elementus, kas ir svarīgi darbības rezultātu pārvaldībai. Tajā uzskaitīti 18 būtiski rādītāji, atbilstoši kuriem izvērtē katra pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" konkrētā mērķa rezultātus un ietekmi ([26]). Turklāt Komisija ir noteikusi vēl piecus galvenos rezultātu rādītājus, tādējādi rādītāju kopskaits pieaug līdz 23 ([27]). Rādītāju iekļaušana tiesību aktos ir atzinīgi vērtējama. Tomēr revidenti konstatēja vairākas programmu rādītāju nepilnības, kas izklāstītas turpmākajos punktos.

3.29. No šiem 23 galvenajiem rezultātu rādītājiem vairāk nekā puse **mēra ieguldījumu vai iznākumu, nevis rezultātus un ietekmi** (sk. arī ***3.4. izcēlumu***). Turklāt **dažu rādītāju formulējums ir pārprotams**, tāpēc tos ir grūti interpretēt, ja nav papildu skaidrojuma. Kā piemērus var minēt "Programmas rosināto institucionālo pārmaiņu skaits" vai "Taustāma un būtiska ietekme uz Eiropas politikas virzieniem, ko radīja Kopīgā pētniecības centra sniegtais tehniskais un zinātniskais atbalsts – gadījumu skaits" ([28]).

KOMISIJAS ATBILDES

3.29. *Vienmēr, jo īpaši likumdošanas jomā, ir iespējami neskaidri formulējumi, tāpēc bieži tiek sniegti papildu skaidrojumi. Piemēram, formulējums "taustāma un būtiska ietekme uz Eiropas politikas virzieniem, ko radīja Kopīgā pētniecības centra sniegtais tehniskais un zinātniskais atbalsts – gadījumu skaits" ir sīkāk skaidrots rādītāju iedaļā, kas ietver arī atsauci uz rādītāja mērīšanas metodēm.*

([25]) Lēmums 2013/743/ES.

([26]) Lēmums 2013/743/ES, II pielikums "Rezultātu rādītāji".

([27]) Komisijas 2015. gadā izdotajā brošūrā "*Horizon 2020 indicators*" ("Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" rādītāji") ir minēts vēl 51 rādītājs (https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/horizon-2020-indicators-assessing-results-and-impact-horizon).

([28]) Līdzīgus piemērus var atrast arī starp rādītājiem, kas izmantojami pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" transversālo jautājumu novērtēšanai, piemēram, cik liela ir trešo valstu dalībnieku procentuālā daļa pamatprogrammā "Apvārsnis 2020", un tā var būt robežās no 2 % līdz 5,9 % atkarībā no "trešo valstu" definīcijas.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.30. Trešdaļai pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" galveno rezultātu rādītāju **Komisija nav neteikusi ne atsauces vērtības, ne starpposma mērķus vai darbības mērķus**, pamatojoties uz apsvērumu, ka šie rādītāji liecina par "jaunu pieeju", tāpēc nav iespējams definēt darbības mērķus, kamēr nav iegūti pirmie rezultāti, kas gaidāmi 2018. gada sākumā. Tikai pieciem no pamatprogrammas 23 galvenajiem rezultātu rādītājiem ir gan atsauces vērtība, gan darbības mērķis. Palāta uzskata, ka 2018. gads ir pārāk vēls termiņš, lai šie rezultāti varētu noderēt programmai, kas ilgst no 2014. līdz 2020. gadam. Ja darbības mērķi ir noteikti, tie reizēm **nav pietiekami vērienīgi**. Dažos gadījumos noteiktie galīgie mērķi ir zemāki par Septītās pamatprogrammas ietvaros sasniegto rezultātu līmeni. Turklāt 2015. gada programmas pārskatos revidenti konstatēja piecus pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" rādītājus ([29]), kas bija zemāki par atsauces vērtību.

3.31. Dažiem rādītājiem **līdz 2018./2019. gadam nebūs pieejami jēgpilni dati ziņošanas nolūkiem**. Attiecībā uz ceturto daļu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" galveno rezultātu rādītāju Komisija uzskata, ka nav nozīmes ziņot par rezultātiem pirms 2019. gada, jo vēl nebūs sasniegta pabeigtu projektu kritiskā masa. Šie rādītāji varētu noderēt pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" *ex post* novērtējumam, taču tie nav piemēroti starpposma novērtējumiem vai ikgadējās uzraudzības vajadzībām pirms 2018. gada. Tas ir apstiprināts pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" 2014. gada uzraudzības ziņojumā.

KOMISIJAS ATBILDES

3.30. *Tiesību akta finanšu pārskatā, kas papildina Komisijas priekšlikumu par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", bija paredzētas pamatprasības un mērķi attiecībā uz rādītājiem, taču likumdošanas procesa gaitā tika iekļauti vairāki jauni rādītāji un attiecībā uz tiem nebija pieejama atsauces vērtība, ko izmantot pamatota mērķa noteikšanai. Ja mērķi tiek noteikti bez pietiekamiem pierādījumiem, tie var būt neatbilstīgi un tiem var trūkt ticamības (divi no tā saucamajiem* RACER *kritērijiem).*

Tie pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" mērķi, kas ir zemāki par Septītās pamatprogrammas rezultātiem, ir izskaidroti. Piemēram, ir samazināts to pētnieku skaits, kuriem ar Savienības atbalstu ir nodrošināta piekļuve pētniecības infrastruktūrām, jo "prioritāte tiks piešķirta jaunām infrastruktūrām un darbam ar jaunām kopienām ("iesācējām kopienām"), kuru infrastruktūras parasti nevar nodrošināt tik plašu piekļuvi kā attīstītās kopienas" (Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta gada pārskats, 33. lpp.).

Daudzās jomās mērķi ir vērienīgi un paaugstināti salīdzinājumā ar Septīto pamatprogrammu. Kā dažus piemērus var minēt MVU līdzdalību, ar klimata pārmaiņām saistītus izdevumus, izdevumus atjaunojamās enerģijas jomā, kā arī laiku, kas patērēts dotāciju parakstīšanai.

3.31. *Salīdzinājumā ar citām finansēšanas jomām ir iespējams ievērojams starplaiks starp laiku, kad tiek veikta pētniecības finansējuma izmaksa, laiku, kad pētniecība sniedz iznākumus, un laiku, kad šie iznākumi rada rezultātus (projekta īstenošanas laikā un pēc tam). Piemēram, 2016. gada janvārī (tātad divus gadus pēc Septītās pamatprogrammas beigām) publicētā Septītās pamatprogrammas* ex post *novērtējuma sagatavošanas laikā vairāk nekā puse Septītās pamatprogrammas projektu joprojām bija īstenošanas posmā.*

Šā iemesla dēļ Komisija turpinās ziņot par Septītās pamatprogrammas rezultātiem īpašā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības ziņojumu sadaļā. Turklāt pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējums ietvers iepriekšējo pamatprogrammu ilgāka termiņa ietekmes izvērtējumu.

Šī pieeja tiks turpināta, laika gaitā mazinot šo problēmu.

([29]) To pētnieku skaits, kam Savienības atbalsts ir devis piekļuvi pētniecības infrastruktūrām; publikācijas profesionāļu atzītos periodiskajos izdevumos ar augstu ietekmi veselības un labklājības jomā; publikācijas profesionāļu atzītos periodiskajos izdevumos ar augstu ietekmi uzturdrošības jomā; publikācijas profesionāļu atzītos periodiskajos izdevumos ar augstu ietekmi klimata politikas, resursu efektivitātes un izejmateriālu jomā; taustāma un būtiska ietekme uz Eiropas politikas virzieniem, ko radīja Kopīgā pētniecības centra sniegtais tehniskais un zinātniskais atbalsts – gadījumu skaits.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.32. Praktisks piemērs tam, kādas problēmas var radīt nepienācīga rādītāju izmantošana, ir aprakstīs Palātas ziņojumā par Eiropas Tehnoloģiju institūtu. Tajā norādīts, ka institūta galvenie rādītāji joprojām ir vairāk vērsti uz ieguldījumu vai iznākumiem nekā uz koprezultātu vai ietekmi, un secināts, ka bija grūti novērtēt EIT rezultātus kopš darbības uzsākšanas 2010. gadā. Trūka stabilu un būtisku ziņošanas un uzraudzības procesu, un ietekme bija vērojama tikai dažos aspektos ([30]).

KOMISIJAS ATBILDES

3.32. *Kā norādīts Komisijas un Eiropas Tehnoloģiju institūta atbildē par Īpašo ziņojumu Nr. 4/2016, Eiropas Tehnoloģiju institūts veic visaptverošas analīzes, lai salīdzinātu zināšanu un inovāciju kopienas (ZIK), pamatojoties uz vairākiem faktoriem, nevis vienkārši uz galveno rezultātu rādītājiem. ZIK uzņēmējdarbības plānu īstenošana tiek novērtēta, izmantojot gan kvantitatīvus izpildes rādītājus, gan kvalitatīvus pārskatus, ko veic ārēji eksperti un Eiropas Tehnoloģiju institūta darbinieki. Raugoties plašāk, Eiropas Tehnoloģiju institūts arī veic uzraudzību uz vietas un sagatavo tematiskus pārskatus par ZIK darbībām. Šie instrumenti kopā nodrošina ļoti informatīvu ieskatu par atšķirībām, kas pastāv starp ZIK.*

Darba programmas un konkursi nav pietiekami orientēti uz darbības rezultātiem

3.33. Darba programmas un ar tiem saistītie konkursi ir galvenais pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" virzītājspēks. Tie ļauj Komisijai izteikt pamatprogrammas augsta līmeņa vispārīgos un konkrētos mērķus zemāka līmeņa mērķos, ko var izmantot funkcionālai darbības rezultātu pārvaldībai.

3.34. Pamatojoties uz īpašu programmu, Komisija sagatavo divu gadu darba programmas, kurās ir izstrādāti konkrēti mērķi un gaidāmā ietekme, kā arī noteiktas finansējuma iespējas ar konkursu palīdzību: 2014.–2015. gadā tie bija 15 miljardi EUR un 2016.–2017. gadā – 14,5 miljardi EUR. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" "galvenajā" darba programmā katram īpašās programmas konkrētajam mērķim ir atvēlēta viena nodaļa. To papildina atsevišķas darba programmas Eiropas Pētniecības padomei (gada programma), Kopīgajam pētniecības centram (divu gadu programmas) un Eiropas Tehnoloģiju institūtam (triju gadu programma, kas sīkāk iedalīta gada programmās).

3.34. *Laikposmā pēc Revīzijas palātas paziņotā novērojuma Komisija ir ieviesusi stratēģiskās plānošanas procesu, kas turpinājās pirms 2016.–2017. gada darba programmu pabeigšanas. Tas ir prioritāšu un vajadzību stratēģisks izvērtējums, kas tiek veikts kopā ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu saikni starp pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" konkrētajiem mērķiem un darba programmām, ar kuru palīdzību tie tiek īstenoti.*

3.35. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesību aktus pieņēma neilgi pirms tās darbības sākuma, tāpēc stratēģiskās plānošanas tvērums bija ierobežots. Darba programmas 2014.–2015. gadam kopējā stratēģiskajā satvarā ir atsauces uz stratēģiju "Eiropa 2020", Inovācijas savienību un citām pamatiniciatīvām, taču tās ir ļoti vispārīgas, nav sistemātiskas un nesniedz skaidrojumu par atsevišķu darba programmu ieguldījumu konkrētu stratēģisko mērķu sasniegšanā. Attiecībā uz 2016.–2017. gadu stratēģiskās plānošanas process uzlabojās, un tas ir atspoguļots visaptverošā stratēģiskās plānošanas dokumentā un darbības jomas noteikšanas dokumentos.

3.35. *Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskā regulējuma sagatavošanu papildināja paralēli veikta 2014.–2015. gada darba programmu sagatavošana. Tika nodrošināta skaidra saikne starp katru darba programmas daļu un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" konkrētajiem mērķiem.*

([30]) Palātas īpašais ziņojums Nr. 4/2016 "Lai Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts panāktu iecerēto ietekmi, ir jāmaina veids, kādā tas sniedz rezultātus, un atsevišķi tā koncepcijas elementi", 54. un 109. punkts (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.36. Visām Palātas pārbaudītajām darba programmām mērķi atbilst īpašajā programmā noteiktajiem konkrētajiem mērķiem. Tomēr izlasē iekļauto darba programmu mērķos tiesību aktos formulētie augsta līmeņa mērķi nav pārvērsti darbības mērķos, ko var uzraudzīt un par kuriem var ziņot: no piecām darba programmām trijās mērķi ir formulēti tieši tādiem pašiem vārdiem kā tiesību aktos, un neviens neatbilst *SMART* ([31]) kritērijiem. Mērķiem nav pievienoti ne rādītāji, ne galīgie mērķi un starpposma mērķi. Darbības mērķi un attiecīgie rādītāji atvieglotu prasīto orientēšanos uz darbības rezultātiem vai to uzraudzību un ziņošanu par tiem darba programmas līmenī.

3.37. Katrā darba programmā ietilpst uzaicinājumi izteikt priekšlikumus saistībā ar konkrēta mērķa pasākumu pamatvirzieniem (kuri saistīti ar zinātnisko un tehnoloģisko saturu). Izlasē iekļautajos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus ir definēti mērķi, kas atbilst darba programmā noteiktajiem un kas atbilstošos gadījumos saskan ar konkrētiem pasākumu pamatvirzieniem ([32]). Lai gan uzaicinājumos formulētie mērķi kopumā ir specifiskāki nekā darba programmā noteiktie, tie tomēr neatbilst *SMART* kritērijiem. Līdztekus mērķiem katrā konkursā ir ietverta arī sadaļa, kurā izklāstīta gaidāmā ietekme. Tomēr tā reti kad ietver skaitļos izteiktu informāciju un parasti tajā nav minēti rādītāji. Tā kā nav darbības mērķu un rādītāju ar darbības mērķiem, Komisijai būs grūti izmērīt, cik sekmīgi bijuši konkursi.

3.38. Izlasē iekļautajās darba programmās nav precizēts, kāds būs to ilgtermiņa ieguldījums stratēģisko mērķu sasniegšanā, lai gan saskaņā ar darba programmu izstrādes vadlīnijām šis aspekts bija jāizklāsta. Nevienā no revidentu analizētajām programmām nebija izskaidrots, kāds ir darba programmas ieguldījums virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" konkrēto mērķu sasniegšanu; vienā gadījumā darba programmas mērķis sasaista atbalstītos pasākumus ar vienu no pamatiniciatīvām, taču neizklāsta, kā.

KOMISIJAS ATBILDES

3.36-3.38. *Ir pieņemts, ka darba programmās paredzētā "gaidāmā ietekme" var tikt uzlabota, un šis process 2016.–2017. gada darba programmu ietvaros jau ir sākts.*

Tomēr galvenais uzsvars darba programmā tiek likts uz tādas informācijas sniegšanu, kas pieteikumu iesniedzējiem nepieciešama kvalitatīvu priekšlikumu sagatavošanai.

Darba programmās nav jānorāda to ieguldījums stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanā. Tām drīzāk ir jābūt saistītām ar konkrētiem pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" mērķiem, un šiem mērķiem ir jābūt noteiktiem tā, lai tie atbilstu stratēģijai "Eiropa 2020".

Darbība vispirms tiks novērtēta, izmantojot tiesiskajā regulējumā paredzētos rādītājus. Tas ir skaidri noteikts pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskā regulējuma 5. pantā.

"Attiecīgo rezultatīvo rādītāju progresa novērtēšanai vispārēja mērķa sasniegšanā pirmais kopums ir izklāstīts [regulas pielikumā]."

Tā būs galvenā informācija, uz kuru tiks balstīts izpildes novērtējums.

([31]) Konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, būtiski un laikā ierobežoti.
([32]) Eiropas Pētniecības padomes programmas specifisko īpatnību dēļ tajā nav noteikti pasākumu pamatvirzieni.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Priekšlikumi, novērtējumi un dotāciju nolīgumi ir virzīti uz darbības rezultātiem, taču vērojami trūkumi, kas var apgrūtināt darbības rezultātu novērtēšanu

3.39. Kad ir izsludināts konkurss, pieteikumu iesniedzēji nosūta priekšlikumus finansējuma saņemšanai. Komisija izvērtē priekšlikumus un par tiem, kurus atlasa finansējuma piešķiršanai, tā paraksta dotācijas nolīgumus ar saņēmējiem. Šajā iedaļā ir novērtēta orientācija uz darbības rezultātiem šajos vadības procedūras posmos.

Priekšlikumu vērtēšana

3.40. Priekšlikumus Komisijas uzdevumā parasti vērtē eksperti, ņemot vērā to izcilību, ietekmi, kā arī to īstenošanas kvalitāti un lietderību ([33]). Izņemot Eiropas Pētniecības padomi, kura izmanto vienīgi izcilības kritēriju, visos revidentu pārbaudītajos saņēmēju priekšlikumos bija iekļautas sadaļas, kas strukturētas, ievērojot šos trīs novērtēšanas kritērijus, un ietekmes svērums bija vismaz tikpat augsts kā abiem pārējiem kritērijiem. Tomēr šo novērtējumu kvalitāte ir atkarīga no tā, cik kvalitatīvi Komisijas publicētajos konkursos ir izklāstīta gaidāmā ietekme.

3.41. Attiecībā uz izcilības kritēriju priekšlikumos iekļautajos paraugos bija norādīts, kā ir jānosaka mērķi. Trijos no pieciem izlasē iekļautajiem priekšlikumu paraugiem bija norādīts, ka pieteikumu iesniedzējiem ir jāformulē *SMART* kritērijiem atbilstoši mērķi un jāpaskaidro to saistība ar attiecīgās darba programmas tēmu. Triju minēto priekšlikumu mērķi visumā atbilda *SMART* kritērijiem. Tomēr abos pārējos priekšlikumos, kas saistīti ar Eiropas Pētniecības padomi un Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām, izlasē iekļautajos priekšlikumos formulētie mērķi *SMART* kritērijiem neatbilda, jo šāda prasība nebija formulēta.

([33]) Regula (ES) Nr. 1290/2013, 15. pants.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Dotāciju nolīgumi

3.42. Dotāciju nolīgumi ir visbiežāk izmantotais veids, kā piešķir finansējumu no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" programmas mērķu sasniegšanai. Izlasē iekļauto dotāciju nolīgumu mērķi bija tie paši, kas priekšlikumos.

3.43. Dotāciju nolīgumos viena iedaļa ir veltīta iepriekš uzkrātām zināšanām un rezultātiem. Rezultāti "ir jebkuri materiāli vai nemateriāli darbības rezultāti," kā noteikts piedalīšanās noteikumos ([34]). Dotāciju nolīgumos ir iekļauts svarīgs noteikums par saņēmēju pienākumu paziņot Komisijai informāciju, kas vajadzīga pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" galveno rezultātu rādītāju apkopošanai, tāpēc šis līmenis ir būtisks darbības rezultātu informācijas avots attiecībā uz visu pamatprogrammu. Iepriekšējos punktos Palāta ir norādījusi uz problēmām saistībā ar darbības rezultātu novērtēšanu augstākā līmenī (darba programmas un konkursi).

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības un ziņošanas sistēma ir izveidota tā, ka Komisijai ir ierobežota iespēja pienācīgi uzraudzīt darbības rezultātus un ziņot par tiem

3.44. Šajā iedaļā ir iztirzāta pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības uz ziņošanas sistēma. Palāta pārbaudīja, vai:

a) pašreizējā kārtība Komisijai dod iespēju uzraudzīt pētniecības un izstrādes izdevumus un ziņot par tiem atsevišķi no inovāciju izdevumiem;

b) bija iespējams ziņot par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijā "Eiropa 2020";

c) Komisija spēs novērtēt programmu tās dzīves cikla laikā.

KOMISIJAS ATBILDES

3.43. *Skatīt Komisijas atbildes par 3.36., 3.37. un 3.38. punktu. Informāciju par tiesiskajā regulējumā noteiktajiem rādītājiem var apkopot un tā tiks apkopota, lai varētu veikt izpildes novērtējumu.*

([34]) Regula (ES) Nr. 1290/2013, 2. panta 1. punkta 19) apakšpunkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Pētniecības izdevumus neuzrauga atsevišķi no inovāciju izdevumiem

3.45. Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" apkopo vienotā stratēģiskā satvarā iepriekš noškirtos finansēšanas instrumentus pētniecībai un inovācijām ([35]). Saskaņā ar šo pieeju uz inovācijām attiecīgās Konkurētspējas un inovāciju pamatprogrammas ([36]) un Eiropas Tehnoloģiju institūta sadaļas tika apvienotas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros.

3.46. Iepriekšējos gados Palāta jau ir norādījusi, ka pamatprogrammai "Apvārsnis 2020" ierosinātajos tiesību aktos nav skaidri definēts jēdziens "inovācija" un, ja nav noteikti zināmi ierobežojumi inovācijas pasākumu finansēšanas tvērumam, pastāv risks finansējumu izkliedēt daudzos un dažādos inovāciju projektos ([37]). Palāta uzskata, ka šāds risks joprojām pastāv. Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" un tās īpašā programma nesniedz skaidrus kritērijus ne pētniecības un attīstības un inovācijas noškiršanai ([38]), ne atsevišķai darbības rezultātu uzraudzībai un ziņošanai par tiem katrā kategorijā.

KOMISIJAS ATBILDES

3.46-3.47. *Viens no galvenajiem pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" mērķiem, kas tika noteikts sarunu par pamatprogrammu sākumā, bija plaisas mazināšana starp pētniecību un inovāciju. Tiesiskajā regulējumā nav paredzēta atsevišķa pētniecības un inovācijas definīcija, bet ir noteikts:*

""Pētniecības un inovācijas pasākumi" ir viss pētniecības, tehnoloģijas attīstības, demonstrējumu un inovācijas pasākumu klāsts, tostarp pasākumi, lai veicinātu sadarbību ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, rezultātu izplatīšana un optimizēšana un pētnieku kvalitatīvas apmācības un mobilitātes stimulēšana Savienībā."

Komisija uzskata, ka pētniecības un inovācijas darbību noškiršana nav vajadzīga, tai nav skaidras pievienotās vērtības, un pastāv risks, ka šāda noškiršana varētu būt pretrunā centieniem novērst Eiropā plaisu starp pētniecību un inovāciju.

([35]) Komisijas 2010. gada 19. oktobra paziņojums COM(2010) 700 final Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un valstu parlamentiem "ES budžeta pārskatīšana", 8.lpp., un Komisijas 2011. gada 29. jūnija paziņojums COM(2011) 500 final Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Budžets stratēģijai "Eiropa 2020"", I daļa, 10. lpp. Sk. arī Regulu (ES) Nr. 1291/2013, 4., 5., 7. un 10. apsvērumu.

([36]) Uzņēmējdarbības un inovāciju programma, Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas politikas atbalsta programma un programma "Saprātīga enerģija Eiropai".

([37]) Palātas Atzinums Nr. 6/2012 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, kurā izklāstīti dalības un pētījumu rezultātu izplatīšanas noteikumi attiecībā uz pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads), 37. un 38. punkts (http://eca.europa.eu).

([38]) Pētniecības un inovācijas robežšķirtne ne vienmēr ir acīmredzama. Šo jēdzienu noškiršanai Komisija izmanto "*Frascati Manual 2015 – Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development*" (http://www.oecd.org) un "*Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation data 2005*" (http://www.oecd-ilibrary.org). ("*Frascati* rokasgrāmata, 2015. gada izdevums. Norādījumi par pētniecības un eksperimentālās izstrādes attīstības datu vākšanu un paziņošanu"; "Oslo rokasgrāmata. Norādījumi par inovācijas datu vākšanu un interpretēšanu", 2005. gads.)

3.47. Attiecībā uz pētniecības un attīstības intensitātes rādītāju ES ir izvirzījusi 3 % pamatmērķi. Ne visas inovācijas darbības, ko finansēja no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020", saistībā ar šo mērķi atbilst pētniecības un attīstības definīcijai ([39]). Faktiski pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros tiek veiktas tādas darbības, kuru konkrētais mērķis ir veicināt inovāciju ([40]), nevis pētniecību un attīstību, tāpēc tās netiek atspoguļotas 3 % mērķī.

Lai gan pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījums stratēģijā "Eiropa 2020" ir noteikts budžetā, par to netiks sniegti jēgpilni ziņojumi vismaz līdz 2018. gadam

3.48. Programmu pārskatos, ko izmanto budžeta procedūrā, lai pamatotu darbības izdevumus, ir ietverta informācija par saikni starp izdevumu programmām un stratēģiju "Eiropa 2020", proti, tiek uzskaitīti sasniedzamie pamatmērķi un sniegtas aplēses par programmu finansiālo ieguldījumu pamatiniciatīvās. Tādējādi stratēģijas "Eiropa 2020" finansējums no budžeta tiek aprēķināts, pamatojoties uz programmu pārskatu aplēsēm par izdevumu programmu finansiālo ieguldījumu pamatiniciatīvās.

([39]) Pētniecība un eksperimentālā izstrāde ietver radošu un sistemātisku darbu, ko veic, lai vairotu zināšanas, tostarp zināšanas par cilvēci, kultūru un sabiedrību, un lai izstrādātu jaunu pielietojumu pieejamām zināšanām. Pētniecībai un izstrādei ir trīs veidi: fundamentālie pētījumi, lietišķie pētījumi un eksperimentālā izstrāde. Eksperimentālā izstrāde ir sistemātisks darbs, kuru veicot izmanto pētniecībā un praktiskā pieredzē gūtas zināšanas un kurš rada papildu zināšanas, kas virzītas uz jaunu produktu vai procesu radīšanu vai esošu produktu vai procesu uzlabošanu (*Frascati* rokasgrāmata, 2015. gads, 2.5., 2.24. un 2.32. punkts).

([40]) To inovāciju piemēri, kuras finansētas no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020", ir inovāciju ieviešana tirgū un centieni panākt, lai atklājumi tiktu izmantoti tirgū, nodrošinot ideju praktisku un komerciālu izmantošanu (Lēmums 2013/743/ES, attiecīgi 12. apsvērums un I pielikuma 2. daļas I punkts), kā arī Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta atbalstīto augstākās izglītības, pētniecības un inovācijas darbību izmantošana komerciāliem mērķiem (Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 11. marta Regula (EK) Nr. 294/2008 par Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta izveidi, 8. apsvērums).

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.49. Budžeta procedūras ietvaros programmu pārskati ļauj sasaistīt vairāk nekā 90 % no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" 2015. gada budžeta ar dažādām pamatiniciatīvām. Gandrīz puse no šīs summas (4,3 miljardi EUR no 9,5 miljardiem EUR) tika piešķirti pasākumiem, kas attiecas uz pamatiniciatīvu "Inovācijas savienība".

3.50. Lai gan budžeta procedūras ietvaros saiknes starp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un stratēģiju "Eiropa 2020" ir noteiktas, tās nav atspoguļotas ziņojumos par "Apvārsnis 2020" darbības rezultātiem. Pamatprogrammas tiesību aktos ir formulēta prasība īstenot uzraudzību, lai varētu iekļaut informāciju par transversāliem jautājumiem, no kuriem viens attiecas uz ieguldījumu visās attiecīgajās stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīvās ([41]). Tomēr pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības ziņojumā par 2014. gadu (publicēts 2016. gada aprīlī) nav pieminēts tās ieguldījums attiecīgajās pamatiniciatīvās. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"un stratēģijas "Eiropa 2020" saiknes tiks novērtētas tikai 2017.gadā gaidāmajā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējuma ziņojumā. Un nevienā no Komisijas iepriekšējo gadu novērtējuma ziņojumiem, kas noteikti LESD 318. pantā, nav sniegta noderīga informācija par šo ieguldījumu.

KOMISIJAS ATBILDES

3.50. *Saiknes starp pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un stratēģiju "Eiropa 2020" tiks padziļināti novērtētas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējumā. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējumā tiks izvērtēts arī ietekmes jautājums.*

Komisija uzskata, ka regulas, ar ko izveido pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", 31. pants, kurā ir noteikta ikgadējā uzraudzības ziņojuma joma, neparedz, ka tajā būtu jāaplūko pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ieguldījums attiecīgo stratēģijas "Eiropa 2020" pamatiniciatīvu īstenošanā. Uzraudzības ziņojums ir ziņojums tikai par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" īstenošanu.

Saskaņā ar regulas, ar ko izveido pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", 32. pantu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījums stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanā tiks ņemts vērā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējumā.

Saskaņā ar LESD 318. pantu Komisijas novērtējuma ziņojumos var ziņot par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā tikai tad, kad šī informācija ir kļuvusi pieejama pēc starpposma novērtējuma.

([41]) Regula (ES) Nr. 1291/2013, 31. un 14. pants.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Dažas objektīvas grūtības, ar kurām nācās saskarties Septītās pamatprogrammas *ex post* novērtējumā, iespējams, saglabāsies arī attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020"

3.51. Pētījumu pamatprogrammu novērtējumi saskaras ar objektīvām grūtībām saistībā ar laika grafiku. Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" ir noteikts, ka novērtējumi jāveic "pietiekami savlaicīgi, lai to rezultātus varētu ņemt vērā lēmumu pieņemšanas procesā". Šo prasību ir grūti ievērot pētījumu jomā, jo rezultāti un ietekme var parādīties tikai pēc daudziem gadiem. Tomēr tiesību aktos ir noteikti termiņi dažādiem novērtējumiem: starpposma novērtējums parasti jāveic septiņgadu programmas ceturtajā gadā (pamatprogrammai "Apvārsnis 2020" – 2017. gadā), bet *ex post* novērtējums – divus trīs gadus pēc programmas beigām (2023. g.) Šādi termiņi ir noteikti, lai palīdzētu lēmumu pieņemšanas procesā, taču pastāv risks, ka novērtējumos nav iespējams pienācīgi atspoguļot programmu rezultātus un ietekmi.

3.52. Septītās pamatprogrammas (2007.–2013. g.) *ex post* novērtējumu pabeidza 2015. gada beigās, kad vairāk nekā puse šīs pamatprogrammas projektu vēl turpinājās, un tai sekojošā pamatprogramma "Apvārsnis 2020" bija pieņemta divus gadus iepriekš. Novērtējumu nelabvēlīgi ietekmēja daudzu Septītās pamatprogrammas projektu kavējumi un tas, ka saņēmējiem vairs nebija pienākuma sniegt ziņojumus pēc projektu beigām. Turklāt datu vākšana saistībā ar dažu Septītās pamatprogrammas darbības rezultātu rādītājiem tika pārtraukta 2013. gadā, kad beidzās šīs programmas darbības laiks.

KOMISIJAS ATBILDES

3.51-3.53. *Komisija ir atzinusi, ka ir grūti nodrošināt izsvērtus novērtējumus par katru pamatprogrammu noteiktā septiņu gadu periodā. Tāpēc pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējums ietvers Septītās pamatprogrammas izpildes atjauninātu novērtējumu. Tas mazinās konstatētās problēmas.*

Komisija arī atzīst, ka ir jālīdzsvaro vajadzība sniegt savlaicīgu ieguldījumu jaunā tiesiskajā regulējumā ar vajadzību novērtēt ilgtermiņa ietekmi, ko rada pievienotā vērtība, kura iegūta, pateicoties izdevumiem pētniecības jomā. Tas ir atspoguļots tiesiskajā regulējumā.

Komisija piekrīt, ka pētniecības pamatprogrammas starpposma novērtējuma sagatavošanā radīsies zināmas grūtības gan saistībā ar iznākumiem, gan datu pieejamību. Tomēr šīs novērtēšanas atlikšana var kavēt iegūt svarīgus un noderīgus secinājumus, kurus noteikti ir iespējams novērtēt starpposma novērtējuma posmā.

Tas ir atzīts tiesiskajā regulējumā, jo daudzus no konkrētajiem 32. panta 3. punktā minētajiem elementiem, kas jāaplūko starpposma novērtējumā, ir iespējams novērtēt salīdzinoši agrīnā programmas posmā, piemēram, novērtējot:

— *tādu dalībnieku līdzdalību, kuru rīcībā ir moderna pētniecības infrastruktūra vai kuri iepriekš, Septītās pamatprogrammas ietvaros, ir izmantojuši pilnas izmaksas,*

— *vienkāršošanu attiecībā uz tādiem dalībniekiem, kuru rīcībā ir moderna pētniecības infrastruktūra vai kuri ir iepriekš, Septītās pamatprogrammas ietvaros, ir izmantojuši pilnas izmaksas,*

— *Regulas (ES) Nr. 1290/2013 27. pantā minētā personāla papildatalgojuma izmantošanas mērogu.*

Tāpēc Komisija uzskata, ka tiesiskais regulējums un novērtējuma prakses tiktāl, ciktāl tas iespējams, ierobežo Revīzijas palātas konstatētās grūtības.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.53. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" starpposma novērtējums, kas jāveic 2017. gadā, saskarsies ar ierobežojumiem, jo attiecībā uz vairākiem darbības rezultātu rādītājiem nebūs pieejami jēgpilni rezultāti (sk. 3.31 .punktu). Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" novērtēšanu kopumā var nelabvēlīgi ietekmēt trūkumi, kas konstatēti ziņojumos par konkursu un darba programmu rezultātiem (kad nav iespējams apkopot datus, kas ievākti par projektiem, lai iegūtu atgriezenisko saikni par konkursiem un darba programmām; sk. 3.33.–3.38. punktu), kā arī grūtības, ar kurām Komisija saskaras, pēc projektu slēgšanas vācot ziņas no saņēmējiem par darbības rezultātiem. Komisija var veikt ietekmes novērtējumu pēc tam, kad projekti ir beigušies, bet Palātas pārbaudītajos gadījumos tā nekur neatrada noteikumu, kas saņēmējiem liktu sniegt ziņojumus pēc projektu slēgšanas.

Komisija ne vienmēr konsekventi piemēro galvenos rezultātu jēdzienus, un tas apdraud darbības rezultātu uzraudzības sistēmu

3.54. Dažādie veidi, kuros ES darbības rada ieguvumus – iznākums, rezultāts un ietekme –, ir izklāstīti ***3.1. izcēlumā***. Kopējais iznākums (*outcome*) ietver rezultātus un ietekmi. Šos terminus lieto Komisijas izmantotajā darbības rezultātu uzraudzības un ziņošanas sistēmā, lai izstrādātu mērķus un rādītājus. Ja terminus lieto nekonsekventi vai ja to lietošanā ir trūkumi, tiek apdraudēta darbības rezultātu uzraudzības sistēma.

3.55. Komisija šos terminus plaši lieto saskaņā ar to definīcijām ([42]). Tomēr pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" saņēmēju dalības noteikumos rezultāti ir definēti kā "jebkuri materiāli vai nemateriāli darbības rezultāti, piemēram, dati, zināšanas vai informācija, kas tiek radīta darbībā". Šādi bija jādefinē iznākums, nevis rezultāti.

3.56. Vēl viena nekonsekvence šo terminu lietošanā pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" saistīta ar to, ka saskaņā ar tiesību aktu prasībām "Apvārsnis 2020" ietvaros īstenotajās konkrētajās programmās ir jānorāda "gaidāmie rezultāti" ([43]), bet noteikumos par piedalīšanos pamatprogrammā lieto kritēriju "ietekme" ([44]). Tomēr Komisija savās darba programmās un uzaicinājumos iesniegti priekšlikumus lieto terminu "gaidāmā ietekme".

KOMISIJAS ATBILDES

3.53. *Komisija var apkopot informāciju, lai novērtētu juridiskajā pamatā noteiktos 23 rādītājus, un tas ir izpildes sistēmas pamats, kā noteikts regulas par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" 5. pantā:*

"Attiecīgo rezultatīvo rādītāju progresa novērtēšanai vispārēja mērķa sasniegšanā pirmais kopums ir izklāstīts [tiesiskā regulējuma pielikumā]."

3.55-3.57. *Regulas par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2013. gada decembris) tika pieņemtas pirms labāka regulējuma pamatnostādņu (2015. gada maijs) pieņemšanas. Kā norādījusi Revīzijas palāta, tas ir radījis dažas nekonsekvences. Kopš labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" izpildes novērtēšanā tiek pastāvīgi izmantota labāka regulējuma terminoloģija.*

([42]) Sk., piemēram, Komisijas dienestu 2015. gada 19. maija darba dokumentu SWD(2015) 111 "Labāka regulējuma pamatnostādnes". Izņēmums ir ārējās darbības, kur terminu "rezultāts" lieto kā vispārēju terminu, lai apzīmētu iznākumu, kopējo iznākumu un ietekmi; kopējais iznākums ir definēts kā "izmaiņa, kas rodas pēc intervences un parasti sasaistās ar intervences mērķiem" – šādi Komisija parasti definē rezultātu.

([43]) Sk. Lēmuma 2013/743/ES 5. panta 6. punktu.

([44]) Regula (ES) Nr. 1290/2013, 15. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.57. Ar rezultātiem mēra tūlītēju iedarbību, kas tieši saistāmi ar darbību, tāpēc tie ir daudz piemērotāki kritēriji projektu atlasei nekā ietekme, kas novērojama ilgākā laikposmā un kas var ietvert tādus elementus, kurus nav iespējams risināt projekta līmenī.

3.58. Palātas izveidotajā piecu vēl nepabeigtu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektu izlasē jēdziens "gaidāmā ietekme" dažādos konkursos ir interpretēts atšķirīgi. Vienam saņēmējam MVU shēmā lūdza iesniegt tirgus analīzi un uzņēmējdarbības plānu. Šie dokumenti ietilpa priekšlikumā, un novērtētāji tos analizēja saskaņā ar ietekmes kritēriju. Cits iesniedza īsu aprakstu kvalitatīvā aspektā par saikni starp projektu un dažādu gaidāmo ietekmi, piemēram, "paaugstinātas inovāciju iespējas pakalpojumu sniedzējiem, tostarp MVU un valsts pārvaldei". Trešais saņēmējs aprakstīja ieguvumus, ko sniegs jaunais apstrādes protokols, kurš būs pieejams projekta rezultātā, un apgalvoja, ka rezultāti veicinās ietekmi, kas aprakstīta attiecīgā konkursa dokumentācijā. Termina "gaidāmā ietekme" atšķirīgā interpretācija konkursos un dažādie veidi, ko saņēmēji izmantoja sava ieguldījuma pamatošanai, rada risku, ka projekta darbības rezultāti netiek adekvāti novērtēti attiecībā pret konkursu un darba programmu vispārējiem mērķiem.

3.59. Tā kā Komisijai trūkst skaidrības šajā jomā, rodas vēl viena problēma: daži rādītāji aprakstīja rezultātu vai ietekmes rādītājus, kas faktiski attiecas uz ieguldījumu un iznākumu, tāpēc Komisijai būs ierobežota iespēja novērtēt darbības rezultātus. Daži piemēri saistībā ar šo risku īstenošanos ir sniegti ***3.4. izcēlumā***.

KOMISIJAS ATBILDES

3.58. *Tika noteikts, ka vajadzība stiprināt gaidāmās ietekmes pārskatus ir jautājums, kas jāņem vērā otrajā darba programmā, un tika uzlabotas spēkā esošās norādes. Novērtēšanas procesa kvalitāte joprojām nodrošinās labāko projektu atlasi.*

Attiecībā uz saņēmēju, kuram bija jāiesniedz tirgus analīze un uzņēmējdarbības plāns, šī prasība attiecas uz MVU shēmu, un tirgus analīze un uzņēmējdarbības plāns ir nosacījumi dotācijas piešķiršanai.

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros uzsvars ir likts uz inovāciju un ilgtermiņa ietekmi. Tāpēc konkursos tiek izmantots termins "gaidāmā ietekme", kas tiek izvērtēta novērtējumos. Termina "rezultāti" izmantojums tiesiskajā regulējumā izriet no fakta, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskais regulējums tika pieņemts pirms labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas.

Projektu ieguldījums dažādās jomās tiek novērtēts, izmantojot virkni rādītāju, kas noteikti ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" saistītos tiesību aktos un citos dokumentos. Turklāt rādītāji ir tikai viens no informācijas avotiem. Darbības uzraudzības un novērtēšanas nolūkos Komisija izmanto plašu datu klāstu (piem., ārējos pētījumus, apsekojumus, gadījumu izpētes, hipotētiskas analīzes utt.).

3.59. *Regulā noteiktie rādītāji aptver ieguldījumu, iznākumu, rezultātus un ietekmi. Komisija uzskata, ka šo rādītāju uzraudzība, papildinot to ar novērtējumu, nodrošinās labu pamatu darbības izvērtējumam.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.4. izcēlums. Rādītāju nekonsekventa piemērošana

Kā minēts 3.28. punktā, pamatprogrammai "Apvārsnis 2020" ir izstrādāti 23 galvenie rezultātu rādītāji, atbilstoši kuriem "izvērtē katra konkrētā pamatprogrammas mērķa rezultātus un ietekmi". Septiņi no tiem ir saistīti ar publikācijām, piemēram, "Vadošā loma pamattehnoloģijās un rūpniecības tehnoloģijās (*LEIT*): publiskā un privātā sektora kopējo publikāciju skaits". Šāda veida iznākums var būt derīgs programmas mērķis, taču rādītājs saistībā ar publikācijām nemēra ne rezultātus, ne ietekmi.

Turklāt ir vēl četri citi rādītāji, kas vairāk attiecas uz ieguldījumu, nevis uz rezultātiem vai ietekmi. Kā piemēru var minēt rādītāju "Piekļuve riska kapitāla finansējumam: ar aizņēmuma finansējumu un riska kapitāla ieguldījumiem mobilizēto ieguldījumu kopsumma" vai "Enerģētikas jomas problēmu risināšanai piešķirtā kopējā finansējuma procentuālā daļa, kas novirzīta šādām pētniecības darbībām: atjaunojamie energoresursi, enerģijas galapatēriņa efektivitāte, viedie tīkli un enerģijas uzglabāšanas pasākumi".

Palāta uz šo problēmjautājumu ir norādījusi arī iepriekšējā gada pārskata 3. nodaļā saistībā ar ESI fondiem ([45]).

KOMISIJAS ATBILDES

3.4. izcēlums. Rādītāju neprecīza piemērošana

Komisijas labāka regulējuma pamatnostādnēs ir paredzētas šo terminu standarta definīcijas, un turpmāk šīs definīcijas tiks lietotas konsekventi.

Lai gan publikācijas kā tādas ir iznākums, Komisija uzskata, ka atsevišķos gadījumos tās var būt rezultātu rādītāji, piemēram, publikācijas zinātniski recenzētos žurnālos.

Komisija uzskata, ka tās izpildes sistēma, jo īpaši attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" izmantotie rādītāji, nodrošina pienācīgu līdzsvaru starp dažādiem rādītāju veidiem. Šā līdzsvara ietvaros ir pieņemams noteikts skaits iznākuma rādītāju, lai nodrošinātu dažādu prioritāšu pienācīgu novērtēšanu.

2. DAĻA. DARBĪBAS REZULTĀTU PLĀNOŠANA UN ZIŅOŠANA PAR TIEM ĢENERĀLDIREKTORĀTA LĪMENĪ: KATEGORIJAS "DABAS RESURSI" APTVERTO JOMU KOPUMS

3.60. Šajā nodaļas daļā ir iztirzāta ziņošana par darbības rezultātiem Komisijas ģenerāldirektorātu līmenī. Revidenti izskatīja četru ģenerāldirektorātu ([46]) 2015. gada programmu pārskatus ([47]), vadības plānus ([48]) un gada darbības pārskatus ([49]), pamatojoties uz Finanšu regulā noteiktajām prasībām, Komisijas iekšējiem kontroles standartiem un tās iekšējiem norādījumiem par vadības plāniem un gada darbības pārskatiem.

([45]) 2014. gada pārskats, 3.49.–3.56. punkts.

([46]) Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD *AGRI*), Klimata politikas ģenerāldirektorāts (ĢD *CLIMA*), Vides ģenerāldirektorāts (ĢD *ENV*) un Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāts (ĢD *MARE*).

([47]) "Eiropas Savienības 2015. finanšu gada vispārējā budžeta projekts", COM(2014) 300 final, 2014. gada 24. jūnijs. Programmu pārskatos ir izklāstīti katras izdevumu programmas mērķi, ko pamato rādītāji un darbības mērķi, kas pēc tam jāizmanto ģenerāldirektorātu vadības plānos un gada darbības pārskatos.

([48]) Katrs ģenerāldirektorāts izstrādā ikgadējos vadības plānus, lai pārvērstu savu ilgtermiņa stratēģiju vispārīgos un konkrētos mērķos un lai plānotu un pārvaldītu savas darbības, kas vērstas uz šo mērķu sasniegšanu.

([49]) Gada darbības pārskats ir pārvaldības ziņojums, kurā atskaitās par galveno politikas mērķu sasniegšanu un galveno darbību izpildi. Šīs nodaļas vajadzībām Palāta pārbauda gada darbības pārskatu pirmo daļu, kurā ir jāziņo par sasniegtajiem rezultātiem un par apmēru, kādā rezultāti ir panākuši cerēto ietekmi.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.61. Saskaņā ar Komisijas 2015. gada norādēm vadības plānu sagatavošanai ģenerāldirektorātiem ir jānosaka vispārīgi mērķi un to ietekmes rādītāji (ilgtermiņā) un konkrēti mērķi ar rezultātu rādītājiem (īsā/vidējā termiņā). Saskaņā ar Finanšu regulu ģenerāldirektorātu mērķiem jāatbilst *SMART* kritērijiem ([50]).

3.62. Līdzīgi iepriekšējo gadu novērojumiem citos ģenerāldirektorātos Palātas revidenti konstatēja, ka visos četros pārbaudītajos ģenerāldirektorātos daudzi mērķi (vispārīgie un konkrētie) vadības plānos un gada darbības pārskatos bija tieši pārņemti no politikas dokumentiem vai tiesību aktiem un tādējādi bija pārāk augsta līmeņa mērķi, lai būtu izmantojami kā vadības instrumenti (sk. ***3.5. izcēlumu***).

3.5. izcēlums. Piemēri gadījumiem, kad mērķi neder vadības nolūkiem

Klimata politikas ģenerāldirektorāts. Mērķis "Nodrošināt ieguldījumu ar klimatu saistītajiem problēmjautājumiem" nav konkrēts, jo nenorāda, cik liela apjoma ieguldījums jānodrošina, un tas nav ierobežots laikā, jo nav definēts izpildes termiņš.

Vides ģenerāldirektorāts. Mērķis "Padarīt Eiropas Savienību par resursu izmantojuma ziņā efektīvu, stabilu un konkurētspējīgu ekonomiku" ir noteikts kā konkrēts mērķis. Taču nav formulēts, ko tieši nozīmē lietotie termini, un nav norādīts, kā mērķis ir sasniedzams.

3.63. Kopumā revidenti izskatīja 19 mērķus, no kuriem tikai četri atbilda visiem *SMART* kritērijiem. Rezultāts ir līdzīgs tam, kādu Palāta konstatēja iepriekšējos gados. Kaut arī pārbaudītie mērķi konkrētajai politikas jomai, kurā ģenerāldirektorāti darbojas, bija būtiski, daudzos gadījumos mērķiem pievienotie rādītāji nebija tādi, kas visaptveroši mērītu visus aspektus pienācīgā līmenī.

KOMISIJAS ATBILDES

3.62. *Kopš Revīzijas palātas novērojumu par 2015. gada vadības plāniem saņemšanas Komisija ir ieviesusi izmaiņas stratēģiskās plānošanas un programmēšanas (SPP) ciklā, jo īpaši lai nodrošinātu skaidrāku satvaru attiecībā uz Komisijas pārskatatbildību un tās dienestiem. Saskaņā ar jauno pieeju, sākot ar 2016. gadu, plānošanas dokumentiem ir jābūt racionalizētākiem un vairāk vērstiem uz Komisijas prioritātēm un ĢD kompetencēm, palīdzot tiem noteikt prioritātes un sniegt saskanīgu pārskatu par izpildi, skaidri nošķirot attiecinājumu (attiecībā uz rezultātiem un iznākumiem, kas tieši izriet no Komisijas dienestu darbībām) un ieguldījumu (gadījumos, kad Komisijas dienestu darbībām ir nozīme konkrētā rezultāta vai ietekmes panākšanā) attiecībā uz ES augsta līmeņa politikas un izdevumu programmu rezultātiem.*

Stratēģiskais plāns paredz jaunu pieeju, pārorientējoties no īstermiņa plānošanas uz ilgtermiņa stratēģisku perspektīvu un tādējādi palīdzot ģenerāldirektorātiem saskaņot to konkrētos mērķus ar Komisijas noteiktajiem ilgtermiņa mērķiem. Plānotie darbības iznākumi turpmākajam gadam attiecībā uz katru ģenerāldirektorātu ir uzskaitīti vadības plānā.

3.5. izcēlums. Piemēri gadījumiem, kad mērķi neder vadības nolūkiem

Klimata politikas ģenerāldirektorāts – summa un termiņš ir noteikti netieši, jo mērķis un novērtējuma rādītāji ir skaidri saistīti ar vides un klimata pasākumu programmu (LIFE) 2014.–2020. gadam (konkrētāk, ar klimata pasākumu apakšprogrammu).

Vides ģenerāldirektorāts – Komisija norāda, ka šā mērķa sasniegšanas veids ir paredzēts Vides ģenerāldirektorāta 2016.–2020. gada stratēģiskā plāna 9. un 10. lappusē un ka progresa mērīšanas rādītāji ir uzskaitīti iepriekšminētā dokumenta 19., 20. un 21. lappusē.

([50]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu, 30. panta 3. punkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.64. Rādītāju izvēlei jābalstās uz tādiem apsvērumiem kā atbilstīgums, izmērāmība un tas, vai ir laikus pieejami un ticami dati par darbības rezultātiem. Cik vien iespējams, rādītājiem jāatbilst *RACER* kritērijiem ([51]). Rādītājiem, ar ko mēra iznākumus, uz kuriem ģenerāldirektorātiem ir ierobežota ietekme, būtu jāpievieno citi rādītāji, ar ko tieši mēra ģenerāldirektorātu darbības.

3.65. Visiem četriem ģenerāldirektorātiem katram mērķim ir vismaz viens rezultātu rādītājs, ko vadība var izmantot, lai uzraudzītu un novērtētu sasniegumus un ziņotu par tiem. No 58 šajos ģenerāldirektorātos pārbaudītajiem rādītājiem 28 atbilda visiem *RACER* kritērijiem. Tas ir uzlabojums salīdzinājumā ar to, ko Palāta ziņoja iepriekšējos gados. Tomēr tāpat kā iepriekšējos gados izmantotajos rādītājos ir konstatēti daži trūkumi (sk. ***3.6. izcēlumu***).

3.6. izcēlums. Piemērs gadījumam, kad ir problēmas ar rādītājiem

Rādītāji, kas uzdoti par rezultātu rādītājiem, bet patiesībā ir orientēti uz ieguldījumu, piemēram, Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD "Kopējie ieguldījumi atjaunojamas enerģijas ražošanā". Ar šo rādītāju mēra darbības, kas tieši veiktas intervences laikā, nevis pievēršas atjaunojamas enerģijas pieaugumam, ko radījis ieguldījums.

KOMISIJAS ATBILDES

3.6. izcēlums. Piemēri gadījumiem, kad ir problēmas ar rādītājiem

Šajā rādītājā tiek ņemts vērā ne tikai darbībās veiktais Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) ieguldījums, bet arī valsts un privātie ieguldījumi. Tāpēc tas sniedz norādi par ES/valsts ieguldījumu stimulējošo ietekmi uz privātiem ieguldījumiem darbībās, kas ir tieši vērstas uz atjaunojamās enerģijas mērķi. Dalībvalstis 2023. gada skaitlisko mērķi ir noteikušas ex ante, *pamatojoties uz plānošanas jomas vajadzību analīzi. Šo mērķi ir plānots sasniegt ar konsekventas stratēģijas palīdzību. Turklāt un galvenokārt šo rādītāju papildina rezultātu rādītājs "atjaunojamā enerģija, kas ir saražota atbalstītu projektu ietvaros", kuru novērtētāji izvērtēs 2017. un 2019. gadā, kā arī* ex post *novērtējumā (2024. gadā). Abi minētie rādītāji kopā nodrošinās pilnīgu priekšstatu par sasniegtajiem rezultātiem.*

([51]) Rādītājiem jābūt atbilstīgiem, apstiprinātiem, ticamiem, vienkāršiem un stabiliem. "III daļa. Pielikumi ietekmes novērtējuma pamatnostādnēm" (Eiropas Komisija, 2009. gada 15. janvāris, http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/docs/iag_2009_annex_en.pdf).

3. DAĻA. PALĀTAS VEIKTO LIETDERĪBAS REVĪZIJU REZULTĀTI

2015. gada īpašie ziņojumi un citi ar darbības rezultātiem saistītie dokumenti

3.66. Palātas īpašajos ziņojumos ir analizēts, vai ES izdevumiem bija piemēroti pareizas finanšu pārvaldības principi. Saskaņā ar Palātas stratēģiju 2013.–2017. gadam ([52]) tā nosaka darbības prioritātes katram gadam ([53]). Palāta izvēlas īpašajos ziņojumos aplūkojamos jautājumus, izmantojot dažādus kritērijus, piemēram, ienākumu vai izdevumu līmeni, riskus, kas apdraud pareizu finanšu pārvaldību, un ieinteresēto personu līdzdalības pakāpi. Palāta 2015. gadā pieņēma ([54]) 25 īpašos ziņojumus, kas uzskaitīti ***3.1. pielikumā***.

3.67. Palātas lietderības revīziju pieeja, protams, attīstās, lai atspoguļotu mainīgos apstākļos, kuros darbojas ES. Šajā gada pārskatā Palāta vērš uzmanību uz to, kā 2015. gada īpašajos ziņojumos tā ir ņēmusi vērā šos mainīgos apstākļus: virknē ziņojumu ir skatīti dažādi finanšu krīzes aspekti, vairākos citos – hroniskā jaunatnes bezdarba problēma, turklāt Palāta ir reaģējusi arī uz jaunākajām tendencēm klimata pārmaiņu un vides jomā.

ES reakcija uz finanšu krīzi

3.68. Finanšu un tai sekojošā valsts parāda krīze 2007.–2008. gadā radīja Eiropā tālejošas sekas, un to novēršanai dalībvalstis un ES kopumā veica vairākus pasākumus ([55]).

([52]) Pieejama palātas tīmekļa vietnē http://eca.europa.eu.

([53]) 2016. gada prioritāšu piemēru sk. http://www.eca.europa.eu/en/Pages/home_wp2016.aspx.

([54]) "Pieņēma" nozīmē "apstiprināja publicēšanai".

([55]) Sk. Palātas sagatavoto vispārējā stāvokļa apskatu (2014. g.) "ES naudas optimāla izlietošana: vispārējā stāvokļa apskats par risku, kādam pakļauta ES budžeta finansiālā pārvaldība", 9.–11. punktu (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.69. 2015. gadā Palāta publicēja trīs šai jomai veltītus īpašos ziņojumus. Ziņojumā par finanšu palīdzību grūtībās nonākušām valstīm tika sniegta visaptveroša analīze par to, kā Komisija pārvaldīja finansiālo palīdzību, kas tika sniegta piecām dalībvalstīm – Ungārijai, Latvijai, Rumānijai, Īrijai un Portugālei ([56]). Secinājumi aptvēra plašu spektru un vērsa uzmanību uz faktu, ka pirms krīzes Komisija nepamanīja dažus brīdinājuma signālus, tāpēc tā nebija sagatavojusies, kad valstis sāka iesniegt pieprasījumus sniegt finansiālo palīdzību. Komisija ar mainīgiem panākumiem mobilizēja resursus, lai pārvarētu krīzi, kaut gan tā kopumā ES uzdevumā sekmīgi emitēja parāda vērtspapīrus, lai apmierinātu vajadzības pēc finansējuma. Komisijas darbības ietekme ļāva dalībvalstīm lielākoties izpildīt budžeta deficīta mērķus, un kopumā tās turpināja reformas, ko rosināja programmu nosacījumi. Palāta formulēja deviņus ieteikumus, kas aptvēra visus šīs problēmas aspektus.

3.70. Grieķija bija viena no tām dalībvalstīm, ko visvairāk saista ar finanšu krīzi. Tāpēc Palāta publicēja ziņojumu, kas konkrēti pievērsās atbalstam, ko Komisija sniedza Grieķijai, lai palīdzētu īstenot finanšu reformu ([57]). Revidenti secināja, ka Komisijas izveidotā struktūra šā atbalsta sniegšanai, proti, Darba grupa Grieķijas jautājumos, kopumā ir izpildījusi savu mandātu, sniedzot palīdzību saskaņā ar Grieķijas ekonomikas korekciju programmu prasībām. Tomēr izpildē bija nepilnības, un ietekmē uz reformu progresu tai bija neviendabīgi rezultāti.

3.71. Krīzes rezultātā kredītreitingu aģentūru nozīme pieauga, un tāpēc 2011. gadā tika izveidota Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI). Tādējādi Palātas ziņojums par ES īstenoto kredītreitingu aģentūru uzraudzību ([58]) bija svarīgs ieguldījums efektīvākai šīs jomas pārvaldei. Palāta secināja, ka īsā laikā EVTI ir izveidojusi labu pamatu uzraudzības uzdevumu veikšanai, taču vēl iespējami uzlabojumi, piemēram, labāk jāizskaidro metodiskie kritēriji un jāuzlabo to publiskoto statistikas kopsavilkumu atbilstīgums un to datu pārbaudes, kas paziņoti EVTI tiešsaistes repozitorijam.

KOMISIJAS ATBILDES

3.69. *2007. un 2008. gada pasaules finanšu krīzes vēriens un raksturs bija nepieredzēts. Krīze apliecināja, ka pirmskrīzes uzraudzības sistēma nebija pilnībā piemērota, lai noteiktu risku saistībā ar faktisko fiskālo stāvokli nepieredzētu ekonomisko krīžu laikā. Tā vērsa uzmanību uz vajadzību nodrošināt plašāku pieeju banku sektora uzraudzībai un plašāku makroekonomiku. Laikā, kad valstis vērsās pēc atbalsta, "aizkulisēs" tika veikta situācijas pasliktināšanās pārraudzība un Komisija uzturēja ciešus sakarus ar valstu iestādēm. Reakcija uz krīzi bija tūlītēja un visaptveroša. Neraugoties uz ievērojamiem personāla resursu ierobežojumiem un grūtībām strauji apgūt jauno pieredzi, Komisija sekmīgi un ātri uzņēmās visus jaunos programmas vadības pienākumus – ne tikai saistībā ar parāda vērtspapīru emitēšanu, lai visos gadījumos apmierinātu vajadzības pēc finansējuma. Revīzijas palāta to ir atzinusi, tādējādi tas uzskatāms par sasniegumu. Tika īstenoti visu programmu ekonomiskie pamatmērķi. Revīzijas rezultātā sniegtie ieteikumi bija vērsti uz Komisijas programmas vadības procesa, lēmumu pieņemšanas un uzskaites aspektiem, un Komisija piekrita vai daļēji piekrita visiem ieteikumiem.*

3.70. *Komisija atzīst, ka tehniskās palīdzības ietekme uz reformu vispārējo progresu nebija viennozīmīga. Šis jautājums ir jāaplūko plašākā politiskajā kontekstā, kā arī ņemot vērā kompetenču sadali starp dalībvalstīm un Eiropas Savienības iestādēm. (Strukturālo) reformu īstenošana bija un joprojām ir Grieķijas iestāžu pienākumus, savukārt Darba grupa Grieķijas jautājumos bija pieejama, lai pēc pieprasījuma sniegtu Grieķijas iestādēm konsultācijas/atbalstu.*

([56]) Īpašais ziņojums Nr. 18/2015 "Grūtībās nonākušajām valstīm sniegtā finansiālā palīdzība" (http://eca.europa.eu).

([57]) Īpašais ziņojums Nr. 19/2015 "Lai uzlabotu tehniskās palīdzības sniegšanu Grieķijai, lielāka uzmanība jāpievērš rezultātiem" (http://eca.europa.eu).

([58]) Īpašais ziņojums Nr. 22/2015 "ES īstenotā kredītreitingu aģentūru uzraudzība ir labi izveidota, taču vēl nav pilnībā efektīva" (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

Jauniešu bezdarbs

3.72. Hronisks jauniešu bezdarbs ir milzīga problēma vairākās dalībvalstīs, un šo jautājumu Palāta noteica par vienu no darba prioritātēm 2015. gadā. Atsaucoties uz šo problēmu, Padome 2013. gadā ieteica dalībvalstīm izveidot garantijas jauniešiem shēmu, ko finansētu gan ES, gan dalībvalsts. Saskaņā ar šo shēmu jauniešiem četru mēnešu laikā pēc izglītības pabeigšanas vai darba zaudēšanas jāspēj atrast vai nu kvalitatīvs darbs, vai jāiesaistās mācībās, kas tiem palīdzētu atrast darbu nākotnē. Palātas ziņojumā par šo tēmu ([59]) revidenti secināja, ka Komisija bija pienācīgi un laikus atbalstījusi dalībvalstis garantijas jauniešiem shēmu izveidē, taču norādīja uz trim potenciāliem riskiem, kas varētu apdraudēt shēmas sekmīgu īstenošanu, proti, kopējā finansējuma pietiekamība, "kvalitatīvu piedāvājumu" definīcija un Komisijas īstenotā shēmas rezultātu uzraudzība un ziņošana par tiem.

3.73. Palāta pie šā jautājuma atgriezās pēc vairākiem mēnešiem ziņojumā, kurā tā pievērsās Komisijas atbalstam rīcības grupām jauniešu nodarbinātības veicināšanai ([60]); šajā iniciatīvā apvienojās eksperti no Komisijas un astoņām dalībvalstīm, kurās jauniešu bezdarba līmenis bija visaugstākais ([61]). Palāta secināja, ka konsultatīvais atbalsts, ko Komisija sniedza dalībvalstīm, attiecībā uz rīcības grupām aprobežojās ar tās informācijas līmeni un kvalitāti, kas Komisijai bija pieejama par to, kā eksistējošie ESF vai valsts pasākumi, kuri adresēti jauniem bezdarbniekiem, darbojās uz vietas. Turklāt Komisijas novērtējums par dalībvalstu ierosinātajiem darbības programmu grozījumiem galvenokārt koncentrējās uz budžeta aspektiem, nevis uz pieejamo ES fondu labāko izlietojumu.

KOMISIJAS ATBILDES

3.72. *Komisija piekrīt Revīzijas palātas noteiktajiem trim potenciālajiem riskiem, kas varētu apdraudēt garantijas jauniešiem shēmas sekmīgu īstenošanu, un vēlētos norādīt, ka:*

— *ieguldījumu veikšana garantijas jauniešiem shēmā ir ļoti būtiska, lai varētu saglabāt ES nākotnes izaugsmes potenciālu. Jau ir pieejams ievērojams ES finansiālais atbalsts, bet, lai garantijas jauniešiem shēma kļūtu par realitāti, arī dalībvalstīm savos budžetos par prioritāti ir jānosaka jauniešu nodarbinātības pasākumi,*

— *"laba kvalitāte" ir izšķiroši svarīgs elements garantijas jauniešiem īstenošanas kontekstā. Komisija turpinās stimulēt izvērtējumus saistībā ar "labas kvalitātes" piedāvājumiem un sniegs papildu norādes dalībvalstīm,*

— *lai noteiktu kopēju uzraudzības sistēmu, bija vajadzīgs ilgs vienprātības veidošanas process. Uzraudzības pasākumi, izmantojot atbilstīgus kanālus, tiks iekļauti Komisijas veiktajā novērtējumā par garantijas jauniešiem īstenošanu turpmāko Eiropas pusgadu ietvaros un Komisijas 2016. gada ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par minētās shēmas īstenošanu.*

3.73. *Komisija proaktīvi izmantoja visus tai pieejamos instrumentus, ņemot vērā spēkā esošo tiesisko regulējumu, lai sasniegtu iniciatīvas par rīcības grupām jauniešu nodarbinātības veicināšanai mērķus un ziņotu par tiem.*

Komisija uzskata, ka ar iniciatīvu par rīcības grupām jauniešu nodarbinātības veicināšanai ir īstenotas politiskās cerības, ko Eiropadome izklāstīja savos 2012. gada 30. janvāra secinājumos. Rīcības grupas jauniešu nodarbinātības veicināšanai ir ad hoc *un precīza iniciatīva, un tās kopējais galvenais mērķis bija mobilizēt ES un valsts instrumentus, tostarp strukturālos fondus, un apspriest politikas reformas, kas būtu iekļaujamas jaunatnes nodarbinātības plānos. Grupu uzdevums bija mainīt situāciju, uzlabojot informētību augstākajā politiskajā līmenī, radot steidzamības sajūtu un nodrošinot stingrāku ievirzi, tomēr neradot papildu administratīvas vai/un juridiskas procedūras.*

([59]) Īpašais ziņojums Nr. 3/2015 "ES garantija jauniešiem: sperti pirmie soļi, bet gaidāmi īstenošanas riski" (http://eca.europa.eu).

([60]) Īpašais ziņojums Nr. 17/2015 "Komisijas atbalsts rīcības grupām jauniešu nodarbinātības veicināšanai: ESF finansējums pārvirzīts, bet nepietiekama koncentrēšanās uz rezultātiem" (http://eca.europa.eu).

([61]) Īrija, Grieķija, Spānija, Itālija, Latvija, Lietuva, Portugāle un Slovākija.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Vide, enerģētika un klimata pārmaiņas

3.74. Vide un klimata pārmaiņas, kurām ir liela ietekme uz ES politiku daudzās citās jomās, tādās kā lauksaimniecība un enerģētika, ir daļa no pasaules mēroga problēmām, kam pievērsta pastiprināta uzmanība Palātas stratēģijā 2013.–2017. gadam. Palātas ziņojums par ES finansētām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Donavas upes baseinā vērtēja, vai ES atbalsts palīdzēja dalībvalstīm sasniegt ES notekūdeņu politikas mērķus ([62]) – šis jautājums ir būtisks sekmīgai vides politikai. Revidenti secināja, ka ES finansiālais atbalsts bija ārkārtīgi svarīgs, lai attīstītu notekūdeņu savākšanu un apstrādi, tomēr tas nebija pietiekams, lai ievērotu svarīgus termiņus.

3.75. Vēlāk 2015. gadā sagatavotais ziņojums izskatīja citu Donavas upes baseina ūdens kvalitātes aspektu, proti, kādas bija minēto četru valstu sekmes Ūdens pamatdirektīvas ([63]) prasību izpildē; šīs direktīvas galvenais mērķis 2000. gadā bija līdz 2015. gadam panākt labu ūdens kvalitāti (ar dažiem izņēmumiem.) Palāta secināja, ka ES līdzfinansēto pasākumu īstenošanas rezultātā ūdens kvalitāte nav būtiski uzlabojusies. Patiešām, upes baseinu apsaimniekošanas plānu kā integrētas ūdens resursu apsaimniekošanas līdzekļa ieviešana bija minētās pamatdirektīvas priekšrocība, bet praksē dalībvalstu plānos konstatēja nepilnības piesārņojuma radītā spiediena un koriģējošo pasākumu noteikšanā.

3.76. Cita tēma tika izskatīta saistībā ar Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ETS) ([64]). Šī sistēma ir ES klimata pārmaiņu apkarošanas politikas stūrakmens, un tās mērķis ir izmaksu ziņā lietderīgā un ekonomiski efektīvā veidā veicināt siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu. Palāta secināja, ka Komisija un dalībvalstis nenodrošina shēmas pienācīgu pārvaldību visos aspektos. To kavēja dažas problēmas saistībā ar sistēmas integritātes aizsardzībai ieviestā satvara noturīgumu, piemēram, netiek veikta emisijas kvotu tirgus uzraudzība ES līmenī, un otrajā shēmas posmā no 2008. līdz 2012. gadam pēc sākotnējā sagatavošanas posma ir bijušas nozīmīgas īstenošanas nepilnības.

([62]) Īpašais ziņojums Nr. 2/2015 "ES finansējums komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Donavas upes baseinā: ir nepieciešami turpmāki centieni, lai palīdzētu dalībvalstīm sasniegt ES notekūdeņu politikas mērķus" (http://eca.europa.eu). Šī revīzija aptvēra Čehijas Republiku, Ungāriju, Rumāniju un Slovākiju.

([63]) Īpašais ziņojums Nr. 23/2015 "Ūdens kvalitāte Donavas upes baseinā: gūti panākumi Ūdens pamatdirektīvas īstenošanā, bet vēl ir daudz darāmā" (http://eca.europa.eu).

([64]) Īpašais ziņojums Nr. 6/2015 "ES ETS integritāte un īstenošana" (http://eca.europa.eu).

KOMISIJAS ATBILDES

3.76. *Komisija ir apņēmusies turpināt uzlabot ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ETS). Tā risinās revīzijas ietvaros konstatētos trūkumus. Vairākus ieteikumus īstenos dalībvalstis.*

Vairāki Revīzijas palātas norādītie trūkumi attiecas uz 2008.–2012. gada periodu (2. posms) un pašlaik spēkā esošajos noteikumos attiecībā uz 2013.–2020. gada periodu (3. posms) jau lielā mērā ir novērsti.

Kopš minētā revīzijas ziņojuma pieņemšanas ir ierosināts jauns tiesību akta priekšlikums par ETS ([2]) (2030. gada klimata un enerģētikas mērķu īstenošana pēc Eiropadomes 2014. gada oktobra secinājumiem).

([2]) *Komisijas 2015. gada 15. jūlijā iesniegtais priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai sekmētu emisiju izmaksefektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos (COM(2015) 337 final).*

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.77. Palāta ir publicējusi ziņojumu arī par energoapgādes drošību un ES iekšējā enerģijas tirgus izveidi ([65]). Palāta konstatēja, ka ES mērķis pabeigt iekšējā enerģijas tirgus izveidi līdz 2014. gadam netika sasniegts. Enerģētikas infrastruktūra Eiropā kopumā nav piemērota pilnīgi integrētiem tirgiem, tāpēc efektīvu energoapgādes drošību tā pašlaik nesniedz. Finansiālais atbalsts no ES budžeta enerģētikas infrastruktūras jomā ir devis tikai nelielu ieguldījumu iekšējā enerģijas tirgū un energoapgādes drošībā.

Īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu izpildes pārbaude

3.78. Palātas sagatavoto lietderības revīzijas ziņojumu pēcpārbaude ir būtiska pārskatatbildības ķēdes sastāvdaļa un palīdz Komisijai un dalībvalstīm veicināt ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešanu.

3.79. Īpašajā ziņojumā, ko Palāta 2016. gadā sagatavoja par 2014. gada ieteikumu īstenošanu ([66]), ir sniegti vairāki ieteikumi Komisijai panākt, lai tās ieteikumu īstenošanas uzraudzības prakse atbilst attiecīgajiem iekšējās kontroles standartiem. Komisija šos ieteikumus pieņēma un piekrita veikt koriģējošas darbības.

KOMISIJAS ATBILDES

3.77. *Komisija veic konkrētus pasākumus, lai novērstu atlikušos šķēršļus iekšējā enerģijas tirgū, jo īpaši izmantojot reģionālās sadarbības programmas, kas ietver dažādas dalībvalstis, kā arī Komisijas tirgus struktūras iniciatīvas izstrādes kontekstā. Attiecībā uz infrastruktūru ir svarīgi norādīt, ka:*

a) *tiek sagaidīts, ka enerģētikas infrastruktūru finansēs tirgus, t. i., no līdzekļiem, ko iegūs, piemērojot neatkarīgu regulatoru apstiprinātus tarifus lietotājiem, tāpēc finansiālajam atbalstam no ES budžeta līdzekļiem būtu jābūt izņēmumam, nevis normai;*

b) *situācijās, kad ir piešķirts finansiālais atbalsts, bieži vien tiek ievērojami uzlabota apgādes drošība. Labs piemērs ir Baltijas valstis, kurās no Eiropas enerģētikas programmas ekonomikas atveseļošanai (EEPEA) un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) piešķirtais atbalsts svarīgiem projektiem ir ne tikai uzlabojis elektroenerģijas apgādes drošību, bet arī palīdzējis tuvināt vairumtirdzniecības cenas.*

3.79-3.80. *Komisija ir apņēmusies nodrošināt, lai Revīzijas palātas īpašajos ziņojumos sniegtie ieteikumi, kuriem Komisija piekrīt, tiktu sistemātiski īstenoti un pārraudzīti.*

Komisija uzskata, ka tās kontroles pasākumi ir saskaņā ar starptautiskiem kontroles standartiem un paraugpraksēm.

Tomēr Komisija ir apņēmusies risināt turpmākās problēmas saistībā ar budžeta izpildes apstiprināšanas pārraudzības sistēmu un procedūrām.

([65]) Īpašais ziņojums Nr. 16/2015 "Energoapgādes drošības uzlabošana, veidojot iekšējo enerģijas tirgu: jāstrādā vairāk" (http://eca.europa.eu).

([66]) Īpašais ziņojums Nr. 2/2016 "2014. gada pārskats par Eiropas Revīzijas palātas īpašajos ziņojumos sniegto ieteikumu īstenošanas kontroli" (http://eca.europa.eu).

3.80. Palāta pārbaudīja, kā Komisija kontrolē, vai ir īstenoti tie 90 ieteikumi, kas bija iekļauti izlasē no 11 īpašajiem ziņojumiem, kuri publicēti no 2011. līdz 2012. gadam. Izlasi veidoja, ievērojot vairākus kritērijus ([67]). Saistībā ar 83 ieteikumiem, ko bija iespējams pārbaudīt, Palāta konstatēja, ka Komisija bija pilnībā īstenojusi 63 % ieteikumu, 26 % bija īstenoti lielākajā daļā aspektu, 10 % – dažos aspektos un 1 % ieteikumu nebija īstenoti.

3.81. Lai gan Komisija ir galvenā Palātas revidējamā vienība, revidenti bieži vien konstatē jautājumus, ko vislabāk var atrisināt dalībvalstu iestādes vai kas risināmi sadarbībā ar Komisiju, jo lielākā daļa ES izdevumu tiek pārvaldīta kopā ar dalībvalstīm saskaņā ar dalītas pārvaldības noteikumiem. Īpašajos ziņojumos formulētie ieteikumi reizēm ir adresēti dalībvalstīm kopumā. Palāta var sniegt ieteikumus arī konkrētām dalībvalstīm, taču tā notiek reti ([68]).

Ieteikumus paziņo dalībvalstu līmenī, taču formāla pēcpārbaude ir neviendabīga

3.82. Kad Palāta formulē dalībvalstīm kopumā adresētus ieteikumus, tos var darīt tām zināmus piecos veidos (sk. ***3.7. izcēlumu***). Pirmkārt, katru ziņojumu nosūta augstākajai revīzijas iestādei (valsts galvenajai publiskajai revīzijas iestādei). Tos nosūta arī Padomei izskatīšanai budžeta izpildes apstiprināšanas procedūras kontekstā, un vajadzības gadījumā arī Padomes darba grupas saņem to izklāstus. Palātas sagatavoto gada pārskatu (kas ietver arī sīkāku informāciju no īpašajiem ziņojumiem) nosūta katras dalībvalsts parlamentam, un Palātas locekļi, sadarbības ietvaros ar savas valsts parlamentu, var lūgt parlamentu vai tā attiecīgo komiteju pievērst īpašu uzmanību kādam konkrētam ziņojumam. Palātas ieteikumus izplata dalībvalstīs arī ar Komisijas vadlīniju un mācību pasākumu starpniecību.

([67]) Izraugās tos ziņojumus, kuriem vēl nav veikta pēcpārbaude, kuri joprojām ir aktuāli un kuri ir publicēti vismaz divus gadus iepriekš.

([68]) Papildus Palātas ziņojumos formulētajiem ieteikumiem izlasē iekļautās dalībvalstis, kurās notika lietderības revīzija, saņem arī individualizētu ziņojumu par revidentu konstatējumiem, un tas netiek publicēts. Šādi ziņojumi šajā pārskatā netiek apskatīti.

3.7. izcēlums. Konstatējumu paziņošana dalībvalstīm

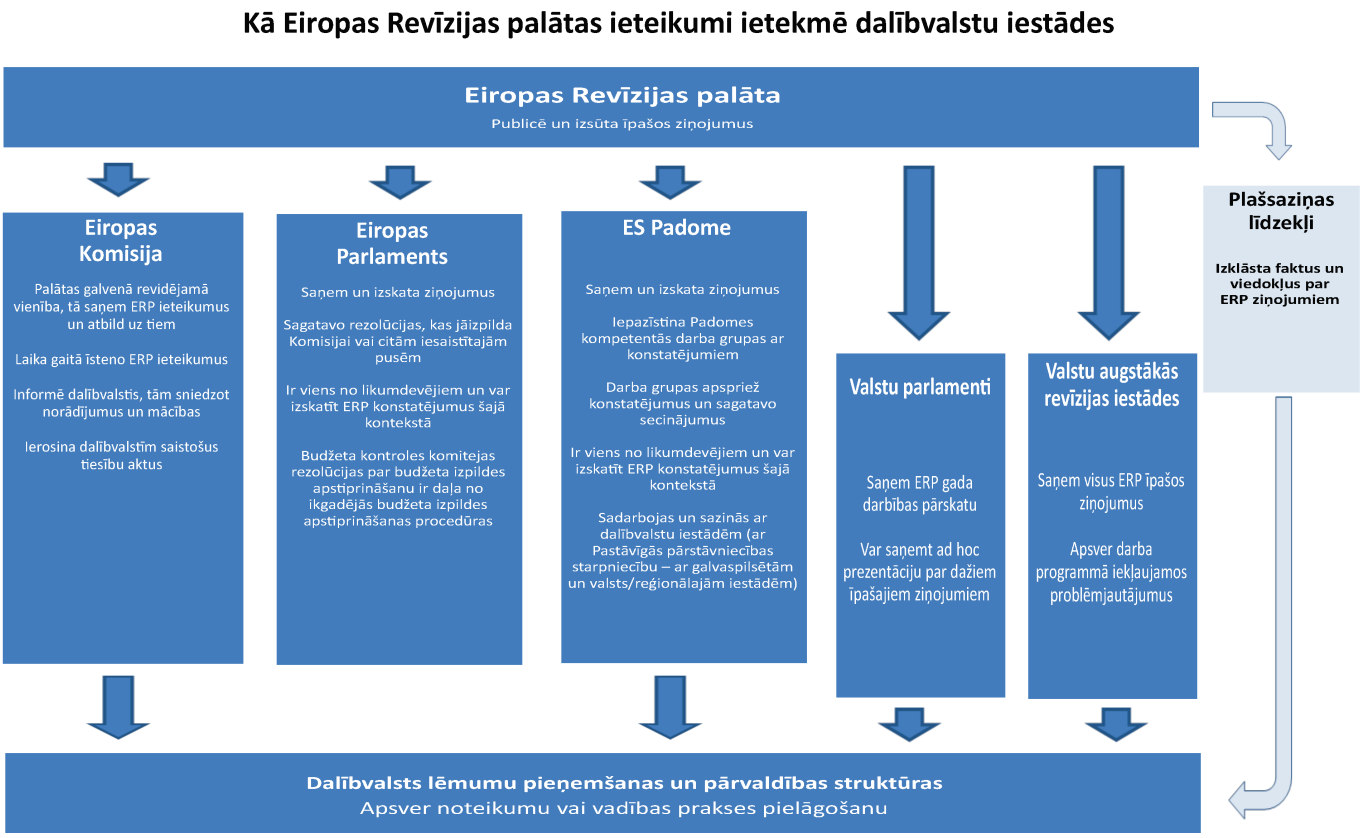

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.83. Tomēr līdz šim Palāta ir ieguvusi salīdzinoši maz informācijas par to, kādu ietekmi uz dalībvalstīm ir atstājuši šie komunikācijas centieni. Tāpēc Palāta veica maksājumu aģentūru, ministriju un augstāko revīzijas iestāžu aptauju dalībvalstu līmenī par to, kā tiek uzraudzīta ieteikumu īstenošana ([69]). Aptaujas anketu aizpildīja arī četri Komisijas ģenerāldirektorāti.

([69]) Uzaicinājumu piedalīties aptaujā saņēma 76 iestādes, atbildes iesniedza 56 iestādes jeb 74 %.

3.84. Atbildes uz aptaujas jautājumiem apstiprināja, ka sniegtie ieteikumi patiešām nonāk līdz dalībvalstīm un ka Palātas atziņas tiek nodotas pa vienu vai vairākiem iepriekš minētajiem saziņas kanāliem. Saistībā ar ietekmi 80 % respondentu atzina, ka dalībvalstu līmenī ir "zināma informācija" par Palātas ziņojumiem. Tomēr tikai 13 % paziņoja, ka viņu dalībvalstī darbojas koordinēta procedūra visu ieteikumu ieviešanas kontrolei. Attiecībā uz īstenotajiem pasākumiem 38 % respondentu minēja, ka pasākumus veic tikai saistībā ar konkrētiem jautājumiem, bet 49 % norādīja, ka netiek veiktas nekāda formāla ieteikumu ieviešanas kontroles darbības. Tomēr dažas dalībvalstis sniedza konkrētus piemērus, kā Palātas ieteikumi tiek iestrādāti valsts politikā un īstenoti praksē, galvenokārt dabas resursu jomā (sk. ***3.8. izcēlumu***).

3.8. izcēlums. Informētības piemēri un komunikācijas dalībvalstu līmenī

Palātas ziņojumā "Neienesīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā sniegtā ES lauku attīstības atbalsta izmaksu lietderība" ([70]) bija sniegts ieteikums dalībvalstīm ieviest procedūras, lai nodrošinātu, ka atbalstīto neienesīgo ieguldījumu izmaksas nepārsniedz tirgū piedāvāto līdzīga veida preču, pakalpojumu vai būvdarbu izmaksas. Konkrētāk, dalībvalstīm jānosaka atbilstoši kritēriji un/vai atsauces izmaksas, pamatojoties uz kurām dalībvalstu veikto administratīvo pārbaužu laikā tiek sistemātiski pārbaudītas neienesīgo ieguldījumu izmaksas. Atsaucoties uz šo ieteikumu, viena dalībvalsts ir ieviesusi standarta cenas dzīvžogu stādījumu pārvaldībai.

Lai izplatītu Palātas ieteikumus, vienas dalībvalsts vadošā iestāde dara tos pieejamus savā lauku attīstības programmu īstenošanas komitejas tīmekļa vietnē, kur ir pārstāvētas visas īstenotājstruktūras un maksājumu aģentūras.

Vienā dalībvalstī Lauksaimniecības ministrija informē maksājumu aģentūru un, ja vajadzīgs, citas ieinteresētās personas, nosūtot tām kopsavilkuma ziņojumu, kurā iekļauti Palātas galvenie konstatējumi un ieteikumi, ar pilnu ziņojuma tekstu pielikumā.

Avots: Atlasītas atbildes uz aptauju, kurā piedalījās augstākās revīzijas iestādes un maksājumu aģentūras.

([70]) Īpašais ziņojums Nr. 20/2015 "Neienesīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā sniegtā ES lauku attīstības atbalsta izmaksu lietderība" (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.85. Aptaujā iegūtie dati liecina, ka dalībvalstu līmenī ir pienācīgs informētības līmenis par lietderību revīziju rezultātā Palātas formulētajiem ieteikumiem. Tomēr ievērojami atšķiras formālas ieteikumu ieviešanas kontroles apmērs un pierādījumi, ka Palātas ieteikumu rezultātā valsts politikā un praksē ir notikušas pārmaiņas, ir pieticīgi. Ir skaidrs, ka jāuzlabo veids, kā tiek izstrādāti un izplatīti ieteikumi, lai tie radītu maksimālu ietekmi dalībvalstu līmenī. 2016.gada rudenī Palāta uzaicinās Kontaktkomiteju, Komisijas dienestus un Padomi apspriesties, kā varētu pārbaudīt ieteikumu īstenošanu dalībvalstīs.

KOMISIJAS ATBILDES

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Secinājumi

3.86. "Apvārsnis 2020" ir vērienīga programma, kas aptver plašu tēmu loku un pirmo reizi apvieno pētniecībai un inovācijām paredzētas izdevumu programmas, kuras agrāk bija nošķirtas, un ietver arī orientāciju uz prioritāti "Sabiedrības problēmu risināšana". Pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un ES galveno stratēģiju "Eiropa 2020" vieno augsta līmeņa saiknes: divi no trim galvenajiem pamatprogrammas rādītājiem ir arī augsta līmeņa rādītāji šajā stratēģijā. Tomēr šo rādītāju izmantošanai, lai noteiktu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijā "Eiropa 2020", ir ierobežota lietderība (sk. 3.7.–3.17. punktu).

3.86. *Lai gan Komisija atzīst, ka tai ir jāveic turpmāki uzlabojumi, tā uzskata, ka tās izpildes sistēmas ietvaros jau tiek sekots līdzi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumam stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā.*

Kā paskaidrots 3.1. izcēlumā un 3.13. punktā.

ES budžets veido tikai mazu daļu no kopējiem pētniecības un inovācijas izdevumiem Eiropā, un tādējādi tas pats par sevi var sniegt tikai nelielu ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanā. Virzība uz stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanu ir atkarīga no plaša tādu pasākumu klāsta, kas veikti ES un valsts līmenī un neattiecas tikai uz izdevumiem, un kuru veikšanā dalībvalstīm ir jāsniedz sākotnējais ieguldījums.

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā pastiprina mijiedarbība ar citām darbībām ES un valsts līmenī.

3.87. Komisijas 10 politisko prioritāšu saiknes ar stratēģiju "Eiropa 2020" un pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ir jāizklāsta skaidrāk. Politiskās prioritātes pārklājas ar stratēģijas "Eiropa 2020" prioritātēm, taču ir atšķirīgas. Nav skaidrs, kurai prioritāšu kopai tagad jāpieskaņo pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" prioritātes, sākot ar plānošanas posmu līdz pat uzraudzībai un ziņošanai. Pastāv risks, ka tiek skartas arī citas ES darbības (sk. 3.18.–3.21. punktu).

3.87. *Žana Kloda Junkera vadītās Komisijas politiskās prioritātes nodrošina satvaru pašas Komisijas ieguldījumam stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā, kas ir Savienības un dalībvalstu kopīgs pienākums. Politiskās prioritātes virza Komisijas veikto finanšu programmu īstenošanu, bet tas tiek darīts pilnīgā saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020" un atbilstīgi pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pamatā esošajam tiesiskajam regulējumam, kas nav mainīts.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.88. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" galvenais panākumu faktors ir efektīva sinerģija un papildināmība starp valstu un Eiropas pētniecības un inovācijas programmām. Palātas partneri Bulgārijas un Portugāles augstākajās revīzijas iestādēs konstatēja, ka dažās jomās ir vērojama papildināmība, taču pastāv arī dažas problēmas valsts līmenī (sk. 3.22. un 3.23. punktu).

3.89. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskais regulējums ieviež vairākus svarīgus elementus darbības rezultātu pārvaldībai, piemēram, mērķus un galvenos rezultātu rādītājus. Tas ir apsveicami. Tomēr tam nepieciešami turpmāki uzlabojumi; ir jāizstrādā dažas atsauces vērtības, starpposma mērķi un galīgie mērķi, daži mērķi ir jāpārskata, lai tie būtu pietiekami vērienīgi, un attiecībā uz dažiem rādītājiem trūkst pieejamas informācijas. Mērķi, kas noteikti tiesību aktos, pats par sevi saprotams, ir augsta līmeņa mērķi, taču tie darba programmās un konkursos nav pārvērsti zemāka līmeņa mērķos, kas noder darbības rezultātu pārvaldībai. Komisija neizmanto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darba programmas un ar tām saistītos konkursus, lai novirzītu vēl vairāk uzmanības uz darbības rezultātiem (sk. 3.27.–3.38. punktu).

3.90. Palātas pārbaudītajiem priekšlikumiem un dotāciju nolīgumiem mērķi parasti atbilda *SMART* kritērijiem, ja Komisija to bija prasījusi. Priekšlikumu novērtēšanas procedūras laikā, atskaitot Eiropas Pētniecības padomi, kura izmanto izcilības kritēriju, galvenā uzmanība tika pievērsta darbības rezultātiem. Dotāciju nolīgumos labuma guvējiem ir noteikta prasība paziņot Komisijai informāciju, kas vajadzīga pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" galveno rezultātu rādītāju apkopošanai. Tomēr, ja lieto plašāko jēdzienu "gaidāmā ietekme", nevis jēdzienu "gaidāmais rezultāts", palielinās risks, ka par šo sniegtā informācija ir pārāk plaša un nav tieši attiecināma uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" finansētajām darbībām, tāpēc darbības rezultātu novērtēšana var būt apgrūtināta (sk. 3.39.–3.43. punktu).

KOMISIJAS ATBILDES

3.89. *Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskā regulējuma pieņemšanas laikā ar likumdevēju iestādi tika apspriests izpildes satvars, un tas ir atspoguļots minētajā tiesiskajā regulējumā. Tas ietver vairākus rādītājus, kas tiks pārraudzīti programmas īstenošanas laikā, kā arī starpposma un* ex post *novērtējumu ietvaros. Šī skaidrā sistēma ir labāka nekā iepriekšējās pamatprogrammas.*

Darba programmu, kā arī plašākā kontekstā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" rezultāti un ietekme tiks izvērtēta, izmantojot šo izpildes sistēmu.

Izpildes sistēmas īstenošanu apgrūtina pētniecības ilgtermiņa raksturs, tiesiskā regulējuma sagatavošanas termiņi un atsevišķu datu ierobežotā pieejamība, un Komisija piekrīt, ka ir jāveic pastāvīgi uzlabojumi.

3.90. *Termina "gaidāmā ietekme", nevis termina "rezultāts" izmantošana izriet no fakta, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesiskais regulējums tika pieņemts pirms labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas. Izvērtējot to, kuriem projektiem piešķirt atbalstu, Komisija vēlas novērtēt projektu gaidāmo ietekmi. Tas neietekmēs to tiesiskajā regulējumā izklāstīto rādītāju uzraudzību, kas veido izpildes sistēmas pamatu.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

3.91. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības un ziņošanas sistēmas izveides trūkumu dēļ Komisijai ir ierobežota iespēja uzraudzīt programmas darbības rezultātus un ziņot par tiem.

a) Pašreizējā kārtība neļauj Komisijai uzraudzīt atsevišķi pētniecības un attīstības un inovāciju izdevumu un darbības rezultātu dažādos komponentus un ziņot par tiem pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros (sk. 3.45.–3.47. punktu).

b) Budžeta procedūrā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījums stratēģijā "Eiropa 2020" ir noteikts labi. Tomēr līdz šim par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijā "Eiropa 2020" nav ziņots jēgpilnā veidā (sk. 3.48.–3.50. punktu).

c) Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības un ziņošanas sistēma ir uzlabojusies salīdzinājumā ar Septīto pamatprogrammu, tomēr vēl ir trūkumi saistībā ar pamatprogrammas vajadzībām apkopoto informāciju. Pastāv risks, ka grūtības, ar kurām nācās saskarties Septītās pamatprogrammas *ex post* novērtējumā, var saglabāties arī attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (sk. 3.51.–3.53. punktu).

3.92. Novērtējot darbības rezultātus, jāņem vērā daži pamatjēdzieni, proti, vairāku veidu ieguvumi, ko sniedz publiska intervence, un tie ir ieguldījums, iznākums, rezultāti un ietekme. Lai gan Komisija ir definējusi šo terminu lietojumu, tā ne vienmēr ievēro šīs definīcijas. Īpaša problēma ir visai patvaļīgs terminu "rezultāts" un "ietekme" lietojums, kad tiesību aktu noteikumus iestrādā konkrētās darba programmās (sk. 3.54.–3.59. punktu).

KOMISIJAS ATBILDES

3.91. *Komisija uzskata, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības un ziņošanas sistēma atspoguļo būtiskus uzlabojumus salīdzinājumā ar Septīto pamatprogrammu. Ir noteikti skaidri mērķi, un tiesiskajā regulējumā ir nostiprināta izpildes sistēma, kas tika izsmeļoši pārrunāta ar ieinteresētajām personām un likumdevēju iestādi.*

Komisija ir informēta par to, ka joprojām pastāv vairāki trūkumi, un strādā pie to novēršanas:

a) Komisija neuzskata, ka par pētniecības un inovācijas izdevumiem ir jāziņo atsevišķi. Tiesiskajā regulējumā šāda prasība nav noteikta, un tas ir pretrunā ar pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ietvaros īstenotajiem centieniem novērst plaisu starp pētniecību un inovāciju;

b) tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā ir jāziņo programmas starpposma novērtējumā, un šis novērtējums tiks veikts 2017. gadā. Pētniecības cikla raksturs nozīmē to, ka, lai būtu iespējams sniegt jēgpilnu informāciju par ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā, ir jāpaiet zināmam laikam;

c) Komisija piekrīt, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības un ziņošanas sistēma atspoguļo būtiskus uzlabojumus salīdzinājumā ar Septīto pamatprogrammu. Ir noteikti skaidri mērķi, un tiesiskajā regulējumā ir nostiprināta izpildes sistēma, kas tika izsmeļoši pārrunāta ar ieinteresētajām personām un likumdevēju iestādi.

Komisija uzskata, ka tā ir rīkojusies, lai mazinātu sarežģījumus, kas tika konstatēti Septītās pamatprogrammas novērtēšanas sistēmā.

3.92. *Regulas par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" tika pieņemtas (2013. gada decembrī) pirms labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas (2015. gada maijā). Kā norādījusi Revīzijas palāta, tas ir radījis dažas nekonsekvences. Kopš labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" izpildes novērtēšanā tiek pastāvīgi izmantota labāka regulējuma terminoloģija.*

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
3.93. Ģenerāldirektorātos, kas darbojas dabas resursu jomā, Palāta konstatēja, ka vadības plānos un gada darbības pārskatos daudzi mērķi bija tieši pārņemti no politikas dokumentiem vai tiesību aktiem un tādējādi bija pārāk augsta līmeņa mērķi, lai būtu izmantojami kā vadības instrumenti. Bija vērojams progress darbības rezultātu mērīšanā izmantotajos rādītājos, tomēr ir palikušas dažas nepilnības (sk. 3.60.–3.65. punktu).	**3.93.** *Kopš Revīzijas palātas novērojumu par 2015. gada vadības plāniem saņemšanas Komisija ir ieviesusi izmaiņas SPP ciklā, jo īpaši lai nodrošinātu skaidrāku satvaru attiecībā uz Komisijas pārskatatbildību un tās dienestiem. Saskaņā ar jauno pieeju, sākot ar 2016. gadu, plānošanas dokumentiem ir jābūt racionalizētākiem un vairāk vērstiem uz Komisijas prioritātēm un ĢD kompetencēm, palīdzot tiem noteikt prioritātes un sniegt saskanīgu pārskatu par izpildi, skaidri nošķirot attiecinājumu (attiecībā uz rezultātiem un iznākumiem, kas tieši izriet no Komisijas dienestu darbībām) un ieguldījumu (gadījumos, kad Komisijas dienestu darbībām ir nozīme konkrētā rezultāta vai ietekmes panākšanā) attiecībā uz ES augsta līmeņa politikas un izdevumu programmu rezultātiem.* *Stratēģiskais plāns paredz jaunu pieeju, pārorientējoties no īstermiņa plānošanas uz ilgtermiņa stratēģisku perspektīvu un tādējādi palīdzot ģenerāldirektorātiem saskaņot to konkrētos mērķus ar Komisijas noteiktajiem ilgtermiņa mērķiem. Plānotie darbības iznākumi turpmākajam gadam ir uzskaitīti vadības plānā.*

Ieteikumi

3.94. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***3.2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta bija sniegusi piecus ieteikumus. No šiem ieteikumiem divi bija ieviesti dažos aspektos, bet trīs nebija ieviesti.

3.95. Saistībā ar 2015. gadu Palāta sniedz turpmāk uzskaitītos ieteikumus.

— **1. ieteikums**. *Darbības mērķi*

Komisijai ir jāpārvērš pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" tiesību aktos noteiktie augsta līmeņa mērķi darbības mērķos darba programmu līmenī, lai, novērtējot darba programmu un konkursu darbības rezultātus, tos varētu efektīvi izmantot kā dzinuļus rezultātu sasniegšanai.

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Lai gan vispārējā izpildes sistēma ir izveidota un skaidra, Komisija pieņem zināšanai Revīzijas palātas izvirzītos jautājumus, kas tiks pilnībā ņemti vērā pašlaik īstenotā darba ietvaros, lai uzlabotu darba programmas, tostarp to nozīmi saistībā ar ziņošanu, kuras pamatā ir izpilde.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
— **2. ieteikums**. *Dažādas stratēģijas ir jāpaskaidro sīkāk* Komisijai ir sīkāk jāpaskaidro saiknes starp stratēģiju "Eiropa 2020" (2010.–2020. g.), daudzgadu finanšu shēmu (2014.–2020. g.) un Komisijas prioritātēm (2015.–2019. g.), piemēram, stratēģiskās plānošanas un ziņošanas procesā (2016.–2020. g.). Tas pastiprinātu uzraudzības un ziņošanas kārtību un dotu iespēju Komisijai efektīvi ziņot par ES budžeta ieguldījumu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā.	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Komisijas politiskās prioritātes ir skaidri noteiktas Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera politiskajās pamatnostādnēs. Tās nodrošina Komisijas rīcības plānu, kas ir pilnīgi saskaņots un savietojams ar Eiropas ilgtermiņa izaugsmes stratēģiju "Eiropa 2020". Prioritāšu un stratēģijas "Eiropa 2020" tvēruma atšķirības atspoguļo Komisijas pienākumu reaģēt uz problēmām, kas radušās vai pastiprinājušās kopš stratēģijas "Eiropa 2020" izstrādes, piemēram, saistībā ar migrāciju.* *Sākot ar 2016. gadu un* ***pamatojoties uz katras Komisijas struktūrvienības sagatavotajiem stratēģiskajiem plāniem****, katras Komisijas struktūrvienības gada darbības pārskatos, kā arī Komisijas vadības un darbības ziņojumā tiks paskaidrots, kā konkrētie mērķi veicina politisko prioritāšu īstenošanu, kā arī tiks papildus precizētas saiknes ar stratēģiju "Eiropa 2020".*
— **3. ieteikums**. *Konsekventa terminu lietošana* Komisijai visās savās darbībās termini "ieguldījums", "iznākums", "rezultāts" un "ietekme" ir jālieto konsekventi un saskaņā ar tās labāka regulējuma pamatnostādnēm.	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Dažādas regulas attiecībā uz 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmu tika pieņemtas pirms labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas (2015. gada maijā). Turklāt šo regulu saturs ir tādu politisko pārrunu rezultāts, kas tika veiktas starp vairākām likumdevējām iestādēm. Kā norādījusi Revīzijas palāta, tas ir radījis dažas nekonsekvences. Kopš labāka regulējuma pamatnostādņu pieņemšanas visu programmu uzraudzībā un novērtēšanā būtu pastāvīgi jāizmanto labāka regulējuma terminoloģija. Tomēr konsekventu terminu izmantošanu visos tiesību aktos īstermiņā nav iespējams panākt.* *Komisija attiecībā uz tās iekšējo izpildes sistēmu ir paredzējusi konsekventas definīcijas un metodes, izmantojot visām struktūrvienībām sniegtos pastāvīgos norādījumus. Šīs definīcijas ir identiskas ar labāka regulējuma pamatnostādnēs dotajām definīcijām.*

3.1. PIELIKUMS

REVĪZIJAS PALĀTAS 2015. GADĀ PIEŅEMTIE ĪPAŠIE ZIŅOJUMI

— Nr. 1/2015 "Iekšzemes ūdensceļu transports Eiropā: modālais īpatsvars un kuģojamības apstākļi nav ievērojami uzlabojušies kopš 2001. gada"

— Nr. 2/2015 "ES finansējums komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Donavas upes baseinā: ir nepieciešami turpmāki centieni, lai palīdzētu dalībvalstīm sasniegt ES notekūdeņu politikas mērķus"

— Nr. 3/2015 "ES garantija jauniešiem: sperti pirmie soļi, bet gaidāmi īstenošanas riski"

— Nr. 4/2015 "Tehniskā palīdzība: tās devums lauksaimniecībā un lauku attīstībā"

— Nr. 5/2015 "Vai finanšu instrumentu izmantošana lauku attīstības jomā ir sekmīga un daudzsološa pieeja"

— Nr. 6/2015 "ES ETS integritāte un īstenošana"

— Nr. 7/2015 "ES policijas misija Afganistānā – neviendabīgi rezultāti"

— Nr. 8/2015 "Vai ar ES finansiālo atbalstu tiek pienācīgi apmierinātas mikrouzņēmēju vajadzības"

— Nr. 9/2015 "ES atbalsts cīņā pret spīdzināšanu un par nāvessoda atcelšanu"

— Nr. 10/2015 "Jāpastiprina centieni risināt publiskā iepirkuma problēmas saistībā ar ES kohēzijas politikas izdevumiem"

— Nr. 11/2015 "Vai Komisija labi pārvaldīja partnerattiecību nolīgumus zivsaimniecības nozarē"

— Nr. 12/2015 "ES prioritāti – veicināt uz zināšanām balstītu lauku ekonomiku – nelabvēlīgi ietekmē zināšanu pārneses un konsultāciju pasākumu vāja pārvaldība"

— Nr. 13/2015 "ES atbalsts kokmateriālu ražotājvalstīm saskaņā ar *FLEGT* Rīcības plānu"

— Nr. 14/2015 "Vai ĀKK ieguldījumu mehānisms rada pievienoto vērtību"

— Nr. 15/2015 "ĀKK un ES enerģijas instruments atjaunojamās enerģijas atbalstam Austrumāfrikā"

— Nr. 16/2015 "Energoapgādes drošības uzlabošana, veidojot iekšējo enerģijas tirgu: jāstrādā vairāk"

— Nr. 17/2015 "'Komisijas atbalsts rīcības grupām jauniešu nodarbinātības veicināšanai: ESF finansējums pārvirzīts, bet nepietiekama koncentrēšanās uz rezultātiem"

— Nr. 18/2015 "Grūtībās nonākušajām valstīm sniegtā finansiālā palīdzība"

— Nr. 19/2015 "Lai uzlabotu tehniskās palīdzības sniegšanu Grieķijai, lielāka uzmanība jāpievērš rezultātiem"

— Nr. 20/2015 "Neienesīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā sniegtā ES lauku attīstības atbalsta izmaksu lietderība"

— Nr. 21/2015 "Uz rezultātiem vērsta pieeja ES attīstības un sadarbības pasākumos un to risku izvērtējums, kas saistīti ar šo pieeju"

— Nr. 22/2015 "ES īstenotā kredītreitingu aģentūru uzraudzība ir labi izveidota, taču vēl nav pilnībā efektīva"

— Nr. 23/2015 "Ūdens kvalitāte Donavas upes baseinā: gūti panākumi Ūdens pamatdirektīvas īstenošanā, bet vēl ir daudz darāmā"

— Nr. 24/2015 "Ar PVN saistītas krāpšanas apkarošana Kopienā: jārīkojas aktīvāk"

— Nr. 25/2015 "ES atbalsts lauku infrastruktūrai – iespējas panākt daudz labāku ieguldīto līdzekļu atdevi"

3.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE DARBĪBAS REZULTĀTU JOMĀ

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**1. ieteikums**. Pamatojoties uz šo pārbaudi, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2013. gadu, Palāta iesaka Komisijai pie nākamās izdevības, kad tiks pārskatīta Finanšu regula, racionalizēt ziņošanu par darbības rezultātiem.				X			*Komisija uzsver, ka pārskatīšana joprojām turpinās.*
	2. ieteikums. Pamatojoties uz šo pārbaudi, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2013. gadu un lai sniegtu lasītājam skaidrāku pārskatu par gūtajiem sasniegumiem, Palāta iesaka Komisijai nodrošināt, ka novērtējuma ziņojumā tiek iekļauts kopsavilkums, kurā apkopota visa pieejamā informācija par virzību uz "Eiropa 2020" mērķiem.			X				*Komisija gada ziņojumā par vadību un izpildi, kā arī Eiropas pusgada ietvaros pastāvīgi cenšas uzlabot informācijas sniegšanu par progresu virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu īstenošanu.*
	3. ieteikums. Pamatojoties uz šo pārbaudi, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2013. gadu, Komisijai turpmāk jāattīsta sava darbības rezultātu pārvaldības un ziņošanas sistēma tā, lai ģenerāldirektoru ikgadējos ticamības apliecinājumos ļautu Komisijai uzņemties atbildību par pareizu finanšu pārvaldību, kā arī par ES budžeta devumu politikas sasniegumos.				X			*Komisija nepiekrīt šim ieteikumam.*

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	**1. ieteikums**. Nākamajā plānošanas periodā (2014.–2020. g.) Komisijai un likumdevējai iestādei ir jānodrošina, ka uzmanības centrā ir izpilde. Tāpēc konkrētai jomai specifiskās regulās vai kādā citā saistošā veidā ir jānosaka ierobežots skaits pietiekami konkrētu mērķu līdz ar atbilstīgiem radītājiem, gaidāmajiem rezultātiem un ietekmi.			X				*Komisija uzskata, ka 2014.–2020. gada tiesiskajā regulējumā uzsvars uz izpildi ir ievērojami pastiprināts.*
	2. ieteikums. Komisijai jānodrošina skaidra saistība starp ģenerāldirektorātu darbībām un izvirzītajiem mērķiem. Izvirzot mērķus, katram ģenerāldirektorātam ir jāņem vērā attiecīgais pārvaldības veids un, piemērotā gadījumā, tā funkcijas un pienākumi.				X			*Komisija nepiekrīt šim ieteikumam.*

4. NODAĻA

Ieņēmumi

SATURS

	Punkts
Ievads	4.1.–4.5.
Ieņēmumu īss apraksts	4.2.–4.4.
Revīzijas tvērums un pieeja	4.5.
Darījumu pareizība	4.6.
Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles sistēmas elementu pārbaude	4.7.–4.21.
NKI un PVN atlikumi un korekcijas atspoguļo atjauninātos dalībvalstu NKI un PVN datus un darbu, kas veikts saistībā ar atrunās minētajiem jautājumiem	4.8.
Komisija atcēla lielu skaitu NKI atrunu	4.9.–4.12.
PVN pašu resursu atrunu skaits ir samazinājies	4.13.
Dalībvalstīm ir iespējams vēl vairāk uzlabot tradicionālo pašu resursu pārvaldību	4.14.–4.19.
EEZ/EBTA iemaksu un korekciju mehānismu aprēķinos bija nelielas kļūdas	4.20.
Gada darbības pārskati sniedza objektīvu novērtējumu	4.21.
Secinājumi un ieteikumi	4.22.–4.24.
Secinājums par 2015. gadu	4.22.
Ieteikumi	4.23.–4.24.

4.1. pielikums.	Darījumu pārbaužu rezultāti ieņēmumu jomā
4.2. pielikums.	Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude ieņēmumu jomā
4.3. pielikums.	Spēkā esošo NKI atrunu, PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaits katrā dalībvalstī 2015. gada 31. decembrī

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

4.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti Palātas konstatējumi par ieņēmumiem, kuros ietilpst pašu resursi un citi ieņēmumi. Būtiskākā informācija par 2015. gada ieņēmumiem ir sniegta ***4.1. attēlā***.

4.1. attēls. Galvenā informācija par ieņēmumiem 2015. gadā

(miljardi EUR)

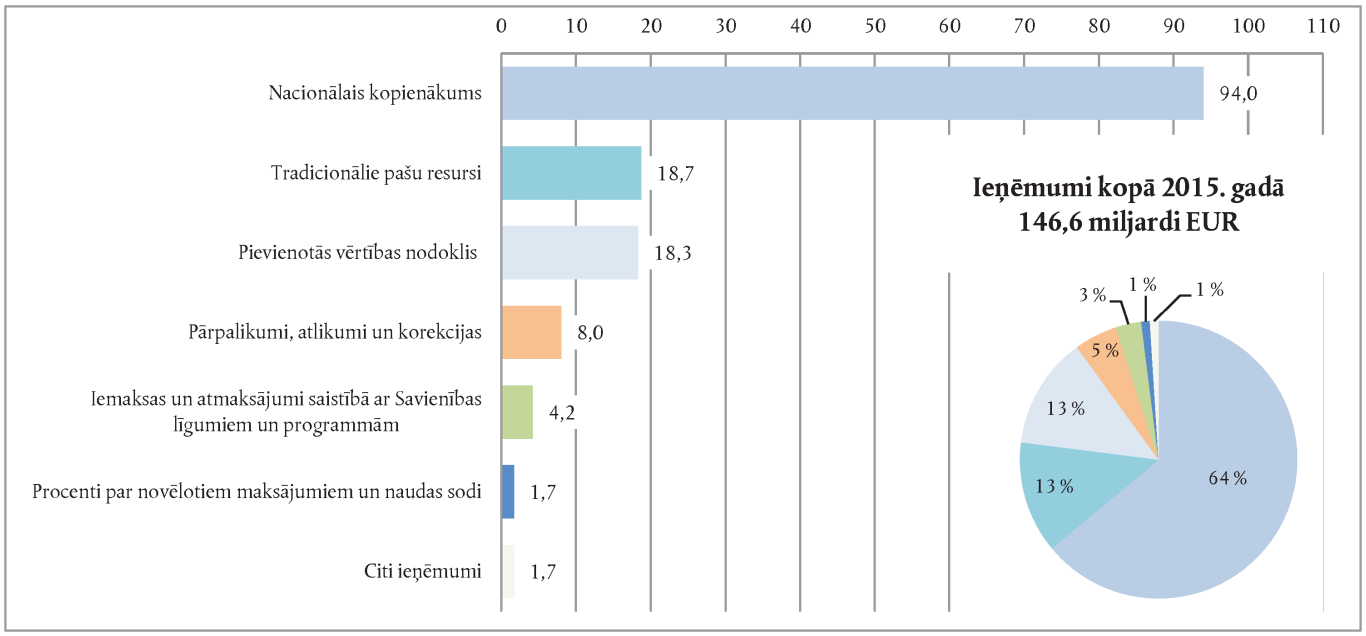

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Ieņēmumu īss apraksts

4.2. Ieņēmumu lielāko daļu veido pašu resursi (90 %) ([1]), t. i., dalībvalstu iemaksas ([2]), un tos iedala trīs kategorijās.

— No nacionālā kopienākuma (NKI) iegūtos pašu resursus (64 % no ieņēmumiem) aprēķina, dalībvalstu NKI piemērojot vienotu likmi. Dalībvalstu iemaksas aprēķina, balstoties uz prognozētajiem NKI datiem ([3]). Pēc tam, kad ir ņemti vērā visi citi ieņēmumu avoti, NKI pašu resursus izmanto ES budžeta līdzsvarošanā ([4]). Galvenais risks ir tas, ka pakārtotie statistikas dati nav apkopoti saskaņā ar ES noteikumiem vai arī ka Komisija tos nav apstrādājusi saskaņā ar šiem noteikumiem, lai aprēķinātu dalībvalstu iemaksas, tostarp atlikumus un korekcijas. Pastāv arī risks, ka Komisijas veiktajās dalībvalstu NKI datu pārbaudēs netiek atklāta iespējama neatbilstība ES noteikumiem.

— Pašu resursus no pievienotās vērtības nodokļa (PVN) (13 %) aprēķina, piemērojot vienotu likmi dalībvalstu saskaņotā PVN novērtējuma bāzei. Galvenie riski ir dalībvalstu sniegtās informācijas pilnīgums un precizitāte, Komisijas aprēķinu precizitāte par veicamajām iemaksām un dalībvalstu maksājumu savlaicīgums.

([1]) Spēkā esošie tiesību akti ir Padomes 2007. gada 7. jūnija Lēmums 2007/436/EK, Euratom par Eiropas Kopienu pašu resursu sistēmu (Pašu resursu lēmums) (OV L 163, 23.6.2007., 17. lpp.) un Padomes 2000. gada 22. maija Regula (EK, Euratom) Nr. 1150/2000, ar ko īsteno Lēmumu 2007/436/EK, Euratom par Kopienu pašu resursu sistēmu (OV L 130, 31.5.2000., 1. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (ES, Euratom) Nr. 1377/2014 (OV L 367, 23.12.2014., 14. lpp.).

([2]) Ar Pašu resursu lēmumu tika noteikti samazinājumi, kurus piemēroja dažu valstu NKI iemaksām un PVN iemaksām no 2007. līdz 2013. gadam. Tiklīdz tiks ratificēts jaunais tiesību aktu kopums (sk. 4.4. punktu), dažas dalībvalstis ar atpakaļejošu spēku saņems samazinājumu 2014.–2020. gada periodam. Turklāt Pašu resursu lēmumā vienai dalībvalstij tika noteikta arī budžeta nelīdzsvarotības korekcija. Šī korekcija joprojām bija spēkā 2015. gadā un turpināsies saskaņā ar jauno tiesību aktu kopumu.

([3]) Par šiem datiem Komisija un dalībvalstis vienojas Padomdevējas komitejas pašu resursu jautājumos sanāksmē.

([4]) Jebkurš pārāk zemu (vai pārāk augstu) novērtēts NKI konkrētai dalībvalstij – kaut arī tas neietekmē kopējos NKI pašu resursus – izraisa iemaksu palielinājumu (vai samazinājumu) no citām dalībvalstīm, kamēr NKI dati netiek izlaboti.

— Tradicionālie pašu resursi (TPR) (13 %) ir par importu iekasētie muitas nodokļi un cukura ražošanas nodevas. Tos aprēķina un iekasē dalībvalstis. Trīs ceturtdaļas (no iekasētās summas) dalībvalstis maksā ES budžetā, bet atlikušo ceturtdaļu tās ietur, lai segtu iekasēšanas izmaksas. Galvenie riski saistībā ar TPR ir Eiropas Savienībai nodoto nodokļu pilnīgums, precizitāte un savlaicīgums.

4.3. Starp galvenajiem riskiem saistībā ar pārējiem ieņēmumiem ir Komisijas īstenotā naudas sodu pārvaldība un kļūdas ar ES un citiem nolīgumiem saistīto iemaksu aprēķinā un budžeta nelīdzsvarotības korekcijas mehānismos.

4.4. Padome 2014. gada 26. maijā oficiāli apstiprināja pašu resursu jauno tiesību aktu kopumu. Pēc tam, kad dalībvalstis to būs ratificējušas, to piemēros ar atpakaļejošu spēku, sākot ar 2014. gada 1. janvāri. Palāta sekos līdzi ratifikācijas procesam un no tā izrietošajam atpakaļejošās ietekmes aprēķinam ([5]).

Revīzijas tvērums un pieeja

4.5. Palātas revīzijas pieejas un metodoloģijas galvenie elementi ir aprakstīti ***1.1. pielikumā***. Ieņēmumu revīzijā jānorāda še turpmāk sniegtā informācija.

a) Palātas pārbaudītās sistēmas bija:

   i) Komisijas sistēmas, ar kuru palīdzību nodrošina, ka dalībvalstu NKI dati ir atbilstoši kā pamats pašu resursu vajadzībām (tostarp atrunu atcelšanai), un Komisijas sistēmas, ar kuru palīdzību aprēķina un iekasē NKI pašu resursu iemaksas ([6]) un NKI atlikumus;

   ii) Komisijas sistēmas, ar kurām nodrošina, ka PVN pašu resursi un PVN atlikumi ir pareizi aprēķināti un iekasēti ([7]);

([5]) Dalībvalstu iemaksas pārrēķinās, ņemot vērā šādus elementus:
— uz trim dalībvalstīm attieksies samazināta PVN resursu piesaistīšanas likme 0,15 %,
— uz četrām dalībvalstīm attieksies vienreizējā maksājuma samazinājumi NKI maksājumiem,
— iekasēto TPR ieturējuma likme tiks samazināta līdz 20 % (no pašreizējiem 25 %),
— NKI pašu resursu vajadzībām aprēķinās saskaņā ar EKS 2010 (pašlaik piemēro EKS 95).

([6]) Šīs revīzijas sākumpunkts bija NKI datu prognoze, par ko bija panākta vienošanās. Palāta nevar sniegt vērtējumu par to, cik kvalitatīvi ir dati, par kuriem vienojusies Komisija un dalībvalstis.

([7]) Revīzijas sākumpunkts bija dalībvalstu sagatavotā saskaņotā PVN bāze. Tajā netika tieši pārbaudīta statistika un dati, kurus sniedz dalībvalstis. Sk. arī Īpašo ziņojumu Nr. 24/2015 "Ar PVN saistītas krāpšanas apkarošana Kopienā: jārīkojas aktīvāk" (http://eca.europa.eu).

iii) Komisijas TPR sistēmas, tostarp Komisijas veiktā dalībvalstu pēcmuitošanas revīziju uzraudzība;

iv) TPR grāmatvedības sistēmas ([8]) trīs atlasītās dalībvalstīs (Francijā, Itālijā un Lietuvā) ([9]) un to pēcmuitošanas revīziju sistēmu caurskatīšana;

v) Komisijas īstenotā naudas sodu un sankciju pārvaldība saskaņā ar ES budžeta 7. sadaļu;

vi) Komisijas veiktais Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ)/Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) iemaksu aprēķins;

vii) Komisijas veiktais korekcijas mehānismu aprēķins ([10]).

b) Palāta pārbaudīja 55 Komisijas iekasēšanas rīkojumu ([11]) izlasi. Izlase ir veidota tā, lai tā būtu reprezentatīva visā ieņēmumu avotu klāstā.

c) Palāta novērtēja Komisijas Budžeta ģenerāldirektorāta (Budžeta ĢD) un *Eurostat* gada darbības pārskatus.

DARĪJUMU PAREIZĪBA

4.6. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***4.1. pielikumā***. No 55 pārbaudītajiem darījumiem nevienā nebija kļūdu.

— Palāta neatklāja nevienu kļūdu Komisijas veiktajā uz PVN un NKI datiem balstītajā dalībvalstu iemaksu aprēķinā un to maksājumos.

— Palāta konstatēja, ka Komisijas izdotie iekasēšanas rīkojumi atspoguļoja dalībvalstu iesūtītos TPR pārskatus.

— Palāta neatklāja nevienu kļūdu pārējo ieņēmumu darījumu aprēķinos un maksājumos.

([8]) Kā revīzijas sākumpunkts tika ņemti dati, kas ievadīti apmeklēto dalībvalstu TPR grāmatvedības sistēmās. Palāta nevar ietvert nedeklarēto importu vai to importu, kas nav nonācis muitas uzraudzībā.

([9]) Šīs trīs dalībvalstis tika atlasītas, ņemot vērā to tradicionālo pašu resursu iemaksu ievērojamo apmēru, kā arī rotācijas pieeju.

([10]) Lēmums 2007/436/EK, Euratom, 4. pants.

([11]) Iekasēšanas rīkojums ir dokuments, kurā Komisija reģistrē tai pienākošās summas.

GADA DARBĪBAS PĀRSKATU UN CITU IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMU ELEMENTU PĀRBAUDE

4.7. Kā paskaidrots 4.5. punktā, revidenti pārbaudīja atlasītas sistēmas. Šajā iedaļā sniegti izvērsti apsvērumi, kas nerada pamatu iebildēm Palātas uzskatos par ieņēmumiem, bet ir pamatā ieteikumiem vēl vairāk uzlabot ieņēmumu aprēķināšanu un iekasēšanu.

NKI un PVN atlikumi un korekcijas atspoguļo atjauninātos dalībvalstu NKI un PVN datus un darbu, kas veikts saistībā ar atrunās minētajiem jautājumiem

4.8. Dalībvalstīm katru gadu ir jāiesniedz atjauninātie NKI un PVN dati par tiem gadiem, par kuriem dati vēl var mainīties (četri gadi), vai jāatrisina atrunā aprakstītie jautājumi ([12]). Komisija šo informāciju izmanto, lai pārrēķinātu dalībvalstu NKI un PVN iemaksas par iepriekšējiem gadiem (PVN un NKI atlikumi un korekcijas). Ievērojama daļa nozīmīgu korekciju dalībvalstu iemaksās, kuras bija aprēķinātas 2014. gadā (9 813 miljoni EUR), veidojās, pateicoties darbam, kas veikts saistībā ar NKI atrunās minētajiem jautājumiem ([13]), tā rezultātā Komisija 2015. gadā atcēla lielāko daļu šādu atrunu.

Komisija atcēla lielu skaitu NKI atrunu

4.9. NKI atrunas iedala vispārējās atrunās un īpašajās atrunās. Vispārējās atrunas aptver visus NKI apkopošanas elementus. Īpašās atrunas attiecas uz atsevišķiem NKI elementiem un var būt saistītas ar darījumiem ([14]), ar transversāliem aspektiem ([15]) vai ar procesiem ([16]). ***4.2. attēlā*** parādīta spēkā esošo atrunu skaita dinamika gada beigās. Tajā iekļauta arī informācija par TPR un PVN, kas iztirzāta turpmāk nodaļā. Izvērsta informācija par stāvokli 2015. gada beigās katrā dalībvalstī sniegta ***4.3. pielikumā***.

([12]) Šos datus var pārskatīt vismaz četrus gadus, pēc kuriem iestājas noilgums, ja vien nav formulētas atrunas. Apšaubāmu elementu dalībvalsts iesniegtajos NKI un PVN datos ar atrunu patur atvērtu korekcijām pēc tiesību aktos noteiktā četru gadu termiņa.

([13]) Sk. 2014. gada pārskata 4.6.–4.13. punktu.

([14]) Šīs atrunas aptver konkrētu NKI darījumu dalībvalstī.

([15]) Transversālās atrunas aptver konkrētu darījumu visās dalībvalstīs.

([16]) Tās izmanto tad, kad tiek apskatīts konkrēts procesa posms, sk. 4.11. punktu.

4.2. attēls. NKI atrunu, PVN atrunu un TPR neatrisināto jautājumu skaita dinamika gada beigās

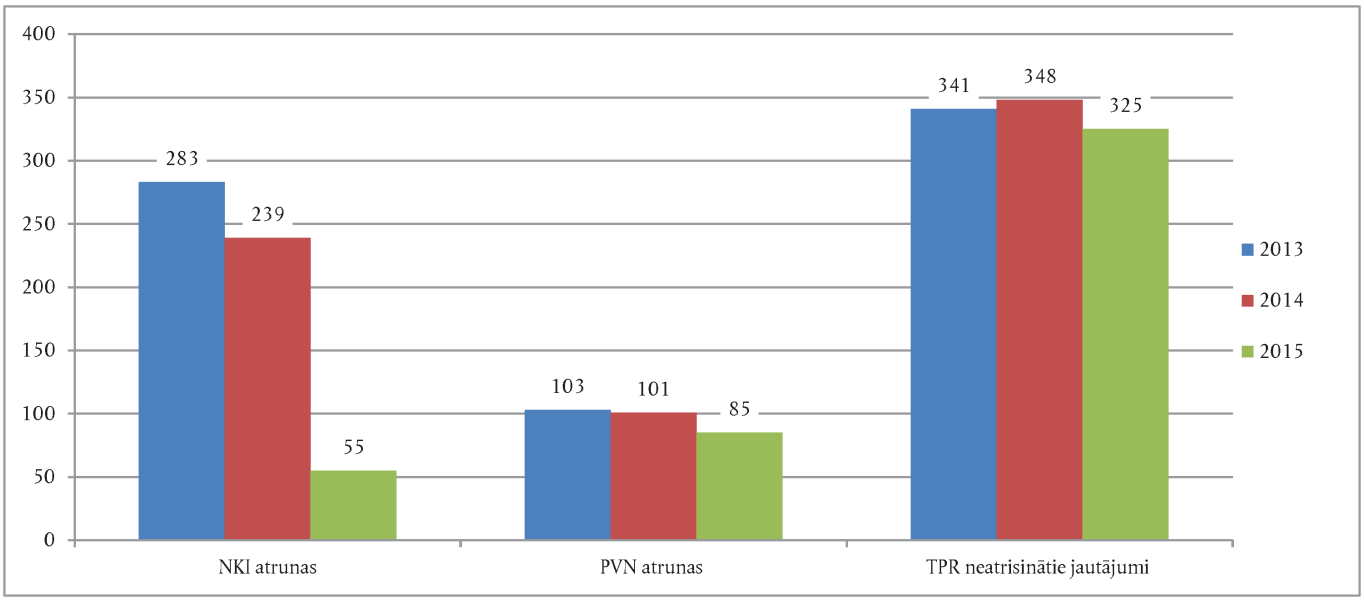

Ar NKI procesiem saistītās īpašās atrunas (sk. 4.11. punktu) un vispārējās atrunas (sk. 4.12. punktu) NKI atrunu kopskaitā nav iekļautas.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Ievērojami samazinājās spēkā esošo ar darījumiem saistīto un transversālo īpašo atrunu skaits

4.10. Komisija 2015. gadā atcēla 184 atrunas (67 ar darījumiem saistītās un 117 transversālās īpašās atrunas), tostarp ilgi nenokārtotu ar darījumiem saistītu NKP atrunu Grieķijai, kura attiecās uz 1995.–2001. gadu ([17]). Analizētajā atcelto atrunu izlasē Palāta nopietnas problēmas nekonstatēja. 2015. gada beigās bija spēkā 55 atrunas, kuras aptvēra dalībvalstu apkopojuma atsevišķus elementus (sk. ***4.2. attēlu***), no tām 39 bija saistītas ar darījumiem un 16 bija transversālas īpašās atrunas.

KOMISIJAS ATBILDES

4.10. *Komisija nacionālā kopienākuma (NKI) pārbaudēm un atrunu atcelšanai piešķir augstu prioritāti. Tādēļ Eiropas Savienības Statistikas biroja* (Eurostat) *NKI komanda tika nostiprināta, 2015. gada pirmajā pusē uz pagaidu laiku pārgrupējot darbiniekus. Attiecīgi, tuvojoties gada beigām, darbinieku skaits bija gandrīz divreiz lielāks.*

Spēkā esošo atrunu skaits 2016. gada sākumā tika samazināts vēl vairāk.

([17]) Nacionālais kopprodukts (NKP) bija nacionālo kontu kopuma rādītājs, kuru izmantoja līdz 2001. gadam.

Ar procesiem saistīto īpašo atrunu termiņš tika pagarināts

4.11. Komisija pagarināja termiņu 27 ar procesiem saistītām īpašajām atrunām par dalībvalstu 2010. gada NKI apkopošanu, lai aptveru 2011. gadu, – tās bija vienīgās 2015. gadā formulētās atrunas. Tās formulēja, lai ļautu Komisijai veikt pārbaudi ([18]) par datiem, kas sagatavoti saskaņā ar Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu (EKS 2010) ([19]).

Joprojām pastāv vispārējās atrunas par Grieķijas NKI datiem par 2008. un 2009. gadu

4.12. Vienīgās vispārējās atrunas, kas bija spēkā 2015. gada beigās, attiecās uz Grieķijas NKI datiem par 2008. un 2009. gadu. Lai gan bija gūti panākumi, risinot šīs atrunas, tās netika atceltas. Tomēr 2015. gadā Komisija turpināja cieši sekot problēmām Grieķijas nacionālo kontu apkopošanā un saglabāja tehniskās palīdzības programmu, kura bija izveidota 2014. gadā un kuras mērķis bija izveidot neatkarīgu un spēcīgu valsts statistikas iestādi. Šis darbs uzlabo Grieķijas NKI datu ticamību. Tas ir svarīgi, jo datu kvalitāte var ietekmēt visu dalībvalstu individuālās iemaksas saistībā ar NKI pašu resursiem (sk. 4. zemsvītras piezīmi).

PVN pašu resursu atrunu skaits ir samazinājies

4.13. Gada beigās bija spēkā 85 atrunas, 2014. gadā to skaits bija 101 (sk. ***4.2. attēlu***), no tām 69 atrunas bija noteikusi Komisija un 16 – dalībvalstis. No 69 Komisijas noteiktajām atrunām 15 attiecās uz pārkāpumiem, kas saistīti ar PVN direktīvu ([20]) (piemēram, bija piešķirti atbrīvojumi produktiem vai darbībām, kam tādi nebija jāpiešķir). Komisijas noteikto ilgstoši spēkā esošo atrunu ([21]) skaits samazinājās no desmit uz sešām.

([18]) Šīs pārbaudes pamatā ir jābūt NKI uzskaitījumiem. Uzskaitījums ir dalībvalsts izvērsts paskaidrojums par avotiem un metodēm, kas izmantotas NKI aplēsēs. Tas ir pamats *Eurostat* novērtējumam par NKI datu kvalitāti un pilnīgumu pašu resursu vajadzībām paredzētā NKI kontekstā.

([19]) EKS 2010 ir jaunākā starptautiski saderīgā ES uzskaites sistēma, kas vajadzīga, lai sistemātiski un detalizēti aprakstītu ekonomiku. To ieviesa 2014. gada septembrī.

([20]) Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.).

([21]) Palāta uzskata, ka ilgstoši spēkā esošas atrunas attiecas uz laiku vismaz pirms 10 gadiem, t. i., atrunas, kas bija spēkā 2015. gada beigās attiecībā uz 2006. gadu un agrākiem gadiem.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Dalībvalstīm ir iespējams vēl vairāk uzlabot tradicionālo pašu resursu pārvaldību

Pēcmuitošanas revīzija ir svarīgs instruments, ar ko aizsargā ES finanšu intereses, …

4.14. Muitas iestādes var pārbaudīt komercdokumentus un ar precēm saistītos datus pēc tam, kad tās ir ievestas un laistas brīvā apgrozībā Eiropas Savienībā ([22]). Šīs pārbaudes, kurās ietilpst pēcmuitošanas revīzijas ([23]), sauc par pēcmuitošanas kontroli. Šādai kontrolei jābūt balstītai uz riska analīzi, pamatojoties uz valsts, ES un, ja iespējams, starptautiski izstrādātiem kritērijiem ([24]).

4.14. *Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm saskaņā ar Komisijas stratēģiju un rīcības plānu muitas riska pārvaldībai, lai nodrošinātu, ka kontroles (tostarp pēcmuitošanas kontroles) ir efektīvas un balstās uz risku, it sevišķi turpinot pilnveidot ES kopējos riska kritērijus un finanšu risku standartus.*

… tomēr saglabājas saskaņotības trūkums, kas ietekmē rezultātus

4.15. Kā ziņots iepriekšējos gada pārskatos ([25]), Palāta konstatēja nepilnības dalībvalstu revidēto importētāju identificēšanā, atlasē un pārbaudē. Piemēram, Itālijā pēcmuitošanas revīziju atlases pamatā parasti ir atsevišķu darījumu iezīmes, nevis uzņēmumu profils, kā tas ieteikts Komisijas Muitas revīzijas rokasgrāmatā.

4.15. *Komisija savās pārbaudēs regulāri pārbauda pēcmuitošanas kontroles, tostarp dalībvalstu veiktās revīzijas, un mudina dalībvalstis, veicot šīs kontroles/revīzijas, izmantot Muitas revīzijas rokasgrāmatu. Komisija pārbaudīs konstatējumu izpildi savu regulāro konstatējumu izpildes pārbaužu ietvaros saistībā ar Palātas revīzijām un savām pārbaudēm.*

Skatiet Komisijas atbildi uz 4.14. punktu.

([22]) Padomes 1992. gada 12. oktobra Regula (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 19.10.1992., 1. lpp.), 78. pants.

([23]) "Pēcmuitošanas revīzija ir metode, ar kuru kontrolē ekonomikas dalībniekus, pārbaudot to pārskatus, grāmatojumus un sistēmas." *Avots*: Muitas revīzijas rokasgrāmata.

([24]) Kopienas Muitas kodekss, 13. panta 2. punkts.

([25]) Sk. 2014. gada pārskata 4.19. punktu, 2013. gada pārskata 2.14. punktu un 2012. gada pārskata 2.31. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

4.16. Pēcmuitošanas revīziju kvalitāte, tvērums un rezultāti trīs apmeklētajās dalībvalstīs ievērojami atšķirās. Īpaša situācija ir Francijā, kur saistībā ar pēcmuitošanas revīzijām parādu var paziņot vairāk nekā trīs gadus pēc tā rašanās. Šī pieeja atšķiras no pieejas citās dalībvalstīs, jo saskaņā ar Francijas tiesību aktiem revīzijas vienmēr ir saistītas ar "muitas tiesību aktu pārkāpumu novēršanu un ar nodošanu izmeklēšanai", un tādējādi tās var būt par iemeslu krimināllietai. Tāpēc Francijas iestādes pēcmuitošanas revīziju laikā pārtrauc trīs gadu noilguma periodu ([26]).

KOMISIJAS ATBILDES

4.16. *Lai gan dalībvalstīs veikto pēcmuitošanas revīziju tvērumu un rezultātu atšķirībām var būt pieņemams pamatojums, Komisija savās pārbaudēs dalībvalstīs turpinās pārbaudīt Palātas norādītos aspektus saistībā ar valstu iestāžu veiktajām pēcmuitošanas revīzijām. Dalībvalstīm ir pieejama Muitas revīzijas rokasgrāmata, kuras izmantošana nav obligāta, bet pēc kuras būtu jāvadās, veicot pēcmuitošanas kontroles. Saskaņā ar ES muitas tiesību aktiem muitas parāda paziņošanai piemēro trīs gadu ierobežojumu, izņemot gadījumus, kad tas var novest pie krimināl procesa uzsākšanas. Dalībvalstīs atšķiras nosacījumi, kādiem jāpastāv, lai konkrēts gadījums varētu novest pie šāda procesa uzsākšanas. Sagaidāms, ka ierosinātā direktīva par Savienības tiesisko regulējumu attiecībā uz muitas noteikumu pārkāpumiem un sankcijām (COM(2013) 884 final) pēc pieņemšanas un piemērošanas atrisinās jautājumu par Kopienas Muitas kodeksa 221. panta 4. punkta un tagad Savienības Muitas kodeksa 103. panta 2. punkta sistemātisku izmantošanu dažās dalībvalstīs.*

Dažās dalībvalstīs joprojām jāuzlabo A konta un B konta pārvaldība

4.17. Reizi mēnesī katra dalībvalsts nosūta Komisijai pārskatu par aprēķinātajiem muitas nodokļiem un cukura nodevām (A konta pārskats) un reizi ceturksnī – par aprēķinātajiem nodokļiem, kuri A konta pārskatā nav iekļauti (B konta pārskats) ([27]).

4.18. No 22 apmeklētajām dalībvalstīm Komisija konstatēja trūkumus B kontu pārvaldībā 17 dalībvalstīs. Tāpat kā iepriekšējos gados Palāta konstatēja arī neefektīvu B kontu pārvaldību ([28]). Palāta konstatēja labu praksi Lietuvā, pat ja parāda atgūšana ne vienmēr bija sekmīga (sk. ***4.3. izcēlumu***). Itālijā ir jānovērš dažas sistemātiskas nepilnības. Itālijas iestādes nevarēja apstiprināt, ka visas summas, kas iekasētas no B kontiem, ir pareizi iekļautas A konta pārskatā. Komisija atklāja, ka vēl divās dalībvalstīs (Beļģijā un Francijā) bija līdzīgas neatbilstības starp A un B kontu pārskatiem. Šie trūkumi neietekmēja kopējo summu ticamību, kā uzrādīts Eiropas Savienības konsolidētajos pārskatos.

4.18. *Komisija katras savas pārbaudes laikā dalībvalstīs sistemātiski izskata B konta pārvaldību. Konstatējot trūkumus, Komisija dalībvalstīm pieprasa tos novērst. Padomdevējas komitejas pašu resursu jautājumos (ACOR) 2015. gada decembra sanāksmē Komisijas dienesti atkārtoti minēja problēmu saistībā ar atbilstību starp A un B kontu pārskatiem un pieprasīja dalībvalstīm, kuru A un B kontu pārskatos joprojām bija neatbilstības, izstrādāt plānu to novēršanai, ietverot termiņu, kādā tās tiks novērstas, un veikt regulāras pārbaudes, lai nepieļautu šādu neatbilstību atkārtošanos.*

([26]) Kopienas Muitas kodeksa 221. panta 4. punktā noteikts: "Ja muitas parāds ir tādas darbības iznākums, par kuru tajā laikā, kad tā izdarīta, būtu paredzēta krimināl atbildība, summu atbilstīgi spēkā esošajos noteikumos izklāstītajiem nosacījumiem var paziņot debitoram pēc tam, kad beidzies 3. punktā minētais trīs gadu laika posms."

([27]) Ja nodokļi vai nodevas nav samaksātas un nav arī nodrošinājuma vai ja tie ir nodrošināti, bet tiek apstrīdēti, dalībvalstis var apturēt šo resursu pieejamību, iegrāmatojot tos šajā atsevišķajā kontā.

([28]) Sk. 2014. gada pārskata 4.22. punktu, 2013. gada pārskata 2.16. punktu un 2012. gada pārskata 2.32. un 2.33. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

4.3. izcēlums. Nav efektīva instrumenta parāda atgūšanai no uzņēmumiem, kas reģistrēti ārpus ES, vai no iedzīvotājiem, kuri nav ES iedzīvotāji.

Nav efektīva instrumenta, ar ko atgūt ārpus ES reģistrēto debitoru uzņēmumu parādus vai ārpus ES dzīvojošo iedzīvoju parādus.

Sešos no 24 gadījumiem, kas bija iekļauti izlasē Lietuvā, parādnieki bija no valstīm ārpus ES: Krievijas, Baltkrievijas un Ukrainas iedzīvotāji un uzņēmumi, kas reģistrēti Turcijā un Britu Virdžīnu Salās. Kaut arī Lietuvas muitas iestādes īstenoja visas iespējamās atgūšanas procedūras ES robežās, analizētajos gadījumos parādu atgūšana nebija sekmīga.

Turklāt četros no 15 norakstīšanas gadījumiem ([29]), kurus revidenti atlasīja analīzei visās dalībvalstīs, valsts iestādes nespēja izpildīt parādu piedziņu, jo parādnieki atradās Šveicē, Ukrainā vai Krievijā.

KOMISIJAS ATBILDES

4.3. izcēlums. Nav efektīva instrumenta parāda atgūšanai no uzņēmumiem, kas reģistrēti ārpus ES, vai no iedzīvotājiem, kuri nav ES iedzīvotāji.

Komisija uzskata, ka Savienības Muitas kodeksa stāšanās spēkā 2016. gada 1. maijā ir nodrošinājusi papildu instrumentus, kas ļauj iekasēt parādu Palātas aplūkotajās situācijās. Konkrētāk, saskaņā ar kodeksu tiek plašāk izmantotas obligātās garantijas un ir paredzētas neobligātas garantijas, kā arī ES reģistrētu solidāri atbildīgu muitas pārstāvju iecelšana.

Joprojām ir nozīmīgs skaits neatrisināto jautājumu

4.19. Iespējams, ka pēc Komisijas pārbaudēm dalībvalstīs to iestādēm ir jāveic pasākumi, jo nav ievēroti ES muitas noteikumi. Tos sauc par neatrisinātajiem jautājumiem. Šiem neatrisinātajiem jautājumiem var būt iespējama finansiāla ietekme. 2015. gada beigās kopumā bija 325 neatrisināti jautājumi (sk. ***4.2. attēlu***) ([30]).

4.19. *Komisijas dienesti laikus un ātri pārbauda "neatrisināto jautājumu" izpildi. Jautājumu slēdz tikai tad, ja dienesti uzskata, ka ir īstenoti piemēroti pasākumi tā nokārtošanai, un ja ir darīti pieejami jebkādi paredzētie tradicionālie pašu resursi (TPR) kopā ar procentiem, ja tādi ir piemērojami. Tomēr sarežģītu jautājumu (piemēram, ja vajadzīgi valsts tiesību aktu vai norāžu grozījumi, organizatoriskas vai IT izmaiņas valsts dienestos vai pārkāpuma procedūra) risināšanai ir vajadzīgs laiks. No Palātas norādītajiem 325 neatrisinātajiem jautājumiem 2015. gada beigās tikai 199 ir iespējama finansiāla ietekme.*

([29]) Gadījumi, kurus Komisija pieņēma, piemērojot Regulas (EK, Euratom) Nr. 1150/2000 17. pantu, ar kuru dalībvalstis ir atbrīvotas no pienākuma Komisijas rīcībā nodot summas noteikto prasījumu apjomā, kas izrādās neatgūstami. Šie četri norakstīšanas gadījumi veido 11 miljonu EUR neatgūstamu summu.

([30]) 44 jautājumi nebija atrisināti vairāk kā piecus gadus. Senākie vēl neatrisinātie jautājumi attiecās uz 2002. gadu un bija formulēti par Vāciju, Grieķiju un Portugāli.

PALĀTAS APSVĒRUMI

EEZ/EBTA iemaksu un korekciju mehānismu aprēķinos bija nelielas kļūdas

4.20. Palāta konstatēja nelielas kļūdas divās jomās:

a) Komisijas 2015. gada EEZ/EBTA iemaksu aprēķinā; un

b) Komisijas veiktajā 2015. gada korekcijas mehānismu aprēķinā.

Kļūdas radās nepareizas aprēķina formulas dēļ un tāpēc, ka dati aprēķinam tika ņemti no novecojušām datubāzēm. Šīs kļūdas nav būtiskas ([31]), bet tās norāda, ka pašreizējās sistēmas šo aprēķinu veikšanai un pārskatīšanai ir jāpilnveido.

Gada darbības pārskati sniedza objektīvu novērtējumu

4.21. Budžeta ĢD un *Eurostat* 2015. gada darbības pārskati sniedz objektīvu novērtējumu par finanšu pārvaldību saistībā ar pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kas attiecas uz pašu resursiem un citiem ieņēmumiem. Sniegtā informācija apstiprina Palātas apsvērumus un secinājumus.

KOMISIJAS ATBILDES

4.20.

b) *Komisija ir īstenojusi pasākumus, lai uzlabotu savas pārbaudes un izvairītos no Palātas konstatētajām kļūdām. Piemēram, tika ieviesti jauni kontrolsaraksti, pilnveidotas aprēķina datu sagatavošanas procedūras un papildus nostiprināta dokumentu dubultā pārbaude, it sevišķi saistībā ar izmantotajiem aprēķina datiem. Turklāt tika izstrādāts detalizētāks aprēķinu apraksts, sniedzot labākas norādes jaunajiem darbiniekiem.*

([31]) Novērtējums par augstu par 2,9 miljoniem EUR (mazāk nekā 0,1 %) no kopsummas 5 635,2 miljoni EUR un 3,7 miljonu EUR (0,9 %) pārmaksa no EEZ/EBTA valstu kopumā iemaksātās summas 425,8 miljonu EUR apmērā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Secinājums par 2015. gadu

4.22. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka ieņēmumos kļūdu līmenis nav būtisks. Konkrēti ieņēmumu jomā Palāta:

— novērtēja pārbaudītās sistēmas kā efektīvas NKI un PVN pašu resursiem,

— novērtēja pārbaudītās sistēmas kā kopumā efektīvas tradicionālajiem pašu resursiem. Galvenie iekšējās kontroles mehānismi apmeklētajās dalībvalstīs novērtēti kā daļēji efektīvi,

— neatklāja kļūdas pārbaudītajos darījumos.

Ieteikumi

4.23. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***4.2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta bija sniegusi septiņus ieteikumus. No šiem ieteikumiem četri bija ieviesti lielākajā daļā aspektu un trīs bija ieviesti dažos aspektos.

4.24. Ņemot vērā šo pārskatīšanu un konstatējumus un secinājumus par 2015. gadu, Palāta Komisijai ir sagatavojusi turpmāk minētos ieteikumus.

Tradicionālie pašu resursi

— **1. ieteikums**. Jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka ekonomikas dalībniekiem visās dalībvalstīs ir līdzīgi noteikumi attiecībā uz parāda paziņošanas noilgumu pēc pēcmuitošanas revīzijas.

Komisija daļēji pieņem šo ieteikumu. Komisija uzskata, ka tās priekšlikums direktīvai par Savienības tiesisko regulējumu attiecībā uz muitas noteikumu pārkāpumiem un sankcijām (COM(2013) 884 final) pievēršas Palātas apsvērumiem un ka pēc priekšlikuma pieņemšanas un piemērošanas ir sagaidāma situācijas uzlabošanās. Tomēr iznākums ir atkarīgs no likumdevēja lēmuma.

— **2. ieteikums**. Jāsniedz dalībvalstīm norādījumi, lai uzlabotu B kontos iegrāmatoto pozīciju pārvaldību.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisijas dienesti, veicot pārbaudes dalībvalstīs, valstu iestādēm regulāri sniedz norādes par B konta pārvaldību un sekmē paraugpraksi.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
— **3. ieteikums**. Jānodrošina, ka dalībvalstis pareizi deklarē un nodod summas, kas iekasētas no B kontiem.	*Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisija turpinās nodrošināt, ka dalībvalstis pareizi deklarē un dara pieejamas summas, kas atgūtas no B kontiem.*
— **4. ieteikums**. Pēc iespējas jāsekmē dalībvalstu īstenotā muitas parādu atgūšana, ja parādnieku mītnes vieta nav kāda no ES dalībvalstīm.	*Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisija laika gaitā izskatīs un novērtēs, cik efektīvi jaunais Savienības Muitas kodekss spēj risināt Palātas konstatētās problēmas.* *Skatiet arī Komisijas atbildi uz 4.3. izcēlumu.*
EEZ/EBTA iemaksas un korekcijas mehānismi	
— **5. ieteikums**. Jāuzlabo EEZ/EBTA iemaksu un korekcijas mehānismu aprēķinu pārbaudes.	*Komisija pieņem šo ieteikumu. Lai uzlabotu pārbaudes, Komisija jau ir pilnveidojusi un nostiprinājusi procedūras un kontrolsarakstus.*

4.1. PIELIKUMS

DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI IEŅĒMUMU JOMĀ

	2015	2014
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE		
Kopējais darījumu skaits	**55**	55
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME		
Aplēstais kļūdu līmenis	**0,0 %**	0,0 %
Augstākā kļūdu robeža	0,0 %	
Zemākā kļūdu robeža	0,0 %	

4.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE IEŅĒMUMU JOMĀ

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	Komisijai jāmudina dalībvalstis sniegt izvērstākus paskaidrojumus par metodēm, ko tās izmanto datu apkopošanā attiecībā uz ēnu ekonomiku, un jāsekmē saskaņošana dalībvalstu starpā šajā jomā.	X						
	Komisijai jāievieš izvērsts rīcības plāns ar skaidriem atskaites punktiem problēmu novēršanai Grieķijas nacionālo kontu apkopošanā un cieši jāseko tā izpildei.		X					*Pašreizējo statistikas rīcības plānu Grieķijai, proti, JOSGAP, 2016. gada gaitā papildinās ar īpašu nacionālo kontu plānu.*
	Komisijai jāizstrādā obligātie riska analīzes standarti pēcmuitošanas revīzijām, tostarp izmantojot informāciju esošajā importa datubāzē, lai dalībvalstis varētu labāk koncentrēties uz riskam vairāk pakļautiem importētājiem.		X					*Komisija pieņēma šo ieteikumu. Muitas revīzijas rokasgrāmatas jaunajā redakcijā (2014. gads) ir sniegti riska rādītāji pēcmuitošanas revīzijai. Tiek plānotas esošās importa datubāzes izmaiņas, bet tā nebūs pilnībā funkcionāla līdz 2018. gadam.* *Sistēmas* Surveilance 2 *modernizēšana, pārejot uz* Surveillance 3 *sistēmu, ir atkarīga no Savienības Muitas kodeksa (Savienības Muitas kodeksa deleģētā akta un īstenošanas akta) īstenošanas, un tas tiek veikts, ņemot vērā Savienības Muitas kodeksa darba programmu (Komisijas Īstenošanas lēmums 2014/255/ES).*
	Komisijai jāmudina dalībvalstis izmantot esošās norādes un jāuzrauga, kā dalībvalstis īsteno pēcmuitošanas revīzijas.			X				*Komisija pieņēma šo ieteikumu. Saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu kontroles īstenošana ir dalībvalstu kompetencē. Turklāt Komisija, pārbaudot veiktās muitas kontroles, mudinās dalībvalstis izmantot esošās norādes un, atklājot nepilnības pēcmuitošanas revīziju veikšanā, pieprasīs dalībvalstīm īstenot korektīvus pasākumus. Komisija atgādina, ka pārskatīto Muitas revīzijas rokasgrāmatu apstiprināja 2014. gada martā.* *Komisija uzskata, ka tā ir pilnībā pildījusi šo ieteikumu. Tomēr ieteikums arī attiecas uz nepārtrauktu procesu, ko Komisija turpina īstenot.* *Komisija arī turpmāk mudinās dalībvalstis izmantot esošās norādes.*

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013 un 2012	Komisijai ieteikts mudināt dalībvalstis pareizi izmantot A un B kontus un nodrošināt, ka tie ir acīmredzami pilnīgi un pareizi (*).		X					*Komisija ir to īstenojusi un turpinās to darīt. Komisija savu pārbaužu laikā arī turpmāk izskatīs A un B kontu izmantošanu un pieprasīs dalībvalstīm nodrošināt, ka tie ir pilnīgi un pareizi.*
2012	Komisijai ieteikts pārskatīt NKI datu pārbaudei paredzēto kontroles sistēmu, iekļaujot strukturētu un dokumentētu izmaksu un ieguvumu analīzi, būtisku un riskam pakļautu NKI komponentu padziļinātu pārbaudi, ierobežojot vispārējo atrunu izmantošanu un nosakot būtiskuma kritērijus atrunu formulēšanai.		X					*Komisija 2016. gada aprīlī publicēja savus plānus gaidāmajam pārbaužu ciklam. Tie ietver detalizētu riska novērtējumu, izmaksu un ieguvumu analīzi un daudzas citas Palātas pēdējos gados norādītās problēmas. Uzlabojumi saistībā ar atrunu pārvaldību un būtiskumu jau ir ieviesti.*
	Komisijai ieteikts mudināt dalībvalstis stiprināt muitas pārraudzību, lai iekasētu maksimāli lielu tradicionālo pašu resursu summu.		X					*Komisija ir to īstenojusi un turpinās to īstenot. Savu regulāro TPR pārbaužu ietvaros Komisija arī turpmāk pārliecināsies, vai dalībvalstis ir ieviesušas atbilstīgas kontroles sistēmas, lai aizsargātu ES finanšu intereses tradicionālo pašu resursu jomā.*

(*) Komisija katru gadu seko līdzi A un B kontu izmantošanai. Tomēr, tā kā problēma joprojām pastāv, darbs ir jāturpina.

4.3. PIELIKUMS

SPĒKĀ ESOŠO NKI ATRUNU, PVN ATRUNU UN TPR NEATRISINĀTO JAUTĀJUMU SKAITS KATRĀ DALĪBVALSTĪ 2015. GADA 31. DECEMBRĪ

Dalībvalsts	NKI atrunas (stāvoklis 31.12.2015.)	PVN atrunas (stāvoklis 31.12.2015.)	TPR neatrisinātie jautājumi (stāvoklis 31.12.2015.)
Beļģija	1	4	22
Bulgārija	1	2	4
Čehijas Republika	0	0	3
Dānija	0	3	16
Vācija	1	4	8
Igaunija	0	1	3
Īrija	1	6	8
Grieķija	12	7	28
Spānija	0	2	18
Francija	1	3	38
Horvātija	0	0	3
Itālija	0	4	12
Kipra	0	0	6
Latvija	12	1	2
Lietuva	0	0	3
Luksemburga	0	3	1
Ungārija	1	1	9
Malta	1	0	4
Nīderlande	0	11	48
Austrija	0	4	5
Polija	11	4	7
Portugāle	0	2	13
Rumānija	12	3	16
Slovēnija	0	0	4
Slovākija	0	0	3
Somija	0	7	10
Zviedrija	0	3	8
Apvienotā Karaliste	1	10	23
KOPĀ 31.12.2015.	**55**	**85**	**325**
KOPĀ 31.12.2014.	239	101	348

NKI ar procesiem saistītās īpašās un vispārējās atrunas tabulā nav iekļautas.
Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

5. NODAĻA

Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai

SATURS

	Punkts
Ievads	5.1.–5.5.
Apakškategorijas "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai" īss apraksts	5.2.–5.4.
Revīzijas tvērums un pieeja	5.5.
Darījumu pareizība	5.6.–5.16.
Lielākā daļa kļūdu attiecas uz pārāk augstām personāla un netiešajām izmaksām	5.11.–5.15.
Iepirkuma noteikumu pārkāpumi	5.16.
Gada darbības pārskatu pārbaude	5.17.–5.20.
Komisijas gada darbības pārskati apstiprina Palātas konstatējumus un secinājumus	5.17.–5.20.
Atlasītu pārvaldības un kontroles sistēmu novērtējums	5.21.–5.34.
Kopējais atbalsta centrs pētniecības un inovācijas izdevumiem	5.21.–5.34.
Kopējais revīzijas dienests	5.24.–5.26.
Ex post revīzijas rezultātu īstenošana saistībā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu	5.27.–5.31.
Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" *ex post* revīzijas stratēģija	5.32.–5.34.
Secinājumi un ieteikumi	5.35.–5.38.
Secinājums par 2015. gadu	5.35.–5.36.
Ieteikumi	5.37.–5.38.

5.1. pielikums.	Darījumu pārbaužu rezultāti apakškategorijā "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai"
5.2. pielikums.	Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude apakškategorijā "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai"

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

5.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti Palātas konstatējumi saistībā ar apakškategoriju "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai". Galvenā informācija par darbībām un izdevumiem 2015. gadā ir sniegta ***5.1. attēlā***.

Apakškategorijas "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai" īss apraksts

5.2. Izdevumu mērķis ir uzlabot pētniecību un inovāciju, nostiprināt izglītības sistēmas un veicināt nodarbinātību, nodrošināt digitālo vienoto tirgu, veicināt atjaunojamos energoresursus un energoefektivitāti, modernizēt transporta nozari un uzlabot uzņēmējdarbības vidi, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU).

5.3. Pētniecība un inovācija veido 62 % izdevumu, kurus īsteno ar Septīto pētniecības un tehnoloģiju attīstības pamatprogrammu 2007.–2013. gadam ("Septītā pētniecības pamatprogramma") un Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" 2014.–2020. gadam (pamatprogramma "Apvārsnis 2020"). Citi galvenie izdevumu instrumenti ir Mūžizglītības programma un *Erasmus+* izglītības, mācību, jaunatnes un sporta jomā; *Galileo*, *EGNOS* un *Copernicus* kosmosa programmas; Eiropas komunikāciju tīklu Transporta programma, no kuras finansē transporta infrastruktūras attīstību; Eiropas enerģētikas programma ekonomikas atveseļošanai, ar kuru atbalsta enerģētikas nozares projektus; Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, ar kuru atbalsta tīklu attīstību transporta, telesakaru un enerģētikas nozarēs.

5.4. Gandrīz 90 % no izdevumiem ir dotācijas privātiem vai publiskiem saņēmējiem, kuri piedalās projektos. Pēc dotācijas nolīguma vai finansēšanas lēmuma parakstīšanas Komisija veic avansa maksājumus. Komisija atlīdzina ES finansētās izmaksas, ko deklarējuši saņēmēji, atskaitot izmaksātos avansus. Galvenais risks, kas apdraud darījumu pareizību, ir tas, ka saņēmēji deklarē neattiecināmas izmaksas, ko Komisija pirms atlīdzināšanas nav atklājusi un izlabojusi.

5.1. attēls. DFS 1.a apakškategorija "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai". Galvenā informācija par 2015. gadu

(miljardi EUR)

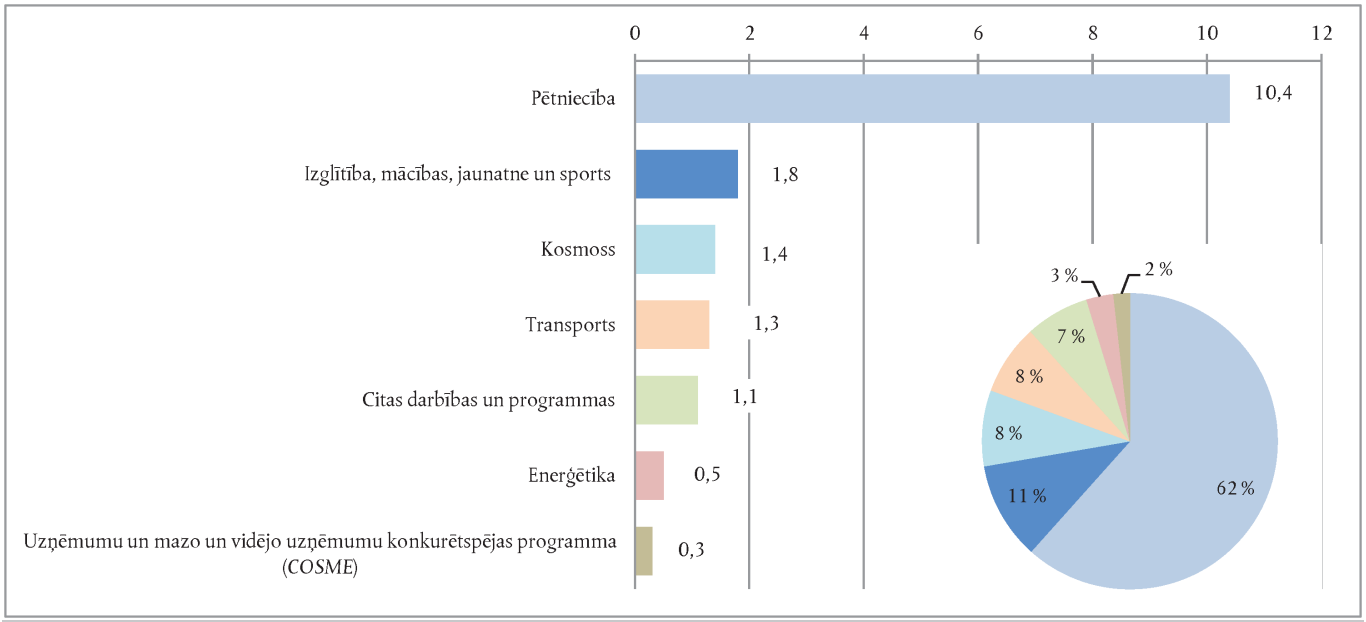

Maksājumi gadā kopā	16,8
- avansi ([1])	*9,5*
+ dzēstie avansa maksājumi ([1])	*7,2*
Visa revidētā datu kopa	**14,5**

([1]) Saskaņā ar pakārtoto darījumu vienādoto definīciju (sīkāk sk. ***1.1. pielikuma*** 7. punktu).

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Revīzijas tvērums un pieeja

5.5. Palātas revīzijas pieejas un metodoloģijas galvenie elementi ir aprakstīti ***1.1. pielikumā***. Saistībā ar apakškategorijas "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai" revīziju jānorāda še turpmāk sniegtā informācija.

a) Revīzijā pārbaudīja 150 darījumu izlasi, kā noteikts ***1.1. pielikuma*** 7. punktā. Izlase ir veidota tā, lai pārstāvētu visu darījumu diapazonu attiecīgajā DFS apakškategorijā. Tajā bija iekļauti 88 darījumi pētniecības un inovācijas jomā, 18 darījumi izglītības, mācību, jaunatnes un sporta jomā un 44 darījumi saistībā ar citām programmām un darbībām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

b) Par jaunām programmām, piemēram, "Apvārsnis 2020" un *Erasmus+*, gandrīz visi maksājumi 2015. gadā bija avansi, kuri ir izslēgti no Palātas izlases. Darījumu pārbaudēs revidentu lielākā uzmanība bija pievērsta maksājumiem 2007.–2013. gada programmu projektiem, jo īpaši Septītās pētniecības pamatprogrammas un Mūžizglītības programmas projektiem.

c) Palāta izvērtēja Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta (ĢD *RTD*), Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāta (ĢD *GROW*) un Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta (ĢD *EAC*) gada darbības pārskatus.

d) Palāta pārbaudīja, kā bija izveidots Komisijas Kopējais atbalsta centrs pētniecības un inovācijas izdevumu pārvaldībai un īstenotas Komisijas *ex post* revīzijas stratēģijas Septītajai pētniecības pamatprogrammai un pamatprogrammai "Apvārsnis 2020".

KOMISIJAS ATBILDES

DARĪJUMU PAREIZĪBA

5.6. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***5.1. pielikumā***. No pārbaudītajiem 150 darījumiem 72 (48 %) darījumos bija kļūdas. Pamatojoties uz 38 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis ir 4,4 % ([1]).

5.7. Tas, cik lielā mērā dažādi kļūdu veidi ietekmēja 2015. gadam aplēsto kļūdu līmeni, ir atspoguļots ***5.2. attēlā***.

5.6. *Palātas paziņotais kļūdu īpatsvars ir viens no ES izdevumu īstenošanas efektivitātes rādītājiem. Taču Komisijai ir daudzgadu kontroles stratēģija. Uz šāda pamata tās dienesti aplēš atlikušo kļūdu īpatsvaru, kurā ņem vērā atgūtās summas, korekcijas un dienestu visu veikto kontroļu un revīziju ietekmi programmas īstenošanas periodā.*

5.7. *Pētniecības un inovācijas projektos lielāko daļu projekta izmaksu veido personāla izmaksas un netiešās izmaksas. Lai pielāgotos izmaksu struktūru daudzveidībai Eiropas pētniecības telpā, ir izdarīta apzināta politiskā izvēle atlīdzināt šīs izmaksu kategorijas, pamatojoties uz reālajām izmaksām, nevis uz vienības izmaksām vai vienotajām likmēm. Tas izskaidro to pakļautību kļūdas iespējamībai, kā atspoguļots diagrammā.*

Pamatprogramma "Apvārsnis 2020" ir izstrādāta tā, lai pēc iespējas risinātu šos kļūdu avotus, ieviešot vairākus vienkāršojumus (skatiet 5.12. punktu turpmāk).

([1]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā 2014. un 2015. finanšu gadā ir virs 2 %.

5.2. attēls. "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai". Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums

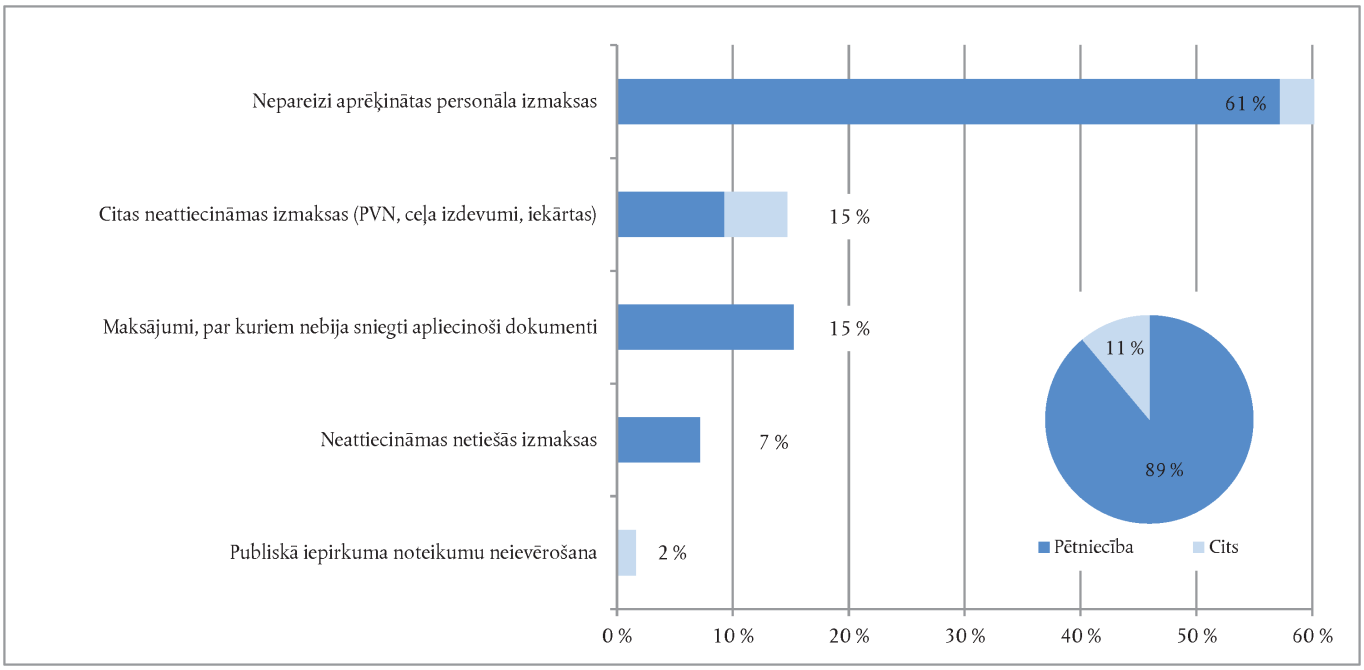

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

5.8. No 38 darījumiem, kuriem kļūdas izteica skaitļos, 10 darījumos Palāta ziņoja par kļūdām, kas pārsniedza 20 % no pārbaudītajām vienībām. Šie 10 gadījumi (deviņi no Septītās pētniecības pamatprogrammas un viens no 2007.–2013. gada Konkurētspējas un inovācijas programmas) veido 77 % no kopējā aplēstā kļūdu līmeņa apakškategorijā "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai" 2015. gadā.

5.9. Pētniecības un inovācijas izdevumu kļūdu veidi un diapazons ir līdzīgs tam, ko Palāta atklāja visā Septītās pētniecības pamatprogrammas laikā. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, Palāta konstatēja mazāk skaitļos izteiktu kļūdu maksājumos saistībā ar citām programmām un darbībām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

5.10. No skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumiem 16 gadījumos Komisijai, valsts iestādēm vai neatkarīgajam revidentam ([2]) bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu apstiprināšanas. Ja visa šī informācija būtu izmantota, lai novērstu vai atklātu un labotu kļūdas, tad aplēstais kļūdu līmenis šai nodaļai būtu bijis par 0,6 procentpunktiem zemāks.

KOMISIJAS ATBILDES

5.10. *Komisija ir ieviesusi stabilu* ex ante *kontroles sistēmu, kas ietver detalizētus, automatizētus kontrolsarakstus, rakstiskas norādes un pastāvīgu apmācību. Tiek nemitīgi strādāts pie šīs sistēmas uzlabošanas tā, lai neuzliktu papildu administratīvo slogu saņēmējiem un vienlaikus nodrošinātu, ka maksājumi pētniekiem tiek veikti ātri. Palātas konstatējumi ir izmantoti un arī turpmāk tiks izmantoti, lai vēl vairāk uzlabotu* ex ante *kontroles.*

Attiecībā uz neatkarīgu revidentu apliecinājumu izmaksu deklarācijām, kas saistītas ar 15 no Palātas minētajiem 16 gadījumiem – tas ir labi zināms jautājums, kas aplūkots iepriekšējos ziņojumos. Lai pārbaudītu Palātas ieteikumu izpildi, Komisija sarīkoja vairākas sanāksmes, kas bija vērstas uz saņēmējiem un neatkarīgiem revidentiem, kuri sniedz apliecinājumus (> 300), lai vairotu informētību par visbiežāk sastopamajām kļūdām. Turklāt revidentiem, kuri sniedz apliecinājumus un kuri ir pieļāvuši kļūdas, ir nodrošināta atgriezeniskā saite, un pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" ir paredzēts didaktiskāks revīzijas apliecinājumu paraugs. Tiek lēsts, ka pētniecībai revīzijas apliecinājumi samazina kļūdu īpatsvaru aptuveni par 50 % salīdzinājumā ar pieprasījumiem pēc atlīdzinājuma bez apliecinājuma. Tātad, lai gan tiek atzīts, ka apliecinājumi neidentificē visas kļūdas, tie ir svarīgs instruments vispārējā kļūdu īpatsvara samazināšanā.

Lielākā daļa kļūdu attiecas uz pārāk augstām personāla un netiešajām izmaksām

5.11. Lielākā daļa no skaitļos izteiktajām kļūdām, ko Palāta konstatēja (33 no 38), bija saistītas ar atbalsta saņēmēju deklarēto neattiecināmo personāla un netiešo izmaksu atlīdzināšanu. Palāta atklāja šīs kļūdas galvenokārt, bet ne tikai, Septītās pētniecības pamatprogrammas projektos (sk. ***5.3. izcēlumu***).

5.11. *Komisijas pašas revīzijas arī ir parādījušas, ka sarežģīto Septītās pamatprogrammas noteikumu dēļ kļūdu veids un līmenis saglabājas stabils. Tomēr, tā kā visi Septītās pamatprogrammas līgumi ir parakstīti, tiesiskā regulējuma turpmāki grozījumi vairs nav iespējami. Tomēr Septītās pamatprogrammas laikā Komisija ir centusies vienkāršot sistēmu esošā tiesiskā regulējuma ietvaros, piemēram, ar Komisijas 2011. gada 24. janvārī pieņemtajiem vienkāršošanas pasākumiem (Lēmums C(2011) 174).*

Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" ir ietverts tiesiskā regulējuma ievērojams vienkāršojums, lai attaisnotu gan ieinteresēto personu, gan likumdevēju iestāžu cerības, it sevišķi koncentrējot uzmanību uz personāla un netiešajām izmaksām kā galvenajiem kļūdu avotiem.

([2]) Dažos gadījumos, piemēram, saistībā ar izdevumu deklarācijām tādos Septītās pētniecības pamatprogrammas projektos, kuros ES ieguldījums pārsniedz 375 000 EUR, neatkarīgajam revidentam ir jāapliecina deklarēto izmaksu attiecināmība.

PALĀTAS APSVĒRUMI

5.3. izcēlums. Piemērs par neattiecināmu personāla izmaksu atlīdzināšanu

Revidenti pārbaudīja izmaksu deklarāciju par 250 000 EUR no saņēmēja, kas strādā ar astoņiem partneriem mākoņdatošanas pakalpojumu attīstības projektā saskaņā ar Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas politikas atbalsta programmu, kura ir iekļauta Konkurētspējas un inovāciju pamatprogrammā 2007.–2013. gadam. Palāta konstatēja, ka saņēmējs bija norādījis pārāk augstas personāla izmaksas, kuras atlīdzināja no projekta, jo tās bija aprēķinātas, izmantojot standarta darba stundu skaitu, kas bija lielāks nekā faktiskais stundu skaits. Algu izmaksām bija pieskaitīti arī neattiecināmi prēmiju maksājumi.

5.12. Gandrīz visas revidentu atrastās kļūdas izmaksu deklarācijās bija radušās tāpēc, ka saņēmēji nepareizi interpretēja sarežģītos attiecināmības noteikumus vai nepareizi aprēķināja attiecināmās izmaksas. Palāta konstatēja divus gadījumus, kuros bija aizdomas par krāpšanu, jo saņēmēji, šķiet, bija apzināti norādījuši pārāk lielas attiecināmās projekta izmaksas.

5.13. Attiecībā uz personāla izmaksām saņēmēji bieži vien nepareizi aprēķināja personāla stundas likmes, ko atlīdzināja no projekta, vai nespēja sniegt pietiekamus pierādījumus par projektā iesaistīto darbinieku faktiski patērēto laiku. Piecos gadījumos saņēmēji kļūdaini deklarēja ārējo konsultantu pakalpojumu izmantošanu kā personāla izmaksas (sk. ***5.4. izcēlumu***).

KOMISIJAS ATBILDES

5.3. izcēlums. Piemērs par neattiecināmu personāla izmaksu atlīdzināšanu

Komisija atgūs nepamatoti izmaksātās summas.

Pārāk augstas personāla izmaksas tika norādītas kļūdaina produktīvo stundu aprēķina dēļ. Šā aprēķina noteikumi pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" ir vienkāršoti, lai izvairītos no šādas kļūdas.

5.12. *Ņemot vērā noteikumu sarežģītību, Komisija pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" ir ieviesusi vairākus vienkāršojumus. Tie ietver:*

— *vienu finansējuma likmi katrai darbībai, kas norādīta uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus,*

— *vienotu likmi netiešajām izmaksām,*

— *vienkāršotu laika reģistrēšanu un saņēmēju prakses plašāku izmantošanu,*

— *elastīgākus noteikumus trešām personām un apakšuzņēmuma līgumiem,*

— *vienkāršākus un skaidrākus noteikumus produktīvo stundu (un attiecīgi personāla izmaksu) aprēķināšanai.*

Ja politikas mērķi pieļauj vēl vienkāršākus noteikumus un mehānismus, tādi ir ieviesti. Eiropas Pētniecības padomes un Marijas Sklodovskas-Kirī dotācijas nerada neskaidrības, proti, tās lielākoties attiecas uz publiskām struktūrām, tajās plašāk izmanto vienotās likmes un vienreizējos maksājumus un vairākums ir viena saņēmēja dotācijas. Tas samazina nepareizas interpretācijas iespējas, un kļūdu īpatsvars šajās shēmās ir zem 2 % līmeņa.

5.13. *Septītās pamatprogrammas konsultantu izmantošanas noteikumi ir izrādījušies sarežģīti; pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" šie noteikumi ir vienkāršoti.*

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
5.4. izcēlums. Piemērs par neattiecināmu personāla izmaksu atlīdzināšanu	***5.4. izcēlums. Piemērs par neattiecināmu personāla izmaksu atlīdzināšanu***
Palāta pārbaudīja izmaksu deklarāciju par 85 000 EUR no saņēmēja, kurš sadarbojās ar 11 partneriem vides monitoringa sistēmu izstrādes projektā saskaņā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu. Projekta īstenošanai saņēmējs pieņēma darbā konsultantus. Palāta konstatēja, ka konsultanti neatbilda kritērijiem, lai tos uzskatītu par iekšējiem konsultantiem, jo īpaši tāpēc, ka izmaksas, kas radās, nodarbinot konsultantus, bija ievērojami lielākas par tās pašas kategorijas personāla izmaksām, kuras attiecās uz saņēmēja darbiniekiem. Turklāt deklarētās personāla izmaksas vienam darbiniekam nebija pamatotas ar apliecinošiem pierādījumiem.	*Konsultantu izmantošanas noteikumi pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" ir vienkāršoti, lai izvairītos no šādas kļūdas vai to samazinātu.*
5.14. Attiecībā uz netiešajām izmaksām saņēmēji, kas pieļāva kļūdas, deklarējot faktiskās netiešās izmaksas, bija izmantojuši nepareizu metodi vai iekļāvuši neattiecināmas izmaksas, lai aprēķinātu pieskaitāmās izmaksas, kas attiecināmas uz projektu (sk. ***5.5. izcēlumu***). Saņēmējiem, kas deklarē netiešās izmaksas saskaņā ar vienoto likmi, kura balstīta uz tiešo izmaksu procentuālo daļu, jebkura kļūda tiešajās izmaksās izraisīja proporcionālu kļūdu attiecināmajās netiešajās izmaksās.	**5.14.** *Faktisko netiešo izmaksu aprēķināšana ir sarežģīta un regulāri noved pie kļūdām. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumi ir vienkāršoti, un visos gadījumos būs piemērojama pieskaitāmo izmaksu vienota likme, tādējādi izvairoties no šīm kļūdām.*
5.5. izcēlums. Piemērs par neattiecināmu netiešo izmaksu atlīdzināšanu	***5.5. izcēlums. Piemērs par neattiecināmu netiešo izmaksu atlīdzināšanu***
Palāta pārbaudīja izmaksu deklarāciju 146 000 EUR apmērā no saņēmēja, kas sadarbojas ar 11 partneriem projektā, kurš paredzēts uzlabotas ģeogrāfiskās vadības informācijas sistēmas izstrādei, saskaņā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu. Revidenti konstatēja, ka daļa no saņēmēja deklarētajām personāla izmaksām faktiski bija izmantotas citā projektā. Saņēmējs netiešo izmaksu aprēķinā bija iekļāvis neattiecināmus elementus (personāla izmaksas, kas nav saistītas ar administratīvo atbalstu, tirdzniecības izmaksas un biroja un ceļojumu izmaksas, kas nebija saistītas ar pētniecības darbībām).	*Attiecībā uz netiešajām izmaksām piemērs parāda faktisko netiešo izmaksu aprēķināšanas sarežģītību. Tādēļ ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ir ieviesta pieskaitāmo izmaksu vienota likme visiem projektiem.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

5.15. Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumi bija vienkāršoti. Tomēr 2014. gada pārskatā Palāta norādīja uz arvien lielākiem nepareizu maksājumu riskiem gadījumos, kad pētnieki saņem papildu atalgojumu ([3]) vai kad dalībnieku rīcībā ir apjomīga pētniecības infrastruktūra. Palāta iesaka Komisijai izstrādāt atbilstīgu kontroles stratēģiju, tostarp pienācīgas pārbaudes izmaksām, kas deklarētas saskaņā ar minētajiem īpašajiem attiecināmības kritērijiem ([4]). Ierobežotajās pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pārbaudēs ([5]) 2015. gadā Palāta konstatēja, ka risks, kas saistīts ar papildu atalgojumu, ir īstenojies praksē.

Iepirkuma noteikumu pārkāpumi

5.16. Lai gan revidenti konstatēja sešus kļūdu gadījumos 10 pārbaudītajos iepirkumos, atbilstība iepirkuma noteikumiem ir ievērojami uzlabojusies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Vienā gadījumā revidenti konstatēja nopietnu neatbilstību publiskā iepirkuma noteikumiem, un tāpēc deklarētās izmaksas, kas attiecās uz revidēto līgumu, nebija attiecināmas. Pārējās kļūdas bija informēšanas un publicēšanas prasību neievērošana, nepareiza atlases kritēriju piemērošana un nepilnības konkursa specifikācijās. Šīs procedūras kļūdas nav izteiktas skaitļos un nav ieskaitītas Palātas aplēstajā kļūdu īpatsvarā.

GADA DARBĪBAS PĀRSKATU PĀRBAUDE

Komisijas gada darbības pārskati apstiprina Palātas konstatējumus un secinājumus

5.17. Revidenti pārbaudīja Pētniecības un inovācijas ĢD, Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD un Izglītības un kultūras ĢD gada darbības pārskatus. Palāta uzskata, ka šie pārskati sniedz objektīvu novērtējumu par finanšu pārvaldību saistībā ar darījumu pareizību, un tajos sniegtā informācija lielākajā daļā aspektu apstiprina Palātas konstatējumus un secinājumus. Piemēram, Pētniecības un inovācijas ĢD gada darbības pārskatā ir iekļauta atruna par maksājumiem izmaksu deklarāciju atlīdzināšanā saskaņā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu.

KOMISIJAS ATBILDES

5.15. *Komisija ir izstrādājusi revīzijas stratēģiju pamatprogrammai "Apvārsnis 2020" un izstrādā arī kontroles stratēģijas saskaņā ar Palātas ieteikumiem.*

Attiecībā uz papildu atalgojumu, ko izmaksā bezpeļņas saņēmēji, Komisija izstrādāja noteikumus, ar kuriem tā cerēja rast līdzsvaru starp vienkāršošanu, noteiktību un saprātīgu palīdzību pētniekiem, vienlaikus nodrošinot finanšu pareizu pārvaldību. Palātas apsvērums saskan ar Komisijas pieredzi, un kopā ar iesaistītajām organizācijām un dalībvalstīm tiek aktīvi meklēti risinājumi.

([3]) Papildus parastajam atalgojumam veikti maksājumi (piemēram, par papildu darbu vai īpašām zināšanām), kuru rezultātā paaugstinās stundas likme konkrētiem projektiem.

([4]) Sk. 2014. gada pārskata 5.14. un 5.35. punktu.

([5]) Palātas darījumu pārbaudes izlasē bija iekļauta viena izlases vienība saistībā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020".

PALĀTAS APSVĒRUMI

5.18. Pētniecības un inovācijas ĢD un Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD ir formulējuši jaunas atrunas attiecībā uz maksājumiem, ja tie bija aplēsuši, ka atlikušo kļūdu īpatsvars (neatklāto un neizlaboto atlikušo kļūdu līmenis programmas beigās) pārsniegs 2 %.

5.19. Pētniecības un inovācijas ĢD iekļāva atrunu attiecībā uz maksājumiem Ogļu un tērauda pētniecības fonda izmaksu deklarāciju atlīdzināšanā, jo atlikušo kļūdu īpatsvars bija aplēsts aptuveni 3 %. Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ĢD iekļāva atrunu attiecībā uz maksājumiem 2007.–2013. gada Konkurētspējas un inovācijas pamatprogrammas izmaksu deklarāciju atlīdzināšanā, jo atlikušo kļūdu īpatsvars bija aplēsts 6,1 %.

5.20. Gan Ogļu un tērauda pētniecības fonda, gan 2007.–2013. gada Konkurētspējas un inovācijas pamatprogrammas gadījumā galvenais kļūdu iemesls ir noteikumu sarežģītība un tas, ka attiecināmības nosacījumi ir līdzīgi, bet nav tieši tādi paši kā Septītās pētniecības pamatprogrammas nosacījumi; saņēmēji pieļauj kļūdas, izmaksu deklarāciju aprēķinā piemērojot Septītās pētniecības pamatprogrammas noteikumus.

ATLASĪTU PĀRVALDĪBAS UN KONTROLES SISTĒMU NOVĒRTĒJUMS

Kopējais atbalsta centrs pētniecības un inovācijas izdevumiem

5.21. Atbildību par pētniecības un inovācijas jomas izdevumiem dala daudzas īstenošanas struktūras: astoņi Komisijas ģenerāldirektorāti, septiņi kopuzņēmumi, četras izpildaģentūras, viena decentralizētā aģentūra un vairākas starptautiskas organizācijas, kas strādā saskaņā ar deleģēšanas nolīgumiem.

5.22. Lai panāktu lietderīgu un saskaņotu programmas īstenošanu un ņemot vērā Palātas ieteikumus ([6]), Komisija 2014. gada janvārī izveidoja Kopējo atbalsta centru pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pārvaldībai. Centrs ir izveidots Pētniecības un inovācijas ĢD paspārnē un sniedz kopīgus pakalpojumus juridiskajā atbalstā, veic *ex post* revīzijas (izmantojot Kopējo revīzijas dienestu), nodrošina IT sistēmas un darbības, uzņēmējdarbības procesus un programmas informāciju un datus.

KOMISIJAS ATBILDES

5.20. *Ogļu un tērauda pētniecības fonda, kas ir Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāta neliela, neatkarīga shēma (2015. gadā tās izdevumi bija 44 miljoni EUR), noteikumi tiek pēc iespējas saskaņoti ar galvenās pamatprogrammas noteikumiem.*

([6]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 2/2013 "Vai Komisija ir nodrošinājusi Septītās pētniecības pamatprogrammas efektīvu īstenošanu" (OV C 267, 17.9.2013.).

PALĀTAS APSVĒRUMI

5.23. Kopējais atbalsta centrs ir pozitīvs solis ceļā uz IT sistēmu un darbību optimizāciju, dotāciju pārvaldības saskaņošanu un to, lai nodrošinātu, ka dažādas īstenošanas struktūras "Apvāršņa 2020" noteikumus piemēro konsekventi. Tomēr Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts, kuram ir paredzēts pārvaldīt aptuveni 2,3 miljardus EUR jeb 3 % no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta, pašlaik nepiedalās šajā pārvaldības un kontroles sistēmā.

Kopējais revīzijas dienests

5.24. Saistībā ar izdevumiem pētniecības un inovācijas jomā Komisija ir atzinusi vajadzību samazināt administratīvo slogu saņēmējiem, vienlaikus saglabājot atbilstīgu līdzsvaru starp uzticēšanos un kontroli. Tāpēc Komisija ir samazinājusi pārbaudes pirms maksājumiem un cenšas lielāko daļu pārliecības iegūt atlīdzināto izmaksu *ex post* revīzijās. *Ex post* revīzijas veic vai nu Komisijas revidenti no Kopējā revīzijas dienesta, vai neatkarīgi revidenti, kas Komisijas uzdevumā strādā saskaņā ar pamatlīgumu.

5.25. Lai gan Kopējo revīzijas dienestu 2014. gada janvārī izveidoja kā daļu no Kopējā atbalsta centra, darbinieku pieņemšanā bija kavējumi un lielākā daļa jauno darbinieku dienestā sāka strādāt tikai 2015. gada beigās. Tomēr mērķi attiecībā uz sākto revīziju skaitu un to revīziju skaitu, kuru uzmanības centrā bija krāpšanas gadījumu atklāšana, tika sasniegti. Mērķa īstenošana nedaudz atpalika no mērķlieluma saistībā ar pabeigto revīziju skaitu: bija slēgtas 456 revīzijas salīdzinājumā ar paredzētajām 473 revīzijām (96 %).

5.26. Dažādām īstenošanas struktūrām bija grūtības atrast kopēju nostāju par to, kā īstenot dažus revīzijas ieteikumus par projektu neattiecināmo izmaksu atgūšanu Septītajā pētniecības pamatprogrammā ([7]). Tas palielina risku, ka attieksme pret saņēmējiem atšķiras, un rada juridisko nenoteiktību.

KOMISIJAS ATBILDES

5.26. *Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" joprojām notiek diskusijas par tāda procesa iedibināšanu, kas nodrošinātu līdzekļu atgūšanas konsekvenci, vienlaikus ievērojot kreditrīkotāju pienākumus. Pētniecības jomas dažādie dienesti arī ir vienojušies par ekstrapolācijas procesa koordinēšanu, lai uzlabotu Septītās pamatprogrammas saskaņotību.*

([7]) Šis apsvērums ir balstīts uz Iekšējās revīzijas dienesta 2015. gadā veikto Kopējā atbalsta centra pārbaudi.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Ex post *revīzijas rezultātu īstenošana saistībā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu*

5.27. Līdz 2015. gada beigām Komisija bija revidējusi atlīdzinātās izmaksas 2,5 miljardu EUR apmērā jeb 8 % no 30,9 miljardu EUR vērtajiem maksājumiem Septītajai pētniecības pamatprogrammai. Komisija bija slēgusi 3 334 revīzijas no 4 116 revīzijām, kas bija plānotas revīzijas stratēģijā, kura turpināsies līdz 2016. gada beigām ([8]). Komisija Septītajai pētniecības pamatprogrammai ir aprēķinājusi statistiski derīgu kļūdu īpatsvaru 4,5 %.

5.28. Kopējā korekcija pēc Komisijas *ex post* revīzijām 2015. gada beigās bija 107 miljoni EUR, no kuriem 79,4 miljoni EUR tika atgūti (74 %) (sk. 1.40.–1.43. punktu).

5.29. Ja konstatētas sistemātiskas kļūdas, Komisija veic ekstrapolētas korekcijas ([9]). 2015. gada beigās Komisija bija īstenojusi 5 868 ekstrapolācijas no 8 592 gadījumiem, tātad īstenošanas līmenis bija 68 % (2014. gada beigās – 74,9 %).

5.30. Ņemot vērā revīzijas rezultātu ekstrapolācijas veidā labotās kļūdas, Komisija attiecībā uz Septīto pētniecības pamatprogrammu ir aprēķinājusi atlikušo kļūdu īpatsvaru 2,8 %. Tas norāda uz paredzamo kļūdu līmeni, kuras paliek neatklātas un neizlabotas pēc tam, kad ir pabeigti visi programmas maksājumi.

5.31. Ņemot vērā programmas daudzgadu raksturu, Palāta uzskata, ka Komisijas *ex post* revīzijas stratēģija Septītajai pētniecības pamatprogrammai nodrošina pienācīgu pamatu programmas izdevumu atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķināšanai. Slēgto revīziju skaits 2015. gada beigās atbilda prognozēm.

KOMISIJAS ATBILDES

5.29. *Ekstrapolācijas līmeni šajā Septītās pamatprogrammas posmā uzskata par apmierinošu. Līmenis 2015. gada beigās pazemināj̄s, jo šajā laikā tika slēgtas daudzas revīzijas, bet ekstrapolācijas tiks īstenotas 2016. gadā.*

([8]) Plānoto revīziju skaitu 2015. gadā palielināja, lai nodrošinātu pietiekamu izdevumu tvērumu attiecībā uz Septīto pētniecības pamatprogrammu.

([9]) Sistemātiska rakstura revīzijas rezultātu piemērošana visiem revidēto saņēmēju projektiem.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" ex post *revīzijas stratēģija*

5.32. Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" Komisijai ir jāīsteno revīzijas stratēģija, kas balstīta uz finanšu revīziju, kuru veic izdevumu reprezentatīvai izlasei visā programmā kopumā, to papildinot ar izlasi, kuras pamatā ir ar izdevumiem saistīta riska novērtējums ([10]). Galvenais mērķis ir sniegt pārliecību, novērtējot maksājumu likumību un pareizību izmaksu deklarāciju atlīdzināšanā un iegūstot pamatotu aplēsi par atlikušo kļūdu īpatsvaru pēc programmas darbības beigām.

5.33. Komisija 2015. gada decembrī apstiprināja pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" *ex post* revīzijas stratēģiju, kurā bija paredzētas 4 400 revīzijas ([11]). Komisija ir paziņojusi, ka saskaņā ar stratēģiju tās nodoms ir revidēti līdz septiņiem procentiem saņēmēju, lai samazinātu tiem radīto revīzijas slogu.

5.34. Neraugoties uz kavēšanos, uzsākot pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" revīziju ārpakalpojumu pamatlīguma īstenošanu, stratēģijas izpildi paredzēts sākt 2016. gadā, kā plānots.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Secinājums par 2015. gadu

5.35. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka apakškategorijas "Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai" izdevumos ir būtisks kļūdu līmenis.

5.36. Šīs DFS apakškategorijas aptvertajā jomā darījumu pārbaudes liecina, ka datu kopā aplēstais kļūdu līmenis ir 4,4 % (sk. ***5.1. pielikumu***).

KOMISIJAS ATBILDES

5.36. *Lūdzu, skatiet Komisijas atbildi uz 5.6. punktu.*

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1291/2013, ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) un atceļ Lēmumu Nr. 1982/2006/EK (OV L 347, 20.12.2013., 104. lpp.).

([11]) Tiek plānotas papildu revīzijas struktūrām, ar kurām noslēgti īpaši dotāciju nolīgumi, kurām piemēro atsevišķu budžeta izpildes apstiprināšanas procedūru vai pēc pētniecības kopuzņēmumu pieprasījuma.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Ieteikumi

5.37. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***5.2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta ir sniegusi astoņus ieteikumus. Palāta uzskata, ka no tiem viens nav piemērojams, jo tā īstenošana ir jāvērtē vairāku gadu garumā. Komisija pilnībā ieviesa vienu ieteikumu, un sešus tā ieviesa lielākajā daļā aspektu.

5.38. Pamatojoties uz šo pārbaudi, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2015. gadu, Palāta ir sagatavojusi turpmāk minētos ieteikumus.

— **1. ieteikums**. Komisijai, valsts iestādēm un neatkarīgajiem revidentiem ir jāizmanto visa pieejamā attiecīgā informācija, lai novērstu vai atklātu un labotu kļūdas pirms izdevumu atlīdzināšanas (sk. 5.10. punktu).

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Komisija ir ieviesusi stabilu ex ante *kontroles sistēmu, kas ietver detalizētus, automatizētus kontrolsarakstus, rakstiskas norādes un pastāvīgu apmācību. Tiek nemitīgi strādāts pie šīs sistēmas uzlabošanas tā, lai neuzliktu papildu administratīvo slogu saņēmējiem un vienlaikus nodrošinātu, ka maksājumi pētniekiem tiek veikti ātri. Palātas konstatējumi ir un arī turpmāk tiks izmantoti, lai vēl vairāk uzlabotu* ex ante *kontroli.*

— **2. ieteikums**. Komisijai jāizdod pamatnostādnes atbalsta saņēmējiem par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" konkrētajām atšķirībām salīdzinājumā ar Septīto pētniecības pamatprogrammu un līdzīgām programmām (sk. 5.15. un 5.20. punktu).

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Komisija šajā jautājumā jau sniedz dažādas norādes. Atšķirības starp Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumiem ir īpaši uzsvērtas minētajā dotācijas līguma paraugā. Dalībvalstīs 2015. gadā uzsāka plašu komunikācijas kampaņu (16 pasākumi) par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" juridiskajiem un finanšu noteikumiem. Šos pasākumus apmeklēja 2 046 pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" saņēmēju pārstāvji un revidenti, kuri sniedz apliecinājumus. Papildu 14 pasākumi ir plānoti 2016. gadā.

Kopējais atbalsta centrs sniedz norādes par juridiskiem un finanšu jautājumiem, nereti norādot uz atšķirībām starp Septītās pamatprogrammas un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumiem.

— **3. ieteikums**. Komisijai jāizdod kopējas pamatnostādnes īstenošanas struktūrām par izdevumiem pētniecības un inovācijas jomā, lai, piemērojot revīzijas ieteikumus par neattiecināmo izdevumu atgūšanu, nodrošinātu konsekventu pieeju saņēmējiem (sk. 5.26. punktu).

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Dažādie dienesti ir vienojušies par ekstrapolācijas procesu, lai uzlabotu Septītās pamatprogrammas saskaņotību. Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" joprojām notiek diskusijas par tāda procesa iedibināšanu, kas nodrošinātu revīziju īstenošanas konsekvenci, vienlaikus ievērojot kredītrīkotāju pienākumus.

— **4. ieteikums**. Komisijai, pamatojoties uz Septītajā pētniecības pamatprogrammā atlīdzināto izdevumu *ex post* revīziju, cieši jāuzrauga ekstrapolēto korekciju īstenošana (sk. 5.29. punktu).

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Komisija cieši uzrauga ekstrapolācijas gadījumu īstenošanu un ir apmierināta ar progresu šajā Septītās pamatprogrammas posmā. Īstenošanas līmenis 2015. gada beigās pazemināj̄ās, jo šajā laikā tika slēgtas daudzas revīzijas, bet ekstrapolācijas tiks īstenotas 2016. gadā.

5.1. PIELIKUMS

DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI APAKŠKATEGORIJĀ "KONKURĒTSPĒJA IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI"

	2015	2014
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE		
Kopējais darījumu skaits	**150**	166
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME		
Aplēstais kļūdu līmenis	**4,4 %**	5,6 %
Augstākā kļūdu robeža	6,7 %	
Zemākā kļūdu robeža	2,0 %	

5.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE APAKŠKATEGORIJĀ "KONKURĒTSPĒJA IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI"

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	Komisijai formulētie ieteikumi. **1. ieteikums** Paplašināt un padarīt intensīvāku komunikācijas kampaņu, lai paaugstinātu saņēmēju un neatkarīgo revidentu informētību par attiecināmības noteikumiem pētniecības izdevumiem saskaņā ar Septīto pamatprogrammu.		X					*Komisijas līdzšinējās kampaņas ir sasniegušas vairāk nekā 4 500 cilvēku. Komisija turpinās šos centienus saistībā ar norāžu sniegšanu par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (skatiet 3. ieteikumu).* *Pētniecības jomā informētības vairošanas darbības vērš Komisijas darbinieku vērību uz specifiskajiem riskiem, kas saistīti ar dažādiem saņēmēju veidiem. Tas ir saistīts gan ar maksājumu posmu (Septītā pamatprogramma), gan līgumu slēgšanas posmu (pamatprogramma "Apvārsnis 2020"). Attiecībā uz pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" šāda veida informācija tiks sistemātiskāk iestrādāta Komisijas izmantotajās informācijas sistēmās. Sagaidāms, ka 83 % no ex post revīzijām par laikposmu no 2012. līdz 2016. gadam tiks atlasītas, izmantojot dažādus riska faktorus. Pētniecības krāpšanas novēršanas stratēģija ir vēl viens svarīgs komponents mērķtiecīgajās kontroles darbībās, ko virza risks un kas balstās uz risku.*
	2. ieteikums Panākt, lai visā politikas grupā kontroles pasākumi būtu vairāk balstīti uz riska novērtējumu, koncentrējot pārbaudes uz augsta riska saņēmējiem (piemēram, struktūras, kam trūkst pieredzes darbā ar Eiropas finansējumu) un samazinot pārbaužu slogu mazāka riska saņēmējiem.		X					*Skatiet iepriekš (atbildi uz 1. ieteikumu). Izglītības un kultūras politikas jomā Komisija īsteno riska virzītas darbības, kas attiecas uz šādiem aspektiem:* *a) Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta (EAC ĢD) darbinieku veikto uzraudzības apmeklējumu gada ciklu valsts iestādēs un valsts aģentūrās;* *b) saņēmēju pārbaužu (primārās pārbaudes) minimālo īpatsvaru un minimālo absolūto skaitu, kas valsts aģentūrām jāveic katru gadu (finansējuma shēmas veids, noteikumu sarežģītība, saņēmēju struktūra utt.);* *c) valsts aģentūru riska pārvaldību, lai veiktu mērķtiecīgas saņēmēju papildu pārbaudes papildus EAC ĢD piemērotajam pārbaužu minimumam.*

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**3. ieteikums** Saistībā ar jaunajām 2014.–2020. gada pētniecības un citu iekšējo nozaru politikas programmām sniegt savlaicīgus, konsekventus un skaidrus norādījumus saņēmējiem un vadošajām iestādēm attiecībā uz pārskatītajām attiecināmības un kontroles prasībām.					X		
2012	**1. ieteikums** Vēl lielākus pūliņus veltīt starpposma un galīgajiem maksājumiem, kā arī summu noskaidrošanā konstatēto kļūdu novēršanai, īpaši – atgādinot līdzekļu saņēmējiem un neatkarīgiem revidentiem attiecināmības noteikumus un prasību līdzekļu saņēmējiem pamatot visus deklarētos izdevumus.		X					*Skatiet arī Komisijas atbildi uz 2013. gada 1. ieteikumu.*
	2. ieteikums Atgādināt pētniecības pamatprogrammu projektu koordinatoriem par pienākumu bez liekas kavēšanās iedalīt saņemtos līdzekļus citiem projektu partneriem.	X						
	3. ieteikums Pārskatīt Palātas atklātās nepilnības *ex ante* pārbaudēs, lai varētu novērtēt, vai šajās pārbaudēs ir vajadzīgas izmaiņas.		X					*Komisija pastāvīgi risina dažādu avotu (arī Palātas) konstatētās* ex ante *pārbaužu nepilnības. Šis process tagad ir integrēts pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darījumdarbības procesos.*
	4. ieteikums Samazināt kavējumus *ex post* revīziju veikšanā un palielināt īstenošanas rādītājus ekstrapolācijas gadījumos.		X					*Komisija pastāvīgi uzrauga Komisijas* ex post *revīzijas ziņojumu īstenošanu. Turklāt Komisijas ģenerāldirektorātu gada darbības pārskati sniedz informāciju par progresu šajos aspektos.*

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	**5. ieteikums** Nostiprināt Konkurētspējas un inovāciju pamatprogrammas IKT politikas atbalsta programmas pārraudzības un kontroles sistēmas.		X					*Komisija (Komunikācijas tīklu, satura un tehnoloģiju ģenerāldirektorāts) ir pieņēmusi revīzijas stratēģiju, kura ietver ar pētniecību nesaistītos ģenerāldirektorātu izdevumus un kuras mērķis ir sniegt pārliecību ģenerāldirektorāta ģenerāldirektoram par tāda finansējuma pārvaldību, kas nav saistīts ar pētniecību.* *2015. gadā uzsāka 92 jaunas konkurētspējas un inovāciju pamatprogrammas (CIP) Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas politikas atbalsta programmas revīzijas. Kopā tika slēgtas 52 ar pētniecību nesaistītas revīzijas par 23,7 miljoniem EUR. Stratēģijas īstenošanas progresu uzrauga reizi mēnesī revīzijas budžeta un kontroles (ABC) sanāksmes laikā, ko vada ģenerāldirektors un ko apmeklē visu direktorātu pārstāvji.* *Attiecībā uz MVU īpašniekiem 2012. gadā pieņēma vienkāršošanas pasākumus. Turklāt pēc jaunās Finanšu regulas stāšanās spēkā 2013. gadā tika pārskatīts CIP līguma paraugs, lai ietvertu ekstrapolāciju un trešās personas.*

6. NODAĻA

Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija

SATURS

	Punkts
Ievads	6.1.–6.10.
Kategorijas "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija" īss apraksts	6.3.–6.8.
Revīzijas tvērums un pieeja	6.9.–6.10.
Darījumu pareizība	6.11.–6.36.
To finanšu instrumentu pārbaude, kurus pārvalda dalīti	6.37.–6.46.
Iekšējās kontroles sistēmu elementu, tostarp gada darbības pārskatu, pārbaude	6.47.–6.71.
Komisijas īstenotās revīzijas iestāžu pārraudzības novērtējums	6.47.–6.64.
Komisijas gada darbības pārskatu pārbaude	6.65.–6.71.
Secinājums un ieteikumi	6.72.–6.76.
Secinājums par 2015. gadu	6.72.–6.74.
Ieteikumi	6.75.–6.76.
Projektu darbības rezultātu novērtējums	6.77.–6.89.

6.1. pielikums. Darījumu pārbaužu rezultāti ekonomikas, sociālās un teritoriālās kohēzijas jomā

6.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude ekonomikas, sociālās un teritoriālās kohēzijas jomā

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

6.1. Šajā nodaļā ir sniegti Palātas konstatējumi par ekonomikas, sociālo un teritoriālo kohēziju (Daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 1.b kategorija). Galvenie dati par 2015. gadā veiktajām darbībām un attiecīgajiem izdevumiem ir apkopoti ***6.1. attēlā***.

6.1. attēls. Daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 1.b kategorija. Galvenā informācija par 2015. gadu

(miljardi EUR)

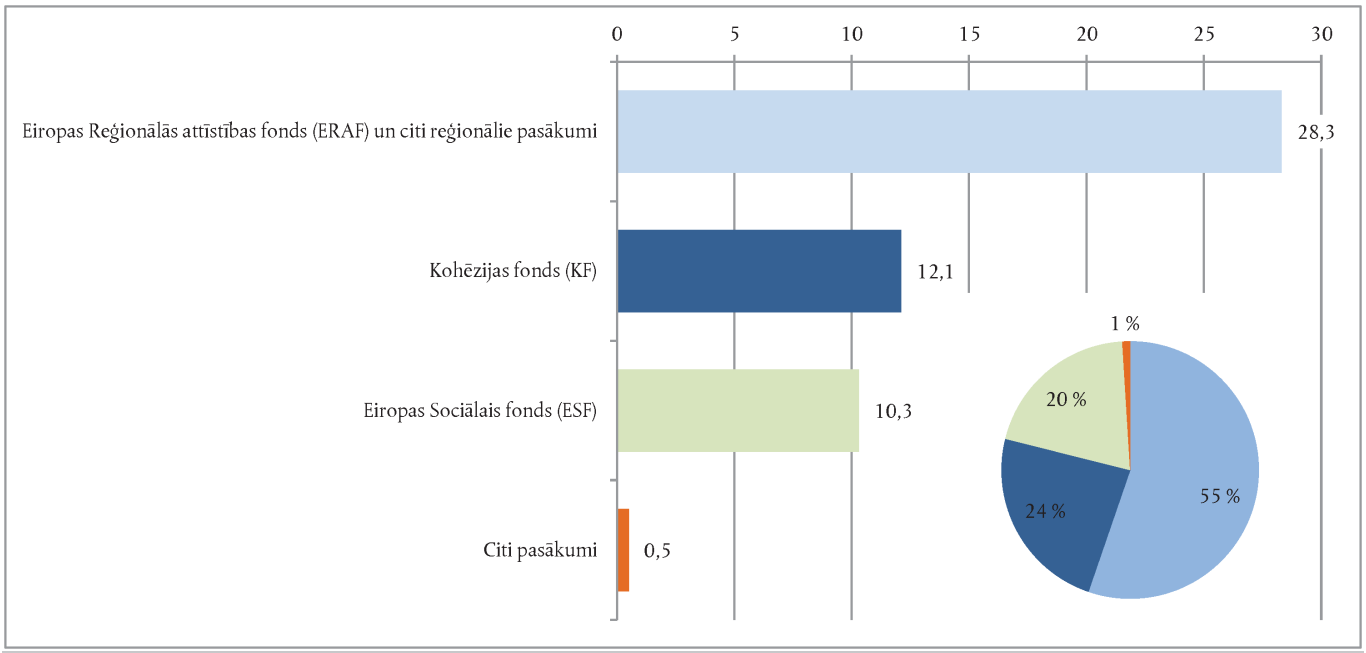

Maksājumi gadā kopā	51,2
– avansi ([1]) ([2])	*9,1*
+ dzēstie avansa maksājumi ([1])	*7,4*
+ maksājumi galasaņēmējiem no finanšu instrumentiem, ko pārvalda dalīti	*2,1*
+ avansi, ko izmantoja valsts atbalsta projektu galasaņēmēji	*2,3*
Visa revidētā datu kopa	**53,9**

([1]) Saskaņā ar pakārtoto darījumu vienādoto definīciju (sīkāk sk. ***1.1. pielikuma*** 7. punktu).
([2]) Šajā summā ir iekļauti 1,3 miljardi EUR, ko veido iemaksas finanšu instrumentos, kurus pārvalda dalīti, un avansi, kas izmaksāti valsts atbalsta projektu saņēmējiem.

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

6.2. Vairāk nekā 80 % maksājumu bija starpposma maksājumi 2007.–2013. gada plānošanas perioda darbības programmām (DP), kuru attiecināmības periods beidzās 2015. gada 31. decembrī. Avansi 2014.–2020. gada plānošanas periodam bija aptuveni 7,8 miljardi EUR ([1]).

Kategorijas "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija" īss apraksts

Politikas mērķi, instrumenti un izdevumu pārvaldība

6.3. DFS 1.b kategorijas "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija" izdevumu mērķis ir samazināt atšķirības dažādu reģionu attīstības līmenī, pārstrukturējot rūpnieciskās lejupslīdes reģionus, kā arī veicināt pārrobežu, starptautisko un starpreģionālo sadarbību ([2]). Politikas instrumenti, kas palīdz nostiprināt ekonomikas un sociālo kohēziju, ir šādi:

— Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), kura mērķis ir mazināt reģionu galvenās atšķirības, sniedzot finansiālu atbalstu infrastruktūras izveidei un veicot produktīvas investīcijas, kas sekmē jaunu darba vietu radīšanu, galvenokārt uzņēmumos,

— Kohēzijas fonds (KF), no kura finansē vides un transporta projektus dalībvalstīs, kuru nacionālais kopprodukts uz vienu iedzīvotāju ir mazāks par 90 % no ES vidējā līmeņa ([3]),

— Eiropas Sociālais fonds (ESF), kura mērķis ir uzlabot nodarbinātības un darba iespējas (galvenokārt ar mācību pasākumu starpniecību), veicinot augstu nodarbinātības līmeni un radot vairāk un labākas darba vietas,

— citi instrumenti/fondi, piemēram, Eiropas kaimiņattiecību instruments (EKI), kas atbalsta pārrobežu sadarbību un politisko iniciatīvu īstenošanu, lai satuvinātu ES un tās kaimiņvalstis, un Eiropas Vistrūcīgāko personu atbalstīšanas fonds (*FEAD*), no kura sniedz materiālu palīdzību, lai palīdzētu cilvēkiem izkļūt no nabadzības.

([1]) Avansa maksājumu sadalījums 2014.–2020. gada plānošanas periodam katram fondam bija šāds: ERAF – 3,8 miljardi EUR, KF – 1,2 miljardi EUR, ESF – 2,3 miljardi EUR un citiem – 0,5 miljardi EUR. Palāta šos maksājumus nepārbaudīja (sk. 6.9. punktu).

([2]) Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 174.–178. pants.

([3]) Gan 2007.–2013. gada, gan 2014.–2020. gada plānošanas periodā kohēzijas fondu izmanto Bulgārija, Čehijas Republika, Igaunija, Grieķija, Horvātija, Kipra, Latvija, Lietuva, Ungārija, Malta, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Slovākija. Spānija varēja izmantot Kohēzijas fonda pārejas perioda atbalstu tikai 2007.–2013. gada plānošanas periodā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.4. ERAF, KF un ESF pārvalda saskaņā ar vienotiem noteikumiem, izņemot tos gadījumus, kas paredzēti katra fonda īpašajās regulās. Šos līdzekļus īsteno ar daudzgadu programmu starpniecību. Komisija pārvaldību dala ar dalībvalstīm. Katram plānošanas periodam Komisija apstiprina darbības programmas, ko sagatavo dalībvalstis un ar kuru starpniecību tiek finansēti projekti ([4]). Projektus atlasa dalībvalsts iestādes. Projektu īstenošanas laikā saņēmēji deklarē radušās izmaksas valsts iestādēm, kuras savukārt apliecina un deklarē izdevumus Komisijai.

Riski saistībā ar pareizību

6.5. ERAF/KF izdevumu galvenais risks ir saistīts ar to, ka saņēmēji deklarē izmaksas, kas nav attiecināmas saskaņā ar valsts attiecināmības noteikumiem un/vai mazāku skaitu attiecināmības noteikumu ES struktūrfondu regulās. ERAF/KF izdevumiem ir jāatbilst arī vispārpiemērojamajiem ES iekšējā tirgus noteikumiem (galvenokārt tie ir publiskā iepirkuma noteikumi un valsts atbalsta noteikumi). Iepriekšējos gados neatbilstība ES un/vai valsts publiskā iepirkuma noteikumiem, piešķirot līgumu slēgšanas tiesības, ir bijis galvenais risks saistībā ar ERAF un KF izdevumu pareizību.

6.6. ESF izdevumiem galvenais risks ir saistīts ar cilvēkkapitālā veikto investīciju nemateriālo raksturu un daudzu, bieži vien nelielu, partneru iesaisti projektu īstenošanā. Šie faktori var novest pie tā, ka netiek ievēroti ES un/vai valsts attiecināmības noteikumi, un līdz ar to ieviestās sistēmas apstiprina neattiecināmus izdevumus.

KOMISIJAS ATBILDES

6.5. *Komisija piekrīt šim novērtējumam, kā sīki izklāstīts tās dienestu darba dokumentos ("Kļūdu analīze kohēzijas politikā 2006.–2009. gadā" (SEC(2011) 1179, 2011. gada 5. oktobris)). Komisija turpināja veikt īpašus pasākumus, lai šos riskus mazinātu, piemēram, sniedza vispusīgus norādījumus un piedāvāja papildu apmācības vadošo iestāžu darbiniekiem par konstatētajiem riskiem, lai palielinātu administratīvo spēju šajās jomās, veica mērķtiecīgas revīzijas, pievēršoties jomām, kas pakļautas riskam lielākā mērā, savlaicīgi veica finanšu korekcijas, kā arī maksājumu pārtraukšanas un apturēšanas procedūras. Šādi preventīvie un korektīvie pasākumi tika īstenoti vienlaikus ar jaunām iniciatīvām, kuras noteiktas 2013. gadā izstrādātajā visaptverošajā rīcības plānā, lai uzlabotu publiskā iepirkuma noteikumu īstenošanu, un kuras Komisija politiski apstiprināja 2015. gada decembrī.*

Pašlaik tiek īstenots vēl viens rīcības plāns, lai sniegtu atbalstu programmu īstenotājām iestādēm, kuras piemēro valsts atbalsta noteikumus, kas pārskatīti un vienkāršoti 2014. gadā, pieņemot grozīto Vispārējā grupu atbrīvojuma regulu, un sīkāk precizēti Komisijas 2016. gada maija publikācijā "Paziņojums par valsts atbalsta jēdzienu".

6.6. *Komisija ir īstenojusi īpašas darbības konstatēto risku mazināšanai, kuras jo sevišķi ietver preventīvus un korektīvus pasākumus, piemēram, norādījumu sniegšanu, apmācību un vienkāršošanu, kā arī vajadzības gadījumā stingru politiku attiecībā uz maksājumu pārtraukšanu un apturēšanu un finanšu korekciju savlaicīgu īstenošanu. Komisija arī novērš šādu risku, aktīvi veicinot vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu un neatlaidīgi apgalvojot, cik svarīga nozīme ir pirmā līmeņa pārbaudēm dalībvalstīs. Turklāt Komisija katru gadu atjaunina savu revīzijas plānu, lai novērstu būtiskākos konstatētos riskus.*

([4]) Komisija 2007.–2013. gada plānošanas periodam apstiprināja 440 darbības programmas (322 ERAF/KF, no kurām 25 darbības programmas ietver KF projektus, un 118 ESF darbības programmas) un 2014.–2020. gada plānošanas periodam – 392 DP (lielākā daļa no tām aptver vairāk nekā vienu fondu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.7. Darbības programmu īstenošanā dalībvalstu iestādes saskaras ar savstarpēji konkurējošām prioritātēm. Lai nodrošinātu noteikumu ievērošanu un pareizu finanšu pārvaldību, izdevumi ir pienācīgi jāpārbauda. Vienlaikus pastāv ieinteresētība apgūt ES finansējumu, kas praksē var traucēt konsekventi piemērot efektīvus kontroles mehānismus, kuri novērstu neattiecināmu izdevumu atlīdzināšanu no ES budžeta. Šis jautājums kļūst aktuālāks, kad tuvojas attiecināmības perioda beigas, jo tad dalībvalstis riskē pazaudēt tām sākotnēji piešķirto līdzekļu vēl neizlietoto daļu ([5]).

Komisija 2015. gadā ir uzsākusi turpmākus vienkāršošanas pasākumus

6.8. Komisija 2015. gada jūlijā izveidoja Augsta līmeņa neatkarīgu ekspertu grupu Eiropas strukturālo un investīciju (ESI) fondu saņēmējiem paredzētās vienkāršošanas uzraudzībai ([6]). Šai grupai uzdeva:

— izvērtēt vienkāršošanas iespēju izmantošanu dalībvalstīs, tostarp dalībvalstu saistības samazināt administratīvo slogu saņēmējiem, kā noteikts partnerības nolīgumos, kuri aptver ESI fondus 2014.–2020. gada periodā,

— analizēt vienkāršošanas iespēju īstenošanu dalībvalstīs un reģionos, ņemot vērā pētījumu par jauno noteikumu izmantošanu par vienkāršošanu 2014.–2020. gada plānošanas perioda sākuma posmā, un šo noteikumu ietekmi uz administratīvo slogu un izmaksām,

— noteikt labu praksi jautājumos, kas saistītas ar administratīvā sloga samazināšanu saņēmējiem.

KOMISIJAS ATBILDES

6.7. *Ar pienācīgām pārbaudēm jānodrošina visu deklarēto izdevumu pareizība visā īstenošanas periodā līdz pat slēgšanai.*

Dalībvalstīm sagatavotie slēgšanas dokumenti jāiesniedz līdz 2017. gada 31. martam, un tie sniegs papildu pārliecību. Komisija 2013. gada 20. martā savlaicīgi pieņēma slēgšanas pamatnostādnes (Lēmums C (2013) 1573), kas tika pilnveidotas un atjauninātas 2015. gada 30. aprīlī. Komisijas dienesti dalībvalstīm ir organizējuši vairākus seminārus par slēgšanu, atjauninājuši savus riska novērtējumus un tā rezultātā arī 2007.–2013. gada revīzijas stratēģiju, lai novērstu jebkādus iespējamos riskus, ņemot vērā īstenošanas perioda pēdējo posmu.

Komisija astoņās dalībvalstīs ir izveidojusi Darba grupu kohēzijas politikas fondu labākai īstenošanai. Šī darba grupa, uzsverot, cik būtiska nozīme ir izdevumu likumības un pareizības pilnīgai nodrošināšanai, palīdzēja attiecīgajām dalībvalstīm sagatavoties slēgšanai. Šāda aktīva un mērķtiecīga pieeja tiks piemērota arī, lai atbalstītu dalībvalstu programmu īstenošanu 2014.–2020. gadā, ņemot vērā gūto pieredzi.

([5]) Sk. Palātas īpašā ziņojuma "Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā" 23. punktu un 6. grafiku, kas balstīts uz nekoriģētiem vēsturiskiem datiem.

([6]) Komisijas 2015. gada 10. jūlija Lēmums C(2015) 4806.

Revīzijas tvērums un pieeja

6.9. Palātas revīzijas pieejas un metodoloģijas galvenie elementi ir aprakstīti ***1.1. pielikumā***. Saistībā ar kategorijas "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija" revīziju jānorāda še turpmāk sniegtā informācija.

a) Revīzijā pārbaudīja 223 darījuma izlasi ([7]), kā noteikts ***1.1. pielikuma*** 7. punktā. Izlase ir veidota tā, lai pārstāvētu visu darījumu diapazonu attiecīgajā DFS kategorijā. 2015. gadā izlasi veidoja darījumi no 15 dalībvalstīm ([8]).

b) Finanšu instrumentiem, ko pārvalda dalīti, Palāta pārbaudīja arī izmaksājumu rādītājus (t. i., to, cik liela daļa līdzekļu tika izmantota galasaņēmēju līmenī). To darīja, pamatojoties uz Komisijas progresa ziņojumu par 2014. gadu un Palātas veikto septiņu ERAF finanšu instrumentu pārbaudi septiņās dalībvalstīs ([9]).

c) Palāta pārbaudīja citus iekšējās kontroles elementus un gada darbības pārskatus:

   i) Komisijas veiktos revīzijas iestāžu pārraudzības pasākumus 16 dalībvalstīs ([10]);

   ii) starp pārbaudītajiem gada darbības pārskatiem bija Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta pārskati.

6.10. Palāta otro gadu pārbaudīja, vai un kādā mērā bija ieviesta darbības rezultātu mērīšanas sistēma, lai novērtētu, vai pabeigtajos un pārbaudītajos projektos ir sasniegti tiešie rezultāti un koprezultāti, kas noteikti kā mērķi projektu apstiprināšanas dokumentos. Palāta pārbaudīja arī, vai šie mērķi atbilda darbības programmas mērķiem. Šī pārbaude aptvēra 149 no 223 pārbaudītajiem projektiem, kas revīzijas laikā bija pabeigti. Šā darba rezultāti ir izklāstīti iedaļā par projektu darbības rezultātu novērtējumu.

([7]) No šiem darījumiem 120 attiecās uz ERAF projektiem, 52 – uz KF projektiem, 44 – uz ESF projektiem un septiņi – uz ERAF finanšu instrumentiem; visi darījumi bija veikti 2007.–2013. gada plānošanas periodā, izņemot četrus ESF projektus, kuri attiecas uz 2000.–2006. gada plānošanas periodu (sk. ***6.1. pielikumu***). Izlasi veidoja visu veidu maksājumi, izņemot avansa maksājumus, kuru kopsumma 2015. gadā bija 1,3 miljardi EUR.

([8]) Bulgārija, Čehijas Republika, Vācija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Latvija, Ungārija, Austrija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Apvienotā Karaliste (sk. ***1.3. pielikumu***).

([9]) Bulgārija, Grieķija, Spānija, Itālija, Ungārija, Polija un Apvienotā Karaliste.

([10]) Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Kipra, Čehijas Republika, Vācija, Igaunija, Spānija, Francija, Itālija, Ungārija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija un Apvienotā Karaliste.

PALĀTAS APSVĒRUMI

DARĪJUMU PAREIZĪBA

6.11. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***6.1. pielikumā***. No pārbaudītajiem 223 darījumiem 72 (32 %) darījumos bija kļūdas. Pamatojoties uz 33 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis ir 5,2 % ([11]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.11. *Komisija norāda, ka Palātas ziņotais kļūdu līmenis ir gada aplēse, kurā ņemtas vērā projekta izdevumu korekcijas vai atlīdzinājumi, uz ko attiecas pirms Palātas revīzijas konstatētās un reģistrētās kļūdas. Komisija uzsver, ka tai ir saistoša Finanšu regula, kuras 32. panta 2. punkta e) apakšpunktā ir noteikts, ka tās iekšējās kontroles sistēmai ir cita starpā jānodrošina* "tādu risku pienācīga pārvaldība, kuri saistīti ar pamatā esošo darījumu likumību un pareizību, ņemot vērā programmu daudzgadu iezīmes, kā arī maksājumu veidu". *Komisija turpinās pildīt savu uzraudzības funkciju, it sevišķi īstenojot finanšu korekcijas un līdzekļu atgūšanu tādā apmērā, kas atbilst konstatēto pārkāpumu un trūkumu līmenim.*

Turklāt Komisija norāda, ka, ņemot vērā kohēzijas politikas vadības un kontroles sistēmu daudzgadu iezīmes, 2015. gadā pieļautās kļūdas var izlabot arī turpmākajos gados un slēgšanas posmā, kā norādīts 2.4.3. iedaļā attiecīgajos Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta (ĢD) un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD 2015. gada darbības pārskatos.

Komisija norāda, ka 2015. gadam paziņotais aplēstais kļūdu līmenis atbilst Palātas norādītajiem kļūdu līmeņiem attiecībā uz pēdējiem pieciem gadiem. Tas apstiprina, ka kļūdu līmenis 2007.–2013. gada plānošanas periodā saglabājas stabils un ievērojami zemāks par 2000.–2006. gada periodā ziņoto kļūdu līmeni. Kā ziņots 2015. gada darbības pārskatos, šāda tendence vērojama, pateicoties uzlabotam tiesiskajam regulējumam, tostarp vienkāršošanai, stingrākām vadības un kontroles sistēmām, kā arī Komisijas stingrai politikai, kas paredz pārtraukt/apturēt maksājumus, tiklīdz tiek konstatēti trūkumi. Komisija arī turpmāk pievērsīsies programmām un dalībvalstīm, kurās pastāv lielāks problēmu risks, un vajadzības gadījumā īstenos korektīvus pasākumus, piemērojot stingru maksājumu pārtraukšanas un apturēšanas politiku līdz pat slēgšanai, un slēgšanas posmā piemēros stingras procedūras, lai izvairītos no jebkāda atlikušā būtiskā riska saistībā ar nepareiziem izdevumiem.

Komisija norāda arī, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem būtiski samazinājās kļūdu biežums.

([11]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 2,8 % līdz 7,6 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža). Plašāka informācija par Palātas izmantoto metodoloģiju darījumu pārbaudei ir izklāstīta ***1.1. pielikuma*** 7. punktā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.12. Gada pārskata 1. nodaļā ir iekļauts novērtējums par to, cik precīzi ir skaitliskie dati par finanšu korekcijām, kas izklāstītas ES konsolidēto pārskatu finanšu pārskatu diskusijā un analīzē (sk. 1.37.–1.43. punktu). 2012. gada pārskata 1. nodaļā ir skaidrots, kā tiek ņemtas vērā finanšu korekcijas, kad Palāta aprēķina aplēsto kļūdu līmeni ([12]).

6.13. Tas, cik lielā mērā dažādi kļūdu veidi ietekmēja 2015. gadam aplēsto kļūdu līmeni, ir atspoguļots ***6.2. attēlā***.

KOMISIJAS ATBILDES

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu Komisijas koriģējošā kapacitāte tika vēl vairāk uzlabota, veicot neto finanšu korekcijas gadījumos, ja Komisija konstatēja nopietnus trūkumus, un tādējādi samazinot iespēju, ka dalībvalstis līdzekļus izmantos atkārtoti. Tas būs būtisks stimuls dalībvalstīm, lai konstatētu un koriģētu nopietnus pārkāpumus pirms gada pārskatu apstiprināšanas Komisijai.

6.12. *Komisija norāda uz Palātas vēlmi ņemt vērā finanšu korekcijas, ko Komisija piemērojusi, aprēķinot aplēsto kļūdu līmeni. Šādas korekcijas dažos gadījumos tiek veiktas, pateicoties dalībvalstu koriģējošai kapacitātei, kas ir būtisks pīlārs pārliecības nodrošināšanas procesā, vai arī tās izriet no Komisijas veiktajiem uzraudzības pasākumiem, kas var ietvert vienotas likmes finanšu korekciju piemērošanu programmām, kurās Komisija konstatējusi nopietnus atlikušos trūkumus un riskus.*

Komisija atsaucas uz savām atbildēm uz 1.38. punktu.

6.2. attēls. "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija". Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums

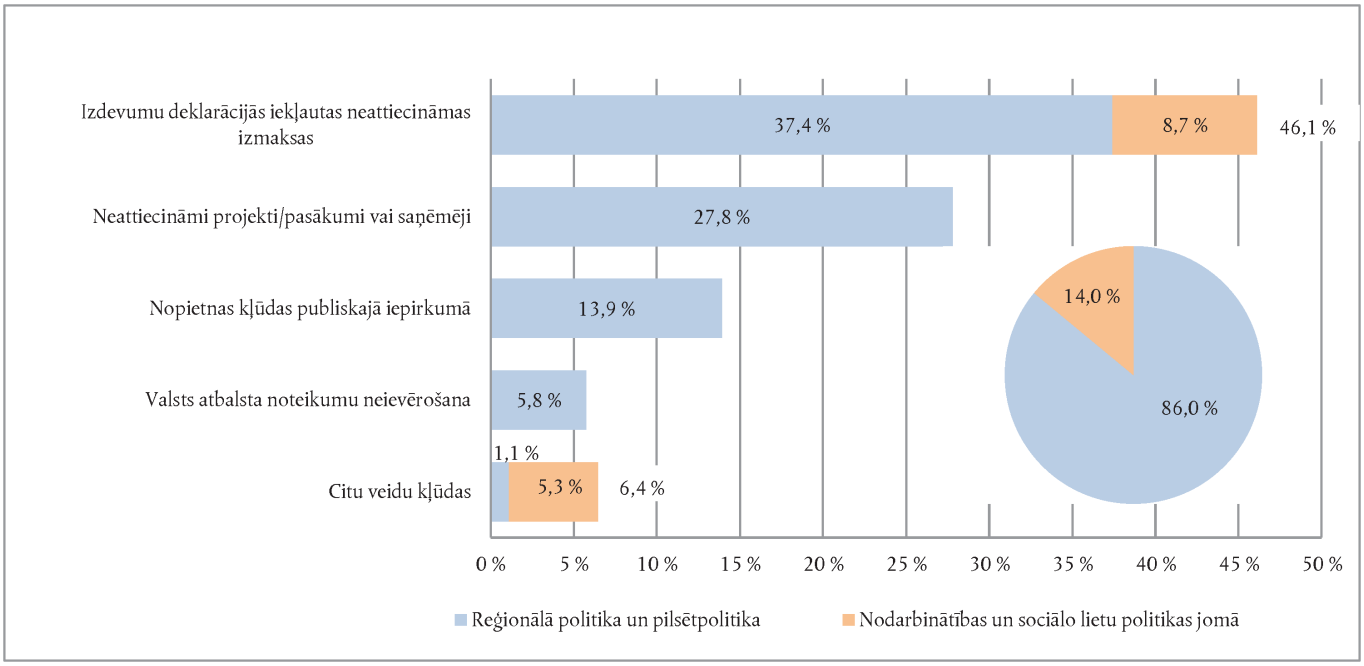

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

([12]) Sk. 2012. gada pārskata 1.19.–1.37. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.14. Galvenais kļūdu avots kategorijā "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija" ir neattiecināmu izdevumu iekļaušana saņēmēju izmaksu deklarācijās un pilnībā neattiecināmu projektu atlase, kam seko ES un valsts publiskā iepirkuma noteikumu, kā arī valsts atbalsta noteikumu pārkāpumi.

6.15. Pēdējo četru gadu laikā Palāta nav konstatējusi skaitļos izsakāmas kļūdas saistībā ar vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu ([13]). Attiecībā uz visiem fondiem 2014.–2020. gada plānošanas periodā dalībvalstu pienākums ir izmantot vienkāršotās izmaksu iespējas maziem projektiem, kuru summa nepārsniedz 50 000 EUR, un tās var pieņemt lēmumu piemērot vienkāršotās izmaksu iespējas plašāk ([14]).

Neattiecināmi izdevumi

6.16. Kad Komisijai tiek deklarētas izmaksas, valsts iestādes apstiprina, ka šīs izmaksas ir radušās atbilstīgi vairākiem īpašiem noteikumiem, kas izklāstīti ES regulās, valsts tiesību aktos vai attiecināmības noteikumos, īpašos darbības programmas noteikumos, uzaicinājumos izteikt ieinteresētību, lēmumos, kas apstiprina projektus līdzfinansējumam, vai dotācijas nolīgumos.

KOMISIJAS ATBILDES

6.15. *Komisija uzskata, ka Palātas novērtējums apstiprina to, ka vienkāršotas izmaksu iespējas ir mazākā mērā pakļautas kļūdu riskam, un tādēļ ir aktīvi sadarbojusies ar programmu īstenotājām iestādēm kopš vienkāršoto izmaksu iespēju (VII) ieviešanas, lai pakāpeniski paplašinātu to izmantošanu. Tam jau ir pozitīvi rezultāti. Komisija turpina aktīvi veicināt VII izmantošanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā – šajā periodā šīs iespējas ievērojami nostiprinātas gan Kopīgo noteikumu regulā, gan arī Eiropas Sociālā fonda (ESF) īpašajā regulā, lai mazinātu administratīvo slogu līdzekļu saņēmējiem, veicinātu orientāciju uz rezultātiem un vēl vairāk samazinātu kļūdu risku. Komisija plāno 2016. gadā iesniegt priekšlikumus, lai, piemērojot Kopīgo noteikumu regulu, paplašinātu VII izmantošanu attiecībā uz visiem Eiropas strukturālajiem un investīciju (ESI) fondiem.*

Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD ne tikai sniedz plašus norādījumu par VII izmantošanu, bet arī pašlaik rīko vienkāršošanas semināru otro kārtu vairākās prioritārajās dalībvalstīs, kurās 2007.–2013. gada plānošanas periodā atkārtoti bija vērojams augsts kļūdu īpatsvars un kurās joprojām pietiekamā mērā netiek izmantotas VII.

([13]) Sk. 2012. gada pārskata 6.23. punktu, 2013. gada pārskata 6.16. punktu un 2014. gada pārskata 6.29. punktu.

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1304/2013 par Eiropas Sociālo fondu (OV L 347, 20.12.2013., 470. lpp.), 14. panta 4. punkts. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.), 68. pants.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.17. Neattiecināmi izdevumi ir galvenais kļūdu avots gan ERAF/KF, gan ESF izdevumos. Palāta konstatēja, ka neattiecināmas izmaksas ir deklarētas 8 % pārbaudīto darījumu (sk. ***6.3. izcēlumu***). Šādas kļūdas veido 55 % no visām skaitļos izsakāmajām kļūdām un apmēram 2,4 procentpunktus no aplēstā kļūdu līmeņa.

6.3. izcēlums. Neattiecināmu deklarēto izmaksu piemērs

Deklarētas neattiecināmas izmaksas: ERAF projektā Apvienotajā Karalistē sniedz finansiālu atbalstu MVU par konsultāciju pakalpojumiem, kuru mērķis ir popularizēt un uzlabot to produktus vai pakalpojumus. Tomēr tikai daļa no piešķirtā finansējuma tika nodota kā dotācija MVU, aptuveni 13 % paturēja saņēmējs. Ieturētās summas neatbilst attiecināmības nosacījumiem līdzfinansējuma saņemšanai, jo šie izdevumi nebija ne radušies, ne samaksāti, ne arī reģistrēti kā izmaksas saņēmēja grāmatvedībā. Tādējādi daļa dotācijas nav attiecināma līdzfinansējuma saņemšanai.

KOMISIJAS ATBILDES

6.17. *Komisija pārbaudīs Palātas konstatētos gadījumus un vajadzības gadījumā ierosinās darbības.*

Komisija norāda, ka dažos gadījumos kohēzijas politikas izdevumiem piemērotie valsts vai reģionālie noteikumi ir stingrāki par tiem, kas ES vai valsts tiesību aktos paredzēti attiecībā uz līdzīgiem valsts finansētiem izdevumiem. Šīs papildu prasības var uzskatīt par nevajadzīgu administratīvo slogu un sarežģītību attiecībā uz kohēzijas politikas izdevumiem, ko dalībvalstis piemēro sev un saviem līdzekļu saņēmējiem, piemēram, kā norādīts ziņojumos par pārmērīgu reglamentēšanu un vienkāršošanu, kurus 2013. gadā izdeva Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD.

Komisija norāda arī, ka trīs kļūdas radās tādēļ, ka valsts tiesību akti bija stingrāki vai sarežģītāki, nekā bija nepieciešams (pārmērīga reglamentēšana). Komisija lēš, ka šo valsts noteikumu pārkāpumi par vienu procentpunktu palielināja kļūdu īpatsvaru.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Neattiecināmi projekti

6.18. Palāta atklāja četrus ERAF projektus, kuros nebija ievēroti attiecināmības nosacījumi, kas definēti regulās un/vai valstu attiecināmības noteikumos. Kļūdas šajos projektos veido 12 % no visām skaitļos izsakāmajām kļūdām un apmēram 1,5 procentpunktus no aplēstā kļūdu līmeņa (sk. ***6.4. izcēlumu***).

6.4. izcēlums. Neattiecināma projekta piemērs

Neattiecināms saņēmējs: ERAF projektā Čehijas Republikā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus bija norādīts, ka tikai MVU ir attiecināmi. Vadošā iestāde sniedza finansējumu saņēmējam pēc šāda principa, kas projekta atlases laikā tomēr nebija apstiprināts.

Citi neattiecināmi projekti tika konstatēti arī Čehijas Republikā, Itālijā un Polijā.

KOMISIJAS ATBILDES

6.18. *Komisija pārbaudīs Palātas konstatētos gadījumus un vajadzības gadījumā ierosinās darbības.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

Publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi

6.19. Publiskā iepirkuma noteikumi ir galvenais instruments, lai publiskie līdzekļi tiktu izlietoti ekonomiski un efektīvi un lai ES izveidotu iekšējo tirgu.

6.20. Palāta 2015. gadā pārbaudīja 140 publiskā iepirkuma procedūru, kas saistītas ar būvdarbu un pakalpojumu līgumiem un bija pamatā izdevumiem pārbaudītajos darījumos. Aplēstā līgumu vērtība šajos publiskajos iepirkumos bija aptuveni 2,9 miljardi EUR ([15]). Šo līgumu lielākā daļa bija projekti, kurus līdzfinansēja no ERAF/KF darbības programmām ([16]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.19-6.21. *Publiskā iepirkuma noteikumus piemēro visiem publiskajiem izdevumiem dalībvalstīs, nevis tikai izdevumiem kohēzijas politikas ietvaros. ES vai valstu publiskā iepirkuma noteikumu neievērošana jau vairākus gadus ir lielākais kļūdu avots šajā politikas jomā, it sevišķi reģionālajā politikā un pilsētpolitikā, lielākoties līdzfinansēto projektu veidu dēļ. Tādēļ Komisija kopš iepriekšējiem plānošanas periodiem ir veikusi dažādus preventīvus un korektīvus pasākumus, lai novērstu minētajā jomā konstatētos trūkumus.*

Rīcības plānu publiskā iepirkuma jomā Komisija izstrādāja 2013. gadā un politiski apstiprināja 2015. gada decembrī, un tā mērķis ir vēl vairāk uzlabot publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanu dalībvalstīs, īstenojot papildu preventīvus pasākumus.

Arī ESI fondu tiesiskajā regulējumā 2014.–2020. gadam ir ieviesti ex ante *nosacījumi Savienības fondu efektīvai un lietderīgai izmantošanai – šie nosacījumi attiecas arī uz dalībvalstu publiskā iepirkuma sistēmām. Par starpposma maksājumu apturēšanu iespējams lemt tad, ja līdz 2016. gada beigām nav izpildīts piemērojamais* ex ante *nosacījums (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 19. pants).*

Komisija pārbaudīs visas kļūdas, par kurām ziņoja Palāta, saskaņā ar Komisijas Lēmumu C(2013)9527 final, "ar ko izstrādā un apstiprina pamatnostādnes par tādu finanšu korekciju noteikšanu, kuras publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas gadījumā Komisija veic attiecībā uz izdevumiem, ko finansē Savienība saskaņā ar dalīto pārvaldību".

2014. gadā pieņemto direktīvu par publisko iepirkumu, ar ko tika panākta vienkāršošana, reālā ietekme būs jūtama pēc minēto direktīvu transponēšanas (sk. arī Komisijas atbildi uz 6.25. punktu).

([15]) Šī summa ir piešķirto līgumu kopējie izdevumi, no kuriem daļa ir apliecināta pārbaudītajās izdevumu deklarācijās.

([16]) No Palātas pārbaudītajām 140 publiskā iepirkuma procedūrām apmēram 62 % gadījumu līguma vērtība pārsniedza robežvērtību, virs kuras jāievēro ES publiskā iepirkuma noteikumi, kas transponēti valstu tiesību aktos (75 no pārbaudītajām publiskā iepirkuma procedūrām, kurās līguma vērtība pārsniedza robežvērtību, attiecās uz ERAF/KF, bet sešas – uz ESF).

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.21. Palāta konstatēja, ka 26 no 140 pārbaudītajām procedūrām nebija ievēroti ES un/vai dalībvalstu publiskā iepirkuma noteikumi. Četros gadījumos – tas ir mazāks gadījumu skaits nekā iepriekšējos gados – šo noteikumu neievērošana bija tik nopietna, ka Palāta varēja noteikt, ka līgums bija jāpiešķir citam pretendentam vai ka konkurence bija ierobežota tādā veidā, ka rezultātā notika nepamatota tieša piešķiršana. Palāta klasificēja šīs kļūdas kā skaitļos izsakāmas kļūdas ([17]) (sk. ***6.5. izcēlumu***). Šādas kļūdas veido 12 % no visām skaitļos izsakāmajām kļūdām un apmēram 0,7 procentpunktus no aplēstā kļūdu līmeņa. Lai novērtētu kļūdu līmeni, Palāta izmantoja 2014. gada publiskā iepirkuma direktīvas noteikumus, kuri ir mazāk stingri nekā tie, kas ietverti 2004. gada publiskā iepirkuma direktīvās (t. i., līgumu grozījumi).

6.5. izcēlums. Piemērs nopietnam publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumam

Papildu būvdarbi piešķirti bez pienācīga publiskā iepirkuma: ERAF ceļu būvniecības projektā Vācijā papildu būvdarbus, kuru vērtība pārsniedza 50 % no līguma sākotnējās vērtības, bija tieši piešķirti tam pašam līgumslēdzējam. Tas ir pretrunā publiskā iepirkuma Direktīvas 2004/18/EK 31. pantam.

Tāpēc šīs izmaksas nav attiecināmas ES līdzfinansējumam. Līdzīgus gadījumus konstatēja citos ERAF projektos Itālijā un Apvienotajā Karalistē.

6.22. Palāta atklāja arī citas kļūdas konkursa un līgumslēgšanas procedūrās vēl 22 citos gadījumos no 140 pārbaudītajiem publiskajiem iepirkumiem. Šīs kļūdas bija atlases kritēriju nepareizas piemērošanas gadījumi, trūkumi konkursa specifikācijās un informēšanas un publicitātes prasību neievērošana. Šīs kļūdas nav iekļautas Palātas aplēstajā kļūdu īpatsvarā ([18]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.22. *Komisija pārbaudīs Palātas konstatētos gadījumus un vajadzības gadījumā ierosinās darbības.*

([17]) Plašāka informācija par Palātas pieeju publiskā iepirkuma kļūdu izteikšanai skaitļos ir izklāstīta 2014. gada pārskata 1.13. punktā un 1.1. pielikuma 13. punktā.

([18]) Skatīt arī 1. tabulu Īpašajā ziņojumā Nr. 10/2015.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.23. Saistībā ar diviem darījumiem divās dalībvalstīs valsts iestādes bija konstatējušas nopietnus publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumus un piemērojušas specifiskas finanšu korekcijas projekta līmenī ([19]). Šie koriģējošie pasākumi tika ņemti vērā, aprēķinot kļūdu īpatsvaru, jo tie bija veikti, pirms Palāta bija izsūtījusi paziņojumu par revīziju.

6.24. Eiropas Savienības Padome un Eiropas Parlaments 2014. gada 26. februārī pieņēma trīs direktīvas, kuru mērķis bija vienkāršot publiskā iepirkuma procedūras un padarīt tās elastīgākas. ES valstīm līdz 2016. gada aprīlim jaunie noteikumi bija jātransponē valstu tiesību aktos (izņemot attiecībā uz e-iepirkumu, kura gadījumā termiņš bija 2018. gada oktobris) ([20]). Komisija 2016. gada maijā 20 no 28 dalībvalstīm nosūtīja oficiālas paziņojuma vēstules, kurās tā atgādina par savlaicīgi neizpildītu pienākumu valstu tiesību aktos iestrādāt trīs ES direktīvas ([21]). Ja dalībvalstis turpina neizpildīt pienākumu direktīvas iestrādāt valstu tiesību aktos, Komisija var uzsākt pārkāpuma procedūras saskaņā ar LESD 258. pantu, kuru rezultātā attiecīgajām dalībvalstīm var tikt piemērots naudas sods.

6.25. Palāta ir arī publicējusi īpašo ziņojumu, kurā iztirzātas dalībvalstu un Komisijas darbības nolūkā atrisināt problēmas, kas saistītas ar kļūdām publiskajā iepirkumā ekonomikas, sociālās un teritoriālās kohēzijas jomā ([22]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.23. *Komisija norāda, ka dažas programmu īstenotājas iestādes minētajās dalībvalstīs patiešām ir īstenojušas atbilstīgus korektīvus pasākumus, un atzīst, ka Palāta korektīvos pasākumus ir ņēmusi vērā, nosakot kļūdu daudzumu. Atbildē uz 6.19., 6.20. un 6.21. punktu norādītā Komisijas rīcības plāna mērķis ir palielināt šādu proaktīvu korektīvo pasākumu daudzumu dalībvalstu līmenī.*

6.24. *Komisija cieši uzrauga transponēšanas situāciju dalībvalstīs.*

2016. gada 30. jūnijā 16 dalībvalstīm vēl bija jātransponē Direktīva par publisko iepirkumu (Direktīva 2014/24/ES), savukārt 19 dalībvalstīm bija jātransponē Direktīva par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (Direktīva 2014/23/ES) un 17 dalībvalstīm – Direktīva par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (Direktīva 2014/25/ES).

6.25. *Komisija ir pieņēmusi visus ieteikumus, ko sniegusi Palāta savā īpašajā ziņojumā, un veic ieteiktās darbības. Komisija atsaucas uz savām atbildēm uz 6.7.–6.15. punktu un 6.19. punktu iepriekš tekstā.*

([19]) Saskaņā ar Komisijas Lēmumu C(2013) 9527 final, 19.12.2013.

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu, Direktīva 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu un Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV L 94, 28.3.2014.).

([21]) Astoņas dalībvalstis, kuras bija īstenojušas visas trīs jaunās direktīvas, ir Dānija, Vācija, Francija, Itālija, Ungārija, Rumānija, Slovākija un Apvienotā Karaliste.

([22]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 10/2015 "Jāpastiprina centieni risināt publiskā iepirkuma problēmas saistībā ar ES kohēzijas politikas izdevumiem" (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

Valsts atbalsta noteikumu pārkāpumi

6.26. Valsts atbalsts principā nav savienojams ar iekšējo tirgu, jo tas var kropļot tirdzniecību starp dalībvalstīm ([23]). Tomēr paredzētas arī dažas atkāpes no šā noteikuma.

6.27. ES valsts atbalsta noteikumus Komisija piemēro tieši. Dalībvalstu pienākums ir paziņot Komisijai par visiem valsts atbalsta gadījumiem (vai nu izmantojot shēmu, vai saistībā ar katru konkrēto projektu), izņemot, ja projekts ir zem *de minimis* robežvērtības ([24]) vai uz to attiecas Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (*GBER*) ([25]). Visos paziņotajos gadījumos Konkurences ģenerāldirektorāts formulē viedokli par to, vai atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu. ESF projektos ir mazāka valsts atbalsta noteikumu pārkāpumu iespējamība, jo ļoti bieži uz projektiem attiecas *de minimis* noteikums.

6.28. Šogad Palāta konstatēja, ka septiņos ERAF/KF projektos piecās dalībvalstīs bija pārkāpti ES valsts atbalsta noteikumi ([26]). Atbilstošos gadījumos Palāta pieprasīja un saņēma Konkurences ģenerāldirektorāta sākotnējo izvērtējumu. Kļūdu klasificēšanā tika ņemts vērā šis izvērtējums un Eiropas Savienības Tiesas judikatūra.

6.29. Palāta uzskata, ka saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem trim no minētajiem projektiem ES un/vai dalībvalsts publisko finansējumu vajadzēja piešķirt mazākā apmērā vai nevajadzēja piešķirt nemaz. Galvenie iemesli, kāpēc valsts atbalsta noteikumi netika ievēroti, ir saistāmi ar atbalsta intensitātes robežvērtību pārsniegšanu. Šīs skaitļos izteiktās kļūdas veido aptuveni 0,3 procentpunktus no aplēstā kļūdu līmeņa (sk. ***6.6. izcēlumu***). Palāta piemēroja 2014. gada Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu, lai novērtētu kļūdu līmeni šajā kategorijā ([27]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.27. *Valsts atbalsta paziņojuma gadījumā Komisija novērtē, vai atbalsts ietver valsts atbalstu un, ja ietver, vai tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu. Pamatojoties uz novērtējuma rezultātiem, Komisija pieņem lēmumu.*

6.28-6.29. *Komisija pārbaudīs Palātas konstatētos gadījumus un vajadzības gadījumā ierosinās darbības.*

([23]) LESD, 107. un 108. pants.
([24]) Komisijas Regula (EK) Nr. 1998/2006 (OV L 379, 28.12.2006., 5. lpp.), 2. panta 1. punkts.
([25]) Komisijas Regulas (ES) Nr. 651/2014 (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.) 3. pants, ar ko aizstāj Komisijas Regulas (EK) Nr. 800/2008 (OV L 214, 9.8.2008., 3. lpp.) 3. panta 1. punktu.
([26]) Čehijas Republika, Itālija, Latvija, Polija un Apvienotā Karaliste.
([27]) Regula (ES) Nr. 651/2014.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.6. izcēlums. Valsts atbalsta noteikumu pārkāpumu piemērs projektā

Atbalsta intensitātes robežvērtība bija pārsniegta: attiecībā uz KF projektu Polijā saistībā ar ostas infrastruktūras būvniecību finansējums pārsniedza valsts atbalsta noteikumos paredzēto maksimāli pieļaujamo vērtību šāda veida projektam.

Tika konstatēti arī gadījumi citos ERAF projektos Latvijā un Apvienotajā Karalistē.

6.30. Palāta ir arī publicējusi īpašo ziņojumu par Komisijas un dalībvalstu centieniem, kas vajadzīgi, lai novērstu, atklātu un labotu valsts atbalsta noteikumu pārkāpumus kohēzijas jomā ([28]).

Publisko struktūru deklarētais pievienotās vērtības nodoklis

6.31. Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) ir ES netiešais nodoklis, ko piemēro preču un pakalpojumu iekšzemes patēriņam, to iekasē katrā ražošanas ķēdes posmā un sedz galapatērētājs. Saskaņā ar ES tiesību aktiem atgūstamais PVN nav attiecināms ERAF/KF un ESF līdzfinansējumam ([29]). Tādējādi neatgūstamo PVN var deklarēt līdzfinansējuma saņemšanai.

6.32. Ja publiskās struktūras nedeklarē un tāpēc neatgūst PVN, gan Komisija, gan dalībvalstis ir interpretējušas regulas tā, ka PVN var būt attiecināmas izmaksas. Tomēr atšķirība starp atgūstamo un neatgūstamo PVN regulās rada neskaidrības.

KOMISIJAS ATBILDES

6.30. *Komisija atsaucas uz savām atbildēm uz Palātas apsvērumiem un ieteikumiem, kas publicēti minētajā īpašajā ziņojumā, un uzraudzīs pieņemto ieteikumu īstenošanu.*

6.31. *Palātas minētie reglamentējošie noteikumi attiecībā uz kohēzijas politiku ir likumdevēju izdarītās politiskās izvēles rezultāts. Kopumā šie noteikumi ir saskaņoti ar standarta principiem par PVN attiecināmību, piešķirot dotācijas citās ES politikas jomās, jo īpaši jomās, kurās īsteno tiešu pārvaldību.*

6.32-6.33. *Principā Komisija paļaujas uz dalībvalsts veikto novērtējumu par ar nodokli apliekama vai neapliekama saņēmēja statusu saistībā ar PVN. Taču, kā 2012. gadā apstiprinājusi Tiesa, atgūstamā PVN jēdzienu nenosaka vienīgi ar nodokli apliekama/neapliekama saņēmēja statusa formāla pārbaude.*

Komisija šai sakarā plāno sniegt skaidrojumu dalībvalstīm attiecībā uz šo – 2014.–2020. gada – plānošanas periodu.

Komisija pārbaudīs Palātas konstatētos gadījumus.

([28]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 24/2016 (http://eca.europa.eu).

([29]) Padomes Regula (EK) Nr. 1080/2006 (OV L 210, 31.7.2006., 1. lpp.), 7. panta 1. punkta d) apakšpunkts, Padomes Regula (EK) Nr. 1081/2006 (OV L 210, 31.7.2006., 12. lpp.), 11. panta 2. punkta a) apakšpunkts, un Padomes Regula(EK) Nr. 1084/2006 (OV L 210, 31.7.2006., 79. lpp.), 3. panta e) punkts. 2014.–2020. gada plānošanas periodā līdzīgi noteikumi ir iekļauti Regulas (ES) Nr. 1303/2013 37. panta 11. punktā un 69. panta 3. punkta c) apakšpunktā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.33. Piemēram, Tiesa 2012. gadā lēma, ka PVN ir uzskatāms par atgūstamu, ja operators no infrastruktūras galalietotājiem iekasē maksas ar PVN ([30]). Palāta konstatēja trīs gadījumus, kuros publiskas struktūras atgūstamu PVN bija deklarējušas kā attiecināmās izmaksas (sk. ***6.7. izcēlumu***).

6.7. izcēlums. Neattiecināma PVN piemērs

Atgūstams PVN ir neattiecināms ES līdzfinansējuma saņemšanai: ERAF projektā Ungārijā, kurā neizmantotas raktuves atjaunoja, lai būvētu jaunu brīvdabas pasākumu centru, saņēmējs, kas bija publiska pašvaldība, deklarēja PVN kā attiecināmus izdevumus. Tomēr centra operators no galalietotājiem iekasēs maksas ar PVN. Tādējādi PVN izdevumi nav attiecināmi ES līdzfinansējumam.

Līdzīgus gadījumus konstatēja divos ERAF projektos Vācijā.

6.34. Pat tad, ja PVN, kuru valstu valdības kā saņēmēji deklarējušas kā izdevumus, ir uzskatīts par attiecināmu, PVN kā tāds nav neto izmaksas dalībvalstij ([31]). Lielu infrastruktūras projektu var īstenot, piemēram, ministrija vai arī struktūra tās tiešā pakļautībā un izmaksās iekļaut PVN, jo šī ministrija neatgūst PVN. Tajā pašā laikā valsts budžets saņem PVN, kas atmaksāts no ES fondiem.

6.35. Eiropas Savienībā standarta PVN likmes, kuras piemēro lielākajai daļai projektu, ir robežās no 17 % līdz 27 %. Kad PVN, ko projektus īstenojošās ministrijas deklarē kā neatgūstamu, pārsniedz valsts līdzfinansējuma likmi, ES atlīdzinātās summas var pat pārsniegt faktiskās izmaksas, kas radušās projektā, atskaitot PVN. Piemēram, tas notiek, kad projekta līdzfinansējuma likme ir 85 % vai augstāka un PVN likme, kuru maksā projektu īstenojošā ministrija, pārsniedz 20 %. Ja samaksātā PVN likme būtu 23 %, tad kopējais ES ieguldījums projektā būtu 104,6 % no faktiskajām izmaksām, atskaitot PVN. Tas it īpaši attiecas uz Kohēzijas fondu, jo lielākajai daļai tā projektu līdzfinansējuma likme ir 85 % vai vairāk.

KOMISIJAS ATBILDES

6.34-6.35. *Komisija norāda, ka PVN ir vispārējs nodoklis, ko iekasē valsts vai reģionālā valdība, kura to nenovirza atpakaļ individuāli finansētiem projektiem.*

Stingrāka nostāja, saskaņā ar kuru PVN tiktu atzīts par valsts vai reģionālās valdības tiešā pakļautībā esošu ministriju vai struktūru neattiecināmām izmaksām, faktiski paredzētu sodīt tos, kuri nevar atgūt PVN vai saņemt kompensāciju par to. Tādējādi šādām struktūrām būtu jāatrod papildu finansējums, lai īstenotu savus projektus, vai arī būtu jāiegulda lielāks finansējums nekā citiem saņēmējiem, kuri atgūst PVN. Tāda nav politiskā izvēle, ko izdarījuši likumdevēji attiecībā uz kohēzijas politiku.

([30]) Lieta T-89/10, Ungārija/Komisija, Vispārējās tiesas 2012. gada 20. septembra spriedums.

([31]) 47 no 223 ERAF/KF un ESF projektiem, kurus īstenoja publiskas struktūras un kurus revidenti pārbaudīja 2015. gadā, Palāta aplēsa, ka deklarētās PVN summas sasniedz 412 miljonus EUR.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Nepietiekama pārbaužu ticamība dalībvalstu līmenī

6.36. Saņēmēju pieļautu 18 skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumos dalībvalstu iestādēm bija pietiekami informācijas ([32]), lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu deklarēšanas Komisijai. Ja visa šī informācija būtu izmantota, tad aplēstais kļūdu līmenis šajā nodaļā būtu bijis par 2,4 procentpunktiem zemāks. Turklāt Palāta konstatēja, ka divos gadījumos Palātas atklāto kļūdu bija pieļāvušas vadošās iestādes un starpniekstruktūras dalībvalstīs. Šīs kļūdas veidoja 0,6 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī.

KOMISIJAS ATBILDES

6.36. *Komisija stingri pārbauda šos gadījumus un piekrīt, ka ir jāparedz pareizas un savlaicīgas vadības pārbaudes, lai novērstu pārkāpumus, kas rodas vispār vai kas tiek ietverti maksājumu pieprasījumos.*

Komisija kopš 2010. gada veic mērķtiecīgas revīzijas attiecībā uz augsta riska programmu vadības pārbaudēm, ja ir konstatēts, ka programmas revīzijas iestāde varētu nenoteikt trūkumus vispār vai savlaicīgi. Attiecībā uz Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD šādu līdz 2015. gadam veikto revīziju rezultāti ir ietverti minēto ģenerāldirektorātu attiecīgajos 2015. gada darbības pārskatos (sk. attiecīgi 65., 56. un 57. lpp.).

Komisija atsaucas uz pastiprinātajām procedūrām 2014.–2020. gada plānošanas perioda tiesiskajā regulējumā, kurā noteikts, ka vadības pārbaudes un kontroles pasākumi (tostarp pārbaudes uz vietas) ir jāveic laikus, pirms vadošās iestādes Komisijai katru gadu apliecina programmas pārskatus un iesniedz vadības deklarācijas. Pēc visām pārbaudēm, kontrolēm un korekcijām, kas veiktas kopš pārskata gada beigām, revīzijas iestādēm ir jāaplēš uzticams atlikušo kļūdu līmenis pārskatos. Komisija uzskata, ka šīm pastiprinātās kontroles procedūrām būtu jānodrošina kļūdu īpatsvara pastāvīga samazināšanās.

Turklāt Komisija ir izstrādājusi jaunus norādījumus, lai vēl vairāk stiprinātu vadības pārbaužu ticamību, kā arī lai precizētu vadošo iestāžu un to starpniekstruktūru plašāku pārskatatbildību, izmantojot vadības deklarācijas un gada kopsavilkumus 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Šos norādījumus, kuru pamatā ir gūtā pieredze iepriekšējā plānošanas periodā, publicēja 2015. gada septembrī.

([32]) Pamatojoties uz apliecinošajiem dokumentiem, tostarp uz datubāzu informācijas standarta sasaistu pārbaudēm un prasītajām obligātajām pārbaudēm.

TO FINANŠU INSTRUMENTU PĀRBAUDE, KURUS PĀRVALDA DALĪTI

6.37. Ar finanšu instrumentiem sniedz atbalstu uzņēmumiem vai pilsētvides projektiem ar kapitāla ieguldījumu, aizdevumu vai garantiju palīdzību ([33]). Tos var izmantot galvenokārt trīs jomās: mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) atbalstam ([34]), pilsētvides attīstībai ([35]) un energoefektivitātes veicināšanai.

6.38. Līdz 2014. gada beigām bija izveidoti 1 025 finanšu instrumenti saskaņā ar 183 ERAF un ESF darbības programmām visās dalībvalstīs, izņemot trīs (Īriju, Horvātiju un Luksemburgu). To kopējais piešķīrums ir aptuveni 16 018 miljoni EUR ([36]).

6.39. Fondi, kuri ievieš finanšu instrumentus, parasti, tiklīdz ir izveidota to juridiskā struktūra, saņem finansējumu no darbības programmas, un pēc tam šos līdzekļus izlieto projektu atbalstam. Šādu finansiālu atbalstu var sniegt tikai tiem projektiem, kuri ietilpst darbības programmas jomā. Finanšu instrumenti ir veidoti tā, lai to darbība būtu daudzkārtēja vai – saistībā ar noteiktiem garantiju fondu veidiem – lai tie radītu ievērojamu sviras efektu. Jebkuri līdzekļi, kuri iegūti no veikto ieguldījumu vai izsniegto aizdevumu atdeves, ieskaitot peļņu, ir atkārtoti jāizmanto tām darbībām, ko īsteno ar finanšu instrumentiem.

6.40. Tikai maksājumus galasaņēmējiem un fondu pārvaldnieku izmaksas un maksas uzskata par attiecināmām. Finanšu instrumentiem piešķirtie neizlietotie līdzekļi slēgšanas posmā jāatmaksā atpakaļ ES budžetā ([37]).

([33]) Regula (EK) Nr. 1083/2006, 44. pants.

([34]) Šajā jomā ir ietverti Eiropas apvienotie resursi mazajiem, vidējiem un mikrouzņēmumiem (*JEREMIE*) – šo programmu īsteno kopā ar Eiropas Investīciju banku (EIB) un Eiropas Investīciju fondu (EIF), lai atbalstītu MVU papildu finansējumu.

([35]) Šajā jomā ir ietverts Eiropas apvienotais atbalsts ilgtspējīgiem ieguldījumiem pilsētu teritorijā (*JESSICA*) – šo programmu īsteno kopā ar EIB, lai sniegtu atmaksājamus ieguldījumus (kapitāla ieguldījumu, aizdevumu vai garantiju veidā) pilsētu attīstībā.

([36]) Eiropas Komisijas kopsavilkums par datiem saistībā ar vadošo iestāžu sniegto informāciju attiecībā uz paveikto, finansējot un īstenojot finanšu instrumentus, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 67. panta 2. punkta j) apakšpunktu, stāvoklis 2014. gada 31. decembrī, EGESIF_15-0027-00, 2015. gada 23. septembris. Skaitliskie dati par 2015. gadu tiks publicēti 2016. gada septembrī.

([37]) Regula (EK) Nr. 1083/2006, 78. panta 6. punkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Finanšu instrumentus ievieš lēni

6.41. 1 025 ERAF un ESF finanšu instrumentu izmaksājumu vidējais līmenis 2014. gada beigās bija 57 %. Tas ir par 10 procentpunktiem vairāk nekā 2013. gadā un par 20 procentpunktiem vairāk nekā 2012. gadā ([38]).

6.42. ***6.8. attēlā*** ir parādīts izmaksājumu līmenis attiecībā uz finanšu instrumentiem, kurus finansē kategorijā "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija", 2014. gada 31. decembrī. Jau iepriekšējā gada pārskatā Palāta ir norādījusi uz vairāku dalībvalstu grūtībām pilnā apmērā izmantot finanšu instrumentu piešķīrumus. Palāta atzīmē īpašas problēmas, kas saistītas ar zemu izmaksu līmeni sešās dalībvalstīs (Grieķijā, Spānijā, Itālijā, Nīderlandē, Austrijā un Slovākijā) salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju.

KOMISIJAS ATBILDES

6.41. *Komisija norāda, ka izmaksājumu vidējais līmenis 57 % apmērā (2014. gada beigās), kas ir augstāks līmenis salīdzinājumā ar 47 % 2013. gada beigās, ir vidējais līmenis ES, kas neparāda neviendabīgo situāciju programmu līmenī (sk. Komisijas 2015. gada 1. oktobrī publicēto ziņojumu). Zemais izmaksājumu līmenis 2014. gada beigās ir vairāku faktoru rezultāts, un to starpā ir gan finanšu krīze, gan ierobežotā pieredze dažās dalībvalstīs, gan arī vairāku instrumentu izmantošanas vēlīna uzsākšana (pat 2014. gadā).*

Komisija vēlas arī uzsvērt, ka, ņemot vērā finanšu instrumentu dzīves ciklu, pieaugums sagaidāms pēdējā īstenošanas gadā. Jebkādus secinājumus par efektīvu izmaksājumu līmeni var pilnvērtīgi izdarīt tikai slēgšanas laikā.

Jebkurā gadījumā slēgšanas laikā galasaņēmējiem neizmaksātās finanšu instrumentu sākotnējās summas tiks atzītas par neatbilstīgām un atgūtas par labu ES budžetam, taču tās būs zudušas programmām un dalībvalstīm.

Komisija cer, ka tās ziņojumā, kas tiks publicēts 2016. gada 1. oktobrī par situāciju 2015. gada beigās, būs iespējams sniegt informāciju par turpmāku progresu īstenošanas jomā.

6.42. *Kā jau Komisija tika minējusi savā atbildē uz Palātas 2014. gada pārskatu (6.49. punkts), Komisija kopā ar dalībvalstīm ir sākusi īstenot vairākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka atlikušie ieguldījumi, ko veic no finanšu instrumentiem, savlaicīgi sasniedz galasaņēmējus. Komisija turpināja īstenot centienus šai sakarā arī 2015. gadā.*

([38]) Sk. 2013. gada pārskata 5.33.–5.36. punktu un 5.5. izcēlumu un 2014. gada pārskata 6.46.–6.52. punktu.

6.8. attēls. Izmaksājumu līmenis attiecībā uz finanšu instrumentiem, kurus finansē kategorijā "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija", 2014. gada 31. decembris

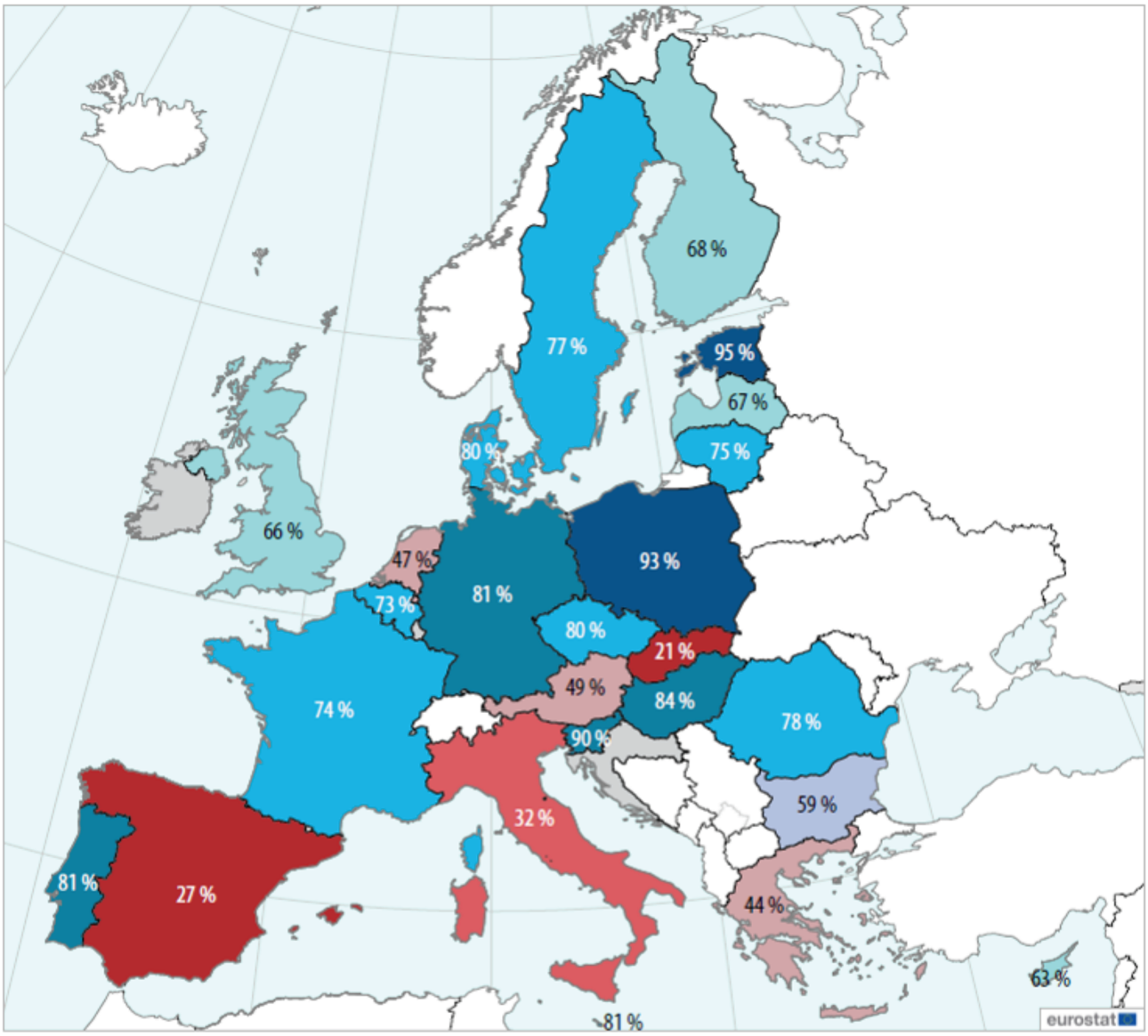

Apzīmējumi
Izmaksājumu līmenis attiecībā uz finanšu instrumentiem, kurus finansē kategorijā "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija"

Instrumentu nav
20-30 %
30-40 %
40-50 %
50-60 %
60-70 %
70-80 %
80-90 %
90-100 %

Administratīvās robežas: © EUROGEOGRAPHICS © un-fao © Turkstat
Kartogrāfija: Eurostat — GISCO, 01/2015

0 200 400 600 800 km

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz EGESIF_15-0027-00, 2015. gada 23. septembris.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.43. Informācija par ERAF un ESF finanšu instrumentu īstenošanu pamatojas uz datiem, kuri tieši saņemti no dalībvalstīm. Komisija kopš 2011. gada ir ieguldījusi daudz pūļu, lai uzlabotu šo datu kvalitāti. Tomēr Komisijas ziņojumā sniegtie dati dažos gadījumos ir nepilnīgi vai neprecīzi. Tas pats sakāms par četriem no septiņiem finanšu instrumentiem, kurus Palāta pārbaudīja 2015. gadā.

KOMISIJAS ATBILDES

6.43. *Komisija 2015. gada maijā sniedza dalībvalstīm norādījumus attiecībā uz ziņošanu, precizējot ziņošanas prasības. Turklāt Komisija ir uzlabojusi savus ziņošanas rīkus 2014.–2020. gada plānošanas periodam, proti, dalībvalstīm būs jāpaziņo dati, kas prasīti Kopīgo noteikumu regulas 46. pantā, un šie dati ir plašāki nekā dati, kas tika prasīti par 2007.–2013. gada plānošanas periodu. Komisijas dienesti 2016. gada aprīlī sniedza dalībvalstīm vēl plašākus norādījumus par šīm ziņošanas prasībām.*

Neattiecināmi galasaņēmēji

6.44. Divos no septiņiem pārbaudītajiem finanšu instrumentiem tika apstiprinātas garantijas vai aizdevumi galasaņēmējiem, kuri saskaņā ar regulu un valsts tiesību aktiem nebija attiecināmi. Tie gadījumi ir klasificēti kā skaitļos izsakāmas kļūdas vai nu neattiecināmu izdevumu, vai neattiecināmu projektu kategorijā (sk. ***6.9. izcēlumu***).

6.44. *Attiecībā uz divām kļūdām, kas saistītas ar neattiecināmiem finanšu instrumentu galasaņēmējiem, Komisija norāda, ka pašlaik tā nevar novērtēt šo atsevišķo kļūdu ietekmi uz ES budžetu.*

Pamatnostādņu par tādu finanšu korekciju noteikšanu, kuras tādu noteikumu neievērošanas gadījumā, ko piemēro 2007.–2013. gada plānošanas perioda finansēšanas vadības instrumentiem, veic attiecībā uz izdevumiem, ko līdzfinansē no struktūrfondiem un Eiropas Zivsaimniecības fonda, 3. punktā norādīts, ka atsevišķu pārkāpumu gadījumā neattiecināmos ieguldījumus var aizstāt ar likumīgiem un pareiziem ieguldījumiem no finanšu instrumentiem galasaņēmējiem daļējas vai galīgas slēgšanas brīdī. Tādēļ Komisija uzskata, ka, neapstrīdot pamatā esošās kļūdas, tā šajā posmā nevar novērtēt šādu kļūdu ietekmi uz ES budžetu.

6.9. izcēlums. Neattiecināma aizdevuma (neattiecināma saņēmēja) piemērs

Neattiecināmi galasaņēmēji: vienā ERAF finanšu instrumenta gadījumā Ungārijā finanšu starpnieks izsniedza aizdevumu uzņēmumam, kas piederēja pie tās pašas grupas. Tomēr regulā un piemērojamajos Komisijas norādījumos ir skaidri aizliegts uzņēmumu, kas pieder pie tās pašas grupas, uzskatīt par attiecināmu galasaņēmēju. Tādējādi aizdevums nav attiecināms līdzfinansējumam.

Citus līdzīgus neattiecināmu saņēmēju gadījumus konstatēja Itālijā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

2007.–2013. gada attiecināmības perioda pagarinājums, ko noteica vienīgi ar Komisijas lēmumu

6.45. Palāta atgādina specifisku jautājumu, kas bija atspoguļots 2014. gada pārskatā ([39]). Regulas (EK) Nr. 1083/2006 56. panta 1. punktā ir noteikts, ka maksājumu attiecināmības periods beidzas 2015. gada 31. decembrī. 2015. gadā Komisija nolēma pagarināt attiecināmības periodu līdz 2017. gada 31. martam ar Komisijas Lēmumu ([40]), nevis lūdza Padomi un Parlamentu grozīt regulu. Tā kā joprojām nav izstrādāti tiesību akti, ievērojot pietiekamu hierarhiju, Palāta uzskatīs, ka izmaksas, kuras veiktas pēc 2015. gada 31. decembra, ir nepareizas.

6.46. Palāta ir arī publicējusi īpašo ziņojumu par pieredzi, kuru var gūt no ES budžeta izpildes, izmantojot finanšu instrumentus, 2007.–2013. gada plānošanas periodā ([41]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.45. *Komisija savu nostāju attiecībā uz tādu pašu apsvērumu jau ir paudusi savā atbildē uz Palātas 2014. gada pārskatu. Komisija ir rīkojusies atbilstīgi Eiropadomes 2014. gada decembra ieteikumiem, kā arī ir ievērojusi ierobežojumus, ko paredz pašreizējais tiesiskais regulējums. Tādēļ Komisija uzskata, ka izmaksas, kas veiktas galasaņēmējiem līdz 2017. gada marta beigām, ir attiecināmie izdevumi.*

Grozīšanas lēmums attiecībā uz Komisijas izstrādātajām slēgšanas pamatnostādnēm neietekmē 56. panta 1. punktu, kas nosaka, ka ieguldījumi no fondiem, kas iemaksāti finanšu instrumentos, bija jāveic vismaz līdz 2015. gada 31. decembrim. Šis noteikums joprojām ir spēkā.

Ar grozījumu tiek precizēts Regulas (EK) Nr. 1083/2006 78. panta 6. punkts. Regulas (EK) Nr. 1083/2006 78. panta 6. punkts ir lex specialis *attiecībā uz šīs regulas 56. panta 1. punktu. Pamatojoties uz to, Komisija izdara šādus secinājumus:*

— *minētās regulas 78. panta 6. punkts paredz, ka ieguldījums no darbības programmas jāiemaksā finansēšanas vadības instrumentā līdz 2015. gada 31. decembrim,*

— *attiecībā uz tādu izdevumu atbilstību, kas no finansēšanas vadības instrumenta izmaksāti galasaņēmējam, saskaņā ar 78. panta 6. punktu šādus izdevumus var atzīt par atbilstīgiem līdz dienai, kad iesniegti slēgšanas dokumenti,*

— *tā kā 2017. gada 31. marts ir galīgais termiņš, kad slēgšanas dokumenti jāiesniedz Komisijai, ar slēgšanas pamatnostādņu grozījumu tiek precizēts, ka slēgšana saskaņā ar Vispārīgo noteikumu regulas 78. panta 6. punktu ir slēgšanas dokumentu iesniegšanas diena, proti, 2017. gada 31. marts (sk. arī Komisijas atbildi uz Palātas 2014. gada pārskata 6.52. punktu un 5. ieteikumu).*

Tādēļ Komisija nepiekrīt tam, ka pēc 2015. gada 31. decembra veiktās izmaksas ir uzskatāmas par nepareizām.

6.46. *Komisija atsaucas uz savām atbildēm uz Palātas ieteikumiem, kas publicēti minētajā īpašajā ziņojumā, un jau veic darbības, lai uzraudzītu pieņemto ieteikumu īstenošanu.*

([39]) Sk. 2014. gada pārskata 6.52. punktu.
([40]) Komisijas Lēmums C(2015) 2771.
([41]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 19/2016 (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMU ELEMENTU, TOSTARP GADA DARBĪBAS PĀRSKATU, PĀRBAUDE

Komisijas īstenotās revīzijas iestāžu pārraudzības novērtējums

Lai novērtētu kļūdu līmeni, Komisija izmanto dalībvalstu revīzijas iestāžu darbu

6.47. Revīzijas iestādes sniedz Komisijai pārliecību par darbības programmas vadības sistēmu un iekšējās kontroles mehānismu efektīvu darbību, kā arī par apstiprināto izdevumu likumību un pareizību. Šo informāciju revīzijas iestādes sniedz savos gada kontroles ziņojumos, revīzijas atzinumos un ziņojumos par sistēmu revīziju ([42]). Kopš 2009. gada Komisija ir veikusi nozīmīgāko revīzijas iestāžu pārbaudes, tostarp caurskatījusi to darbu uz vietas, lai novērtētu, cik lielā mērā uz tām var paļauties.

6.47. *Komisija cieši sadarbojas ar revīzijas iestādēm un veic koordināciju ar tām, kā arī jau 2009. gadā sāka pārskatīt to metodes un revīziju rezultātus. Tas ir veicinājis spēju veidošanu, jo revīzijas iestādes ir saņēmušas konsultācijas, norādījumus un ieteikumus, pateicoties tam, ka Komisija atkārtoti veica revīzijas iestāžu īstenoto revīzijas darbu.*

Komisija uzsver, ka tās novērtējums par revīzijas iestāžu darba ticamību ir jāskata šajā kontekstā. Īstenojot savu revīzijas programmu, kas paredzēja kopš 2009. gada veikt pavisam 316 revīzijas misijas uz vietas, aptverot 51 revīzijas iestādi, kas ir atbildīga aptuveni par 98,5 % Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF)/Kohēzijas fonda (KF) piešķīrumu revidēšanu 2007.–2013. gadā, Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD līdz 2015. gada beigās secināja, ka kopumā uz pārbaudīto revīzijas iestāžu darbu var paļauties.

Attiecībā uz Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD no 2009. gada līdz 2015. gada beigām tika veiktas 236 revīzijas misijas, aptverot 89 no 92 revīzijas iestādēm (96,7 %), kas bija atbildīgas par 115 no pavisam 118 darbības programmām, kuru izdevumi veidoja 99,6 % no kopējiem izdevumiem. Komisija secināja, ka tā var paļauties uz 82 revīzijas iestādēm, kuru veiktais revīzijas darbs aptver 98,2 % no ESF piešķīrumiem.

Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD savos 2015. gada darbības pārskatos sniedza sīki izklāstītu novērtējumu par revīzijas iestāžu 2015. gada kontroles ziņojumos norādītās revīzijas informācijas un rezultātu precizitāti un ticamību attiecībā uz 2014. gada izdevumiem (sk. Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD 2015. gada darbības pārskata 55.–60. lpp. un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD 2015. gada darbības pārskata 52.–54. lpp.).

([42]) ES-28 valstis ir izveidojušas 113 revīzijas iestādes 440 ERAF/KF un ESF 2007.–2013. gada plānošanas periodam apstiprinātajām darbības programmām. No tām 63 iestādes ir atbildīgas gan par ERAF/KF, gan par ESF darbības programmām. Līdz 2015. gada decembra beigām revīzijas iestādes bija sagatavojušas 306 gada kontroles ziņojumus un revīzijas atzinumus par visām 440 darbības programmām kopā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.48. Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts izmanto šo informāciju, gatavojot gada darbības pārskatus, kā arī visa gada garumā, lai lemtu par vajadzību pārtraukt un/vai apturēt maksājumus darbības programmām.

6.49. Lai novērtētu, vai uz šo informāciju var paļauties, ģenerāldirektorāti pārbauda kļūdu īpatsvaru, ko revīzijas iestādes ir paziņojušas par katru darbības programmu (vai darbības programmu grupu) ([43]).

— Ja Komisija uzskata, ka kļūdu īpatsvars ir ticams (un reprezentatīvs attiecībā pret apstiprinātajiem izdevumiem), tā pieņem revīzijas iestādes paziņoto kļūdu īpatsvaru. Bet Komisija var arī pārrēķināt īpatsvaru, lai pati veiktu novērtējumu, balstoties uz papildinformāciju, kas iegūta no revīzijas iestādes.

— Ja kļūdu īpatsvars nav ticams, Komisija piemēro fiksētu kļūdu īpatsvaru (starp 2 % un 25 %) atkarībā no rezultātiem, ko tā ieguva, novērtējot vadības un iekšējās kontroles sistēmu darbību.

KOMISIJAS ATBILDES

6.48. *Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD savā 2015. gada darbības pārskatā norādīja, ka aptuveni divās trešdaļās gadījumu, kad tika pārtraukti un iepriekšēji apturēti maksājumi, šā lēmuma pamatā bija revīzijas rezultāti, par kuriem Komisiju gada laikā vai gada beigās informēja revīzijas iestādes (sk. Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD 2015. gada darbības pārskata 68. lpp.).*

Pārtraukšanas un iepriekšējas apturēšanas procedūras 2015. gadā piemēroja attiecībā uz 117 ERAF/KF programmu un maksājumu pieprasījumiem gandrīz EUR 9,1 miljarda vērtībā, ko dalībvalstis bija iesniegušas, bet kas netika apmaksāti, ja vien Komisija nesaņēma papildu pierādījumus par to, ka attiecīgā dalībvalsts bija veikusi visas vajadzīgās korekcijas.

Attiecībā uz ESF, kā norādīts Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD 2015. gada darbības pārskata 59. lpp., Komisija nosūtīja 2 brīdinājuma vēstules un 17 iepriekšējas apturēšanas vēstules; Komisija pieņēma lēmumu pārtraukt 27 maksājumus un apturēt 10 darbības programmas. Kopā tika pārtraukti maksājumu pieprasījumi EUR 1,4 miljardu apmērā.

6.49. *Komisija uzsver, ka šis kļūdu īpatsvara ticamības novērtējums ik gadu ir balstīts uz visas pieejamās informācijas pilnīgu dokumentāru analīzi, kas tiek veikta uz vietas kā uz risku balstītas faktu vākšanas misijas, ņemot vērā arī revīzijas iestāžu darba ticamības kopvērtējumu, kas gūts plaša revīzijas darba rezultātā, kā minēts atbildē uz 6.47. punktu. Vajadzības gadījumā Komisija revīzijas iestādēm lūdz un no tām saņem jebkādu nepieciešamo papildinformāciju.*

([43]) Revīzijas iestāžu paziņotais kļūdu īpatsvars n gadā tiek aprēķināts, pamatojoties uz darbību revīziju izlasi, kurai jābūt statistiski reprezentatīvai attiecībā uz Komisijai apstiprinātajiem izdevumiem n-1 gadā (Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 11. punkts).

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.50. Katrai darbības programmai (vai DP grupai) Komisija aprēķina arī kopējo atlikušo risku, kurā ņem vērā visas finanšu korekcijas, kas veiktas kopš plānošanas perioda sākuma. Tas ietver ES un/vai valstu līmenī jau veiktās korekcijas ([44]).

6.51. Balstoties uz šiem diviem rādītājiem, kā arī uz tai pieejamo papildu informāciju, Komisija novērtē darbības programmas vadības un kontroles sistēmu. Pēc tam šis novērtējums tiek atspoguļots ģenerāldirektorāta gada darbības pārskatā ([45]).

KOMISIJAS ATBILDES

6.51. *Komisija novērtē, vai katras programmas un katras iestādes (vadošās iestādes, apliecinātājiestādes un revīzijas iestādes) vadības un kontroles sistēma darbojas efektīvi, pamatojoties uz visiem pieejamajiem ES un valstu sistēmas revīzijas rezultātiem par 15 galvenajām reglamentējošajām prasībām saskaņā ar metodiku, kas tiek izmantota kopīgi ar revīzijas iestādēm. Tādēļ izvērtē visu programmu atbilstību revīzijas atzinumiem valsts un Komisijas līmenī, pamatojoties uz veiktajām sistēmu un darbību reprezentatīvo izlašu revīzijām. Dalībvalstu ziņotais kļūtu īpatsvars un Komisijas aprēķinātais atlikušais kļūdu īpatsvars ir būtiska šā novērtējuma sastāvdaļa, taču ne vienīgā. Arī darbības vidējā līmeņa vadītāji un pastarpināti deleģētie kredītrīkotāji novērtē katras programmas vadības ticamības līmeni.*

Tādēļ gada darbības pārskatos norādītās pārliecības gūšanas nolūkā katras darbības programmas atzinums ir izstrādāts, balstoties uz visas Komisijai pieejamās informācijas vispārēju novērtējumu. Tas sniedz vispusīgu un detalizētu novērtējumu par katras dalībvalsts vadības un kontroles sistēmu efektivitāti, bet attiecībā uz 2015. gada atrunās iekļautajām darbības programmām – informāciju par konstatētajām galvenajām problēmām un veiktajām darbībām.

([44]) Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskats, 52. lpp. Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskats, 50. lpp.

([45]) Sk. Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 5.–11. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Komisijas veiktais gada kontroles ziņojumu novērtējums var tikai daļēji novērst risku, ka valsts iestādes sniedz informāciju, kurai nevar uzticēties

6.52. Attiecībā uz ERAF/KF un ESF darbības programmām Komisijas novērtējuma pamatotība ir atkarīga no dalībvalstu iestāžu sniegtās informācijas precizitātes un ticamības. Savās iepriekšējos gados veiktajās revīzijās Palāta konstatēja divus galvenos riskus šajā kontekstā:

— revīzijas iestādes, iespējams, kļūdas ir novērtējušas par zemu un/vai nav pareizi tās ekstrapolējušas. Tāpēc paziņotais kļūdu īpatsvars ne vienmēr ir ticams,

— dalībvalstu paziņotā informācija par finanšu korekcijām ne vienmēr ir ticama vai precīza, tāpēc ar Komisijas izmantoto metodi aprēķinātais kopējais atlikušais risks, iespējams, ir novērtēts par zemu.

KOMISIJAS ATBILDES

6.52-6.54. *Kā paskaidrots abu ģenerāldirektorātu attiecīgajos gada darbības pārskatos, tie ir veikuši pasākumus, lai uzlabotu apliecinātājiestāžu paziņotās revīzijas informācijas (kļūdu īpatsvars un revīzijas atzinumi) un finanšu korekciju ticamību. Lai mazinātu Palātas minētos riskus, Komisija veic divas revīzijas pārbaudes.*

— *Komisijas paļaušanās uz revīzijas iestāžu paziņoto revīzijas informāciju, tostarp ikgadējiem kontroles ziņojumiem, revīzijas atzinumiem un kļūdu īpatsvaru, ir balstīta uz plašu dokumentāru analīzi un revīzijas darbu uz vietas. Veikto darbību mērķis ir pārbaudīt, vai revīzijas laikā izdarītie konstatējumi ir apstiprināti, tostarp Komisijas revidentiem atkārtoti veicot revīzijas darbu uz vietas.*

  Gada kontroles ziņojumu dokumentārā analīze ietver dažādas pārbaudes, kas saistītas, piemēram, ar aprēķinu precizitāti, izmantotajiem parametriem, konstatēto kļūdu apstrādi vai revidētās datu kopas saskaņošanu, un to papildina faktu vākšanas misijas (sk. arī Komisijas atbildi 1.36. un 6.47. punktā). Vajadzības gadījumā, ja rodas šaubas, revīzijas iestādēm tiek pieprasīta un no tām tiek iegūta īpaša papildu informācija saskaņā ar vienotās revīzijas principu un regulatīvajām prasībām, taču šāda informācija netiek sistemātiski pieprasīta visos gadījumos.

  Veicot šādu padziļinātu revīzijas darbu, Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD ir atzinuši, ka 95 % no dalībvalstu paziņotajiem datiem par kļūdu īpatsvaru to attiecīgajās politikas jomās, ir ticams informācijas avots, lai aprēķinātu riskam pakļautos 2015. gada maksājumus (attiecīgo 2015. gada darbības pārskatu 58. un 53. lpp.). Atlikušos 5 % datu, ar kuriem dalībvalstu paziņotais kļūdu īpatsvars tika atzīts par neuzticamu, Komisija aizstāja ar labāko aplēsi, kas veikta, pamatojoties uz vienotām likmēm.

— *Īpaša uz risku pamatota revīzija uz vietas (līdz šim pēdējos trijos gados aptverot 75 darbības programmas) tiek veikta, lai nodrošinātu, ka ziņotās korekcijas tiek efektīvi īstenotas, un šaubu vai nepietiekamu pierādījumu gadījumā attiecīgās summas atskaita no kumulatīvajām finanšu korekcijām, kas ir ņemtas vērā atlikušā kļūdu īpatsvara aprēķināšanas vajadzībām. Pamatojoties uz revīzijām un dokumentu atbilstības pārbaudēm, ko Komisija veica saistībā ar 20. pantā paredzēto un par visām programmām sniegto paziņojumu par finanšu korekcijām ticamību, Komisijas dienesti nolēma piemērot piesardzīgu pieeju un izslēgt dažas no paziņotajām finanšu korekcijām kopējā atlikušā riska aprēķināšanai (sk. Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD gada darbības pārskata 72. un 73. lpp.).*

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.53. Komisijas veiktās gada kontroles ziņojumu apstiprinājumpārbaudes galvenokārt ir dokumentu pārbaudes un tāpēc tikai daļēji var novērst šos riskus. Konkrēti, Palāta uzskata, ka Komisijas iespējas apstiprināt (un vajadzības gadījumā koriģēt) paziņoto kļūdu īpatsvaru ir ierobežotas, ja revīzijas iestādēm neprasa sniegt konkrētāku informāciju par darbību revīzijām (piemēram, detalizētas ziņas par tvērumu, apjomu/apakšizlasēm, kļūdu klasifikāciju), lai Komisija varētu pārbaudīt gada kontroles ziņojumus. Palātas analīze parādīja, ka 2015. gadā šāda informācija bija prasīta biežāk nekā iepriekšējos gados.

6.54. Tāpat kā iepriekšējos gados abi ģenerāldirektorāti 2015. gadā arī pārbaudīja uz vietas, kā finanšu korekcijas ir īstenotas desmit dalībvalstīs. No tām septiņās Komisija konstatēja trūkumus, kuri jāizlabo paziņotajās finanšu korekcijās. 2014. gadā Komisija konstatēja trūkumus attiecībā uz septiņām no divpadsmit apmeklētajām dalībvalstīm. Šie konstatējumi apstiprina Palātas veikto novērtējumu un jaunā 2014.–2020. gada plānošanas perioda kontekstā norāda uz to, cik svarīgi ir nodrošināt, lai dalībvalstis būtu ieviesušas uzticamas ziņošanas sistēmas ([46]).

Komisija uzskata, ka 58 % visu darbības programmu deklarētajos izdevumos kļūdu līmenis nebija būtisks

6.55. Attiecībā uz 2015. gadu Komisija uzskata, ka tai bija pārliecība, ka 254 no 440 ERAF/KF un ESF darbības programmām (58 %) kļūdu līmenis nebija būtisks: revīzijas iestāžu paziņotais kļūdu līmenis bija zem Komisijas noteiktā 2 % būtiskuma sliekšņa, un Komisija paziņoto līmeni bija apstiprinājusi. Šīs darbības programmas veido aptuveni 38 % no 2015. gada maksājumiem.

6.56. Tāpat kā iepriekšējos gados 2015. gadā Palāta izvērtēja, vai Komisija efektīvi pārbaudīja revīzijas iestāžu paziņoto kļūdu īpatsvaru precizitāti un ticamību. Palāta iekļāva izlasē 102 darbības programmas 16 dalībvalstīs (80 no 322 ERAF/KF un 22 no 118 ESF darbības programmām), balstoties uz Komisijas darba dokumentiem. Palātas izveidotajā izlasē tika ietvertas tās darbības programmas, attiecībā uz kurām revīzijas iestāžu paziņoto kļūdu īpatsvaru Komisija bija apstiprinājusi, kā arī tās, kurām tas tika pārrēķināts vai kurām tika piemērots vienots kļūdu īpatsvars.

KOMISIJAS ATBILDES

Atšķirībā no 2007.–2013. gada plānošanas perioda 2014.–2020. gada plānošanas periodā revīzijas iestādes sniegs savu revīzijas atzinumu, pamatojoties uz atlikušo kļūdu īpatsvaru pēc korekciju veikšanas. Tādējādi finanšu korekciju pareizība tiks sistemātiski revidēta pārskatu revīzijas ietvaros.

([46]) Sk. Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 35.–40. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Komisijas veiktā kļūdu īpatsvara apstiprināšana (vai pārrēķins) saskan ar revīzijas iestāžu iesniegtajiem pierādījumiem

6.57. Saistībā ar piecām darbības programmām, kuras bija iekļautas piecos gada kontroles ziņojumos, Palāta konstatēja nepilnības, ko Komisija nebija atklājusi vai pienācīgi novērsusi. Tomēr revidenti uzskata, ka nevienā gadījumā Komisijai nebija jāformulē papildu atrunas (vai arī atrunas ar lielāku finanšu ietekmi) 2015. gada darbības pārskatos. Tas ir tāpēc, ka gandrīz visas šīs darbības programmas (vai programmu grupa) jau ir iekļautas atrunās dažādu iemeslu dēļ.

Uzlabojumi revīzijas iestāžu veiktajās valsts atbalsta un publiskā iepirkuma pārbaudēs

6.58. Tāpat kā iepriekšējos gados, Palāta pārbaudīja arī to, vai valstu revīzijas iestādes pienācīgi pārbauda publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumu piemērošanu. Palāta konstatēja nozīmīgu uzlabojumu šajā jomā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada novērtējumu ([47]), jo lielākajā daļā pārbaudes sarakstu, kurus revīzijā izmanto revīzijas iestādes, bija pienācīgi ietverta atbilstība valsts atbalsta un publiskā iepirkuma noteikumiem. Tā rezultātā divās no 102 izlasē iekļautajām darbības programmām revīzijas iestāžu veiktās valsts atbalsta pārbaudes nebija pietiekamas (piemēram, nebija iekļauti vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniedzēji vai nebija pārbaudīta paziņoto atbalsta shēmu un pētniecības un izstrādes pasākumu atbalsta intensitāte). Vienai no šīm divām darbības programmām publiskā iepirkuma pārbaudes saraksts tiek uzskatīts par nepietiekamu.

KOMISIJAS ATBILDES

6.57. *Komisija norāda, ka ir panākti uzlabojumi attiecībā uz to, kā tā pārbauda revīzijas iestāžu paziņoto kļūdu īpatsvaru.*

6.58. *Komisija, veicot savas pārbaudes, ņēma vērā arī būtiskos uzlabojumus, par kuriem bija ziņojusi Palāta.*

Gada kontroles ziņojuma pārskatīšanas laikā Komisija izvērtē, vai revīzijas iestādes atzinums ir pienācīgi pamatots, balstoties uz sistēmas un darbību revīziju rezultātiem.

Revīzijas iestāžu darba izvērtēšana attiecībā uz valsts atbalstu un publisko iepirkumu kopā ar citiem jautājumiem ir ietverta Komisijas pārskatā par revīzijas iestādēm, kurā iekļauta sistēmas revīziju metodes un darbību revīzijas (tostarp kontrolsarakstu) izvērtēšana, kā arī revīzijas iestāžu veikto revīziju atkārtošana (sk. atbildi uz 6.47. punktu).

Dažos gadījumos Komisija savos revīzijas pārskatos jau bija ieteikusi attiecīgajām revīzijas iestādēm pastiprināt kontrolsarakstus, lai labāk aptvertu valsts atbalsta un publiskā iepirkuma jautājumu verifikāciju. Komisija turpinās nodrošināt, ka revīzijas iestādes izmanto atbilstīgus kontrolsarakstus.

([47]) Saskaņā ar 2014. gada pārskatu valsts atbalsta pārbaudes bija nepiemērotas 42 no 139 pārbaudītajām darbības programmām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Saskaņā ar Komisijas norādēm revīzijas iestādēm bija jāiekļauj revidētajā datu kopā ieguldījumi finanšu instrumentos, nevis jāpārbauda faktiskie izmaksājumi galasaņēmējiem

6.59. Darbības programmu finanšu ieguldījumus fondos, kas īsteno finanšu instrumentus, par visu periodu parasti veic ar vienu maksājumu, tiklīdz ir izveidota fonda juridiskā struktūra. Finansēšanas nolīgumos var norādīt citādu finansēšanas kārtību. Saskaņā ar regulu šos maksājumus apstiprina Komisijai kā radušos izdevumus ([48]). Atbilstoši Komisijas norādījumiem revīzijas iestādēm par izlases veidošanu šādu maksājumu *ex post* pārbaudes revīzijas iestādes parasti veic attiecībā uz to finanšu gadu, kad bija veikts maksājums. Šo pārbaužu tvērums parasti ir ierobežots, jo pirmajā gadā atbalstam atlasa nedaudzas darbības, un galasaņēmējiem un projektiem izmaksā ierobežotas summas.

6.60. Trīs darbības programmu ieguldījums finanšu instrumentos veido ievērojamu kopas daļu un revidētās izlases daļu. Revīzijas iestādes konstatēja, ka šajās iemaksās nav kļūdu.

KOMISIJAS ATBILDES

6.59-6.62. *Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1083/2006 78. panta 6. punktu fondu ieguldījums finanšu instrumentos ir ietverts Komisijai iesniegtajos maksājumu pieprasījumos. Šie maksājumi veido daļu no datu kopas, ko revīzijas iestādes revidē paraugu pārbaudēs saskaņā ar atjauninātajiem Komisijas norādījumiem.*

Revīzijas noteikumi, kas 2011. gadā izstrādāti attiecībā uz ERAF/KF un ESF, skaidri paredz, ka revīzijām būtu jāaptver finanšu instrumenta izveide un īstenošana un ka līdz slēgšanai jāparedz īpašas pārbaudes. Revīzijas iestādes un Komisija var veikt finanšu instrumentu tematiskās revīzijas, kas aptver gan fonda izveidi, gan arī projektu faktisko īstenošanu, veicot galasaņēmēju īstenoto projektu izlases revīziju.

Komisija 2015. gada 18. marta vēstulē ir arī paskaidrojusi revīzijas iestādēm, ka finanšu instrumenti vienmēr būtu jāiekļauj datu kopā, no kuras veido izlasi, kā arī ir informējusi revīzijas iestādes, ka Komisija par labu praksi uzskata šādu darbību kā atsevišķas datu kopas revidēšanu izlases izveides nolūkā.

Turklāt Homologues Group *sanāksmes laikā, kas notika 2015. gada septembrī, Komisija ar revīzijas iestādēm pārrunāja revīzijas pieeju un revīzijas stratēģiju, tuvojoties slēgšanai. Nepieciešamā pārliecība par finanšu instrumentiem slēgšanas laikā tiks gūta, apkopojot rezultātus, kas iegūti, veicot sistēmas revīzijas finanšu instrumenta īstenošanas laikā un tad, kad tas ir iespējams, veicot ar finanšu instrumenta īstenošanu saistīto darījumu izlases revīziju, kā arī rezultātus, kas iegūti, veicot papildu pārbaudes līdz instrumenta slēgšanai, lai nodrošinātu, ka galasaņēmējiem veiktie faktiskie izmaksājumi ir likumīgi un pareizi. Šī diskusija tika sistemātiski turpināta 2016. gada sākumā divpusējās revīzijas koordinēšanas sanāksmēs, kurās piedalījās attiecīgās dalībvalsts revīzijas iestādes.*

Visbeidzot, lai sagatavotu noslēguma deklarāciju, revīzijas iestādēm būs jāgūst un jāsniedz pārliecība ne tikai par darbības programmu ieguldījuma finanšu instrumentos likumību un pareizību, bet arī par to, cik likumīgi un pareizi šis ieguldījums izmantots pamatā esošajos darījumos, ko veikuši galasaņēmēji un kas uzskaitīti Regulas (EK) Nr. 1083/2006 78. panta 6. punktā.

([48]) Regula (EK) Nr. 1083/2006, 78.a pants.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.61. Ja vien nav paredzētas specifiskas pārbaudes slēgšanas laikā, finanšu instrumenta darbību faktisko īstenošanu revīzijas iestādes diez vai pirms slēgšanas pārbaudīs. Pēdējos divos gados Palāta atklāja neattiecināmu saņēmēju atlasi dažos revidētajos instrumentos (sk. arī 6.44. punktu).

6.62. Komisija nav sniegusi oficiālus horizontālus norādījumus par to izmaksājumu revīziju, kas veikti no finanšu instrumenta galīgajiem saņēmējiem līdz slēgšanai. Tomēr par revīzijas pieeju divpusēji vienojas Komisija un attiecīgā dalībvalsts.

6.63. Ja finanšu instrumentus pārvalda Eiropas Investīciju banka (EIB), revīzijas iestādes nevar pārbaudīt iemaksas fondā, jo EIB ir noteikusi ierobežojumus piekļuves tiesībām.

Revīzijas iestāžu paziņotais kļūdu īpatsvars bija ļoti zems darbības programmām, kurās Palāta atklāja kļūdas

6.64. No 440 ERAF/KF un ESF darbības programmām 110 programmās Komisija bija apstiprinājusi 0,5 % vai zemāku kļūdu īpatsvaru. 16 programmās no minētajām DP Palāta veica vismaz vienu pārbaudi attiecībā uz pēdējiem diviem finanšu gadiem. Attiecībā uz deviņām darbības programmām Palāta ziņoja par skaitļos izsakāmām kļūdām pārbaudītajos projektos (sk. 6.55. un 6.56. punktu).

Komisijas gada darbības pārskatu pārbaude

6.65. Palāta novērtēja Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskatus un tiem pievienotās deklarācijas ([49]). Jo īpaši:

— Palāta pārbaudīja, cik pamatoti un precīzi Komisija ir aprēķinājusi riskam pakļautās summas,

— novērtēja atrunas par 2015. gadu.

KOMISIJAS ATBILDES

6.63. *Komisijas un Eiropas Investīcijas bankas (EIB) grupas turpmākajās diskusijās būtu jānodrošina, ka vadošās un revīzijas iestādes slēgšanas posmā gūst pārliecību par šo konkrēto aspektu.*

6.64. *Komisija norāda, ka atsevišķu kļūdu konstatācija programmā nav pamats tam, lai izdarītu pāragrus spriedumus par revīzijas rezultātiem, kuru pamatā ir atbilstīgi un pēc nejaušības principa izveidotas statistiskās izlases vai izlases, kas aptver ievērojamu daļu deklarēto izdevumu. Komisija uzskata, ka atsevišķas kļūdas, par ko ziņojusi Palāta, nerada šaubas par 2015. gadā paziņotā un apstiprinātā kļūdu īpatsvara ticamību.*

([49]) Katru gadu līdz aprīļa beigām visi ģenerāldirektorāti sagatavo gada darbības pārskatu par iepriekšējo gadu, ko iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei un publicē. Līdz ar pārskatu ģenerāldirektori iesniedz paziņojumu par to, vai viņa/viņas pārziņā esošais budžets tika īstenots likumīgi un pareizi. Īstenošana atzīstama par likumīgu un pareizu, ja pārkāpumu līmenis ir zem Komisijas noteiktā 2 % būtiskuma sliekšņa. Ja šis rādītājs ir lielāks, ģenerāldirektors var formulēt pilnīgas vai daļējas atrunas par konkrētām jomām (vai programmām).

PALĀTAS APSVĒRUMI

Komisijas aprēķinātās riskam pakļautās summas ERAF/KF un ESF darbības programmās

6.66. Kopumā Komisijas aprēķini par riskam pakļautajām summām 2015. gada darbības pārskatos ir precīzi un saskan ar pieejamo informāciju, ko paziņojušas un/vai sniegušas revīzijas iestādes. Palāta tomēr atgādina, ka Komisijas gada darbības pārskatos paziņotais kļūdu īpatsvars par konkrēto gadu nav tieši salīdzināms ar Palātas aplēsto ([50]).

— Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts aplēsa, ka kļūdu riskam bija pakļauti no 3,0 % līdz 5,6 % konkrētajā gadā apstiprināto starpposma maksājumu un galīgo maksājumu ERAF/KF darbības programmās attiecībā uz 2007.–2013. gada plānošanas periodu. 63 % no Komisijas maksājumiem bija veikti darbības programmās ar apstiprinātu kļūdu īpatsvaru virs 2 %.

— Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts aplēsa, ka kļūdu riskam bija pakļauti no 3,0 % līdz 3,6 % starpposma maksājumu un galīgo maksājumu ESF darbības programmās attiecībā uz 2007.–2013. gada plānošanas periodu. 56 % no Komisijas maksājumiem bija veikti darbības programmās ar apstiprinātu kļūdu īpatsvaru virs 2 %.

Komisijas formulētās atrunas par ERAF/KF un ESF darbības programmām

6.67. Kohēzijas politikas jomā Komisija formulē atrunas par darbības programmām (vai darbība programmu grupām) šādos gadījumos:

— ja ir konstatētas nozīmīgas nepilnības darbības programmu pārvaldībā un kontroles sistēmās vai

— ja darbības programmu apstiprinātais kļūdu īpatsvars pārsniedz 5 %.

Darbības programmām, kurām kļūdu līmenis ir apstiprināts diapazonā no 2 % līdz 5 %, Komisija apsver, vai programmu kopējais atlikušais risks pārsniedz 2 %.

KOMISIJAS ATBILDES

6.66. *Komisija piekrīt, ka Palātas noteiktais kļūdu īpatsvars un Komisijas noteiktais kļūdu īpatsvars nav tieši salīdzināms. Tomēr šā procesa mērķis būtībā ir viens un tas pats, proti, novērtēt risku, kam konkrētā gadā pakļauts ES budžets.*

Komisija ņem vērā visas atšķirības, kas minētas Palātas Īpašajā ziņojumā Nr. 16/2013 (sk. Komisijas atbildi uz šā ziņojuma 11. punktu). Izņemot šīs minētās atšķirības, Komisija uzskata, ka attiecībā uz 2015. gada pārskatu, kā tas bija Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD gadījumā pēdējos piecus gadus pēc kārtas un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD gadījumā četrus gadus pēc kārtas pirms šā gada pārskata, Komisijas novērtējuma rezultāts atbilst Palātas aprēķinātajiem kļūdu īpatsvariem (sk. 65. un 100. lpp. attiecīgajos gada pārskatos).

Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD 2015. gadā konstatēja, ka 63 % maksājumu programmām, ko tas izvērtēja gada beigās, bija būtisks kļūdu līmenis, kas pārsniedza 2 %, taču attiecībā uz lielāko daļu šo programmu tika veiktas pietiekamas korekcijas, lai panāktu, ka kopējā atlikušā riska līmenis ir zemāks par būtiskuma slieksni.

Sk. arī Komisijas atbildi uz 6.67. punktu.

Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD 2015. gadā konstatēja, ka 56 % maksājumu programmām, ko tas izvērtēja gada beigās, bija būtisks kļūdu līmenis, kas pārsniedza 2 %, taču attiecībā uz lielāko daļu šo programmu tika veiktas pietiekamas korekcijas, lai panāktu, ka kopējā atlikušā riska līmenis ir zemāks par būtiskuma slieksni.

Sk. arī Komisijas atbildi uz 6.67. punktu.

6.67. *Komisija norāda, ka attiecīgajos 2015. gada darbības pārskatos ir ziņots šādi:*

— *93 % ERAF/KF programmu kopējais atlikušais risks 2015. gada beigās bija zemāks par 2 % (sk. 58. lpp.). Saistībā ar 21 programmu ar kopējo atlikušo risku virs 2 % jānorāda, ka attiecībā uz 20 programmām tika sniegtas atrunas un vienai atlikušajai programmai gada darbības pārskatā bija noteikts izņēmums (sk. 180. lpp.),*

— *90,7 % ESF programmu, kas veidoja 93,3 % no maksājumiem 2015. gadā, kopējais atlikušais risks nepārsniedza 2 % (sk. 61. lpp.). Attiecībā uz pārējām programmām tika formulētas atrunas, izņemot gadījumus, kad jau bija īstenoti nepieciešamie korektīvie pasākumi.*

([50]) Sk. Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 11. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.68. To darbības programmu skaits, par kurām bija formulētas atrunas, 2015. gadā ir samazinājies no 77 līdz 67 ERAF/KF darbības programmām un no 36 līdz 23 ESF darbības programmām. Tajā pašā laikā šo atrunu aplēstā finanšu ietekme ir samazinājusies no 234 miljoniem EUR 2014. gadā līdz 231 miljonam EUR 2015. gadā attiecībā uz ERAF/KF ([51]) un no 169,4 miljoniem EUR 2014. gadā līdz 50,3 miljoniem EUR 2015. gadā attiecībā uz ESF.

6.69. Palāta konstatēja, ka Komisijas 2015. gada darbības pārskatos formulētās atrunas atbilda Komisijas norādījumiem un informācijai, kas bija pieejama abiem ģenerāldirektorātiem.

6.70. Komisija lēš, ka kopējais atlikušais risks visu ERAF/KF darbības programmu maksājumos ir 1 % un 0,9 % – visām ESF darbības programmām. Šo skaitlisko datu pamatā ir kļūdu īpatsvars, ko paziņojušas revīzijas iestādes un ko apstiprinājusi Komisija, un ir ņemtas vērā arī finanšu korekcijas, kuras sertifikācijas iestādes paziņojušas Komisijai ([52]).

Nākotnes perspektīva: 2014.–2020. gada plānošanas periods

6.71. Palāta 2014. gada pārskatā ([53]) norādīja uz kavēšanos ar 2014.–2020. gada plānošanas perioda uzsākšanu. Palāta norāda, ka 2015. gada beigās ir izraudzīts mazāk nekā 20 % valsts iestāžu, kuras ir atbildīgas par ESI fondiem. Kaut arī dalībvalstu iestādes var paziņot uzaicinājumus un atlasīt projektus, tās nevar iesniegt izdevumu pārskatus Komisijai, kamēr tās nav izraudzītas. Tā rezultātā pastāv risks, ka 2014.–2020. gada plānošanas periodā kavējumi budžeta izpildē būs lielāki nekā 2007.–2013. gada plānošanas periodā.

KOMISIJAS ATBILDES

6.68. *Palātas apsvērums uzskatāmi parāda, ka metode, kuru izmanto attiecībā uz atrunām attiecīgajos gada darbības pārskatos, ir pilnīga un ka Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD šo metodi stingri īsteno.*

Abi ģenerāldirektorāti ievēro stingru pieeju attiecībā uz maksājumu pārtraukšanu un atlikšanu. Tie arī izmanto preventīvu pieeju attiecībā uz maksājumiem, t. i., tām darbības programmām, par kurām ir plānots veikt revīzijas misiju, maksājumi netiek veikti līdz revīzijas misijas beigām. Maksājumi tiek atsākti pēc tam, ja vien netika konstatēti būtiski trūkumi.

6.71. *Komisija norāda, ka iestāžu norīkošana ir dalībvalstu kompetencē. Komisija vairākkārt (sanāksmēs un rakstiskajā saziņā) ir mudinājusi dalībvalstis paātrināt šo procesu, vienlaikus pilnībā ievērojot Regulā noteiktos iestāžu norīkošanas kritērijus, un nepieciešamības gadījumā ir sniegusi skaidrojumus un palīdzību.*

Komisija norāda arī, ka īstenošana uz vietas var sākties krietnu laiku pirms norīkošanas procesa pabeigšanas dalībvalstu līmenī un paziņošanas Komisijai. Vidēji jau gandrīz 10 % piešķirumu ir atvēlēti konkrētām darbībām, lai gan šis rādītājs dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgs.

([51]) Šie skaitļi ietver pilnībā un daļēji skaitļos izteiktas atrunas par darbības programmām, kurās starpposma un/vai galīgos maksājumus apstiprināja gada laikā (2014. gadā – 83 un 2015. gadā – 71), un par darbības programmām, kurās šādi maksājumi netika veikti (2014. gadā – 18 un 2015. gadā – 19).

([52]) Komisijas Regula (EK) Nr. 1828/2006 (OV L 371, 27.12.2006., 1. lpp.), 20. pants.

([53]) Sk. 2014. gada pārskata 3.11. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

SECINĀJUMS UN IETEIKUMI

Secinājums par 2015. gadu

6.72. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kategorijas "Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija" izdevumos ir būtisks kļūdu līmenis.

6.73. Šajā DFS kategorijā darījumu pārbaudes norāda, ka konkrētajā datu kopā aplēstais kļūdu līmenis ir 5,2 % (sk. ***6.1. pielikumu***).

6.72-6.73. *Komisija norāda, ka aplēstais kļūdu līmenis, ko noteikusi Palāta, joprojām ir stabils, turklāt tas atbilst kļūdu līmenim, kas paziņots attiecīgajos gada darbības pārskatos, ņemot vērā 6.66. punktā izklāstītās atšķirības.*

Komisija arī turpmāk savas revīzijas un darbības vērsīs uz programmām un dalībvalstīm, kurās pastāv lielāks problēmu risks, un vajadzības gadījumā īstenos korektīvus pasākumus, piemērojot stingru maksājumu pārtraukšanas un apturēšanas politiku līdz pat slēgšanai, un slēgšanas posmā piemēros stingras procedūras, lai izvairītos no jebkāda atlikušā būtiskā riska saistībā ar nepareiziem izdevumiem.

Turklāt Komisija norāda, ka, ņemot vērā kohēzijas politikas vadības un kontroles sistēmu daudzgadu iezīmes, 2015. gadā pieļautās kļūdas var izlabot arī turpmākajos gados un pirms slēgšanas, kā norādīts 2.4.3. iedaļā attiecīgajos Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD 2015. gada darbības pārskatos.

Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu stingrākas prasības par likumību un pareizību cita starpā paredz ieviest gada pārskatus, pastiprināt vadības pārbaudes un pārskatatbildību un katru gadu sniegt revīzijas atzinumus, pamatojoties uz atlikušo kļūdu līmeni, kā arī apturēt 10 % no visiem Komisijas starpposma maksājumiem līdz visu kontroles pasākumu veikšanai dalībvalsts līmenī un gada pārskatu iesniegšanai. Atlikušais kļūdu līmenis tiks aprēķināts katram pārskata gadam, uz kuru attiecas pārskati. Komisijas koriģējošā kapacitāte tiek vēl vairāk pastiprināta, pateicoties iespējai attiecībā uz nopietniem trūkumiem piemērot neto finanšu korekcijas saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem, tādējādi mazinot iespēju dalībvalstīm atkārtoti izmantot fondus. Dalībvalstīm tas būs būtisks stimuls atklāt, ziņot un koriģēt nopietnus trūkumus pirms ikgadējo pārskatu apstiprināšanas Komisijai. Visiem šiem elementiem būtu jāveicina kļūdu īpatsvara noturīga samazināšanās.

Sk. arī Komisijas atbildi uz 6.11. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.74. Palātas revīzijas kopš 2009. gada ir parādījušas, ka kļūdu līmenis 2007.–2013. gada plānošanas periodā ir ievērojami mazāks nekā 2000.–2006. gada plānošanas periodā. Tomēr tas pastāvīgi saglabājas virs būtiskuma sliekšņa. Palāta atzīmē arī to, ka izdevumi šajā jomā tiek atlīdzināti, balstoties uz saņēmējiem radušos faktisko izmaksu deklarācijām. Iepriekšējos gados ir bijuši vairāki vienkāršošanas mēģinājumi, bet tiem bija tikai neliela ietekme uz darījumu pareizību. Vienlaikus kontroles līmeņu pastiprināšana ir radījusi ievērojamu administratīvo slogu valsts iestādēm un saņēmējiem. Komisija 2015. gadā izveidoja augsta līmeņa grupu vienkāršošanas jautājumos, lai sagatavotos plānošanas periodam pēc 2020. gada (sk. 6.8. punktu).

KOMISIJAS ATBILDES

6.74. *Kļūdu līmenis 2007.–2013. gada plānošanas periodam saglabājas stabils un ievērojami zemāks par 2000.–2006. gada periodā ziņoto kļūdu īpatsvaru. Kā ziņots 2015. gada darbības pārskatos, šāda tendence vērojama, pateicoties uzlabotam tiesiskajam regulējumam, tostarp vienkāršošanai, stingrākām vadības un kontroles sistēmām, kā arī Komisijas stingrai politikai, kas paredz pārtraukt/apturēt maksājumus, tiklīdz tiek konstatēti trūkumi*

Turklāt Komisijas 2010. gadā pasūtīts pētījums par fondu īstenošanas un pārvaldības administratīvajām izmaksām rāda, ka to īpatsvars kopējās attiecināmajās ERAF/KF izmaksās nav pārmērīgi liels, – tika lēsts, ka šo izmaksu īpatsvars visā periodā bija 3,2 % (aptuveni EUR 12,5 miljardi). Veicot vēl vienu pētījumu 2012. gadā, ko izmantoja kā pamatu ietekmes novērtējumam attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu, tika lēsts, ka, pateicoties Komisijas priekšlikumiem, finansējuma saņēmēju administratīvais slogs varētu samazināties gandrīz par 20 %.

Komisija arī aktīvi sadarbojas ar dalībvalstīm, lai popularizētu vienkāršotās izmaksu iespējas, kas vērstas uz rezultātiem un balstītas uz aprēķinātajām izmaksām atšķirībā no radušos faktisko izdevumu atmaksas, lai pakāpeniski paplašinātu šādu iespēju izmantošanu, turklāt Komisija uzskata, ka šie centieni jau ir devuši pozitīvus rezultātus (sk. arī Komisijas atbildes uz 6.15. punktu).

Lai labāk izprastu šķēršļus, kas liedz izmantot vienkāršošanas pasākumus, Komisija veic pētījumu, kuram būtu jāpalīdz novērtēt to, kā vienkāršotu izmaksu iespējas tiek apgūtas dalībvalstu līmenī, kā arī šo iespēju plašākas izmantošanas potenciālu.

Komisija ir izveidojusi Augsta līmeņa grupu vienkāršošanas uzraudzībai, lai sniegtu ieteikumus nolūkā maksimāli palielināt iespējas samazināt administratīvo slogu saskaņā ar 2014.–2020. gada tiesisko regulējumu.

Ieteikumi

6.75. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***6.2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta bija sniegusi 16 ieteikumus. No šiem ieteikumiem Komisija ir pilnībā ieviesusi deviņus ieteikumus, četrus tā ir ieviesusi lielākajā daļā aspektu, divus – dažos aspektos, bet vienu nav ieviesusi.

6.75. *Komisija norāda, ka tā nepiekrīt tam, ka šajā punktā minētais ieteikums nav īstenots.*

Lai iegūtu papildu informāciju, sk. Komisijas atbildi par **6.2. pielikumu**.

6.76. Ņemot vērā šo pārbaudi un konstatējumus un secinājumus par 2015. gadu, Palāta Komisijai ir sagatavojusi turpmāk minētos ieteikumus.

— **1. ieteikums.** Pamatos jāpārskata ESI fondu koncepcija un darbības mehānismi, kad tiks sagatavots tiesību akta priekšlikums nākamajam plānošanas periodam, ņemot vērā arī augsta līmeņa grupas vienkāršošanas jautājumos ierosinājumus (ieteikuma īstenošanas termiņš: galīgie rezultāti – pirms Komisija iesniedz priekšlikumu periodam pēc 2020. gada).

Komisija daļēji piekrīt šim ieteikumam.

Lai gan Komisija pašlaik nevar uzņemties kādas konkrētas saistības attiecībā uz tiesību aktu priekšlikumiem laikposmam pēc 2020. gada, tā izvērtēs visus derīgos risinājumus, ņemot vērā Augsta līmeņa grupas ieteikumus, kā arī pētījumu rezultātus un pierādījumus, kas tiks gūti, īstenojot 2014.–2020. gada programmas, un citu būtisko informāciju.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
— **2. ieteikums.** Jāizmanto 2007.–2013. gada plānošanas periodā iegūtā pieredze un jāziņo par dalībvalstu attiecināmības noteikumu mērķtiecīgu analīzi 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Balstoties uz iepriekš minēto, Komisijai jāsniedz norādījumi dalībvalstīm, kā vienkāršot noteikumus un izvairīties no nevajadzīgi sarežģītiem un/vai apgrūtinošiem noteikumiem, kas nerada pievienoto vērtību saistībā ar rezultātiem, kuri jāsasniedz šajā politikas jomā ("pārmērīga reglamentēšana"), it īpaši tad, kad to rezultātā rodas nozīmīgas un/vai atkārtotas kļūdas (ieteikuma īstenošanas termiņš: 2018. gada beigas).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Komisija, veicot dalībvalstu vadības un kontroles sistēmu uzraudzību un revīziju, pievērsīs īpašu vērību valstu attiecināmības noteikumiem, jo īpaši dalībvalstīs, kurās vērojams pastāvīgi augsts kļūdu īpatsvars.* *Pamatojoties uz to, Komisija palīdzēs attiecīgajām dalībvalstīm vienkāršot noteikumus un izvairīties no nevajadzīgi sarežģītiem un apgrūtinošiem noteikumiem, veicinās labas prakses apmaiņu, kā arī 2018. gadā ziņos par gūto pieredzi. Komisija turpina veikt būtisku ieguldījumu saistībā ar vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā.* *Komisija atgādina, ka saskaņā ar dalīto pārvaldību par valstu attiecināmības noteikumu pārskatīšanu un vienkāršošanu galvenokārt ir atbildīgas dalībvalstis.*
— **3. ieteikums.** Jāsagatavo un jāiesniedz Padomei un Parlamentam tiesību akta priekšlikums, lai ar tiesību aktu, kam ir līdzvērtīgs juridisks spēks, grozītu Regulu (EK) Nr. 1083/2006 saistībā ar to finanšu instrumentu attiecināmības perioda pagarināšanu, kurus pārvalda dalīti. Izmaiņas regulā ir vajadzīgas, lai nodrošinātu juridisko noteiktību dalībvalstīm (ieteikuma īstenošanas mērķtermiņš: nekavējoties).	*Komisija nepiekrīt šim ieteikumam.* *Kā Komisija jau ir norādījusi savā atbildē uz tādu pašu ieteikumu, ko Palāta sniedza 2014. gada pārskatā, Komisija uzskata, ka saskaņā ar Eiropadomes 2014. gada decembrī piešķirto mandātu grozījumi, kas tika ieviesti ar tās slēgšanas pamatnostādnēm, bija grozītās Regulas (EK) Nr. 1083/2006 78. panta 6. punkta darbības jomā un tādēļ nebija nepieciešams grozīt tiesību aktu (sk. arī Komisijas kopīgo atbildi uz 6.59.–6.62. punktu iepriekš tekstā un uz 5. ieteikumu Palātas 2014. gada pārskatā).* *Komisija norāda, ka Padome un Eiropas Parlaments ņēma vērā, taču neatbalstīja Palātas sniegto ieteikumu 2014. gada budžeta izpildes kontekstā.*
— **4. ieteikums.** 2014.–2020. gada plānošanas periodā Komisijai dalībvalstīm jāpaskaidro atgūstama PVN jēdziens, īpaši publiskajiem saņēmējiem, lai nepieļautu atšķirīgu interpretāciju jēdzienam "neatgūstamais PVN" un izvairītos no ES līdzekļu neoptimālas izlietošanas (ieteikuma īstenošanas termiņš: 2017. gada vidus).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Komisija sniegs norādījumus dalībvalstīm, lai precizētu atgūstamā PVN jēdzienu 2014.–2020. gada plānošanas periodā atbilstīgi likumdevēju politiskajai izvēlei attiecībā uz pievienotās vērtības nodokļa (PVN) attiecināmību, kā to paredz Kopīgo noteikumu regulas 69. panta 3. punkta c) apakšpunkts.*
— **5. ieteikums.** Jānodrošina, ka visi izdevumi, kuri saistīti ar ERAF un ESF finanšu instrumentiem 2007.–2013. gada plānošanas periodā, tiek iekļauti noslēguma deklarācijās pietiekami agri, lai revīzijas iestādes varētu veikt pārbaudes. Turklāt Komisijai jāmudina visas dalībvalstis, kuras īstenoja finanšu instrumentus, saistībā ar slēgšanu veikt īpašas revīzijas par šo instrumentu izpildi (ieteikuma īstenošanas termiņš: nekavējoties).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Komisija savās slēgšanas pamatnostādnēs 2007.–2013. gadam jau precizēja, ka, lai revīzijas iestādēm būtu pietiekami daudz laika veikt savu darbu saistībā ar noslēguma deklarāciju, pieteikums galīgo maksājumu veikšanai, kā arī galīgais izdevumu pārskats būtu jāiesniedz revīzijas iestādēm ļoti savlaicīgi, proti, datumā, par kuru iestādēm jāvienojas attiecībā uz katru programmu.* *Lai sagatavotu noslēguma deklarāciju, Komisija jau ir aicinājusi revīzijas iestādes iegūt un sniegt pārliecību ne tikai par programmu ieguldījuma finanšu instrumentos likumību un pareizību, bet arī par to, cik likumīgi un pareizi šis ieguldījums ir izmantots pamatā esošajos darījumos, ko veikuši galasaņēmēji. Komisija, pamatojoties uz slēgšanas dokumentu kopumu, kas tiks iesniegts līdz 2017. gada 31. martam, izvērtēs, vai revīzijas darbs attiecībā uz finanšu instrumentiem ir bijis pietiekams, jo pamatā esošo izdevumu attiecināmību šādiem instrumentiem nosaka slēgšanas posmā.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

PROJEKTU DARBĪBAS REZULTĀTU NOVĒRTĒJUMS

6.77. Lai īstenotu ES budžetu, ievērojot pareizas finanšu pārvaldības principu, izdevumiem ne tikai jāatbilst noteikumiem, bet tie arī jāvirza tā, lai ar šo līdzekļu palīdzību sasniegtu iecerētos mērķus ([54]). 149 no Palātas pārbaudītajiem 216 projektiem revīzijas laikā bija pabeigti. Visām 15 izlasē iekļautajām dalībvalstīm bija vismaz trīs pabeigti projekti, kurus varēja novērtēt (sk. 6.9. punktu).

6.78. Papildus šo 149 darījumu pareizības pārbaudei Palāta, pamatojoties uz saņēmēju iesniegto informāciju, otro gadu ([55]) novērtēja, vai un cik lielā mērā:

— bija ieviesta darbības rezultātu mērīšanas sistēma, lai novērtētu, vai mērķi, kuri projektiem bija norādīti to apstiprināšanas dokumentos (projekta pieteikums, dotācijas nolīgums, līgums un/vai lēmums par līdzfinansējumu), atbilda darbības programmās izvirzītajiem mērķiem un vai bija noteikti atbilstīgi rezultātu rādītāji projektu rezultātu novērtēšanai,

— šie projektu mērķi bija sasniegti un vai bija sasniegti katra rādītāja mērķi. Palātas analīze šajā gadā bija plašāka salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, jo revidenti pievērsās ne tikai projektu tiešajiem rezultātiem ([56]), bet arī koprezultātiem, lai novērtētu to, kā projekts sekmēja DP rezultātu mērķu sasniegšanu.

6.79. ***6.10. attēlā*** ir sniegts rezultātu kopsavilkums saistībā ar pabeigto projektu darbības rezultātu novērtējumu.

6.10. attēls. Pabeigto projektu darbības rezultātu novērtējuma rezultāti

Darbības rezultātu novērtējums	To projektu skaits, kuros			
	bija definēti un novērtēti gan tiešo rezultātu (iznākuma), gan koprezultāta rādītāji	**bija definēti un novērtēti tiešie rezultāti (iznākums), bet nebija definēti koprezultāta rādītāji**	**nebija definēti ne tiešo rezultātu (iznākuma), ne koprezultāta rādītāji, un tos nebija iespējams novērtēt**	**KOPĀ**
Projektu skaits	90	57	2	**149**
— Pilnībā sasniegti	52 (58 %)	50 (88 %)	—	**102 (68 %)**
— Daļēji sasniegti	34 (38 %)	7 (12 %)	—	**41 (28 %)**
— Nav sasniegti	4 (4 %)	—	—	**4 (3 %)**
— Nav iespējams novērtēt	—	—	2 (100 %)	**2 (1 %)**

([54]) Sk. 2013. gada pārskata 10.10. punktu.
([55]) Sk. 2014. gada pārskata 6.80.–6.86. punktu.
([56]) Tiešo rezultātu (iznākuma) un koprezultātu jēdziens ir skaidrots 3. nodaļas ***3.1. attēlā***.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Visiem Palātas pārbaudītajiem projektiem, izņemot divus, bija rezultātu mērīšanas sistēma, kas sasaistīja projektu ar DP mērķiem

6.80. Par 147 no 149 projektiem (99 %) Palāta secina, ka bija ieviesta darbības rezultātu mērīšanas sistēma, kas kalpo par pamatu novērtējumam par to, vai tiešo rezultātu (iznākuma) rādītāji atbilst darbības programmas rādītājiem (kā noteikts katram prioritārajam virzienam).

6.81. Atlikušajos divos gadījumos (1 %) Palāta nevarēja novērtēt projektu tiešos rezultātus (iznākumu) vai nu tāpēc, ka projekta apstiprināšanas posmā tiešo rezultātu (iznākuma) rādītājiem nebija noteikti konkrēti mērķi, vai arī tāpēc, ka vadošā iestāde/starpniecības iestāde nevarēja Palātai sniegt pienācīgu dokumentāciju, lai pamatotu, ka šādi mērķi ir noteikti un paziņoti saņēmējam ([57]). Tāpēc Palāta nevar novērtēt, vai un cik lielā mērā ar šiem projektiem tika veicināta darbības programmas mērķu sasniegšana.

Gandrīz visos no 90 projektiem, kuriem bija definēti gan tiešo rezultātu (iznākuma), gan koprezultāta mērķi, tie bija pilnībā vai daļēji sasniegti

6.82. 2007.–2013. gada plānošanas periodā bija juridiska prasība, ar kuru saskaņā saņēmējiem bija jādefinē tiešie rezultāti (iznākums) un par tiem jāziņo, bet nebija šādas prasības attiecībā uz koprezultātu. Darbības rezultāti bija jāuzrauga DP prioritāro virzienu līmenī, bet ne projektu līmenī.

6.83. Tomēr dalībvalstu iestādēm joprojām bija iespēja definēt koprezultāta rādītājus. Tas ļauj sasaistīt projektu koprezultātus ar prioritārajiem virzieniem un ļauj noteikt, kā projekti veicina darbības programmas mērķu sasniegšanu. Koprezultāta rādītāji bija definēti 90 no 149 (60 %) pabeigtajiem ERAF/KF un ESF projektiem.

KOMISIJAS ATBILDES

6.82-6.83. *Lai gan struktūrfondu tiesiskais pamats 2007.–2013. gadam neuzlika pienākumu dalībvalstu iestādēm noteikt koprezultāta rādītājus projektu līmenī, Komisija tomēr mudināja to darīt, ja tas bija nepieciešams. Dažus koprezultāta rādītājus patiešām nav iespējams pamatoti noteikt viena projekta līmenī.*

([57]) Šie divi projekti bija Spānijā un Vācijā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

6.84. 52 no 90 pabeigtajiem projektiem (58 %), kurus varēja novērtēt gan tiešo rezultātu (iznākuma), gan koprezultāta līmenī, bija pilnībā sasniegti gan tiešo rezultātu (iznākuma), gan koprezultāta mērķi, kurus bija izvirzījušas vadošās iestādes (sk. ***6.11. izcēlumu***). Vēl 34 (38 %) no šiem 90 projektiem bija daļēji sasniegti tiešo rezultātu (iznākuma) un koprezultāta mērķi.

6.11. izcēlums. Piemērs projektam, kurā mērķi bija sasniegti pilnībā

Projektā bija sasniegti tiešo rezultātu (iznākuma) un koprezultāta mērķi: ESF projektā Rumānijā bija organizēti un sarīkoti mācību kursi būvniecības jomā nolūkā dalībniekiem sniegt jaunas prasmes, kuras uzlabotu viņu izredzes atrast darbu. Projekta dotācijas nolīgumā bija definēti pieci tiešo rezultātu (iznākuma) un astoņi koprezultāta rādītāji, kas atbilda darbības programmas rādītājiem prioritārā virziena līmenī. Visi rādītāji projektā tika sasniegti dotācijas nolīgumā norādītajā termiņā. Projekta mērķi pat tika pārsniegti attiecībā uz ilgtermiņa bezdarbnieču un jauniešu līdzdalību.

6.85. Atlikušo četru projektu (4 %) mērķi netika sasniegti. Vienu no šiem četriem projektiem valsts iestādes pēc Palātas revīzijas atcēla (sk. ***6.12. izcēlumu***).

6.12. izcēlums. Piemērs projektam, kura mērķi netika sasniegti

ERAF projektā Polijā, kas saistīts ar jaunas metodes izstrādi brūnogļu dedzināšanai, saņēmēja tehniskās iespējas īstenot projektu bija saistītas ar ārēju līgumslēdzēju iesaisti. Daži no šiem līgumslēdzējiem galu galā nepiedalījās projektā. Tas bija viens no iemesliem, kāpēc nospraustie projekta mērķi netika sasniegti. Pēc Palātas revīzijas starpniecības iestāde nolēma projektu atcelt.

KOMISIJAS ATBILDES

6.84. *Komisija norāda, ka, īstenojot 86 no 90 pārbaudītajiem projektiem, kuriem ir noteikti tiešo rezultātu (iznākuma) un koprezultāta rādītāji, ir sasniegti (pilnībā vai daļēji) vai pārsniegti to attiecīgie mērķi.*

Komisija norāda, ka pirmām kārtām uzraudzības komitejām ir jānodrošina, lai tiktu atlasīti un apstiprināti projekti ar ES pievienoto vērtību.

2014.–2020. gada plānošanas periodā tiks pastiprināta programmu darbības rezultātu izvērtēšana: kā paredzēts 2014.–2020. gada tiesiskajā regulējumā (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 22. panta 6. un 7. punkts), ja Komisija pēc darbības rezultātu izvērtēšanas (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 22. panta 6. punkts) un programmas nobeiguma īstenošanas ziņojuma pārbaudes (22. panta 7. punkts) konstatē, ka lielā mērā nav sasniegti prioritāro virzienu līmenī noteiktie mērķi, tā var dalībvalstīm piemērot sankcijas.

6.85. *Komisija izmanto visus iespējamos pasākumus, kas ir tās rīcībā, lai nodrošinātu pareizu un efektīvu finanšu pārvaldību, izmantojot ES fondus. Turklāt no darbības programmām finansēto projektu darbības rezultāti tiks izvērtēti tikai programmas slēgšanas posmā.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

38 % projektu nebija noteikti koprezultāta rādītāji

6.86. 57 no 149 (38 %) pabeigtiem projektiem dalībvalstu iestādes bija ieviesušas darbības rezultātu mērīšanas sistēmu, kas ļauj uzraudzīt projektu tiešos rezultātus (iznākumu), bet projekta apstiprinājuma dokumentos vispār nebija definējušas koprezultāta rādītājus vai mērķus. Attiecībā uz šiem projektiem Palāta nevarēja izmērīt, vai un cik lielā mērā tie palīdzēja sasniegt darbības programmas koprezultāta mērķus.

6.87. Palātas novērtējums 15 izlasē iekļautajās dalībvalstīs liecināja, ka šādi gadījumi tika konstatēti 13 no tām. Tomēr šī problēma ir īpaši izplatīta Čehijas Republikā, Spānijā, Francijā, Itālijā, Latvijā un Austrijā attiecībā uz ERAF/KF un Čehijas Republikā, Vācijā, Spānijā un Polijā attiecībā uz ESF. Šajās valstīs koprezultāta rādītāji nebija noteikti vairāk kā pusē pārbaudīto pabeigto projektu.

6.88. Tomēr 50 no šiem 57 pabeigtajiem ERAF/KF un ESF projektiem (88 %) bija pilnībā sasniegti vadošo iestāžu noteiktie tiešo rezultātu (iznākuma) mērķi. Pārējo septiņu (12 %) projektu tiešo rezultātu (iznākuma) mērķi bija sasniegti daļēji.

6.89. Attiecībā uz 2014.–2020. gada plānošanas periodu Palāta atzīmē, ka nepastāv likumiska prasība Kopīgo noteikumu regulā dalībvalstīm definēt koprezultātu rādītājus projekta līmenī. Palāta tomēr uzskata, ka tā ir laba prakse, ja vadošās iestādes un starpniecības iestādes, kad vien tas iespējams, projektu līmenī definē attiecīgos koprezultāta rādītājus, ar kuriem novērtē projekta ieguldījumu darbības programmas prioritāro virzienu līmenī noteikto mērķu sasniegšanā.

KOMISIJAS ATBILDES

6.86. *Komisija un dalībvalstis izvērtē, cik lielā mērā ir sasniegti darbības programmu koprezultāta mērķi, galvenokārt veicot* ex post *novērtējumus, pamatojoties uz vairāku tiešo rezultātu (iznākuma) un koprezultāta rādītāju uzraudzību un paziņošanu.*

6.89. *Komisija norāda, ka attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu ir panākti būtiski uzlabojumi, programmas līmenī ieviešot sasniedzamo tiešo rezultātu (iznākuma) un koprezultāta obligāto rādītāju visaptverošu sistēmu. Mērķu sasniegšanu izvērtē, pamatojoties uz koprezultāta rādītāju (salīdzinot sākumpozīciju jeb izejas punktu un mērķi). Programmu īstenotāji sistemātiski noteiks koprezultāta rādītāju progresu un ziņos par to. Projektus programmas ietvaros izvēlas tā, lai sasniegtu tiešos rezultātus un veicinātu rezultātu sasniegšanu programmas līmenī. Projektu īstenošanā panākto progresu novērtē, izmantojot tiešo rezultātu rādītājus. Arī šie rādītāji ir jānosaka obligāti.*

6.1. PIELIKUMS

DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI EKONOMIKAS, SOCIĀLĀS UN TERITORIĀLĀS KOHĒZIJAS JOMĀ

	2015	2014
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE		
Kopējais darījumu skaits	**223**	331
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME		
Aplēstais kļūdu līmenis	**5,2 %**	5,7 %
Augstākā kļūdu robeža	7,6 %	
Zemākā kļūdu robeža	2,8 %	

6.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE EKONOMIKAS, SOCIĀLĀS UN TERITORIĀLĀS KOHĒZIJAS JOMĀ

E – Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD, R – Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD, X – kopējais novērtējums par abiem ĢD

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Konkrētajā gadījumā neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	5. nodaļa, **1. ieteikums.** Jāprasa, lai dalībvalstis pārvaldības deklarācijās (saskaņā ar Finanšu regulas 59. panta 5. punkta a) apakšpunktu) nepārprotami apstiprinātu, cik efektīvas ir pirmā līmeņa pārbaudes, ko veic vadošās un sertifikācijas iestādes.	R						
	5. nodaļa, **2. ieteikums.** Jānovērtē pirmā līmeņa pārbaudes, kas veiktas 2007.–2013. gada plānošanas periodā saskaņā ar Finanšu regulas 32. panta 5. punktu. Ņemot vērā konstatētos trūkumus, Komisijai ir jāanalizē iespējamo korekcijas pasākumu izmaksas un ieguvumi, kā arī jāveic (vai jāierosina) atbilstīga darbība (tāda kā piemērojamo noteikumu vienkāršošana, kontroles sistēmu uzlabošana un programmu izstrādes vai realizēšanas sistēmu pārstrādāšana).		R ([1])					*Komisija uzskata, ka tās īstenotā pirmā līmeņa pārbaužu uzraudzība, veicot mērķtiecīgas revīzijas riskam vairāk pakļautās jomās, kurās tika konstatēti trūkumi, veicināja uzlabojumus 2007.–2013. gada periodā un ka pārveidotā 2014.–2020. gada perioda būtiskākajiem elementiem būtu jāveicina tādas vides izveide, kas lielākā mērā ir pasargāta no kļūdām.*
	5. nodaļa, **3. ieteikums.** Jāanalizē iemesli, kāpēc tik daudzos gadījumos tiek pārkāpti ES valsts atbalsta noteikumi.	R						
	5. nodaļa, **4. ieteikums.** Jāanalizē, kāpēc ES līdzekļu izmaksa ar finansēšanas vadības instrumentu palīdzību joprojām notiek ar kavēšanos, un jāveic attiecīgi koriģējoši pasākumi.	R ([2])						
	5. nodaļa, **5. ieteikums.** Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta gada darbības pārskatā jāapstiprina, ka Komisijas aprēķinātā atlikušo kļūdu īpatsvara pamatā ir precīza, pilnīga un ticama informācija par finanšu korekcijām. Šajā nolūkā Komisija ikreiz, kad tā uzskata par nepieciešamu, pieprasa, lai revīzijas iestādes apstiprinātu, vai sertifikācijas iestāžu sniegtie dati par finanšu korekcijām ir precīzi attiecībā uz katru darbības programmu.	R ([2])						

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Konkrētajā gadījumā neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	6. **ieteikums** (5. nodaļas 6. ieteikums un 6. nodaļas 6. ieteikums). Gada darbības pārskatā ir konsekventi jāizklāsta iemesli, kāpēc nav formulētas atrunas (vai tās ir formulētas ar zemāku finanšu ietekmi) gadījumos, kad šāda rīcība ir atkāpe no spēkā esošajiem Komisijas norādījumiem vai apstiprinātās revīzijas stratēģijas.	X ([2])						
	7. **ieteikums** (6. nodaļas 1. ieteikums). Komisijai kopā ar dalībvalstīm ir jārīkojas saistībā ar nepilnībām, kas konstatētas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta īstenotajā uz riska novērtējumu balstītajā vadības pārbaužu tematiskajā revīzijā. Šim nolūkam nepieciešams pastiprināt pārbaudes attiecībā uz publiskā iepirkuma noteikumu ievērošanu, kā arī citiem kļūdu avotiem (ar projektu nesaistītas izmaksas vai tādas, kas neveido pievienoto vērtību).	E						
	8. **ieteikums** (6. nodaļas 2. ieteikums). Gada kontroles ziņojumos ir jāapliecina, ka Komisija ir pienācīgi pārbaudījusi, vai atlikušo kļūdu īpatsvars ir balstīts uz precīzu, pilnīgu un ticamu informāciju par finanšu korekcijām. Šajā nolūkā Komisijai ikreiz, kad tā uzskata par nepieciešamu, ir jāpieprasa, lai revīzijas iestādes apstiprina, vai sertifikācijas iestāžu sniegtie dati par finanšu korekcijām ir precīzi attiecībā uz katru darbības programmu.	E ([2])						
	9. **ieteikums** (6. nodaļas 3. ieteikums). Komisijai jānodrošina, lai Kopīgo noteikumu regulas (KNR) 78. un 130. pants attiecībā uz 2014.–2020. gada plānošanas periodu tiktu piemērots tādā veidā, kas nepieļauj uzkrāt priekšfinansējumu papildus sākotnējam priekšfinansējuma maksājumam (sk. piemēru 6.4. izcēlumā).				E ([3])			
	10. **ieteikums** (6. nodaļas 4. ieteikums). Komisijai ir jānodrošina, lai tās dalībvalstu iestādes, kuras atbild par struktūrfondu pārvaldi, atrisina jautājumu par personāla izmaksu noteikšanu pēc augstākām likmēm ES finansētiem projektiem salīdzinājumā ar valsts finansētajiem.			E ([4])				
	11. **ieteikums** (6. nodaļas 5. ieteikums). Komisijai, kad tā apstiprina darbības programmas jaunajam plānošanas periodam, ir jānodrošina, lai dalībvalstis būtu ņēmušas vērā visas vienkāršošanas iespējas, kas paredzētas Eiropas struktūrfondu un ieguldījumu fondu regulās 2014.–2020. gadam.		E ([5])					

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Konkrētajā gadījumā neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
	Ieteikumi, kas formulēti 2012. gada pārskata kontekstā un kas pēc būtības ir līdzīgi 2013. gada kontekstam, tiek analizēti kopā.							
2012	1. **ieteikums**. Novērst nepilnības "pirmā līmeņa pārbaudēs", ko veic vadošās iestādes un starpniekstruktūras ERAF un KF, vajadzības gadījumā nodrošinot mācības un īpašas norādes.	X						
	2. **ieteikums**. Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta 2007.–2013. gada plānošanas periodā, izvērtēt dalībvalstu attiecināmības noteikumu piemērošanu, lai konstatētu jomas, kurās iespējama turpmāka vienkāršošana, un atceltu nevajadzīgi sarežģītus noteikumus (pārmērības).		E ([6])	R ([7])				
	5. nodaļa, **3. ieteikums**. Paredzēt skaidrus noteikumus un sniegt konkrētus norādījumus, lai novērtētu projektu attiecināmību un aprēķinātu līdzfinansējumu ieņēmumus nesošiem ERAF un KF projektiem 2014.–2020. gada plānošanas periodā.	R						
	4. **ieteikums** (6. nodaļas 3. ieteikums). Komisijai jāpopularizē vienkāršoto izmaksu iespēju plašs lietojums, lai pazeminātu kļūdu risku maksājumu pieprasījumos un samazinātu saņēmēju administratīvo slogu. Vienkāršoto izmaksu iespēju vienotās likmes Komisijai ir jāapstiprina/jāapliecina iepriekš, lai nodrošinātu to atbilsmi normatīvajām prasībām (taisnīgs, objektīvs un pierādāms aprēķins).	E ([8])						

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Konkrētajā gadījumā neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	5. **ieteikums**. Komisijai jāmeklē iespējas uzlabot revīzijas iestāžu darbu un gada darbības pārskatos un revīzijas atzinumos ietvertās informācijas kvalitāti un ticamību.		X ([9])					*Komisija norāda uz Palātas atzītajiem vispārējiem uzlabojumiem attiecībā uz revīzijas iestāžu veiktajām pārbaudēm, jo īpaši pārbaudot atbilstību publiskā iepirkuma un valsts atbalsta noteikumiem (sk. 6.59. punktu).* *Komisija arī atsaucas uz savu atbildi uz 6.45. un 6.52. punktu.*

([1]) Valsts attiecināmības noteikumu sistemātisks novērtējums vienkāršošanas nolūkā netika veikts, jo Komisija nepieņēma šo noteikuma daļu.
([2]) Īstenošana jāturpina līdz slēgšanai.
([3]) EK ieteikumu nav pieņēmusi (sk. 2014. gada pārskata 6.79. punktu).
([4]) Horizontālas darbības nav veiktas, jo Komisija nepieņēma šo noteikuma daļu.
([5]) Ieteikuma īstenošanu šajā posmā nevar pilnībā novērtēt, jo progresa līmenis jaunajā plānošanas periodā joprojām ir zems.
([6]) 2015. gadā stāvoklis nav mainījies.
([7]) Valsts attiecināmības noteikumu sistemātisks novērtējums vienkāršošanas nolūkā netika veikts, jo Komisija nepieņēma šo noteikuma daļu.
([8]) 2014.–2020. gada plānošanas periodā īstenošana jāturpina.
([9]) Ievērojami uzlabojumi ir konstatēti īpaši apakšizlases jomās un valsts atbalsta un publiskā iepirkuma pārbaudēs. Tomēr trūkumi joprojām tika konstatēti vairākās analizētajās darbības programmās.

7. NODAĻA

Dabas resursi

SATURS

	Punkts
Ievads	7.1.–7.9.
Īss dabas resursu jomas apraksts	7.3.–7.7.
Revīzijas tvērums un pieeja	7.8.–7.9.
1. daļa. Palātas vērtējums par pareizību	7.10.–7.67.
Darījumu pareizība	7.10.–7.30.
Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles sistēmu elementu pārbaude	7.31.–7.63.
Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta sistēmas, kas saistītas ar darījumu pareizību lauksaimniecībā	7.31.–7.36.
Dalībvalstu sistēmas, kas saistītas ar darījumu pareizību lauksaimniecībā	7.37.–7.47.
Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta un dalībvalstu sistēmas, kas saistītas ar zivsaimniecības darījumu pareizību	7.48.–7.52.
Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats	7.53.–7.61.
Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats	7.62.–7.63.
Secinājums un ieteikumi	7.64.–7.67.
Secinājums par 2015. gadu	7.64.–7.65.
Ieteikumi	7.66.–7.67.
2. daļa. Ar lauku attīstības rezultātiem saistītie jautājumi	7.68.–7.76.
Projektu rezultātu novērtējums	7.68.–7.75.
Secinājums	7.76.

7.1. pielikums. Darījumu pārbaužu rezultāti dabas resursu jomā

7.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude dabas resursu jomā

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

7.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti Palātas konstatējumi dabas resursu jomā. Nodaļā atsevišķi izklāstīti pārbaudes rezultāti par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu (ELGF) un citiem izdevumiem daudzgadu finanšu shēmas (DFS) kategorijā "Lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība". Galvenā informācija par šīs DFS kategorijas struktūru ir sniegta ***7.1. attēlā***.

7.1. attēls. DFS 2. kategorija "Dabas resursi". Galvenā informācija par 2015. gadu

(miljardi EUR)

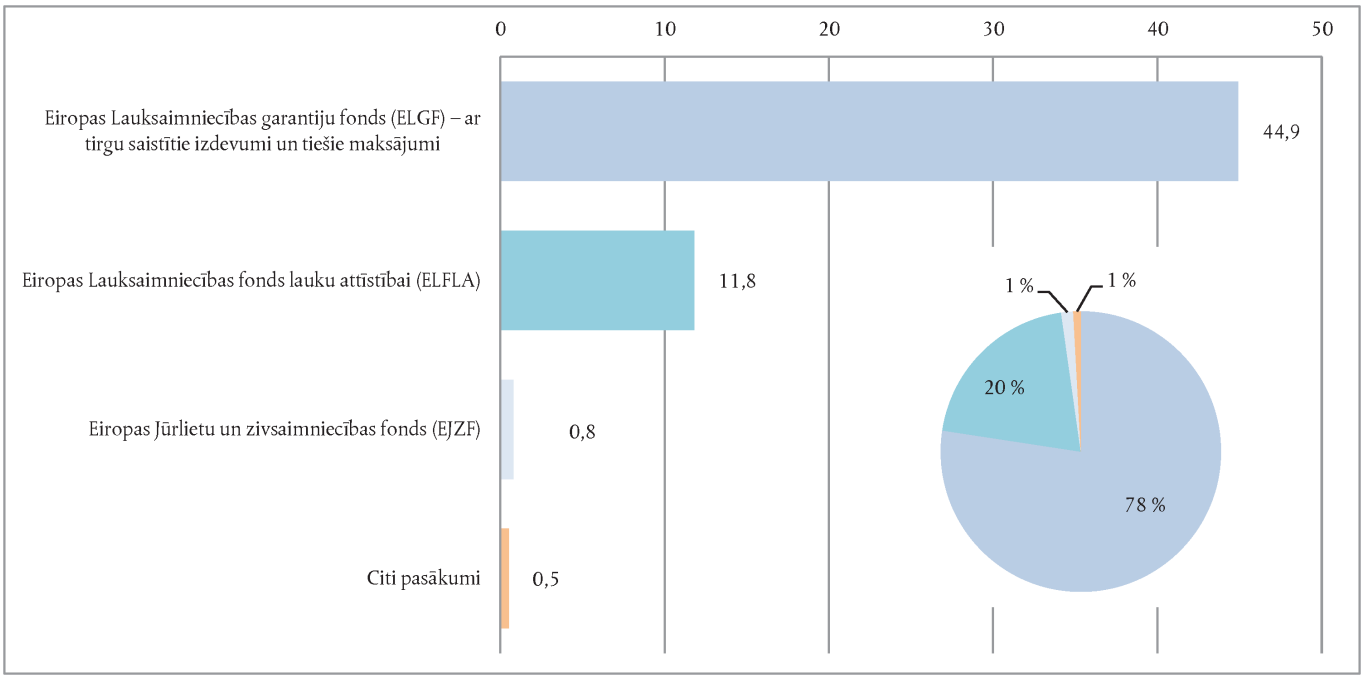

Maksājumi gadā kopā	58,0
– *avansi* ([1])	*2,4*
+ *dzēstie avansa maksājumi* ([1])	*2,9*
Visa revidētā datu kopa	**58,5**

([1]) Saskaņā ar pakārtoto darījumu vienādoto definīciju (sīkāk sk. ***1.1. pielikuma*** 7. punktu).

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

7.2. Papildus Palātas konstatējumiem saistībā ar pareizību īpašo izvērtējumu kontekstā šīs nodaļas atsevišķā iedaļā ir izklāstīti daži ar darbības rezultātiem saistīti jautājumi lauku attīstības projektu izlasē.

Īss dabas resursu jomas apraksts

7.3. Kopējā lauksaimniecības politika (KLP) ir pamats ES izdevumiem lauksaimniecības jomā. Komisija, konkrēti, Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD *AGRI*), un maksājumu aģentūras dalībvalstīs dalīti pārvalda KLP īstenošanu (sk. 7.31. punktu). Tās veic maksājumus labuma guvējiem no diviem fondiem ([1]): no ELGF pilnībā finansē ES tiešo atbalstu un tirgus pasākumus ([2]) un no Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) kopā ar dalībvalstīm līdzfinansē lauku attīstības programmas.

7.4. Turpmāk minēti galvenie ELGF finansētie pasākumi.

— Tiešā atbalsta "vienotā maksājuma shēma" (VMS), kuras apmērs 2015. gadā bija 29,3 miljardi EUR, un "vienotā platībmaksājuma shēma" (VPMS), kuras apmērs 2015. gadā bija 7,8 miljardi EUR. No šīm ar platību saistītajām shēmām sniedz atsaistītu ([3]) ienākumu atbalstu.

— Citas tiešā atbalsta shēmas ([4]), kuru apmērs 2015. gadā bija 5,1 miljards EUR, un lauksaimniecības tirgu intervences pasākumi ([5]), kuru apmērs 2015. gadā bija 2,7 miljardi EUR.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1306/2013 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 485/2008 atcelšanu (OV L 347, 20.12.2013., 549. lpp.).

([2]) Izņemot konkrētus pasākumus, proti, veicināšanas pasākumus un augļu programmu skolām, ko līdzfinansē.

([3]) Atsaistītos maksājumus piešķir par attiecināmo lauksaimniecības zemi neatkarīgi no tā, vai to izmanto ražošanai vai ne.

([4]) Galvenokārt aptver saistītos maksājumus konkrētiem lauksaimnieciskās ražošanas veidiem un divām jaunām shēmām: "finanšu disciplīnas atlīdzināšana" un "brīvprātīgs pārdalošs maksājums".

([5]) Aptver īpašu atbalstu vīna un augļu/dārzeņu nozarēm, atbalstu piena un augļu programmām skolās un īpašus pasākumus attālākajiem ES reģioniem.

7.5. No ELFLA līdzfinansē lauku attīstības izdevumus, kurus izmaksā ar dalībvalstu lauku attīstības programmu starpniecību. Izdevumi aptver gan ar platību saistītus ([6]), gan nesaistītus pasākumus ([7]). ELFLA izdevumu apmērs 2015. gadā bija 11,8 miljardi EUR.

7.6. Galvenie riski, kas apdraud pareizību, ir šādi:

— tiešo atbalstu par platību izmaksā par neattiecināmu zemi vai neattiecināmiem labuma guvējiem,

— atbalstu intervences pasākumiem lauksaimniecības tirgos piešķir par neattiecināmām izmaksām vai neattiecināmiem pretendentiem,

— lauku attīstības izdevumi nav attiecināmi, jo nav ievēroti bieži vien sarežģītie noteikumi (tostarp iepirkuma noteikumi) un attiecināmības nosacījumi, īpaši saistībā ar ieguldījumu pasākumiem.

7.7. Šajā nodaļā ietverta arī ES vides politika, klimata politika un kopējā zivsaimniecības politika. Galvenais pareizības risks šajās jomās ir tāds, ka atbalstu piešķir par neattiecināmām vai pārāk lielām deklarētajām izmaksām.

([6]) Ar platību saistītajiem pasākumiem maksājumi ir atkarīgi no hektāru skaita, piemēram, tādi ir agrovides pasākumi un kompensācijas maksājumi lauksaimniekiem apgabalos, kuros ir nelabvēlīgi apstākļi.

([7]) Ar platību nesaistīti pasākumi parasti ir ieguldījumu pasākumi, piemēram, lauku saimniecību modernizācija vai pamatpakalpojumu izveide tautsaimniecībai un lauku iedzīvotājiem.

Revīzijas tvērums un pieeja

7.8. Palātas revīzijas pieejas un metodoloģijas galvenie elementi ir aprakstīti ***1.1. pielikumā***. Saistībā ar kategorijas "Dabas resursi" revīziju jānorāda še turpmāk sniegtā informācija.

a) Palāta pārbaudīja 180 darījumu izlasi saistībā ar ELGF un 179 darījumu izlasi saistībā ar lauku attīstību, vidi, klimata politiku un zivsaimniecību, kā definēts ***1.1. pielikuma*** 7. punktā. Katra izlase ir veidota tā, lai pārstāvētu visu izdevumu diapazonu DFS kategorijā katram no abiem īpašajiem izvērtējumiem ([8]). 2015. gadā ELGF izlasi veidoja darījumi no 18 dalībvalstīm ([9]). Otrā īpašā izvērtējuma izlasi veidoja 159 darījumi, kuri attiecās uz lauku attīstību, un 20 darījumi, kuri attiecās uz vidi, klimata politiku un zivsaimniecību, 17 dalībvalstīs ([10]).

b) Palāta vērtēja atlasītas iekšējās kontroles sistēmas, izmantojot 24 Komisijas veiktu revīziju dokumentu pārbaudes, kas aptvēra ELGF un ELFLA. Papildus šim darbam Palāta atkārtoti veica sešas no Komisijas revīzijām attiecīgajās dalībvalstīs ([11]). Palāta veica papildu revīzijas darbu šajās sešās dalībvalstīs ierobežotam skaitam riska jomu saistībā ar ELGF un ELFLA, kā arī savstarpējās atbilstības pārbaudes ([12]). Palāta pārbaudīja arī piecas Komisijas revīzijas kopējās zivsaimniecības politikas jomā un atkārtoja vienu no tām ([13]).

([8]) Palātas pieeja balstās uz katram darījumam nejauši atlasītu elementu (piemēram, zemes gabalu) skaitu. Tāpēc atklātā kļūda ne vienmēr atspoguļo attiecīgā darījuma kopējo kļūdu līmeni.

([9]) Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Vācija (Bādene-Virtenberga, Bavārija, Hesene, Lejassaksija, Šlēsviga-Holšteina), Īrija, Grieķija, Spānija (Aragona, Kastīlija-Lamanča, Kastīlija un Leona, Estremadura un Madride), Francija, Itālija (Lauksaimniecības maksājumu aģentūra (*AGEA*), Kalabrija, Emīlija Romaņja, Lombardija un Toskāna), Kipra, Ungārija, Nīderlande, Polija, Rumānija, Slovēnija, Somija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste (Anglija).

([10]) Beļģija (Valonija), Bulgārija, Čehijas Republika, Vācija (Bavārija, Lejassaksija (Brēmene) un Reinzeme-Pfalca), Grieķija, Spānija (Andalūzija, Kastīlija-Lamanča un Galīcija), Francija (Burgundija un kontinentālā daļa), Itālija (Apūlija, Kampānija, valsts lauku attīstības programma un Sicīlija), Lietuva, Ungārija, Austrija, Polija, Portugāle (kontinentālā daļa), Rumānija, Slovākija, Somija un Apvienotā Karaliste (Anglija un Skotija). Izlasē iekļāva arī astoņus darījumus, kuri bija veikti tiešajā pārvaldībā.

([11]) Spānija (Katalonija), Vācija (Šlēsviga-Holšteina), Somija, Lietuva, Malta, Apvienotā Karaliste (Ziemeļīrija).

([12]) Saskaņā ar visām ELGF tiešā atbalsta shēmām un visiem ar platību saistītajiem ELFLA pasākumiem labuma guvējiem ir pienākums izpildīt savstarpējās atbilstības prasības. Šīs prasības aptver obligātās pārvaldības prasības (OPP), kas saistītas ar vides aizsardzību, sabiedrības veselību, dzīvnieku un augu veselību, dzīvnieku labturību un lauksaimniecības zemes uzturēšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī (LLVS prasības). Ja lauksaimnieki šīs prasības neievēro, tad atbalstu samazina.

([13]) Rumānijā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

c) Palāta vērtēja Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta un Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskatus.

7.9. Gan attiecībā uz ELGF, gan ELFLA 2015. gads bija pēdējais, kad lielāko daļu maksājumu veica galīgajiem saņēmējiem, pamatojoties uz noteikumiem, kas bija spēkā līdz 2013. gada KLP reformai ([14]).

1. DAĻA. PALĀTAS VĒRTĒJUMS PAR PAREIZĪBU

Darījumu pareizība

7.10. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***7.1. pielikumā***, tas attiecas uz kategoriju "Dabas resursi" kopumā, kā arī uz katru no diviem īpašajiem izvērtējumiem (ELGF un lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība). No pārbaudītajiem 359 darījumiem 121 (34 %) darījumā bija kļūdas. Pamatojoties uz 87 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis kategorijā "Dabas resursi" ir 2,9 % ([15]).

7.11. Tas, cik lielā mērā dažādie kļūdu veidi ietekmēja Palātas aplēsto vispārējo kļūdu līmeni 2015. gadam, ir atspoguļots ***7.2. attēlā***.

KOMISIJAS ATBILDES

7.10. *Komisija ņem vērā Revīzijas palātas aplēsto ticamāko kļūdu īpatsvaru, kas kopumā ir tāds pats kā pagājušajā gadā, izslēdzot savstarpējo atbilstību.*

Komisija uzskata, ka neto finanšu korekcijas, kas izriet no daudzgadējām atbilstības procedūrām, kā arī ES budžetā atgūtie līdzekļi no labuma guvējiem norāda uz koriģētspēju, kas jāņem vērā iekšējās kontroles vispārīgās sistēmas visaptverošā novērtējumā.

Komisija arī norāda, ka saskaņā ar informāciju, kas sniegta Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskatā, tā koriģētspēja 2015. gadā sasniedza 1 065,710 miljonus EUR (1,87 % no kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) kopējiem izdevumiem).

([14]) Eiropas Parlaments, Padome un Eiropas Komisija vienojās par KLP reformu 2013. gadā, un pēc tam tika pieņemti vairāki tiesību akti, kuru mērķis bija šīs reformas īstenošana praksē. Sk. http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/.

([15]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 1,3 % līdz 4,5 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

7.2. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums kategorijā "Dabas resursi"

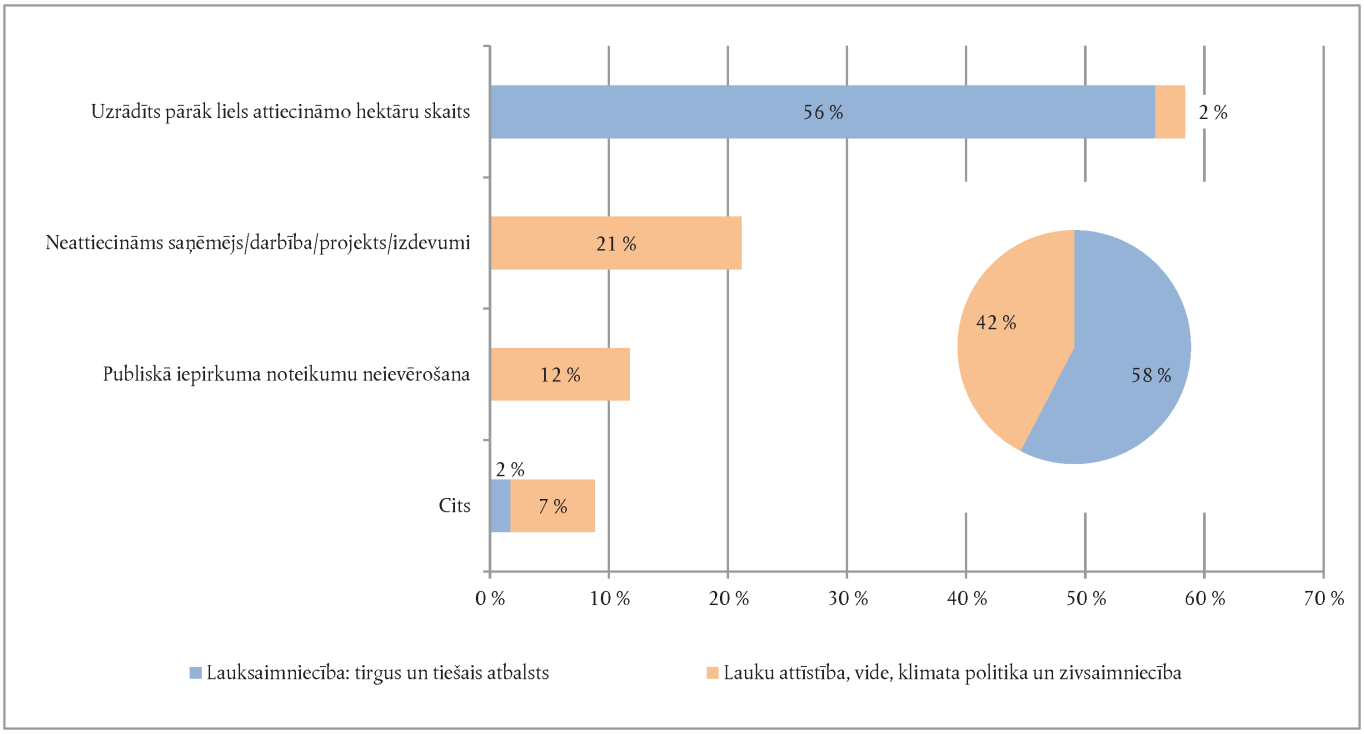

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.12. Abu īpašo izvērtējumu kļūdu raksturs un modelis ievērojami atšķiras, kā tas ir parādīts nākamajos punktos.

ELGF – tirgus un tiešais atbalsts

7.13. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***7.1. pielikumā***. Saistībā ar ELGF no Palātas revidētajiem 180 darījumiem 52 (29 %) darījumos bija kļūdas. Pamatojoties uz 47 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis ir 2,2 % ([16]).

7.14. Tas, cik lielā mērā dažādie kļūdu veidi ietekmēja Palātas aplēsto kļūdu līmeni 2015. gadam, ir atspoguļots ***7.3. attēlā***.

KOMISIJAS ATBILDES

7.12. *Komisija norāda, ka abu KLP pīlāru struktūra, darbības joma un mērķi ievērojami atšķiras un tas izskaidro šīs atšķirības ar KLP saistīto kļūdu modelī.*

7.13. *Komisija ņem vērā Revīzijas palātas aplēsto ticamāko kļūdu īpatsvaru, kas kopumā ir tāds pats kā pagājušajā gadā, izslēdzot savstarpējo atbilstību.*

Komisija arī norāda, ka kļūdu biežums aizvadītajos trijos gados ir pastāvīgi samazinājies.

([16]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 0,8 % līdz 3,6 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

7.3. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums – ELGF

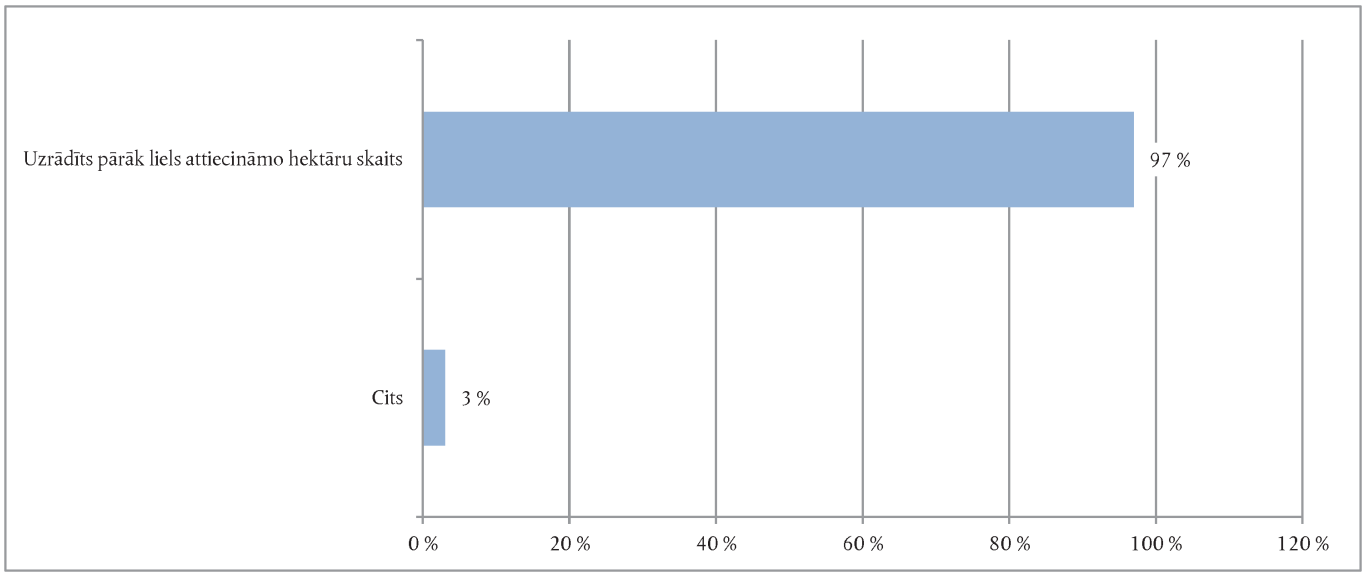

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.15. Galīgo saņēmēju pieļautu četros skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumos dalībvalstu iestādēm bija pietiekami informācijas ([17]), lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu deklarēšanas Komisijai. Ja visa šī informācija būtu izmantota, lai novērstu vai atklātu un labotu kļūdas, tad aplēstais kļūdu līmenis šim īpašajam izvērtējumam būtu bijis par 0,3 procentpunktiem zemāks. Turklāt Palāta konstatēja, ka četros citos gadījumos Palātas atklāto kļūdu bija pieļāvušas valsts iestādes. Šīs kļūdas veidoja 0,6 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī. Valsts iestāžu pieļauto kļūdu piemērs ir sniegts ***7.5. izcēlumā***.

KOMISIJAS ATBILDES

7.15. *Komisija atbalsta Revīzijas palātas novērtējumu par dalībvalstu lomu un uzskata, ka dalībvalstīm bija jādara vairāk, lai samazinātu kļūdas. Komisija turpina strādāt ar dalībvalstīm, lai samazinātu kļūdas.*

([17]) Pamatojoties uz apliecinošajiem dokumentiem, tostarp standarta sasaistu pārbaudēm un citām obligātajām pārbaudēm.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.16. Lielākā daļa skaitļos izsakāmo kļūdu ir saistītas ar pārāk lielas attiecināmās zemes platības deklarācijām (sk. ***7.3. attēlu***). 2015. gadā Palāta šādas kļūdas konstatēja 12 no 18 apmeklētajām dalībvalstīm. Aptuveni pusē gadījumu šo kļūdu līmenis bija zem 2 % (sk. 7.18. punktu), un tāpēc tām bija tikai neliela ietekme uz kopējo aplēsto kļūdu līmeni. Vēl ceturtā daļa no šīm kļūdām veidoja no 2 % līdz 5 %.

7.17. Dalībvalstīs galvenais ar platību saistītā atbalsta kontroles līdzeklis ir zemes gabalu identifikācijas sistēma (ZGIS) – datubāze, kurā ir attiecināmības dati par visiem lauksaimniecības zemes gabaliem. Tajā ir datorizēta grafiskā informācija, tostarp ortofotogrāfijas (attēli no gaisa), kas dalībvalstīm ir jāatjaunina vismaz reizi piecos gados ([18]). Ja grafiskā informācija tiek pienācīgi atjaunināta un analizēta, ZGIS ir nozīmīgs rīks ar platību saistīto kļūdu novēršanai un atklāšanai atbalsta pieprasījumos. Pateicoties Komisijas un dalībvalstu izstrādātajiem rīcības plāniem, ZGIS uzticamība pēdējos gados ir pastāvīgi uzlabojusies.

7.18. Tomēr Palāta joprojām atklāj ar platību saistītas kļūdas. Tā notiek tāpēc, ka zemes attiecināmības administratīvajās pārbaudēs izmanto tos pašus ZGIS datus, kurus lauksaimnieki bieži kopē savos atbalsta pieprasījumos ([19]). Tādējādi, ja ZGIS dati ir nepareizi, ar šādām pārbaudēm attiecināmības kļūdas deklarācijās parasti neatklāj. Tehniskie standarti, kas noteikti ortofotogrāfijām ([20]), parasti neļauj lauksaimniekiem un maksājumu aģentūrām atklāt nelielas kļūdas (mazākas par 2 %, sk. 7.16. punktu), no kurām par saprātīgām izmaksām lielā mērā nav iespējams izvairīties. Tomēr lielākas ar platību saistītās kļūdas kopumā bija atklājamas. Šādos gadījumos attiecināmā platība, kura reģistrēta ZGIS datubāzē un kuru deklarējis lauksaimnieks, bija būtiski nepareiza galvenokārt turpmāk aprakstīto iemeslu dēļ:

KOMISIJAS ATBILDES

7.16-7.18. *Komisija ņem vērā faktu, ka lielākā daļa Revīzijas palātas konstatēto kļūdu saistībā ar pārāk lielas zemes platības deklarēšanu bija salīdzinoši nelielas, un atzinīgi vērtē Revīzijas palātas novērtējumu par zemes gabalu identifikācijas sistēmas (ZGIS) datu uzticamības uzlabošanos.*

Komisija uzskata, ka izvairīties no nelielām kļūdām par saprātīgām izmaksām nav iespējams. Komisija mudina dalībvalstis regulāri atjaunināt to ZGIS, lai nodrošinātu, ka tiek atklāti gadījumi, kad deklarētās platības ir būtiski lielākas par reālajām platībām. Komisija uzskata, ka fakts, ka lielākajā daļā gadījumu Revīzijas palātas ziņoto kļūdu līmenis bija zem 5 %, ir pierādījums tam, ka integrētā administrēšanas un kontroles sistēma (IAKS), kuras svarīga daļa ir ZGIS, funkcionē pienācīgi. Tā kā zeme laika gaitā mainās, var rasties atšķirības starp ZGIS un reālo situāciju uz vietas, tomēr regulāra sistēmas atjaunināšana šo risku ierobežo.

Lai veicinātu ZGIS pastāvīgu atjaunināšanu, Komisija kā priekšnosacījumu tam, ka atsevišķu tiešo maksājumu shēmu gadījumā uz vietas veikto pārbaužu tvērumu var samazināt no 5 % līdz 1 %, ir paredzējusi ZGIS atjaunināšanu vismaz reizi trijos gados, izmantojot šai nolūkā ortofotogrāfijas, kas nav vecākas par 15 mēnešiem (atjauninājumam gadā būtu jāaptver vismaz 25 % no attiecināmajiem hektāriem).

2010. gadā tika ieviests arī ZGIS kvalitātes novērtējums, un tas ir spēkā arī šajā periodā (Regula (ES) Nr. 640/2014).

Šis pasākums, ko katru gadu veic dalībvalstu pārvaldes iestādes un uzrauga Komisija, ir kvalitātes kontroles process, kura galīgais mērķis ir uzlabot ZGIS kvalitāti un uzticamību, analizējot atklātos tehniskos trūkumus un veicot koriģējošus pasākumus to novēršanai.

Ikgadējās pārbaudes uz vietas izlases kārtā joprojām ir veids, kā nodrošināt precīzu un atjauninātu ZGIS.

([18]) Turklāt dalībvalstīm ir prasīts novērtēt ZGIS kvalitāti katru gadu. Attiecināmās platības atšķirības (viens no novērtējuma kvalitātes elementiem) nedrīkst pārsniegt 2 %.

([19]) Pirms lauksaimnieki sagatavo savus atbalsta pieteikumus, dalībvalstis nodrošina viņus ar ortofotogrāfijām un informāciju par maksimālo attiecināmo platību, kas reģistrēta ZGIS par katru no viņu zemes gabaliem. Lauksaimniekiem ir juridisks pienākums pārbaudīt un vajadzības gadījumā koriģēt viņiem sniegto informāciju. Tomēr, izņemot vienu gadījumu, visas pārējās ar platību saistītās kļūdas radās tāpēc, ka lauksaimnieki savos atbalsta pieprasījumos bija deklarējuši ZGIS datubāzē reģistrētās nepareizās attiecināmās platības.

([20]) Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 73/2009 (OV L 30, 31.1.2009., 16. lpp.) 17. pantu: "Izmanto elektroniskas ģeogrāfiskās informācijas sistēmas metodes, vēlams, ietverot tajās ortofotografēšanu no gaisa vai kosmosa, ar vienotu standartu, kas garantē precizitāti, kura ir vismaz līdzvērtīga kartogrāfijai mērogā 1:10 000."

PALĀTAS APSVĒRUMI

— kad maksājumu aģentūras ZGIS atjaunošanas vajadzībām novērtēja attiecināmo platību, tās pietiekami nesamazināja maksājumus vai tos nemaz nesamazināja, ja attiecīgā zemes gabala otrofotogrāfijās atklāja neattiecināmu veģetāciju un citas neattiecināmības pazīmes, vai

— valsts definīcija par to, kas ir attiecināmas pastāvīgās ganības, nesakrīt ar ES definīciju.

7.19. Piemērs nepareiziem attiecināmības datiem, kas iekļauti ZGIS, ir sniegts ***7.4. izcēlumā***.

7.4. izcēlums. Piemērs nepareiziem maksājumiem, jo ZGIS iekļauti nepareizi attiecināmības dati

Pastāvīgās ganības ir definētas kā zeme, uz kuras audzē zāli vai citus lopbarības zālaugus. Savā 2014. gada pārskatā Palāta ziņoja, ka Spānijā, neraugoties uz nozīmīgo koriģējošo pasākumu, ZGIS joprojām piemīt būtiski trūkumi saistībā ar pastāvīgo ganību attiecināmību, un ka 2014. un 2015. gadā tika uzsākti nākamie koriģējošie pasākumi ([21]). Palāta pārbaudīja 48 hektārus lielu zemes gabalu Spānijā (Madridē), kas laikā, kad lauksaimnieks iesniedza deklarāciju, ZGIS bija reģistrēts kā pilnībā attiecināmas pastāvīgās ganības. Tomēr ortofotogrāfijās bija redzamas blīvas krūmu un koku audzes. Savā 2014. gada atbalsta pieprasījumā lauksaimnieks bija deklarējis šo zemes gabalu, pamatojoties uz attiecināmo platību, kas reģistrēta ZGIS, un viņš saņēma VMS atbalstu par visu zemes gabalu. Palāta konstatēja, ka par šo zemes gabalu VMS atbalsts nepienākas.

2015. gadā Spānijas iestādes pārbaudīja savu ZGIS, pamatojoties uz jaunām ortofotogrāfijām un jaunu tehnoloģiju, un reģistrēja attiecīgo zemes gabalu kā neattiecināmu.

Palāta konstatēja arī, ka platībatkarīgais atbalsts bija deklarēts un izmaksāts, pamatojoties uz ZGIS datubāzē esošu nepareizu attiecināmības informāciju, kas bija atklājama ortofotogrāfijās, Grieķijā, Spānijā (Aragona, Kastīlija-Lamanča, Kastīlija un Leona un Estremadura), Itālijā (Kalabrija) un Apvienotajā Karalistē (Anglija).

KOMISIJAS ATBILDES

Gadījumos, kad valsts definīcija par to, kas ir pastāvīgās ganības, nesakrīt ar ES definīciju, tiek sagatavoti īpaši koriģējoši pasākumi, kas vajadzības gadījumā ietver rīcības plānus, lai atrisinātu šo strīdīgo jautājumu.

Lai aizsargātu ES budžetu, Komisija vajadzības gadījumā atbilstīguma noskaidrošanas procedūras ietvaros piemēro arī maksājumu samazināšanu vai pārtraukšanu un neto finanšu korekcijas.

7.4. izcēlums. Piemērs nepareiziem maksājumiem, jo ZGIS iekļauti nepareizi attiecināmības dati

Ar pastāvīgajām ganībām saistītas problēmas Komisija konstatēja jau pirms 2014. gada, un attiecīgajās dalībvalstīs ir īstenoti rīcības plāni.

Spānijā valsts iestādes veica visu to zemes gabalu pilnīgu pārmērīšanu, kurus bija deklarējuši Revīzijas palātas revidētie labuma guvēji, un vajadzības gadījumā sāka līdzekļu atgūšanas procedūras. Turklāt fakts, ka attiecīgais zemes gabals 2015. gadā tika reģistrēts kā neattiecināms, apliecina, ka ZGIS atjauninašanas procedūra Spānijā darbojas.

Revīzijās, kuras Komisijas dienesti veica iepriekšējos gados, trūkumi saistībā ar pastāvīgo ganību attiecināmību tika konstatēti Grieķijā un Spānijā, kā arī tika nodrošināts, ka šie trūkumi tiek novērsti, izmantojot īpašus rīcības plānus, kuru īstenošanas rezultātā tika panākti uzlabojumi (sk. Revīzijas palātas 2014. gada pārskata 7.8. izcēlumu). Gan Grieķijā, gan Spānijā teritorija, kas ZGIS bija reģistrēta kā attiecināma, tika būtiski samazināta. Grieķijā attiecināmā pastāvīgo ganību teritorija tika samazināta no 3,6 miljoniem hektāru 2012. gadā uz 1,5 miljoniem hektāru 2014. pieprasījumu gadā, savukārt Spānijā pastāvīgo ganību teritorija tika samazināta no 18,5 miljoniem hektāru 2013. gadā uz 6,4 miljoniem hektāru 2016. gadā.

Apvienotajā Karalistē (Anglijā) koriģējošais rīcības plāns tiek īstenots, un Komisija šo procesu cieši uzrauga.

Turklāt atbilstības pārbaudes procedūras nodrošina, ka risks ES budžetam tiek atbilstoši segts, izmantojot neto finanšu korekcijas.

([21]) 2014. gada pārskats, 7.41. punkts un 7.8. izcēlums.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.20. Piemērs valsts attiecināmības kritērijiem, kas neatbilst ES tiesību aktiem, ir sniegts ***7.5. izcēlumā***.

7.5. izcēlums. Piemērs valsts attiecināmības kritērijiem, kas neatbilst ES tiesību aktiem

Savā 2013. gada pārskatā ([22]) Palāta informēja, ka Francijas iestādes piešķīra atbalstu par noganāmu virsāju, kaut arī šajās platībās auga gan attiecināmi zālaugi, gan neattiecināmi krūmi, blīvas koku audzes u. c. 2015. gadā Palāta konstatēja sešus zemes gabalus, kas bija jāuzskata par pilnībā vai daļēji neattiecināmiem, jo uz tiem blīvi auga koki un krūmi, bet Francijas iestādes tos bija novērtējušas kā pilnībā attiecināmus.

KOMISIJAS ATBILDES

7.5. izcēlums. Piemērs valsts attiecināmības kritērijiem, kas neatbilst ES tiesību aktiem

Revīzijās, kuras Komisija veica pirms 2013. gada, jau tika konstatētas līdzīgas nepilnības Francijā. Šīs nepilnības tiek kontrolētas saskaņā ar īpašu rīcības plānu, ko izstrādājusi minētā dalībvalsts, un šo procesu cieši uzrauga Komisija. Visas šādas konstatētās nepilnības tiek kontrolētas, īstenojot atbilstības noskaidrošanas procedūras, kas nodrošina, ka risks ES budžetam tiek atbilstoši segts, veicot neto finanšu korekcijas.

Līdztekus Komisija modri uzrauga, vai rīcības plāns tiek stingri ievērots, lai nodrošinātu uzlabojumus. Ņemot vērā atsevišķus gadījumus, kad radās kavējumi, 2015. gadā tika sākti papildu pasākumi atbilstīgi Regulas (ES) Nr. 1306/2013 41. panta 2. punktam.

Lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība

7.21. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***7.1. pielikumā***. Lauku attīstības, vides, klimata politikas un zivsaimniecības izvērtējumā no Palātas pārbaudītajiem 179 darījumiem kļūdas bija 69 darījumos (39 %). Pamatojoties uz 40 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis ir 5,3 % ([23]).

7.22. Tas, cik lielā mērā dažādie kļūdu veidi ietekmēja Palātas aplēsto kļūdu līmeni 2015. gadam, ir atspoguļots ***7.6. attēlā***.

7.21. *Komisija ņem vērā Revīzijas palātas aplēsto ticamāko kļūdu īpatsvaru, kas ir zemāks nekā iepriekšējā gadā konstatētais.*

([22]) 2013. gada pārskats, 3.4. izcēlums.

([23]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 2,7 % līdz 7,9 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

7.6. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums – lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība

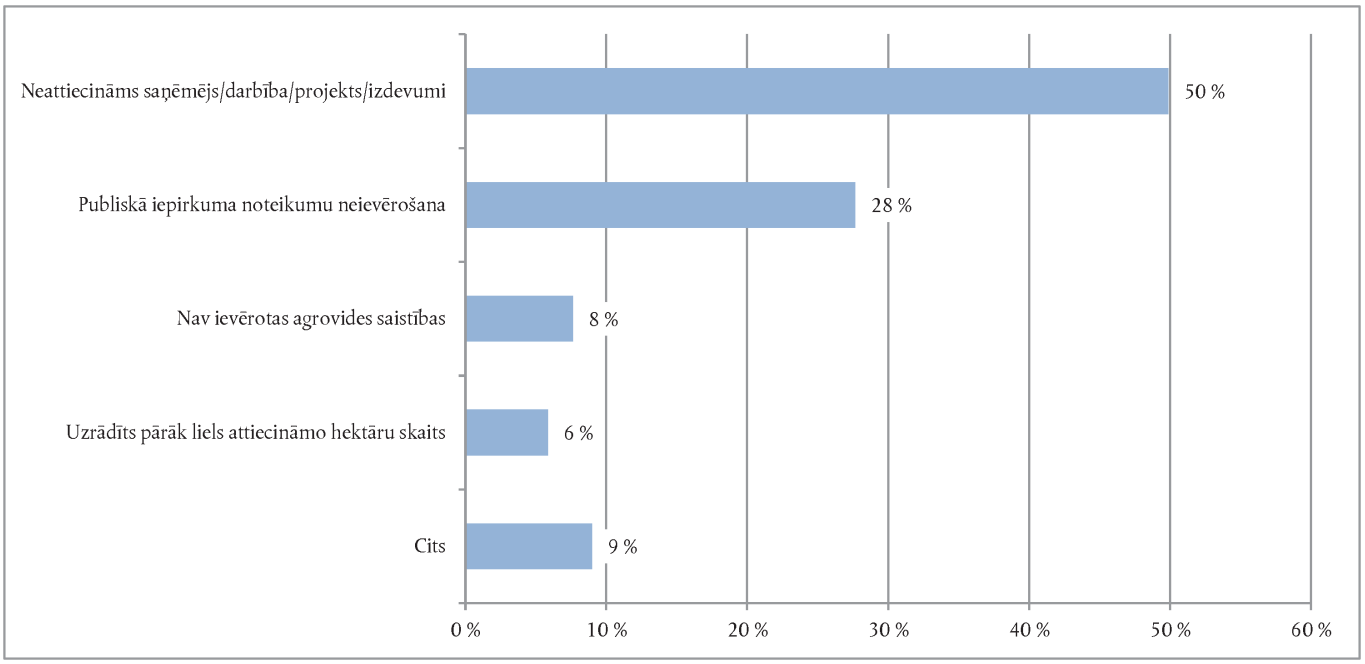

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.23. No Palātas pārbaudītajiem 159 lauku attīstības darījumiem 78 darījumi bija saistīti ar platību, bet 81 darījums ar platību nebija saistīts. No šiem 159 darījumiem 64 darījumos (40 %) bija kļūdas, no kurām 38 bija izsakāmas skaitļos. Vides, klimata politikas un zivsaimniecības jomā no izlasē pārbaudītajiem 19 darījumiem kļūdas tika konstatētas piecos darījumos (26 %), un no tām divas bija skaitļos izsakāmas kļūdas. Tikai vienā no atlikušajiem darījumiem ([24]) Palāta kļūdas neatrada.

KOMISIJAS ATBILDES

7.23. *Lauku attīstības jomā Revīzijas palātas konstatēto kļūdu (gan skaitļos izteikto, gan skaitļos neizteikto) biežums laika gaitā ir pastāvīgi samazinājies.*

([24]) Attiecas uz statistikas pakalpojumiem Komisijas tiešā pārvaldībā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.24. Galīgo saņēmēju pieļautu 13 skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumos dalībvalstu iestādēm bija pietiekami informācijas ([25]), lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu deklarēšanas Komisijai. Ja visa šī informācija būtu izmantota, lai novērstu vai atklātu un labotu kļūdas, tad aplēstais kļūdu līmenis šim īpašajam izvērtējumam būtu bijis par 1,7 procentpunktiem zemāks. Turklāt Palāta konstatēja, ka sešos gadījumos Palātas atklāto kļūdu bija pieļāvušas valsts iestādes. Šīs kļūdas veidoja 1,5 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī. Valsts iestāžu pieļauto kļūdu piemērs ir sniegts ***7.7. izcēlumā***.

7.25. Kļūdu veidi ir līdzīgi tiem, ko Palāta konstatēja iepriekšējos gados, un tiem, kuri identificēti Palātas īpašajā ziņojumā, kurā bija analizēti kļūdu cēloņi lauku attīstības izdevumos ([26]). Tāpat kā iepriekšējos gados lielākā daļa (82 %) no aplēstā kļūdu līmeņa, kas minēts 7.21. punktā, attiecas uz pasākumiem, kuri nav saistīti ar platību.

7.26. No 81 pārbaudītā darījuma, kas nav saistīts ar platību, 15 darījumi (19 %) neatbilda attiecināmības prasībām (piemērs sniegts ***7.7. izcēlumā***). Vides, klimata politikas un zivsaimniecības jomā divas skaitļos izsakāmas kļūdas bija radušās neattiecināmu izdevumu dēļ.

KOMISIJAS ATBILDES

7.24. *Komisija apzinās, ka dalībvalstu iestādes varēja noteikt daudzas Revīzijas palātas atklātās kļūdas. KLP noteikumi dalībvalstīm sniedz visus nepieciešamos instrumentus, lai mazinātu lielāko daļu risku, ka varētu rasties kļūdas.*

Piemērā minētajā gadījumā, kas aprakstīts 7.7. izcēlumā, Komisija 2016. gada martā sāka atbilstīguma noskaidrošanas procedūru. Tiks veikti visi vajadzīgie pasākumi, lai aizsargātu ES budžetu.

7.25. *Komisija ir informēta par kļūdu pamatcēloņiem un sadarbojas ar dalībvalstīm, lai situācijas koriģētu, piedāvājot norādījumus vai pieprasot īstenot rīcības plānus.*

Piemēram, Komisija zina, ka ar platībām nesaistīto pasākumu gadījumā ir lielāka kļūdu rašanās iespējamība. Šā iemesla dēļ tiek atbalstīti tādi sistēmiski risinājumi kā pasākumu struktūras vienkāršošana vai mazāk sarežģītu aprēķina metožu (piemēram, vienkāršotu izmaksu iespēju vai vienreizēju maksājumu) izmantošana.

Komisija uzskata, ka pārkāpumi publiskā iepirkuma procedūrā automātiski nenozīmē to, ka kopējās izmaksas nav attiecināmas.

Lai novērtētu finansiālo risku ar publisko iepirkumu saistīto kļūdu dēļ, Komisija 2013. gada decembrī pieņēma pamatnostādnes finanšu korekciju noteikšanai saistībā ar neatbilstību publisko iepirkumu noteikumiem projektos, kas tiek īstenoti saskaņā ar dalīto pārvaldību.

([25]) Pamatojoties uz apliecinošajiem dokumentiem, datubāzu informācijas pārbaudēm un prasītajām obligātajām pārbaudēm.

([26]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 23/2014 "Kļūdas lauku attīstības izdevumos: kādi ir to cēloņi un kā tie tiek novērsti" (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.7. izcēlums. Neattiecināmu izdevumu vai darbības piemērs

Lauku attīstības pasākums "dzīvnieku labturības maksājumi" sniedz atbalstu lauksaimniekiem, kuri brīvprātīgi uzņemas dzīvnieku labturības saistības. Maksājumus veic katru gadu, un tie sedz papildu izmaksas un negūtos ienākumus, kas radušies uzņemto saistību dēļ, piemēram, izveidot plašākas vietas dzīvniekiem. Tas ir piemērs vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanai, kas var samazināt administratīvo slogu dalībvalstīm un atbalsta saņēmējiem. Šādām iespējām ir jābalstās uz pareizu metodoloģiju, it īpaši uz precīzu vienkāršoto izmaksu aprēķinu.

Rumānijā Palāta konstatēja neattiecināmus izdevumus, jo valsts iestādes, aprēķinot vienkāršotās izmaksas, nepareizi uzskaitīja ražošanas ciklu skaitu. Rezultātā maksājumi visiem labuma guvējiem regulāri bija pārāk lieli.

Palāta pārbaudīja visus saistību veidus attiecībā uz dzīvnieku labturības maksājumiem Rumānijā, tostarp ārpus izlases, lai noteiktu apmēru, kādā nepareizie aprēķini ir ietekmējuši visus izdevumus par dzīvnieku labturību Rumānijā. Palāta konstatēja, ka kopējie neattiecināmie izdevumi, kopš pasākumu sāka īstenot (2012. gadā), līdz 2015. gada oktobrim varētu būt 152 miljoni EUR (no 450 miljonu EUR kopsummas).

Palāta konstatēja attiecināmības kļūdas arī Beļģijā (Valonija), Vācijā (Reinzeme-Pfalca), Spānijā (Andalūzija, Galīcija, Kastīlija-Lamanča), Grieķijā, Itālijā (Lauku tīkls, Sicīlija un Kampānija) un Polijā.

7.27. Attiecībā uz 27 pārbaudītajiem darījumiem labuma guvējiem bija jāievēro publiskā iepirkuma noteikumi. Šie noteikumi nodrošina preču un pakalpojumu iepirkšanu par visizdevīgākajiem nosacījumiem, vienlaikus garantējot vienlīdzīgu piekļuvi publiskā iepirkuma līgumiem un atbilsmi pārredzamības un nediskriminācijas principiem. Sešos gadījumos viens vai vairāki no šiem noteikumiem bija pārkāpti. Šādas kļūdas piemērs sniegts ***7.8. izcēlumā***.

KOMISIJAS ATBILDES

7.7. izcēlums. Neattiecināmu izdevumu vai darbības piemērs

Komisija pilnībā atbalsta dalībvalstu centienus, kad vien tas iespējams, izmantot vienkāršotu izmaksu iespējas kā instrumentu kļūdu novēršanai, kā Revīzijas palāta ir atzinusi savā Īpašajā ziņojumā Nr. 23/2014 (sk. 86. punktu).

Attiecībā uz gadījumiem Rumānijā Komisija piekrīt, ka tika pieļauta kļūda vienkāršoto izmaksu aprēķinā, kas tika izmantots maksājumiem.

Pēc informācijas saņemšanas par Revīzijas palātas konstatējumiem Komisija 2016. gadā sāka atbilstīguma noskaidrošanas procedūru, lai precīzi noteiktu, cik liela ir riskam pakļautā summa. Iespējams, tā rezultātā tiks piemērota finanšu korekcija.

7.27. *Komisija ir konstatējusi, ka būtisks kļūdu avots ir publiskā iepirkuma process, un ir pastiprinājusi savu revīzijas darbu, lai nodrošinātu ES budžeta pienācīgu aizsardzību.*

Atbilstība publiskā iepirkuma noteikumiem ir arī viens no galvenajiem elementiem ar lauku attīstību saistītajos rīcības plānos. Šajā jomā 2015.–2016. gadā padziļinātas revīzijas tika veiktas četrās dalībvalstīs. Prakse veikt publiskā iepirkuma noteikumu padziļinātas pārbaudes 2016. gadā tiek turpināta citās dalībvalstīs.

Lai novērtētu finansiālo risku ar publisko iepirkumu saistīto kļūdu dēļ, Komisija 2013. gada decembrī pieņēma pamatnostādnes finanšu korekciju noteikšanai saistībā ar neatbilstību publisko iepirkumu noteikumiem projektos, kas tiek īstenoti saskaņā ar dalīto pārvaldību.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.8. izcēlums. Publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas piemērs

Kāda komūna Itālijā (Kampānija) saņēma atbalstu, lai uzbūvētu viensliežu dzelzceļu – infrastruktūru, kas lauksaimniekiem atvieglo olīvu pārvadāšanu kalnos. Līgumu piešķīra privātam uzņēmumam, ievērojot publiskā iepirkuma procedūru.

Lai izvērtētu dažādos piedāvājumus, komūna izveidoja kritēriju kopumu, un katram kritērijam bija sava vērtība (izteikta punktos). Paziņojumā par līgumu bija prasīts, lai pretendenti kā daļu no sava piedāvājuma iekļautu priekšlikumus papildu būvdarbiem saistībā ar jauniem ceļiem, notekūdeņiem un ūdensvadu. Papildu būvdarbi veidoja 75 % no kopējā punktu skaita, uz kura pamata komūna piešķīra līgumu. Salīdzinājumam – cena veidoja tikai 10 % no punktu kopskaita.

Tā kā ES atbalstu piešķir viensliežu dzelzceļa būvniecībai, labuma guvējs pārkāpa Itālijas publiskā iepirkuma likumu, nosakot kritērijus (ceļu būvniecība, notekūdeņi un ūdensvads), kas nav saistīti ar paziņojumā par līgumu minēto priekšmetu, būtību un raksturelementiem. Šādi kritēriji saskaņā ar Itālijas publiskā iepirkuma noteikumiem bija nelikumīgi.

Palāta konstatēja publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpuma gadījumus arī Vācijā (Reinzeme-Pfalca), Grieķijā un Rumānijā.

7.28. Izlasē bija 45 agrovides maksājumu darījumi, kas attiecās uz tādām lauksaimnieciskās ražošanas metodēm, kuras ir saderīgas ar vides, ainavas un dabas resursu aizsardzību. Palāta konstatēja, ka trijos gadījumos lauksaimnieki nebija ievērojuši visus nosacījumus maksājuma saņemšanai.

7.29. No 78 ar platību saistītiem darījumiem Palāta konstatēja 15 gadījumus (19 %), kad bija norādīta pārāk liela attiecināmās zemes platība. Vairākumā Palātas konstatēto gadījumu šī pārāk lielā deklarētā platība bija relatīvi maza, un tāpēc tam bija tikai ierobežota ietekme uz kopējo aplēsto kļūdu līmeni. Sk. arī 7.18. punktu.

KOMISIJAS ATBILDES

7.8. izcēlums. Publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas piemērs

Komisija izprot, ka uzaicinājumā uz konkursu izklāstītie līguma piešķiršanas kritēriji nebija pilnībā saistīti ar minēto darbu būtību.

Tomēr Komisija uzsver, ka ieguldījums tika veikts atbilstīgi plānam.

Itālijas iestādes izskatīja lietu un uzsāka atgūšanas procedūru saistībā ar publiskā iepirkuma procedūru pārkāpumiem. Itālijas iestādes piemēroja finanšu korekciju 10 % apmērā. Komisija uzskata, ka šis korektīvais pasākums palīdz aizsargāt ES budžetu.

2015. gada darbības pārskatā tika iekļautas atrunas, lai aptvertu ar publisko iepirkumu saistītos jautājumus, kā Revīzijas palāta atzinusi 7.60. punktā.

7.28. *Komisija vēlētos uzsvērt, ka visiem trim labuma guvējiem bija jāievēro plašs dažādu agrovides prasību klāsts un tie sekmīgi izpildīja lielāko daļu no šīm saistībām. Tikai dažas no šīm saistībām netika izpildītas pilnībā vai pienācīgi dokumentētas.*

7.29. *Komisija ņem vērā faktu, ka lielākā daļa Revīzijas palātas konstatēto kļūdu saistībā ar pārāk lielas zemes platības deklarēšanu bija salīdzinoši nelielas, un atzinīgi vērtē Revīzijas palātas novērtējumu par ZGIS datu uzticamības uzlabošanos (sk. 7.17. punktu).*

Komisija uzskata, ka izvairīties no nelielām kļūdām par saprātīgām izmaksām nav iespējams.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.30. Valstu iestādēm ir jāpārbauda izmaksu pamatotība. Attiecībā uz 24 ieguldījumu projektiem valstu iestādes to nebija pienācīgi pārbaudījušas. Palāta ziņoja par šiem gadījumiem kā par kļūdām. Tomēr kopumā nav iespējams noteikt neattiecināmo izdevumu apmēru, tāpēc šo kļūdu mēs nevaram izteikt skaitļos. Papildu informācija par izmaksu pamatotību ir iekļauta iedaļā par darbības rezultātu kritēriju pārbaudi (sk. 7.71. punktu).

Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles sistēmas elementu pārbaude

Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta sistēmas, kas saistītas ar darījumu pareizību lauksaimniecībā

7.31. Komisija un dalībvalstis kopīgi pārvalda gandrīz visus lauksaimniecības izdevumus. Aptuveni 80 maksājumu aģentūras dalībvalstīs izmaksā atbalstu lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem; Komisija šīs izmaksas atlīdzina dalībvalstīm reizi mēnesī (ELGF gadījumā) vai reizi ceturksnī (ELFLA gadījumā). Komisija veic atbilstīguma revīzijas, lai novērtētu, vai dalībvalstu sistēmas nodrošina, ka atbalsta maksājumi labuma guvējiem ir likumīgi un pareizi. Atklātie sistēmu trūkumi var būt par iemeslu finanšu korekcijām, ko ar atbilstīguma lēmumiem uzliek dalībvalstīm. Finanšu korekcijas bieži izpaužas kā vienotas likmes korekcijas un aptver izdevumus, kas attiecas uz vairākiem budžeta gadiem. Reti kad notiek maksājumu atgūšana no galīgajiem saņēmējiem, un tādējādi tiek maksāts no valstu budžetiem ([27]).

KOMISIJAS ATBILDES

7.30. *Skatīt Komisijas atbildi par 7.71. punktu.*

7.31. *Lai gan lielākā daļa korekciju agrāk patiešām tika veiktas saskaņā ar vienoto likmi, jaunajā tiesiskajā regulējumā dalībvalstis tiek mudinātas iesniegt fondam riska aprēķinu.*

Ja Komisijas veikto atbilstības noskaidrošanas procedūru rezultātā ir konstatēti nepamatoti maksājumi, kurus iespējams tieši sasaistīt ar labuma guvēju, dalībvalstīm ir jāsāk pret labuma guvējiem vērstas atgūšanas darbības.

([27]) Sk. 2012. gada pārskata 1.32. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.32. Lai pārliecinātos, vai Komisijas atbilstīguma revīzijas atbilst starptautiskajiem revīzijas standartiem ([28]) un galvenajiem reglamentējošajiem noteikumiem, Palāta veica dokumentu pārbaudi izlasei, ko veidoja 24 ([29]) no 120 atbilstīguma revīzijām ([30]), par kurām Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts ziņoja 2015. gadā. Palāta arī atkārtoja sešas no šīm 24 revīzijām ([31]). Komisija 2015. gadā atjauninājа savas revīzijas procedūras saskaņā ar tās revīzijas metodoloģijas un kvalitātes nodrošināšanas politikas pašnovērtējumu. Palāta caurskatīja atjauninātās procedūras un savā novērtējumā ņēma tās vērā.

7.33. Komisijas atbilstīguma revīzijas kopumā atbilst attiecīgajiem standartiem. Tomēr, ja arī Komisija neformulē nevienu konstatējumu, tai ir jāuzlabo veids, kādā tā dokumentē revīzijas darbu, kas ir šāda secinājuma pamatā.

7.34. Iepriekšējos gada pārskatos ([32]) Palāta ir vērsusi uzmanību uz šo problēmu, proti, atbilstīguma noskaidrošanas procedūras bija pārāk ilgstošas, tāpēc veidojās ievērojams skaits atvērto lietu ([33]). 2015. gadā Komisija ievērojami samazināja šādu veco atvērto lietu skaitu no 192 līdz 34 lietām. Ar izmaiņām tiesību aktos 2014.–2020. gadam, kas attiecībā uz KLP stājās spēkā 2015. gada 1. janvārī, bija paredzēts racionalizēt atbilstīguma noskaidrošanas procedūru, ieviešot tiesību aktos noteiktus termiņus. Rezultātā Komisija tagad stingrāk uzrauga revīzijas ciklu, lai ievērotu iekšējos un ārējos termiņus.

KOMISIJAS ATBILDES

7.33. *Komisija, veicot savu revīziju, cenšas ievērot* ISSAI *standartus. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc tā izmantoja ārēja uzņēmuma pakalpojumus, lai pamatotu savu revīzijas procedūru pašnovērtējumu.*

Komisijas formulēto konstatējumu pamatā ir katras misijas revīzijas ziņojumi. Ja netiek formulēti nekādi konstatējumi (piemēram, nebija jāziņo ne par vienu problēmu, konstatētās nepilnības bija nebūtiskas), tas tiek norādīts revīzijas ziņojumā.

7.34. *Komisija rūpīgi pārbauda pārāk ilgi atvērtu revīzijas lietu ("veco atvērto lietu") slēgšanu – to skaits 2016. gada jūnijā bija samazinājies no 34 uz 20 lietām. Komisijas mērķis ir līdz 2016. gada beigām slēgt visas atlikušās pārāk ilgi atvērtās revīzijas lietas ("vecās atvērtās lietas").*

([28]) ISSAI 4100 (Starptautiskie augstāko revīzijas iestāžu standarti) – Norādījumi par atbilstības revīzijām – revīzijām, ko veic atsevišķi no finanšu pārskatu revīzijas.

([29]) No tām 12 attiecās uz ELGF un 12 – uz ELFLA.

([30]) Izlasē ietilpst 72 revīzijas, kas attiecas uz ELGF, un 48 revīzijas, kas attiecas uz ELFLA; šīs revīzijas bija veiktas laikā no 2014. gada 1. jūlija līdz 2015. gada 30. jūnijam.

([31]) Vācija (Šlēsviga-Holšteina), Spānija (Katalonija), Lietuva, Malta, Somija, Apvienotā Karaliste (Ziemeļīrija).

([32]) Sk. 2014. gada pārskata 7.64. punktu, 2013. gada pārskata 4.27. punktu un 2012. gada pārskata 4.31. punktu.

([33]) Komisija par pārāk ilgi atvērtu revīzijas lietu uzskata revīziju, kas nav slēgta divu gadu laikā pēc tās veikšanas.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.35. Jaunie tiesību akti 2014.–2020. gadam arī vairāk akcentēja dalībvalstu lomu riska apdraudēto summu noteikšanā; to Komisija var izmantot, lai aprēķinātu veicamās finanšu korekcijas. Pārbaudot Komisijas norādījumus un sešas finanšu korekcijas, kas pieņemtas vai sagatavotas 2015. gadā, Palāta skatīja, vai Komisija ir pareizi pārbaudījusi un izmantojusi dalībvalstu sniegtos datus.

7.36. Komisijas revīzijas rokasgrāmatā nav iekļautas detalizētas revīzijas procedūras un dokumentēšanas prasības attiecībā uz dalībvalstu iesniegto datu apstiprinājumpārbaudēm. Attiecībā uz četrām no sešām pārbaudītajām finanšu korekcijām Palāta secināja, ka Komisija ir veikusi revīzijas apmeklējumus, lai pārliecinātos, ka no attiecīgajām dalībvalstīm saņemtie dati ir pareizi. Attiecībā uz pārējām divām finanšu korekcijām Komisija mums nesniedza pietiekamus un atbilstošus pierādījumus, ka tā būtu veikusi pārbaudes. Vienā no šiem gadījumiem finanšu korekcija bija relatīvi neliela. Taču otrajā gadījumā finanšu korekcija bija 5,8 miljoni EUR. Nepārbaudītu datu izmantošana rada finanšu risku ES budžetam, jo dalībvalstu interesēs ir finanšu korekcijas samazināt.

KOMISIJAS ATBILDES

7.35-7.36. *Atbilstīgi ieteikumiem, ko Revīzijas palāta sniedza iepriekšējos gados, Komisija ir izstrādājusi satvaru, kas paredzēts aprēķināto finanšu korekciju skaita palielināšanai, un tāpēc tā piemēro mazāk vienotās likmes korekciju.*

Ņemot vērā grūtības, kas raksturīgas lietām, kuras ietver daudzus darījumus, pamataktā ir iekļautas atbilstīgas tiesību normas, tostarp principi, kas paredz dalībvalstu atbildību nodrošināt vajadzīgo informāciju, kā arī samērīgu pasākumu veikšanu. Deleģētais akts ietver sīki izstrādātus noteikumus par aprēķinātajām un ekstrapolētajām finanšu korekcijām. Komisijas sīki izstrādātās pamatnostādnes par finanšu korekcijām ir attiecīgi atjauninātas, jo īpaši attiecībā uz kritērijiem un metodēm, kuri Komisijai jāizmanto, lai pieņemtu vai noraidītu dalībvalstu veiktu aprēķinu vai ekstrapolāciju par ES budžetam radīto risku.

Komisija uzskata, ka revīzijas rokasgrāmata ietver informāciju par dalībvalstu iesniegto datu pārbaudēm.

Revīzijas rokasgrāmatai pievienotajā paziņojumā C(2015) 3675 ir skaidri noteiktas obligātās prasības, kas dalībvalstīm jāizpilda, iesniedzot Komisijai papildu datus finanšu korekciju aprēķināšanai, kā arī kritēriji un metodes, kas Komisijai jāizmanto, lai pieņemtu vai noraidītu finanšu korekcijas aprēķinu vai ekstrapolāciju.

Dalībvalstu iesniegto datu rūpīga pārbaude ir Komisijas standarta prakse. To apstiprina arī Revīzijas palātas konstatējumi attiecībā uz četrām no sešām pārbaudītajām finanšu korekcijām.

Attiecībā uz abām pārējām minētajām finanšu korekcijām:

— *vienas korekcijas gadījumā attiecīgā summa bija salīdzinoši neliela un no dalībvalsts tika pieprasīta papildu informācija,*

— *saistībā ar finanšu korekciju 5,8 miljonu EUR apmērā Komisija pārbaudīja dalībvalsts iesniegto datu pamatotību, lai gan šis process netika pienācīgi dokumentēts.*

Komisija vēlētos uzsvērt, ka centieniem pārbaudīt dalībvalstu iesniegtos datus būtu jābūt samērīgiem ar iespējamajām finanšu sekām. Komisija var arī paļauties uz apliecinātājiestāžu darbu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Dalībvalstu sistēmas, kas saistītas ar darījumu pareizību lauksaimniecībā

7.37. Dalībvalstu iestādes atbild par to, lai tiktu ieviesti un darbotos turpmāk uzskaitītie mehānismi:

a) pienācīgas administratīvās un kontroles procedūras, kas nodrošina atbalsta pieprasītāju sagatavoto deklarāciju pareizību un attiecināmības prasību izpildi;

b) pārbaudes uz vietas, kam atkarībā no atbalsta shēmas ir jāaptver vismaz 5 % no visiem labuma guvējiem vai attiecīgajiem izdevumiem.

7.38. Palātas veiktā sistēmu pārbaude balstījās uz Komisijas (ĢD *AGRI*) veiktajām revīzijām. Palātas pārbaudītajā 24 atbilstīguma revīziju izlasē (sk. 7.32. punktu) Komisija ziņoja par nozīmīgiem trūkumiem 17 attiecīgajās sistēmās ([34]). Tā kā Palāta konstatēja, ka Komisijas darbs kopumā ir bijis apmierinošs (sk. 7.33. punktu), tā var paļauties uz Komisijas novērtējumu par šīm sistēmām.

7.38. *Komisija atzinīgi vērtē Revīzijas palātas konstatējumu, ka Komisijas darbs kopumā ir bijis apmierinošs un ka tā var paļauties uz Komisijas veikto novērtējumu par dalībvalstu sistēmām.*

7.39. Sešās no apmeklētajām dalībvalstīm (sk. 7.32. punktu) mēs veicām arī papildu revīzijas darbu ierobežotam skaitam riska jomu ([35]). Konstatējumi par ELGF, lauku attīstību un savstarpējo atbilstību ir izklāstīti turpmākajos punktos.

Ar ELGF darījumu pareizību saistītās dalībvalstu sistēmas

7.40. Integrētā administrēšanas un kontroles sistēma (IAKS) ir galvenā vadības un kontroles sistēma tiešā atbalsta maksājumiem ([36]). Sistēmā ietilpst saimniecību un atbalsta pieprasījumu datubāzes, zemes gabalu identifikācijas sistēma (ZGIS, sk. arī 7.17. un 7.18. punktu), dzīvnieku datubāzes, kā arī tiesību datubāze tajās dalībvalstīs, kurās īsteno VMS. Maksājumu aģentūras veic administratīvas sasaistu pārbaudes starp šīm datubāzēm, lai nodrošinātu, ka maksājumus par pareizu summu veic attiecināmiem labuma guvējiem par attiecināmu zemi vai dzīvniekiem.

7.40-7.41. *Komisija uzskata, ka IAKS, tostarp ZGIS, ir uzticama sistēma un ka IAKS kvalitāte un tvērums ir būtiski svarīgs, lai nodrošinātu tiešā atbalsta maksājumu un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) izdevumu pareizību, jo īpaši saistībā ar agrovides pasākumiem un mazāk labvēlīgiem apgabaliem.*

Nepilnību gadījumā dalībvalstīm ir jāīsteno korektīvi pasākumi, tostarp īpaši rīcības plāni, lai attiecīgās nepilnības novērstu. Komisija šos pasākumus rūpīgi uzrauga.

([34]) Sešas no 12 revīzijām attiecas uz ELGF un 11 no 12 revīzijām – uz ELFLA.

([35]) Šīs jomas attiecīgajām dalībvalstīm neietilpa Palātas pārbaudīto Komisijas revīziju tvērumā. Komisijas revīziju uzmanības centrā bija maksājumu aģentūru kontroles sistēmu konkrēti aspekti, kas bija atlasīti, pamatojoties uz riska analīzi, un neaptvēra visas kontroles jomas visās maksājumu aģentūrās katru gadu.

([36]) Attiecībā uz lauku attīstības pasākumiem, kas saistīti ar platību, daļu svarīgāko elementu, tostarp attiecināmo platību, arī pārbauda ar IAKS starpniecību.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.41. Palātas 2014. gada pārskatā bija teikts, ka IAKS ir nozīmīgs rīks, kas palīdz novērst kļūdas un samazināt kļūdu līmeni tajās atbalsta shēmās, kur to piemēro ([37]). Palāta pārbaudīja atlasītus galvenos IAKS kontroles mehānismus sešās apmeklētajās maksājumu aģentūrās (sk. 7.32. punktu). Neapšaubot IAKS ieguldījumu kļūdu novēršanā un kļūdu līmeņa samazināšanā, Palāta konstatēja trūkumus dažos no galvenajiem kontroles mehānismiem. Tie attiecās uz ZGIS, administratīvajām pārbaudēm, pārbaužu uz vietas kvalitāti un nepareizu maksājumu atgūšanas procedūrām ([38]). Piemērs Palātas konstatētajiem trūkumiem sniegts ***7.9. izcēlumā***.

7.9. izcēlums. Piemērs saistībā ar ZGIS konstatētajiem trūkumiem

Sešus gadus pēc kārtas (2010.–2015. g.) Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrija) ikgadējais ZGIS kvalitātes novērtējums liecināja, ka tā neatbilst vairākiem kvalitātes elementiem, kurus prasa ES tiesību akti. Neraugoties uz to, ka tiesību aktos ir noteikts pienākums šādos gadījumos veikt koriģējošus pasākumus, novērtējums par 2015. gadu liecināja, ka konsekventa uzlabojuma nav bijis: kopumā Ziemeļīrijas ZGIS reģistrētās attiecināmās platības bija norādītas vairāk nekā par 2 % lielākas, un tas rada nepareizu maksājumu risku.

Par Ziemeļīrijas ZGIS trūkumiem Palāta jau ziņoja savā 2012. gada pārskatā (3.2. pielikums).

KOMISIJAS ATBILDES

7.9. izcēlums. Piemērs saistībā ar ZGIS konstatētajiem trūkumiem

Pēc Komisijas veiktajām revīzijām Ziemeļīrijas iestādes, sākot ar 2013. gadu, veica korektīvas darbības.

Attiecināmās platības aplēse ZGIS kvalitātes novērtējumā (KN) attiecībā uz 2010., 2011., 2012. un 2015. gadu bija "neatbilstīga". Apvienotās Karalistes un Ziemeļīrijas iestādes paskaidroja cēloņus attiecīgajos gada KN ziņojumos.

Gados, kuros tika sākta trīsgadīgā ZGIS atjaunināšana (2013., 2014. gads), neatbilstīgo zemes gabalu skaits samazinājās. Taču 2015. gadā Apvienotās Karalistes un Ziemeļīrijas iestādes atklāja, ka bija palielinājies tādu zemesgabalu ar neatbilstīgu platību skaits, kuri nebija konstatēti atjauninātās programmas ietvaros.

Komisija turpina rūpīgi uzraudzīt šo situāciju.

([37]) 2014. gada pārskats, 7.35. punkts.

([38]) Palāta konstatēja, ka katram no šiem galvenajiem kontroles mehānismiem ir kāda nepilnība vismaz vienā no sešām apmeklētajām maksājumu aģentūrām. Kaut arī trūkumu apmērs bija dažāds, Palāta tās konstatēja visās sešās maksājumu aģentūrās.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Dalībvalstu sistēmas, kas saistītas ar darījumu pareizību lauku attīstībā

7.42. Piecās no sešām apmeklētajām maksājumu aģentūrām (sk. 7.32. punktu) Palāta konstatēja nepilnības attiecināmības nosacījumu administratīvajās pārbaudēs, konkrēti – saistībā ar publisko iepirkumu. Šie sistēmu trūkumi bija ļoti līdzīgi tiem, kurus atrada un par kuriem ziņoja iepriekšējos gados ([39]). Sistēmu trūkumi ir nozīmīgs cēlonis kļūdām, ko atklāja darījumu pārbaudēs (sk. 7.24. punktu).

7.42. *Komisija dalībvalstīs veic atbilstības revīzijas, lai pārbaudītu, vai apmaksātie izdevumi atbilst noteikumiem. Veicot šīs revīzijas, Komisija konstatēja nepilnības arī administratīvajās pārbaudēs saistībā ar attiecināmības nosacījumiem un publisko iepirkumu.*

Ir veikti korektīvie pasākumi, tostarp vajadzības gadījumā īstenoti rīcības plāni. Turklāt 2015. gada darbības pārskatā tika iekļautas atrunas.

Šajā saistībā ir veiktas arī finanšu korekcijas, un pašlaik tiek īstenotas vairākas atbilstības noskaidrošanas procedūras, kuru rezultātā, domājams, būs nepieciešamas turpmākas finanšu korekcijas.

Īpaša publiskā iepirkuma revīzija 2015. gadā tika sākta četrās dalībvalstīs. Pārējās dalībvalstīs revīzija tiks veikta 2016. gadā.

7.43. Saistībā ar publisko iepirkumu Palāta pārbaudīja 41 projekta izlasi (papildus veiktajām darījumu pārbaudēm); no tiem astoņos projektos (20 %) bija kļūdas. Trijos no astoņiem gadījumiem tika konstatēti neattiecināmi izdevumi kopā vairāk nekā par 1,5 miljoniem EUR no ELFLA atbalsta.

7.44. Cenšoties samazināt kļūdu līmeni lauku attīstības izdevumos, Komisija un dalībvalstis īsteno rīcības plānus nolūkā noteikt kļūdu cēloņus un ieviest mērķtiecīgus koriģējošus pasākumus, lai samazinātu kļūdu rašanās risku. Palāta pārbaudīja, vai attiecīgās dalībvalsts rīcības plānā bija ietverti pasākumi bieži konstatēto kļūdu pamatcēloņu novēršanai.

7.45. Palāta caurskatīja 14 nozīmīgākās skaitļos izsakāmas kļūdas, kuras 2015. gada darījumu pārbaužu laikā tika atklātas astoņās dalībvalstīs. Palāta secināja, ka septiņas no astoņām dalībvalstīm līdz 2016. gada februārim savus rīcības plānus jau bija atjauninājušas, ietverot tajos pasākumus dažu Palātas konstatēto problēmu novēršanai. Tomēr, pārbaudot dalībvalstu sistēmas, Palāta secināja, ka četras maksājumu aģentūras, kuru publiskā iepirkuma procedūru administratīvajās pārbaudēs bija atklāti trūkumi, saistībā ar šo jautājumu savos rīcības plānos nekādus pasākumus nebija iekļāvušas. Lai arī Palāta uzskata, ka rīcības plāni kopumā ir pareizs līdzeklis kļūdu cēloņu novēršanai, publiskā iepirkuma jomā joprojām ir vajadzīgi uzlabojumi.

7.45. *Ja atbilstības revīziju un Revīzijas palātas veiktu revīziju ietvaros tiek konstatētas nepilnības, Komisija vienmēr pieprasa, lai dalībvalstis veiktu korektīvas darbības, kas var būt noteiktas rīcības plāna formā.*

Saskaņā ar Revīzijas palātas Īpašajā ziņojumā Nr. 23/2014 sniegtajiem ieteikumiem Komisija visām dalībvalstīm ir ieteikusi veltīt īpašu uzmanību publiskā iepirkuma jautājumam un vajadzības gadījumā veikt korektīvus pasākumus.

2015. gada darbības pārskatā tika iekļautas atrunas, lai aptvertu ar publisko iepirkumu saistītos jautājumus, kā Revīzijas palāta atzinusi 7.60. punktā.

([39]) Sk. 2014. gada pārskata 7.53. punktu, 2013. gada pārskata 4.20. punktu un 2012. gada pārskata 4.21.–4.25. punktu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Ar savstarpējo atbilstību saistītās dalībvalstu sistēmas

7.46. Palāta pārbaudīja sistēmu, kas nodrošina savstarpējās atbilstības prasību ievērošanu sešās apmeklētajās maksājumu aģentūrās (sk. 7.32. punktu). Konkrēti, Palāta analizēja, cik uzticama ir kontroles statistika un ieviestās procedūras, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis pienācīgi pārbauda savstarpējās atbilstības prasības ūdeņu aizsardzībai pret nitrātiem (Nitrātu direktīva ([40])) un paziņojumiem par izmaiņām ganāmpulkos ([41]). Palāta pārbaudīja arī 63 kontroles ziņojumus.

7.47. Palāta konstatēja nepilnības galvenokārt attiecībā uz kontroles statistikas un atlases metožu uzticamību piecās no sešām apmeklētajām dalībvalstīm. Palāta atklāja problēmas (piemēram, nepareizu sankciju aprēķināšanu vai atsevišķu prasību nepārbaudīšanu) 13 no 63 pārbaudītajiem kontroles ziņojumiem. Turklāt Lietuvā un Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrija) četros no atlasītajiem 24 kontroles ziņojumiem sankcijas nebija pareizi iekļautas kontroles statistikā. Vēl viens Palātas konstatēto nepilnību piemērs sniegts ***7.10. izcēlumā***.

KOMISIJAS ATBILDES

7.46. *Komisija norāda, ka savstarpējā atbilstība neattiecas uz pakārtoto darījumu likumības un pareizības novērtēšanu.*

7.47. *Komisija piekrīt Revīzijas palātas novērojumam un savās revīzijās pievērš šīm prasībām īpašu uzmanību. Komisija daudzās revīzijas ir novērojusi trūkumus saistībā ar savstarpējās atbilstības kontroļu tvērumu un kvalitāti. Ja tiek konstatēta sistēmas neatbilstība, Komisija vienmēr pieprasa veikt korektīvas darbības, tostarp vajadzības gadījumā īstenot darbības plānus, un nodrošina ES budžeta aizsardzību, izmantojot atbilstīguma noskaidrošanas procedūru.*

([40]) Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīva 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti (OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.).

([41]) ES tiesību aktos saistībā ar savstarpējo atbilstību ir prasīts septiņu dienu laikā valsts dzīvnieku datubāzei sniegt ziņas par liellopu pārvietošanu/dzimšanu/nāvi. Šādi noteikumi ir svarīgi, lai samazinātu slimību izplatīšanās risku, jo tie kontrolē dzīvnieku pārvietošanu un uzlabo to izsekojamību.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.10. izcēlums. Piemērs nepietiekamām savstarpējās atbilstības pārbaudēm

Lietuvā Palāta konstatēja, ka valsts iestādes nebija pienācīgi pārbaudījušas savstarpējās atbilstības prasību izpildi attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret nitrātiem; šīs prasības ir jāievēro visiem lauksaimniekiem. Dalībvalsts izmantoja vairākus robežlielumus, kurus nepārsniedzot uz lauksaimniekiem neattiecas savstarpējās atbilstības pārbaudes saistībā ar prasībām, kas izriet no Nitrātu direktīvas. Piemēram, lauksaimniekiem, kuru izmantotā lauksaimniecības zeme nepārsniedz 10 hektārus, nav jāziņo par izlietotā mēslojuma daudzumu. Šādu lauksaimnieku ir vairāk nekā 70 %, un viņi izmanto 14 % no lauksaimniecības zemes. Cits piemērs ir lopkopji, kuri vienā vietā tur mazāk par 10 ganāmpulka vienībām, – viņiem nav jābūt kūtsmēslu krātuvei ar attiecīgu ietilpību. Šādu lauksaimnieku ir 87 % no visiem lopkopjiem, un viņiem pieder 28 % visu ganāmpulka vienību Lietuvā. Nitrātu direktīvas mērķis ir aizsargāt vidi un iedzīvotāju veselību. Kaut arī robežlielumu izmantošana var samazināt birokrātiskos apgrūtinājumus mazākiem lauksaimniekiem, tomēr lauksaimnieku izslēgšana no savstarpējās atbilstības pārbaudēm ir ne tikai nelikumīga, bet arī var negatīvi ietekmēt Nitrātu direktīvas mērķu sasniegšanu.

Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta un dalībvalstu sistēmas, kas saistītas ar zivsaimniecības darījumu pareizību

7.48. Vadošās iestādes veic maksājumus labuma guvējiem un deklarē izdevumus Komisijai, kura pēc tam tos atlīdzina dalībvalstīm. Komisija izmanto revīzijas iestāžu ikgadējos kontroles ziņojumus un ikgadējos atzinumus, lai novērtētu, vai dalībvalstis ir izveidojušas pārvaldības un kontroles sistēmas, kas atbilst tiesību aktos noteiktajām prasībām. Komisija veic arī pati savas revīzijas, lai pārliecinātos, ka sistēmas darbojas efektīvi.

KOMISIJAS ATBILDES

7.10. izcēlums. Piemērs nepietiekamām savstarpējās atbilstības pārbaudēm

Komisija ņem vērā Revīzijas palātas konstatējumu. Lai gan revīzija, ko Komisija 2014. gadā veica Lietuvā, aptvēra tikai ar dzīvniekiem saistītas obligātās pārvaldības prasības (OPP), līdzīgi trūkumi tika konstatēti saistībā ar izlasēm. Šie trūkumi tiek izskatīti atbilstīguma noskaidrošanas procedūras ietvaros.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.49. Palātas veiktā sistēmu pārbaude šajā jomā koncentrējās uz Komisijas (ĢD *MARE*) veiktajām revīzijām. Palāta veica arī dokumentu pārbaudi piecu Komisijas veikto atbilstīguma revīziju izlasei. Komisija ziņoja par nozīmīgiem sistēmu trūkumiem divās (Itālija un Rumānija) no piecām attiecīgajām dalībvalstīm.

7.50. Palāta pārbaudīja Komisijas revīzijas darbu un tā atbilstību starptautiskajiem revīzijas standartiem. Piecas revīzijas, ko Palātas revidenti pārbaudīja, nebija šiem standartiem pilnībā atbilstošas, un tika identificēti trūkumi revīzijas pārraudzībā un revīzijas dokumentēšanā.

7.51. Palāta arī atkārtoja vienu no Komisijas revīzijām Rumānijā. Palāta konstatēja nepilnības vadošās iestādes administratīvajās pārbaudēs, it īpaši saistībā ar iepirkuma procedūrām (sk. ***7.11. izcēlumu***).

7.11. izcēlums. Iepirkuma nepilnības Rumānijā

Palāta pārbaudīja septiņu iepirkuma procedūru izlasi, piecās no tām bija kļūdas, ko Komisija nebija atklājusi (divas attiecās uz publisko, bet trīs – uz privāto iepirkumu). Šos trīs privātā iepirkuma kļūdu gadījumus Komisija nebija atklājusi. Palāta konstatēja nepilnības arī projektu atlases procedūrā divos no sešiem pārbaudītajiem gadījumiem.

7.52. Pamatojoties uz 24 revīzijām, kuras bija veiktas 2014. un 2015. gadā un Palātas revīzijas laikā bija pabeigtas, Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāts bija ierosinājis divas finanšu korekcijas. Pārbaudot izlasi, kuru veidoja piecas no šīm revīzijām, atklājās, ka divos gadījumos (Itālija un Rumānija) finanšu korekcijas nenovērsa visas nepilnības, kas skāra vadošo iestāžu iekšējās kontroles sistēmas.

KOMISIJAS ATBILDES

7.50. *Komisija atzina, ka revīzijas pārraudzības un dokumentācijas jomā ir vajadzīgi uzlabojumi, un atbilstīgi pastiprināja savas procedūras. Lietas tika revidētas pirms šo izmaiņu veikšanas.*

7.11. izcēlums. Iepirkuma nepilnības Rumānijā

Komisijas izmantotie pārbaudes punktu saraksti ir vērsti uz atbilstību publiskā, nevis privātā iepirkuma noteikumiem. Septiņas minētās procedūras attiecas gan uz privātu iepirkumu lietām, pamatojoties uz Rumānijas iestāžu sagatavotajām norādēm (piecas lietas), gan publiskā iepirkuma lietām (divas lietas saistībā ar tehnisko palīdzību), kuru gadījumā Komisija jau bija informēta par šīm nepilnībām.

Turklāt Komisija jau iepriekš bija konstatējusi trūkumus saistībā ar projektu atlasi.

7.52. *Ja Komisija konstatē būtiskus trūkumus, tā ierosina veikt finanšu korekcijas. Pamatojoties uz savu analīzi, tā uzskata, ka gan Itālijai, gan Rumānijai tika piemērota atbilstīga līmeņa korekcija. Tomēr, pamatojoties uz Revīzijas palātas konstatējumiem, Rumānijas gadījumā Komisija apsvērs vajadzību piemērot papildu korekcijas.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats

7.53. Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts savā 2015. gada darbības pārskatā novērtē riskam pakļautos izdevumus galvenajās izdevumu jomās. Šā izvērtējuma sākumpunkts ir dalībvalstu paziņotie kļūdu līmeņi (no katras maksājumu aģentūras), kas iekļauti valstu kontroles statistikā. Pēc tam Komisija koriģē šos kļūdu līmeņus, izmantojot galvenokārt Komisijas un Palātas pēdējos trijos gados veiktās revīzijas, kā arī apliecinātājiestāžu atzinumus par likumību un pareizību 2015. finanšu gadam. Iegūtie koriģētie kļūdu līmeņi pēc tam tiek apkopoti un izmantoti kopējo riskam pakļauto izdevumu aprēķinā, t. i., tiek aprēķināts kļūdu līmenis, kas saskaņā ar Komisijas aplēsēm ietekmē ES budžetu. Palāta uzskata, ka kopumā šī ir pareiza pieeja, kas var sniegt pietiekamu pamatu atrunām konkrētu maksājumu aģentūru līmenī. Tomēr Palāta akcentē turpmāk minētos jautājumus.

7.54. Pirmo reizi 2015. gadā apliecinātājiestādēm, pamatojoties uz reprezentatīvu izlasi, bija jāapliecina to izdevumu likumība un pareizība, kurus maksājumu aģentūras Komisijai prasa atlīdzināt. Tādējādi apliecinātājiestādes ir viens no galvenajiem elementiem Komisijas pārliecības iegūšanas modelī 2014.–2020. gadā. 2015. gadā Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts apliecinātājiestāžu atzinumus par likumību un pareizību varēja izmantot tikai ļoti ierobežotā apmērā, jo metodoloģijā un īstenošanā bija būtiski trūkumi (piemēram, dalībvalstis vēlu iecēla apliecinātājiestādes, revīzijas stratēģijas nebija pienācīgas, padziļinātajām pārbaudēm bija izvēlētas pārāk mazas izlases, pietrūka tehnisko prasmju un specializētu zināšanu juridiskajā jomā, lai konstatētu nepilnības maksājumu aģentūru administratīvajās pārbaudēs un pārbaudēs uz vietas).

7.55. Komisija izdarīja korekcijas, lai noteiktu koriģēto kļūdu īpatsvaru tai izdevumu daļai, par kuru bija pieejami pašai savas vai Palātas veiktās revīzijas rezultāti. Tomēr Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts savā gada darbības pārskatā neatklāja, kura izdevumu daļa nebija koriģēta, jo nebija pieejami šādas revīzijas rezultāti. Tādos gadījumos Komisija paļaujas uz dalībvalstu kontroles statistiku, un iznākumā koriģētais kļūdu īpatsvars var būt novērtēts par zemu.

KOMISIJAS ATBILDES

7.54. *Komisija uzskata, ka valsts līmeņa neatkarīgas un profesionālas revīzijas struktūras atzinuma nodrošināšana par likumību un pareizību laika gaitā radīs dalībvalstu vadības un kontroles sistēmu uzlabojumus un lielāku pārliecību par dalībvalstu ziņoto kļūdu īpatsvara ticamību. Tā kā 2015. finanšu gads bija pirmais gads, kad tika īstenota šī jaunā pieeja, vēl nebija iespējams gūt visus ieguvumus, ko sniedz minēto apliecinātājiestāžu veiktais jaunais darbs.*

Tomēr 2015. gada pasākumā gūtās pieredzes rezultātā var izdarīt vairākus stimulējošus secinājumus un gūt atziņas nākotnei.

7.55. *Komisija pārbauda katras maksājumu aģentūras situāciju, balstoties ne tikai uz saviem un Revīzijas palātas revīziju konstatējumiem iepriekšējos trijos gados, bet arī uz atzinumiem, kurus par katru maksājumu aģentūru attiecībā uz konkrēto finanšu gadu ir sniegusi apliecinātājiestāde. Tāpēc revīziju rezultāti ir pieejami visos gadījumos.*

Apliecinātājiestādēm 2015. gadā pirmo reizi tika lūgts sniegt atzinumu par pakārtoto darījumu likumību un pareizību, ar to nodrošinot vēl vairāk informācijas, kas ir noderīga, pieņemot lēmumu par ziņoto kļūdu īpatsvara koriģēšanu.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.56. Galvenie dati ([42]), kas izmantoti Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskata novērtēšanai, ir sniegti ***7.12. attēlā***.

Galvenā izdevumu joma	Gada darbības pārskats (finanšu gads)	2015. gada izdevumi *(miljoni EUR)*	Dalībvalstu paziņotais vidējais kļūdu līmenis	Kopējais koriģētais kļūdu īpatsvars	Koriģētspēja				
					Vidējās finanšu korekcijas pēdējos trīs gados *(miljoni EUR)*		Vidējās atgūtās summas pēdējos trīs gados *(miljoni EUR)*		Kopā
ELGF	2014	44 137,85	0,55 %	**2,61 %**	536,44	1,22 %	117,83	0,27 %	**1,49 %**
	2015	44 834,52	0,68 %	**1,47 %**	665,36	1,48 %	107,41	0,24 %	**1,72 %**
ELFLA	2014	11 186,00	1,52 %	**5,09 %**	113,58	1,02 %	95,64	0,85 %	**1,87 %**
	2015	9 843,14	1,78 %	**4,99 %**	177,99	1,81 %	114,95	1,17 %	**2,98 %**

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, balstoties uz Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD gada darbības pārskatiem.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.57. Neraugoties uz to, ka attiecībā uz ELGF dalībvalstu paziņotais vidējais kļūdu līmenis bija paaugstinājies no 0,55 % 2014. gadā līdz 0,68 % 2015. gadā, Komisija secina, ka koriģētais kļūdu īpatsvars ir samazinājies no 2,61 % 2014. gadā līdz 1,47 % 2015. gadā. Komisija paskaidroja, ka koriģētā kļūdu īpatsvara samazinājumu lielā mērā izraisa:

— uzlabojumi dalībvalstu kontroles sistēmās saistībā ar koriģējošiem pasākumiem, kuri īstenoti kopš 2014. pieprasījumu gada,

— Komisijai pieejamā jaunākā informācija, kas ļauj samazināt iepriekš aprēķinātās korekcijas.

7.58. Attiecībā uz ELGF gada darbības pārskatā ziņots, ka kopējais koriģētais kļūdu īpatsvars ir samazinājies no 2,61 % 2014. gadā līdz 1,47 % 2015. gadā. Revīzijā iegūtie rezultāti liecina, ka aplēstais kļūdu līmenis ir saglabājies stabils, kad izslēdz savstarpējas atbilstības kļūdu izteikšanu skaitļos (sk. ***7.1. pielikumu***).

KOMISIJAS ATBILDES

7.57. *Komisija uzskata, ka ziņoto kļūdu vidējā līmeņa pieaugums pierāda to, ka dalībvalstu vadības un kontroles sistēma darbojas labāk, nosakot kļūdas un ziņojot par tām. No tā izriet, ka ziņotais kļūdu līmenis tiek uzskatīts par uzticamāku un tāpēc ir vajadzīgs mazāks skaits korekciju.*

Revīzijas palātas minētie faktori ir pozitīvi ietekmējuši koriģētā kļūdu līmeņa noteikšanu.

([42]) Koriģēto kļūdu īpatsvaru 2015. gadam aprēķina bez priekšfinansējuma 1 945,2 miljonu EUR apmērā, kas izmaksāts dalībvalstīm 2014.–2020. gada lauku attīstības programmām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.59. Attiecībā uz ELFLA Komisija gandrīz trīskāršoja dalībvalstu paziņoto vidējo kļūdu līmeni – 1,78 % – un aprēķināja koriģēto kļūdu īpatsvaru 4,99 % apmērā. Komisija ir koriģējusi kļūdu īpatsvarus, ko paziņoja 56 maksājumu aģentūras no 72 aģentūrām, kuras deklarēja ELFLA izdevumus. Palāta uzskata, ka koriģētais kļūdu īpatsvars 4,99 % lielā mērā atbilst Palātas aplēstajam kļūdu līmenim. Komisija pēdējos gados ir palielinājusi savu ELFLA izdevumu atbilstīguma revīziju skaitu un arī uzsākusi horizontālas revīzijas, kurās revidē pasākumus/maksājumu aģentūras ar līdzīgiem riskiem. Viens no piemēriem ir publiskā iepirkuma revīzija, kuras rezultātā Vācijai un Spānija tika formulētas vispārējas atrunas.

7.60. Komisija koriģētspēju definē kā mehānismu pieļauto kļūdu labošanai un ES budžeta aizsardzībai. Ikgadējais aprēķinātās koriģētspējas palielinājums ELGF (līdz 1,72 %) un ELFLA (līdz 2,98 %) ir radies tāpēc, ka Komisija pēdējā laikā ir centusies samazināt veco atvērto atbilstīguma revīziju skaitu (sk. 7.34. punktu). Tas ietekmēja pieņemto finanšu korekciju kopsummu, it īpaši 2015. gadam.

7.61. Komisijas koriģētspēju aprēķina, pamatojoties uz vidējām trijos gados saņemtām finanšu korekcijām, un tā nav tieši saistīta ar 2015. gada izdevumiem, kuri tiks koriģēti turpmākajos gados. Tas paskaidro šā gada atšķirību, proti, Komisijas paziņotā koriģētspēja ELGF izdevumiem ir lielāka nekā koriģētais kļūdu īpatsvars. Attiecībā uz ELFLA nav pārliecības, ka atlikušais finanšu risks līdz plānošanas perioda beigām būs zem būtiskuma robežas. Savā 2015. gada darbības pārskatā Komisija to apstiprina ([43]).

Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats

7.62. Palāta pārbaudīja Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskatu, pievēršot uzmanību tam, vai bija sniegta visa būtiskā informācija, vai sniegtā informācija atbilda Palātas konstatējumiem un vai aplēses, ko Komisija izmantoja kļūdu īpatsvara aprēķinā, bija pamatotas.

KOMISIJAS ATBILDES

7.60. *Koriģētspēja ir turpmāko korekciju summu aplēse, kas tiek aprēķināta kā neto finanšu korekciju vēsturiskais vidējais rādītājs, kā paskaidrots Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2015. gada darbības pārskatā.*

7.61. *Koriģētspēja un koriģētais kļūdu līmenis ir divas aplēses, kas kopā sniedz noteiktības rādītāju par daudzgadu kontroles sistēmas efektivitāti saistībā ar ES budžeta aizsardzību.*

Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts savā 2015. gada darbības pārskatā sniedz apliecinājumu par 2015. gada KLP izdevumiem kopumā, ņemot vērā gan koriģēto kļūdu līmeni, gan koriģētspēju.

([43]) Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD 2015. gada darbības pārskats, 3.3. punkts: "Ņemot vērā vajadzību atrast līdzsvaru starp likumību un pareizību un politikas mērķu sasniegšanu, vienlaikus paturot prātā to piegādes izmaksas, nav reālas pārliecības par to, ka ar saprātīgām pūlēm būtu sasniedzams atlikušais finanšu risks zem 2 % lauku attīstības jomā."

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.63. Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāts izsūtīja trīs vēstules par nodomu slēgt trīs darbības programmas un tajās ierosināja atgūt 53,6 miljonus EUR. Šī būtiskā summa gada darbības pārskatā nav atspoguļota. Gada darbības pārskatā ir atrunas, kas attiecas uz piecām dalībvalstīm, ietverot Rumāniju, un tas atbilst Palātas veiktās revīzijas konstatējumiem. Palātas revīzijā Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta kļūdu īpatsvara aprēķini netika apšaubīti.

KOMISIJAS ATBILDES

7.63. *Šī summa netika atklāta, jo Komisija neuzskata, ka tā ir apdraudēta. Attiecībā uz vienu no trim programmām par prognozēto summu ir izdots atgūšanas rīkojums. Abu pārējo programmu gadījumā laikā, kad tika sagatavots gada darbības pārskats, dalībvalsts un Zivsaimniecības un jūrlietu ģenerāldirektorāts jau lielā mērā bija vienojušies par summām, kas Komisijai ir jāatgūst. Tādējādi šīs summas korekcijas un saistītais finanšu risks būs minimāls.*

Secinājums un ieteikumi

Secinājums par 2015. gadu

7.64. Vispārējie revīzijas pierādījumi liecina, ka izdevumos kategorijā "Dabas resursi" un abās jomās, kurās tika veikti īpašie izvērtējumi (sk. 7.13. un 7.21. punktu), kļūdu līmenis ir būtisks.

7.65. Šajā DFS kategorijā darījumu pārbaudes norāda, ka konkrētajā datu kopā aplēstais kļūdu līmenis ir 2,9 % (sk. ***7.1. pielikumu***).

7.65. *Komisija ņem vērā Revīzijas palātas aplēsto ticamāko kļūdu īpatsvaru, kas kopumā ir tāds pats kā pagājušajā gadā, izslēdzot savstarpējo atbilstību.*

Ieteikumi

7.66. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***7.2. pielikumā***. Pārskatos par 2012. un 2013. gadu Palāta ir sniegusi 20 ieteikumus. Komisija un dalībvalstis ir pilnībā ieviesušas četrus ieteikumus, pieci ir ieviesti lielākajā daļā aspektu, bet 10 – dažos aspektos.

7.66. *Komisija ņem vērā pēdējo Revīzijas palātas novērtējumu par to, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi.*

Komisija turpinās strādāt ar dalībvalstīm, lai uzlabotu to, kā tās ievēro Revīzijas palātas ieteikumus.

7.67. Ņemot vērā šo pārskatīšanu un konstatējumus un secinājumus par 2015. gadu, attiecībā uz ELGF Palāta ir sagatavojusi Komisijai turpmāk minētos ieteikumus.

— **1. ieteikums.** Turpināt pārbaudes par to, vai ir novērsti gadījumi, kad valsts tiesību akti neatbilst ES tiesību aktiem, izmantojot visus tās rīcībā esošos likumīgos līdzekļus, konkrēti, maksājumu apturēšanu (sk. 7.20. punktu un ***7.5. izcēlumu***).

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija uzskata, ka tas tiek īstenots, veicot tās pašreizējās revīzijas un, ja nepieciešams, sniedzot norādījumus, kā arī Komisija veic nepieciešamās darbības dalītās pārvaldības kontekstā, lai palīdzētu dalībvalsts revīzijas iestādēm efektīvi veikt savu darbu. Turklāt trūkumi dalībvalstu vadības un kontroles sistēmās, ja nepieciešams, tiek novērsti, izmantojot mērķtiecīgus un visaptverošus rīcības plānus. Ja Komisija uzraudzības vai revīziju gaitā atklāj šādas problēmas, tā pieprasa dalībvalstij veikt koriģējošus pasākumus. Gadījumā, ja problēma ir īpaši nopietna, dalībvalstij ir jāīsteno koriģējošs rīcības plāns, kura īstenošanai uzmanīgi seko dienesti. Tiek atzīts, ka līdz šim šādi plāni ir bijuši ļoti efektīvi. Gadījumos, kad netiek uzskatīts, ka šāda rīcības plāna īstenošana būs efektīva, maksājumus var samazināt vai apturēt, lai aizsargātu ES budžetu.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
— **2. ieteikums.** Katru gadu uzraudzīt dalībvalstu veikto ZGIS kvalitātes novērtējumu rezultātus un nodrošināt, lai visas dalībvalstis, kurās novērtējumi ir negatīvi, patiešām veic vajadzīgos koriģējošos pasākumus (sk. ***7.9. izcēlumu***).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *ZGIS kvalitātes novērtējuma (KN) rezultāti tiek uzraudzīti katru gadu. Šis ikgadējais pasākums ir kvalitātes kontroles process, kura galīgais mērķis ir uzlabot ZGIS kvalitāti un uzticamību, analizējot atklātos tehniskos trūkumus un veicot koriģējošus pasākumus to novēršanai.*
Attiecībā uz lauku attīstību	
— **3. ieteikums.** Nodrošināt, lai visu dalībvalstu rīcības plānos, kas izstrādāti kļūdu novēršanai lauku attīstības jomā, būtu iekļauti efektīvi pasākumi saistībā ar publisko iepirkumu (sk. 7.45. punktu).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Komisija pilnībā iesaistās mērķtiecīgu un efektīvu norādījumu sniegšanā par to, kā novērst pārkāpumus publiskā iepirkuma procedūrās: "Publiskais iepirkums – pētījums par ES administratīvajām spējām" (2016), tostarp konkrētām valstīm adresēti ieteikumi, un "Norādījumi praktizējošiem speciālistiem par to, kā nepieļaut tipiskākās kļūdas no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem finansētajos projektos" (2015).* *Komisija 2015. gada decembrī uzsvēra, ka visām dalībvalstīm ir jāpievērš īpaša uzmanība publiskā iepirkuma noteikumiem un attiecīgā gadījumā jāveic korektīvi pasākumi.* *Komisija intensīvi sadarbojas ar dalībvalstīm, lai politikas īstenošanas kontekstā konstatētu un novērstu kļūdu cēloņus. Šis darbs turpināsies, lai risinātu konstatētos trūkumus, tostarp pieprasītu īstenot rīcības plānus. Komisija uzstāj, ka šiem rīcības plāniem ir jābūt pilnīgiem un efektīviem.* *Ja atbilstības revīzijās, Revīzijas palātas revīzijā vai saskaņā ar apliecinātājiestādes vai maksājumu aģentūras iegūtajiem datiem tiek konstatēti trūkumi, tiek pieprasīts, lai dalībvalstis veiktu korektīvas darbības. Visbeidzot, vajadzības gadījumā tiek piemērotas neto finanšu korekcijas.*
Attiecībā uz ELGF un lauku attīstību	
— **4. ieteikums.** Uzraudzīt un aktīvi atbalstīt apliecinātājiestādes, lai tās novērstu trūkumus savā darbā un koriģētu metodoloģiju, kas attiecas uz izdevumu likumību un pareizību tā, ka šīs iestādes spēj sniegt uzticamu informāciju Komisijas aplēsēm par koriģēto kļūdu īpatsvaru (sk. 7.54. punktu).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Komisija turpinās sniegt atbalstu dalībvalstīm, lai uzlabotu un stiprinātu apliecinātājiestāžu veikto darbu un nodrošinātu, ka turpmākajos gados to darbs var sniegt lielāku pārliecību.*
— **5. ieteikums.** Atjaunināt Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta revīzijas rokasgrāmatu, iekļaujot detalizētas revīzijas procedūras un dokumentēšanas prasības, kas ļauj pārbaudīt un apstiprināt datus, kurus iesniedz dalībvalstis un kurus izmanto finanšu korekciju aprēķināšanai (sk. 7.36. punktu).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.* *Kad Komisija atjauninās savu revīzijas rokasgrāmatu, tā, pamatojoties uz gūto pieredzi, pievērsīsies šim jautājumam.*

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
Attiecībā uz zivsaimniecību	
— **6. ieteikums.** Uzlabot Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāta atbilstīguma revīziju atbilstību starptautiskajiem revīzijas standartiem (sk. 7.50. punktu).	*Komisija piekrīt šim ieteikumam.*
	Jānorāda, ka daudzi šajā dokumentā izceltie jautājumi (jo īpaši attiecībā uz revīzijas pierādījumiem un revīzijas izsekojamību) jau ir atrisināti ar procedūras uzlabojumiem, kuri tika veikti pēc perioda, kas aptverts Revīzijas palātas veiktajā revīzijā. Turklāt pašlaik tiek aktivizēta kvalitātes kontroles procedūra.

2. DAĻA. AR LAUKU ATTĪSTĪBAS REZULTĀTIEM SAISTĪTIE JAUTĀJUMI

Projektu rezultātu novērtējums

7.68. Pagājušajā gadā Palāta ziņoja ([44]) par darbu jautājumos, kas saistīti ar darbības rezultātiem atlasītos lauku attīstības jomas darījumos. Šogad šis darbs turpinājās. No 159 lauku attīstības darījumiem, kuru pareizību Palāta pārbaudīja, tika novērtēti ar darbības rezultātiem saistīti jautājumi 59 projektiem, kuros bija iekļauti ieguldījumi pamatlīdzekļos.

7.69. No 59 ieguldījumu projektiem 34 projekti revīzijas apmeklējuma laikā bija pabeigti noteiktajā termiņā. Attiecībā uz pabeigtajiem projektiem Palāta pārbaudīja, vai ieguldījums bija veikts, kā plānots. Šis kritērijs bija izpildīts lielākajai daļai projektu (95 %).

7.70. Attiecībā uz 59 ieguldījumu projektiem Palāta konstatēja šādus galvenos ar darbības rezultātiem saistītos jautājumus:

— nepietiekami pierādījumi tam, ka izmaksas ir pamatotas,

— nepilnības pasākumu mērķtiecīgā plānošanā un projektu atlasē, tostarp vājas sasaistes ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem.

([44]) 2014. gada pārskats, 7. nodaļas 2. daļa.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Nepietiekami pierādījumi tam, ka izmaksas ir pamatotas

7.71. Palāta konstatēja, ka 33 no 59 ieguldījumu projektiem (56 %) bija pietiekami pierādījumi projektu izmaksu pamatotībai. Tomēr tā nebija 26 ieguldījumu projektu gadījumā (44 %). Pagājušajā gadā attiecīgie skaitļi bija 69 % un 31 %. Abos gados pārbaudītie projekti bija īstenoti 2007.–2013. gada plānošanas periodā un saskaņā ar vienādiem noteikumiem. Divi ieguldījumu projektu piemēri vienam un tam pašam lauku attīstības pasākumam ir sniegti ***7.13. izcēlumā.*** Vienā gadījumā revidenti konstatēja pamatotas izmaksas, bet otrajā tā nebija. 2014. gadā Palāta publicēja īpašo ziņojumu, kurā šī tēma ir iztirzāta plašāk ([45]).

7.13. izcēlums. Piemēri lauku saimniecību modernizācijas izmaksu pamatotības pārbaudei

Grieķijā labuma guvējs nopirka traktoru, ko daļēji finansēja no lauku attīstības līdzekļiem. Labuma guvējam bija jāizmanto iepriekš noteikta formula, lai zirgspēkos aprēķinātu traktoram vajadzīgo jaudu, ņemot vērā apstrādātās zemes platību. Labuma guvējs iesniedza piedāvājumu, kuru maksājumu aģentūra salīdzināja ar atsauces cenu, kas bija ņemta no īpaša žurnāla par lauksaimniecības mašīnām. Maksājumu aģentūra secināja, ka konkrētā modeļa cenai ir jābūt 10 % zemākai nekā ierosinātā cena. Rezultātā labuma guvējs nopirka lētāku traktoru.

Slovākijā Palāta revidēja uzglabāšanas iekārtu celtniecības projektu. Maksājumu aģentūra nepārbaudīja, vai projekta izmaksas bija pamatotas. Tomēr Palāta ieguva izšķirošu pierādījumu, ka cena vienam no galvenajiem būvmateriāliem (cementam) bija sešas reizes lielāka nekā parastā tirgus cena. Kopumā projekta izmaksām bija jābūt vairāk nekā 50 % mazākām.

7.72. No 59 ieguldījumu projektiem 50 projekti (85 %) atbilda gan kvantitātes, gan kvalitātes prasībām. Piemēram, Palāta apmeklēja trīs projektus, kuri attiecās uz kopienu centru būvniecību vai paplašināšanu mazpilsētās vai ciematos pasākumu "ciematu atjaunošana un attīstība" un "vietējo attīstības stratēģiju īstenošana" ietvaros. Uz to laiku ieguldījumi bija pilnībā izlietoti: visas telpas tika izmantotas, un vietējo kopienu pasākumi bija saplānoti vairākas nedēļas uz priekšu.

KOMISIJAS ATBILDES

7.71. *Izmaksu pamatotības novērtēšana ir dalībvalstu pienākums (sk. Regulas (ES) Nr. 809/2014 48. pantu). Ja ar atbilstīguma noskaidrošanas procedūru palīdzību tiek konstatēti trūkumi, Komisija aizsargā ES budžetu un sniedz norādījumus par to, kā uzlabot spēkā esošās sistēmas (sk. Norādījumus par pārbaudēm un sankcijām lauku attīstības jomā, tostarp pārbaudes punktu sarakstu izmaksu pamatotības novērtēšanai). Turklāt Eiropas Lauku attīstības tīkls organizē apmācības un paraugprakses apmaiņu. Visbeidzot, Komisija aktīvi atbalsta to, lai dalībvalstīs tiktu izmantotas vienkāršotu izmaksu iespējas.*

7.13. izcēlums. Piemēri lauku saimniecību modernizācijas izmaksu pamatotības pārbaudei

Komisija norāda, ka Slovākijas gadījumā projekts tika īstenots

([45]) Sk. Īpašo ziņojumu Nr. 22/2014 "Saimnieciskuma nodrošināšana – ES finansēto lauku attīstības projektu dotāciju izmaksu kontrole" (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
7.73. Tomēr deviņiem projektiem (15 %) iznākums bija lielāks, nekā faktiski vajadzīgs. Viens no tādiem piemēriem ir noliktavas būvniecība; šī noliktava bija vairākas reizes lielāka, nekā vajadzīgs, tāpēc liela tās daļa palika neizmantota. Vēl viens piemērs projektam, kas ietvēra nesvarīgus elementus, ir sniegts ***7.14. izcēlumā***.	
7.14. izcēlums. Piemērs projektam, kas ietvēra nesvarīgus elementus Itālijā (Kampānija) pašvaldība atjaunoja vienu kilometru gājēju takas kalnainā apvidū, un tas izmaksāja 441 000 EUR. Iepirkuma procedūras laikā pašvaldība aicināja ieinteresētos uzņēmumus iesniegt priekšlikumus pēc iespējas praktiskākam un vidi saudzējošam ieguldījumam. Atlasītā uzņēmuma priekšlikumā bija papildu pozīcijas par 80 000 EUR, kas pārsniedza takas atjaunošanas darbu izmaksas. Starp šīm papildu pozīcijām bija kalnu velosipēds 4 000 EUR vērtībā, panorāmas tālskatis par 3 500 EUR un 10 000 EUR ziedojums vietējai baznīcai. Tā vietā, lai līgumā noteiktu, ka ir jāatjauno tikai gājēju taka, tika pievienoti papildu posteņi, kas radīja lielākas izmaksas.	***7.14. izcēlums. Piemērs projektam, kas ietvēra nesvarīgus elementus*** *Reģions jau izmeklē attiecīgo projektu, kam tika piešķirts atbalsts mežsaimniecības pasākuma Nr. 227 "Neproduktīvi ieguldījumi" ietvaros. Reģionālā vadošā iestāde vēl nav apmaksājusi projekta galīgās bilances summu un veiktās kontroles rezultātā gatavojas izmaksājamās summas samazināt.*
Nepilnības pasākumu mērķtiecīgā īstenošanā un projektu atlasē	
7.74. Palāta pārbaudīja, vai atbalsts bija novirzīts skaidri noteiktiem mērķiem, kas atspoguļo strukturālas un teritoriālas vajadzības un strukturālus trūkumus. Šis kritērijs netika izpildīts 22 % no pārbaudītajiem ieguldījumu projektiem. Iepriekšējā gadā Palāta paziņoja par līdzīgu procentuālo daļu (21 %). Labas un sliktas prakses piemēri ir sniegti ***7.15. izcēlumā***. Palāta savos īpašajos ziņojumos jau ir ziņojusi par to, ka lauku attīstības ieguldījumi nav veikti pietiekami mērķtiecīgi ([46]).	**7.74.** *Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu ir jānosaka atlases kritēriji visiem pasākumiem, izņemot ar platībām un dzīvniekiem saistītos pasākumus. Programmā ir jānosaka atlases kritēriju principi saskaņā ar stratēģiju un politikas mērķiem. Pieteikumi pēc tam būs jānovērtē un jāsarindo atbilstīgi īpašiem atlases kritērijiem, par kuriem būtu jāapspriežas ar uzraudzības komiteju. Lai nepieļautu vāju projektu finansēšanu, būtu jānosaka minimālā robežvērtība atlases kritēriju piemērošanai.*

([46]) Sk., piemēram, Īpašo ziņojumu Nr. 8/2012 "Atbalsta mērķtiecīga virzīšana lauku saimniecību modernizēšanai", Īpašo ziņojumu Nr. 1/2013 "Vai ES atbalsts pārtikas pārstrādes nozarei ir efektīvi un lietderīgi nodrošinājis lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšanu" un Īpašo ziņojumu Nr. 6/2013 "Vai dalībvalstis un Komisija ir lietderīgi izmantojušas finanšu līdzekļus, īstenojot lauku ekonomikas dažādošanas pasākumus" (http://eca.europa.eu).

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.15. izcēlums. Mērķu izvirzīšanas un atlases piemēri

Itālijā (Kampānija) maksājumu aģentūra izsludināja priekšlikumu konkursu, kura budžets bija 25 miljoni EUR, pasākuma "lauku saimniecību modernizācija" ietvaros. Maksājumu aģentūra piemēroja dažādus atlases kritērijus attiecībā uz labuma guvēju (piemēram, jauni lauksaimnieki, dzimumu līdzsvars), saimniecību (piemēram, saimniecības mazāk labvēlīgos apgabalos vai kvalitatīvu produktu ražošana) un projektu (piemēram, sinerģijas ar citiem pasākumiem, inovācija utt.). Itālijas iestādes iepriekš noteica arī minimālo robežvērtību, lai projektu varētu atlasīt. Šajā gadījumā Itālijas iestādēm prioritāte bija pareizas finanšu pārvaldības principi, nevis izdevumi.

Ungārijā pasākuma "lauku saimniecību modernizācija" mērķi ietvēra trīs plašas jomas (modernizācija, dažādošana un atbilstība standartiem). Revidētais apakšpasākums bija adresēts noteikta minimālā lieluma saimniecībām, kurās tur dzīvniekus. Atbalstam nebija citu prioritāšu, ne arī ģeogrāfiska mērķa.

Lauku attīstības programma sadalīja atvēlēto budžetu summās, kas periodiski bija pieejamas pieteikumu iesniedzējiem. Kaut arī Ungārijas iestādes bija formulējušas atlases kritērijus, tās šos kritērijus neizmantoja. Piedāvājumu konkursu revidētajam projektam atvēra 2013. gada 16. decembrī, un tā budžets bija 10 miljoni EUR. Ungārijas iestādes finansēja projektus pieteikumu iesniegšanas secībā. Pēdējo pieņemto projektu iesniedza 2013. gada 19. decembrī – tikai trīs dienas pēc konkursa sākuma.

Šajā gadījumā atlases procesā neņēma vērā projekta potenciālo ietekmi. Ungārijā novērotā pieeja ļauj maksājumu aģentūrām finansēt projektus ar mazāku pievienoto vērtību tikai tāpēc, ka šie projekti ir iesniegti agrāk nekā projekti ar lielāku pievienoto vērtību.

KOMISIJAS ATBILDES

7.15. izcēlums. Mērķu izvirzīšanas un atlases piemēri

Atbilstības pārbaužu ietvaros tiek ņemta vērā projektu pievienotā vērtība. 2007.–2013. gada plānošanas perioda beigās, 2013. gada decembrī, Ungārijas iestādes neizmantoja tādu pašu atlases sistēmu kā iepriekšējos gados. Mērķis bija atbalstīt ieguldījumus, kurus joprojām bija iespējams pabeigt pirms 2015. gada beigām.

PALĀTAS APSVĒRUMI

7.75. Attiecībā uz 59 pārbaudītajiem ieguldījumu projektiem Palāta vērtēja, vai stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi, piemēram, inovācija vai atjaunojami energoresursi, bija pārvērsti darbības elementos, kas izmantojami mērķorientētā plānošanā un atlases procedūrās ([47]). Palāta konstatēja, ka tā bija tikai attiecībā uz 51 % no pārbaudītajiem projektiem, kaut arī gandrīz visi no tiem (57 no 59 projektiem) bija apstiprināti pēc stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu pieņemšanas. Labas un sliktas prakses piemēri ir sniegti ***7.16. izcēlumā***.

7.16. izcēlums. Piemēri saiknēm ar ES prioritātēm

Itālijā (Kampānija) Palāta revidēja projektu, kura vērtība bija gandrīz 100 000 EUR, pasākuma "neproduktīvi ieguldījumi" ietvaros. Projekts paredzēja atjaunot sausā krāvuma akmens mūrus ar akmeņiem, kas bija iegūti no līdzīga lieluma sena mūra, un tā mērķis bija atjaunot lauku ainavas elementus. Šajā gadījumā Palāta neatrada saikni ar kādu no stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem.

Šajā reģionā Palāta arī revidēja projektu, kas bija atlasīts, pamatojoties uz ***7.15. izcēlumā*** aprakstīto procedūru. Projekts paredzēja ieguldījumus jaunā apūdeņošanas sistēmā, platību lietus ūdens savākšanai un saules enerģijas paneļus. Šis projekts palīdz pielāgoties klimata pārmaiņām un sekmē energoefektivitāti, kas ir viens no stratēģijas "Eiropa 2020" pieciem pamatmērķiem.

([47]) Lai mērītu panākto virzību stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā, ir panākta vienošanās par pieciem pamatmērķiem visai ES šādās jomās: nodarbinātība, pētniecība un attīstība/inovācija, klimata pārmaiņas/enerģija, izglītība un nabadzības mazināšana/sociālā iekļaušana.

KOMISIJAS ATBILDES

7.75. *Projekti, kurus valsts iestādes atlasīja 2007.–2013. gada plānošanas periodā, nebūtu jānovērtē, salīdzinot ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem, jo laikā, kad tika pieņemts tiesiskais regulējums attiecībā uz minēto plānošanas periodu (2005. gadā), minētie mērķi vēl nebija noteikti. Ņemot vērā iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka fakts, ka 51 % no izskatītajiem projektiem atspoguļoja stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus, ir pozitīvs rezultāts.*

Komisija uzskata, ka attiecībā uz 2014.–2020. gadu noteiktās lauku attīstības prioritātes atspoguļo stratēģijas "Eiropa 2020" tematiskos mērķus īpašajā lauku attīstības politikas kontekstā.

ELFLA tiesiskajā regulējumā ir norādīta precīza saikne: ieguldījums stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanā jāveic, īstenojot sešas prioritātes, kas grupētas prioritārajās jomās. Šī prasība ir pilnībā atspoguļota ELFLA programmu struktūrā. Virzība uz prioritātēm/prioritārajās jomās izvirzīto mērķu sasniegšanu tiek uzraudzīta, izmantojot gada īstenošanas ziņojumus. Lai nodrošinātu atbilstību tematiskajiem mērķiem, vadlīniju dokumentiem tiek pievienotas atbilstības tabulas.

7.16. izcēlums. Piemēri saiknēm ar ES prioritātēm

Aptvertais pasākums ir sausā krāvuma akmens mūru atjaunošana 2007.–2013. gada plānošanas periodā, piemērojot pasākumu Nr. 216. Pasākuma mērķis ir zemes aizsardzība un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. Ieguldījums ir atbilstīgs minētajiem mērķiem un ir saskaņā ar "ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam" (COM(2011) 244 galīgā redakcija).

Starp bioloģisko daudzveidību, atjaunojamo enerģiju un ūdens resursu apsaimniekošanu pastāv cieša saikne, un visiem minētajiem aspektiem var būt nozīme ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu kontekstā.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Secinājums

7.76. Palāta pārbaudīja lauku attīstības ieguldījumu projektu rezultātu aspektus un secināja, ka lielākā daļa ieguldījumu bija veikti saskaņā ar plānoto. Tomēr Palāta konstatēja nepilnības saistībā ar mērķu noteikšanu un izmaksu pamatotības pierādījumu trūkumu. Pārbaudītajos projektos dalībvalstis nebija pietiekami ņēmušas vērā ES prioritātes. Šajos jautājumos Palāta nav konstatējusi uzlabojumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

7.76. *Komisija atbilstīguma noskaidrošanas procedūru ietvaros ir konstatējusi līdzīgus trūkumus dalībvalstu izmaksu pamatotības novērtējumā, attiecīgos gadījumos piemērojot finanšu korekcijas, lai aizsargātu ES budžetu. Turklāt Komisija ir publicējusi norādījumus par pārbaudēm un sodiem lauku attīstības jomā, tostarp pārbaudes punktu sarakstu izmaksu pamatotības novērtēšanai, ko Īpašajā ziņojumā Nr. 22/2014 ir sniegusi Revīzijas palāta. Visbeidzot, Komisija aktīvi atbalsta to, lai saistībā ar ieguldījumu pasākumiem tiktu izmantotas vienkāršotu izmaksu iespējas, kas palīdzētu novērst šādus pārkāpumus.*

Attiecībā uz mērķu izvirzīšanu Komisija norāda, ka šis aspekts ir nodrošināts, izmantojot politikas un programmu intervences loģiku, proti, ELFLA atbalstītajām darbībām (projektiem) ir jāatbilst lauku attīstības programmā (LAP) paredzētā pasākuma mērķiem, piemērojot atbilstošus atlases kritērijus. Pasākumi sniedz ieguldījumu to lauku attīstības prioritāšu īstenošanā, kas ir saskanīgas ar stratēģiju "Eiropa 2020" gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei (sk. Regulas (ES) Nr. 1305/2013 5. pantu) un to atspoguļo. Kopīgā uzraudzības un novērtēšanas sistēma atvieglo sekošanu rezultātiem un novērtē vispārējo stratēģiju (KLP un "Eiropa 2020") ietekmi.

7.1. PIELIKUMS

DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI DABAS RESURSU JOMĀ

	2015 ([1])	2014 ([2])	2014 bez savstarpējās atbilstības
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE			
Lauksaimniecība: tirgus un tiešais atbalsts	**180**	183	
Lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība	**179**	176	
Kopējais darījumu skaits dabas resursu jomā	**359**	359	
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME			
Aplēstais kļūdu līmenis: tirgus un tiešais atbalsts	**2,2 %**	2,9 %	2,2 %
Aplēstais kļūdu līmenis: lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība	**5,3 %**	6,2 %	6,0 %
Aplēstais kļūdu līmenis: dabas resursi	**2,9 %**	3,6 %	3,0 %
Augstākā kļūdu robeža	4,5 %		
Zemākā kļūdu robeža	1,3 %		

([1]) Zemākā un augstākā kļūdu robeža: lauksaimniecība: tirgus un tiešais atbalsts – 0,8 un 3,6 %.
Zemākā un augstākā kļūdu robeža: lauku attīstība, vide, klimata politika un zivsaimniecība – 2,7 un 7,9 %.

([2]) Atšķirībā no 2015. gada rezultāti par 2014. gadu ietver skaitļos izteiktas savstarpējās atbilstības kļūdas. Šo kļūdu ietekme ir bijusi 0,6 procentpunkti dabas resursu jomā kopā, 0,7 procentpunkti īpašajiem izvērtējumiem par tiešo atbalstu un tirgus atbalstu un 0,2 procentpunkti īpašajiem izvērtējumiem par lauku attīstību, vidi, klimata politiku un zivsaimniecību. Sk. Palātas 2014. gada pārskata 1.15. un 7.7., 7.15., 7.18. un 7.25. punktu.

7.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE DABAS RESURSU JOMĀ

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
	3.46. *Ņemot vērā šo pārbaudi, kā arī konstatējumus un secinājumus par 2013. gadu, Palāta ir sagatavojusi turpmāk izklāstītos ieteikumus.*							
2013	**1. ieteikums.** Komisijai un dalībvalstīm jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiek pilnībā izmantots IAKS potenciāls. Tas nozīmē, ka jāiegulda īpašs darbs, lai nodrošinātu, ka: — dalībvalstis, pamatojoties uz piemērojamiem ES kritērijiem un visaptveroši analizējot jaunākās ortofotogrāfijas, pareizi novērtē un reģistrē lauksaimniecībā izmantojamās zemes gabalu attiecināmību un lielumu, īpaši attiecībā uz pastāvīgajām ganībām (sk. 3.9., 3.10. un 3.20. punktu), — dalībvalstis nekavējoties veic koriģējošus pasākumus, kad kontroles sistēmas un/vai IAKS konstatē sistēmiskas kļūdas, īpaši attiecībā uz atbalsta pieprasījumu nepareizu administratīvo apstrādi (sk. 3.15. punktu un 3.5. izcēlumu), — dalībvalstu debitoru reģistros ir pilnīga un ticama informācija par parādu summām un raksturu un ka bez nepamatotas kavēšanās tiek piemērotas efektīvas atgūšanas/izpildes procedūras (sk. 3.24. un 3.25. punktu).		X					*Komisija uzrauga situāciju: ja trūkumi netiek novērsti, tiek īstenoti rīcības plāni, un atbilstības noskaidrošanas procedūras ir īstenošanas procesā.* *Revīzijas palāta savā 2014. gada darbības pārskatā nesniedza Komisijai nekādus ieteikumus attiecībā uz IAKS, un šādi ieteikumi netika sniegti arī 2015. gada darbības pārskatā.*

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**2. ieteikums.** Komisijai jānodrošina, ka tiek efektīvi piemērota ticamības pastiprināšanas procedūra, lai celtu revīzijas iestāžu darba kvalitāti un salīdzināmību, un ka tiek veikti koriģējoši pasākumi saistībā ar nepamatotu pārbaužu uz vietas īpatsvara samazināšanu, par ko nolēma Itālijas iestādes (sk. 3.30.–3.35. punktu).			X				*Komisija uzskata, ka vairumā aspektu ieteikums ir izpildīts. Ticamības pastiprināšanas procedūra kā tāda vairs nepastāv.* *Komisija ir pieņēmusi pamatnostādnes apliecinātājiestādēm, lai nodrošinātu uzticamu pamatu izdevumu likumības un pareizības novērtējumam.* *Apliecinātājiestādēm 2015. gadā pirmo reizi bija jāsagatavo atzinums par darījumu likumību un pareizību. Komisija balstīsies uz šā pirmā gada pieredzi.* *Attiecībā īpaši uz Itālijā konstatētajiem trūkumiem – īstenošanas procesā esošā atbilstības procedūra nodrošinās to, ka ES finanšu interesēm radītais kaitējums tiks koriģēts.*
	3. ieteikums. Komisijai aktīvi jāuzrauga koriģējošo pasākumu piemērošana saistībā ar trūkumiem kontroles sistēmā, kas piemērojama attiecībā uz ES atbalstu ražotāju grupām Polijā (sk. 3.36.–3.38. punktu).		X					*Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots. Koriģējošais rīcības plāns tiek īstenots, un Komisija šo procesu cieši uzrauga. Īstenošanas kavējumu dēļ maksājumi ir apturēti. Notiekošā atbilstības procedūra nodrošinās to, ka ES finanšu intereses ir aizsargātas.*

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
	4.37. *Ņemot vērā minēto pārbaudi, kā arī konstatējumus un secinājumus par 2013. gadu, Palāta ir izstrādājusi turpmāk izklāstītos ieteikumus lauku attīstības jomai.*							
2013	**1. ieteikums.** Dalībvalstīm jāuzlabo savas administratīvās pārbaudes, izmantojot visu būtisko informāciju, kas pieejama maksājumu aģentūrām, jo tādējādi iespējams atklāt un novērst lielāko daļu kļūdu (sk. 4.8.–4.20. punktu). It īpaši attiecībā uz ieguldījumu pasākumiem administratīvajās pārbaudēs jāizmanto visa pieejamā informācija, lai apstiprinātu izdevumu, projekta un saņēmēja attiecināmību (ietverot visus galīgos akcionārus) un publiskā iepirkuma procedūru atbilstību piemērojamajiem ES un/vai valsts noteikumiem.			X				*Sanāksmēs mācību tīkla ietvaros, Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta vienkāršošanas darba grupās, saimniecību konsultatīvās sistēmas ietvaros, ZGIS kvalitātes ikgadējās pārbaudēs, kā arī konferencēs ar maksājumu aģentūru direktoriem Komisija ar dalībvalstīm apspriež pasākumus administrēšanas un kontroles sistēmu kvalitātes uzlabošanai.* *Jaunais tiesiskais regulējums attiecībā uz KLP 2014.–2020. gada periodu ietver noteikumus, kas mazina kļūdu risku. Dažādi pasākumi attiecībā uz lauku attīstību ir apvienoti un racionalizēti, samazinot pasākumu kopējo skaitu. Šajā saistībā noteikumi ir precizēti, ir grozīti noteikumi par izdevumu atbilstību, lai tos varētu vieglāk īstenot, un līgumu nosacījumi ir padarīti elastīgāki. Ir iespējams piemērot vienkāršotu izmaksu iespējas, t. i., vienību izmaksu standarta shēmas, vienreizējus maksājumus un vienotas likmes finansējumu, lai maksājumu atlīdzināšanas pieprasīšanas, pārvaldības un revīzijas procesi būtu vienkāršāki visiem iesaistītajiem dalībniekiem.* *Viens no galvenajiem lauku attīstības rīcības plānu elementiem ir publiskais iepirkums. Tomēr iepirkuma neatbilstība obligāti nenozīmē, ka 100 % no saistītajām izmaksām nav attiecināmas. Ar projektu kā tādu var veiksmīgi sasniegt tam noteikto mērķi un iegūt faktisku pievienoto vērtību. Turklāt ir norādīts, ka nesen ir pieņemtas jaunas pamatnostādnes (Komisijas Lēmums C(2013) 9527) par tādu finanšu korekciju noteikšanu, kuras publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanas gadījumā Komisija veic attiecībā uz izdevumiem, ko finansē Savienība saskaņā ar dalīto pārvaldību.*

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**2. ieteikums.** Komisijai ir jānodrošina, lai pienācīgas pēcpārbaudes tiktu veiktas visos gadījumos, kad Palāta ir atklājusi kļūdas (kā norādīts 4.14., 4.20. un 4.21. punktā, kā arī 4.16. punktā attiecībā uz vidi).						X ([1])	*Komisija ņem vērā, ka Revīzijas palātas analīze ir pastāvīgs process.* *Saskaņā ar Revīzijas palātas ieteikumiem jaunākajos rīcības plānos ir sistemātiskāk atspoguļoti Komisijas un Revīzijas palātas veiktajās revīzijās gūtie konstatējumi. Būtu arī jānorāda, ka Komisija kontrolē visas būtiskās ticamības deklarāciju lietas, par kurām ir ziņojusi Revīzijas palāta, tostarp vajadzības gadījumā veicot atbilstības procedūru. Ļoti būtiski ir palielinājies arī to revīziju skaits, kuras Komisija ir veikusi attiecībā uz ELFLA izdevumiem.* *No dalībvalstīm tika pieprasīti valsts rīcības plāni, un Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta dienesti rūpīgi pārrauga to īstenošanu. Saistībā ar darbības plānu jaunākajiem atjauninājumiem Komisija pārliecinājās, ka tās un Revīzijas palātas veikto revīziju konstatējumi tiek ievēroti sistemātiskāk. Darbībām ir noteikts termiņš, un tās tiek uzraudzītas, izmantojot atbilstīgus rādītājus.* *Ģeogrāfiskās struktūrvienības pārbauda kļūdu pamatcēloņus un novēršanas pasākumus uzraudzības komitejās, gada pārskatīšanas sanāksmēs ar vadošajām iestādēm, divpusējās sanāksmēs, kā arī vajadzības gadījumā veicot grozījumus programmā. Revīzijās gūtie konstatējumi tiek regulāri paziņoti ģeogrāfiskajām struktūrvienībām, lai sniegtu tām iespēju apspriest tos ar dalībvalstīm nolūkā uzlabot programmu īstenošanu.* *Komisija ar Eiropas Lauku attīstības tīkla starpniecību organizē īpašus darbseminārus par būtiskiem jautājumiem, lai samazinātu kļūdu īpatsvaru un uzlabotu politikas īstenošanu.*

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**3. ieteikums.** Dalībvalstīm ir jānodrošina, lai būtu pabeigti rīcības plāni par to, kā samazināt augsto kļūdu īpatsvaru lauku attīstībā, iekļaujot visus reģionus un izmantojot visus pasākumus, it īpaši ieguldījumu pasākumus, un ņemot vērā Komisijas un Palātas revīzijas konstatējumus (sk. 4.30. punktu).		X					*Komisija jau ir reaģējusi uz kļūdu augsto īpatsvaru.* *Komisija atbilstīguma noskaidrošanas procedūras ietvaros sistemātiski iesaka dalībvalstīm uzlabot kontroles sistēmas un nodrošināt to aktīvāku ieviešanu. Turklāt Komisija ir sistemātiski aicinājusi maksājumu aģentūras, uz kurām attiecas atrunas, pieņemt rīcības plānus, lai koriģētu atrunu pamatā esošos trūkumus.* *Ja dalībvalsts vadības un kontroles sistēmās tiek konstatēti trūkumi, darbība tiek veikta divos līmeņos. Pirmkārt, tiek sāktas atbilstības noskaidrošanas procedūras, lai segtu ES budžetam radīto finanšu risku. Otrkārt, ja tas ir vajadzīgs un šāda rīcība ir atbilstīga, dalībvalstis tiek aicinātas sagatavot rīcības plānus trūkumu novēršanai.* *Valsts rīcības plāni 2013. gada janvārī tika pieprasīti no visām dalībvalstīm, un to īstenošanu rūpīgi uzrauga Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta dienesti (sk. Komisijas dienestu darba dokumentu par kļūdu pamatcēloņu novērtēšanu lauku attīstības politikas īstenošanā un korektīvajiem pasākumiem (SWD(2013) 244)). Revīzijas palāta ir atzinusi šo pasākumu vērtību un uzskata, ka tie ir solis pareizajā virzienā – uz kļūdu cēloņu novēršanu (sk. Īpašo ziņojumu Nr. 23/2014 par kļūdām saistībā ar lauku attīstības izdevumiem). Saistībā ar darbības plānu jaunākajiem atjauninājumiem Komisija pārliecinājās, ka tās un Revīzijas palātas veikto revīziju konstatējumi tiek ievēroti sistemātiskāk. Revīzijas palāta Īpašajā ziņojumā Nr. 23/2014 sniegtajos ieteikumos norādīja, ka attiecīgos gadījumos būtu jāveic turpmākas preventīvas un korektīvas darbības. Tāpēc Komisija uzskata, ka rīcības plāni nav jāsagatavo attiecībā uz visiem reģioniem un pasākumiem, bet tikai gadījumos, kad ir konstatēti trūkumi.*

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	*Turpmākie ieteikumi attiecas uz KLP kopumā.*							
	4. ieteikums. Komisijai jādokumentē tas, kā tā aprēķina savu atbilstības revīziju aptvertos izdevumus (sk. 4.24. punktu).			X				*Komisija savā gada darbības pārskatā turpinās ziņot par revīzijas tvērumu.*
	5. ieteikums. Komisijai jāveic pasākumi atvērto revīzijas lietu turpmākai samazināšanai tā, lai visas līdz 2012. gadam veiktās revīzijas varētu slēgt līdz 2015. gada beigām (sk. 4.27. punktu).		X					*2016. gada jūnija beigās joprojām ir atvērtas tikai 20 "vecās lietas".*
	6. ieteikums. Komisijai ir jāturpina pilnveidot atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķina pieeju, nodrošinot, ka tajā ņem vērā visus izdevumus un visas maksājumu aģentūras (sk. 4.29. punktu).		X					*Komisija uzskata, ka šis ieteikums ir pilnībā īstenots. Metodes koriģētā kļūdu īpatsvara aplēses veikšanai ir izklāstītas Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskata 4. pielikumā. Turklāt saskaņā ar Iekšējās revīzijas dienesta ieteikumu ir sagatavotas detalizētas procedūras attiecībā uz to, kā jāveic atlikušās riskam pakļautās summas aplēse (sk. Ares(2014) 2509210, 2014. gada 29. jūlijs). Šīs procedūras 2015. gadā tika atjauninātas un papildinātas ar papildu dokumentāciju par Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta kļūdu īpatsvara aplēses pamatā esošo konceptuālo modeli katras maksājumu aģentūras līmenī.*
	4.38. *Palātai ir vēl viens ieteikums.*							
	7. ieteikums. Finanšu korekcijas, ko piemēro dalībvalstīm attiecībā uz Eiropas Zivsaimniecības fondu, ir jāpamato ar to validēšanas pierādījumu (sk. 4.34. punktu).	X						

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
	3.37. *Pēc šīs pārbaudes, kā arī pamatojoties uz konstatējumiem un secinājumiem par 2012. gadu, Palāta iesaka Komisijai un dalībvalstīm pastiprināt un paātrināt pūliņus tā, lai nodrošinātu turpmāk minēto.*							
2012	**1. ieteikums.** Zemes, it īpaši pastāvīgo ganību, attiecināmība tiek pienācīgi reģistrēta, īpaši gadījumos, kad teritoriju pilnībā vai daļēji klāj akmeņi, krūmi vai blīvas koku audzes vai arī zeme vairākus gadus atstāta novārtā.		X					*Komisija uzrauga situāciju: ja trūkumi netiek novērsti, tiek īstenoti rīcības plāni, un atbilstības noskaidrošanas procedūras ir īstenošanas procesā.* *Revīzijas palāta savā 2014. gada darbības pārskatā nesniedza Komisijai nekādus ieteikumus attiecībā uz IAKS, un šādi ieteikumi netika sniegti arī 2015. gada darbības pārskatā.*
	2. ieteikums. Nekavējoties veic koriģējošus pasākumus, kad administratīvās un kontroles sistēmas un/vai IAKS datubāzes ir atzītas par nepilnīgām.		X					*Ja Komisijas dienesti atklāj šādas problēmas savu revīziju gaitā, tie pieprasa, lai dalībvalsts veiktu koriģējošus pasākumus. Gadījumā, ja problēma ir īpaši nopietna, dalībvalstij ir jāīsteno koriģējošs rīcības plāns, kura īstenošanai uzmanīgi seko dienesti. Tiek atzīts, ka līdz šim šādi plāni ir bijuši ļoti efektīvi. Komisija arī nodrošina, lai no šādām nepilnībām izrietoši ES budžeta finanšu apdraudējumi tiktu segti ar tādu finanšu korekciju palīdzību, kuras piemēro atbilstīguma noskaidrošanas procedūras ietvaros.*
	3. ieteikums. Maksājumi tiek balstīti uz pārbaužu rezultātiem un pārbaužu uz vietas kvalitāte ir pietiekama, lai ticamā veidā noteiktu attiecināmo platību.			X				*Komisija uzskata, ka vairumā aspektu ieteikums ir izpildīts. Komisija šajā jautājumā piekrīt Revīzijas palātas viedoklim un savu revīziju ietvaros arī turpmāk īpaši pievērsīsies riskam saistībā ar neattiecināmas zemes nenoteikšanu pirms maksājumu veikšanas. Vajadzības gadījumā tiks piemērotas finanšu korekcijas, lai aizsargātu ES finanšu intereses.*

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	**4. ieteikums.** Maksājumu aģentūru un apliecinātājiestāžu direktoru veiktā darba plāns un kvalitāte savu attiecīgo deklarāciju un paziņojumu atbalstam sniedz ticamu pamatu novērtējumam par pakārtoto darījumu likumību un pareizību.			X				*Komisija turpina pārskatīt apliecinātājiestāžu darbu, analizējot ar finanšu grāmatojumu noskaidrošanu saistītos dokumentus, kā arī veicot revīzijas misijas apliecinātājiestādēs. Turklāt 2014. gadā tika pabeigta tādu pamatnostādņu izstrāde, kuras apliecinātājiestādēm vajadzīgas, lai tās varētu pabeigt savu darbu saistībā ar 2015. finanšu gada pārskatu apstiprināšanu, jo minētie pārskati pirmo reizi ietvers pakārtoto darījumu likumības un pareizības novērtējumu. Šo pamatnostādņu galīgā versija dalībvalstīm oficiāli tika nodota 2015. gada janvārī. Pamatnostādnes ietvēra atjauninātas vadlīnijas saistībā ar pārskatīto pārvaldības deklarāciju.* *Laikposmā kopš 2012. gada ir notikušas četras ekspertu grupas sanāksmes, kurās tika sniegta informācija par šīm pamatnostādnēm un veikta to apspriešana. Lai papildus pārliecinātos par apliecinātājiestāžu darba kvalitāti, 2015. gadā notika 15 misijas, lai novērtētu apliecinātājiestāžu darbu saistībā ar likumību un pareizību, īpaši pievēršoties to uz vietas veikto pārbaužu kvalitātei.* *2015. un 2016. gadā notika ekspertu grupas papildu sanāksmes, kurās eksperti apmainījās ar pieredzi, kas gūta darbā saistībā ar darījumu likumību un pareizību.*
	4.44. *Ņemot vērā minēto pārbaudi, kā arī konstatējumus un secinājumus par 2012. gadu, Palāta ir izstrādājusi turpmāk minētos ieteikumus lauku attīstības jomai.*							
	1. ieteikums. Dalībvalstīm jāuzlabo savas administratīvās pārbaudes, izmantojot visu būtisko informāciju, kas pieejama maksājumu aģentūrām, jo tādējādi iespējams atklāt un novērst lielāko daļu kļūdu.			X				*Skatīt Komisijas 2013. gada atbildi par 1. ieteikumu attiecībā uz lauku attīstību.*
	2. ieteikums. Komisijai ir jānodrošina, lai pienācīgas pēcpārbaudes tiktu veiktas visos gadījumos, kad Palāta ir atklājusi kļūdas.	X						

Gads	Palātas ieteikumi	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Pasākums vairs nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	**3. ieteikums.** Komisijai ĢD AGRI gada darbības pārskatā jāpiemēro ELFLA līdzīga pieeja kā atsaistītajam platībatkarīgajam atbalstam, kurā Komisija ņem vērā pati savu atbilstības revīziju rezultātus, kad tā novērtē kļūdu īpatsvaru katrai maksājumu aģentūrai.	X						
	Turpmākie ieteikumi attiecas uz KLP kopumā.							
	4. ieteikums. Komisijai savās atbilstīguma revīzijās jānodrošina pietiekama darbības joma.			X				*Komisija cenšas paplašināt revīzijas tvērumu pieejamo resursu robežās. Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts savas daudzgadu stratēģijas ietvaros no 2014. gada jūlija piemēro trīs gadu caurviju revīzijas programmu, kuras pamatā ir centrāla risku analīze un kura ir izstrādāta tā, lai maksimāli paplašinātu revīzijas tvērumu.*
	5. ieteikums. Komisijai jānovērš atbilstīguma revīzijās konstatētās nepilnības un noturīgās problēmas saistībā ar ilgajiem kavējumiem atbilstīguma procedūrā kopumā.		X					*Komisija turpinās uzlabot savas audita metodes un procedūras. Turklāt tā turpinās centienus uzlabot un paātrināt procesu, jo īpaši KLP reformas īstenošanas ietvaros, paturot prātā vajadzību uzturēt kvalitātes standartus, kā arī dalībvalstu tiesības sniegt atbildi. Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 908/2014, kas ir piemērojama no 2015. gada janvāra, attiecībā uz dažādiem revīzijas procedūras posmiem ir noteikti obligāti termiņi. Ir ieviesti arī uzlaboti uzraudzības instrumenti.* *Gandrīz visas "vecās atvērtās lietas" 2016. gada jūnija beigās bija slēgtas.*
	6. ieteikums. Komisijai jāturpina uzlabot finanšu korekciju noteikšanas metodi, lai labāk ņemtu vērā konstatēto pārkāpumu būtību un nopietnību.	X						

([1]) Saistībā ar šo ieteikumu Palāta turpina analītisko darbu.

8. NODAĻA

"Globālā Eiropa" un "Drošība un pilsonība"

SATURS

	Punkts
Ievads	8.1.
1. daļa. Globālā Eiropa	8.2.–8.38.
Kategorijas "Globālā Eiropa" īss apraksts	8.3.–8.9.
Izdevumu jomas, kurās ir zemāka kļūdu iespējamība	8.6.–8.9.
Revīzijas tvērums un pieeja	8.10.
Darījumu pareizība	8.11.–8.21.
Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles elementu pārbaude	8.22.–8.32.
Gada darbības pārskatu pārbaude	8.22.–8.28.
Darījumu pārbaudēs atklātās sistēmu nepilnības	8.29.–8.31.
Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāta (ĢD *DEVCO*) sistēmu novērtējums	8.32.
Secinājumi un ieteikumi	8.33.–8.38.
Secinājums par 2015. gadu	8.33.–8.34.
Ieteikumi	8.35.–8.38.
2. daļa. Drošība un pilsonība	8.39.–8.46.
Kategorijas "Drošība un pilsonība" īss apraksts	8.40.–8.41.
Revīzijas tvērums un pieeja	8.42.
Kopsavilkums par apsvērumiem attiecībā uz Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta (ĢD *HOME*) sistēmām	8.43.–8.46.

8.1. pielikums. Darījumu pārbaužu rezultāti kategorijā "Globālā Eiropa"

8.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude kategorijā "Globālā Eiropa"

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

8.1. Šai nodaļai ir divas daļas. Pirmajā daļā ir izklāstīti Palātas konstatējumi par kategoriju "Globālā Eiropa", bet otrajā daļā – par kategoriju "Drošība un pilsonība".

1. DAĻA. GLOBĀLĀ EIROPA

8.2. Galvenie dati par 2015. gada darbībām un izdevumiem kategorijā "Globālā Eiropa" ir apkopoti ***8.1. attēlā***.

8.1. attēls. DFS 4. kategorija "Globālā Eiropa". Galvenā informācija par 2015. gadu

(miljardi EUR)

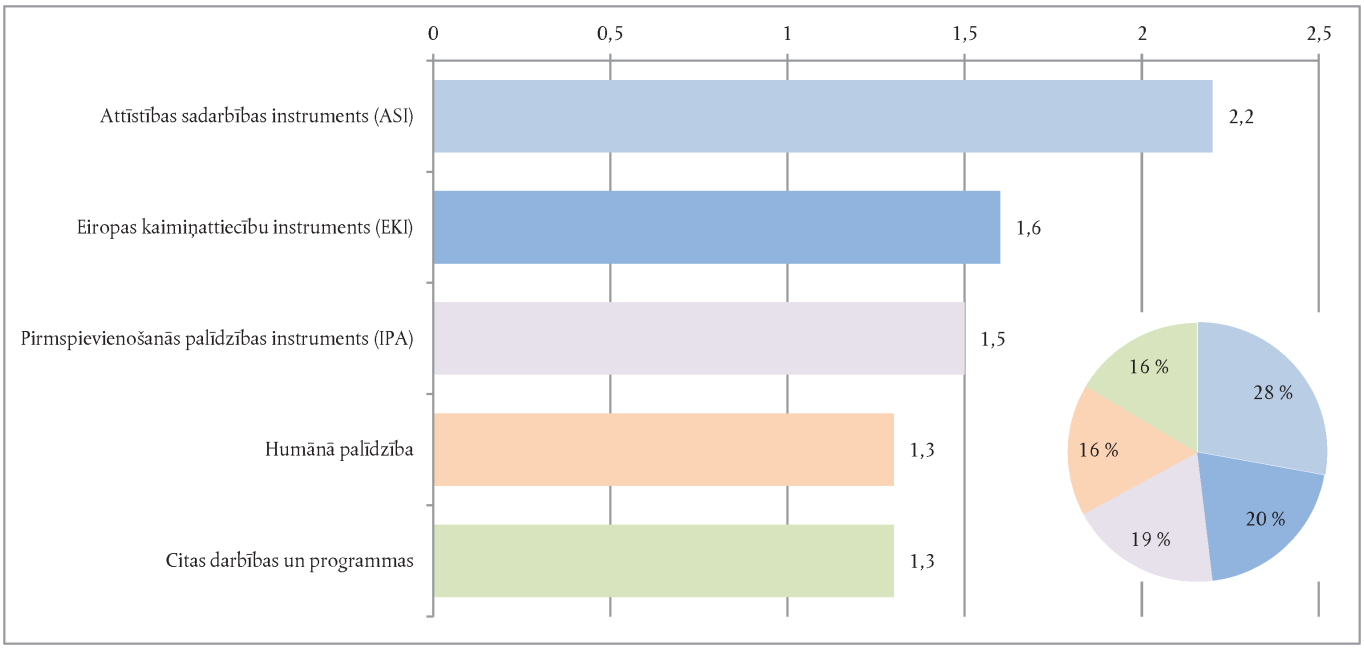

Maksājumi gadā kopā	7,9
– *avansi* ([1])	4,7
+ *dzēstie avansa maksājumi* ([1])	3,7
Visa revidētā datu kopa	**6,9**

([1]) Saskaņā ar pakārtoto darījumu vienādoto definīciju (sīkāk sk. ***1.1. pielikuma*** 7. punktu).

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Kategorijas "Globālā Eiropa" īss apraksts

8.3. Kategorija "Globālā Eiropa" aptver izdevumus par visām ārējām darbībām (ārpolitiku), ko finansē no ES budžeta. Ārējā politika ir nozīmīga ES darbības joma ([1]), saskaņā ar kuru veic īpaši šādus uzdevumus:

— veicināt un aizstāvēt ārzemēs tādas ES vērtības kā cilvēktiesības, demokrātija un tiesiskums,

— izvērst ES politiku, ar ko atbalsta tādu svarīgu globālo problēmu risināšanu kā cīņa pret klimata pārmaiņām, bioloģiskās daudzveidības atjaunošana un vispārējā sabiedriskā labuma sargāšana,

— palielināt ES sadarbības attīstības jomā ietekmi ar galveno mērķi palīdzēt izskaust nabadzību,

— ieguldīt ES kaimiņvalstu ilgtermiņa labklājībā un stabilitātē, gan sagatavojot kandidātvalstis dalībai Eiropas Savienībā, gan īstenojot kaimiņattiecību politiku,

— palielināt Eiropas solidaritāti pēc dabas vai cilvēku izraisītām katastrofām,

— uzlabot krīžu novēršanu un pārvarēšanu, saglabāt mieru un nostiprināt starptautisko drošību.

8.4. Nozīmīgākie ģenerāldirektorāti ārējo darbību budžeta īstenošanā ir Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD *DEVCO*), Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāts (ĢD *NEAR*), Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ģenerāldirektorāts (ĢD *ECHO*) un Ārpolitikas instrumentu dienests (*FPI*).

8.5. Maksājumi kategorijai "Globālā Eiropa" 2015. gadā bija 7,9 miljardi EUR, un tos finansēja saskaņā ar vairākiem instrumentiem (sk. ***8.1. attēlu***), ar dažādām metodēm ([2]) un vairāk nekā 150 valstīs. Noteikumi un procedūras bieži ir sarežģītas, tostarp attiecībā uz konkursiem un līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu.

([1]) COM(2011) 500 galīgā redakcija ("Budžets stratēģijai "Eiropa 2020"". II daļa "Faktu lapas").

([2]) Ārējo darbību jomā cita starpā var finansēt iepirkuma līgumus, dotācijas, īpašus aizdevumus, aizdevumu garantijas un finansiālo palīdzību, budžeta atbalstu un citus īpašus budžeta atbalsta veidus.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Izdevumu jomas, kurās ir zemāka kļūdu iespējamība

8.6. Divās jomās finansējuma iedaba un maksājumu nosacījumi ierobežo kļūdu iespējamību darījumos. Tās ir budžeta atbalsts ([3]) un tā dēvētā nosacītā pieeja, kuru piemēro vairāku līdzekļu devēju finansētām darbībām, ko īsteno starptautiskās organizācijas ([4]).

Budžeta atbalsts

8.7. Budžeta atbalstu iemaksā valsts vispārējā budžetā vai valsts konkrētas politikas vai mērķa budžetā. Palāta pārbaudīja, vai Komisija ir ievērojusi attiecīgās partnervalsts budžeta atbalsta maksājuma veikšanai izvirzītos īpašos nosacījumus un ir pārliecinājusies, ka ir ievēroti vispārējie attiecināmības nosacījumi (piemēram, apmierinošs progress publiskā sektora finanšu pārvaldībā).

8.8. Taču tiesību aktu noteikumi dod plašas interpretācijas iespējas, un Komisija ir diezgan elastīgi lēmusi par to, vai šie vispārējie nosacījumi ir ievēroti. Palātas veiktā pareizības revīzija nevar iet tālāk par posmu, kurā atbalstu samaksā partnervalstij. Pārskaitītos līdzekļus pēc tam apvieno ar saņēmējvalsts budžeta resursiem. Palāta, veicot pareizības revīziju, valsts finanšu pārvaldības nepilnības, kuru dēļ valsts līmenī līdzekļus izlieto nepienācīgi, neatzīst kā kļūdas.

Nosacītā pieeja

8.9. Ja ES finansējums ir atkarīgs no īpašu prasību izpildes attiecībā uz izmaksu attiecināmību, Palāta novērtē, vai šīs prasības ir izpildītas. Ja Komisijas iemaksas vairāku līdzekļu devēju projektos tiek apvienotas ar pārējo līdzekļu devēju ieguldījumu un ja tās nav paredzētas īpašiem identificējamiem izdevumu posteņiem, Komisija pieņem, ka ES attiecināmības noteikumi ir ievēroti, ja vien kopsummā iekļauta pietiekama attiecināmo izdevumu summa, kas sedz ES iemaksu. Šī Komisijas piemērotā nosacītā pieeja ierobežo revidentu darbu gadījumos, kad citu līdzekļu devēju iemaksas ir lielas un Komisija tās uzskata par pietiekamām, lai segtu visus neattiecināmos izdevumus, kurus Palāta varētu konstatēt.

([3]) Budžeta atbalsta maksājumi, kurus finansē no vispārējā budžeta, 2015. gadā bija 840 miljoni EUR.

([4]) Maksājumi starptautiskajām organizācijām no vispārējā budžeta 2015. gadā bija 1,7 miljardi EUR. Nav iespējams pateikt, cik lielai daļai no šīs summas piemēroja nosacīto pieeju, jo Komisija to atsevišķi neuzrauga.

Revīzijas tvērums un pieeja

8.10. Palātas revīzijas pieejas un metodoloģijas galvenie elementi ir aprakstīti ***1.1. pielikumā***. Saistībā ar kategorijas "Globālā Eiropa" revīziju jānorāda še turpmāk sniegtā informācija.

a) Revīzijā pārbaudīja 156 darījuma izlasi, kā noteikts ***1.1. pielikuma*** 7. punktā. Izlase ir veidota tā, lai pārstāvētu visu darījumu diapazonu attiecīgajā DFS kategorijā. 2015. gada izlasē ietilpa 64 darījumi, kurus bija apstiprinājušas ES delegācijas 12 saņēmējvalstīs ([5]), un 92 darījumi, kurus bija apstiprinājuši Komisijas centrālie dienesti un 36 no kuriem humānās krīzes zonās īstenoja Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ģenerāldirektorāta (ĢD *ECHO*) partneri.

b) Ja tika atklātas kļūdas, revidenti pārbaudīja attiecīgās sistēmas, lai noteiktu konkrētas sistēmu nepilnības.

c) Revidenti izvērtēja Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāta (ĢD *DEVCO*) un Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās ģenerāldirektorāta (ĢD *NEAR*) gada darbības pārskatus.

Darījumu pareizība

8.11. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***8.1. pielikumā***. No Palātas revidētajiem 156 darījumiem 40 (26 %) darījumos bija kļūdas ([6]). Pamatojoties uz 30 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis ir 2,8 % ([7]).

8.12. Ja no revidētās 156 darījumu izlases izslēdz septiņus budžeta atbalsta darījumus un 23 darījumus, kam piemēro nosacīto pieeju, kā aprakstīts 8.6.–8.9. punktā, aplēstais kļūdu līmenis ir 3,8 % ([8]).

8.13. Attiecībā uz septiņiem skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumiem Komisijai bija pietiekami daudz informācijas, lai novērstu vai atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu pieņemšanas. Ja visa šī informācija būtu izmantota kļūdu novēršanai vai atklāšanai un labošanai, tad aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 1 procentpunktu zemāks ([9]). Deviņos citos darījumos Palāta atrada kļūdas, kuras būtu bijis jāatklāj līdzekļu saņēmēju ieceltajiem revidentiem. Šie gadījumi veidoja 0,6 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī.

([5]) Šādās valstīs: Afganistāna, Albānija, Azerbaidžāna, Bosnija un Hercegovina, Ķīna, Ēģipte, Izraēla, Moldova, Mjanma, Palestīna, Tanzānija un Tunisija.

([6]) Dažos maksājumos bija vairāk nekā viena kļūda. Kopā Palāta konstatēja 46 kļūdas.

([7]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 1,0 % līdz 4,6 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

([8]) 126 darījumi, zemākā kļūdu robeža: 1,6 %, augstākā kļūdu robeža: 6,0 %, 95 % pārliecības.

([9]) 0,9 % gadījumu (piecos gadījumos) Komisija pati pieļāva kļūdu, bet 0,1 % gadījumu (divos gadījumos) kļūdu pieļāva līdzekļu saņēmēji.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.14. Tas, cik lielā mērā dažādi kļūdu veidi ietekmēja 2015. gadam aplēsto kļūdu līmeni, ir atspoguļots ***8.2. attēlā***.

8.2. attēls. "Globālā Eiropa". Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums

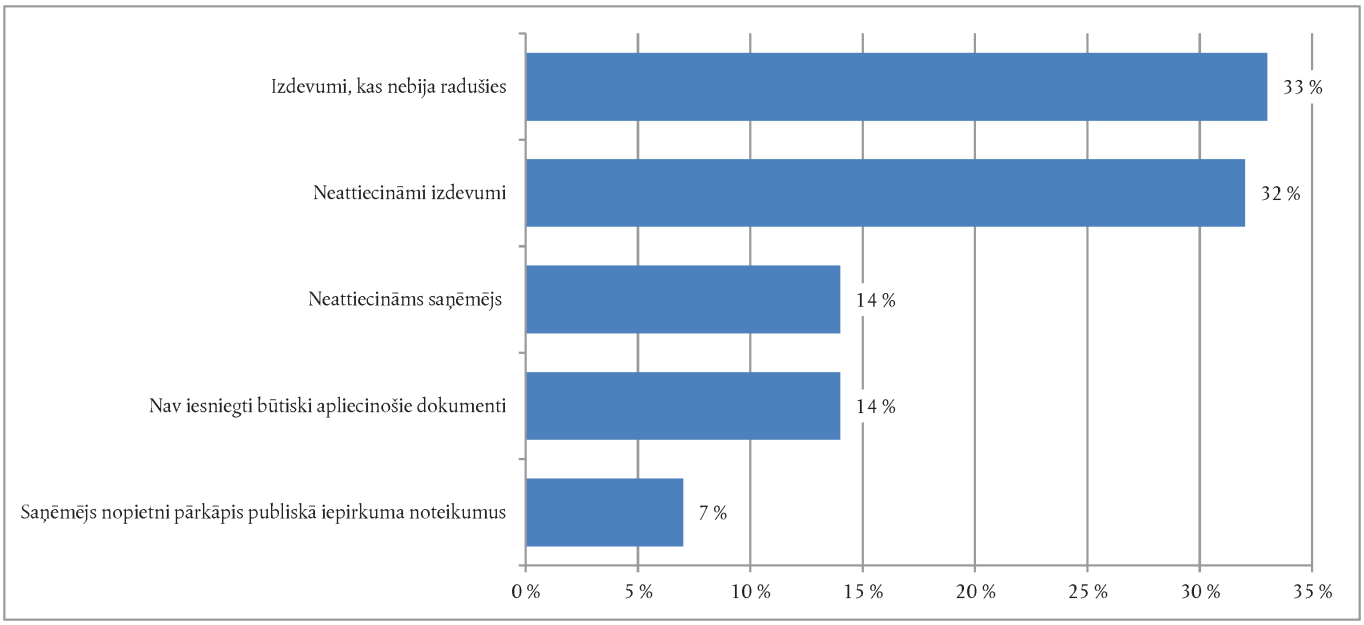

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.15. Nozīmīgākais kļūdu veids (11 gadījumos no 30), kas atbilst 32 % no aplēstā kļūdu līmeņa, ir neattiecināmi izdevumi. Tie ir izdevumi par darbībām, kuras nav paredzētas līgumā (sk. ***8.3. izcēlumu***) vai kuras notikušas ārpus attiecināmības perioda, neatbilstība noteikumam par izcelsmi, neattiecināmi nodokļi un netiešās izmaksas, kuras nepareizi pieskaitītas kā tiešās izmaksas.

8.3. izcēlums. Neattiecināmi izdevumi: darbības, kuras nav paredzētas līgumā

Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD DEVCO) – Mjanma

Revidenti pārbaudīja Komisijai deklarētus un tās pieņemtus izdevumus, kas bija iemaksa starptautiskajai organizācijai ar mērķi samazināt injicējamo narkotiku lietošanu un kaitīgās sekas. ES ieguldījums bija 800 000 EUR.

Šo pasākumu īstenojošā starptautiskā organizācija bija deklarējusi 16 000 EUR kā darbinieku mācību izmaksas. Tā kā iemaksas nolīgumā mācības nebija minētas, šīs izmaksas ir neattiecināmas.

KOMISIJAS ATBILDES

8.3. izcēlums. Neattiecināmi izdevumi: darbības, kuras nav paredzētas līgumā

Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD *DEVCO*) – Mjanma

Iepriekšēja informatīva vēstule par atgūšanu organizācijai jau ir nosūtīta.

Kas attiecas uz citām izmaksām, delegācija turpinās nodrošināt to, lai īstenotājpartneri un projektu vadītāji būtu informēti, ka iesniegtajiem finanšu pārskatiem jāatbilst visiem nosacījumiem, kas paredzēti attiecīgajā līgumā. Attiecībā uz izmaksu sadalījumu projekta periodā īpaša uzmanība tiks veltīta gadījumiem, kad ir konstatēti priekšlaicīgi vai kavēti tēriņi.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.16. No aplēstā kļūdu līmeņa 33 % atbilda sešiem gadījumiem, kad Komisija pieņēma (un reizēm arī noskaidroja) izdevumus, kuri laikā, kad Komisija tos pieņēma, vēl nebija radušies (sk. ***8.4. izcēlumu***).

8.4. izcēlums. Izmaksas, kas par attiecīgo darbību reāli nav radušās

Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ģenerāldirektorāts (ĢD ECHO*) – vairāku valstu pasākums (Sīrijas Arābu Republika, Jordānija un Libāna)*

Revidenti pārbaudīja Komisijai deklarētus un tās pieņemtus izdevumus, kas bija dotācija starptautiskajai organizācijai, kura risināja Sīrijas krīzi. ES dotācija bija 5 800 000 EUR.

Daļa šīs darbības izmaksu bija finansējums par pārtikas pārvadājumiem. Humānās palīdzības organizācija kļūdaini pieprasīja no ES 8 500 EUR pārtikas pārvadājumiem, lai gan tos jau finansēja cits līdzekļu devējs.

*Ārpolitikas instrumentu dienests (*FPI*) – galvenais birojs*

Revidenti pārbaudīja Komisijai deklarētus un tās pieņemtus izdevumus, kas bija dotācija ar mērķi atbalstīt ballistisko raķešu neizplatīšanu. Šo darbību, kuras budžets bija 930 000 EUR, pilnībā finansēja *FPI*.

Līdzekļu saņēmējs – Eiropā bāzēts pētniecības fonds – deklarēja aplēstās personāla izmaksas, kas pārsniedza faktiski radušās izmaksas.

8.17. 14 % aplēstā kļūdu līmeņa (astoņi gadījumi) veido izdevumi, kuriem trūkst svarīgu apliecinošo dokumentu.

KOMISIJAS ATBILDES

8.4. izcēlums. Izmaksas, kas par attiecīgo darbību reāli nav radušās

Ārpolitikas instrumentu dienests (*FPI*) – galvenais birojs

FPI *balstās uz izdevumu pārbaudes pārskatiem pirms galīgo dotāciju maksājumu veikšanas. Lai gan pārskatā par šo līgumu netika identificēta šī konkrētā kļūda, Komisija jau bija konstatējusi saņēmēja kļūdu, izmantojot savu* ex post *kontroles mehānismu sistēmu.*

FPI *veiks arī pasākumus ar mērķi uzlabot tās pašreizējo izdevumu pārbaudes pārskatu sistēmu, sekojot ĢD* DEVCO *piemēram.*

Komisija pašlaik ir neattiecināmo līdzekļu atgūšanas procesā, lai nodrošinātu ES finansiālo interešu efektīvu aizsardzību.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.18. Viens gadījums bija neattiecināma līdzekļu saņēmēju kategorija (sk. ***8.5. izcēlumu).***

8.5. izcēlums. Neattiecināms līdzekļu saņēmējs

Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra (EACEA) – *Azerbaidžāna*

Revidenti pārbaudīja *EACEA* izpildaģentūrai deklarētus un tās pieņemtus izdevumus (16 500 EUR) ar mērķi veicināt Eiropas sadarbību jaunatnes jomā. Dotācija bija izmaksāta jaunatnes klubam, kuru revidentiem neizdevās atrast, lai pārbaudītu apliecinošos dokumentus.

8.19. 7 % aplēstā kļūdu līmeņa veido četri gadījumi, kuros līdzekļu saņēmējs nebija ievērojis iepirkuma noteikumus.

8.20. Papildus skaitļos izteiktajām kļūdām Palāta konstatēja 16 skaitļos neizsakāmas kļūdas, kas bija saistītas ar likumisko vai līgumisko saistību neievērošanu.

8.21. Septiņos pārbaudītajos budžeta atbalsta darījumos nebija likumības kļūdu (sk. arī 2015. gada pārskata par Eiropas attīstības fondiem 38. punktu).

Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles elementu pārbaude

Gada darbības pārskatu pārbaude

8.22. Saskaņā ar rotācijas principu, ko piemēro kategorijā "Globālā Eiropa" ([10]), Palāta pārbaudīja Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāta (ĢD *NEAR*) 2015. gada darbības pārskatu.

KOMISIJAS ATBILDES

8.5. izcēlums. Neattiecināms līdzekļu saņēmējs

Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra (*EACEA*) – Azerbaidžāna

Pēc šā konstatējuma, kas liecināja par iespējamu pārkāpumu/krāpnieciskām darbībām, Komisija veica pasākumus un ievēroja piemērojamos noteikumus un procedūras, kā arī informēja attiecīgo struktūru (Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (OLAF)*). Komisija veica arī nepieciešamos pasākumus izmaksāto līdzekļu atgūšanai.*

([10]) Iepriekšējos gados Palātas revidenti pārbaudīja Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ģenerāldirektorāta (ĢD *ECHO*) 2014. gada darbības pārskatu un Ārpolitikas instrumentu dienesta (*FPI*) 2013. gada darbības pārskatu.

8.23. Savā ticamības deklarācijā par 2015. gadu ĢD *NEAR* ģenerāldirektors uzskata, ka abos ĢD *NEAR* pārvaldītajos finanšu instrumentos (tie ir Eiropas kaimiņattiecību instruments (EKI) un Pirmspievienošanās palīdzības instruments (*IPA*)) riskam pakļautās summas finansiālā ietekme ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa ([11]) un vidējais noteiktais kļūdu īpatsvars ([12]) visam ĢD ir 1,12 %. Šis apgalvojums nesaskan ar mūsu revīzijas darbu. Tā kā šis bija ĢD *NEAR* pirmais darbības gads, ģenerāldirektorāts ir izstrādājis jaunu metodoloģiju kļūdu īpatsvaru aprēķināšanai dažādajām programmām un pārvaldības veidiem. ĢD *NEAR* gada darbības pārskatā atzīst, ka piemērotā pieeja vēl jāuzlabo. Palāta nespēja pilnībā izvērtēt dažādās metodes, jo ĢD *NEAR* informāciju reizēm sniedza ar kavēšanos. Palāta padziļināti izskatīs ģenerāldirektorāta 2016. gada darbības pārskatu.

8.24. ĢD *NEAR* aprēķināja atlikušo kļūdu īpatsvaru 90 % savu izdevumu, iznākumā iegūstot trīs īpatsvarus ([13]): atlikušo kļūdu īpatsvaru Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*) tiešajai pārvaldībai, atlikušo kļūdu īpatsvaru *IPA* netiešajai pārvaldībai un atlikušo kļūdu īpatsvaru Eiropas kaimiņattiecību instrumenta (EKI) visa veida pārvaldībai. Atlikušajiem 10 % izdevumu ĢD *NEAR* izmantoja citus pārliecības iegūšanas avotus.

8.25. ĢD *NEAR* noteica katru no šiem trim atlikušo kļūdu īpatsvariem pēc atšķirīgas metodes.

a) Atlikušo kļūdu īpatsvaru EKI (0,64 %) noteica ārējs līgumslēdzējs, kura izmantotā metode līdzinās Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāta (ĢD *DEVCO*) atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķinā izmantotajai metodei ([14]).

b) ĢD *NEAR* aprēķināja atlikušo kļūdu īpatsvaru *IPA* darījumiem tiešajā pārvaldībā (1,62 %), pamatojoties uz paša ģenerāldirektorāta veiktajām darījumu izlases *ex post* pārbaudēm.

([11]) Riskam pakļautā summa ir 0,84 % no maksājumiem Eiropas kaimiņattiecību instrumentam un 1,63 % no maksājumiem Pirmspievienošanās palīdzības instrumentam.

([12]) Riskam pakļautās kopējās summas attiecība pret visu samaksāto summu.

([13]) ĢD *NEAR* iedalīja kontroles vidi piecos galvenajos atzaros: tieši pārvaldīts iepirkums, tieši pārvaldītas dotācijas, tieši pārvaldīts budžeta atbalsts, saņēmējvalstu īstenotā netiešā pārvaldība un pilnvarotu struktūru īstenotā netiešā pārvaldība.

([14]) Palāta aplūkoja šīs metodoloģijas būtību 2012. gada pārskatā par Eiropas attīstības fondiem un konstatēja, ka tā kopumā bija piemērota konkrētajam mērķim.

PALĀTAS APSVĒRUMI

c) Attiecībā uz atlikušo kļūdu īpatsvara metodoloģiju, ko piemēroja *IPA* darījumiem netiešajā pārvaldībā kopā ar saņēmējvalstīm, ĢD *NEAR* paļāvās uz saņēmējvalstu revīzijas iestādēm. Tomēr, tā kā datu kopa nebija pietiekami liela, ĢD *NEAR* papildināja iegūtos rezultātus ar vēsturisko atlikušo kļūdu īpatsvaru šim pārvaldības veidam. Tika iegūts kļūdu īpatsvars diapazonā no 0,02 līdz 1,84 % ([15]).

8.26. Pārvaldības veids "saņēmējvalstu īstenotā netiešā pārvaldība" attiecas uz 37 % maksājumu, kas veikti saskaņā ar *IPA*. Palāta uzskata, ka atlikušo kļūdu aprēķins, kurā revīzijas iestāžu nestatistiskas izlases rezultāti tiek kombinēti ar ĢD *NEAR* aprēķināto vēsturisko atlikušo kļūdu īpatsvaru, nav pietiekami reprezentatīvs un nesniedz pietiekami precīzu informāciju par riskam pakļauto maksājumu summu. Pastāv risks, ka šis aprēķins, kas daļēji neatbilst Komisijas norādījumiem ([16]), nepietiekami novērtē kļūdu līmeni un tādējādi, iespējams, varētu ietekmēt ģenerāldirektora sniegto pārliecību (piemēram, ģenerāldirektors varētu neformulēt atrunas) ([17]).

KOMISIJAS ATBILDES

8.26. *Valstīm, kas strādā netiešas pārvaldības ar saņēmējvalstīm (*IMBC*) vidē un kurām tika aprēķināts atlikušo kļūdu īpatsvars (*RER*), proti, Horvātijai, bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai un Turcijai, pēdējo desmit gadu laikā ir bijusi stabila kontroles vide. Tādējādi ĢD nebija pamata paredzēt paaugstinātu risku šajā vidē. Kontroles sistēma ietvēra 100 %* ex ante *kontroles mehānismu konkursiem un iepirkumiem un ļoti rūpīgu grāmatojumu noskaidrošanas procedūru maksājumiem, kā arī regulāras Komisijas operatīvās pārbaudes. Papildus vietējām iestādēm, kuras Komisija ir pilnvarojusi pēc rūpīga pilnvarošanas revīzijas procesa, ir savas pārbaudes gan procesa līgumu slēgšanas fāzē, gan maksājumu fāzē. Revīzijas iestādes šajās valstīs veic vietējo iestāžu darījumu papildu pārbaudes. Tas rada zema riska vidi un nodrošina kļūdu īpatsvaru, kas ir zemāks par būtiskuma slieksni deviņos no pēdējiem desmit gadiem.*

2015. gads bija pirmais, kad tika pieprasīts valstu revīzijas iestāžu atzinums. Ņemot vērā, ka šo valstu iegūtais kļūdu īpatsvars bija ievērojami zemāks (0,02 %) par vidējo vēsturisko līmeni (zem 2 %) un balstījās uz nestatistisko izlasi, centrālā vērtība (0,91 %) tika noteikta pēc vidējās vērtības starp 2015. gada vidējo gada īpatsvaru (0,02 %) un augstāko atlikušo kļūdu īpatsvaru (1,84 %), kas tika uzrādīts kā 2012. gada vidējais gada īpatsvars, un ievērojot 2005. plānošanas gada līgumus. Tas bija paredzēts pēdējo gadu konservatīvas un piesardzīgas pieejas uzturēšanai.

Tas balstījās uz Budžeta ĢD vadlīniju 2. pielikumu par atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķināšanu, kur ir aprakstītas darbības, kas jāveic iepriekš minētajās situācijās.

Rezultātā Komisija neuzskata, ka būtu nepieciešama atruna, jo iegūtais būtiskuma līmenis bija zemāks par 2 %.

([15]) Lai aprēķinātu riskam pakļauto summu, ĢD *NEAR* izmantoja centrālo vērtību 0,91 %.

([16]) Budžeta ģenerāldirektorāta norādījumi par kļūdu īpatsvaru aprēķināšanu 2015. gada darbības pārskatos.

([17]) Palātas secinājumi par atlikušo kļūdu īpatsvaru un riskam pakļauto summu attiecībā uz saņēmējvalstu veikto netiešo pārvaldību sakrīt ar secinājumiem, ko izdarījis Komisijas Iekšējās revīzijas dienests, kurš izskatīja ĢD *NEAR* 2015. gadam piemēroto atlikušā kļūdu īpatsvara aprēķināšanas metodoloģiju.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.27. Atlikušo kļūdu īpatsvars nav aprēķināts *IPA* īstenošanā piemērotajam pārvaldības veidam "pilnvarotu struktūru īstenotā netiešā pārvaldība", kas attiecas uz 15 % saskaņā ar šo instrumentu 2015. gadā veiktajiem maksājumiem.

8.28. Palāta izskatīja arī Starptautiskās sadarbības un attīstības ĢD (ĢD *DEVCO*) 2015. gada darbības pārskatu, un rezultāti ir aprakstīti Palātas sagatavotajā Gada pārskatā par 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu (49.–53. punkts).

Darījumu pārbaudēs atklātās sistēmu nepilnības

8.29. Pārbaudot darījumus kategorijā "Globālā Eiropa", ir atklātas dažas kontroles nepilnības Komisijas sistēmās. Kā norādīts 8.13. punktā, līdzekļu saņēmēju iecelto revidentu veiktajās izdevumu pārbaudēs reizēm nebija atklātas kļūdas, kā iznākumā Komisija bija pieņēmusi neattiecināmas izmaksas ([18]). Palātas veiktajās pārbaudēs atklājās arī, ka Komisija reizēm nokavē izdevumu validāciju, pilnvarošanu un samaksāšanu.

8.30. Pieci no Palātas pārbaudītajiem darījumiem ir saistīti ar mērķsadarbības ([19]) līgumiem, kurus visus finansēja saskaņā ar Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumentu. Tā kā mērķsadarbības līgumi ir līdzīgi dotācijas līgumiem, tiem piemēro vispārējo prasību par peļņas negūšanu ([20]).

KOMISIJAS ATBILDES

8.27. *Komisija atzīmē, ka, lai gan 2015. gada* IPA *atlikušo kļūdu īpatsvars neattiecās uz* IMEE *pārvaldības veidu, tam bija šādi pārliecības iegūšanas avoti: 1) pīlāru novērtējums; 2) regulāri pārskati no iesaistītām pilnvarotām struktūrām; 3) operatīvās pārbaudes; 4) pārbaudes misijas.*

Komisija uzsver arī, ka 2015. gadā IPA IMEE *ietvaros 94 % veidoja priekšfinansējuma maksājumi.*

8.29. *ĢD* DEVCO *plāno piemērot kvalitātes nodrošināšanas sistēmu arī izdevumu pārbaudēm, kuru veikšanu tieši pasūta līdzekļu saņēmēji. Tomēr, ņemot vērā to, ka sistēmas trūkumi ir daļēji saistīti ar trūkumiem darba uzdevumos šiem uzdevumu veidiem, ĢD* DEVCO *vispirms pārskatīs šos darba uzdevumus. Papildus stingrākām kvalitātes prasībām darba uzdevumu pārskatīšana ietvers skaidrāku fokusēšanos uz nodrošināšanas mērķiem lietderīgiem rezultātiem.*

([18]) No deviņiem 8.13. punktā minētajiem gadījumiem pieci attiecas uz ĢD *NEAR*, trīs – uz ĢD *DEVCO*, savukārt viens – uz *FPI*.

([19]) Mērķsadarbība ir Komisijas izstrādāts iestāžu spējas veidošanas instruments, saskaņā ar kuru ES dalībvalstu publiskās iestādes sadarbojas ar saņēmējvalstu publiskajām iestādēm, turklāt jāsasniedz noteikti rezultāti, par ko ir panākta kopīga vienošanās ar Komisiju.

([20]) Bezpeļņas princips atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.), 125. panta 4. punkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.31. Palāta konstatēja, ka Komisijas izstrādātajos un mērķsadarbības instrumenta ietvaros piemērojamajos konkrētajos noteikumos attiecībā uz izmaksu segšanu ar vienreizēju maksājumu vai pēc vienotas likmes nav noteikts maksimālais apmērs finansējumam, kura mērķis galvenokārt ir segt dalībvalsts partnera netiešās izmaksas. Revidētajos līgumos vienotas likmes vai vienreizēja maksājuma finansējums svārstījās robežās no 15 % līdz 27 % no kopējām izmaksām. Salīdzinājumam – dotācijas līgumos netiešo izmaksu maksimālais apmērs parasti ir 7 % ([21]), tātad pastāv risks, ka īstenotājas dalībvalsts partneris gūst peļņu.

Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāta (ĢD DEVCO*) sistēmu novērtējums*

8.32. Palāta novērtēja ĢD *DEVCO* sistēmas, un revidentu darba izvērsti rezultāti ir aprakstīti Palātas Gada pārskatā par 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fondu (39.–53. punkts).

Secinājumi un ieteikumi

Secinājums par 2015. gadu

8.33. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kategorijas "Globālā Eiropa" izdevumos kļūdu līmenis ir būtisks.

KOMISIJAS ATBILDES

8.31. *Komisija gatavo Mērķsadarbības rokasgrāmatas atjauninājumu, kā arī jaunu Komisijas lēmumu. Palātas pārskatā iekļautais konstatējums tiks ņemts vērā.*

([21]) Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012, 124. panta 4. punkts.

8.34. Šajā DFS kategorijā darījumu pārbaudes norāda, ka konkrētajā datu kopā aplēstais kļūdu līmenis ir 2,8 % (sk. ***8.1. pielikumu***).

Ieteikumi

8.35. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi ([22]), ir izklāstīti ***8.2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta sniedza septiņus ieteikumus. Komisija ir pilnībā ieviesusi piecus ieteikumus, viens ir ieviests lielākajā daļā aspektu, bet vēl viens – dažos aspektos.

8.36. Palātas veikto darījumu pārbaužu rezultāti liecina, ka, tāpat kā iepriekšējos gados, kontroles mehānismi, kuru uzdevums ir atklāt un novērst kļūdas dotācijas līgumos, reizēm nedarbojās ([23]). Palāta 2011. gada pārskatā ieteica Komisijai uzlabot dotāciju pārraudzību un atkārtoja šo ieteikumu 2014. gada pārskatā. Palāta apzinās, ka Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD *DEVCO*) pašlaik ievieš jaunus pasākumus, tostarp sistemātisku uzraudzību un apmeklējumus uz vietas, bet, tā kā šīs darbības vēl nav izpildītas, to ietekmi varēs novērtēt tikai nākamajos gados.

8.37. Kā norādīts 8.29. punktā, Palātas veiktās pārbaudes liecina, ka līdzekļu saņēmēju nolīgto revidentu izdevumu pārbaužu kvalitāte neatbilst standartam. Palāta novēroja šo nepilnību jau agrākās revīzijās un 2012. gada pārskatā ieteica Komisijai veikt pasākumus ar mērķi uzlabot izdevumu pārbaužu kvalitāti.

([22]) Šīs pārbaudes mērķis bija pārliecināties, ka, reaģējot uz Palātas ieteikumiem, ir ieviesti un pastāv koriģējoši pasākumi, nevis novērtēt, cik efektīvi tie ir īstenoti.

([23]) 84 % no revidentu skaitļos izteiktajām kļūdām attiecībā uz 2015. gadu ir saistītas ar dotācijas nolīgumiem.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
8.38. Pamatojoties uz iepriekšējo ieteikumu izpildes izskatīšanu, kā arī uz konstatējumiem un secinājumu par 2015. gadu, Palāta ir sagatavojusi turpmāk minētos ieteikumus.	
— **1. ieteikums.** Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorātam (ĢD *DEVCO*) un Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās ģenerāldirektorātam (ĢD *NEAR*) jāuzlabo kvalitāte izdevumu pārbaudēs, ko veic līdzekļu saņēmēju nolīgti revidenti, konkrēti, ieviešot tādus jaunus pasākumus kā kvalitātes kontroltabulu izmantošana saņēmēju nolīgto revidentu darba kvalitātes pārbaudīšanai un revidentu darbuzdevumu izskatīšana.	*Komisija pieņem 1. ieteikumu.* *Tā jau izstrādā kvalitātes kontroltabulas, kas tiek izmantotas Komisijas veiktajās revīzijās un pārbaudēs, adaptāciju līdzekļu saņēmēju veikto izdevumu pārbaužu specifiskajām īpašībām, vajadzībām un realizācijas veidiem.*
— **2. ieteikums.** ĢD *NEAR* jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka saskaņā ar mērķsadarbības instrumentu sniegts finansējums atbilst peļņas negūšanas noteikumam un pareizas finanšu pārvaldības principam.	*Komisija pieņem 2. ieteikumu.*
— **3. ieteikums.** ĢD *NEAR* jāpārskata atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķināšanas metodoloģija, lai iegūtu statistiski precīzu informāciju par riskam pakļauto summu attiecībā uz maksājumiem, kuri veikti *IPA* netiešās pārvaldības kārtībā.	*Komisija pieņem 3. ieteikumu.*

2. DAĻA. DROŠĪBA UN PILSONĪBA

8.39. Kategorijas "Drošība un pilsonība" budžets ir neliela, bet aizvien pieaugoša daļa no ES budžeta. Galvenā informācija par darbībām un izdevumiem 2015. gadā ir sniegta ***8.6. attēlā***, kurā var redzēt, ka kopējā revidētā datu kopa ir 1,5 miljardi EUR, neskaitot decentralizētās aģentūras ([24]), jeb aptuveni 1 % ES budžeta. Šajā iedaļā ir aplūkoti 0,8 miljardi EUR, kas iztērēti migrācijas un drošības jomā.

([24]) Palāta sagatavo īpašo gada ziņojumu par katru no iesaistītajām aģentūrām, kuru ir divpadsmit. Pēdējos gados visbiežāk apsvērumi ir attiekušies uz saistību apropriāciju pārmērīgu pārnešanu uz nākamo gadu un uz iekšējās kontroles nepilnībām.

8.6. attēls. DFS 3. kategorija "Drošība un pilsonība". Galvenā informācija par 2015. gadu

(miljardi EUR)

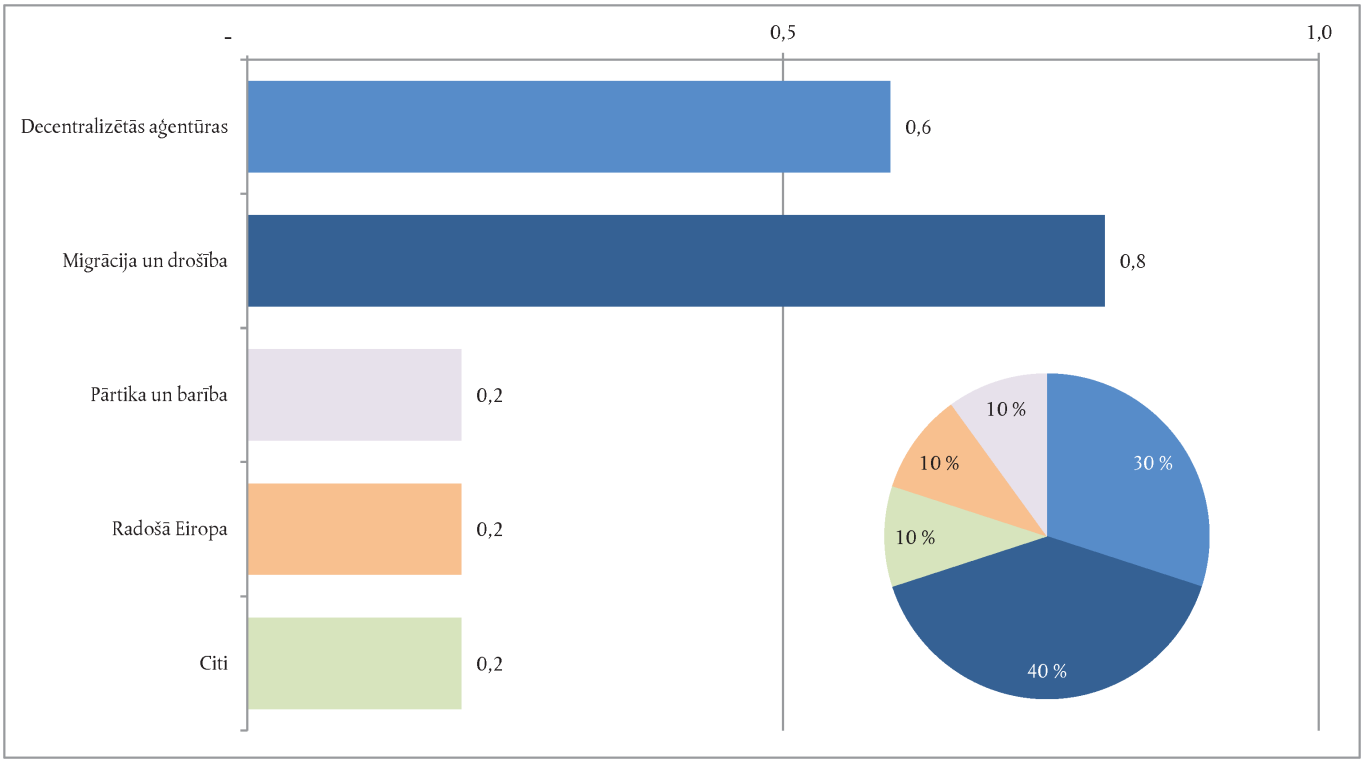

Maksājumi gadā kopā	2,0
– avansi ([1])	*1,3*
+ dzēstie avansa maksājumi ([1])	*1,4*
Visa revidētā datu kopa	**2,1**

([1]) Saskaņā ar pakārtoto darījumu vienādoto definīciju (sīkāk sk. ***1.1. pielikuma*** 7. punktu).

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Kategorijas "Drošība un pilsonība" īss apraksts

8.40. Kategorijā "Drošība un pilsonība" ir iegrupēti dažādi politikas virzieni, kuru kopīgais mērķis ir nostiprināt Eiropas pilsonības jēdzienu, veidojot brīvības, tiesiskuma un drošības telpu bez iekšējām robežām. Izdevumi galvenokārt tiek tērēti trim galvenajiem politikas virzieniem: "migrācija un drošība", "pārtika un barība" un "pamatprogramma "Radošā Eiropa"".

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.41. Lielākā daļa izdevumu kategorijā "migrācija un drošība" nāk no diviem fondiem: Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (*AMIF*) ([25]) un Iekšējās drošības fonda (*ISF*). *AMIF* mērķis ir palīdzēt efektīvi pārvaldīt migrācijas plūsmas, kā arī īstenot, stiprināt un pilnveidot kopēju Savienības pieeju patvērumam un imigrācijai. *ISF* mērķis ir veicināt augsta līmeņa drošību Savienībā, veicinot iekšējās drošības stratēģijas īstenošanu, tiesībaizsardzības sadarbību un Savienības ārējo robežu pārvaldīšanu. *ISF* veido divi instrumenti: "*ISF* robežas un vīzas" ([26]) un "*ISF* policija" ([27]). Ar instrumentu "*ISF* robežas un vīzas" tiek atbalstīti saskaņoti robežu pārvaldības pasākumi un kopējas vīzu politikas izstrāde. Ar instrumentu "*ISF* policija" tiek atbalstīta tiesībsargājošo struktūru sadarbība un ar drošību saistīta riska un krīžu pārvaldīšanas jaudas uzlabošana. 2014. gadā *AMIF* un *ISF* aizstāja iepriekšējo *SOLID* programmu ("Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība"). Tāpat kā tas bija ar *SOLID* programmu, lielāko daļu *AMIF* un *ISF* līdzekļu dalīti pārvalda dalībvalstis un Komisija.

([25]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 516/2014, ar ko izveido Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, groza Padomes Lēmumu 2008/381/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumus Nr. 573/2007/EK un Nr. 575/2007/EK un Padomes Lēmumu 2007/435/EK (OV L 150, 20.5.2014., 168. lpp.).

([26]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 515/2014, ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiāla atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām un atceļ Lēmumu Nr. 574/2007/EK (OV L 150, 20.5.2014., 143. lpp.).

([27]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 513/2014, ar ko kā daļu no Iekšējās drošības fonda izveido finansiālā atbalsta instrumentu policijas sadarbībai, noziedzības novēršanai un apkarošanai un krīžu pārvarēšanai un atceļ Padomes Lēmumu 2007/125/TI (OV L 150, 20.5.2014., 93. lpp.).

Revīzijas tvērums un pieeja

8.42. Palātas revidenti pārbaudīja galvenās sistēmas migrācijas un drošības jomā, kuras ir Komisijas Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta (ĢD *HOME*) pārziņā ([28]). Saistībā ar tiešo pārvaldību tas ietvēra to Komisijas sistēmu pārbaudi, kuras piemēro dotācijām un iepirkumam ([29]). Saistībā ar dalīto pārvaldību tas ietvēra pārbaudi attiecībā uz to, kā Komisija ir novērtējusi dalībvalstu sistēmas *SOLID* līdzekļu pārvaldībai ([30]).

Kopsavilkums par apsvērumiem attiecībā uz Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta (ĢD *HOME*) sistēmām

8.43. 2015. gadā Komisija (ĢD *HOME*) migrācijas un drošības politikas jomā tieši pārvaldīja maksājumus 201 miljona EUR apmērā, izmantojot dotācijas un iepirkumu. Komisija piemēroja atbilstošus kontroles mehānismus, kas prasīti finanšu regulā. Palātas veiktajā pārbaudē neatklājās nozīmīgas nepilnības.

8.44. Komisija 2015. gadā veica maksājumus 582 miljonu EUR apmērā ([31]) Komisijas un dalībvalstu kopīgi pārvaldītām programmām. Līdz 2015. gada beigām Komisija bija slēgusi 506 ikgadējās dalībvalstu *SOLID* programmas.

([28]) Revidenti pārbaudīja arī desmit darījumus kategorijā "Drošība un pilsonība", lai iegūtu pierādījumus, ar kuriem papildināt mūsu kopējo novērtējumu par ES darījumu pareizību, kā minēts 1. nodaļas 1.19. punktā.

([29]) Revidenti pārbaudīja Komisijas iekšējās kontroles sistēmas, ko piemēro šiem maksājumiem, kā arī revīzijas izlasi, kurā iekļāva sešas dotācijas un piecas konkursa procedūras.

([30]) Revidenti pārbaudīja izlasi, kurā iekļāva desmit sistēmu revīzijas: Ārējais robežu fonds Vācijā, Francijā, Lietuvā un Maltā; Eiropas Atgriešanās fonds Francijā un Apvienotajā Karalistē; Eiropas Bēgļu fonds Vācijā un Apvienotajā Karalistē; un Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonds Itālijā un Polijā. Šīs programmas atlasīja no 2011. gada programmām, kuras 2014. gadā bija slēgtas. Revidenti pārbaudīja arī, kā Komisija plāno *ex post* revīzijas attiecībā uz dalībvalstu noslēgtajām gada programmām.

([31]) No šīs summas 277 miljoni EUR bija vecie *SOLID* līdzekļi, bet 305 miljoni EUR bija avansa maksājumi jaunajiem fondiem *AMIF* un *ISF*.

PALĀTAS APSVĒRUMI

8.45. Komisija bija revidējusi izlasi ar dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmām, kuras attiecās uz *SOLID* programmām. Pārbaudot šo darbu, Palātas revidenti konstatēja, ka Komisijas revīzijā nebija ietverta pārbaude attiecībā uz to, cik efektīvi iekšējie kontroles mehānismi darbojas saistībā ar svarīgiem procesiem (atlases un līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrām, projektu uzraudzību, maksājumiem un uzskaiti), tā vietā vairāk pievēršoties šo procesu aprakstiem un caurskatpārbaudēm (tās ir paredzētas kontroles procedūru izprašanai un dokumentēšanai), bet tas varētu nebūt pietiekami, lai izdarītu secinājumus par kontroles efektivitāti.

8.46. Lai mazinātu riska faktorus, kuri atklāti šajās sistēmu revīzijās, Komisija veic sistēmu pēcpārbaudes revīzijas, finanšu korekcijas un *ex post* revīzijas. *Ex post* revīzijas veic pēc tam, kad Komisija ir noskaidrojusi dalībvalsts izmaksu pieprasījumu, un rezultātā var tikt atgūti neattiecināmi izdevumi. Komisija pievērš galveno uzmanību nedaudzajiem gadījumiem, kuros tā uzskata, ka dalībvalstu sistēmas nesniedz pamatotu pārliecību par maksājumu likumību un pareizību. Taču, tā kā kontroles mehānismus pārbauda ierobežotā apmērā, kā aprakstīts iepriekšējā punktā, pastāv risks, ka dažas ikgadējās programmas, kuru kontroles sistēmas ir neefektīvas, Komisijā ir atzītas kā pietiekami pārliecinošas un tām nepievērsīs uzmanību Komisijas *ex post* revīzijās. Revīzijas laikā Komisija bija *ex post* revidējusi tikai 13 slēgtas programmas, kuras tā uzskatīja par pietiekamu pārliecību sniedzošām. Ierobežotais revīzijā pārbaudītais apjoms mazina Komisijai deklarēto attiecināmo izdevumu ticamību.

KOMISIJAS ATBILDES

8.45. *Komisija atzīst, ka revīzijas nav iekļāvušas kontroles mehānismu pārbaudi lielākajai daļai nozīmīgāko procesu.*

Tomēr Komisija vēlētos vēlreiz atkārtot, ka dalītas pārvaldības apstākļos pakāpeniski veidojas kontroles mehānismu efektivitātes nodrošināšana ne tikai sistēmas revīzijām, bet arī ar sistēmisku pieeju, no sākumposma, ĢD HOME *operatīvās kontroles apmeklējumiem, gada slēgšanas,* ex post *revīzijām un atbilstoši vienotās revīzijas principam līdz dalībvalsts revīzijas darbībai, kam visā plānošanas perioda garumā jānodrošina, lai revīzija aptvertu visus svarīgākos procesus, kā tas noteikts 2008. gada 5. marta Lēmuma Nr. 456/2008/EK 17. panta 2. punktā.*

Turklāt pirmo Pārvaldīšanas un kontroles sistēmas (MCS) *revīzijas apmeklējumu posmā daži procesi vēl netika sākti, tāpēc nebija revidējami.*

8.1. PIELIKUMS

DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI KATEGORIJĀ "GLOBĀLĀ EIROPA"

	2015	2014
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE		
Kopējais darījumu skaits	**156**	172
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME		
Aplēstais kļūdu līmenis	**2,8 %**	2,7 %
Augstākā kļūdu robeža	4,6 %	
Zemākā kļūdu robeža	1,0 %	

8.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE KATEGORIJĀ "GLOBĀLĀ EIROPA"

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	Palāta iesaka: **1. ieteikums.** Komisijai un īpaši Paplašināšanās ģenerāldirektorātam jānodrošina, lai darbiniekiem dotajās instrukcijās tiktu precizēts, ka summas noskaidrojamas tikai uz radušos izdevumu pamata, nevis uz pašu izdarītu aplēšu pamata.	X						
	2. ieteikums. *FPI* jāakreditē visas KĀDP misijas, izmantojot "sešu pīlāru novērtējumu".			X				*Šā pārskata publikācijas laikā darbojas 10 kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) misijas. Četras misijas pašlaik atbilst FR 60. pantam:* EULEX Kosovo, EUPOL Afghanistan, EUMM Georgia *un* EUPOL COPPS. *Šīs misijas veido būtisku kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) budžeta daļu.* *Turpinās darbs ar mērķi nodrošināt pārējo misiju atbilstību 60. pantam, sākot ar* EUCAP Sahel Niger *un* EUCAP Nestor. *Turklāt Komisija šogad sāks trīs papildu misiju (*EUBAM Rafah, EUAM Ukraine *un* EUCAP Mali*) pīlāru novērtēšanu. Kas attiecas uz vēl neizvērtēto misiju (*EUBAM Libya*), izvērtēšana pašlaik nav iespējama drošības apsvērumu dēļ.*

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	Palāta dod Komisijai turpmākos ieteikumus. **1. ieteikums.** Jānodrošina savlaicīga izdevumu noskaidrošana.	X						
	2. ieteikums. Jāveicina labāka dokumentu pārvaldība īstenošanas partneru un saņēmēju līmenī.	X						
	3. ieteikums. Jāuzlabo līgumu piešķiršanas procedūru pārvaldība, nosakot precīzus atlases kritērijus un labāk dokumentējot vērtēšanas procesu.	X						
	4. ieteikums. Jāveic efektīvi pasākumi, lai uzlabotu ārējo revidentu veikto izdevumu apstiprinājuma pārbaužu kvalitāti.		X					
	5. ieteikums. Jāizveido ārējo attiecību ģenerāldirektorātu vajadzībām saskaņota un stabila metode atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķinam.	X						

9. NODAĻA

Administrācija

SATURS

	Punkts
Ievads	9.1.–9.6.
Daudzgadu finanšu shēmas kategorijas īss apraksts	9.3.–9.4.
Revīzijas tvērums un pieeja	9.5.–9.6.
Darījumu pareizība	9.7.–9.8.
Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles sistēmas elementu pārbaude	9.9.–9.15.
Apsvērumi par konkrētām iestādēm un struktūrām	9.10.–9.15.
Eiropas Parlaments	9.11.
Eiropas Komisija	9.12.
Eiropas Ārējās darbības dienests	9.13.–9.14.
Eiropas Revīzijas palāta	9.15.
Secinājumi un ieteikumi	9.16.–9.18.
Secinājums par 2015. gadu	9.16.
Ieteikumi	9.17.–9.18.

9.1. pielikums. Darījumu pārbaužu rezultāti kategorijā "Administrācija"

9.2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude kategorijā "Administrācija"

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

9.1. Šajā nodaļā ir izklāstīti Palātas konstatējumi par kategoriju "Administrācija" ([1]). Galvenā informācija par darbībām un izdevumiem 2015. gadā ir sniegta ***9.1. attēlā.***

9.1. attēls. Daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 5. kategorija "Administrācija" ([1]). Galvenā informācija par 2015. gadu

(miljardi EUR)

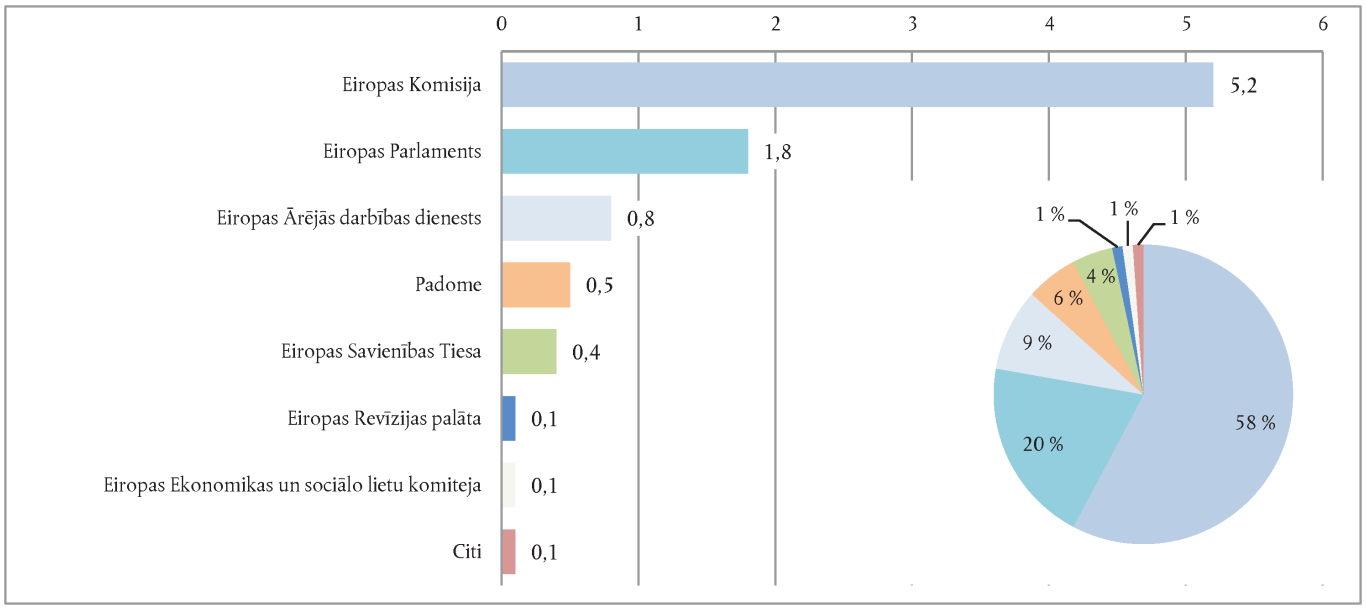

Maksājumi gadā kopā	9,0
– avansi ([2])	*0,1*
+ dzēstie avansa maksājumi ([2])	*0,1*
Visa revidētā datu kopa	**9,0**

([1]) Daļa no administratīvajiem izdevumiem ir iekļauta arī citās DFS kategorijās, ne tikai šajā (5. kategorijā). Apropriācijas, ko 2015. gadā izpildīja citās kategorijās, kopā veido 1,1 miljardu EUR.

([2]) Saskaņā ar pakārtoto darījumu vienādoto definīciju (sīkāk sk. ***1.1. pielikuma*** 7. punktu).

Avots: Eiropas Savienības 2015. gada konsolidētie pārskati.

9.2. Par ES aģentūrām un citām struktūrām Palāta sagatavo atsevišķus ziņojumus ([2]). Palāta nav pilnvarota veikt Eiropas Centrālās bankas finanšu revīziju.

([1]) Kategorijā "Administrācija" ir ietverti visu ES iestāžu administratīvie izdevumi, pensijas un maksājumi Eiropas skolām. Par Eiropas skolām Palāta sagatavo atsevišķu īpašo gada ziņojumu, ko iesniedz Eiropas skolu Valdei. Ziņojuma kopiju nosūta Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.

([2]) Īpašie gada ziņojumi par aģentūrām un citām struktūrām tiek publicēti *Oficiālajā Vēstnesī*.

Daudzgadu finanšu shēmas kategorijas īss apraksts

9.3. Administratīvie izdevumi ietver izdevumus par cilvēkresursiem, kas veido aptuveni 60 % no kopējiem šīs kategorijas izdevumiem, un izdevumus par ēkām, iekārtām, energoresursiem, sakariem un informācijas tehnoloģiju.

9.4. Kopumā Palāta šo DFS kategoriju uzskata par zema riska jomu. Administratīvo izdevumu galvenās riska jomas ir iepirkuma procedūru neievērošana, pakalpojumu, piegādes un būvdarbu līgumu nepareiza izpilde, personāla pieņemšana darbā, kā arī algu, pensiju un piemaksu aprēķināšana.

Revīzijas tvērums un pieeja

9.5. Palātas revīzijas pieejas un metodoloģijas galvenie elementi ir aprakstīti ***1.1. pielikumā***. Saistībā ar kategorijas "Administrācija" revīziju jānorāda še turpmāk sniegtā informācija.

a) Revīzijā pārbaudīja 151 darījuma izlasi, kā noteikts ***1.1. pielikuma*** 7. punktā. Izlase ir veidota tā, lai pārstāvētu izdevumu diapazonu attiecīgajā DFS kategorijā (sk. ***9.1. attēlu*** un 9.3. punktu).

b) Revīzijā pārbaudīja ([3]) arī Eiropas Ārējās darbības dienesta un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja procedūras, kuras piemēro pagaidu darbinieku, līgumdarbinieku un vietējo darbinieku pieņemšanai darbā ([4]), un abu šo iestāžu iepirkuma procedūras ([5]).

([3]) Saskaņā ar rotācijas principu, ko piemēro kopš 2012. gada, sistēmu revīzijā katru gadu aplūko divas vai trīs iestādes vai struktūras, pārbaudot izlasē iekļautos katras iestādes vai struktūras un sistēmas darījumus. 2015. gadā beidzās vairāku gadu cikls, kurā pakāpeniski pārbaudītas visas iestādes un struktūras.

([4]) 2015. gadā revīzijā tika pārbaudītas 20 darbā pieņemšanas procedūras Eiropas Ārējās darbības dienestā (piecas attiecībā uz pagaidu darbiniekiem, deviņas – uz līgumdarbiniekiem un sešas – vietējiem darbiniekiem) un piecas darbā pieņemšanas procedūras Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja birojā (tikai attiecībā uz līgumdarbiniekiem). Šīs procedūras atlasīja kā gadījumizlasi.

([5]) 2015. gadā revīzijā tika pārbaudītas 20 iepirkuma procedūras Eiropas Ārējās darbības dienestā (četras procedūras, kuras bija īstenojis centrālais dienests, un 16 procedūras, kuras bija īstenojušas delegācijas) un piecas Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja īstenotas iepirkuma procedūras. Šīs procedūras atlasīja pēc revidentu ieskatiem.

c) Tika pārbaudīti to Komisijas ģenerāldirektorātu un biroju gada darbības pārskati, kuri galvenokārt atbild par administratīvajiem izdevumiem ([6]), kā arī visu pārējo iestāžu un struktūru gada darbības pārskati.

9.6. Eiropas Revīzijas palātas izdevumus revidē ārēja revidentu komercsabiedrība ([7]). Tās veiktās revīzijas rezultāti saistībā ar Revīzijas palātas 2015. gada 31. decembrī noslēgtā gada finanšu pārskatiem ir izklāstīti 9.15. punktā.

DARĪJUMU PAREIZĪBA

9.7. Darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***9.1. pielikumā***. No Palātas revidētā 151 darījuma 22 (14,6 %) darījumos bija kļūdas. Pamatojoties uz septiņām skaitļos izteiktām kļūdām, aplēstais kļūdu līmenis ir 0,6 % ([8]).

9.8. Tas, cik lielā mērā dažādi kļūdu veidi ietekmēja 2015. gadam aplēsto kļūdu līmeni, ir attēlots ***9.2. attēlā***.

9.2. attēls. "Administrācija". Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums

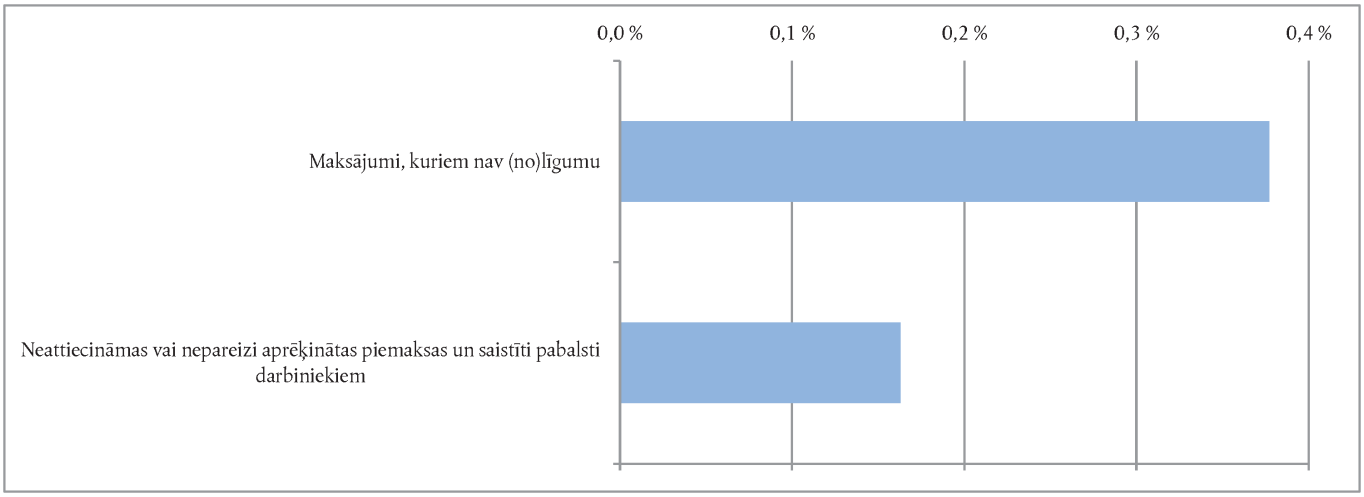

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

([6]) Cilvēkresursu un drošības ģenerāldirektorāts, Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (PMO), Infrastruktūras un loģistikas birojs Briselē un Informātikas ģenerāldirektorāts.

([7]) *PricewaterhouseCoopers, Société à responsabilité limitée, Réviseur d'Entreprises.*

([8]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 0,0 % līdz 1,2 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

PALĀTAS APSVĒRUMI

GADA DARBĪBAS PĀRSKATU UN CITU IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS ELEMENTU PĀRBAUDE

9.9. Pārbaudītajos iestāžu un struktūru gada darbības pārskatos un iekšējās kontroles sistēmās Palāta nekonstatēja nopietnas nepilnības. Palātas apsvērumu kopsavilkums ir sniegts 9.10.–9.15. punktā.

Apsvērumi par konkrētām iestādēm un struktūrām

9.10. Palāta neatrada nopietnas nepilnības saistībā ar pārbaudītajiem aspektiem Padomē, Eiropas Savienības Tiesā, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā, Reģionu komitejā, Eiropas Ombuda birojā un Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja birojā. Še turpmāk izklāstītie apsvērumi ir par pamatu formulētajiem ieteikumiem (sk. 9.18. punktu) ([9]).

Eiropas Parlaments

9.11. No 16 pārbaudītajiem Eiropas Parlamenta darījumiem viens bija saistīts ar politisko grupu ([10]). Palāta konstatēja nepilnības kontroles mehānismos, kurus piemēroja 2014. gadā veiktu, bet 2015. gadā noskaidrotu izdevumu pilnvarošanai un veikšanai, un saistītajās iepirkuma procedūrās.

EIROPAS PARLAMENTA ATBILDE

9.11. *Parlaments pieņem zināšanai Revīzijas palātas apsvērumu un ir pienācīgi informējis attiecīgo politisko grupu. Saskaņā ar 1. pantu Prezidija 2003. gada 30. jūnijā pieņemtajos Noteikumos par budžeta 4 0 0. postenī paredzēto apropriāciju izlietojumu "[p]olitiskās grupas pārvalda tām piešķirtos līdzekļus atbilstoši netiešās pārvaldības principiem, pēc analoģijas piemērojot Finanšu regulas 60. pantu, un tādējādi tiek ņemtas vērā politisko grupu konkrētās vajadzības".*

([9]) Laikā no 2012. līdz 2015. gadam Palāta ir pārbaudījusi administratīvos izdevumus pēc rotācijas principa, un katru gadu Palāta ir devusi ieteikumus ar mērķi uzlabot attiecīgo iestāžu un struktūru iekšējās kontroles sistēmas.

([10]) Attiecīgais tiesiskais regulējums ir "Prezidija 2003. gada 30. jūnijā pieņemtie noteikumi par apropriāciju izmantošanu no 4 0 0. budžeta pozīcijas" (jaunākie grozījumi izdarīti ar Prezidija 2014. gada 14. aprīļa un 2015. gada 27. aprīļa lēmumiem). Politiskās grupas pārvalda tām piešķirtos līdzekļus atbilstoši netiešās pārvaldības principiem, pēc analoģijas piemērojot Finanšu regulas 60. pantu, un tādējādi tiek ņemtas vērā politisko grupu konkrētās vajadzības.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Eiropas Komisija

9.12. Tāpat kā iepriekšējos gados ([11]) Palāta konstatēja dažas nepilnības ģimenes pabalstu administrēšanā un dažas kļūdas Atalgojuma un individuālo tiesību biroja (*PMO*) izdarītajā darbinieku izmaksu aprēķinā.

KOMISIJAS ATBILDES

9.12. *Ir veikti pasākumi, lai novērstu konstatētās nepilnības.*

*No 2016. gada visi ģimenes pabalsti, ko piešķir, pamatojoties uz laulātā ienākumiem, būs ar beigu datumu ≤ n+4 (n ir pēdējais gads, kurā Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (*PMO*) iegūst informāciju par laulātā ienākumiem). Tā rezultātā tiks veikta standarta pārbaude pirms Civildienesta noteikumu 85. pantā noteiktā atgūšanas perioda termiņa beigām.*

Turklāt Sysper *informācijas sistēmas proaktīvo paziņojumu sistēma tiek izstrādāta saskaņā ar plānu (2016. gadam), lai atvieglotu ģimenes pabalstu pārvaldību, izmantojot attiecīgajiem darbiniekiem nosūtītus paziņojumus.*

Iekšējās kontroles sistēmas stiprināšana (piemēram, izmantojot mērķorientētas mācības) ir vēl vairāk mazinājusi nepilnību risku darbinieku izmaksu aprēķinos.

Eiropas Ārējās darbības dienests

9.13. Palāta konstatēja nepilnības delegāciju piemērotajās vietējo darbinieku darbā pieņemšanas procedūrās. Trijos no sešiem pārbaudītajiem gadījumiem trūka pārredzamības, jo nebija pietiekamu pierādījumu par to, ka bija izpildīti visi vajadzīgie procedūras posmi.

EIROPAS ĀRĒJĀS DARBĪBAS DIENESTA ATBILDE

9.13. *Lai gan EĀDD uzskata, ka ir izpildītas visas juridiskās prasības, tiek arī atzīts, ka pastiprināta dokumentācija palielinātu procesa pārredzamību. Šā iemesla dēļ mēs esam precizējuši darbā pieņemšanas procedūras norādījumos delegācijām, jo īpaši attiecībā uz priekšatlases posmu.*

9.14. Palāta konstatēja arī nepilnības delegāciju organizētās iepirkuma procedūrās, kuras piemēroja līgumiem ar vērtību zem 60 000 EUR ([12]). Piecos no 12 pārbaudītajiem gadījumiem delegācijas pienācīgi neizvērtēja, vai konkursa piedāvājumi atbilda tehniskajām specifikācijām, vai tās bija sagatavojušas konkursa dokumentus, kuros bija nepilnīga, nepareiza vai nekonsekventa informācija. Vēl vienā citā gadījumā nebija pamatota izņēmuma sarunu procedūras izmantošana, kad piedalījās tikai viens pretendents.

EIROPAS ĀRĒJĀS DARBĪBAS DIENESTA ATBILDE

9.14. *EĀDD atzinīgi vērtē to, ka netika konstatēti nekādi trūkumi astoņās iepirkuma procedūrās attiecībā uz līgumiem, kuru vērtība pārsniedz 60 000 EUR un kurām piemēro* ex ante *kontroli, ko veic galvenā vadība. Attiecībā uz līgumiem, kuru vērtība ir mazāka par 60 000 EUR un kurus slēdza delegācijas, uz ko attiecas šis konstatējums, tiek īstenoti pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot šo procedūru kvalitāti jau no 2016. gada. Šajā sakarā būtu jānorāda jo īpaši uz izmēģinājuma projektu delegācijām sniegtā administratīvā atbalsta reformas ietvaros, kā arī uz centieniem nodrošināt vairāk apmācību iespēju un* ad hoc *atbalsta delegācijām šajā būtiski svarīgajā jomā.*

([11]) Sk. 2014. gada pārskata 9.13. punktu.

([12]) Ja iepirkuma procedūras vērtība pārsniedz 60 000 EUR, centrālajiem dienestiem ir jāveic *ex ante* kontrole.

Eiropas Revīzijas palāta

9.15. Ārējā revidenta ziņojumā ([13]) ir teikts, ka "finanšu pārskati sniedz patiesu priekšstatu par Eiropas Revīzijas palātas finanšu stāvokli 2015. gada 31. decembrī, kā arī par finanšu rezultātiem, naudas plūsmu un neto aktīvu pārmaiņām minētajā datumā slēgtajā finanšu gadā".

SECINĀJUMS UN IETEIKUMI

Secinājums par 2015. gadu

9.16. Kopumā revīzijas pierādījumi liecina, ka kategorijas "Administrācija" izdevumos kļūdu līmenis nav būtisks. Šajā DFS kategorijā darījumu pārbaudes norāda, ka konkrētajā datu kopā aplēstais kļūdu līmenis ir 0,6 % (sk. ***9.1. pielikumu***).

Ieteikumi

9.17. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi, ir izklāstīti ***9.2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta bija sniegusi piecus ieteikumus. Saskaņā ar Palātas piemēroto rotācijas pieeju ([14]) šogad tā neskatīja divus no tiem. Attiecīgās iestādes un struktūras ieviesa vienu ieteikumu lielākajā daļā aspektu un divus ieteikumus – dažos aspektos.

([13]) Sk. 9.6. punktā minēto ārējā revidenta ziņojumu par finanšu pārskatiem.

([14]) Sk. 3. zemsvītras piezīmi.

PALĀTAS APSVĒRUMI

9.18. Pamatojoties uz iepriekšējo ieteikumu izpildes izskatīšanu, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2015. gadu, Palāta ir sagatavojusi turpmāk minētos ieteikumus.

EIROPAS PARLAMENTA ATBILDE

— **1. ieteikums**. Eiropas Parlamentam jāpārskata pašreizējais kontroles ietvars, ko piemēro politiskajām grupām piešķirto budžeta apropriāciju izpildei. Turklāt Eiropas Parlamentam jāsniedz labāka ievirze, tostarp stingrāk uzraugot, kā politiskās grupas piemēro noteikumus, kuri ieviesti izdevumu pilnvarošanai un veikšanai un iepirkuma procedūrām (sk. 9.11. punktu).

Parlaments uzskata, ka tas ir pirmām kārtām attiecīgās politiskās grupas pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai novērstu lielos trūkumus. Šajā sakarā attiecīgā politiskā grupa ir izveidojusi darba grupu, kuras mērķis ir konstatēt iespējamos uzlabojumus saistībā ar finanšu pārvaldību un iekšējo tiesisko regulējumu, kas attiecas uz grupas finansēm.

Parlamenta Ģenerālsekretariāts sniegs arī plašākus skaidrojumus par spēkā esošajiem norādījumiem politiskajām grupām, izmantojot mācības, tostarp individuāli pielāgotas mācības, un sagatavos paskaidrojumu par publisko iepirkumu, apkopojot galvenos faktorus, kas jāņem vērā.

Ņemot vērā vispārējo uzdevumu, kas uzticēts ārējiem revidentiem, proti, pārbaudīt politisko grupu pārskatus, grupām tiks prasīts uzņemties nepieciešamās iniciatīvas, lai ar ārējo revidentu palīdzību īstenotu efektīvas iekšējās kontroles sistēmas.

KOMISIJAS ATBILDES

— **2. ieteikums**. Eiropas Komisijai jāuzlabo uzraudzības sistēmas, lai laikus atjauninātu to informāciju par darbinieku personisko stāvokli, kura var ietekmēt ģimenes pabalstu aprēķinu (sk. 9.12. punktu).

Komisija piekrīt šim ieteikumam un jau ir veikusi pasākumus esošās uzraudzības sistēmas uzlabošanai, kā iepriekš norādīts 9.12. punktā.

EIROPAS ĀRĒJĀS DARBĪBAS DIENESTA ATBILDE

— **3. ieteikums**. Eiropas Ārējās darbības dienestam jānodrošina, ka tiek pienācīgi dokumentēti visi delegāciju darbā pieņemto vietējo darbinieku atlases procedūru posmi (sk. 9.13. punktu).

EĀDD pieņem šo ieteikumu. ES norādījumi delegācijām ir grozīti, lai sniegtu sīkākas vadlīnijas par darbā pieņemšanas procedūrām, iekļaujot prasību pienācīgi dokumentēt sākotnējās atlases procesu.

EIROPAS ĀRĒJĀS DARBĪBAS DIENESTA ATBILDE

— **4. ieteikums**. Eiropas Ārējās darbības dienestam jāsniedz labāka ievirze delegācijām attiecībā uz iepirkuma procedūru izstrādi, koordināciju un izpildi līgumiem, kuru vērtība nesasniedz 60 000 EUR (sk. 9.14. punktu).

EĀDD īsteno pasākumus, kuru mērķis ir delegācijās uzlabot to procedūru kvalitāti, kas piemērojamas līgumiem, kuru vērtība ir mazāka par 60 000 EUR, jau no 2016. gada. Šajā sakarā būtu jānorāda jo īpaši uz izmēģinājuma projektu delegācijām sniegtā administratīvā atbalsta reformas ietvaros, kā arī uz centieniem nodrošināt vairāk apmācību iespēju un ad hoc *atbalsta delegācijām šajā būtiski svarīgajā jomā.*

9.1. PIELIKUMS

DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI KATEGORIJĀ "ADMINISTRĀCIJA"

	2015	2014
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE		
Kopējais darījumu skaits	**151**	129
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME		
Aplēstais kļūdu līmenis	**0,6 %**	0,5 %
Augstākā kļūdu robeža	1,2 %	
Zemākā kļūdu robeža	0,0 %	

9.2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE KATEGORIJĀ "ADMINISTRĀCIJA"

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Iestādes atbilde
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Nav piemērojams (*)	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**1. ieteikums (Komisijai)** *Informācijas atjaunināšana par personisko stāvokli un ģimenes pabalstu administrēšana* Komisijai jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu, ka darbinieki regulāri iesniedz dokumentus personiskā stāvokļa apstiprināšanai, un jāuzlabo sistēmas šo dokumentu savlaicīgai apstrādāšanai, jo tas ietekmē ģimenes pabalstu aprēķinu (sk. 2013. gada pārskata 9.11. un 9.20. punktu).			X				*Komisija ir veikusi pasākumus uzraudzības sistēmas uzlabošanai. Turklāt no 2016. gada tiek pakāpeniski ieviesta informācijas par darbinieku ģimenes stāvokli sistemātiska atjaunināšana. Sk. atbildi uz 9.12. punktu.*
	2. ieteikums (EĀDD) *Informācijas atjaunināšana par personisko stāvokli un ģimenes pabalstu administrēšana* EĀDD jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu, ka darbinieki regulāri iesniedz dokumentus personiskā stāvokļa apstiprināšanai, un jāuzlabo sistēmas šo dokumentu savlaicīgai apstrādāšanai, jo tas ietekmē ģimenes pabalstu aprēķinu (sk. 2013. gada pārskata 9.13. un 9.20. punktu).		X						
	3. ieteikums (EĀDD) *Iepirkums* EĀDD centrālajam birojam jāuzlabo iepirkuma procedūru izstrāde, koordinācija un izpilde, konkrēti, jāsniedz lielāks atbalsts un norādījumi delegācijām (sk. 2013. gada pārskata 9.14., 9.15. un 9.20. punktu).			X					

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Iestādes atbilde
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Nav piemērojams (*)	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	**1. ieteikums (Eiropas Parlamentam)** *Iepirkums* Eiropas Parlamentam jānodrošina, lai kredītrīkotājiem būtu pienācīgi pārbaudes mehānismi un labāki norādījumi, kas ļautu uzlabot iepirkuma procedūru izstrādi, koordinēšanu un izpildi (sk. 2012. gada pārskata 9.12. un 9.19. punktu).					X		
	2. ieteikums (Eiropadomei un Padomei) *Iepirkums* Padomei jānodrošina, lai kredītrīkotājiem būtu pienācīgi pārbaudes mehānismi un labāki norādījumi, kas ļautu uzlabot iepirkuma procedūru izstrādi, koordinēšanu un izpildi (sk. 2012. gada pārskata 9.14. un 9.19. punktu).					X		

(*) Saskaņā ar Palātas piemēroto rotācijas pieeju padziļinātai kontroles sistēmu pārbaudei iestādēs un struktūrās Palāta izskatīs šo ieteikumu izpildi nākamajos gados.

GADA PĀRSKATS PAR DARBĪBĀM, KO FINANSĒ NO 8., 9., 10. UN 11. EIROPAS ATTĪSTĪBAS FONDA (EAF)

(2016/C 375/02)

Gada pārskats par darbībām, ko finansē no 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF)

SATURS

	Punkts
IEVADS	1.–12.
Eiropas attīstības fondu īss apraksts	2.–12.
Izdevumu jomas, kurās ir zemāka kļūdu iespējamība	9.–12.
I nodaļa. 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda (EAF) īstenošana	13.–17.
Finanšu izpilde	13.–17.
II nodaļa. Palātas ticamības deklarācija par Eiropas attīstības fondiem	18.–50.
Palātas ticamības deklarācija par 8., 9., 10. un 11. EAF Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums	I.–IX.
Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija	18.–50.
Revīzijas tvērums un pieeja	18.–21.
Pārskatu ticamība	22.–24.
Darījumu pareizība	25.–35.
Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles sistēmas elementu pārbaude	36.–50.
Secinājumi un ieteikumi	51.–54.
Secinājums par 2015. gadu	51.–52.
Ieteikumi	53.–54.

1. pielikums. Eiropas attīstības fondu darījumu pārbaužu rezultāti

2. pielikums. Iepriekšējo ieteikumu izpildes pārbaude Eiropas attīstības fondiem

PALĀTAS APSVĒRUMI

IEVADS

1. Šajā gada pārskatā ir izklāstīts Palātas izvērtējums par Eiropas attīstības fondiem (EAF). Galvenie dati par 2015. gada darbībām un izdevumiem ir apkopoti ***1. attēlā***.

1. attēls. Eiropas attīstības fondi. Galvenie dati par 2015. gadu

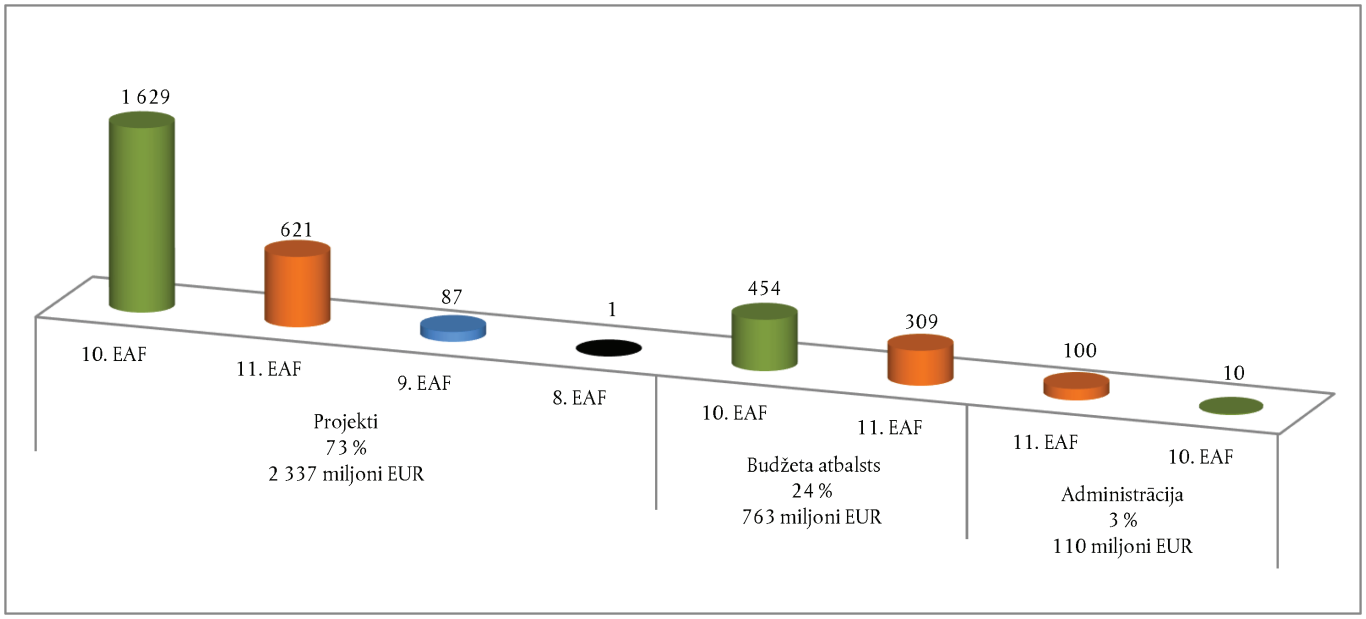

(miljoni EUR)

Darbības izdevumi kopā (projekti)	2 337
Darbības izdevumi kopā (budžeta atbalsts)	763
Administratīvie izdevumi kopā ([1])	110
Maksājumi kopā	**3 210**
– avansi	*- 1 727*
+ dzēstie avansa maksājumi	*1 661*
Visa revidētā datu kopa	**3 144**
Individuālās saistības kopā ([2])	**4 008**
Vispārējās saistības kopā ([2])	**5 034**

([1]) Eiropas attīstības fondu iemaksa sedz izdevumus, kuri radušies Komisijai un ES delegācijām par administratīvo atbalstu, kas vajadzīgs, lai pārvaldītu no Eiropas attīstības fondiem finansētās darbības.

([2]) Vispārējās saistības izriet no finansēšanas lēmumiem. Individuālās saistības izriet no atsevišķiem līgumiem.

Avots: 8., 9., 10. un 11. EAF 2015. gada konsolidētie pārskati.

Eiropas attīstības fondu īss apraksts

2. Kopš 1958. gada EAF ir bijis galvenais Eiropas Savienības atbalsta instruments attīstības sadarbībai Āfrikas, Karību jūras baseina un Klusā okeāna reģiona (ĀKK) valstīs un aizjūras zemēs un teritorijās (AZT). Partnerattiecību nolīgums, ko 2000. gada 23. jūnijā Kotonū parakstīja uz 20 gadiem (Kotonū nolīgums), veido pamatu Eiropas Savienības attiecībām ar ĀKK valstīm un AZT. Tā galvenais mērķis ir mazināt un visbeidzot likvidēt nabadzību.

3. Eiropas attīstības fondu īpašās iezīmes minētas turpmāk.

a) Tos finansē dalībvalstis saskaņā ar iemaksu skalu ([1]), kas noteikta ar iekšējo nolīgumu starp dalībvalstu valdībām Padomes sanāksmē; šīs iemaksas atšķiras no iemaksām ES vispārējā budžetā.

b) Tos pārvalda Eiropas Komisija ārpus ES vispārējā budžeta un Eiropas investīciju banka (EIB).

c) Tā kā Eiropas attīstības fondi balstās uz iekšēju nolīgumu starp valdībām, Eiropas Parlamentam ir mazāka ietekme uz to darbību nekā uz attīstības sadarbības instrumentiem, kurus finansē no ES vispārējā budžeta, proti, tas neiesaistās EAF resursu izveidē un sadalē. Tomēr Eiropas Parlaments ir budžeta izpildes apstiprinātājiestāde, izņemot ieguldījumu mehānismam, kuru pārvalda EIB ([2]), ([3]).

([1]) Dalībvalsts iemaksu skalu katram EAF nosaka kā procentuālo daļu no resursu kopsummas.

([2]) Sk. Padomes 2015. gada 2. marta Regulu (ES) Nr. 2015/323 par Finanšu regulu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam (OV L 58, 3.3.2015., 17. lpp.), 43., 48.–50. un 58. pantu.

([3]) 2012. gadā EIB, Komisijas un Palātas trīspusējā nolīgumā (Padomes Regula (EK) Nr. 215/2008 (OV L 78, 19.3.2008., 1. lpp.), 134. pants) ir izklāstīti noteikumi šo darbību revīzijai, kuru veic Palāta. Uz ieguldījumu mehānismu Palātas ticamības deklarācija neattiecas.

PALĀTAS APSVĒRUMI

4. Katru Eiropas attīstības fondu reglamentē īpaša finanšu regula. Palāta ir vairākkārt ierosinājusi izstrādāt apvienotu finanšu regulu, ko piemērotu visiem pašreizējiem un turpmākajiem Eiropas attīstības fondiem un kas nodrošinātu nepārtrauktību, neradītu pārrāvuma risku Eiropas attīstības fondu īstenošanai un vienkāršotu pārvaldību ([4]).

5. Kaut arī EAF finanšu regulas ir pakāpeniski saskaņotas ar vispārējo Finanšu regulu ([5]), saglabājas nozīmīgas atšķirības. Galvenā no tām attiecas uz gada pārskata principu, ko nepiemēro Eiropas attīstības fondiem: EAF nolīgumus parasti noslēdz uz saistību periodu no pieciem līdz septiņiem gadiem, bet maksājumus var veikt daudz ilgāk. 2015. gadā maksājumus veica no četriem Eiropas attīstības fondiem vienlaikus, tostarp no astotā EAF, kurš sāka darboties vēl 1995. gadā.

6. Eiropas attīstības fondus gandrīz pilnībā pārvalda Komisijas Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts (ĢD *DEVCO*) ([6]), kas apsaimnieko arī plašu ES budžeta izdevumu spektru ([7]).

7. EAF intervences pasākumus īsteno ar projektu un budžeta atbalsta ([8]) starpniecību saskaņā ar četrām galvenajām īstenošanas metodēm. 2015. gadā 42 % maksājumu veica tiešajā pārvaldībā, no tiem 24 % attiecās uz maksājumiem saskaņā ar budžeta atbalsta metodi. Atlikušos 58 % īstenoja netiešajā pārvaldībā: 31 % ar starptautisku organizāciju, 24 % ar trešo valstu un 3 % ar ES dalībvalstu struktūru starpniecību ([9]).

KOMISIJAS ATBILDES

4. *Komisija ir centusies vienkāršot Finanšu regulu (FR) un to saskaņot ar vispārējā budžeta FR, lai nodrošinātu pakalpojuma nepārtrauktību.*

([4]) Sk. Palātas Atzinumu Nr. 3/2013 attiecībā uz priekšlikumu Padomes regulai par Finanšu regulu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam (OV C 370, 17.12.2013.), 6. punktu.

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par Finanšu regulu, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.).

([6]) Humānās palīdzības un civilās aizsardzības ģenerāldirektorāts (*ECHO*) pārvaldīja 4,1 % no Eiropas attīstības fondu 2015. gada izdevumiem.

([7]) Sk. 8. nodaļu "Globālā Eiropa un drošība un pilsonība" 2015. gada pārskatā par ES budžeta izpildi.

([8]) Budžeta atbalsts ietver līdzekļu pārskaitījumu (to veic Komisija) partnervalsts kasē. Tas sniedz papildu līdzekļus budžetā valsts attīstības stratēģijas atbalstam.

([9]) Tiešajā pārvaldībā atbalstu tieši īsteno Komisija (centrālie dienesti vai delegācijas). Netiešajā pārvaldībā īstenošanu deleģē trešai valstij (bijusī decentralizētā pārvaldība), starptautiskai organizācijai (bijusī kopīgā pārvaldība) vai valsts struktūrai, piemēram, ES dalībvalstu attīstības aģentūrām (bijusī netiešā centralizētā pārvaldība).

PALĀTAS APSVĒRUMI

8. Šajā pārskatā ietvertie izdevumi ir veikti saskaņā ar plašu metožu spektru, ko īsteno 79 valstīs. Noteikumi un procedūras bieži ir sarežģītas, tostarp attiecībā uz konkursiem un līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu. Šo sarežģītību ievērojami palielina tas, ka nav vienas, lietotājiem viegli uztveramas finanšu regulas, kas attiektos uz 11. EAF ([10]).

Izdevumu jomas, kurās ir zemāka kļūdu iespējamība

9. Divās jomās finansējuma veids un maksājumu nosacījumi ierobežo kļūdu iespējamību darījumos. Tās ir budžeta atbalsts ([11]) un t. s. nosacītā pieeja, kuru piemēro vairāku līdzekļu devēju finansētajām darbībām, ko īsteno starptautiskās organizācijas ([12]).

Budžeta atbalsts

10. Budžeta atbalstu iemaksā valsts vispārējā budžetā vai valsts konkrētas politikas vai mērķa budžetā. Palāta pārbaudīja, vai Komisija ir ievērojusi attiecīgās partnervalsts budžeta atbalsta maksājuma veikšanai izvirzītos īpašos nosacījumus, un pārliecinājās, ka ir ievēroti vispārējie attiecināmības nosacījumi (piemēram, apmierinošs progress publisko finanšu pārvaldībā).

11. Taču tiesību aktu noteikumi dod plašas interpretācijas iespējas, un Komisija ir diezgan elastīgi lēmusi par to, vai vispārējie nosacījumi ir ievēroti. Palātas veiktā pareizības revīzija nevar iet tālāk par posmu, kurā atbalstu izmaksā partnervalstij. Pārskaitītos līdzekļus pēc tam apvieno ar saņēmējvalsts budžeta resursiem. Palāta, veicot pareizības revīziju, valsts finanšu pārvaldības nepilnības, kuru dēļ valsts līmenī līdzekļus izlieto nepienācīgi, neatzīst kā kļūdas.

KOMISIJAS ATBILDES

8. *Uz 11. EAF attiecas šā fonda konkrētā Finanšu regula (ES) 2015/323, ko Padome pieņēma 2015. gada 2. martā. Reālu vienkāršojumu iegūst, saskaņojot vispārējā budžeta FR, ko 11. EAF FR panāca, izmantojot pārredzamas un nepārprotamas atsauces uz vispārējā budžeta FR un tās piemērošanas noteikumiem. Tādējādi 11. EAF FR nodrošina ne tikai piemērojamo finanšu procedūru saskaņotību un lielāku lietderību, bet ļauj samazināt riskus un kļūdas.*

*Eiropas līgumslēdzēju federācijas ir lielā mērā atzinīgi novērtējušas gan vispārējā budžeta, gan EAF konkursu un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumus un paraugus, kas ietverti Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāta izstrādātajās praktiskajās pamatnostādnēs par iepirkumiem un dotācijām (*PRAG*).*

([10]) Sk. Revīzijas palātas Atzinumu Nr. 3/2013, 3. un 4. punktu.

([11]) Budžeta atbalsta maksājumos no Eiropas attīstības fondiem 2015. gadā izmaksāja 763 miljonus EUR.

([12]) Maksājumi no Eiropas attīstības fondiem vairāku līdzekļu devēju finansētiem projektiem, kurus īstenoja starptautiskas organizācijas, 2015. gadā bija 680 miljoni EUR. Nav iespējams pateikt, cik lielai daļai no šīs summas piemēroja nosacīto pieeju, jo Komisija to atsevišķi neuzrauga.

Nosacītā pieeja

12. Ja finansējums no EAF ir atkarīgs no īpašu prasību izpildes saistībā ar izmaksu attiecināmību, Palāta novērtē, vai šīs prasības ir izpildītas. Ja Komisijas iemaksas vairāku līdzekļu devēju projektos tiek apvienotas ar pārējo līdzekļu devēju ieguldījumu un ja tās nav paredzētas īpašiem identificējamiem izdevumu posteņiem, Komisija pieņem, ka ES attiecināmības noteikumi ir ievēroti, ja vien kopsummā iekļauta pietiekama attiecināmo izdevumu summa, kas sedz ES iemaksu. Šī Komisijas piemērotā nosacītā pieeja ierobežo revidentu darbu attiecībā uz citu donoru būtiskām iemaksām, ko Komisija tad uzskata par pietiekamām, lai segtu visus neattiecināmos izdevumus, kurus Palāta varētu konstatēt.

I NODAĻA. 8., 9., 10. UN 11. EIROPAS ATTĪSTĪBAS FONDA (EAF) ĪSTENOŠANA

Finanšu izpilde

13. Astotajam EAF (1995.–2000. g.) ir atvēlēti 12 840 miljoni EUR, devītajam EAF (2000.–2007. g.) – 13 800 miljoni EUR un desmitajam EAF (2008.–2013. g.) – 22 682 miljoni EUR.

14. Iekšējais nolīgums par 11. EAF ([13]) stājās spēkā 2015. gada 1. martā pēc tam, kad to bija ratificējušas visas ES dalībvalstis. Vienpadsmitajam EAF kopumā ir atvēlēti 30 506 miljoni EUR ([14]), no tiem 29 089 miljoni EUR ir piešķirti ĀKK valstīm, bet 364,5 miljoni EUR – aizjūras zemēm un teritorijām (AZT). Šīs summas ietver attiecīgi 1 134 miljonus EUR un 5 miljonus EUR ieguldījumu mehānismam, ko pārvalda EIB, galvenokārt dotāciju veidā, lai finansētu procentu likmju subsīdijas un ar projektiem saistītu tehnisko palīdzību. Visbeidzot, 1 052,5 miljoni EUR ir paredzēti Komisijas izdevumiem par EAF plānošanu un īstenošanu.

15. EAF resursu izlietojums 2015. gadā un kumulatīvi ir atspoguļots ***2. attēlā***.

([13]) OV L 210, 6.8.2013., 1. lpp.
([14]) Ieskaitot 1 139 miljonus EUR, ko pārvalda EIB.

2. attēls. EAF resursu izlietojums 2015. gada 31. decembrī

(miljoni EUR)

	Stāvoklis 2014. gada beigās		Budžeta izpilde 2015. finanšu gadā (neto) ([6])					Stāvoklis 2015. gada beigās					
	Kopsumma	Izpildes rādītājs[2] ([2])	8. EAF ([3])	9. EAF ([3])	10. EAF	11. EAF	**Kopsumma**	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	**Kopsumma**	Izpildes rādītājs ([2])
A. RESURSI ([1])	**49 100**		**- 6**	**- 109**	**56**	**27 839**	**27 780**	**10 412**	**15 630**	**21 384**	**29 455**	**76 880**	
B. IZLIETOJUMS													
1. **Vispārējās saistības** ([4])	**48 573**	**98,9 %**	**- 12**	**- 170**	**- 156**	**5 372**	**5 034**	**10 404**	**15 533**	**21 137**	**6 533**	**53 607**	**69,7 %**
2. **Individuālās saistības** ([5])	**44 790**	**91,2 %**	**- 16**	**- 52**	**783**	**3 293**	**4 008**	**10 385**	**15 355**	**19 035**	**4 023**	**48 797**	**63,5 %**
3. **Maksājumi**	**38 900**	**79,2 %**	**- 3**	**43**	**2 024**	**1 024**	**3 088**	**10 376**	**14 985**	**15 009**	**1 619**	**41 989**	**54,6 %**
C. Nenokārtotās saistības (B1–B3)	**9 673**	**19,7 %**						**28**	**548**	**6 128**	**4 914**	**11 618**	**15,1 %**
D. Pieejamais atlikums (A–B1)	**527**	**1,1 %**						**8**	**97**	**247**	**22 922**	**23 273**	**30,3 %**

([1]) Sākotnējie piešķīrumi 8., 9., 10. un 11. EAF, līdzfinansējums, procenti, dažādi resursi un pārvietojumi no iepriekšējiem EAF.
([2]) Kā resursu procentuālā daļa.
([3]) Negatīvās summas atbilst atceltajām saistībām.
([4]) Vispārējās saistības izriet no finansēšanas lēmumiem.
([5]) Individuālās saistības izriet no atsevišķiem līgumiem.
([6]) Neto saistības pēc saistību atcelšanas. Neto maksājumi pēc līdzekļu atgūšanas.

Avots: Revīzijas palāta, pamatojoties uz EAF finanšu izpildes ziņojumiem un finanšu pārskatiem 2005. gada 31. decembrī.

PALĀTAS APSVĒRUMI

16. Uzņemto neto vispārējo saistību līmenis 2015. gadā bija visaugstākais salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem (5 034 miljoni EUR) ([15]). Tas skaidrojams ar to, ka stājās spēkā 11. EAF, kas palielināja saistībām pieejamos līdzekļus par 27 839 miljoniem EUR. Vienpadsmitā EAF stāšanās spēkā ietekmēja arī neizlietoto saistību izpildes līmeni: tās samazinājās no 98,9 % līdz 69,7 % attiecībā uz finansēšanas lēmumiem (vispārējās saistības) un no 91,2 % līdz 63,5 % attiecībā uz individuālajām saistībām.

17. Attiecībā uz visu savu atbildības jomu ([16]) ĢD *DEVCO* turpināja darbu, lai samazinātu vecos priekšfinansējumus un vecās neizlietotās saistības ([17]) un lai samazinātu atvērto un spēku zaudējušo līgumu skaitu ([18]). Mērķlielumi 2015. gadam attiecībā uz vecā priekšfinansējuma samazināšanu un neizlietotajām saistībām tika krietni pārsniegti ([19]). Tomēr, lai gan 2015. gada mērķlielumi attiecībā uz spēku zaudējušiem līgumiem attiecībā pret līgumu kopskaitu tika gandrīz sasniegti visam ĢD *DEVCO* līgumu portfelim ([20]), progress attiecībā uz EAF bija mazāk apmierinošs ([21]).

KOMISIJAS ATBILDES

17. *Galvenās problēmas, kas neļauj slēgt spēku zaudējušos EAF līgumus, ir neiekasētie atgūšanas rīkojumi, tiesvedības gadījumi un notiekošais revīzijas process. Lai gan Komisija pilnībā nekontrolē šos aspektus, tā arī turpmāk centīsies paātrināt spēku zaudējušo līgumu slēgšanu.*

([15]) 2014. gadā: 621 miljons EUR, 2013. gadā: 3 923 miljoni EUR, 2012. gadā: 3 163 miljoni EUR.

([16]) Eiropas attīstības fondi un vispārējais budžets kopā.

([17]) Vecās neizpildītās saistības jeb *Reste à liquider* (*RAL*).

([18]) Līgumu uzskata par spēku zaudējušu, ja tas joprojām ir atvērts vairāk nekā 18 mēnešus pēc tā darbības perioda beigām. Kavēšanās ar līgumu slēgšanu rada pareizības kļūdu risku, jo apliecinošos dokumentus varētu būt grūti iegūt, ja tie nav pienācīgi arhivēti un ja projekta vadošie darbinieki darbu ir atstājuši. Vēla līgumu slēgšana var arī aizkavēt neizlietotā priekšfinansējuma un neattiecināmo izdevumu atgūšanu.

([19]) Veco priekšfinansējumu samazinājums Eiropas attīstības fondiem: 39 % (mērķlielums – 25 %); veco neizpildīto saistību (*RAL*) samazinājums Eiropas attīstības fondiem: 46 % (mērķlielums – 25 %).

([20]) Spēku zaudējuši līgumi: 15,38 % (mērķlielums – 15 %).

([21]) No 4,5 miljardiem EUR līgumos, kas zaudējuši spēku, 2,9 miljardi EUR (64 %) attiecas uz Eiropas attīstības fondiem. Spēku zaudējušo līgumu daļa no visu EAF atvērto līgumu skaita bija 19,4 % salīdzinājumā ar 15,4 % no visa ĢD *DEVCO* līgumu kopuma. 182 līgumiem (311 miljoni EUR) no 1 091 spēku zaudējuša EAF līguma (16,7 % skaita ziņā, 10,9 % vērtības ziņā) darbības periods beidzās pirms 2010. gada beigām.

II NODAĻA. PALĀTAS TICAMĪBAS DEKLARĀCIJA PAR EIROPAS ATTĪSTĪBAS FONDIEM

Palātas ticamības deklarācija par 8., 9., 10. un 11. EAF Eiropas Parlamentam un Padomei – neatkarīga revidenta ziņojums

I. Saskaņā ar 287. pantu Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) un 49. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam un kas attiecas arī uz iepriekšējiem Eiropas attīstības fondiem, Palāta revidēja:

a) 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskatus, kuros ietilpst bilance, pārskats par saimnieciskās darbības rezultātu, naudas plūsmas pārskats, pārskats par neto aktīvu pārmaiņām un tabula ar posteņiem, kas maksājami Eiropas attīstības fondiem, kā arī ziņojumu par finanšu izpildi finanšu gadā, kas beidzās 2015. gada 31. decembrī, un kurus Komisija apstiprināja 2016. gada 15. jūlijā;

b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību Eiropas attīstības fondu tiesiskā regulējuma ietvaros attiecībā uz to resursu daļu, par kuras finanšu pārvaldību atbild Komisija ([22]).

Vadības atbildība

II. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un piemērojamajām finanšu regulām ([23]) vadības pienākums ir sagatavot un iesniegt Eiropas attīstības fondu gada pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem grāmatvedības standartiem publiskajam sektoram ([24]), un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai krāpšanas vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadības pienākumos tostarp ir nodrošināt, lai finanšu pārskatos atspoguļotās darbības, finanšu darījumi un informācija atbilst tiem piemērojamajam regulējumam. Komisijai ir galīgā atbildība par Eiropas attīstības fondu pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību (LESD 317. pants).

Revidenta atbildība

III. Palātas pienākums ir, pamatojoties uz savu revīzijas darbu, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei ticamības deklarāciju par pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Palāta veica revīziju saskaņā ar Starptautiskās Grāmatvežu federācijas (*IFAC*) starptautiskajiem revīzijas standartiem un ētikas kodeksiem un *INTOSAI* starptautiskajiem augstāko revīzijas iestāžu standartiem. Šie standarti uzliek Palātai pienākumu plānot un veikt revīziju tā, lai gūtu pamatotu pārliecību, ka Eiropas attīstības fondu gada pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka tiem pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi.

IV. Revīzija ietver procedūras, ar kurām iegūst revīzijas pierādījumus par pārskatos minētajām summām un sniegto informāciju un par tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Procedūras izraugās revidents, pamatojoties uz profesionālo spriedumu, tostarp uz novērtējumu par risku, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts Eiropas attīstības fondu tiesiskais regulējums. Lai izstrādātu konkrētajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, novērtējot minēto risku, ņem vērā iekšējo kontroli, kas attiecas uz pārskatu sagatavošanu un patiesu izklāstu, un pārraudzības un kontroles sistēmas, kuras ieviestas pakārtoto darījumu likumības un pareizības nodrošināšanai, taču to nedara nolūkā sniegt atzinumu par iekšējās kontroles efektivitāti. Revīzijā novērtē arī izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un veikto aplēšu pamatotību, kā arī pārskatu vispārējo izklāstu.

V. Palāta uzskata, ka iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši, lai pamatotu tās atzinumus.

([22]) Saskaņā ar 43., 48.–50. un 58. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, šī ticamības deklarācija neattiecas uz to EAF līdzekļu daļu, kuru pārvalda un par kuru atbild EIB.

([23]) Finanšu regula, ko piemēro 11. EAF.

([24]) EAF grāmatveža pieņemto grāmatvedības noteikumu un metožu pamatā ir Starptautiskie publiskā sektora grāmatvedības standarti (*IPSAS*) vai, ja attiecīgā *IPSAS* standarta nav, Starptautiskie finanšu pārskatu sagatavošanas standarti (*IFRS*), ko izdevusi Starptautiskā Grāmatvežu federācija un Starptautisko grāmatvedības standartu padome.

Pārskatu ticamība

Atzinums par pārskatu ticamību

VI. Palāta uzskata, ka 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda gada pārskati par 2015. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo šo fondu finanšu stāvokli 2015. gada 31. decembrī, to darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā noslēgtajā gadā saskaņā ar Eiropas attīstības fondu finanšu regulu un grāmatvedības noteikumiem, kas balstās uz starptautiski atzītiem grāmatvedības standartiem publiskajam sektoram.

Pārskatiem pakārtoto darījumu likumība un pareizība

Ieņēmumi

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

VII. Palāta uzskata, ka pārskatiem pakārtotie ieņēmumi par 2015. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Maksājumi

Pamats negatīvam atzinumam par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

VIII. Palātas aplēstais iespējamākais kļūdu īpatsvars izdevumu darījumos no 8., 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda ir 3,8 %.

Negatīvs atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

IX. Ņemot vērā to jautājumu nopietnību, kas aprakstīti punktā, kurā pamato negatīvu atzinumu par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību, Palāta uzskata, ka maksājumos, kuri ir pakārtoti pārskatiem par 2015. gada 31. decembrī slēgto gadu, ir būtisks kļūdu līmenis.

2016. gada 14. jūlijā

Priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Eiropas Revīzijas palāta

12, rue Alcide De Gasperi, 1615 Luxembourg, LUXEMBOURG

PALĀTAS APSVĒRUMI

Ticamības deklarāciju pamatojošā informācija

Revīzijas tvērums un pieeja

18. Palātas vispārējās revīzijas pieejas un metodes galvenie elementi ir izklāstīti 2015. gada pārskata par budžeta izpildi 1. nodaļas ***1.1. pielikumā***. Attiecībā uz Eiropas attīstības fondu revīziju jānorāda turpmāk minētie konkrētie jautājumi.

19. Palātas apsvērumi par EAF pārskatu ticamību attiecas uz 8., 9., 10. un 11. EAF ([25]) finanšu pārskatiem ([26]), ko saskaņā ar EAF Finanšu regulu ([27]) ir apstiprinājusi Komisija un ko Palāta kopā ar grāmatveža apliecinājuma vēstuli ir saņēmusi 2016. gada 18. jūlijā. Revīzijā pārbaudīja summas un informāciju, vērtēja izmantotos grāmatvedības principus, vadības veiktās nozīmīgās aplēses un pārskatu vispārējo izklāstu.

20. Attiecībā uz darījumu pareizības revīziju jāmin šādi konkrēti punkti:

a) Palāta pārbaudīja visas dalībvalstu iemaksas un citu veidu ieņēmumu darījumu izlasi;

b) tika pārbaudīta 140 darījumu izlase. Sagatavotā izlase ir reprezentatīva visiem attiecīgajiem EAF maksājumiem. To veido 104 maksājumi, ko atļāvušas 19 ES delegācijas ([28]), un 36 maksājumi, kurus apstiprinājuši Komisijas centrālie dienesti ([29]). Ja tika konstatētas kļūdas, Palāta analizēja attiecīgās sistēmas, lai atklātu konkrēto sistēmas nepilnību;

c) Palāta pārbaudīja sistēmas Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorātā (ĢD *DEVCO*) un ES delegācijās, un šīs pārbaudes aptvēra: 1) *ex ante* pārbaudes, ko bija veikuši Komisijas darbinieki, ārējie revidenti vai uzraudzītāji pirms maksājumu veikšanas, un ii) uzraudzību un pārraudzību, it īpaši turpmāko rīcību saistībā ar ārējām revīzijām, apstiprinājumpārbaudes apmeklējumus un uzraudzības apmeklējumus, kā arī ĢD *DEVCO* 2012.–2015. gada atlikušo kļūdu īpatsvara (*RER*) izpēti;

([25]) Sk. Regulu (ES) 2015/323, 44. pantu: ziņojumos par finanšu izpildi ietilpst piešķīrumu, saistību, piešķirto līdzekļu un maksājumu tabulas.

([26]) Sk. Regulu (ES) 2015/323, 44. pantu: finanšu pārskatos ietilpst bilance, finanšu darbības rezultātu pārskats, naudas plūsmas pārskats un pārskats par neto aktīvu pārmaiņām.

([27]) Sk. Regulu (ES) 2015/323, 43. pantu.

([28]) Āfrikas Savienība, Burkinafaso, Burundi, Centrālāfrikas Republika, Kongo Demokrātiskā Republika, Gana, Gvineja-Bisava, Haiti, Kotdivuāra, Kenija, Madagaskara, Malāvija, Mali, Mozambika, Nigēra, Nigērija, Papua-Jaungvineja, Tanzānija un Uganda.

([29]) ĢD *DEVCO*: 29 maksājumi, ĢD *ECHO*: septiņi maksājumi humānajai palīdzībai.

PALĀTAS APSVĒRUMI

d) Palāta caurskatīja ĢD *DEVCO* ģenerāldirektora gada darbības pārskatu; un

e) pārbaudīja, kā tiek izpildīti iepriekš formulētie ieteikumi.

21. Kā norādīts 6. punktā, ĢD *DEVCO* īsteno lielāko daļu ārējās palīdzības instrumentu, ko finansē no vispārējā budžeta un no EAF. Palātas apsvērumi gan par sistēmām, gan par ģenerāldirektora 2015. gada darbības pārskata un deklarācijas ticamību attiecas uz visu ĢD *DEVCO* atbildības jomu.

Pārskatu ticamība

22. Saskaņā ar Palātas sniegtajiem apsvērumiem 2014. gada pārskatā ([30]) Komisija ir iekļāvusi budžeta atbalsta līgumus 2015. gada uzkrāto izmaksu nodalīšanas procedūrā.

23. Komisija ir arī veikusi pasākumus, lai risinātu problēmjautājumus, kas minēti 2013. un 2014. gada pārskatos ([31]) attiecībā uz priekšfinansējuma procentu atgūšanu. Procentiem, ko rada priekšfinansējums, kurš pārsniedz 750 000 EUR, Komisija ir izstrādājusi aplēses metodi, kas balstās uz vidējām procentu likmēm un apstiprinājuma pieprasījumiem vairākās atlasītās delegācijās. Attiecībā uz procentiem, ko rada priekšfinansējums no 250 000 EUR līdz 750 000 EUR, Komisija varēja sākt izmantot 2014. gada beigās radītu IT rīku, kas tai ļāva 2015. gada finanšu pārskatos pienācīgi iegrāmatot radušos procentus 2,5 miljonu EUR apmērā.

24. Palāta caurskatīja izlasi, kurā bija iekļauti desmit iekasēšanas rīkojumi kopumā par 17,7 miljoniem EUR, kas bija iegrāmatoti kā pamatdarbības ieņēmumi – izdevumu atgūšana (kopsummā 35,9 miljoni EUR). Trijos gadījumos neiztērētais priekšfinansējums 9,6 miljonu EUR apmērā tika nepareizi iegrāmatots kā pamatdarbības ieņēmumi, un tādējādi gada saimnieciskās darbības rezultāti provizoriskajos finanšu pārskatos bija novērtēti par augstu. Lai gan šos trīs gadījumus Komisija izlaboja galīgajos finanšu pārskatos, iespējams, ka līdzīgas kļūdas varēja rasties arī citos iekasēšanas rīkojumos, jo šis ir sistēmisks ([32]) problēmjautājums ([33]).

KOMISIJAS ATBILDES

24. *Divos no trim Revīzijas palātas konstatētajiem gadījumiem atgūšanas laikā vēl nebija slēgta priekšfinansējuma summa. Šīs divas kļūdas ir izlabotas, kā atspoguļots galīgajos pārskatos (par kopējo kļūdu 2,1 miljona EUR apmērā). Vienā atlikušajā gadījumā (7,5 miljoni EUR) nebūtu bijis iespējams 2015. gadā reģistrēt priekšfinansējuma samazinājumu, jo atgūšanas laikā nebija atvērta nekāda priekšfinansējuma summa.*

Komisija īstenos vajadzīgos pasākumus, lai nākotnē novērstu, konstatētu un izlabotu šādas kļūdas.

([30]) 2014. gada pārskats, 4. punkts.

([31]) 2014. gada pārskats, 25. punkts, un 2013. gada pārskats, 20. punkts.

([32]) Ja attiecīgais darbinieks nepareizi klasificē iekasēšanas rīkojumu grāmatvedības sistēmā.

([33]) Tāda neiztērēta priekšfinansējuma atgūšana, kurš kļūdas vai pārkāpuma dēļ nepareizi iegrāmatots kā atgūtā summa, ir ietekmējusi arī aplēsi par ĢD *DEVCO* koriģētspēju nākotnē. Sk. šā ziņojuma 50. punktu un 61. zemsvītras piezīmi.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Darījumu pareizība

Ieņēmumi

25. Ieņēmumu darījumos kļūdu līmenis nav būtisks.

Maksājumi

26. Maksājumu darījumu pārbaudes rezultātu kopsavilkums ir sniegts ***1. pielikumā.*** No Palātas revidētajiem 140 darījumiem 35 (25 %) darījumos bija kļūdas. Pamatojoties uz 28 skaitļos izteiktajām kļūdām, Palātas aplēstais kļūdu līmenis ir 3,8 % ([34]).

27. Ja no revidētās izlases izslēdz 15 budžeta atbalsta darījumus un 17 darījumus, kam piemēro nosacīto pieeju un kas minēti 9.–12. punktā, aplēstais kļūdu līmenis ir 5,8 % ([35]).

28. Tas, cik lielā mērā dažādi kļūdu veidi ietekmēja 2015. gadam aplēsto kļūdu līmeni, ir atspoguļots ***3. attēlā***. Kļūdas, kas saistītas ar apliecinošo dokumentu trūkumu un iepirkuma noteikumu neievērošanu, veido 70 % no aplēstā kļūdu līmeņa.

([34]) Kļūdu aplēsi Palāta aprēķina, izmantojot reprezentatīvu izlasi. Minētais skaitlis ir labākā aplēse. Palātai ir 95 % pārliecības, ka aplēstais kļūdu līmenis datu kopā ir no 1,6 % līdz 6,0 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

([35]) Minētais skaitlis ir labākā aplēse, kas balstās uz 108 darījumu reprezentatīvu izlasi. Palātai ir 95 % pārliecības, ka kļūdu īpatsvars datu kopā ir no 3,0 % līdz 8,6 % (attiecīgi zemākā un augstākā kļūdu robeža).

3. attēls. Aplēstā kļūdu līmeņa sadalījums

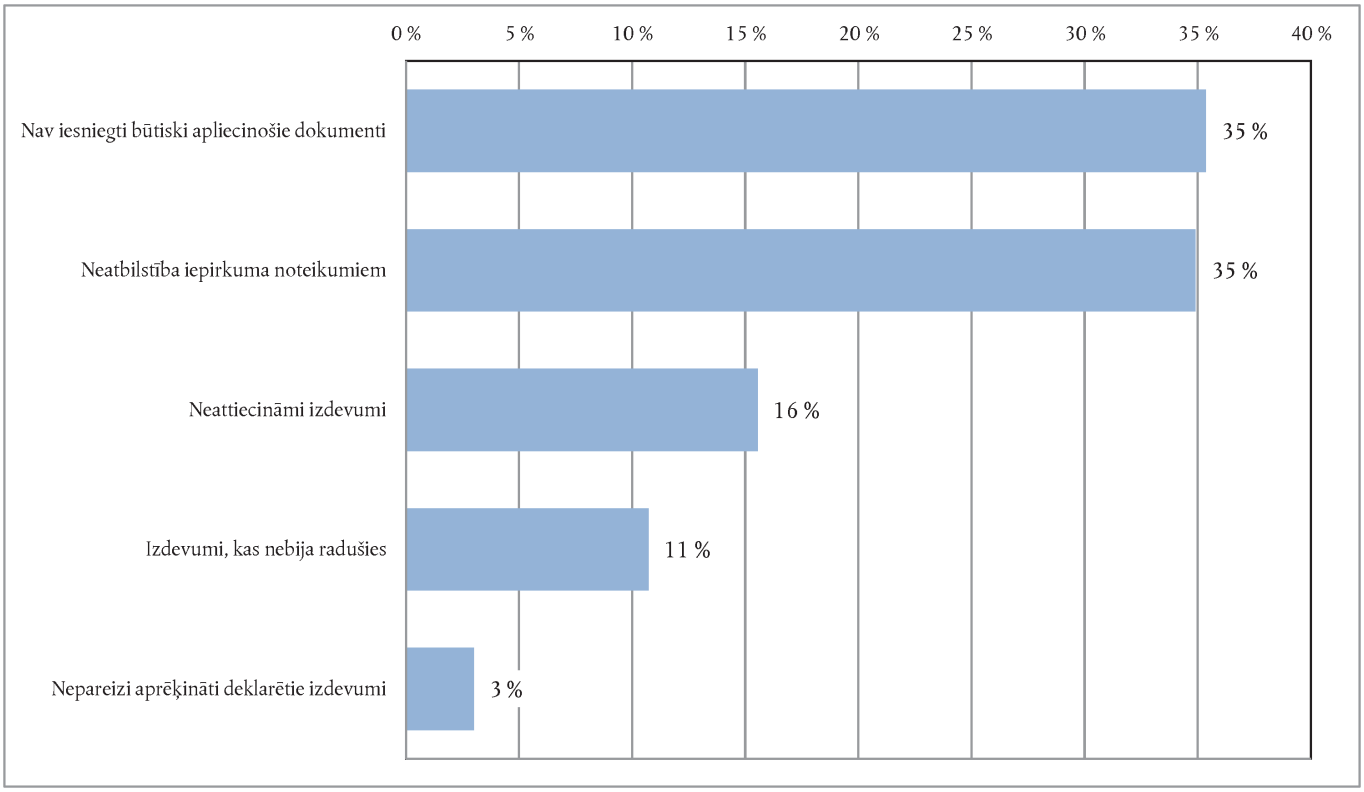

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Projekti

29. No 125 maksājumu darījumiem, kas saistīti ar revidētajiem projektiem, kļūdas bija 35 (28 %) darījumos. No 28 (80 %) maksājumu darījumiem, kuros bija skaitļos izsakāmas kļūdas, 16 bija galīgie darījumi, kas bija atļauti pēc tam, kad bija veiktas visas *ex ante* pārbaudes.

30. Tāpat kā iepriekšējos gados ([36]) Komisija un tās īstenotājpartneri daudz biežāk nekā citos atbalsta veidos pieļāva vairāk kļūdu darījumos, kas attiecas uz programmas aplēsēm, dotācijām un iemaksu nolīgumiem ar starptautiskām organizācijām. No revidētā 71 šāda veida darījuma skaitļos izsakāmas kļūdas bija 25 (35 %) darījumos, un tās atbilst 79 % no aplēstā kļūdu līmeņa.

([36]) 2014. gada pārskats, 31. punkts.

PALĀTAS APSVĒRUMI

31. Skaitļos izsakāmu kļūdu galvenie veidi ir šādi:

a) nav iesniegti būtiski apliecinošie dokumenti (13 darījumi) ([37]);

b) saņēmējs nebija ievērojis iepirkuma noteikumus (septiņi darījumi);

c) neattiecināmi izdevumi, piemēram, izdevumi par darbībām, kuras nav paredzētas līgumā (septiņi darījumi), neattiecināms PVN (divi darījumi), ārpus īstenošanas perioda radušies izdevumi (divi darījumi) vai netiešās izmaksas deklarētas kā tiešās izmaksas (viens darījums);

d) saņēmējiem izdevumi nav radušies (septiņi darījumi);

e) nepareizi aprēķināti izdevumi (četri darījumi).

4. izcēlums. Skaitļos izsakāmo kļūdu piemēri projektu darījumos

Nav iesniegti būtiski apliecinošie dokumenti

Palāta pārbaudīja, kā tika noskaidroti izdevumi, kas radušies saskaņā ar programmu "Atbalsts Iekšlietu ministrijas institucionālajai attīstībai", kuru īstenoja valsts aģentūra palīdzībai attīstības jomā Mozambikā. Palāta pārbaudīja 10 izdevumu posteņus. No tiem četros gadījumos, kas attiecās uz laboratorijas, IT un biroja iekārtu piegādi par 874 309 EUR, ar izdevumiem saistītie apliecinošie dokumenti (piemēram, pierādījumi par preču piegādi, izcelsmes sertifikāts vai iepirkuma procedūras dokumenti) netika iesniegti.

Saņēmējs nebija ievērojis iepirkuma noteikumus

Palāta pārbaudīja galīgo maksājumu 427 956 EUR apmērā, kas tika veikts saskaņā ar līgumu par lauksaimniecības produktu pārbaužu laboratorijas iekārtas piegādi Etiopijā. Saskaņā ar ES iepirkuma noteikumiem līguma slēgšanas tiesības vajadzēja piešķirt atklātā starptautiskā konkursā. Taču šīs tiesības tika piešķirtas tieši un bez jebkādas konkursa procedūras konsultāciju uzņēmumam. Šādai rīcībai nebija pamata. Turklāt minētais uzņēmums nebija iegādāto iekārtu pilnvarotais izplatītājs, tas tikai darbojās kā starpnieks un iekārtas nopirka no pilnvarota izplatītāja. Tā kā nepamatoti netika rīkots piedāvājumu konkurss, tika pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips, un tādējādi tika ierobežota konkurence.

KOMISIJAS ATBILDES

4. izcēlums. Skaitļos izsakāmo kļūdu piemēri projektu darījumos

Nav iesniegti būtiski apliecinošie dokumenti

Viens no Komisijas cita starpā paredzētajiem korektīvajiem pasākumiem ir līguma paraugu ietveršana 2016. gada revīzijas plānā, par ko lēmums tika pieņemts pirms Palātas apmeklējuma. Turklāt atgūšanas procedūra ir uzsākta par visu summu, ko Palāta atzina par neattiecināmu.

Saņēmējs nebija ievērojis iepirkuma noteikumus

Komisija īsteno attiecīgus korektīvos pasākumus, t. i., atgūšanas procedūra ir uzsākta par visu summu, ko Palāta atzina par neattiecināmu. Turklāt Komisija uzsāka ārēju izdevumu pārbaudi attiecībā uz visām programmu aplēsēm, ko pārvalda līgumslēdzējs, kamēr vēl nav saņemti galīgie ziņojumi, lai noteiktu pilnu pienākošos summu.

([37]) Palāta ziņo par skaitļos izsakāmām kļūdām tad, ja dokumenti vispār nav pieejami, ja nav pierādījumu tam, ka paziņotā darbība ir notikusi, vai arī ja nav sasaistes starp iekasētajiem izdevumiem un sniegtajiem dokumentiem. Galvenie iemesli, kuru dēļ Palāta ziņo par dokumentācijas trūkumu: i) vai nu dokuments nekad nav eksistējis (tas būtu bijis jāatklāj *ex ante* pārbaudēs), vai ii) dokuments ir, bet to nevar iegūt, un tas liecina, ka dokumentu pārvaldība ir nepilnīga.

PALĀTAS APSVĒRUMI	KOMISIJAS ATBILDES
Neattiecināmi izdevumi Palāta pārbaudīja, kā tika noskaidroti izdevumi 76 609 EUR apmērā programmas "Tehniskās sadarbības instruments" ietvaros Kongo Demokrātiskajā Republikā. Viens postenis attiecās uz tādas ēkas paplašināšanas būvdarbiem, kura nebija iekļauta programmā. Turklāt būvdarbi noritēja no 2013. gada augusta līdz decembrim, proti, ārpus programmas īstenošanas perioda, kas bija noteikts no 2013. gada decembra līdz 2015. gada martam.	Neattiecināmi izdevumi *Komisija izskata pēcpasākumus, kas būtu jāveic attiecībā uz šo konstatējumu.*
Izdevumi, kas saņēmējam nav radušies Palāta pārbaudīja, kā tika noskaidrots priekšfinansējums saskaņā ar Mozambikā īstenoto programmu "Paātrināt virzību uz tūkstošgades attīstības 1.c mērķa sasniegšanu" ([38]). Starptautiskā organizācija, kas programmu īstenoja, savā finanšu pārskatā pareizi norādīja, ka faktiskās izmaksas bija 3 651 772 EUR un ka vēl 1 362 182 EUR attiecas uz juridiskām saistībām (par kurām izdevumi vēl nebija radušies). ĢD *DEVCO* kļūdaini pieņēma kopējo summu 5 013 954 EUR apmērā kā attiecināmus faktiskos izdevumus.	Izdevumi, kas saņēmējam nav radušies *Komisija īstenos attiecīgus korektīvos pasākumus, no nākamajiem maksājumiem atskaitot visu summu, ko Palāta atzinusi par neattiecināmu.*

32. Attiecībā uz deviņiem skaitļos izsakāmu kļūdu gadījumiem Komisijai ar tās sistēmu starpniecību bija pietiekami daudz informācijas ([39]), lai novērstu, atklātu un izlabotu kļūdas pirms izdevumu pieņemšanas. Ja visa šī informācija būtu izmantota kļūdu labošanai, tad aplēstais kļūdu līmenis būtu bijis par 1,7 procentpunktiem zemāks ([40]).

33. Turklāt 12 darījumi, kuros bija skaitļos izsakāmas kļūdas ([41]), bija revidēti vai to izdevumiem bija veiktas apstiprinājumpārbaudes. Informāciju, kas bija sniegta revīzijas vai izdevumu apstiprinājuma ziņojumos par faktiski paveikto darbu, Palātas revidenti nevarēja izmantot, lai novērtētu, vai šajās *ex ante* pārbaudēs bija iespējams atklāt un izlabot kļūdas.

34. Skaitļos neizsakāmas kļūdas attiecās uz aplēstajām, nevis faktiskajām izmaksām (trīs darījumi), trūkumiem piemērotajās iepirkuma procedūrās (divi darījumi), nepietiekamiem dokumentiem (viens darījums) un līgumā neparedzētiem izdevumiem (viens darījums).

Budžeta atbalsts

35. Pārbaudītajos 15 budžeta atbalsta darījumos nebija pareizības kļūdu.

([38]) "No 1990. līdz 2015. gadam uz pusi samazināt badacietēju skaitu."

([39]) Pamatojoties uz apliecinošajiem dokumentiem un obligātajām pārbaudēm.

([40]) 0,3 % (trijos gadījumos) Komisija pati pieļāva kļūdu, bet 1,4 % (sešos gadījumos) to pieļāva saņēmēji.

([41]) Tās veidoja 1,3 procentpunktus aplēstajā kļūdu līmenī.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Gada darbības pārskatu un citu iekšējās kontroles sistēmas elementu pārbaude

36. ĢD *DEVCO* 2013. gada maijā pieņēma rīcības plānu, lai novērstu nepilnības savā kontroles sistēmā ([42]). Palāta caurskatīja rīcības plāna īstenošanas gaitu un ieguva pierādījumus tam, ka 2015. gada beigās 19 pasākumi ir pilnībā ieviesti un četru ieviešana ir sākta.

37. ĢD *DEVCO* 2015. gada jūlijā pieņēma jaunu rīcības plānu saistībā ar atrunu 2014. gada darbības pārskatā, ko ģenerāldirektors formulēja jau trešo gadu pēc kārtas. Jaunajā plānā ir paredzēti pasākumi, kas konkrēti vērsti uz augsta riska jomām, proti, netiešā pārvaldība, ko īsteno kopā ar starptautiskām organizācijām, un tiešā pārvaldība ar dotāciju starpniecību. Jaunā rīcības plāna ieviešanas gaitu novērtēs nākamā gada pārskatā.

38. Tāpat kā iepriekšējos gados Palātas atklāto kļūdu biežums, tostarp galīgajās izdevumu deklarācijās, kuras bija pārbaudītas ārējās *ex ante* revīzijās un izdevumu apstiprinājumpārbaudēs, norāda uz nepilnībām šajās pārbaudēs.

39. Iepriekšējā gada pārskatā Palāta ziņoja par pasākumiem, ko ĢD *DEVCO* ir īstenojis, lai uzlabotu šo revīziju un apstiprinājumpārbaužu kvalitāti ([43]). 2016. gada februārī ĢD *DEVCO* ieviesa kvalitātes skalu ([44]) pārbaužu ticamības novērtēšanai. Šis rīks būs obligāti jāizmanto ģenerāldirektorāta pasūtītajās revīzijās un apstiprinājumpārbaudēs, sākot ar 2016. gada 1. janvāri. Tomēr tas vēl nav izstrādāts tā, lai to varētu izmantot vietējie revīzijas uzņēmumi, ar kuriem saņēmēji ([45]) ir tieši noslēguši līgumus par revīziju un izdevumu apstiprinājumpārbaužu veikšanu un attiecībā uz kuriem nepietiekamas kvalitātes risks tiek vērtēts kā augstāks. Turklāt revīzijas un izdevumu apstiprinājuma ziņojumos nav pietiekamas informācijas par faktiski paveikto, līdz ar to skalu nav iespējams efektīvi izmantot.

([42]) ĢD *DEVCO* 2013. gada darbības pārskats, 188.–190. lpp. un 195.–196. lpp.

([43]) a) ES delegācijām un ĢD *DEVCO* departamentiem obligāti jāveic riska analīze, lai sagatavotu gada revīzijas plānus; b) dotāciju nolīgumu paraugi jāpārskata, lai ĢD *DEVCO* varētu tieši izraudzīties revidentus vai ar tiem noslēgt līgumus; c) jāveido izpratne par izplatītākajiem kļūdu veidiem, jārīko mācības un jāpilnveido ĢD *DEVCO* darbinieku un saņēmēju prasmes finanšu un kontroles jomā.

([44]) Kvalitātes skala ir rīks, ko izmanto, lai novērtētu revīzijas vai izdevumu apstiprinājumpārbaudes sniegto pārliecību par finansējumu attiecināmību un pareizu izlietojumu. Tā ir izveidota, lai nodrošinātu pieņemto ziņojumu pietiekamu kvalitāti.

([45]) Piemēram, obligātas dotāciju un maksas pakalpojumu līgumu izdevumu apstiprinājumpārbaudes gadījumos, kad vērtība pārsniedz 100 000 EUR.

PALĀTAS APSVĒRUMI

40. ĢD *DEVCO* ir izstrādājis arī jaunu revīzijas lietojumprogrammu, kas sāka darboties 2015. gada otrajā pusē un kas spēj uzlabot ģenerāldirektorāta pasūtīto revīziju un apstiprinājumpārbaužu laikā formulēto konstatējumu uzraudzību un turpmāku rīcību saistībā ar tiem. Līdzīgi kā kvalitātes skala jaunā lietojumprogramma neaptver revīzijas un apstiprinājumpārbaudes, ko tieši pasūtījuši saņēmēji, un attiecībā uz šīm revīzijām un pārbaudēm ģenerāldirektorāta pašreizējā uzraudzības sistēma neļauj iegūt ticamu informāciju par kopējām izmaksām un rezultātiem.

41. Dokumentu pārvaldības un iepirkuma jomā ĢD *DEVCO* ir veicis vairākus pasākumus nolūkā uzlabot stāvokli gan Komisijai, gan saņēmējiem ([46]). Tomēr apliecinošo dokumentu trūkums un iepirkuma noteikumu neievērošana joprojām ir galvenie faktori, kas ietekmē aplēsto kļūdu līmeni.

Izpēte par 2015. gada atlikušo kļūdu īpatsvaru (Rom. izpēte)

42. ĢD *DEVCO* 2015. gadā ir veicis ceturto izpēti par atlikušo kļūdu īpatsvaru (*RER*), lai novērtētu kļūdu līmeni, kas palicis pēc visām vadības pārbaudēm, kuras bija veiktas nolūkā novērst, atklāt un izlabot kļūdas.

KOMISIJAS ATBILDES

42. *Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts piemēros kvalitātes nodrošināšanas sistēmu arī saņēmēju tieši pasūtītajām izdevumu apstiprinājumpārbaudēm. Tomēr, tā kā nepilnības sistēmā ir daļēji saistītas ar nepilnībām dažādu veidu darba uzdevumos, Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts vispirms pārskatīs šos darba uzdevumus. Darba uzdevumu pārskatīšana papildus nostiprinātām kvalitātes prasībām ietvers lielākas uzmanības pievēršanu lietderīgiem rezultātiem, lai nodrošinātu pārliecību.*

([46]) Dokumentu pārvaldība: a) konsolidēti norādījumi par dokumentu pārvaldību; b) izpratnes veidošana un mācības; c) reģionāli semināri ĢD *DEVCO* darbiniekiem; d) ar saņēmējiem kopēji norādījumi par dokumentu pienācīgu klasificēšanu; e) dotāciju saņēmējiem noteikts jauns pienākums deklarēt, kur arhivēti dokumenti; u. c.
Iepirkums: a) iepirkuma noteikumu vienkāršošana; b) skaidrāk izklāstīti atlases kritēriji; c) padziļinātas mācības par līgumu slēgšanas procedūrām; d) reģionālie semināri par izplatītākajiem kļūdu veidiem; e) uzlabota piekļuve tiešsaistē vadlīnijām; u. c.

PALĀTAS APSVĒRUMI

43. Izpētē pārbaudīja tādu darījumu reprezentatīvu izlasi, kuri saistīti ar līgumiem, kas noslēgti no 2014. gada septembra līdz 2015. gada augustam. Izpētes rezultāti ir izklāstīti gada darbības pārskatā ([47]). Saskaņā ar izpētē sniegto aplēsi atlikušais kļūdu īpatsvars ir 2,20 %, t. i., lielāks par Komisijas noteikto 2 % būtiskuma slieksni. Sekojot Palātas 2013. gada pārskatā formulētajam ieteikumam ([48]), gada darbības pārskatā ir aprakstīts atlikušo kļūdu īpatsvara izpētes tvērums un ierobežojumi salīdzinājumā ar revīzijas uzdevumu ([49]).

44. Izpētē konstatētie galvenie kļūdu veidi ir šādi:

a) saņēmējorganizācijas nav iesniegušas pietiekamus dokumentus attiecināmības apliecināšanai (35 % no *RER*);

b) neattiecināmi izdevumi, kas radušies tādiem saņēmējiem, kuri nav starptautiskās organizācijas (25 % no *RER*);

c) kļūdas, kuras tika aplēstas, nevis aprēķinātas, jo nebija pieejami pietiekami pierādījumi, lai pārbaudītu darījumu pareizību (20 % no *RER*);

d) neattiecināmi izdevumi, kas radušies starptautiskām organizācijām (15 % no *RER*);

e) neatgūtas un nekoriģētas summas (5 % no *RER*).

45. Kā norādīts iepriekšējā gada pārskatā, Palātas revidenti, pārbaudot izpēti par 2014. gada atlikušo kļūdu īpatsvaru, secināja, ka bija iespējami uzlabojumi vairākos aspektos ([50]). Saistībā ar 2015. gada atlikušā kļūdu īpatsvara izpēti ĢD *DEVCO* ieviesa nelabvēlīgu ietekmi mazinošus pasākumus. Tie bija paredzēti visu nepilnību novēršanai, bet neskāra atlikušo kļūdu īpatsvara novērtēšanas metodi, kas nav mainīta un joprojām pieļauj pārāk plašas interpretācijas iespējas atsevišķos kļūdu īpatsvara aplēses gadījumos.

KOMISIJAS ATBILDES

43. *Komisija apsver šo iespēju. Tomēr, ņemot vērā būtisko izdevumu apstiprinājumpārbaužu apmēru, ierobežotās izpildes pārbaudes iespējas un vajadzīgo ieguldījumu resursos, lai to uzraudzītu, Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorātam ir vispirms jānovērtē izmaksas un ieguvumi, kas saistīti ar to iekļaušanu jaunajā revīzijas lietojumprogrammā.*

44. *Komisija ir gandarīta, ka Palāta ir atzinusi ieviestos pasākumus. Pārskatītajos līgumu un iepirkumu paraugos ietvertie pasākumi tikai pakāpeniski sāks atspoguļoties Palātas revīzijā atbilstīgi to saistību pieaugumam, kas balstīsies uz šiem pārskatītajiem paraugiem Palātas darījumu izlasē.*

([47]) Sk. ĢD *DEVCO* 2015. gada darbības pārskatu, 42.-43. lpp.
([48]) Pārskats par 2013. gadu, 51. punkts un 5. ieteikums.
([49]) Sk. ĢD *DEVCO* 2015. gada darbības pārskatu, 25. zemsv. piez.
([50]) a) Atbilstība izvirzītajiem nosacījumiem, lai varētu paļauties uz iepriekšējo kontroles darbu; b) revīzijas pierādījumu pienācīga dokumentēšana, lai pamatotu secinājumus; c) pamatojums lēmumam neveikt pārbaudītajā izlasē konstatētās kļūdas ekstrapolēšanu attiecībā uz visu darījuma summu; d) pārāk plašas interpretācijas iespējas atsevišķu darījumu kļūdu īpatsvara aplēsēs.

PALĀTAS APSVĒRUMI

Gada darbības pārskata izvērtēšana

46. Iepriekšējos trīs gados (2012.–2014. g.) ĢD *DEVCO* formulēja kopēju atrunu attiecībā uz darījumu likumību un pareizību saistībā ar visām ģenerāldirektorāta darbībām. Ņemot vērā Palātas apsvērumus ([51]), ģenerāldirektors 2015. gada darbības pārskatā sniedza ticamības deklarāciju ar diferencētu risku izvērtējumu.

47. Pamatojoties uz Palātas iegūto rezultātu un 2012.–2014. gada atlikušā kļūdu īpatsvara izpēti ([52]), ĢD *DEVCO* novērtēja divas augsta riska izdevumu jomas: i) dotācijas, ko pārvalda tieši, un ii) izdevumus, ko pārvalda netieši kopā ar starptautiskām organizācijām. Līdz ar to attiecībā uz šīm divām jomām tika formulēta atruna par būtisku kļūdu līmeni. Tā saskan ar Palātas apsvērumiem šajā un iepriekšējos gada pārskatos ([53]). Turklāt tika formulēta īpaša atruna attiecībā uz Āfrikas Miera nodrošināšanas fondu, jo Komisijas Iekšējās revīzijas dienests bija konstatējis kontroles nepilnības.

48. Attiecībā uz netiešo pārvaldību, ko īsteno kopā ar saņēmējvalstīm ([54]), ĢD *DEVCO* veiktajā 2012.–2014. gada riska analīzē ar 95 % pārliecību secināts, ka šajā izdevumu jomā ir būtisks kļūdu līmenis ([55]). Tomēr attiecībā uz 2015. gadu atruna nav formulēta, jo izpētē par 2015. gada atlikušo kļūdu īpatsvaru tas ir ievērojami samazinājies. Taču uz rezultātiem, kas iegūti atlikušā kļūdu īpatsvara izpētē par 2015. gadu, var paļauties daudz mazāk ([56]) nekā uz analīzi par 2012.–2014. gadu.

KOMISIJAS ATBILDES

48. *Aplēšu skaits ir samazinājies gadu no gada (2012. gadā: 43, 2013. gadā: 18, 2014. gadā: 15, 2015. gadā: 10). Darbinieku grupa, kas līgumslēdzēja līmenī sagatavo aplēses, tika samazināta līdz diviem cilvēkiem, un ikvienu aplēsi pārskata direktora un partnera līmenī, lai nodrošinātu konsekvenci. Šī procedūra ierobežo interpretācijas iespējas konkrēta kļūdu īpatsvara aplēsē.*

([51]) 2014. gada pārskats, 45. punkts, un 2013. gada pārskats, 44. punkts.

([52]) ĢD *DEVCO* veica riska analīzi piecās galvenajās izdevumu jomās: i) tieša pārvaldība – dotācijas (17 % no ģenerāldirektorāta kopējiem izdevumiem 2015. gadā); ii) tieša pārvaldība – budžeta atbalsts (23 %); iii) tieša pārvaldība – iepirkums (7 %); iv) netieša pārvaldība kopā ar saņēmējvalstīm (22 %); v) netieša pārvaldība kopā ar starptautiskām organizācijā un ES dalībvalstu aģentūrām (26 %).

([53]) Šis gada pārskats, 30. punkts, 2014. gada pārskats, 31. punkts, un 2013. gada pārskats, 25. punkts.

([54]) Programmu īstenošana (gan saistībā ar dotācijām, gan ar publisko iepirkumu) ir deleģēta saņēmējvalstu iestādēm (galvenokārt Eiropas attīstības fondu aptvertajās jomās) valsts kredītrīkotāja personā.

([55]) 2012.–2014. gadā vidējais aplēstais kļūdu īpatsvars netiešajā pārvaldībā, kas īstenota kopā ar saņēmējvalstīm, bija 3,56 % (95 % pārliecība: 1,67–5,45 %) attiecībā uz 141 darījumu, kas ietverts *RER* izpētē, un 3,78 % (95 % pārliecība: 2,19–5,37 %) attiecībā uz 264 darījumiem, kas ietverti Palātas izlasē ticamības deklarācijas vajadzībām.

([56]) 2015. gada *RER* izpētē tika analizēts 51 darījums jomā, ko netieši pārvaldīja kopā ar saņēmējvalstīm.

PALĀTAS APSVĒRUMI

49. Turklāt ĢD *DEVCO*, novērtējot netiešo pārvaldību, ko īsteno kopā ar saņēmējvalstīm, atšķirībā no tiešās pārvaldības nenošķir divas galvenās jomas, kurām ir atšķirīgi izdevumu un kontroles mehānismi un līdz ar to dažādi riska profili, proti, i) dotācijas ([57]) un ii) publiskā iepirkuma līgumi ([58]). Ģenerāldirektorāts uzskata, ka tieši īstenotām dotācijām ir augsts risks, un no tā izriet, ka dotācijām, kuras netieši īsteno saņēmējas (attīstības) valstis, būtu jāveic tāda paša līmeņa riska analīze.

50. Saskaņā ar ĢD *DEVCO* aplēsēm kopējā apdraudētā summa ([59]) 2015. gada maksājumos (5 746 miljoni EUR) ir 174 miljoni EUR (3,0 % no 2015. gada maksājumiem). Ģenerāldirektorāts lēš, ka pēc pārbaudēm, ko tas būs veicis turpmākajos gados, uz 50 miljoniem EUR (29 %) no šīs summas ([60]) attieksies korekcijas. Šis aprēķins atbilst vidējai summai, ko veido ikgadējie iekasēšanas rīkojumi, kuri no 2009. līdz 2015. gadam izdoti saistībā ar kļūdām un pārkāpumiem. Tomēr ĢD *DEVCO* koriģētspēja turpmākajos gados šajā aplēsē ir būtiski novērtēta par augstu, jo no aplēses nav izslēgta i) priekšfinansējuma un radušos procentu atgūšana un ii) iepriekš izdotu iekasēšanas rīkojumu atcelšana. Ir grūti aplēst, cik liela ir par augstu novērtētā summa attiecībā uz visu 2009.–2015. gada periodu ([61]).

([57]) Tostarp programmu aplēses.

([58]) Būvdarbu, pakalpojumu un piegāžu līgumi, par kuru piešķiršanu konkursu rīko saņēmējvalstu iestādes. ĢD *DEVCO* nav līgumslēdzēja puse, taču apstiprina līguma finansēšanu.

([59]) Labākā konservatīvā aplēse attiecībā uz izdevumu kopsummu, par kuriem ir izdots maksājuma rīkojums, bet kuri neatbilst līguma vai tiesību aktu noteikumiem, kas ir spēkā, kad tiek veikts maksājums.

([60]) Sk. ĢD *DEVCO* 2015. gada darbības pārskatu, 58. lpp.

([61]) Uz šo problēmjautājumu norāda Palātas caurskatītie EAF 2015. gada iekasēšanas rīkojumi, kuru kopsumma ir 65 miljoni EUR un kuri tika izmantoti, lai aprēķinātu ĢD *DEVCO* koriģētspēju nākotnē. No šīs summas tikai 18 miljoni EUR attiecas uz kļūdu labošanu, bet atlikušie 47 miljoni EUR ir atgūtās summas, kas neietekmē ĢD *DEVCO* koriģētspēju: 45 miljoni EUR atbilst priekšfinansējumu atgūšanai (37 miljoni EUR bija pareizi iegrāmatoti kā atvērti priekšfinansējumi, bet 8 miljoni EUR bija nepareizi iegrāmatoti kā ieņēmumi) un 2 miljoni EUR – radušos procentu atgūšanai. No 18 miljoniem EUR, kas attiecas uz korekcijām, būtu bijis jāatskaita 13 miljoni EUR, kuri attiecas uz atceltiem iepriekš izdotiem iekasēšanas rīkojumiem.

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Secinājums par 2015. gadu

51. Palāta secina, ka Eiropas attīstības fondu pārskati attiecībā uz 2015. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Eiropas attīstības fondu finanšu stāvokli, darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā noslēgtajā gadā, kā to nosaka Finanšu regulas noteikumi un grāmatveža pieņemtie grāmatvedības noteikumi.

52. Palāta secina, ka attiecībā uz 2015. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu:

a) Eiropas attīstības fondu ieņēmumos kļūdu līmenis nav būtisks;

b) Eiropas attīstības fondu maksājumu darījumos ir būtisks kļūdu līmenis (sk. 26.–35. punktu). Darījumu pārbaudes norāda, ka konkrētajā datu kopā aplēstais kļūdu līmenis ir 3,8 % (sk. ***1. pielikumu***).

51. *Kopā ar saņēmējvalstīm īstenotās netiešās pārvaldes riska rādītājs patiešām ir augstāks nekā rādītājs pārējās izdevumu jomās, kurās atrunas netika izdotas. Tomēr nebija ievērojamas novirzes no vidējā rādītāja, kas 2015. gadā ir ļoti tuvu būtiskuma slieksnim. Sagatavojot nākamo gada darbības pārskatu, veiks atjaunotu novērtējumu.*

52. *Lai gada darbības pārskatā noteiktu kontroles sistēmu, iekšējās kontroles paraugu struktūrai ir jāpanāk līdzsvars starp ziņošanas prasībām un pieejamo informāciju. Patiešām pastāv iespēja, ka netiešo dotāciju riska rādītājs ir salīdzināms ar tiešo dotāciju riska rādītāju, bet, ņemot vērā iekšējās kontroles paraugos četru apkopoto līgumu neviendabīgumu (kopā ar saņēmējvalstīm īstenota netieša pārvalde) un relatīvi samazināto izlasi attiecībā uz dažiem no šiem līgumiem, Komisija vēl nevar veikt dziļāku analīzi.*

PALĀTAS APSVĒRUMI

KOMISIJAS ATBILDES

Ieteikumi

53. Rezultāti, kurus Palāta ieguva, pārbaudot, kā tiek ņemti vērā iepriekšējos gada pārskatos sniegtie ieteikumi ([62]), ir izklāstīti ***2. pielikumā***. 2012. un 2013. gada pārskatos Palāta bija sniegusi 12 ieteikumus. ĢD *DEVCO* pilnībā ieviesa 11 ieteikumus, bet viens ir ieviests lielākajā daļā aspektu.

53. *Korektīvās spējas aprēķinā ietvēra tikai tās priekšfinansējuma un radušos procentu atgūtās summas, kas tika atzīmētas ar atgūšanas konteksta "kļūdām" vai "pārkāpumiem". Tās veido tikai daļu no 2015. gadā atgūtajām priekšfinansējuma un radušos procentu summām. Komisija īstenos vajadzīgos pasākumus, lai nākotnē no korektīvās spējas aplēsēm izslēgtu šos un atceltos atgūšanas rīkojumus.*

54. Pamatojoties uz iepriekšējo ieteikumu izpildes izskatīšanu, kā arī uz konstatējumiem un secinājumiem par 2015. gadu, Palāta ir sagatavojusi ĢD *DEVCO* turpmāk minētos ieteikumus.

— **1. ieteikums**. Kvalitātes skalas lietošana jāattiecina arī uz revīzijām un izdevumu apstiprinājumpārbaudēm, ko tieši pasūtījuši saņēmēji.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisija jau strādā pie kvalitātes skalas pielāgošanas izdevumu apstiprinājumpārbaužu konkrētām īpašībām, vajadzībām un īstenošanas modalitātēm.

— **2. ieteikums**. Revīziju un izdevumu apstiprinājumpārbaužu uzdevumi jāpielāgo tā, ka ģenerāldirektorāts var iegūt visu būtisko informāciju, kas tam vajadzīga, lai novērtētu minēto pārbaužu kvalitāti, izmantojot jauno kvalitātes skalu.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisija pie tā jau strādā.

— **3. ieteikums.** Jānovērtē, kādas būs izmaksas un ieguvumi, ja uzlabosies saņēmēju tieši pasūtīto revīziju un apstiprinājumpārbaužu uzraudzība pēc tam, kad tās būs iekļautas jaunajā revīzijas lietojumprogrammā.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisija novērtēs izmaksas un ieguvumus saistībā ar saņēmēju pasūtīto revīziju un izdevumu apstiprinājumpārbaužu ietveršanu jaunajā revīzijas lietojumprogrammā. Pamatojoties uz šo novērtējumu, Komisija pieņems lēmumu, vai to īstenot.

— **4. ieteikums.** Jāpiemēro atbilstošas sankcijas struktūrām, kas nepilda pienākumu iesniegt Palātas revīzijai nozīmīgus apliecinošus dokumentus.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Komisija turpinās piemērot noteikumus attiecībā uz Palātas norādīto problēmu.

— **5. ieteikums.** Attiecībā uz maksājumiem, ko pārvalda netieši kopā ar saņēmējvalstīm, i) ticamības deklarācija jāpamato ar pieejamiem statistiski visticamākajiem pierādījumiem un ii) jānošķir tie atbalsta veidi, kam ir atšķirīgi riska profili, kā tos nošķir tieši pārvaldītiem maksājumiem.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Sagatavojot nākamo gada darbības pārskatu, veiks atjaunotu riska novērtējumu. Pamatojoties uz šo novērtējumu, Komisija pieņems lēmumu, vai ir iespējama un būtiska dažādu riska profilu nodalīšana kopā ar saņēmējiem īstenotajā netiešajā pārvaldē.

— **6. ieteikums.** Jāpārskata koriģētspējas aplēse turpmākajiem gadiem, izslēdzot no aprēķiniem i) priekšfinansējuma un radušos procentu atgūšanu un ii) atceltus iepriekš izdotus iekasēšanas rīkojumus.

Komisija pieņem šo ieteikumu. Tiks īstenoti pasākumi, lai:

— *nākotnē no korektīvās spējas aplēsēm izslēgtu priekšfinansējuma atgūtās summas, kas tika atzīmētas ar atgūšanas konteksta "kļūdām" vai "pārkāpumiem", un atceltos iepriekš izdotos atgūšanas rīkojumus,*

— *izvairītos no kļūdām radušos procentu atgūto summu atzīmēšanā.*

([62]) Šīs pārbaudes mērķis bija pārliecināties, ka, reaģējot uz Palātas ieteikumiem, ir ieviesti un pastāv koriģējoši pasākumi, nevis novērtēt, cik efektīvi tie ir īstenoti.

1. PIELIKUMS

EIROPAS ATTĪSTĪBAS FONDU DARĪJUMU PĀRBAUŽU REZULTĀTI

	2015	2014
IZLASES LIELUMS UN UZBŪVE		
Darījumi kopā	**140**	165
SKAITĻOS IZSAKĀMO KĻŪDU APLĒSTĀ IETEKME		
Aplēstais kļūdu līmenis	**3,8 %**	3,8 %
Augstākā kļūdu robeža	6,0 %	
Zemākā kļūdu robeža	1,6 %	

2. PIELIKUMS

IEPRIEKŠĒJO IETEIKUMU IZPILDES PĀRBAUDE EIROPAS ATTĪSTĪBAS FONDIEM

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2013	**1. ieteikums.** *EuropeAid* jāpanāk, lai visi pastarpināti pilnvarotie kredītrīkotāji katru gadu atgūst procentus no priekšfinansējuma, kas lielāks par 750 000 EUR (2013. gada pārskats, 51. punkts, 1. ieteikums).	x						
	2. ieteikums. Līdz 2014. gada beigām *EuropeAid* jāpabeidz *CRIS* sistēmas izstrāde, lai pie finanšu ieņēmumiem varētu atzīt procentus, kas veidojas no 250 000 EUR līdz 750 000 EUR liela priekšfinansējuma (2013. gada pārskats, 51. punkts, 2. ieteikums).	x						
	3. ieteikums. *EuropeAid* ir jānodrošina savlaicīga izdevumu noskaidrošana (2013. gada pārskats, 51. punkts, 3. ieteikums).	x						
	4. ieteikums. Gada darbības pārskatos jāziņo par to, kā tiek īstenots rīcības plāns kontroles sistēmās konstatēto nepilnību novēršanai (2013. gada pārskats, 51. punkts, 4. ieteikums).	x						
	5. ieteikums. Gada darbības pārskatā jāapraksta *RER* izpētes tvērums un aplēstā augstākā un zemākā kļūdu robeža (2013. gada pārskats, 51. punkts, 5. ieteikums).	x						

Gads	Palātas ieteikums	Palātas analīze par panākto virzību						Komisijas atbilde
		Pilnībā īstenots	Īstenošana ir sākta		Nav īstenots	Nav piemērojams	Nepietiekami pierādījumi	
			lielākajā daļā aspektu	dažos aspektos				
2012	**1. ieteikums.** *EuropeAid* ir jāpārskata sava atlikušo kļūdu īpatsvara noteikšanas metodoloģija (2012. gada pārskats, 51. punkts, 1. ieteikums).	x						
	2. ieteikums. *EuropeAid* gada darbības pārskatā jāsniedz precīzs atlikušo kļūdu īpatsvara pētījuma rezultātu apraksts (2012. gada pārskats, 51. punkts, 2. ieteikums).	x						
	3. ieteikums. *EuropeAid* ir jānodrošina savlaicīga izdevumu noskaidrošana (2012. gada pārskats, 51. punkts, 3. ieteikums).	x						
	4. ieteikums. *EuropeAid* ir jāveicina labāka dokumentu pārvaldība īstenošanas partneru un saņēmēju līmenī (2012. gada pārskats, 51. punkts, 4. ieteikums).	x						
	5. ieteikums. *EuropeAid* ir jāveic efektīvi pasākumi, lai uzlabotu ārējo revidentu veikto izdevumu apstiprinājuma pārbaužu kvalitāti (2012. gada pārskats, 51. punkts, 5. ieteikums).		x					
	6. ieteikums. *EuropeAid* ir jānodrošina īpašo budžeta atbalsta maksājumu nosacījumu pareiza piemērošana (2012. gada pārskats, 51. punkts, 6. ieteikums).	x						
	7. ieteikums. *EuropeAid* ir jānodrošina, lai katru gadu tiktu izdoti iekasēšanas rīkojumi par procentiem no priekšfinansējuma, kas lielāks par EUR 750 000 (2012. gada pārskats, 51. punkts, 7. ieteikums).	x						

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV